

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08559

YURGEN

James Branch Cabell

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

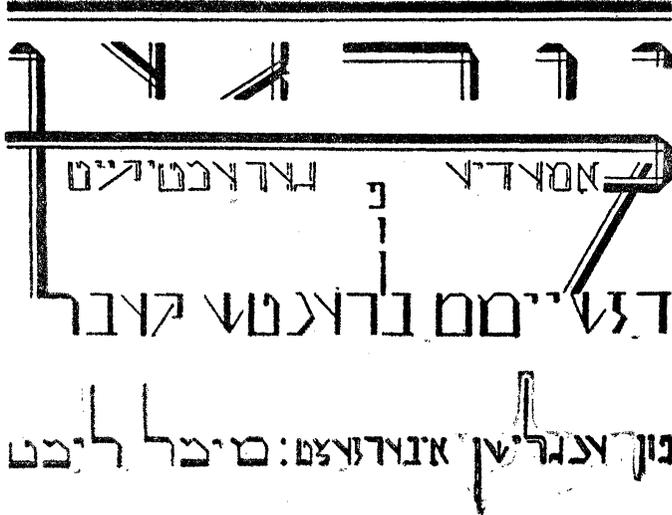

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

Shelley Greenbaum

דער יודען לעבן זיי שטענדיק אויפן עלב,
ווען אן אלט וויב צוריק געמאכט האט יונג,
און טיף א העמד ווי פייך וועל געקראגן
צום שטאפן, לין באגער דאך ניט געקראגן
אן עפעס וואו א ליד אויף קין באדינג

בארלאן: גוטאדארן; סטארט ארטיקל 1926-1927

פארבליאט געצויכנט פון עוועלין מארקס

Copyright, 1926
by Grohar & Stodolski

צו בוירטאן ראסקא

פאר יעדן איינציקן ביס-באב,
גאנץ אומדערשראקן פאר פסעוודאקעס,
פאָבען זשוואַווערע מענטשן
מיט אומגעהייערע קולאקעס.

זיי זאָגן אונדז: „זיי זיינען גוט
די נעטער אונדזערע, און וועלן סאָנדזשען
ניט צו פארמינערן לידאקעס
פעאיקייט צו בלאַנדזשען.“

אזוי גייט ער פאָרויס, דיין יורגען,
אויף פשרות איינגיין מונטער
אין צופאלן ניט אויפצופלאַנטערן
דורכויס . . . און זיפצט זיך אונטער.

„אנדערע, מיט מער מעסיקייט, נעמען אדער אן די וואלנארע געשיכטע פון יורגען אלס א מאבלחאפטן ביילאג צו דער ווארער און עכטער מעשה וועגן הייליקן יורגעניום פון פויטעם, אדער פיר באטראכטן גאר דעם בומשטעבלאכן זין אלס פיספאסונג פון דעם סימבאלישן אויסדרוק: באגרייפנדיק א ווארע געשיכטע, אין א עמבלעם אדער שטיק פון קריסטלאכער פאעזיע, און דיראויקע עמבלעמאטישע אויפפאסונג איז אנגענומען געווארן פון מענטשן וועלכע קוואפען זיך ניט צו פארמילדערן די טאטן פון הייליקע.“

— פ י ל י פ ב א ר ס ד י י ל

„א געוואונגענע אויפפאסונג איז אומנוציק, אויב די לעזער פון דער ערהאפ בענער געשיכטע פון יורגען וועלן זיך ניט טשעפען צו דער אלעגאריע, וועט זיך די אלעגאריע ניט טשעפען מיט זיי. ס'זאל עס אפילו אנהייבן ארום, איז אלץ אזוי איינפאר ווי אן אויסגעפוצטער באק. מען מען פונקט אזוי כלומרשט באהויפטן אז פיר קאנען ניט זען פוסענס בילדער אן צו זיין צוערשט באקאנט מיט דער אלעגאריע, ווי אז די אלעגאריע העלמט אונדז צו פארשטיין יורגען.“

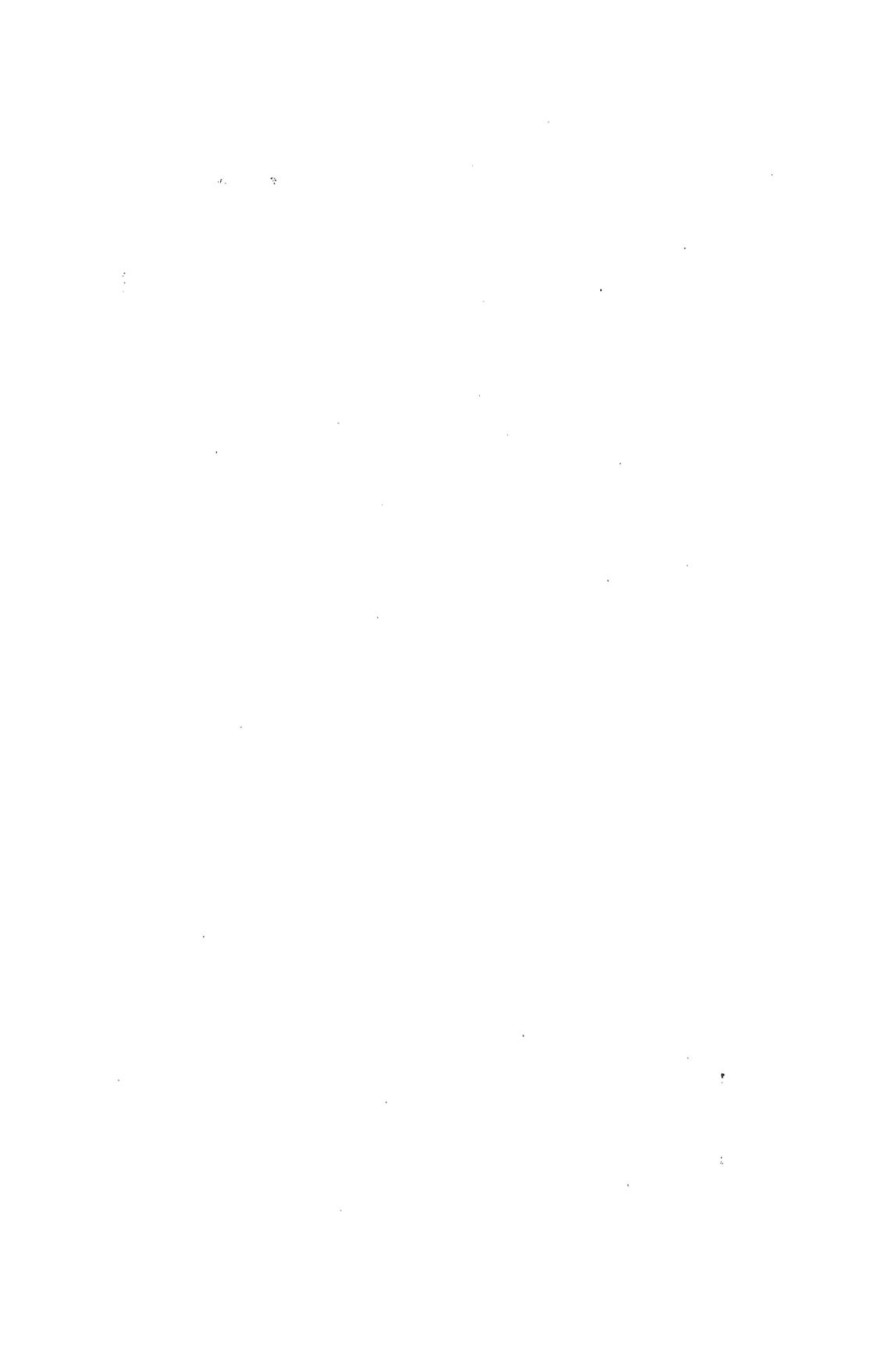
— י . נ א ע ל א י י ס א ז

„צו וועלטלאך צו פרעדיקן דעלוזיע, צו געוונטאון־שטארק פאר דער ביטערקייט פון איראניע, איז די יורגען־מאבל, ווי די וועלט זעלבסט, א בור אין וועלכן יעדער מענטש וועט געפינען וואס זיין טבע איז נאטירלאך צו זען: וואס ניט איינגטלאך יעדן פון אונדז צוריק זיין פארשטעלונג; און וואס לערנט איםלאט פון אונדז דעם מוסרהשכל וואס יעדער וויל לערנען.“

— ד ז שא ו פ ר ע ד ע ר י ק ל ו א י ס ט א ס

א פארווארט

"Nescio quid certe est: et Hylax in limine latrat."

א פארווארט : וואס באהויפט גארנים

אין אייראפעאישע צייטשריפטן האבן ניט מער ווי בסך הכל א טויז ארטיקלען לפנים געגעבן באריכטן אדער טיילווייזע איבערזעצונגען פון די יורגען לעגענדעס. קיין גרינטלאכער אונטער-זוך פון דעם עפאס מעג מען זאגען איז ניט דערשינען אין דרוק ערגעצוואו פאר דעם פארעפנטלאכן, אין 1913, פון די מאנומענט טאלע „אפצוגן פון ארישער מיפאלאגיע“ פון א ג ע ל א ד ע ר ו א י ז . עס איז אומנויטיק צו באמערקן אז אין דער דער-שעפלאכער איבערוזיכט האט פראפעסאר ד ע ר ו א י ז געגעבן (קאפ. 7, ז. 415 א. א. וו.) אז אפאלוס פון דעם גרעסטן טייל לעגענדעס וואס עס אנטהאלטן די זאמלונגען פון וו ע ר ו ו י א און ב י ל ג ; און האט באשפראכן אויספירלאך און מיט גרויסער געלערזאמקייט די עזאטערישע רמזים פון די פאלקס-מעשות אין זייער באצוג צו פראגן וואס די „זווטעאריע“ אין מיה דערקלערונגען האט ארויסגעבראכט. צו זיינע בענד און צו מ ר . ל ו א י ס ט א מ ס „שליסל צו די פאפולערע מעשיות פון פויטעס“ מוז מען ווענדן אלע יענע וועלכע קאנען אויסדערוויילן צו דענקען וועגן יורגענען אלס די גלענצנדע, רייזנדע און פראקטע-אטיווע זון.

צוגלייך, לעזנדיק אין דער צוקונפט, וועלן די פארנונפטקע אויפגעבן אלע אלעגארישע אויסטייטשונגען, שוין בלויז דערפאר וואס די השערות בין איצט פארגעבראכטע זיינען אומבאקוועמלאך פארשיידן. אזוי באשטימט וו ע ר ו ו י ל דאס נע ס ו ס - העמד אלס סימבאל פון פארנעלטונג, בעת ב י ל ג , מיט א היפש ביסל אפווענדונג, וויל עס האבן רעפרעזענטירן די געפער-לאכע מתנה פון געני. דאן מעג מען געדענקען אז דר. א י י - מ א ז זאגט אן וואסער צוריקהאלט, וועגן מוטער ס ע ר ע ד א : „די מוטער מ י ט איז די וועלט אין אלגעמיין (א באשיינ-פערלאכער אנאנדאס פון *erda es*) און די מוטער

ס ע ר ד אַ באַהערשט ניט נאָר דעם מ י ט ו ו אַ ד . דעם מיטעלן פון די אַרבעטס טעג נאָר דעם צ ו ו י ש ן פון אַלעמען. זי איז דער פאַקטאָר פון מ י ט ל ס ד י ק ו , פון מיטלמעסיקייט, פון דעם אויסווייכן פון עקסטרעמען, פון דעם אייביקן ק אַ מ פ ר אַ מ י ס געבוירן אויס נויץ און געוואוינהייט. זי איז די שעלעפטשאַכע פון די ניט־נומע; זי איז קאָמסטאַקעריי: און איר שאַטן איז „גראַדיקער שכל“. דאָך רעדט א י י מ א ן מיט זיכער ניט מער אַוואַטאַריטעט ווי פ ר אַ ט , ווען דער לעצטער רערקלערט, איז זיין ווערק „אַנטשטייאונגען פון פאַבל“, אַז דער עפּאָס איז „אַ משל פון... דעם מענטשנס פרוכטלאָזן אומוואַנד דערן אין דער נאָכפאַרשונג פון יענער פאַרנונפט און גערעכטיקייט (שכל און יושר) וואָס זיין נאַטור באַגערט, און אַנדערקט ניט אין ער געץ איז דער וועלט; און דאָס ה ע מ ד איז אַ זינבילד פון דעם אינסטינקטיוון דראַנג, ווי... דער שאַטן סימבאָליזירט געוויסן. ס ע ר ע ד א שטעלט מיט זיך פאַר אַן איבערליפערן צו דעם לעבן ווי עס איז, אַן אויפגעבן פון מענטשנע ווידערשפעניקטן אינזיכיום און איינגליבע: דער אַנאַגראַם זייענדיק *se dare*."

אַזוינאך טוען די אויסטייטשונגען זיך דרענגען און ווידער־שפרעכן און גלייכן זיך מיט די אויסטייטשער אין צאָל. דאָך איז מעגלאַך אַז יעדע פון די טרעפּענישן, מיט אַ מענגע אַנדערע אַן ספק, איז דענקבאַר: אַזוי אַז חכמה וועט זיך אויף קיין איינציקער פון זיי ניט אַפּשטעלן צו ערנסט.

דעם אורשפרונג און די פאַרבאָרגענע זינען פון דעם פאַלקלאָר פון פּוּיטעם איז דאָס בוך ווייניקסטנס ניט נוגע: זיין אומדער־זיכטיקער ציל איז איינפאַך צו באַקענען (א י ד י ש ע) לעזער מיט דעם יורגען עפּאָס צוליב דער מעשה. און די מעשה פון פאַרצייטיקע יאָרן איז אַזעלכע וואָס קאָן דורך אַ זעלטענעם צור פאַל, נעגעבן ווערן (אידישע) לעזער כמעט ניט אַפּגעקירצט צו־ליב דער זונדערבאַרער איידלקייט און גייסט־וויבערטייט פון דעם יורגען מיט: אינגאַנצן איז ניט מער ווי אַ האַלבער טויג איבערהוי פונגען נויטיק געווען (און זיינען געהעריק אַנגעמערקט) אום צו באַזייטיקן אַזעלכע זעלטענע און מינדערוויכטיקע אַרויסשפּראַצונג גען פון מיטלאַטערלאַכע פּרייקייטן וואָס וואַלטן מעגלאַך געקאַנט באַליידיקן אַ מופּנס...

אַזוי ווי דאָס בוך ווערט אַנגעגעבן אַלס מעשה געלעזן צו ווערן צוליב צייטפאַרטרייב, ווערט ניט מאַראַל און ניט סימבאָליום פונד־דאַנען אַרויסגעצויגן, און קיינע „פאַרגלייכונגען“ און „אָוואַריטעטן“ ווערן ניט ציטירט. אפילו די „לעכער“ בלייבן אומגעפלאַסטערט דורך

השערות: בשעת די געשיכטלאכע און סיפאלאגישע פראבלעמען. פילייכט פארוויקלטע, ווערן איבערגעבן אין רשות פון יענע באמה גרינטלאכע געלערנטע וועמען ערוויציע ניט דאס רעכט צו באהאנדלען אַזעלכע ענינים. און לאַנגווייל הינדערט ניט . . .

אויף דעם אופן, און ביו דאָנען, איז געלאָפן דאָס פאָרוואָרט צו די ערשטע אויסגאַבן פון בוך, וועמעס ווייטערדיקע מסעות האָבן פאראורזאכט צו פאַרלענגערן דאָס פאָרוואָרט מיט אַ פּאַסט־סקריפט. דער נויטיקער ביילאָג — אַזויפיל כאַטש מיט מער מול — איז קורץ. עס איז בלויו דער פּראָגמענט וואָס אייניקע געלערנטע האָבן זינט דער דערשיינונג פון באַנד אויסגעדריקט — אויפן סמך פון וואָס פּולקאַמע אָפּנהערציקייט מוז באַצייכענען אַלס ניט אומבאַשרייטבאַרע גרונדן — צו זיין אַ טייל פון דעם צווייטן אויטאָריטיסעט קאַפיטל פון דעם גאַנצן ווערק „די י ע ר - האַבענע געשיכטע פון יורגען“.

און אַלס ענטפּער דערצו וואָס די געלערנטע דריקן אויס, שוויינט די פּאַרנופּט. וואָרים דער פּראָגמענט איז נאַטירלאַך געווען אומבאַוואוסט ווען די „ערהאַבענע געשיכטע“ איז צוערשט געפּאַסט געוואָרן (איז ענגליש), און פּאַלגלאַך שיינט וויניציק וואָס אויס צו געווינען סיי צושטימענדיק צו, סיי אַפּליקענענדיק זיין פּרעטענזיע צו עכטקייט. גיכער באַוועגט די פּאַרנופּט בייצולייגן אָן וואָס פאַר אַ דערקלערונג אָדער אַנמערוקנג, דעם פּראָגמענט וואָס באַהאַנדלט

יורגענס משפט

איצט איז אַ בית־דין צדק דערוויילט געוואָרן פון די פּיליסטער צו באַשטימען צי קיניג יורגען זאַל יאָ אָדער ניט פאַרשיקט ווערן אַהין וואו דער שוואַרצער פּעפּער וואַקסט. און ווען די ריכטער זיינען באַרייט געווען צו ריכטן, איז אין געריכטהויז אַריין אַ גרויסער קליעשטש, ראַלנדיק פאַר זיך זיינע ליבע און לייטיש באַשטאַמע יונגעטשקע, מיט דעם באַשעפּעניש זיינען געקומען פּאַזשן (*), איז שוואַרצן און ווייסן, טראַגנדיק אַ שווער, אַ שטאַק און אַ שפּין.

דער אינזעקט האָט באַטראַכט יורגענען און זיינע שטשופן האָבן זיך אויסגעשטרעקט אין שוידער. דער קליעשטש האָט אויס־

* אין ענגלישן Pages: מיינענדיק אויך יבלעטלאך פון אַ בוך.

געשריען צו די דריי ריכטער: „איצט, ביי דעם הייליקן אנטאני, מוז דער יורגען אפגעשיקט ווערן אין כף הקלע, ווארים ער איז באליידיקט און צעלאָזן און תאוה'דיק און אומאנשטענדיק.“ „און ווי קאן דאָס זיין?“ זאָגט יורגען.

„דו ביסט באליידיקט“, האָט דער קליעשטש געענטפערט, „דערפאר ווייל דער פאזש האט א שווערד וואָס איז דערווייל צו זאָגן איז ניט קיין שווערד. דו ביסט צעלאָזן דערפאר ווייל דער פאזש האָט א שפיץ וואָס איז דענק ליבערשט איז ניט קיין שפיץ. דו ביסט תאוה'דיק דערפאר ווייל יענער פאזש האָט א שטאק וואָס איז באווייליק צו דערקלערן איז ניט קיין שטאק. און ענדלעך, ביסטו אומאנשטענדיק פאר אורזאכן די באצייכענונג פון וועלכע איז מיר ווידערווייליק, און דערפאר מוז איך זיך אנטזאָגן פון אנטפלעקן זיי פאר וועמען עס איז.“

„פיין, דאָס קלינגט גאנץ לאַגיש“, זאָגט יורגען, „פונדעסטוועגן; צו דערזעלבער צייט, וואָלט עס ניט ערגער געווען מיטן צוגאב פון אביסל געזונטן פארשטאנד. וואָרים איר, מיינע הערשאפטן, קאנט אלליין זען, באַטראַכטנדיק די פאזשן געהעריק און אַלס גאַנצעס, אַז די פאזשן טראָגן אַ שווערד און אַ שפיץ און אַ שטאק, און קיין שום אנדער זאך; און איר וועט קומען צום שלום, האָף איך, אַז די גאַנצע צעלאָזנקייט איז אין דעם אינזעקטישן מח פון יענעם וועמען עס בייסט אַנצורופן די זאכן מיט אנדערע נעמען.“

די ריכטער האָבן זיך נאך אַלץ ניט אַרויסגעזאָגט. נאך יענע וועלכע האָבן באוואַכט יורגענען, און די אַלע אנדערע פיליס-טער, זיינען געשטאַנען אויף דער זייט און אויף יענער זייט, זייערע אויגן פעסט צוגעשלאָסן, און די אַלע האָבן געזאָגט: „מיר אַנטזאָגן זיך צו באַטראַכטן די פאזשן געהעריק און אַלס גאַנצעס, ווייל צו באַטראַכטן קאן אויסגעמיטשט ווערן אַלס ספק אין וואָס דער קליעשטש האָט געארטיילט. אויסערדעם, אַזוי לאַנג ווי דער קליעשטש האָט אורזאכן וואָס ער אַנטזאָגט זיך צו אַנטפלעקן, בלייבן זיינע אורזאכן ניט אַפגעלייקנט, און דו ביסט איינפאַך אַ פאַרשייטער לומפ וועלכער מאַכט זיך אַליין אַן צרות.“ „פאַרקערט“, זאָגט יורגען, „איך בין אַ ריכטער, און איך מאַך ליטעראַטור.“

„אַבער אין פיליסטער-לאַנד איז מאַכן ליטעראַטור און זיך אַנמאַכן צרות די זעלבע זאך“. האָט דער קליעשטש פאַרטייטשט. „איך ווייס, ווייל מיר פיליסטער זיינען געפלאַגט געוואָרן פון דריי אַזעלכע מאַכערס פון ליטעראַטור. יא, אַט איז געווען

ערגאר, וועמען איד האב פארהונגערט און פארפאלגט ביז עס האט מיר דערעסן: דאן האב איד אים פארזאגט אין א הינדערטער געגנט איין אונט און אים ארויסגעהאקט די איינגעגעסענע געהירן זיינע. און אט איז געווען וואלט, וועמען איד האב געזאגט און געטריבן פון ארט צו ארט און געמאכט א פאראלירטיקער פון אים; און אים האב איד אויך באצייכנט אלס באליידיקער און צעלאָזן און תאוה'דיק און אומאנשטענדיק. און שפעטער איז געווען מארק, וועמען איד האב אָנגעשראקן און געמאכט צו פארשטעלן זיך איז פאראצוקליידער אזוי אז קיינער זאל אים ניט קאָנען פארדעכטיקן אלס מאַכער פון ליטע-ראַטור: פארוואָר, איד האב אים אזוי אָנגעשראקן אז ער האט באַהאַלטן דעם גרעסטן טייל וואָס ער האט געמאכט ביז נאָך זיין טויט, און איד האב ניט געקאָנט צוטרעטן צו אים. עס איז געווען, דענק איד, זייער געמיינ מיר אָפּצוטאָן אזאָ שפיצל. דאָך זיינען זיי די איינציקע דריי געכאַפטע מאַכערס פון ליטעראַטור וועלכע האָבן ווען געקוועלט דאָס פּיליסטערטום, אַ דאַנק דעם אייבערשטן און מיין וואַכזאַמקייט, און ווען ניט די ביידע וואַלטן מיר גריילאָך ניט מער באַפרייט זיך פון מאַכערס פון ליטעראַטור ווי די אַנדערע לענדער."

"יא, אַבער די דריי", האט יורגען אויסגעשריען, "זיינען די גלאַריע פון פּיליסטער-לאַנד: און פון דעם גאַנצן וואָס דאָס פּיליסטערטום האט געפאַסט, זיינען די דריי אַליין — פון וועמען איד זייט ווינציק וואָס אויסן געווען ביים לעבן — ביי היינטיקן טאָג פאַרערט וואו נאָר קונסט איז פאַרערט, און וואו פּיליסטעריש-קייט גייט קיינעם ניט אַן אזוי צי פּויליש."

"וואָס גייט קונסט אַן מיר און מיין אופן לעבן?" האט דער קליעשטש געענטפערט, געלאַנגוויילט, "איד קימער זיך ווייניג ציט מיט קונסט און ליטעראַטור און די אַנדערע פאַרשייטע געטש-קעס פון פרעמדע לענדער. איד באַדאַרף אויפפאַסען אויף דעם מאַראַלישן וואוילשטאַנד פון מיינע קריכערלאַך וועמען איד ראַל דאָ פאַר זיך, און פאַרהאַף אַז מיט דעם הייליקן אַנטאַנים זכות וועלן זיי מיט דער צייט אויסוואַקסן נאַטפאַרכטיקע קליעשטשעס באַגלייך מיט מיר, הנאה האַבנדיק דערפון וואָס איז זיי צוגעפאַסט בטבע. איבעריקנס, האט מיר קיינמאַל ניט געאַרט דאָס דערמאַנען צו נוטן פון געשטאַרבענע מענטשן. ניין, ניין, מיין יונג: אזוי לאַנג ווי וואָס איד טו אַרט דיך ניט אַ האַר, און זינט דו ביסט וואַרהאַפטיק פאַרדאַרבן, וועסטו געפינען אַ דער קליעשטש

איז פריינטלאך גענוג. דערווייל צאלט מען מיר צו פראטעסטירן
אז לעבעדיקע מענטשן זיינען באליידיקט און צעלאזן און תאוה'דיק
און אומאנשטענדיק."

דאן האָבן די פיליסטער וועלכע זיינען געשטאנען אויף דער
זייט און אויף יענער זייט געזאגט אין צאָרניקער איינשטימיקייט :
"און מיר, די גערטע בירגער פון פיליסטערטום, זיינען אינגאנצן
ניט איינשטימיק מיט יענע וועלכע וואָלטן אָנגענומען אַ פראָ-
טעסט קעגן דעם קליעשטש אַלס אַ באַרעכטיקונג פון וואָס זיי
געפעלט אָנצורופן קונסט. דער שאַרן פאַראורזאָכט פון דעם
קליעשטש זעט אונדז אויס זייער אומבאַדייטנד, בעת דער שאַרן
פאַראורזאָכט פון דעם זעלבסט געקרוינטן קינסטלער קאָן זיין זייער
גרויס".

יורנען האָט איצט אויפגעקוזאָמער באַטראַכט די מאָדנע בריאה:
און ער האָט באַמערקט אַז דער קליעשטש איז געווען שלעכטגע-
רוביק, זיכער, אָבער אין גרונד אַרנטלאַך און גוטגעזינט ; און
דאָס האָט יורגענען געשיינט צו זיין דאָס טרויעריקסטע וואָס
ער האָט געפונען צווישן די פיליסטער. וואָרים דער קליעשטש
איז געווען אויפריכטיק אין זיינע וואַנזיניקע טאַטן, און דאָס גאַנצע
פיליסטערטום האָט אים אויפריכטיק פאַרערט, אַזוי אַז עס איז אין
ערנעץ ניט געווען די מינדסטע אָפּנונג פאַר דעם פּאַלק.

דערפאַר האָט קיניג יורנען זיך געווענדט ווי ער האָט געמוזט.
אונטערוואַרפנדיק זיך די מאָדנע מנהנים פון די פיליסטער : „איצט
זיט מיר אַ געהעריקן משפט", האָט יורנען אויסגעשריען צו זיינע
ריכטער. „אויב עס איז פאַראַן אַ לויט גערעכטיקייט אין דעם
פאַריקטן לאַנד, און אויב עס איז ניט פאַראַן, טאָ פאַרשליידערט
מיד איז דער שאַל תּחתיא אָרער אין וואָס פאַר אַן אַנדער פּלאַץ.
אַזוי לאַנג ווי דאָרט איז דער קליעשטש ניט אַלמעכטיק און
אויפריכטיק און וואַנזיניק".

און יורנען האָט געוואַרט...

יורג ען

... *amara lento temperet risu*

1. פארוואס יורגען האט געהאנדלט ווי א מאן

דאס איז א מעשה וואס זיי דערציילן אין פויטעס, אזוי צו זאגן: אין די אלטע צייטן האט געלעבט א משכון-מלוה מיט דעם נאמען יורגען; אבער וואס זיין ווייב האט אים גערופן איז זייער אפט געווען פיל ערגער ווי דאס. זי איז געווען א גע-וואגטע פרוי, מיט ניט קיין באזונדערער באגאבטקייט פאר שטיל-שווייגן. איר נאמען, זאגן זיי, איז געווען אדעלאיס, אבער מענטשן האבן איינפאד זי גערופן פרוי ליזא.

זיי דערציילן אויך אז אין די אלטע צייטן נאך דעם פארמאכן פון די קראם-פענסטער אויף בינאכט איז יורגען פארבייגעגאנגן גען דעם ציסטערנעם מאנאסטיר מיט דעם וועג אהיים: און איינער פון די מאנאכן איז געשטרויכלט געווארן איבער א שטיין אויפן שאסייוועג. ער האט געשאלטן דעם טייוול וועלכער האט אוועקגעלייגט דעם שטיין דארט.

„פע, ברודער!“ זאגט יורגען, „צי האבן דען ניט די ניט-נטע גענוג אויף זיך אזוי אויך?“

„איד האב קיינמאל ניט געהאלטן מיט אריגענען“, האט דער מאנאך געענטפערט, „אויסערדעם, האט עס מיר א קלאפ געגעבן אין גראבן פוספינגער, צו אלרי רוחות“.

„פונדעסטוועגן“, באמערקט יורגען, „פאסט עס ניט פאר גאט פארכטיקע לויט צו רעדן מיט אומ'כבוד וועגן דעם געטלאכן אָנגעד שמעלטן פרינץ פון חושר, פאר דיין ווייטערדיקער צעמישעניש, באטראכט אקארשט דעם מאנארכס ארבעטזאמקייט: טאג ווי נאכט קאנסטו אים געפינען הארעווענדיק אונטער דער לאסט וואס דער אייבערשטער האט אויף אים ארויפגעלייגט. דאס איז א זאך וואס קאן געזאגט ווערן וועגן געציילטע קאמוניקאנטן און וועגן קיין מאנאך. דענק אויך וועגן זיין פינער קינסטלערישקייט, ווי עס באווייזן די אלע געפערלאכע און רייצנדע נעצן פון דער וועלט וואס דאס איז דיין געשעפט צו באקעמפן, און מיינס צו לייען געלט דערויף. וואס, ווען ניט ער וואלט מיר ביידע געווען בארופ-

לאז! דאן אויך, כאטראכט זיין פילאנטראפיע, און דענק נאך ווי שוידערלאך וואלט געווען אונדזער פאל אויב דו און איך, און אלע אונדזערע קירד-מיטגלידער, וואלטן ביי היינטיקן טאג גע-פאניבראטעוועט מיט די אנדערע חיות אין גן עדן, ווי מיר ווינטשן בלומרשט אום זונטיק! אויפשטיין מיט חזירים און זיך לייגן מיט היענעס? אך, אומדערטרעגלאך.

אזוי איז ער געלאפן, אנווארפנדיק אורזאכן פאר ניט דענקען באליידיקנדיק וועגן טייוול. מערסטנס דערפון איז געווען אז אפ-קירץ פון אייניקע פערזן וואס יורגען האט פארפאסט אין לאמ-בארד ווען געשעפט איז געווען שווארץ.

„איד כאטראכט דאס פאר פוסטקייט און אומזין“, איז גע-ווען דעם מאנאכס שמוד.

„קין ספק ניט אז דיין מיינונג איז געשייט“, האט באמערקט דער מלוה, „אבער מיינע איז שענער.“

דאן איז יורגען פאריבער דעם ציסטערנעם מאנאסטיר און האט זיך דערנענט צו בעלגארד, ווען ער האט באגעגנט א שווארצן מאן. וועלכער האט אים באגריסט און געזאגט:

„א דאנק, יורגען, פאר דיין גוט ווארט.“

„ווער ביסטו, און פארוואס דאנקסטו מיר?“ פרעגט יורגען.

„מין נאמען איז ניט וויכטיק. אבער דו האסט א גוט הארץ.“

יורגען. זאל דיין לעבן זיין פריי פון זארג!“

„באהיט אונדז פון לייד און ביי, פריינד, אבער איד בין שוין פארהייראט.“

„וואס, מיינע הערשאפטן, און א פיינער פעאיקער דיכטער

ווי דו!“

„דאך איז א לאנגע צייט איצט זינט איד בין געווען א פראקט

טיצירנדיקער דיכטער.“

„נו געוויס! דו פארמאגסט דעם קינסטלערישן טעמפעראַ-

מענט, וואס איז ניט אזוי צוגעפאסט צו די באגרענעצטקייטן פון

הויזלעבן. דאן שטעל איד מיר פאר אז דיין ווייב האט איר איי-

גענע פערזענלאכע מיינונג איבער פאזעזיע, יורגען.“

„ווירקלאך, מין האר, איר מיינונג וואלט זיך ניט געלוינט

איבער'הרן, ווייל איד בין זיכער אז דו ביסט ניט געוואוינט צו

זאז שפראך.“

„דאס איז זייער טרויעריק. איד האב מורא אז דיין ווייב

פארשטייט דיך ניט דורכויס, יורגען.“

„געדיקער האָר“. זאָגט יורגען דערשטוינט. „צי ליענסטו
ניט אמאל מענטשנס אינערלאַכסטע געדאַנקען?“
דער שוואַרצער מאַן האָט אויסגעזען זייער באַטריבט. ער האָט
פאַרשנורט די ליפּן, און גענומען זיך ציילן אויף די פינגער: ווי
זיי האָבן זיך באַוועגט האָבן זיינע שאַרפע נעגל זיך געמיניעט
ווי פּלאַם־שפּריצלאַך.

„אַלזא, אַבער דאָס איז אַ זייער קלעגלאַכע זאַך“, זאָגט
דער שוואַרצער מאַן, „צו האָבן געטראָפּן דעם ערשטן מענטשן
וועלכן איר האָב געפונען באַרייט צו זאָגן אַ גוט וואָרט פאַר
שלעכטס. און דורך די אַלע יאָרהונדערטער אויך! אַי־אַי־אַי,
דאָס איז אַן עכט באַדויערנדיקער פאַל פון מיספאַרוואַלטונג! עס
מאַכט ניט אויס, יורגען, דער פּרימאַרנן איז העלער ווי דער אַוונט.
ווי איר וועל עס ריך באַלוינען, מענסט שוין זיין זיכער!“

האַט יורגען העפּלאַך באַדאַנקט דאָס איינפאַכע אַלטע באַשע־
פּעניש. און ווען יורגען איז אַהיימגעקומען איז זיין ווייב אין
ערגעץ ניט געווען צו באַמערקן. ער האָט געקוקט אין אַלע זייטן און
נאָכגעפּרעגט ביי יעדן איינעם, אַבער עס איז געווען נוצלאָז. פּרוי
ליזא איז פאַרשוואַנדן אין מיטן פאַרטיק מאַכן וועטשערע — פּלוצים,
לחלוטין און אומדערקלערבאַר, פּונקט ווי (לויט יורגענס אויסדרוק)
אַ ווינטשטורעם גייט פאַרביי און לאַזט הינטער זיך אַ שטילקייט
וואָס זעט אויס, אַלס הפּוך, אומזיכער. קיין זאַך האָט ניט גע־
קאַנט דערקלערן דעם סוד, סידן כּשוף: און יורגען האָט מיט־
אַמאל זיך דערמאַנט אין דעם שוואַרצן מאַנס צוואַג. יורגען האָט
זיך איבערגע־צלמ'ט.

„נו, ווי אומגערעכט“, זאָגט יורגען, „קריגן מאַנכע מענטשן
אַ שלעכטן נאַמען פאַר דאַנקבאַרקייט! און איצט פאַרשטיי איר
ווי קלוג איר בין, שטענדיק צו זאָגן אנגענעמס וועגן יעדן איינעם,
איז דער וועלט פון אַפּדער־צוילער.“

דאָן האָט יורגען צוגעגרייט זיין אייגענע וועטשערע, איז גע־
גאַנגען אין בעט אַריין, און געשמאַק געשלאָפּן.

„איר האָב אומבאַדינגט צוטרוי“, זאָגט ער, „צו ליזא.
איר פאַרלאָז זיך באַזונדערס אויף איר פּעאיקייט אַכטונג צו געבן
אויף זיך אין וועלכע עס איז אומגעבונגען.“

דאָס איז אַלץ זייער גוט געווען: אַבער די צייט איז אַוועק,
און דערווייל האָט מען אַנגעהויבן מורמלען אַ פּרוי ליזא איז גע־
גאַנגען אויף מאַרווען. איר ברודער, וועלכער איז געווען אַן עסנ־
וואַרנהענדלער און אַ מיטגליד פון דעם שטאַט־ראַט, איז אַוועק

אהין אויסגעפינען וועגן דעם באַריכט. און געוויס איז דאָרט גע-
ווען יורגענס ווייב שפּאַנענדיק אין דעמער און מורמלענדיק אומ-
אויפהערלאָד.

„פע, שוועסטער!“ זאָגט דער ראַטמאַן, „דאָס איז אַ זייער
אומפּאַסיקע אויפפירונג פאַר אַ פאַרהייראַטער פרוי, און אַ זאָד
וועגן וועלכער מען קאָן זיכער רעדן“.

„פּאַלג מיר נאָד!“ האָט פרוי ליזא געענטפּערט. און דער
ראַטמאַן האָט איר נאָכגעפּאַלגט אַ שטיק וועגס אין דעם דעמער.
אַבער ווען זי האָט דערגרייכט די אַמנעראַן פּוסטע און אַלץ ווייטער
געגאַנגען. איז ער געווען קליגער ווי נאָכגיין.

קינפטיקן אָונט איז פרוי ליזאס עלטערע שוועסטער אַוועק
קיין מאָרווען. די שוועסטער האָט געהייראַט אַ נאַטאַרויס, און
איז געווען אַ דורכגעטריבענע פרוי. פּאַלגלאָד, האָט זי גענומען
מיט זיך דעם אָונט אַ לאַנגן שטעקן פון געשילטן ווערבע-האַלץ.
און אַט איז יורגענס פרוי שפּאַנענדיק אין דעמער און מורמלענ-
דיק אומאויפהערלאָד.

„פע, שוועסטער!“ זאָגט דעם נאַטאַרויסעס ווייב, וועלכע
איז געווען אַ דורכגעטריבענע פרוי. „צי ווייסטו ניט אז די נאַנצע
צייט ניט יורגען אַליין פאַר זיך און מאַכט אייגעלאָד צו דער
גרעפן דאָראַטי?“

פרוי ליזא האָט אַ שוידער געמאַן; אַבער זי האָט נאָר גע-
זאָגט: „פּאַלג מיר נאָד!“

און דעם נאַטאַרויסעס ווייב האָט איר נאָכגעפּאַלגט ביז דער
אַמנעראַן פּוסטע, און אַריבער דער פּוסטע, ביז דעם אָרט וואו עס
איז געווען אַ הייל. דאָס איז געווען אַ פּלאַץ פון מיאוס'ער רעפּו-
טאַציע. אַ כאַרט איז געקומען באַגעגענען זיי דאָרט אין דעם
דעמער אַרויסשטעקנדיק די צונג: אַבער דעם נאַטאַרויסעס ווייב
האַט דריי מאָל אָנגעקלאַפּט מיט איר שטעקן, און די שטומע היה
האַט זיי פּאַרלאָזט. און פרוי ליזא איז שטיל אַריין אין דער הייל.
און איר שוועסטער האָט זיך אויסגעדרייט און אַהיימגעגאַנגען צו
אירע קינדער, וויינענדיק.

איז דעם קינפטיקן אָונט יורגען אַליין געקומען קיין
מאָרווען, וואָרים דעם ווייבס נאַנצע משפּחה האָט אים פּאַרזיכערט
אַז אַזוי דאָרף אַ מאַן האַנדלען. יורגען האָט איבערגעלאָזט דאָס
געשעפּט אין דער אויפזיכט פון אוריען ווימאַרש, וועלכער איז גע-
ווען אַן עכט'טיכטיקער געהילף. יורגען האָט נאָכגעפּאַלגט זיין

ווייב אריבער דער אמנערפן פוסטע בין ווי האבן דערנרייכט די הייל, יורגען וואלט ליבערשט ערגעץ אנדערש געווען.

ווארים דער הונט האט זיך איינגעקארטשעט אויף זיינע לאי פעם און האט אויסגעזען ווי ער שמשירעט די ציין אויף יורגענען. און עס זיינען דארט געווען אנדערע באשעפענישן, וואס זיינען גע- פלויגן נידעריק אין דעם דעמער, האלטנדיק זיך נאנט צו דער ערד ווי סאוועס; אבער זיי זיינען געווען גרעסער פון סאוועס און מער אנטמוטיקנד. און, אויסערדעם, איז דאס אלץ געשען נאך זונפארגאנג אין דעם וואלפורניע-ערב, ווען כמעט אלץ איז מער ווי מעגלעך עס זאל געשען.

האט יורגען געזאגט עטוואס ביזן: „ליזא, מיין טייערע, אויב דו גייסט אין דער הייל וועל איך דיר מוזן נאכפאלגן, ווייל אזוי דארף א מאן האנדלען. און דו ווייסט ווי לייכט איך כאפ א פארקילונג.“

די שטים פון פרוי ליזא איז איצט געווען דין און קלאנגנדיק, א מאדנע פארענדערטע שטים. „דו האסט א קרייץ ארום האלדן. מוזסט אים אוועקווארפן.“

יורגען האט געטראגן אזא קרייץ, צוליב אורזאכן פון ענג- טימענט, ווייל ער האט אמאל געהערט זיין פארשטארבענער מוטער. אבער איצט, צופרידנצושטעלן זיין ווייב, האט ער אראפגענומען דאס שטיקל שמוק און אויפגעהאנגען עס אויף א ווילדווייניש-לקוסט: און מיט דער באטראכטונג אז דאס וועט ווארשיינלעך זיך אויס- לאזן א קלענלאכער עסק, האט ער נאכגעפאלגט פרוי ליזא אין דער הייל.

2. אָננעם פון א באַדייטנדן בנד

די מעשה דערציילט אז אלץ איז פינסטער געווען דארט, און יורגען האט קיינעם ניט געקאנט זען. אבער די הייל האט זיך גע- צויגן גלייך פארויס און אראפצו, און ביי דעם ווייטן עק האט געגליט א לייכט. יורגען האט געהאלטן אין איין ניין. און אזוינאך איז ער באלד צוגעקומען צו א צענטאור: און דאס האט אים ניט ווייניק איבעראשט, ווארים יורגען האט געוואוסט אז צענטאורן זיינען איינגעבילדטע באשעפענישן.

זיכער זיינען זיי געווען זונדערבאר אנצוקוקן: ווייל אט איז געווען דער קערפער פון א רויט-ברוינעם פערד און דערהייבנ- דיק זיך פון זיינע בלייזעס, א זון-צונעסמאליעמער קערפער פון א

יונגן מאַנספאַרשוין וועלכער האָט באַטראַכט יורגענען מיט ערנסטע און ניט אומפריינטלעכע אויגן. דער צענטאָור איז געלעגן לעבן אַ פֿיער פון צערער און יאַלאָוע האַלץ: לעבן אים איז געווען אַ שיסל אַנטהאַלטנדיק אַ פֿליסיקייט מיט וואָס ער האָט געשמירט זיין נע קלויען. דער שטאַף, ווי דער צענטאָור האָט אים איינגעריבן מיט זיינע פינגער, האָט פאַרוואַנדלט דעם אויסזען פון זיינע קלויען אין גאַלד.

„זיי געגריסט, פֿריינד“, זאָגט יורגען, „אויב דו ביסט די מלאכה פון גאַט.“

„דיין גרונדזאַץ איז ניט קיין גוטער גריכיש“, האָט דער צענטאָור באַמערקט, „ווייל אין העלאַס האָבן מיר ניט געמאַכט אַזעלכע אויסנאַמען. אויסערדעם, איז עס ניט אַזויפיל מיין אורשפּרונג ווי מיין אויסגאַנג וואָס גייט דיר אָן.“

„אַלאָ, פֿריינד, טאָ וואוהין זשע גייסטו?“

„צו דעם גאַרטן צווישן טאַגן און זונאוּפגאַנג, יורגען.“

„נו, געוויס, אָבער וואָס פאַר אַ וואוילער נאַמען פאַר אַ גאַרטן! און עס איז אַ פֿלאַץ וואָס איר וואַלט געהאַט פאַרגעניגן צו זען.“

„אַרויף אויף מיין רוקן, יורגען, און איר וועל דיר נעמען אַהין“, זאָגט דער צענטאָור, און האָט זיך אַ שטעל געטאַן אויף די פיס דאַן האָט דער צענטאָור געזאָגט, ווען דער מלוּה האָט זיך געקוויןקלט: „ווייל ווי דו מוזסט פאַרשטיין, איז ניטאָ קיין אַנדער אויסזען: וואַרים דער גאַרטן עקזיסטירט ניט, און האָט קיינמאַל ניט עקזיסטירט אין וואָס מענטשן רופן שפּאַסיק דאַיעלן לעבן; אַזוי אַז פאַרשטייט זיך נאָר איינגעבילדטע באַשעפּענישן אַזעלכע ווי איר קאַנען אַריינטרעטן אַהין.“

„דאָס קלינגט נאַנץ זינלאַך“, האָט יורגען באַרעכנט: „אָבער ווי עס געשעט, זוד איר מיין ווייב, וועמען איר פאַרדעכטיק אַז עס האָט צוגענומען אַ טייוול, אַרימער קערל!“

און יורגען האָט אָנגעהויבן מיטטיילן דעם צענטאָור וואָס איז געשען.

דער צענטאָור האָט זיך צעלאַכט. „עס קאָן זיין אַז דערפאַר בין איר דאָ. עס איז פאַראַן, אַלנפאַלס, איין מיטל אין דעם פאַל, איבער אַלע טייוואַלים — און איבער אַלע געטער, זאָגן זיי מיר, אָבער זיכער איבער אַלע צענטאָורן, — איז די מאַכט פון קאַשטשעי דעם אומשטערבליכן, וועלכער האָט געמאַכט אַלץ ווי עס איז.“

„עס איז ניט שטענדיק געזונט“, האָט יורגען געזאָגט. „צו

רעדן וועגן קאָשטשעיען. עס איז איבערהויפט אומווינשנווערט
אין אַ פינסטער פּלאַץ ווי דאָס.

„פונדעסטוועגן, דענק איד אַז דוקאָ צו אים מוזסטו גיין נאָך
נערעכטיקייט.“

„איד וואָלט עס ליבערשט גיט געטאָן“, האָט יורגען גע-
זאָגט, מיט אומגעקוינטעם אַפּנהערציקייט.

„דו האָסט מיין מיטלייך: אָבער עס איז גיט קיין פּראַגע פון
ליבערשט דאָרט וואו קאָשטשע איז נוגע. צי דענקסטו אַ שטייגער
אַז איד פּאַסקודיע זיך אין דעם אונטערערדישן אַרט מיט מיין איי-
גענעם ווילן? און האָב געוואוסט דיין נאָמען דורך אַ צופאַל?“

יורגען איז געווען דערשראָקן, אַביסל. „גו, גוט, אָבער
עס איז געוויינלאַך דער טייוול און כּוויים וואָס, אַדאָס האַנדלען
ווי אַ מאַן. מאַן ווי קאָן איד קומען צו קאָשטשעיען?“

„רונדאָרום“, זאָגט דער צענטאָוור. „עס איז קיינמאַל גיט אַ
סיין אַנדער וועג.“

„און איז דער וועג צו דעם גאָרטן רונדאָרום?“

„אָ, זייער און זייער, אויף אַזויפיל ווי ער קלאַמערט אַרום
ביידע — שיקאַל און געזונטן פאַרשטאַנד.“

„דאָן מוז מען“, זאָגט יורגען: „אַלפּאַלס, בין איד באַרייט
צו פאַרוזן יעדן געטראַנק איינמאַל.“

„עס וועט דיר זיין קאַלט, פונדעסטוועגן, צו פאַרן ווי דו
גייסט. וואָרים מיר לאַזן זיך אויף אַ מאַדנעם וועג, צו זוכן גע-
רעכטיקייט איבער דעם קבר פון אַ חלום און דורך דער בייזוויר-
ליקייט פון צייט. דערפאַר וואָלסטו גלייכער אַנגעטאָן דאָס העמד
איבער דייע קליידער.“

„עס איז ווירקלאַך אַ וואויל באַקוועם גלאַנצנדיק מלבוש, מיט
זונדערבאַרע בילדער דערויף. איד נעם אַן אַזאַ בנד מיט פאַרנע-
ניגן. און וועמען האָב איד צו דאַנקען פאַר זיין גיטיקייט?“

„מיין נאָמען“, האָט דער צענטאָוור געזאָגט. „איז נ ע -
ס ו ס .“

„אויב אַזוי, פריינד נעסוס, בין איד דינסטוויליק דייער.“

און אויגנבליקלאַך איז יורגען געווען אויפן צענטאָוורס רוקן,
און ביידע זיינען ווירעס-איז אַרויס פון דער הייל און האָבן גע-
קרייצט די אַמנעראַן פּוסטע. אַזוי זיינען זיי אַריין אין אַ געוועלדל,
וואו דאָס ליכט פון זונפאַרגאַנג האָט נאָך געצעגערט, עטוואָס אומ-
דערקלערבאַר. איצט איז דער צענטאָוור געגאַנגען מערב-צו. און
איצט האָט אַרום דעם מלוח'ס פלייצעס און אויף זיין ברוסט און

ארום זיינע דארע ארעמס געשטראלט ווי א רעגנבויג דאס פילפאר-
ביקע העמד פון נעסום.

פאר א וויילע זיינען זיי גענאנגען דורכן וואלד, וואס איז
באשטאנען פון גרויסע ביימער שטייענדיק א היפש ביסל אָפּנע-
רוקט איינער פון צווייטן, דעם צענטאָורס גענילמע קלויען שאַרכני-
דיק און זינקענדיק אין א געדיכטן דיוואן פון טויטע בלעטער, אינ-
גאנצן גרוי און בריוו, אין גלייכע שטרעקעס וואס זיינען געווען אומ-
אונטערבראָכן פון ווילדגעוואוקס. און דאָן זיינען זיי געקומען
צו א ווייסן שאַסייוועג וואס האָט זיך געצויגן גראדע מערבֿ־צו, און
אזוי פאַרטיק געוואָרן מיטן וואַלד. איצט האָט פאַסירט אַן
אומגלויבליכע זאַך אין וואָס יורגען וואַלט קיינמאַל ניט געווען
געגלויבט ווען ער זאָל עס ניט האָבן געווען מיט די אייגענע אויגן:
ווייל איצט איז דער צענטאָור גענאנגען אזוי שנעל אַז ער האָט
ביסלאַכווייז איבערשטייגט די זון, אזוי אַרום פאַראַרזאָכנדיק איר
אויפגאַנג אין מערבֿ ביסלאַכווייז; און די צוויי זיינען געפליגן
מערבֿ־צו אין דעם רוים פון אַ געשיידטן זונפאַרגאַנג. די זון איז
געפאַלן גלייך אין יורגענס געזיכט ווייל ער איז געפאַרן גלייך צום
מערב, אזוי אַז ער האָט געבלינצט און פאַרמאַכט די אויגן, און
געקוקט פריער אויף דער זייט דערנאָך אויף יענער. אזוינאָך איז
געשען אַז דאָס לאַנג אַרום אים, און די מענטשן וועלכע זיי זיינען
פאַרבייגעפליגן, זיינען געזען געוואָרן פון אים אין שנעלע העלע
בליצן, ווי בילדער מיטאַמאַל געטוישטע אין אַנדערע בילדער; און
אַלע זיינע דערינערונגען וועגן דעם בליאַסקעדיקן פרוועג זיינען.
פאַלגלאַך, שטענדיק געווען צעמישט און אַן אַ צוזאַמענהאַנג.

ער האָט זיך געוואונדערט וואָס עס האָבן געשיינט צו זיין
אַזויפיל יונגפרויען אויפן וועג צו דעם גאַרטן. אָט איז געווען אַ
דין מיידל אין ווייסן רייצנדיק אַ גרויסן בריוו־געלן הונט וואָס איז
געשפרונגען אַרום איר אומגעלומפערט; דאָ איז אַ מיידל גע-
זעסן אין די צווייגן פון אַן אַרומגעפלאַכטענעם און סענקעוואַסן
בוים, און הינטער איר איז געווען אַ ברייטער בלאַטיקער
טייד, קופער־קאלירט אין דער זון; און דאָ האָט געשיינט דער
בלאָנדער קאָפּ פון אַ שלאַנק מיידל רייטנדיק אויף אַ פּערד, וועלכע
האַט אויסגעווען צו וואַרטן אויף אימיצן: אין קורצן, די מיידלאַך
אויפן וועג זיינען געווען אומציליק, און יורגען האָט געדאַכט אַז
ער דערקענט איינע אַדער צוויי פון זיי.

אבער דער צענטאָור איז אזוי אייליק געגאַנגען אַז יורגען האָט
ניט געקאנט זיין זיכער.

3. דער גארטן צווישן טאגן און זונאויפגאנג

אזוי איז געשען אז יורגען און דער צענטאָוור זיינען געקומען אין דעם גארטן צווישן טאגן און זונאויפגאנג, אריינטרעטנדיק אין דעם פלאץ אויף אן אופן וואָס עס איז ניט באקוועם צו פארצייכענען. אָבער ווען זיי זיינען פאַריבער די בריק, זיינען דריי געפלוגן פאַר זיי, קוויטשענדיק. און ווען דאָס לעבן איז צע-טראָטן געוואָרן אויס די האַרטיקע קערפערלאַך וואָס די דריי האָבן מיסגעברויכט, איז ניט געווען קיינער זיך קעגנצושטעלן דעם צענ-טאָוורס איינמירט איז דעם גארטן צווישן טאָגן און זונאויפגאנג.

דאָס איז געווען אַ וואונדערלאַכער גארטן: דאָך איז קיין זאך דאָרט ניט געווען פרעמד. אנשטאט, האָט זיך אַלץ אַרום געדאַכט צו זיין האַרצקלעמענדיק באַקאַנט און זייער טייער יור-גענען. וואָרים ער איז געקומען צו אַ ברייטער לאַנגע וואָס האָט זיך געניינט צופונ'ייט צו אַ טייכל גוט אין זכרון: און צאָלרייכע קליאַנען און באַקסנביימער זיינען געשטאַנען דאָ און דאָרט, אומ-רעגלמעסיק, און מיטגעשפילט געוואָרן פויל פון אַן אומאַנטשלאַך-סענעם מערב ווינט, אזוי אַז די בלעטער האָבן געשיינט זיך צו טרויסלען און קרייזלען איבעראַל ווי גרינער שוים: אָבער האַרבסט איז געווען נאַנט, ווייל די באַקסנביימער האָבער אַראָפּגעשלידערט אַ דאַנאַיער-מענגע פון קליינע רונדע בלעטער. אַרום דעם גארטן האָט זיך געפונען אַן אומפאַרגעסענער קרייז פון בלויע בערגלאַך. און דאָס איז געווען אַ פלאַץ פון שיינענדיקן דעמער, אומבאַלויכטן פון דער זון אָדער פון די שטערן, און מיט קיינע שאַטנס אין ערגעץ אין דעם פאַרשפרייטן מאַטן שטראַלן וואָס האָט אַנטפּלעקט דעם גארטן וואָס איז ניט זיכטבאַר קיין איין מענטשן סיידן איז דער קורצער הפסקה צווישן טאָגן און זונאויפגאנג.

..וואָס, דאָס איז דאָך גראַף עמעריקס גארטן אין סטאַריזאַנד, זאָגט יורגען, „וואו איד פלעג אזוי פייז פארברענגען ווען איד בין געווען אַ ליאַדע בחור'ל“.

„איד וועל וועטן, האָט נעסוס געזאָגט. „אז דו פלעגסט ניט שפאַצירן איינער אַליין אין דעם גארטן.“

„מממ... ניין; עס איז דאָרט געווען אַ מיידל.“

„ריכטיק, האָט נעסוס צוגעשטימט. „עס איז אַן אַרטלאַכע תקנה: און דאָ זיינען פאַראַן יענע וועלכע היטן זי אָפּ.“

ווייל איצט איז געקומען צו זיי, שפאַצירנדיק צוזאַמען איז דעם טאָגן, אַ פייז אינגל און מיידל. און דאָס מיידל איז געווען

אומגלויבלאך שוין, ווייל יעדער איינער אין דעם גארטן האט זי געזען מיט דער איינבילדונג פון דעם אינגל וועלכער איז געווען מיט איר.

„איד בין רודאלף,“ האט דאס אינגל געזאגט, „און זי איז אן.“

„און ביסטו גליקלאך דאָ?“ האט יורגען געפרעגט.

„אָ, זיכער, מיין האר, מיר זיינען נשקשה'דיק גליקלאך : נאָר אַנס פאָטער איז זייער רייך, און מיין מוטער איז אַרים, אַזוי אַז מיר קאַנען ניט זיין זייער גליקלאַך ביז איד וועל ניט האבן אַוועקגעפאַרן אין פרעמדע לענדער און צוריקגעקומען מיט אַ סך לאַזן רופיעס און אַכטיקע שטיקלאַך.“

„און וואָס וועסטו טאָן מיט אַזויפיל געלט, רודאלף?“

„מיין פליכט, מיין האר, ווי איד זע זי. אָבער איד קריג בירושה אַ פעלער האַפּטע ראיה.“

„איד ווינטש דיר גליק, רודאלף,“ האט יורגען געזאָגט.

„וואָרים גענוג אַנדערע זיינען אין דיין לאַגע.“

דאָן איז צוגעקומען צו יורגענען און דעם צענטאָור אַז אַכט דער אינגל מיט דער קליינער בלוואויניקער פּערוואָן פון וועלכער ער איז געווען אַנטציקט. און דאָס פעטע פּויל־שיינבאַרע אינגל האָט זיי באַנאַכריכט אַז ער און דאָס מיידל וועלכע איז געווען מיט אים האָבן געשפּאַצירט אין גלאַזור פון דעם רויטן גאַרטשיצעפלעשל. וואָס האָט זיך יורגענען געדאַכט צו זיין קוידעריש : און דאָס פעטע אינגל האָט געזאָגט אַז ער און דאָס מיידל האָבן באַשלאָסן ניט צו וואַקסן עלטער, וואָס ווי יורגען האָט געזאָגט איז געווען אויסגעצייכנט אויב נאָר זיי וואַלטן עס געקאָנט אויספירן.

„אָ, איד קאָן דאָס אויספירן,“ האט דאָס פעטע אינגל געזאָגט, נאָכדענקנדיק, „אויב איד געפין נאָר ניט דאָס אויספירן עס פאַר אומבאַקוועם.“

יורגען האָט פאַר אַ רגע אים באַזאַכט, און דאָן אים ערנסט געדריקט די האַנט.

„איד פיל דיר מיט,“ האט יורגען געזאָגט. „ווייל איד פאַרשטיי אַז דו, אויך, ביסט אַן אומגעהייער געשיקטער יונג; אַזוי אַז דאָס לעבן וועט דיר בייקומען.“

„אָבער איז דען ניט געשיקטקייט די הויפטזאַך, מיין האר?“
„די צייט וועט דיר שוין באַווייזן, מיין יונג,“ זאָגט יורגען, עטוואָס פאַרטויערט. „איד ווינטש דיר גליק, ווייל גענוג אַנדערע זיינען אין דיין לאַגע.“

און א טשאטע אינגלאך און מיידל'אך האָט יורגען געזען אין גארטן. און אַלע פּנימ'ער וואָס יורגען האָט געזען זיינען געווען יונג און פּריידיק און זייער ליבויירדיק און האַרצווייטיקדיק זיכער מיט זיך, אַלס יונגע נפשות אָן צאָל זיינען געקומען צו יורגענען און אים פאַרבייגעגאנגען דאָרט, אין דעם ערשטען שאַרען אויף טאָג : אזוי זיינען זיי אַלע געגאנגען טריאומפּירנדיק אין רוים פון זייער יוגנט, און פאַרויסוויסנדיק אז דאָס לעבן איז אַ מינדערוויכ-טיקער קעגנער פון וועמען מען קאָן נעמען זייער לייכט אַלץ וואָס עס פאַרגלויבט זיך. און אַלע זיינען פאַרבייגעגאנגען אין פאַר-לאַך — „אזוי ווי זיי וואָלטן געקומען פון דער תּבה,“ האָט יור-גען געזאָגט. אָבער דער צענטאָור האָט געזאָגט אז זיי האָבן נאָכגעפּאָלגט אַ פּרעצערענט וואָס איז געווען פּיל עלטער ווי די תּבה.

„ווייל אין דעם גארטן,“ האָט דער צענטאָור געזאָגט, „האָט יעדער מענטש וואָס האָט ווען געלעבט זיך אויפּגעהאַלטן אַ קורצע וויילע, אָן וואָסער חבּר'שאַפט אויסער זיינע אילוזיעס. איד מוז דיר זאָגן נאָכאַמאָל אז אין דעם גארטן באַגעגנט מען ניט קיין אַנדערע סיידן איינגעבילדטע באַשעפענישן. און בראַווע פאַר-שוניען פאַרברענגען דאָ זייער פאַרוויילונגישע, און גייען פונדאָנען אומבאַגלייט צו ווערן ראַטמענער און בכבוד'יקע געשעפטסלייט און גייסטלאַכע, און צו ווערן באַוואונדערט אַלס הויפּטלייט אויף שפּרינגענדיקע פּערד, אָדער אפילו אַלס מלכים אויף הויכע טראָנען ; יעדער אין זיין גראַד ניט דענקענדיק מער גאר פון דעם גארטן קיינמאָל. אָבער אַמאָל קומען שרעקעדיקע פאַרשוניען, יורגען, וועלכע האָבן מורא צו פאַרלאָזן דעם גארטן אָן אַ באַשיצער: אזוי אז זיי מוזען דאָך גיין פונדאָנען מיט אַזאַ אָדער אַן אַנדער איינגע-בילדט באַשעפעניש, צו פירן זיי אַרום דורכגענג און ביוועגן. ווייל איינגעבילדטע באַשעפענישן געפינען ווייניק נאָרונג אין עפנט-לאַכע לאַנדשאַסן, און מיינן זיי אויס. אזוי מוזן די שרעקעדיקע פאַרשונידל'אך זיך שלייבן אין דער פינסטער מיט זייערע שעמעוודיקע און מיסטרויאישע וועגווייזער, און זיי וואָגן ניט קיינמאָל פּרייווי-ליק צו ריזיקירן אין די שווימלענדיקע ערטער וואו מענטשן קריגן פּערד און בויען טראָנען.“

„און וואָס ווערט פון די שרעקעדיקע פאַרשוניען, צענטאָור?“,
 „ב'ווייס, אַמאָל מאַכן זיי אַ תּל פון פּאַפּיר, יורגען, און אַמאָל
 מאַכן זיי אַ תּל פון מענטשלאַכע לעבנס.“

„דאן זיינען זיי פארשאלטענע מענטשן“, האט יורנען באטראכט.

„דו קערסט וויסן אמבעסטן“, האט דער צענטאוויר געענטפערט.

„א, ווארשיינלאך“, האט יורנען געזאגט. „דערווייל, אט האסטו איינע וועלכע שפאצירט אליין אין דעם גארטן, און איה וואונדער זיך צו זען די אַרמלאַכע תקנות אזוינאך פארשוועבט“.

איצט האט נעסוס געקוקט אויף יורנען פאר אַ וויילע ניט רעדנדיק: און אין די אויגן פון דעם צענטאוויר איז געווען אזוי־פיל באגרייפלאכקייט און מיטלייד אז עס האט יורנען געקוועלט. ווייל עפעס האט עס יורנען געמאכט אומרויאק און באטראכטן דאס פאר אַן אומאנגענעם פערזענלאַכן אופן פון סקו אויף וועמען ניט איז.

„יא, זיכער“, האט דער צענטאוויר געזאגט, „די פרוי שפאצירט אליין. אבער עס איז ניטא קיין הילף פאר איר איינזאמקייט, זינט דער יונג וואָס האט ליב געהאט די פרוי איז טויט.“

„נעסוס, איך בין בארייט עס זאָל מיר מיט יושר לייד טאָן דערפאר. דאָך, איז עס נויטיק אַראָפצולאָזן אזוי שרעקלאַך די גאָז? נאָכאלעמען, אַ סך אנדערע מענטשן זיינען געשטאַרבן, אויף און אַפ. און כאַטש איך וואָלט געקאָנט דרינגען פאַרקערט, האַט דאָך דער יונגערמאַן געמעגט זיין ניט קיין באַזונדערער פאַרלוסט פאַר קיין נעם.“

ווידער האט דער צענטאוויר געזאגט, „דו קערסט וויסן אַמבעסטן.“

4. די דאָראַטי וועלכע האַט ניט פאַרשטאַנען

ווייל איצט איז צו יורנען און דעם צענטאוויר געקומען אַ גאַלדהאַרדיקע פרוי, געקליידט אינגאנצן אין ווייסן, און שפאצירנדיק אליין. זי איז געווען שלאַנק און רייצער און צאַרט אין אויסזען: זען: און עס איז ניט געווען דער בלוט־און־מילך רייז פון פילע פרויען וועלכע זיינען געווען באַרימט פאַר שיינקייט, נאָר גיכער האַט זי פאַרמאָגט דעם דורכויסקן גלאַנץ פון עלפאַנטביין. איר נאָז איז געווען גרויס און הויך אין שטעג, איר בויגזאַם מויל איז געווען ניט פון די קלענסטע: און דאָך, וואָס אימיצער אַנדערש וואָלט געווען געקאָנט זאָגן, איז פאַר יורנען דער פרויס אויסזען געווען אין אַלעמען פּולקאַם; פּילייכט דערפאַר וואָס

ער האָט זי קיינמאָל ניט געזען ווי זי איז געווען. וואָרים זיכער איז דער קאָליר פון אירע אויגן פאַרבליבן אַ פאַרבאָרגענע זאך פאַר אים : נרוי, בלווי אָדער גרין, שווער געווען צו פאַסן : זיי האָבן זיך גע- ענדערט ווי עס טוט דער ים ; אָבער שטענדיק זיינען די אויגן געווען רייצנר און פריינטלאַך און באַאומרוענדיק.

יורגען האָט זיך דערמאַנט אין דעם : ווייל יורגען האָט גע- זען אַז דאָס איז גראַף עמעריקס צווייטע שוועסטער, דאָראַטי לאַ דעוירע, וועמען יורגען האָט זייער לאַנג צוריק (אַ שיינן ביסל יאָרן אַיידער ער האָט באַגענוט פרוי ליזא און אַריין אין געשעפט אַלס מלווה) באַזונגען אין אומציייליקע פערזן אַלס באַגער פון זיין האַרץ. „און דאָס איז די איינציקע פרוי וועמען איר האָב ווען ליב געהאַט.“ האָט זיך יורגען דערמאַנט, גאר פלוצים. וואָרים מענטשן קאָנען ניט אַלעמאָל דענקען פון די זאַכן. האָט ער זי באַגריסט מיט אַזאַ אָפשיי ווי עס קומט אַ גרעפן פון אַ קרעמער, און ראַד, מיט אומפאַרגעסענע ציטערס דערוואַכנדיק אין זיין סאָלדן גוף. אָבער דאָס זונדערבאַרסטע איז נאָר אַלץ געווען פאַרויס, וואָרים ער האָט איצט באַמערקט אַז דאָס איז ניט געווען קיין שיינע פרוי אין מיטעלע יאָרן נאָר אַ יונג מיידל.

„איך פאַרשטיי ניט“, האָט ער געזאָגט אין דער הויך : „ווייל דו ביסט דאָראַטי. און דאָך ווייזט זיך מיר אויס אַז דו ביסט ניט די גרעפן דאָראַטי וועלכע איז העטמאַן מייקלס ווייב.“

און דאָס מיידל האָט אַ טרויסל געטאַן איר בלאַנדן קאַפּ, מיט יענער אומפאַרזיכטיקער רייצנרער באַוועגונג וואָס די גרעפן האָט פאַרגעסן. „העטמאַן מייקל איז גוט גענוג, אַלס נאָבלמאַן, און מיינ ברודער שטייט צו מיר צו טאַג ווי נאַכט אים צו הייראַטן : און זיכער וועט העטמאַן מייקלס ווייב אַרומגיין אין אַטלעס און אין דימענטן איבער אַ העלפט פון די הויפן אין קריסטנטום, מיט פילע משרתים צו באַדינען איר. אָבער איר וועל אַזוינאָך ניט געקויפט ווערן.“

„אַזוי האָסטו געזאָגט אַ אינגל וועמען איר געדענק, זייער לאַנג צוריק. דאָך האָסטו געהייראַט העטמאַן מייקל, נאָך דעם אַלעמען, און אין אַנגעזיכט פון אַ צאַל אַנדערע פיינע באַקאַנטמאַן- כונגען.“

„אַ, ניי, ניט איר.“ האָט די דאָראַטי געזאָגט, וואונדערנדיק זיך. „איר האָב קיינמאָל ניט געהייראַט וועמען, און העטמאַן מייקל האָט איר קיינמאָל ניט געהייראַט וועמען, ווי אַלט ער איז. וואָ-

רים ער איז אכט־און־צוואנציק, און זעט עס אויס! אָבער ווער
ביסטו, פריינד, וועלכער האָט אַזעלכע מאָדנע איינפאלן וועגן מיר?
„די פראַגע וועל איך ענטפערן, פונקט ווי זי וואָלט געשטעלט
ווערן געהערק. ווייל געוויס פאַרשטייטו אַז איך בין יורגען.“

„איך האָב קיינמאָל ניט געקענט מער ווי איין יורגען. און
ער איז אַ יונגערמאַן, קוים אַרויס פון די אינגלשע יאַרן.“ — דאַן
ווי זי האָט זיך אָפגעשטעלט אין רעדן, וואָס עס זאָל האָבן געווען
זיין די אנגעלעגנהייט וועגן וועלכער דאָס מיידל האָט איצט גע-
טראַכט, האָבן אירע באַקן זיך צאַרט קאָלירט פון דעם געדאַנק,
און אין איר וויסן פון דער זאַר האָבן אירע אויגן אומענדלאַך זיך
געפרייט.

און יורגען האָט פאַרשטאַנען. ער איז צוריקגעקומען ווי־עס
איז צו דער דאַראַטי וועמען ער האָט ליב געהאַט: נאָר אָפגע-
שיידט, און אוממעגלאַך געכאַפט צו ווערן פון די פלינקע קלוינע
פון צענטאַורן, איז געווען דאָס אינגל וואָס האָט אַמאָל ליב גע-
האַט די דאַראַטי, און וועלכער האָט געמאַכט גראַמען וועגן איר
אַלס באַנער פון זיין האַרץ: און אין נאַרטן איז פון דעם אינגל
ניט געווען קיין זכר. אַנשטאַט, האָט דאָס מיידל גערעדט צו אַ
געזעצטן און בייזיקן מלוה, פון פערציק־מיט־אַַשמיץ.

האַט יורגען אַ צי געטאָן מיטן אַקסל, און געקוקט אין צענ-
טאַורס ריכטונג: אָבער נעסום האָט געשייט אַוועקגעוואַנדערט
פון זיי, זוכנדיק פיר־בלעטערדיקע קליי־פלאַנצן. דער מזרח איז איצט
געוואָרן העלער, און זיין שאַרלאַך האָט זיך גענומען פאַרבן מיט גאַלד.
„יאָ, איך האָב געהערט וועגן דעם אַנדערן יורגען,“ זאָגט דער
מלוה, „אַי, מאַדאַם דאַראַטי, אָבער ער איז עס געווען וועלכער האָט
דיך ליב געהאַט!“

„ניט מער ווי איך האָב אים ליב געהאַט. אַ גאַנצן זומער
האַב איך אים ליב געהאַט.“

און וויסנדיק אַז דאָס מיידל האָט געזאָגט אַ וואונדערבאַרן
אַמת האָט יורגען איצט דערפילט אַ פרייד, וואָס איז געווען שאַרף
ווי ווייטיק. און ער איז געשטאַנען באַוועגלאָז פאַר אַ וויילע,
שטשיינדיק און בייסנדיק די ליפן.

„איך וואונדער זיך ווי לאַנג דער אַרימער קערל האָט דיך
ליב געהאַט. עס קאָן זיין אַז ער האָט דיך אויך ליב געהאַט
אַ גאַנצן זומער. און, ווידעראַמאָל, איז מעגלאַך אַז ער האָט דיך
ליב געהאַט זיין נאַנץ לעבן. צוואַנציק יאַר און מער ווי צוואַנ-
ציק

צ'ק יאר האב איד געשטרייט וועגן דער האַרבער אנגעלעגנהייט :
 און איד בין פונקט אזוי באהאוונט ווי ווען איד האב אָנגעהויבן.
 „אבער, פריינד, דו רעדסט רעמענישן.“

„איז דאָס ניט דער סדר ווען די עלטער רעדט מיט דער יונגט?
 וואָרים איד בין אַ באַיאַרטער מאַן, אין די פּערציקער : און דו
 ווי איד ווייס איצט, ביסט קרוב צו אַכצן, — אָדער, בעסער גע-
 זאָגט, פיר חדשים קנאַפּ צו זיין אַכצן, ווייל עס איז אַוונגוסט, וואָס
 זאָג איד, מער, עס איז אַוונגוסט פון אַ יאַר וואָס איד האב ניט דער-
 וואַרט ווען צו זען נאָכאַמאָל ; און איבעראַמאָל רעגירט דאָס מאַ-
 נועל איבער אונדז, דער איינשטאַרקער מאַן וועמען איד האב גע-
 זען שטאַרבן אזוי שוידערלאַך. דאָס אַלץ זעט אויס אומוואַרשיינ-
 לאַך.“

דאָן האָט יורגען מעדיטירט פאַר אַ וויילע. ער האָט אַ צי
 געטאָן מיטן אַקסל.

„נה, און וואָס האָט אימיצער געקאָנט דערוואַרטן פון מיר
 איד זאָל טאָן ? וויאָרום איז געשען אַז איד, וועלכער בין בלוז דער
 שאָטן פון וואָס איד בין געווען, שפּאַציר איצט צווישן די שאַטנס,
 און מיר שמועסן אין די דינע אינטאַנאַציעס פון טויטע מענטשן.
 וואָרים, מאַדראַם דאַראַטי, דו וועלכע ביסט נאָך ניט אַכצן, דאָ איז
 דעמזעלכן נאַרטן איז געווען אַמאָל אַ אינגל וואָס האָט ליב געהאַט
 אַ מיידל, מיט אַזאַ ליבע וואָס פאַרוואַונדערט מיר צו דענקען וועגן
 דעם איצט. איד גלויב אַז זי האָט אים ליב געהאַט. יא, געוויס
 איז עס אַ שטאַרקונג פאַר דעם מירן און צעשלאַגענעם האַרץ וואָס
 פומפעט ביי היינטיקן טאָג בלוט פאַר מיר צו דענקען אַז פאַר אַ
 קליינער וויילע, פאַר אַ גאַנצן זומער, זיינען די צוויי געווען אַזאַ
 בראַוו און שייַן און ציכטיק פאַר געליבטע ווי די וועלט האָט ווען
 געקענט.“

אזוי האָט יורגען גערעדט. אַבער געדענקט האָט ער אַז דאָס
 איז געווען אַ מיידל וועמעס גלייכן פאַר רייץ און אַנטציקונג איז ניט
 צו געפינען צווישן בידע אַקעאַנען. לאַנג און לאַנג צוריק האָט
 די צווייפּלהאַפטיקייט וועגן זיד, וואָס איז אים געווען נענטער ווי
 זיין הויט, באַאמרואיקט יורגענען איז דעם גלויבן אַז די דאַראַטי
 וועלכע ער האָט ליב געהאַט איז געווען בלוז אַ טייל פון זיינע
 איינבילדונגען. אַבער דאָס מיידל איז זיכער געווען רעאַל. און
 זיס איז זי געווען, און אומשולדיק איז זי געווען, און העלעאַרציק
 און פלינקפיסיק, איבער דער מאַס פון וואָס פאַראַ מענטשנס דער-

פינדרשיקייט. ניין, יורגען האָט זי ניט גלאָט אויסגעטראַכט ;
און עס האָט מאַדנע צופרידנגעשטעלט צו וויסן דאָס.
„דערצייל מיר דיין געשיכטע, מיין האַר,“ זאָגט זי, „ווייל
איד בין פאַרליבט אין אַלע ראַמאַנען.“

„אָ, מיין טייער קינד, אָבער איד קאָן דיר ניט זייער גוט
דערציילן בלוין וועגן וואָס עס איז זיך פאַרלאָפֿן. ווי איד בליק
צוריק, איז עס אַ בלענדדיקע גלאַריע פון גרינע פעלדער און לאַנדיק
קעס און לבנהבאַלויכטענע נעכט און טאַנצמוזיק און אוממעסיקן
געלעכטער. איד געדענקט אירע האַר און אויגן, און דאָס בויגן און
פילן פון איר רויט מויל, און איינמאַל ווען איד בין געווען דרייסיג
טער ווי אַלגעמיין — אָבער דאָס איז קוים ווערט אויפצושאַרן ביי
היינטיקן טאַג. אַלזאָ, איד זע די זאַכן אין מיין געדעכעניש אַזוי
איינפאַך ווי איד דאַכט מיר איצט צו זען דיין געזיכט: אָבער איד
קאָן זיך קוים דערמאַנען ו ו אַ ס זי האָט געזאָגט. פילייכט
איצט אַז איד דעריןערט זיך אין דעם, איז זי ניט געווען קיין גרויסע
חכמה און האָט ניט געזאָגט עפעס ווערט צו געדענקען. אָבער
דאָס בחור'ל האָט איר ליב געהאַט, און איז געווען גליקלאַך, ווייל
אירע ליפֿן און איר האַרץ זיינען געווען זיינע, און ער, ווי מען
זאָגט, האָט אָפּגעריסן אַ דימענט פון דער וועלטס רינגל. פאַר
וואָר, זי איז געווען אַ גראַפֿס אַ טאַכטער און די שוועסטער פון
אַ גראַף. נאָר איז יענע צייטן האָט דער יונג גאַנץ באַשטימט גע-
רעכנט צו ווערן אַ דוקס אָדער אַ קייסער אָדער עפעס פון דעם
מין, דערפאַר האָט די איבערגעגלאַכע פאַרשידנקייט אים ניט גע-
קימערט.“

„איד ווייס. זיכער, אויך יורגען וועט זיין אַ דוקס,“ זאָגט
זי, זייער שטאַלץ, „כאַטש ער האָט געדענקט, אַ שטיק צייט פאַר
דעם, איידער ער האָט מיר געקענט, צו ווערן אַ קאַרדינאַל, צוליב
די צערעמאָניע קליידער. אָבער קאַרדינאַלן איז ניט דערלייכט
צו הייראַטן, פאַרשטייט — און איד הייב אויך אָן צו פאַרנעסן
דיין געשיכטע! וואָס האָט דאָן פאַסירט?“

„זיי האָבן זיך צעשיידט אין סעפטעמבער — מיט וואָס פאַראַ
פאַרשפרעכונגען מאַכט קוים אויס איצט — און דאָס אינגל איז
אַוועק קיין גאַטינע, אויסמענטשלען זיך אין דער דינסט פון דעם
אַלמן ווידאָס דע סאַיקור. און דערווייל — אָ, אַ היפשע
וויילע פאַר וויינאַכט! — איז אָנגעקומען די נייעס אַז דאָראַטי לאַ
דעזירע האָט געהייראַט דעם רייכן העטמאַן מייקל.“
„אָבער אַזוי רופֿט מען דאָך מיר! און ווי דו ווייסט איז פאַר-

ראו א העטמאן מייל וועלכער פארפאלנט מיר. איז עס ניט זוני
דערבאר! ווייל דו דערציילסט מיר אז דאס אלץ האט זיך פאר-
לאפן א לאנגע צייט צוריק.

„ווירקלאך, די געשיכטע איז זייער אלט, און אלט איז זי
געווען ווען משתלחין האבן זיך געשניטן ציינדלאך. עס איז ניטאָ
קיין עלטערע און צוגענגלאכערע געשיכטע אין ערגעץ. אלס רע-
זולטאט, וואָלט עס געווען העלדיש צו דערציילן דיר אז דעם אינגלס
לעבן איז געוואָרן רואינירט. אָבער איד דענק ניט אז עס איז
געוואָרן. אַנשטאָט, האָט ער פלוצים דערפאַרן דאָס וואָס איז צו
איינלאָן צוואַנציק באַרוישנדיק וויסן. דאָס איז געווען די שעה
וואָס האָט אים געלערנט לייך און צאַרן און שפּאַט, אויך, אלס אַ
דערלייזונג. אָ, עס איז געווען שוּצגעווער וואָס די שעה האָט אים
געבראַכט, און אַ הומאַר צו באַנוצן עס, וואָרים קיין פרוי האָט
איצט ניט געקאָנט אים ערנסט ווי טאָן. נין, קיינמאַל ניט מער!“

„אָד, דער אַרימער יונג!“ האָט זי געזאָגט געטלאַך צאָרט,
און שמיכלענדיק ווי אַ געטן שמיכלט, ניט דורכאויס לוסטיק.

„אַלץ, פרויען ווי ער האָט געוואוסט פון דערפאַרונג איצט,
זיינען געווען די אנגענעמסטע מיטשפילער. האָט ער אָנגעהויבן
שפילן. אַרומטרייבנדיק זיך דורך דער וועלט איז ער גענאנגען אין
דעם שטאַלץ פון זיין יוגנט און אין דעם שוּצגעווער פון זיין וואונד.
און לידער האָט ער געמאַכט פאַר דעם פאַרגעניגן פון מלכים, און
שווערדקונצן האָט ער געמאַכט פאַר דעם פאַרגעניגן פון מענער, און
א שושקען האָט ער געמאַכט פאַר דעם פאַרגעניגן פון פרויען, אין
פלעצער וואו רום איז געווען, און וואו ער האָט געטראָגן דרייסיג,
געבנדיק פאַרגעניגן יעדן איינעם, אין יענע וואוילע צייטן. אָבער
דאָס שושקען, און אלץ וואָס האָט נאַכגעפאלנט דעם שושקען, איז
געווען זיין בעסטע שפיל, און די שפיל האָט ער באַטריבן פאַר
דער לענגסטער צייט, מיט פילע העלקאָלירטע מיטשפילערנס וועל-
כע האַבען גענומען די שפיל ערנסטער ווי ער. און זייער גלויבן
איז דער שפילס נוצלאַכקייט, און אין אים און זיין הויכקלינגענדיקן
אומזין, האָט ער זייער אַפט געפונען פאַר אַמוזאַנט; און פון
זייער אַנדער האַבנגוטס אויך האָט ער געשעפּט זיין נאַטירלאַכן
פאַרגעניגן. דאָן, ווען ער האָט געהאַט גענוג אָנגעשפילט זיך,
האָט ער געהאַלטן אַ באַראַטונג מיט פאַרשידענע פאַרבלאַסטע אַפּער-
טיטן; און ער האָט געהייראַט די רייצנדע טאַכטער פון אַ ווירדיקן
מלכה איז אַ נאָנץ נשקשה'דיקן געשעפּט. און ער האָט געלעבט מיט
זיין פרוי אַזוי גוט ווי צוויי מענטשן לעבן געוויינלאַך צוזאַמען.

אזוי ארום און ארום, וואלט איך ניט געזאגט אז זיין לעבן איז רואינירט געווארן.

„פארוואס, זיכער יא, האט דאראטי געזאגט. זי האט זיך בא-וואויגן אומרואיק, מיט אן אומגערולדיקן זיפץ; און מען האט געזען אז זי איז געווען אין אן אומבאשטימטער פארלעגנהייט. „א, אבער ווי עס איז דענק איך אז דו ביסט א שוידערלאכער זקן: און דו ביסט טאפלט שרעקלאך אין דעם בלישטשענדיקן מאדנעם כנר וואס דו טראגסט.“

„קיין פרוי האט ווען עס איז געלויבט אז אנדער פרויס האנט ארבעט, און אין באצוג צו אייגענער איז יעדע פון אייך איבער-הויפט שטרענג. אבער דו אונטערברעכסט די זאגע.“

„איך זע ניט“ — און די גרויסע ליכטיקע אויגן, פון וועלכע דער קאליר איז געווען אזוי אומבאשטימבאר און טייער יורגענען. האבן אויסגעוויזן אפילו גרעסער איצט — „אבער איך זע ניט ווי עס קאן נאך זיין עפעס מער.“

„דאך, לעבן מענטשן איבער די בענטשונג פון דעם גייסטלאכן, ווי דו קאנסט באמערקן יעדן טאג. דער מאן, ווייניקסטנס, האט גע'ירש'נט זיין שווערס געשעפט, און האט עס געפונען, כמעט ווי ער האט פארויסגעפילט, אלס דעם פאסיקסטן בארוף פאר א סקא-סירטן דיכטער. און אזוינאך, מאל איך מיר, איז ער געווען צו-פרידן. אד, יא, אבער א וויילע שפעטער האט העטמאן מייקל זיך צוריקגעקערט פון ווייטע וועלטטיילן, מיט זיינע באדינער, און זילבערגעשיר, און קאסטן אויף קאסטן מיט ווארע, און זיינע פערד, און זיין ווייב. און ער, וועלכער איז געווען איר געליבטער, האט איר געקאנט זען איצט, נאך אזויפיל יארן, ווען נאך ער האט גע-וואלט, זי איז געווען א רייצנדע פרעמדע פרוי. דאס אלץ, זי איז גיכער געווען נאריש. זי איז געווען לחלוטין ניט מערקווירדיק, אזוי צי אזוי. דער רעספעקטאבעלער מלוה האט דאס געזען זייער איינפאך; טאג נאך טאג האט ער זיך געקנייטשט און געקרימט וויסנדיק דאס. ווארים ווי איר מוז דיר זאגן, האט ער ניט גע-קאנט זיך האלטן רואיק אין איר אנוועזנהייט, אפילו איצט. ניי, ער האט דאס קיינמאל ניט געקאנט.“

דאס מיידל האט עטוואס צוזאמענגעפרעסט אירע ברעמען איבער דעם באריכט. „מיינסט צו זאגן אז ער האט זי אלץ ליב געהאט. נו, געוויס!“

„מיין קינד, זאגט יורגען מיט א טאדלדיקן ווייזפינגער, דו ביסט אן אומהיילכארע ראמאנטיקערן. דער מאן האט זי פיינט

געקראָגן גיין זי פאַראַכט. יעדנפאַלס האָט ער זיך פאַרויכערט און
 אזוי איז עס. נו, אַפילו אזוינאָך, האָט די רייצנדע נאַרישע פרעמדע
 פרוי געפאנגען זיין אויג, און געפלאַנטערט זיינע געדאַנקען, און
 אַרײַנגעשטעלט גרייזן אין זיינע רעכענונגען; און ווען ער האָט באַ-
 רירט איר האַנט איז ער ניט געשלאָפן די נאַכט ווי ער פלעגט
 שלאָפן. אזוינאָך האָט ער זי געזען, טאָג נאָך טאָג. און מען
 פלעגט מורמלען אַז די רייצנדע און נאַרישע פרעמדע פרוי האָט
 געהאַט אַ נייגונג צו יונגעלייט וועלכע פלעגן איר העלפן כיטרע אַפ-
 צונאַרן איר מאַן. אָבער זי האָט קיינמאַל ניט אַרויסגעוויזן אַזאַ
 גונסט דעם רעספעקטאַבעלן מלוה. וואָרים די יונגט איז אַוועק
 פון אים, און עס האָט זיך געדאַכט אַז קיין אויסערנעוויינלאַכס
 האָט ניט פאַסירט. אַלזא, דאַס איז געווען זיין זאַגע. וועגן איר
 ווייס איר ניט. און איר וועל קיינמאַל ניט וויסן. אָבער זי האָט
 זיכער געקראָגן דעם נאַמען פון אַפנאַרן העטמאַן מייל מיט צוויי
 יונגעלייט, אַדער מיט פינף יונגעלייט, מעגלאַך. אָבער קיינמאַל
 ניט מיט אַ רעספעקטאַבעלן מלוה."

"איר דענק אַז דאַס איז אַן אויסעראַרדנטלאַך צינישע און נאַ-
 רישע געשיכטע," האָט דאַס מיידל באַמערקט. "און אזוינאָך
 וועל איר גיין זוכן יורגענען. וואָרים ער דערקלערט זיך אין ליבע
 זייער אַמוזאַנט," זאָגט דאַראַטי, מיט דעם זיסטן, רייצנדסטן פאַר-
 קלערטן שמייכל וואָס איז ווען פאַרלוירן געגאַנגען דעם הימל."

און אַ פאַרווירונג איז געקומען אויף יורגענען, דאַרט אין דעם
 נאָרטן צווישן טאָגן און זונאוּפגאַנג, און אַ ניט גלויבן אין אַזאַ
 אומגערעכטיקייט וואָס האָט זיך געדאַכט צו זיין אומגלויבלאַך.

"ניין, באַנער פון מיין האַרץ," האָט ער אויסגעשריען, "איר
 וועל דיך ניט אַפלאָזן. וואָרים דו ביסט טייער און ריין און טריי.
 און מיין גאַנצער בייזער חלום, איז וועלכן דו ביסט געווען אויסגע-
 לאַסן און מיר באַטריגט, איז ניט געווען וואָר. זיכער, מיין חלום
 קאָן קיינמאַל ניט זיין וואָר אזוי לאַנג ווי עס איז פאַראַן אַ ביסל
 גערעכטיקייט אויף דער ערד. וואָס זאָג איר, עס איז ניטאָ קיין
 דענקבאַרער גאַט וועלכער וואַלט דערלויבט אַ אינגל באַרויבט צו
 ווערן פון דעם וואָס איז מיין בייזן חלום אַנטנומען געוואָרן
 פון מיר."

"און דאָך קאָן איר ניט פאַרשטיין דיינע רייד, וועגן דעם חלום
 דיינעם — !"

"פאַרוואַס, עס האָט זיך מיר געדאַכט אַז איר האָב פאַרלוירן
 מערסטנס פון זיך; און עס איז געבליבן נאָר אַ מאַרד וואָס האָט

געשפילט מיט באגריפן, און א קערפער וואָס איז זיך געגאנגען דעליקאט איבער אַנגענעמע שטראָזן. און איד האָב ניט געקאָנט גלויבן, ווי מיינע מיטמענטשן האָבן געגלויבט, אויך האָב איד ניט געקאָנט זיי ליב האָבן, ווי אויך האָב איד ניט באַמערקט עטוואָס אין אַלעמען וואָס זיי האָבן געזאָגט אָדער געטאָן אויסער זייער איבערשטייגנדיקער טפּשות; וואָרים איד האָב פאַרלוירן זייער האַרציקן צוגענגלאַכן גלויבן אין דער וויכטיקייט פון וואָס פאַר אַ נוצ זיי האָבן געמאַכט פון האַלבע שעה'ן און חדשים און יאָרן; און ווייל אַ קאָקעטסקע האָט געהאַט אויפגעפנט מיינע אויגן אזוי אז זיי האָבן דערוען צופיל, האָב איד פאַרלוירן דעם גלויבן אין דער וויכטיקייט פון מיינע אייגענע האַנדלונגען אויך. עס איז געווען אַ קליינע צייט דער גאַנג פון וועלכער וואָלט געקאָנט געמאַכט ווערן פאַר ניט אומדערטרעגלאַך; פון יענער זייט האָט געגענעצט אומד פאַרויסזעבאַרע פינסטערניש; און דאָס איז געווען אינגאַנצן וואָס איז געווען זיכער ערגעצוואן. איצט זאָג מיר, באַגער פון מיין האַרץ, איז דאָס ניט געווען אַ נאַרישער הלום? ווייל די זאַכן האָבן קיינ מאָל ניט פאַסירט. וואָס, עס וואָלט ניט געווען ישר'דיק ווען די זאַכן זאָלן אַמאָל געווען געשען!"

און דעם מיידלס אויגן זיינען געווען ברייט צעפּנט און צע פלאַנטערט און אַ ביסל דערשראָקן. "איד פאַרשטיי ניט וואָס דו זאָגסט. און עס איז עפעס אזוינס פאַראַן אַרום דיר וואָס קימערט מיך אומאויסשפּרעכלאַך. וואָרים דו רופסט מיך מיט דעם נאַמען וואָס קיינער אויסער יורגענען האָט מיך ניט גערופן, און עס דאַכט מיר אז דו ביסט יורגען; און דאָך ביסטו ניט יורגען."

"אַבער איד בין ווירקלאַך יורגען. און זע, איד האָב געטאָן דאָס וואָס קיין מאַן האָט קיינמאָל פריער ניט געטאָן. וואָרים איד האָב זיך צוריק דערוואַרבן צו דער ערשטער ליבע וואָס יעדער מאַן מוז פאַרלירן, ניט אַכטנדיק וועמען ער הייראַט. איד בין צוריק געקומען אויפּסניי, פאַרבייפליענדיק שנעל איבער דעם קבר פון אַ הלום און דורך דער ביוויליקייט פון צייט, צום באַגער פון מיין האַרץ! און ווי מאַדנע עס דערשיינט וואָס איד האָב ניט געוואוסט אז די זאַך איז אומפאַרמירלאַך!"

„פונדעסטוועגן, פריינד, פאַרשטיי איד דיך ניט."

„פאַרוואָס, און איד האָב געוויילט און געערגערט זיך אין פאַר באַרייטונג צו עפעס אַ גרויסער און שיינער זעלטענער פאַסירונג וואָס האָט געזאָלט טרעפן מיט מיר העמטהעט שפעטער, און פאַרבלענדעטערהייט האָב איד זיך באַמיט פאַרויס. ווייל הינטער מיר

איז די גאנצע צייט געווען דער גארטן צווישן טאגן און זונאויפגאנג.
און דאָרט האָסטו מיך דערוואַרט! נו, זיכער, דאָס לעבן פון יעדן
מענטשן איז אַ זונדערבאַר געפורמטע געשיכטע אין וועלכער די ריב-
טיקע און פאַסיקע ענדע קומט צוערשט. גאַכרעם לויפט די צייט
פאַרויס, ניט ווי שול-לערער פאַבלען אין אַ גלייכער ליניע, נאָר
אין אַן אומגעהייערן פאַרמאַכטן קרייז, צוריקערנדיק צו דעם אַרט
פון איר אַנהויב. און עס איז דורך אַ טונקעלן פאַרויסוויסן דער-
פון, דורך עפעס אַ בלאַסער פאַרויסזעאונג פון גערעכטיקייט און
פאַרגיטונג וואָס ווערט זיי געגעבן שפעטערצו, וואָס די מענטשן
האַבן האַרץ צו לעבן. וואָרים איר ווייס איצט אַז איר האָב עס
שטענדיק געוואוסט. צוליב וואָס נאָר האָט לעבן געטויגט סיידן
עס זאָל מיך צוריקברענגען צו דיר?"

אַבער דאָס מיידל האָט אַ שאַקל געמאַן איר קליין בלישטשענדיק
קעפל, זייער פאַרטרויערט. "איר פאַרשטיי דיר, ניט, און האָב
מורא פאַר דיר. וואָרים דו רעדסט נאַרישקייטן און איז דיין גע-
זיכט זע איר דאָס געזיכט פון יורגענען, ווי מען קאָן זען דאָס פנים
פון אַ טויטן דערטרונקען אין בלאַטיקן וואַסער."

"דאָך בין איר ווירקלאַך יורגען און, ווי עס שיינט מיר, צום
ערשטן מאָל זינט מיר האָבן זיך צעשיידט. ווייל איר בין שטאַרק
און באַוואונדערונגסווערט — אפילו איר, וואָס האָב געשפעט און
געשפאַסט אַזוי לאַנג, וואָרים איר האָב גערענקט וועגן זיך אַלס
אַ זאך פון לחלוטין קיין שום ווערט. דאָס וואָס איז געשען זינט
מיר ביידע זיינען יונג געווען צוזאַמען איז אַ נעפל וואָס פאַרגייט;
און איר בין שטאַרק און באַוואונדערונגסווערט, און מיין גאַנץ
וועזן איז אַן אומגעהייערער הונגער נאָך דיר, מיין טייערסטע, און
איר וועל דיר ניט אַפלאַזן, וואָרים דו, און דו אַליין, ביסט מיין
האַרצנס באַנער."

איצט האָט דאָס מיידל געקוקט אויף אים זייער אויסגעהאַלטן,
מיט אַ קליינעם פאַרלייגענעם שטערנקנייטש, און מיט אירע מונד-
טערע יונגע ווייכע ליפן עטוואָס צענומען. און איר גאַנצע ליבלאַכע
צאַרטקייט איז געווען גלאַריפּיצירט דורך דעם שיין פון הימל וואָס
האַט זיך פאַרוואַנדלט אין שטויביק רעגנדיק גאַלד.

"אד, אַבער דו זאָנסט אַז דו ביסט שטאַרק און באַוואונדערונגס-
ווערט; און איר קאָן זיך בלויז חידוש'ן אויף אַזאַ מין רעדן. וואָר-
רים איר זע דאָס וואָס אַלע מענטשן זעען."

און דאָן האָט דאָראַטי אים געוויזן דאָס קליינע שפיגעלע
וואָס איז געווען צוגעהאַפּט צו דער לאַנגער קייט פון טורקווענעם

מאטריץ צרום איר האַלדו; און יורגען האָט באַטראַכט דאָס דערשראָקענע נאַריש-פאַרעלטערטע געזיכט וואָס ער האָט געפונען אין דעם שפיגעלע.

אומעטיקלאַך האָט געזונטער פאַרשטאַנד זיך צוריקגעקערט צו יורגענען: און זיין אויפברויז פון ליידנשאַפט איז אָפגעשטאַרבן, און דער פיכער און שטורעם און דער ראַשיקער ווירבל פון זאַכן איז געווען געענדיקט, און דער מאַן איז געווען זייער מיד... און אין דער שטילקייט האָט ער געהערט דעם פישטשענדיקן אויסרוף פון אַ פויגל וואָס האָט געשיינט צו זוכן דאָס וואָס ער האָט ניט געקאָנט געפינען.

„אַלואַ, איר בין אָפגעענטפערט,“ האָט דער מלוה געזאָגט: „און דאָר ווייס איר אַז דאָס איז ניט דער לעצטער ענטפער. טייר ערער ווי וואָס פאַר אַ האַפנונג פון הימל איז געווען די רגע ווען ערפּורכטיקע השערות האָבן צוערשט דערוואַכט וועגן דער נייער זונדערבאַרער ליבלאַכקייט וואָס איר האָב דערוען אין דאָראַטיס אָנ-בליק. עס איז געווען דאָן ווי איר האָב באַמערקט דעם נייעם בלאַסן גלאַנץ איבערציענדיק איר געזיכט פון קין בין שטערן אַזוי אָפט ווי מיינע אויגן האָבן באַגענגט און געפונען נייע העלקייטן אין די שיינענדיקע אויגן וואָס זיינען גיט מער געווען אינגאנצן פראַנק און פריי אין באַגעגענען מיינע. נו, זאָל זיין אַזוי, וואָרים איר האָב ניט ליב העטמאַן מייקלס ווייב.“

„עס טוט לייד צו געדענקען ווי אַזוי מיר האָבן נאָכגעפאַלגט דער ליבע, און געפונען איר דינסט פאַר ליבווירדיק. עס איז ביטער צו דערמאָנען זיך די זיסקייט פון די פאַרשפרעכונגען וואָס האָבן זי דערקלערט פאַר מיינער אויף אייביק, — פאַרשפרעכונגען וואָס זיינען פאַרלעצט געוואָרן בשעת מעשה דורך פאַרצויגענע און אומפאַרנע-סענע קושן. מיר פלעגן לאַכן פון העטמאַן מייקל דאָן; מיר פלעגן לאַכן פון אַלעמען. אַזוינאָך פאַר אַ וויילע, פאַר אַ גאַנצן זומער, זיינען מיר געווען אַזאַ בראַוו און שיין און ציכטיק פאַר געליכטע וואָס די וועלט האָט ווען געקענט. אַבער, זאָל זיין אַזוי, וואָרים איר האָב ניט ליב העטמאַן מייקלס ווייב.“

„אונדזער ליבע איז געווען שיין נאָר קורצויערדיק. קיינער קאָן זי ניט אויפמונטערן זינט דאָראַטיס פיסלאַך האָבן צעטראַמפלט דער קליינער ליבעס לעבן. דאָר ווען דאָס לעבן אונדזערס אויך איז פאַריבער — דאָס קאַרגלאַכע לעבן וואָס קאָן אונדז ניט באַוויליקן מער ליבע פאַר קיינעם — מוזן מיר זיך ניט דערווערבן צוריק, ווי-עס-איז, צו דער טרייהייט וואָס מיר האָבן געשוואַורן אין אַנ-

געזיכט פון דער אויביקייט? און זיין צופירדנגעשטעלט נאכאמאל, אין עפעס א העלקאלירט רייך? זיכער רענק איך אז עס וועט אזוי געשען. אבער, זאל זיין אזוי, ווארים איך האב ניט ליב העטמאן מייקלס ווייב."

"זעסטו, דאס איז אויסגעצייכנט צו הערן, האט דאראטי באמערקט, ווייל איך זע אז דו פארוואנדלסט דיין פיין אין דעם רוען מאטעריאל פון פערזן. טא וועל איך גיין זוכן יורגענען, זינט ער דערקלערט זיך אין ליבע גאנץ אנדערש און פיל אמוזאנטער."

און ווידער, וואס עס זאל האבן געווען זיין די אנגעלעגנהייט וועגן וועלכער דאס מיירל האט איצט געטראכט, האבן זיך אירע באקן קאלירט דענקענדיק דערפון, און אין איר באהאוונטקייט פון דער זאך האבן אירע אויגן געשעפט אומגענדלאכע פרייד.

אזוי איז געשען פאר איין רגע בלויז: ווארים זי האט פארלאזן יורגענען, מיט דעם פריינטלאכסטן לייכטן מאך פון איר האנט; און אזוינאך אוועק פון אים, ניט דענקענדיק וועגן דעם באיארטן מאן מער, ווי ער האט געקאנט זען, אפילו אין דער רגע ווען זי האט אוועקגעקערט פון אים. און זי איז אוועק צום טאגן, זוכנדיק דעם יונגן יורגען וועמען זי, וועלכע איז געווען פולקאם אין אלעמען, האט ליב געהאט, כאטש בלויז פאר א קליינער וויילע, ניט אומפארדינט.

5. פאָדערונגען פון ברויט מיט פוטער

"נעסוס," זאגט יורגען, "און בין איך טאקי אזוי געענדערט? ווייל די דאראטי וועמען איך האב ליב געהאט אין דער יונגט האט מיך ניט דערקענט."

"גוטס און שלעכטס פירן זייערע פינקטלאכע רעכענונגען, האט דער צענטאוויר געענטפערט, "און דאס געזיכט פון יעדן מענטשן איז זייער הויפטבוך. דערווייל גייט די זון אויף, עס איז שוין אז אנדער ארבעטסטאג: און ווען די שאַטנס פון די צוויי וועלכע קומען איבערנעמען פאלן אינגאנצן איבערן גארטן, ווארן איר דיר, וועלן פאראורזאכט ווערן שטוינענדיקע ענדערונגן גען דורך די פאָדערונגען פון ברויט מיט פוטער. דו האסט ניט קיין צייט אויפצופרישן אלטע דערינערונגען דורך פלוידעריי מיט די אנדערע צו וועמען דו האסט געפלאַפלט דאָ ניט לאַנג אין גארטן."

„אד, צענטאָוור, אינם גארטן צווישן טאגן און זונאויפגאנג
איז קיינמאל ניט געווען קיינער אויסער דאָראַטי לאַ דעוירע.“

דער צענטאָוור האָט אַ צי געטאָן מיטן אַקסל. „עס קאָן זיין
אַז דו פאַרנעסט; עס איז זיכער אַז דו אונטערשאַצסט די אָרט-
לאַכע באַפעלקערונג. אייניקע פון די איבערגעגלאַכע געסט
האַסטו געזען, און איז צוגאָב וואוינען אין דער געגנט אַ קיילעכיק
יאָר אַלערליי מינים איינגעבילדטע באַשעפענישן. די צוויי-
בערנס וואוינען דאָ דרום צו, און די ערדגייער
אויך. אין דיין רעכטער זייט איז דאָס רייך פון די וואַלדי-
רייעס: די אַמאַזאָנען און די פּאַרעוואַי אַנען
זיינען זייערע אַליאירטע: אַלע דריי פון די פעלקערשאַפטן זיי-
נען שטענדיק אין עקשנות/דיקער קעגנערשאַפט מיט זייערע שכנים,
די באַבעיאַנעס, פאַר וועמען מאַרפּעיאַכט,
און וועמעס מאַנאַרד איז אַר, אַ פּערזאָן פון גרויסער געפאַר
אַנצורופן ביים נאָמען. אין צפונ'זייט וואוינען די לעפּראַ-
קאַנען און די מענטשן פון הונגער, וועמעס
קיניג איז קלאַב האַר. מיין פאַלק, וואָס איז רעגירט פון
כיראַנען, וואוינט אפילו נאָר ווייטער צפון צו. דער ספינקס
פיטערט זיך אויף יענעם באַרג; און איצט איז די כימערע
אַלט און אַלגעמיינליך פאַרשפּאַטן; זיי זאָגן אַז דער צערבער
באַזוכט דעם ספינקס אין דעמער, כאַטש איד בין קיינמאל
ניט געווען די פּערזאָן צו פאַרשפּרייטן רכילות —“

„צענטאָוור, האָט יורגען געזאָגט, „און וואָס טוט דאָ-
ראַטי דאָ?“

„וואָס הייסט, אַלע פרויען וועלכע וואָס פאַראַ מאַן האָט
אַמאל ליב געהאַט וואוינען דאָ,“ האָט דער צענטאָוור געענטפּערט,
„צוליב זייער דיטלאַכע אורזאַכן.“

„דאָס איז אַ האַרטער זאָג, פריינד.“
נעסוס האָט באַזירט מיט זיין ווייזפינגער יורגענס האַנט.
„וואָרמפלייש! דאָס איז דאָס באַשערטע עסנוואַרג, וואָס דו
זאָלסט ניט טאָן, פון קליינע ווייסע ווערים. דאָס וועט שפּעטער
זיין אַ שטרייטנדיקע בלאַסע פאַרדאַרבונג, ווי זידיקע מילך. דאָס
איז אויך אַ האַרטער זאָג, יורגען, אָבער עס איז אַ וואַרער זאָג.“

„און איז די דאָראַטי וועמען איד האָב ליב געהאַט אין דער
יונגט אַן איינגעבילדט באַשעפעניש?“

„מיין אָרימער יורגען, דו וועלכער ביסט אַמאל געווען אַ
דיכטער! זי איז געווען דיין מייסטער ווערק. וואָרים עס איז
בלויז געווען אַן אויבערפלעכלאַכע, נאַרישע און לופטיקע, פאַריס-“

נאויקע און ליכטיק-הארדיקע פריילן, מיט קיין מערקווירדיקער שיינ-
 קייט, — און בארעכט וואָס דיין באַנאַכטיקייט האָט געמאַכט פֿון
 זאָ אַרימען מאַטעריאַל! דו מענסט זיך איבערנעמען מיט זיך! —
 „ניין צענטאָוור, איך קאָן זיך ניט זייער שטאַרק איבערנעמען
 מיט מיין שטות; דאָך טוט מיר ניט באַנג. איך בין באַ-
 טריגט געוואָרן פֿון אַ העלן שאַטן פֿון מיין אייגענעם שאַפֿן.
 זאָנסטו מיר, און איך גיב צו די מעגלעכקייט דערפֿון. דאָך האָב
 איך געדינט אַ פֿרעכטיקן שאַטן; און מיין האַרץ וועט האַלטן
 דאָס געדעכעניש פֿון דער פֿראַכט בין דאָס לעבן וועט זיך ענדיקן,
 אין אַ וועלט וואו אַנדערע מענער פֿאַלגן פֿאַרסאַפֿעט נאָך שאַטנס
 וואָס זיינען ניט אַפֿילו שוין.“

„עס שטעקט עפעס אין דעם, יורגען: עס שטעקט עפעס אויך
 אין אַ פֿאַרצייטיקער מעשה וואָס מיר פֿלעגן דערציילן אין ט ע-
 ס אַ ל י ע, וועגן אַ פֿוקס און געוויסע וויינטרויבן.“

„נוט, אָבער זע נאָר, נעסוס, עס איז פֿאַראַן אַן אימפֿעראַ-
 טאָר וואָס דעגירט איצט אין קאָנסטאַנטינאָפֿאָל און געלעגנטלאַך
 פֿירט ער געשעפט מיט מיר. יא, און איך וואָלט דיר געקאָנט
 דערציילן מעשות מיט וואָס פֿאַראַ פֿאַרטלען ער איז געקומען צום
 טראָן —“

„מענטשלאַכע הענט זיינען אַלגעמיינלאַך באַפֿלעקט אין קלע-
 טערן, זאָגט דער צענטאָוור.“

„און, יורגען, זאָגט דער אימפֿעראַטאָר צו מיר, ניט פֿילע
 חדשים צוריק, ווי ער איז געזעסן אין זיין פֿאַלאַץ, געקרוינט און
 אומעטיק און פֿאַרוכנדיק צו באַשווינדלען מיך אין דעם ערלאַכן
 פֿאַרדינסט אויף אייניקע סמאַראַגדן — 'יורגען, איך קאָן ניט
 שלאָפֿן ביינאַכט, איבער דעם טפּוש אַלעקסיי, וועלכער קומט אין
 מיין צימער מיט אויסגעגלאַצטע אויגן און מיט דעם שמריק נאָר
 אַלץ אַרום זיין האַרץ. און מיינע ו ו א ר א נ ג י ע ר קערן
 זיין אין בונד מיט דעם נאַרישן גייסט, וואָרים איך באַפעל זיי שטענ-
 דיק ניט אַרײַנצולאָזן אַלעקסיען אין מיין שלאַפֿצימער, און זיי
 פֿאַלגן מיך ניט, יורגען. צו זיין קייניג פֿון מזרח איז ניט פֿויגלדיק,
 יורגען, ווען מען מוז זיך אונטערוואַרפֿן אַזעלכע ערגענישן. יא, עס
 איז געווען צעזאָר פֿאַראַמאָן זעלבסט וועלכער האָט דאָס מיר
 געזאָגט: און איך קום צום שלום אַז דער שאַטן פֿון אַ קרוין
 האָט אים פֿאַרשלעפֿט אין אַ מיאוס'ער בלאַטע, ניט אַכטנדיק דע-
 רויף וואָס ער איז דער מעכטיקסטער מאַנאַרד אין דער וועלט.
 און איך וואָלט זיך ניט געביטן מיט צעזאָר פֿאַראַמאָן, ניט איך

וואס בין א רעספעקטאבעלער מלוה, מיט מיין אייגן הויז
און מיין פיצל באארבעט לאַנד. יא, עס איז א מאַדנע וועלט,
קיין ספק ניט; און דער גארטן ווערט באזוכט פון ניט קיין מער
זונדערבארע באשעפענישן ווי די וואס פאלן פלוצים איין אין א
מענטשנס געדאַנק אַמאָל, אַז זיין וויסן ווי אזוי.

„אַד, אָבער דו מוזסט פאַרשטיין אַז דער גאַרטן וועט שנעל
ווערן איבערגעאַנדערשט. דאָרטן קאָנסטו באַמערקן די צוויי ווער-
מעס אויפגאַבע איז צו באַפרייען דאָס פּלאַץ פון אַלע פּאַנטאַס-
טישע אומלוינענדיקע באַגריפן; און וועלכע וועלן אַנטוויקלען די
נאַטירלאַכע רייכטימער פון דעם גאַרטן לויט אַלגעמיין אַנערקענטע
מעטאָדן.“

און פון ווייטן האָט יורגען געקאָנט זען צוויי פיגורן ארויס-
קומענדיק פון מזרח, אזוינע הויכע אַז זייערע קעפּע האָבן זיך דער-
הויבן אַריבער די אַרומרינגלענדיקע בערג און געלויכטן אין די
שטראַלן פון דער זון וואָס איז נאָך ניט געווען זעבאַר. איינער
איז געווען אַ ווייסער צעוירענער גיגאַנט, מיט אַ פאַרהאַרטעוועטן
אויסדרוק. ער האָט געשפּאַצירט מיט דער הילף פון אַ שטאַק.
דער צווייטער איז געווען פון אַ בלאַס-געלן קאַליר. זיין געזיכט איז
געווען ווי פון בוימל, און ער האָט געריטן אויף אַן אומגעהייער
גרויסער קו וואָס האָט געהייסן ע ד ה ו מ ל אַ.

„לאָז אַרום, ברודער, מיט דיין שטיצע פון לעבן,“ זאָגט דער
געלער גיגאַנט, „וואָרים עס איז פאַראַן גענוג וואָס צו טאָן דאָ
אַרומ.“

„געוויס, ברודער, דאָס פּלאַץ מוז איבערגעאַנדערשט ווערן איי-
דער עס שטימט מיט אונדזערע פּאַדערונגען“, האָט דער צווייטער
געוואָרטשעט. „זאָל איך געברוינט ווערן אויב איך ווייס וואו
אַנצוהויבן!“

דאָן ווי די גיגאַנטן האָבן געווענדט טעמפע און גרויזאַמע
פּנימ'ער צו דעם גאַרטן, איז די זון געקומען איבער דעם קרייז פון
בלויע בערג, אזוי אַז די צונויפגעגאַסענע שאַטנס פון די צוויי ניר-
גאַנטן זיינען געפאַלן אין קווער פון דעם גאַרטן. פאַר אַ רגע האָט
יורגען געזען דאָס פּלאַץ גערדיקט פון דעם פאַרדינטן מייל-לאַנגן
שאַטן ווי אין די ספּרי היחוס איז צו זען אַ שוואַרצן פאַס געמאַלן
בלויז אין קווער פון עפעס אַ גלאַנציק אויסגעצירטן הערב. דאָן
האַט דאָס שטראַלן פון אַלעמען אַ ציטער געטאָן און איז פאַר-
שוואַונדי, ווי אַ בלעזל פּלאַצט.

און יורגען איז געשטאַנען אינמיטן אַ פעלר, זייער פיין צע-

אָסערט, אבער נאך אלץ גארניט וואַססנדיק אין דעם. און דער צעני-
טאָוור איז נאך געווען מיט אים, האָט זיך געדאַכט, וואָרים עס
זיינען געווען די קלויען פון דעם באַשעפעניש, אבער דאָס גאַנצע
גאַלד איז געווען אַוועקגעשווענקט אָדער אַפּגעריבן פון זיי אין דער
רייזע מיט יורגענען.

„זע, נעסוס!“ האָט יורגען אויסגעשריען, „דער גאַרטן איז
פאַרוויסט געוואָרן. אַ, נעסוס, איז עס רעכט אַז אַזויפיל שייני
קייט זאָל גיין צו גרונד?“

„ניין“, האָט דער צענטאָוור געזאָגט, „ניין!“ לאַנג און יאָ-
מערלאַך האָט ער געהירושעט, „ניין.“

און ווען יורגען האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן האָט ער דער-
זען אַז זיין באַגלייטער איז געווען ניט קיין צענטאָוור, נאָר אייני-
פאַר אַ פאַרבלאַנדזשעט רייטפערד.

„ביסטו געווען דאָס באַשעפעניש דאָן.“ האָט יורגען געזאָגט.
„און איז עס געווען אַ גאַנץ איינפאַך באַשעפעניש וואָס האָט מיר
געבראַכט צו דעם גאַרטן צווישן טאַגן און זונאוּפגאַנג?“ און
יורגען האָט געלאַכט טרייסטלאָז. „אַלנפאַלס, האָסטו מיר אָנגע-
טאָן אַ קוריען פיין העמד. און, איצט אז איר קוק זיך איין, איז
דיין צוימל באַצייכנט מיט אַ קריינדל. טאָ וועל איר דיך צו-
ריקברענגען צום שלאָס אין בעלגאַרד, און עס קאָן זיין אַז העטמאַן
מייקל זאָל מיר באַלוינען.“

דאָן האָט יורגען באַשטיגן דעם פערד און אַוועקגעריטן פון
דעם צעאַקערטן פעלד וואו עס איז נאָך אלץ גארניט געוואַסן. ווי
זיי האָבן פאַרלאָזט די מעזשעס זיינען זיי געקומען צו אַ וועגשילד
מיט אַן אויפשריפט דערויף אין זונדערבאַר רויטע און געלע בוכ-
שטאַבן.

יורגען האָט זיך אָפּגעשטעלט אויסגעפינען ווי צו לעזן דאָס.
„לעזן מיר!“ איז געווען געשריבן אויף דעם וועגשילד:
„לעזן מיר און אורטייל אויב דו פאַרשטייסט! האָסטו אַזוינאַך
זיך אָפּגעשטעלט אין דיין רייזע ווייל איר האָב גערופן, דערשפירנדי-
דיק עפעס אומגעוויינלאַכס, עפעס לוסטיקס. הייסט עס, כאַטש
איר בין גארניט, און אַפילו נאָך ווייניקער, איז ניטאָ דער וואָס
זאָל מיר זען און ניט אָפהאַלטן זיך דאָ. אומבאַקאַנטער, איר בין
אַ געזעץ פון דעם אַוניווערז. אומבאַקאַנטער, קער אום דעם גע-
זעץ וואָס געהערט צום געזעץ!“

יורגען האָט זיך דערפילט באַטריגט. „אַ זייער נאַרישער
וועגשילד, פאַרוואָר! וואָרים ווי אַזוי קאָן עס זיין, אַ געזעץ פון

דעם אוניווערו" ווען עס האָט ניט קיין זין!" זאָגט יורגען. „גו, נו,
יעדעס געוועזן זאָל זיין זינלאָז וואָלט ניט געווען פאַרנונפטיק.“

6. ווייזנדיק אַז סערעדא איז פרויענהאַפּט

דאָ, האָבנדיק אויסגעלאַכט זיך דעם נאַרישן וועגשילד אין
פנים, וואָלט יורגען געווען געווענדט זיך מזרח־צו, צו בעלגאַרד,
אַבער דאָס פערד האָט זיך קעגנזשטעלט. דער מלוּה האָט באַ-
שלאָסן דאָס אַנצונעמען פאַר אַ פאַרזייכן.
„פאַרויס דאָן!“ האָט ער געזאָגט, „אין נאָמען פון קאַשטשעני“.
און דערנאָכדעם האָט יורגען דערלויבט דעם פערד אויסצוקלויבן זיין
אייגענעם וועג.

אַזוינאָר איז יורגען געקומען דורך אַ וואַלד, וואו ער האָט גע-
זען פילע זאַכן ניט ווינטשנסווערט צו באַמערקן, צו אַ גרויס
שטיינערדיק הויז ווי אַ טורמע, און ער האָט פאַרזוכט זיך אַפּווען
דאָרט. אָבער ער האָט ניט געקאָנט געפינען וועמען אַרום אַרט,
בזו ער איז געקומען צו אַ געראַמער סאַליע פּריש אויסגעקערט.
דאָס איז געווען אַ געמיט־דריקנדיק וואוינונג, מיט אַ פּירנדיקער
אויפגעראַמטער לערקייט, וואָרים עס איז ניט געווען געמעכלט
אויסער אַ הוילן געשאַליעוועטן טיש אויף וועלכן עס איז געלעגן אַן
אייילשטאָק און אַ פאַר וואַגשאַלן. איבער דעם טיש איז געהאַנגען
אַ געפלאַכטן שטייגל מיט אַ בלויען פּויגל, און אַן אַנדער געפלאַכטן
שטייגל מיט דריי ווייסע טויבן. און אין דער סאַליע האָט אַ
פּרוי, ניט מער יונג, געקליידט אינגאַנצן אין בלויען, און טראַגנדיק
דיק אַ ווייסן האַנטוך אַלס הויב, סאָרטירט טשיקאַווע קאָ-
לירטע טובן.

זי האָט געהאַט זייער ליכטיקע אויגן, מיט געקנייטשטע לער-
לאַך; און איצט אז זי האָט אַרויפגעבליקט צו יורגענען האָבן איר
רע איינגעשרומפטע קינבאַקן געציטערט.

„אַד“, זאָגט זי, „איר האָב אַ באַזוכער. נאָט העלף דיר,
אין דיין גלאַנציק העמד. עס איז אַ בנר וואָס דאַכט מיר איר
דערקען.“

„נאָט העלף, באַבעשי! איר זוד מיין פּרוי, וועמען איר
פאַרדעכטיק אַז עס האָט צוגענומען אַ טייוול, אַרימער קערל! איצט,
האַבנדיק אַראַפּגעבלאַנדזשעט פון וועג, ביז איר געקומען פאַרברענ-
גען די נאַכט אונטער דיין דאַד.“

„זייער וואויל ; בלויז נעציילטע קומען זוכן מוטער ס ע -
ר ע ד א מיט זייער אייגענעם ווילן.“

דאן האָט יורגען געוואוסט מיט וועמען ער רעדט : און איי-
נערלאָך איז ער באַאומראַיקט געווען, וואָרים אַלע שרים זיינען
ניט טרויענסווערט אין זייערע האַנדלונגען.

אַזוינאָך ווען ער האָט גערעדט איז עס געווען זייער העפּ-
לאַך. „און וואָס טוסטו דאָ, באַכעשי ?“

„איך פאַרווייס. מיט דער צייט וועל איך פאַרווייסן דאָס
מלבוש וואָס דו טראַגסט, וואָרים איך נעם אַרויס די פאַרב פון
אַלע זאַכן. אָט זעסטו דאָך די טוכן דאָ, ווי זיי זיינען איצט.
ק ל א ט א האָט געשפונען די שטראַלנדיקע פעדים, און ל א -
כ ע ז י ס האָט זיי געוועבט, ווי דו באַמערקסט, איז זונדערבאַרע
פאַסאַנען, זייער וואונדערלאַך אַנצוקוקן : אָבער ווען איך וועל
פאַרטיק ווערן מיט די טוכן וועט אין ערגעץ ניט זיין מער קיין
פאַרב אָדער שיינקייט אָדער זונדערבאַרקייט אויגנשיינלאַך, ווי אַ
שטיינער אין וואַשמעכער.“

„איצט פאַרשטיי איך שוין,“ זאָגט יורגען. „אַז דיין מאַכט
און הערשאַפט איז פיל גרעסער ווי וואָס פאַר אַ אַנדער מאַכט איז
דער וועלט.“

ער האָט געמאַכט אַ ליד דערפון, אין לויב פון די ש די י מ
און זייערע טען, אָבער דערהויפּט אין לויב דער מאַכט פון מוטער
ס ע ר ע ד א און פון די חורבות וואָס זיינען געפאַלן אין מיט-
וואָך. ט ש ע ט ו ו ע ר ג און ו ו ט אַ ר נ י ק און ס ו -
ב אַ ט א האָט ער אָפּגעטיילט זייערס. פ י אַ ט י נ ק א און
ג י ע ד י ע ל ק א אויך האָט יורגען געלויבט פאַר אַזעלכע
צעשטערונגען וואָס האָבן פאַרצייכנט זייערע נעמען אין דעם קאַ-
לענדאַר פון הייליקע, ניט ווייניקער. הא, אָבער קיינער איז ניט
געווען ווי מוטער ס ע ר ע ד א : זי איז געווען די מיט פון דער
מאַכט וואָס איז די שדימ'ס. די אַנדערע האָבן בלויז אַ צופ גע-
געבן צייטווייליקע זאַכן, ווי פאַר'גנב'עמע מיין : זי האָט פאַר-
וויסט, ווי אַ זאַמדשטורעם, אַזוי אַז עס זיינען געווען פילע שטויב-
קופּעס דאָרט וואו מוטער ס ע ר ע ד א איז פאַרבייגעגאנגען,
אָבער גאָרניט מער.

און אַזוי ווייטער, און אַזוי ווייטער. דאָס ליד איז ניט גע-
ווען קיין מייסטערזעקל, און וואָלט ניט פאַרבסערט געוואָרן דורך
ווידערהאַלונג. אָבער עס איז געווען אינגאַנצן אומגעצוימטער שבה,
און די אַלטע האָט אויסגעקלאַפט טאַקט דערצו מיט אירע מאַגערע

הענט: און אירע איינגעשרומפטע קינבאקן האבן געצימערט, און זי האט געשאקלט איר ווייס-פארוויקלטן קאפ אהער און אהין, מיט א וועלצנדיקער באוועגונג, און אויף אירע דינע ליפן איז געלעגן א זייער שטאלצער און לעקישעוואטער שמייכל.

„דאס איז א גוט ליד, זאגט זי. „א, יא, אן אויסגער צייכנט ליד! אבער דו באריכטט גארניט וועגן מיין שוועסטער פאנדעליס וועלכע קאנטראלירט דעם טאג פון דער לבנה.“

„מאניק! זאגט יורגען: „יא, איך האב פאר געבלעסקט מאניק, פילייכט דערפאר ווייל זי איז די עלטסטע צווישן אידן, אבער טיילווייז צוליב דער נויטווענדיקייט פון מיין גראם-סכעמע. מיר מוזן לאזן פאנדעליס אומגעגראמט. ווי קאן איך געדענקען אלץ ווען איך נעם אין אכט די מאכט פון דערעס?“

„גוט, אבער“, זאגט מוטער סערערא, „פאנדעליס קאן פאריבל האבן, און זי קאן נעמען א פרייען טאג פון איר וואשן אמאל איבער צורעדן מיט דיר. אלטפאלס, ווידערהאל איך, דאס איז אן אויסגער צייכנט ליד. און אלס פארגיטונג פאר דיין לויבעזאנג אין מיין נאמען, וועל איך דיר אויסזאגן אז אויב דיין ווייב איז אוועקגע- נומען פון א טייוול, איז דיין אנגעלעגנהייט אזא וואס נאר קאשטשעי אליין קאן העלפן. זיכער, איך דענק אז צו אים מוזסטו זיך ווענדן נאך גערעכטיקייט.“

„אבער ווי אזוי קאן איך קומען צו אים, באבעשי?“

„א, וועגן דעם מאכט ניט אויס וואס פארא וועג זאלסט נאכ פאלגן. אלע שאסייוועגן, ווי דאס ווערטל איז, פירן רונדארום צו קאשטשעיען. די איינציקע זאך וואס איז נויטיק איז ניט צו שטיין שטיל, אזויפיל וועל איך דיר אויסזאגן, צוליב דיין ליד, ווארים עם איז געווען אן אויסגעצייכנט ליד, און קיינער האט ניט פאר פאסט קיינמאל א ליד פון מיין לויב וועגן ביז היינט.“

איצט האט יורגען זיך געוואונדערט צו זען וואס פארא איינ- פאך אלט באשעפעניש איז געווען די מוטער. ס'ערעס, וועל- כע איז געווען פאר אים טרייבלנדיק זיך און מאכנדיק העויות און שוואך ווי א טויט בלעטל, מיט איר קאפ ארומגעוויקלט אין אן איינפאכן קיר-האנטוד, און וועמעס מאכט איז געווען אזוי אומגעהייער.

„צו באטראכטן עם,“ האט יורגען נאכגעדענקט, „אז די וועלט אין וועלכער איך וואוינן איז איינגעריכט פון וועזנס וואס זיינען

ניט קיין צענטל אזוי ביטרע ווי איד! איד האב עס אפט כמעט פארדעכטיקט, און עס איז באשטימט ניט ריכטיק. איצט לאמיר זען צי קאן איד ניט ארויסקריגן עפעס דורך דעם וואס איד בין אזא געוואלדיק ביטרער יונג.

יורגען האט געזאגט אין דער הויך: „איד וואונדער זיך ניט וואס קיין פראקטיצירנדיקער דיכטער האט ווען עס איז געוואגט צו מאכן א ליד וועגן דיר. דו ביסט צו מאיעסטעטיש. דו דער-שרעקסט די גראמענפלעכטער, וועלכע פילן זיך צו זיין אומווערט אזא גרויסע טעמע. אזוינאך איז עס דיר פארבליבן צו ווערן אפ-געשאצט פון א מלוה, זינט דאס זיינען מיר די יעניקע וועלכע לייטן און באטראכטן די ווערטשאצן פון דער וועלט נאכדעם ווי דו האסט זיך פארנומען מיט זיי.“

„דענסטו אזוי?“ זאגט זי, צופרידענער ווי ווען עס איז. „אלוא, מעגלאך אז אזוי איז דאס. אבער איד וואונדער זיך אז דו וואס ביסט אזא וואוילער דיכטער זאלסט אינמיטן דערינען האבן געווארן א מלוה.“

„פארוואר, מוטער סערעדא, דיין וואונדערן זיך איז מיר א צווייטער וואונדער: ווארים איד קאן ניט דענקען פון קיין שום באשעפטיקונג וואס איז בעסער צוגעפאסט פאר א צוריקגעצויגענעם דיכטער. א קלייניקייט, עס ליגט אין דעם די פארשידנאר-טיקייט פון געזעלשאפט! ווארים דערהויבענע און געפאלענע און אפילו די אדעליקע נויטיקן זיך אפט אין געלט. דאן פארבראדיעט דער אקער-מאן אין מיין געוועלב, און דער דוקס שיקט נאך מיר פרוואט. אזוי גיבן מיר די מענטשן וועלכע איד קען, און די ברעקלאך פון זייערע לעבנס אין וועלכע איד בליק אריין, א שיינ ביסל וועגן וואס צו ראמאנסירן.“

„אר, יא, פארוואר,“ זאגט מוטער סערעדא, פארזיכטיק, „דאס קאן באמת זיין אזוי. אבער איד פערזענלאך האלט ניט פון ראמאנסירן.“

„אויסערדעם, זיצנדיק ביי מיר אין קראם, ווארט איד מיר דארט אזוי געלאסן בשעת צינז קומט מיר אן פון אלע עקן וועלט: אלץ וואס מענטשן האבן טייער געהאלטן ערגעצוואה, קומט פריער אדער שפעטער צו מיר: און צירונג און פיינע שפילזאכן וואס זיינען געווען דאס שטאלץ פון קיניגנס ברענגען זיי מיר, און חופה רינגען, און זילבערנע טרונע-הענטלאך, און דעם קינדס וויג מיט די קליינע צייד-צייכנס אויפן ברעג דערפון, אדער עס קאן זיין אז אלטע פרעגלאפן ברענגען זיי מיר; אבער אלץ קומט צו יורגענען.“

אזוי אז בלויז זיצן דארט אין מיין פינסטערן לאַמבארד אזוי גער
לאַסן, און וואונדערן זיך איבער דער אַלטער געשיכטע פון מייע
באַטרעפונגען און ווי אזוי זיי זיינען געוואָרן מייע, איז דיכטונג,
און איז דאָס טיפע און הויכע און אוראַלטע דענקען פון אַ נאַט
וואָס דרעמלט צווישן דעם וואָס די צייט האָט איבערגעלאָזט פון
אַ געשטאַרבענער וועלט, אויב דו פאַרשטייסט מיר, מוטער ס ע -
ר ע ד א ."

"איך פאַרשטיי: אַהאָ, איך פאַרשטיי דאָס וואָס איז שייך
געטער, פאַר אַ גענוגדער אורזאָד."

"און דאָן נאָך אַ זאָך, דו מוזסט ניט האָבן קיין נייגונג צו
געשעפט; מענטשן זיינען צופרידן צו קריגן וואָס נאָר דו דער-
וויילסט זיי פאַרצולייגן, ווייל אַנדערש וואָלטן זיי דאָך ניט געקומען.
אזוי קריגסטו די גלאַנציקע און ניט גלאַטע מטבעות אויף וועלכע דו
קאָנסט אַנטאַפן דעם קיניגס שטאַלצן קאַפּ, מיט זיין לאַרבערקראַנץ
ווי הירזשענע קערנדלאַך אונטער דייע פינגער; און דו קריגסט
די פלאַטשיקע און פאַרגרינטע מטבעות מיט די צעשמירטע טיט
לען און מאַרדעס און אַדלער-נעזער פון קייסאַרים וועמען קיינער
געדענקט ניט אַדער ווייל ניט געדענקען מער: אַלץ וואַרטנדיק דאַרט
אזוי געלאַסן און פאַרוואַנדלענדיק איז אַ געפעליקייט דאָס לאַזן
די קונדן דיר געבן זייערע באַטרעפענישן פאַר אַ דריטל פון וואָס זיי
האַבן די ווערט. און דאָס איז לייכטע אַרבעט, אַפילו פאַר אַ דיכ-
טער."

"איך פאַרשטיי. איך פאַרשטיי זיך אויף יעדער אַרבעט."

"און מענטשן באַהאַנדלען דיר אַ שיינן ביסל העפלאַכער ווי
עס איז נויטיק, וואָרים זיי שעמען זיך צו פאַרקערן מיט דיר אינ-
גאַנצן: איך שטרייט אַפּ אז אַ דיכטער וואָלט געקאָנט קריגן די
העפלאַכקייט אים אַרויסגעוויזן אין וואָס פאַראַ אַנדער באַשעפטי-
קונג. און צולעצט, איז פאַראַן גענוג פרייע צייט צווישן געשעפט-
אינטערוויוס, מיט גאַרניט טאָן אויסער זיצן דאַרט אזוי געלאַסן
און טראַכטן וועגן דער זונדערבאַרקייט פון זאַכן אין אַלגעמיין:
און דאָס איז שטענדיק זעלטענע באַשעפטיקונג פאַר אַ דיכטער.
אַפילו אַן די טראַנטעס פון אזוי פיל לעבנס און הימען אַנגעוואָרפן
אַרום אים ווי שפּיזלאַך. אזוי אז איך וואָלט געזאָגט דורכאויס, מיר
טער ס ע ר ע ד א: עס איז ניטאָ קיין פראַפעסיע וואָס איז
בעסער צוגעפאַסט פאַר אַן אַלטן דיכטער ווי די לאַמבארד-פראַ-
פעסיע."

"נא, געווייט, עס קאָן עפעס זיין אין דעם וואָס דו זאָנסט מיר."

האַט מוטער ס ע ר ע ד א באַמערקט. „איך ווייס וואָס די ק ל י ד
ג ע ט ע ר זיינען, און איך ווייס וואָס אַרבעט אייך אָבער
איך דענק ניט וועגן די אַלע אַנגעלעגנהייטן, ווי איך ניט וועלן
עפעס אַנדערש. איך פאַרווייס.“

„אַד, און איך וואָלט אויך פיל מער געקאָנט זאָגן, טויפּמוטער.
ווען ניט די מורא דיר צו לאַנגוויילן. אויך וואָלט איך לחלוטין ניט
געווען אָנגענאָגען מיט מיינע פּריוואַטע אַנגעלעגנהייטן ווען ניט
דערפאַר וואָס מיר זיינען ביידע אַזוי נאָנט פאַרוואַנדט. און
קאָנטשאַפט מאַכט אייגן. ווי לייט זאָגן.“

„אָבער ווי קאָנען מיר זיין פאַרוואַנדט?“

„אַט האַסטו דיר, און בין איך ניט געבוירן אין אַ מיטוואַך?“

מאַכט דאָס דיר פאַר מײַן טויפּמוטער, צי ניין?“

„איך ווייס ניט, טייערינקער, פאַרוואַך. קיינעם איז קיינמאַל
ניט געלעגן עפּעסטצושטעלן זיין קרובה/שאַפט מיט מוטער ס ע ר ע -
ד אַ בײַז איצט.“ זאָגט זי, פאַטעטיש.

„עס קאָן אָבער ניט זיין קיין ספּק אין דעם פּונקט, קיין
מעגלעכער ספּק. ס אַ ב ע ל י ו ס דערקלערט עס איינפאַך.
אַ ר ט ע מ י ד אַ ר ו ס דער יו ג ע ר ע ר, גיב איך דיר
צו, האַלט די פּראַגע פאַר שטרייטבאַר, אָבער זיינע אורזאַכן פאַר
דעם זיינען נישקשה'דיק באַקאַנט. אויסערדעם, וואָס קאָן העלפּן
זיין גאַנצער צעשווימענער פּלפּול קעגן נ י ק א נ א ר ס פּיין
קאַפיטל איבער דעמזעלבן געגנשטאַנד? איך באַטראַכט עס פאַר
פאַרטייליקנדיק. זיין לאַגיק איז אַנטשירן און אומאַפּפּרעגנדיק. וואָס
קאָן אימיצער זאָגן קעגן ס ע ו ו י ו ס נ י ק א נ אַ ר? אַי וואָס
באַמת?“ האַט יורנען געפרעגט.

און ער האַט זיך געוואונדערט צי עס איז ניט מעגלעך אז עס
זאלן האָבן געווען זיין אומגעפער עפעס אַזעלכע מענטשן ערגעץ-
וואו, נאָך אַלעמען. זייערע נעמען אַלנפאַלס האָבן יורנענען גע-
קלונגען גאַנץ שיינבאַר.

„אַד, טייערינקער, איך בין קיינמאַל ניט געווען קיין לער-
נערן. עס קאָן זייער זיין ווי דו זאָגסט.“

„דו זאָגסט, עס קאָן זיין, טויפּמוטער. דאָס ברענגט מיר
שוין איז אַ פאַרלעגנהייט, וואָרים איך בין געווען באַרייט צו
פרעגן פאַר מײַן טויף מתנה, וואָס דו האַסט, אין די צודרינגלעכ-
קייטן פון אַנדערע עסקים, פאַרזען מיט וואָס פאַר אַ פּערציק יאַר
צוריק. דו וועסט גלייך באַגרויפן אַז דיין פאַרנאַכלעסן, ווי אומאַב-
זיכטיק, קאָן מעגלעך פאַראורזאַכן אומפּריינטלעכע קריטיק: און

רערמאר האב איך געפילט אז איד מוז עס דערמאנען, אויס אייני-
פאכער גערעכטיקייט צו דיר."

"אין דעם באצוג, טייערינקער, בעט וואָס דו ווילסט
אין די גרענעצן פון מיין מאַכט. וואָרים צו מיר געהערן אַלע
סאַפּרשטיינער און טורקוזן און וואָס נאָר איז ב ל ו י אין דער
שטויביקער וועלט. און צו מיר געהערן צוגלייך אַלע מיטוואַכס
וואָס זיינען ווען געווען אַדער וועלן אַמאָל זיין. און יעדן פון זיי
וועל איך דיר פריי געבן אין אויסטויש פאַר דינע פיינע רעדעס
און דיין מילך האַרץ."

"אַד, אַבער, טויפּמוטער, וואָלט עס געווען נאָנץ רעכט פון
דיין זייט צו באַוויליקן מיר אַזוי פיל מער ווי עס איז דערלויבט
אַנדערע מענטשן?"

"אַד, ניין: אַבער וואָס גייט מיר אָן גערעכטיקייט? איך
פאַרווייס. אַלאָ, קום דאָן, מאַך דיין אויסוואַל וואָרים איך קאָן
דיר פאַרזיכערן אַז מיינע סאַפּירן זיינען פון ערשטן גראַד, און
פילע פון מיינע קינפטיקע מיטוואַכס וועלן די ווערט האָבן געזען
צו ווערן."

"ניין, טויפּמוטער, איד בין קיינמאָל ניט געווען זייער לָהוט
נאָר צירונג: און די צוקונפֿט איז נאָרניט אויסער אַנטאָן און
אויסטאָן און ראַזירן און עסן און צונויפּרעכענען פּראָצענט, און
אַזוי ווייטער; די צוקונפֿט גייט מיר איצט ניט אָן. דערפאַר וועל
איך זיך באַשיידן צופרידנשמעלן מיט אַן אַפּגעטראַגענעם מיטוואַך,
מיט אַזעלכן וואָס דו האַסט גענוצט און נויטיקסט זיך ניט מער
אין אים; און עס וועט זיין אַ מיטוואַך אין דעם אַווגוסט פון אַזאַ
און אַזאַ יאָר."

מוטער ס ע ר ד א האַט צוגעשטימט דערצו. „אַבער
עס זיינען פאַראַן געוויסע רעגלען אַפּצוהיטן, זאָגט זי, וואָרים
מען מוז דאָך האָבן אַ סיסטעם."

ווי זי האַט גערעדט האַט זי אַפּגעוויקלט דעם האַנטוך אַרום
איר קאַפּ, און זי האַט גענומען אַ בלויען קאַס פון אירע ווייסע
האַר: און זי האַט יורגענען געוויזן וואָס איז געווען אויסגע-
קריצט אופן קאַס. עס האַט יורגענען דערשראַקן, עטוואָס, אַבער
ער האַט געשאַקלט צושטימונג.

"ערשטנס, פונדעסטוועגן, זאָגט מוטער ס ע ר ד א ,
„אַט איז דער בלויער פּויגל, וואָלסטו ניט גלייכער אים פאַר-
לאַנגט, טייערינקער, ווי דיין מיטוואַך? מערסטע מענטשן וואָלטן."

„אד, אבער, טויפטוטער,“ האָט ער געענטפערט, „איד בין יורגען. ניין, עס איז ניט דעם בלויען פויגל וואָס איד פארלאַנג.“

אָזוינאָך האָט מוטער ס ע ר ד א גענומען פון דער וואַנט דאָס געפלאַכטענע שטייגל מיט די דריי ווייסע טויכן : און גייענדיק פאַרויס אים, מיט קליינע געהאַרבטע פלייצעס און שאַרנדיק מיט די פיס איבער די ברוקירטע שטיינער, האָט זי געפירט מיט דעם וועג אין אַ הויף וואו זיי האָבן, וואויל גענוג, געפונען אַ צוגעבונדענעם באַק. פון אַ טונקל בלויען קאַליר איז דאָס באַ-שעפעניש געווען, און זיינע אויגן זיינען געווען קלינער ווי די אויגן פון אַ חיה.

דאָן האָט יורגען זיך אַ נעם געמאַן צו דעם וואָס מוטער ס ע ר ד א האָט געזאָגט אַז עס איז נויטיק.

7. פון פשרות זיין אַ מיטוואָך

אָזוינאָך, רייטנדיק אויף אַ פּעדל וועמעס צוימל איז געווען באַצייכנט מיט אַ קריינדל, האָט פּאַסירט אַז דער מלוה האָט זיך צוריקגעקערט צו אַ פּלאַץ, און צו אַ מאַמענט, וואָס ער האָט גע-דענקט. עס איז עפעס געווען מאַדנע צו זיין אַ וואוילער יונג אויפס-ניי, און פאַרויסווען אַלץ וואָס וועט געשען איז די קינפטיקע צוואַנ-ציק יאָר.

דורך אַ צופאַל איז די ערשטע פּערזאָן וועמען ער האָט באַ-געגנט געווען מוטער אַ ז ר א, וועמען ק א ט ה האָט ליב געהאַט זייער פיל אָבער ניט לאַנג. און יורגען האָט געשמועסט מיט אַ ז ר א ז וועגן וואָס פאַר אַ קליידער ער וועט מן הסתם באַ-דאַרפן אין ג א ט י נ ע, און וועגן ווי אָפט ער וועט איר שרייבן. זי האָט אויסגעדריקט פאַראַכטונג דעם נייעם העמד וואָס ער האָט געטראָגן, ווי עס איז געווען צו דערוואַרטן, זינט א ז ר אַ איז שטענדיק געווען ליבערשט אויסצוקלייבן איר זונס קליידער אַיידער צו פאַרלאָזן זיך אויף יורגענס געשמאַק. זיין ניי פּערד האָט זי צוגעגעבן איז געווען אַ גאַנץ פיין באַשעפעניש, און האָט נאָר געהאַכט אַז ער האָט אים ניט צוגעלאַכטנט פון אימיצן וואָס קאָן אים אָנמאַכן צרות. וואָרים אַ ז ר א, ווי עס מוז פאַרצייכנט ווערן, האָט קיינמאַל ניט געהאַט קיין צוטרוי צו איר זון; און איז געווען די איינציקע פרוי, האָט יורגען געפילט, וועלכע האָט אים ריכטיק פאַרשטאַנען.

און איצט ווען זיין שיינע יונגע מוטער האָט אים אומפאַר-

טייאיש געזערטלט און אויסגעשטראפט, האט דער בידנער יורגען געטראכט וועגן דער זייער ראייעלער אומאייניקייט און אפזונדער־רונג וואס האט באדארפט אין די אַנקומענדיקע יארן אויפשטיין צווישן זיי ; און ווי אזוי זי וועט שטארבן און זיין וויסן וועגן איר טויט פאר גאַנצע צוויי חדשים ; און ווי אזוי זיין לעבן דער־נאָכדעם וועט ווירעס־איז זיין אנדערש, און די וועלט וועט ווערן אן אומזיכער אָרט אין וועלכן דו קאָנסט מער ניט האָבן קיין האַרצשטאַרקנדיקע אמונה, און ער האָט פאַרויסגעוואוסט די אַלע געוויסנביסן וואָס ער וועט אַוועקמאַכן מיט דער האַנט, נאָך דעם פאַרשווענדן פון אַזויפיל שטאַלץ און ליבע. אָבער די זאַכן זיין נען נאָך ניט געשען : און אויסערדעם, זיינען די זאַכן געווען אומפאַרמיירלאַך.

„און דאָך אז די זאַכן זאַלן זיין אומפאַרמיירלאַך איז באַ־שטימט ניט רעכט“, האָט יורגען געזאָגט.

אזוי האָט פאַסירט מיט אַלע פּערזאָנען וועלכע ער האָט באַ־גענגט. די מענטשן וועלכע ער האָט ליב געהאַט ווען ער האָט זיך איבערטראָפן אַלס וואוילער יונג, האָבן זייער שנעל, און צו־ליב קלייניקייטן, געמיינט גאַרניט פאַר אים, און ער אַליין האָט באַדאַרפט פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ געוויינלאַכן קרעמער. און דאָס לעבן האָט יורגענען געשיינט צו זיין אַ פאַרשווענדערישער און אומגערעכטער פּראָצעס.

דאָן האָט יורגען פאַרלאָזט די היים פון זיין יוגנט, און אַוועק־געריטן קיין בעלגאַרד, און צוגעבונדן זיין פּערד אויף דער פּוסטע און איז אַוועק אין שלאָס אַריין. אַזוינאָך איז יורגען געקומען צו דאַראַטין. זי איז געווען ליב און טייער, און דאָך, אויף עפעס אַ מאַדנעם אָרט, ניט אזוי ליב און טייער ווי די דאַראַטי וועלכע ער האָט געזען אין גאָרטן צווישן טאַגן און זונאוּפגאַנג. און דאָ־ראַטי, ווי יעדער איינער, האָט געלויבט יורגענס וואונדערבאַר ניי העמד.

„עס איז געמאַכט פאַר אַזעלכע פעסט־טעג.“ האָט יורגען גע־זאָגט, באַשיידן — „מיינער און איינפאַל. אייניקע מענטשן קאָנען עס באַטראַכטן פאַר עטוואָס עקסטרעם אָבער עס איז אומגעגלאַך צו באַפּריידיקן יעדן איינעם. און איד האָב ליב אַ ביסל פאַר־ביקייט.“

וואָרים עס איז געווען אַ מאַסקאַראַד די נאַכט אין דעם שלאָס פון בעלגאַרד: און משונה־דיק לעכערלאַך און טרויעריק איז עס

געווען פאר יורגענען צו דערמאנען זיך וואס האט געזאלט פאר
סירן מיט פילע פון די איינטיילנעמער.

יורגען האט ניט פארגעסן דעם מיטוואך, דעם אורזאלטן מיט-
וואך אין וועלכן מאָסיע דע מאַנט אַר האט געבראכט די
סט. מעדאר ברודערשאפט פון ברונבלוא, אויפצופירן א
מאסקנשפיל פון דעם געבורט פון הערקולעס, ווי די וואגאבונדן
האבן איצט געהאלטן אין טאן. ארויסרופנדיק ראשיקע אפלאדיס-
מענטן. יורגען האט זיך דערניערט אז עס איז געווען אין דעם
טאג איידער בעלגארד האט אנטדעקט אז גראף עמעריס גאסט.
דער וויקאנט דע פרויאנזש, איז באמת געווען דער בארימטער פאר-
ברעכער, פערלאן דע לא פארע. אזוי האט דארטן דער נאך אומ-
אנטדעקטער שווינדלער גערעדט גאנץ ערנסט מיט פרוי מעליסאן:
און יורגען האט געוואוסט אלץ וואס דערווארט דאס פארל געליכטע.

דערווייל, ווי יורגען האט איבערגעדענקט, איז דער וואָרער
וויקאנט דע פרויאנזש געלעגן אין היי, אַדדאָרטן ביי בענאָ;
מאָרגן וועט דער ריכטיקער וויקאנט דערקענט ווערן און אין משך
פון אַ יאָר צייט וועט דער וויקאנט האבן געהייראט פעליז דע סאַי-
קור, און שפעטער וועט יורגען זי אנטרעפן אין סאַד; און יור-
גען האט געוואוסט וואס עס וועט אויך דאן פארקומען.

און מאָסיע דע מאַנטאר האט נאכגעשפירט פרוי מעליסאן.
פון דער זייט, בעת ער האט געשפאסט מיט דער קליינער עטאר,
וועמען עס איז דעם אוונט דערלויבט געווען צו בלייבן אויף, שפע-
טער ווי געוויינלאך, צוליב דעם מאסקארד. און יורגען האט
געוואוסט אז דער יונגער גייסטלאכער האט געזאלט ווערן דער
פויפסט פון רויס, ניט ווייניקער; און אז דאס קינד מיט וועלכן
ער האט געשפאסט האט געזאלט ווערן די פרוי איבער וועלכער
גיוראן דע ראק און דאס זויעראויסזעענדיקע קליין אינגל דארטן.
מאזשי ד'עגרימאן, האבן געזאלט שטרייטן איינער מיט דעם צווייטן
ביז די גענט דא ארום איז פארוויסט געווארן, און דער שלאס אין
וועלכן יורגען האט זיך געפונען איז באלאגערט געווען, און דער
טייל זיינער פארברענט. און משונה'דיק לעכערלאך און טרויעריק
איז עס יורגענען געווען אזוינאך צו גערענקען אלץ וואס האט גע-
זאלט טרעפן די מענטשו, און אלע אנדערע, וועלכע האבן לוסטיק
געשטיפט אין שאַטן פון זייער אורטייל און געלאכט פון דעם טריי-
וויאלן מאסקנשפיל.

ווארים דא, — מיט אזויפיל פארוויסטונג און דורכפאל
פארוויסטענדיק, און מיט טרויער פארבארייט אזוי ניד צו צע-

שמעטערן א שיין ביסל פון די הוליאקעס אויף אופנים וואס יוד-גען האט פארויסגעוואוסט; און מיט טויט אומווידערשטיילאך דערנענדיק אזוי שנעל צו מאכן אן ענדע פון כמעט אַט-דער גאנצער געזעלשאַפֿט אויף עפעס אַן אַפֿשיילאָכן דרך וואָס יורגען האָט פינקטלאַך פֿאַרויסגעוואָוסט, — דאָ האָט געלעכטער געשיינט צו זיין אוממעסיק און שוידערלאַך. אָט אַ שטייגער רעינאָ דאַרטן, וועלכער האָט געלאַכט אזוי הויך, מיט זיין אָפֿגעשוירענעם קאַפּ צוריקגעוואָרפֿן: וואָלט רעינאָ געלאַכט אויף דעם אַרט ווען ער וואָלט געוואָוסט אַז דער קיילעכיקער שטאַרקער האַלדז וואָס ער האָט אזוי אַנטבלויזט וועט נע'שחט'ן ווערן ווי דער האַלדז פֿון אַ קאַלבי, בשעת דריי בורגונדיער האַלטן אים פעסט? יורגען האָט געוואָוסט אַז דאָס וועט פּאַסירן מיט רעינאָ ווענזאַפּאָ איידער אָקט טאַכר וועט זיין פּאַרביי. אזוי האָט ער געקוקט אויף רעינאָס האַלדז און שוידערנדיק האָט ער איינגעהאַלטן דעם אָטעם צווישן זיינע פּאַרשטשעמטע ציין.

„און ער איז ווערט צוויי צענדליק אַזעלכע ווי איך, דער יונגן“ האָט יורגען געטראַכט: „און דאָך וועל איך דערלעבן צו עלטערן זיך, מיט מיין אייגן פּיצל לאַנד, לאַנגע יאָרן נאָך דעם ווי שמוץ וועט האָבן פּאַרקלעפט די ליכטיקע איידלמוטיקע אויגן, און יאָרן דערנאָך ווי דער שיינער בראַווער יונג וועט זיין צונישט! און איך וועל אים אויך אינגאַנצן פּאַרנעסן. מאַריאַן ל'דעאַל, דאָס זעלטן שיינע מיידל הינטער אים, וועט ווערן אַ בלאַטערדיקע און ציינלאַזע וואַנדלערן פֿון הינטערנעסלאַך און חצופ'יש שלעפּן מענער ביי די אַרבל! און דער בלויאוויניקער קאַלען דאָ, מיט זיין קינדערש מויל, וועט געהאַנגען ווערן פּאַר דער געשיכטע פֿון פּאַלש מינצן — לאַמיד נאָר זיה דערינערן — אין זעקס יאָר אַרום פֿון היינטיקן אָונט! יאָ, אַבער אין אַ געוויסן זין זיינען די מענטשן געבענטשט דערמיט וואָס עס פעלט זיי פּאַרויסוויסן. וואָרים זיי לאַכן, און איך קאָן ניט לאַכן, און פּאַר מיר איז זייער געלעכ-טער שרעקלאַכער פֿון געוויין. יאָ, זיי זיינען פּילייכט זייער קלוג אין זייער ניט באַטריבטקייט איבער דעם וואָס איז אומפּאַרמייד-לאַך; און זיכער קאָן איך ניט ניין אזוי ווייט ווי צו זאָגן אַז זיי זיינען אומגערעכט; פּונדעסטוועגן, צו דערזעלכער צייט — און געוויס, דאָס לעבן שיינט מיר אין אַלעמען צו זיין אַ פּאַרשווענ-דערישער און אומגערעכטער פּראָצעס.“

אזווינאָך האָט יורגען גע'חקר'נט, בשעת די אַנדערע האָבן פּאַר-בראַכט אַ זייער אנגענעמען אָונט.

און גלייך ווי דער מאַסקאראד איז פאַריבער, זיינען דאָראַטי און יורגען אַרויס אויף דער טעראַסע צו דער מזרח זייט פון בעל־גאַרד. און אזוינאָך געקומען צו אַן אומפאַרגעסלאַכער וועלט פון לבנה־ליכט. זיי האָבן זיך געזעצט אויף אַ באַנק פון געשניצטן שטיין לעבן דעם פאַרענטש וואָס האָט אַריבערגעבליקט דעם טראַקט. און דער יונג און דאָס מיידל האָבן פאַר'חלומ'ט געבליקט אַריבער יענער זייט טראַקט, איבער באַלויכטענע טאַלן און ביימערשפיצן. אַט אזוי זיינען זיי געזעסן דאָרט, ווי יורגען האָט פּולקאַם גע־דענקט, ווען מוטער ס ע ר ע ד א האָט צום ערשטן מאל גע־נוצט דעם מיטוואָך.

„באַגער פון מיין האַרץ,“ זאָגט יורגען, „איך בין טרויעריי היינטיקן אָונט. וואָרים איך טראַכט וועגן וואָס דאָס לעבן וועט טאָן מיט אונדז, און וואָס פאַר אַפּפּאַל די יארן וועלן מאַכן פון דיר און מיר.“

„מיין טייערער, מיין ליבסטער,“ זאָגט זי, „און ווייסן מיר דען ניט גאַנץ גוט וואָס עס וועט געשען?“ און דאָראַטי האָט אנגעהויבן רעדן פון די אַלע גלענצנדע זאַכן וואָס יורגען האָט באַדאַרפט אויפּטאָן, און פון דעם גליקלאַכן צוזאַמענלעבן וואָס האָט געזאָלט זיין זייערס.

„עס איז שרעקלאַך,“ האָט ער געזאָגט, „וואָרים מיר זיי נען פיל בעסער ווי מיר וועלן זיין ווען עס איז דערנאַכדעם. מיר פאַרמאָגן אַ פּראַכט פאַר וועלכער די וועלט האָט קיין געברויד. עס וועט פאַרשווענדט ווערן. און אזאָ אויסברענגעריי איז ניט ריכ־טיק.“

„אַבער באַלד וועסטו דאָך זיין דער און דער,“ זאָגט זי : און מיט ליבשאַפט זאָגט זי פאַרויס אַלערליי נאַבעלע טאַטן וואָס, ווי יורגען געדענקט, האָבן זיך אַמאל אויסגעוויזן זייער שיינבאַר אים אויך. איצט האָט ער געהאַט אַ קלאַרער קענטניש אין באַ־צוג צו די פעאיקייטן פון דעם אינגל איבער וועמען ער האָט אזוי גוט געדענקט.

„ניין, באַגער פון מיין האַרץ, ניין, איך וועל זיין פונקט פאַרקערט.“

„און צו דענקען ווי שטאַלץ איך וועל זיין מיט דיר. אַבער איך האָב עס שטענדיג געוואוסט, וועל איך יעדן איינעם זאָגן נדל'ת'דיק —“

„ניין, באַגער פון מיין האַרץ : וואָרים דו וועסט וועגן מיר אינגאַנצן ניט דענקען.“

„אך, ליבסטער! און קאנסטו ווירקלאך גלויבן אז איר וועל ווען האָבן אָט אזוי פיל איינזען מיט אימיצן אויסער דיר?“
דאָן האָט יורגען זיך צעלאַכט. וואַרים העטמאָן מייקל איז געקומען איבעראַנאָדער דער פאַרלאָזענער טעראַסע, זוכנדיק מאַדאָם דאָראַטי; און יורגען האָט פאַרויסגעוואוסט אז דאָס איז געווען דער מאָן וועמען דאָראַטי האָט געזאָלט אין משך פון צוויי חדשים געבן איר ליבע און די גאַנצע שיינקייט אירע, און מיט וועמען זי האָט געזאָלט טיילן די פאַרדאַרבענע יאָרן וואָס זיינען געלעגן פאַרויס.

אַבער דאָס מיידל האָט עס ניט געוואוסט, און דאָראַטי האָט געגעבן אַן אַפּטרייסלענדיקן נויג. „איר האָב צוגעזאָגט צו טאַנצן מיט אים, און דערפאַר מוז איר. אַבער דער אַלטער איז אַן אַנ-שיקעניש.“

וואַרים העטמאָן מייקל איז געווען קרוב צו דרייסיק, און דאָס איז פאַר דאָראַטין און יורגענען געווען אַן עלטער וואָס האָט זיך געגרענעצט מיט עלטערשוועכיקייט.

„נו, ווי וואָר דער הימל איז!“ האָט יורגען געזאָגט. „העט-מאָן מייקל זאָל קינפטיק האָבן געטאַנצט וואו נאָר ער וויל, אַבער ניט דאָ אַרום.“

יורגען האָט באַשלאָסן וואָס ער מוז טאָן.

און דאָן האָט העטמאָן מייקל זיי העפלאַך באַגריסט. „איר האָב מורא אז איר מוז דיר באַרויבן פון דיין שיינער דאַמע, מיין יונגער יורגען, זאָגט ער.“

יורגען האָט זיך דערמאַנט אז דער מאָן האָט פינקטלאַך דאָס געזאָגט מיט אַ יאָר צוואַנציק צוריק; און אז יורגען האָט געמורמלט העפלאַכע באַדויערונג, און זיך געשטעלט אין אַ זייט ווייל העט-מאָן מייקל האָט אַוועקגענומען דאָראַטין צו טאַנצן מיט אים. און דער טאַנץ איז געווען דער אָנהייב פון אינטימקייט צווישן העט-מאָן מייקל און דאָראַטין.

„העטמאָן, זאָגט יורגען, „די באַרויבונג מיט וועלכער דו דראַסט איז גליקלאַכער ווייזע מיר פאַרשפאַרט, זינט דער קינפטיקער טאַנץ, ווי עס געשעט, איז מיינער.“
„מיר קאָנען עס לאָזן צו דער דאַמע“, זאָגט העטמאָן מייקל, לאַכנדיק.

„ניט איר,“ זאָגט יורגען. „ווייל איר ווייסט צו נוט וואָס עס וועט אַרויסקומען דערפון. איר האָב ניט ברעח קיינעם אָנצוטרויען מיין שיקזאַל.“

"דיין אויפפירונג, מיין יונגער יורגען, איז עטוואס מאדנע."
האָט העטמאָן מיילט באַמערקט.

"אָ, אָבער איד וועל דיר באַוויוון אַ זאָד נאָד אַ מאַדנערע.
זויל ווי דו זעסט שיינען מיר צו זיין דאָ דריי אויף דער טערעסע
דאָד קאָן איד דיר פאַרויכערן אז עס זיינען פאַראַן פיר."
"לייז מיר דאָס רעטעניש, מיין יונג, און פטור."

"די פערטע פערזאן צווישן אונדז, העטמאָן, איז אַ געטן וואָס
טראַגט אַ געשפריינקלטן מאַנטל און האָט שוואַרצע פליגל. זי קאָן
זיך ניט באַרימען מיט קיינע טעמפלען, און קיינע גייסטלעכע בעטן
ניט צו איר ערנעצוואַן. וואָרים זי איז די איינציקע נאָטהייט
וועמען קיינע געבעטן קאָנען ניט באַווירקן און קיינע קרבנות אונ-
טערקויפן. איד בין מרמו, מיין האַר, אויף דער עלטסטער טאַכטער
פון נאָקס און ערעבוס."

"דו רעדסט וועגן טויט ווי איד פאַרשטיי."

"דיין פאַסונגס־קראַפט, העטמאָן, איז פלינק, און דאָד
איז עס ניט שנעל גענוג, האָב איר מורא, צו פארלויפן די קאָפּריוון
פון די געטנס. פאַרוואַר, וואָס פאַראַ פערזאן האָט געקאָנט פאַרויס-
זען אז די גרויזאָמע דאַמע וועט קריגן אזא שטאַרקע לוסט נאָד
דיין געזעלשאַפט."

"הא, מיין יונגער שטרייט־האַן," האָט העטמאָן מיילט גע-
ענטפערט, "עס איז גאַנץ ריכטיק אז איד בין מיט איר באַקאַנט.
איד קאָן זיך אפילו באַרימען מיט האָבן עקספּעדירט איינעם אָדער
צוויי קרינסלייט צו דינען איר אין דער שאול תּחתיה. איצט, ווי
איד באַגרייף דיין מיין, פלאַנעוועסטו אז איד זאָל פאַרקלענערן
איר פאַרפליכטונג דורך שיקן איר אַן עזות־דיקן שנעק."

"מיין מיי, העטמאָן, איז אַ זינט די טונקלע געטן
האַלט ביים פאַרלאָזן אונדז, זאָל איר ניט, אויס אַלגעמיינער נאָ-
לאַנטקייט, דערלויבט ווערן צו גיין פונדאַנען אומבאַגלייט. איד
שלאַג דערפאַר פאַר אז מיר זאָלן שוין באַשליסן ווער עס זאָל זיין
איר באַגלייטער."

איצט האָט העטמאָן מיילט אַרויסגעצויגן זיין שווערד. די
ביסט וואַנזניק. אָבער דו ליינסט מיר פאַר אַן איינלאַדונג וואָס איד
האָב נאָד קיינמאַל ניט אַנטזאָגט."

"העטמאָן," שרייט יורגען אויס, אין ערלעכער דאַנקבאַר-
קייט און באַוואַונדערונג, "איד טראַג אויף דיר ניט קיין האַס.
אָבער עס איז דורכום נויטווענדיק אז דו זאָלסט שטאַרבן היינט

ביינאכט, כדי מיין זעל זאל ניט אומקומען צופיל יארן פאר מיין
לייב.

דערביי האָט ער אויך אַ פּאָד געטאָן מיטן שווערד.

אַזוי האָבן זיי געשטרייט. גראַד איז יורגען געווען אַ גאנץ
אַנגענעמענער שווערד־פעכטער, אָבער פון סאַמע אָנהויב האָט ער
געפונען אין דעם העטמאַן מייקל זיין אויבערהאַר. יורגען האָט
זיך קיינמאַל ניט געריכט דערויף, און ער האָט עס באַטראַכט פאַר
אומאַנגענעם. אויב העטמאַן מייקל זאַל דורכלעכערן יורגענען וואָלט
די צוקונפּט געווען געענדערט, זיכער, אָבער ניט אינגאַנצן ווי יור־
גען האָט באַשטימט אַז זי זאַל געענדערט ווערן. אַזוינאָך
האָט די אומדערוואַרטעטע פאַרוויסלונג געשיינט צו זיין לעכער־
לאַד, און יורגען האָט גענומען ווערן אויפגעבראַכט פון דעם פאַר־
דאַכט אַז ער הרג'עט זיך אַוועק גלאַט אין דער וועלט אַריין.

דערווייל האָט זיין אומאויפגערעגטער הויכער קעגנער אויס־
געזען ווי ער שפּילט זיך מיט יורגענען, אַזוי אַז יורגען איז פאַר
מעלאַך געווען צוריקגעשלאָגן צו דעם פאַרענטש. און איצט איז
יורגענס שווערד געוואָרן אַרויסגעדרייט פון זיין האַנט און אַוועק־
געשיקט בלאַנקענדיק איבער דעם פאַרענטש, אויפן פרייען פּוּר־
וועג.

„אַלואַ, איצט, מיין יונגער יורגען,“ זאָגט העטמאַן מייקל,
„נעמט אַ סוף צו דיין שטות. אַר, ניו, עס איז ניט קיין געלעגנדיג
הייט צו שטעלן זיך אין דער פּאַזע פון אַ סטאַטוע. איך האָב
ניט די אַבזיכט צו טייטן דיך. פאַרוואָס, צום טיילויל, זאַל
איך? צו טאָן דאָס וואָלט מיר בלוין געמאַכט אַ שלעכטן שם
ביי דייע עלטערן. און אויסערדעם איז עס אומגעהייער מער אַנ־
גענעם צו טאַנצן מיט דער דאַמע, פונקט ווי איך האָב צוערשט
באַאַבזיכט.“ און ער האָט זיך פריילאָך אומגעקערט צו דאַראַטיון.

אָבער יורגען האָט באַטראַכט דעם אויסגאַנג פון די אַנגעלעך־
ננהייטן פאַר אומדערטרעגלאַך. דער מאַן איז געווען שטאַרקער
פון אים, דער מאַן איז געווען פון דעם מין וועלכער נעמט און
נוצט גאַלאַנט די פּריון פון דער גאַנצער וועלט וואָס ליאַרע דיכטער
קאַנען בלוין אַכטפול באַוואונדערן. עס איז אַלץ נעווען אַנצור־
הייבן אויפסניי: העטמאַן מייקל, איז זיין אייגענער העסלאַכער
פּראָזע, וועט טאָן פונקט ווי ער האָט אין סאַמע אָנהויב געדענקט
צו טאָן, און יורגען וועט באַזייטיקט ווערן פון דעם מאַנס ברר־
טאַלער קראַפט. דער מאַן וועט אַוועקנעמען דאַראַטיון און איר
בערלאָזן יורגענס לעבן פאַרוואַנדלט צו ווערן אין אַן עסק אין

וועלכן יורגען האָט זיך דערניערט מיט ווידערווילן. עס איז ניט געווען ריכטיק.

האָט יורגען אַרויסגעכאַפּט זיין קינוּשפּאַל און אים אַריינגע-
יאָגט אין דער אומבאַשיצטער פּלייצע פון העטמאַן מייקל. דריי
מאַל האָט יורגען דורכגעשטאַכן און צעפּאַסעוועט דעם ריזיקן קריגס-
מאַן, פּונקט אונטער די לינקע ריפּן. אפילו אין זיין גרימציגן
האָט יורגען געדענקט אַנצוגרייפּן די לינקע זייט.

עס איז אַלץ געווען שנעל געטאַן. העטמאַן מייקלס אַרעסט
האַבן זיך אַ צוק געגעבן אַרויפצו, און אין לבנה-שיין האָבן זיי-
נע פינגער זיך צעשפּרייט און געקלאַמערט. ער האָט קוריעז גע-
כאַרכלט. דאַן האָט די מאַכט פאַרלאָזט זיינע קניען, אַזוי אז ער
האָט אָנגעהויבן פאַלן הינטערוויילאַכס. זיין קאַפּ האָט זיך אָנגעלענט
אויף יורגענס אַקסל, רוענדיק דאָרט פאַר אַ רגע ברודערלאַך; און
ווי יורגען האָט אַוועקגעשוידערט פון דער העסלאַכער באַרירונג,
האָט דער קערפּער פון העטמאַן מייקל צוזאַמענגעבראַכן. איצט איז
ער געלעגן גלאַצנדיק אַרויפצו, טויט ביי די פיס פון זיין מערדער.
ער האָט אויסגעזען שוידערלאַך, אָבער ער איז געווען גאַנץ טויט.

„וואָס וועט ווערן פון דיר?״ האָט דאָראַטי אים איינגערוימט.
שפּעטער אַ וויילע. „א, יורגען, עס איז מיאוס אָפּגעטאַן, דאָס
וואָס דו ביסט באַגאַנגען איז שענדלאַך! וואָס וועט ווערן פון דיר,
מיין טייערער?״

„איד וועל אָננעמען מיין אורטייל,״ זאָגט יורגען, „און ניט
קלאַנדיק זיך אַבי איד זאל קריגן גערעכטיקייט. אָבער איד וועל
שוין זען עס זאל געשען גערעכטיקייט.“ דאַן האָט יורגען אויפ-
געהויבן דעם קאַפּ צו די ליכטיקע הימלען. „דער מאַן איז געווען
שטאַרקער פון מיר און האָט געוואַלט וואָס איד האָב געוואַלט. בין
איד איינגענאַנגען אויף אַ פּשרה מיט דער נויטווענדיקייט, דער
איינציקער מיטל ווי איד האָב זיכער געקאַנט קריגן דאָס וואָס איד
באַגער. איד רופּ נאָך גערעכטיקייט צו דער מאַכט וואָס האָט
אים געגעבן קראַפּט און מיר געגעבן שלאַכער, און יעדן פון אונדז
געגעבן זיינע פאַרלאַנגען. דאָס וואָס איד האָב געטאַן האָב איד
געטאַן. איצט אורטייל!“

דאַן האָט יורגען גענומען שלעפּן און שליידערן דעם שווערן
קערפּער פון העטמאַן מייקל ביז ער איז געווען אינאַנצן אַוועק
פון די אויגן אונטער דער באַנק אויף וועלכער יורגען און דאָראַטי
זיינען געזעסן. „רו דאָ, בראַווער האַר, בין מען וועט דיך געפינען.
איצט, קום אַהער, באַגער פון מיין האַרץ. נוט, דאָס איז אויס-״

געצייכנט. אט זיין איד מיט מיין ווארער געליבטער אויף דעם קערפער פון מיין פיינד, די גערעכטיקייט איז באפרידיקט און אלץ איז ווי עס באדארף צו זיין. ווארים דו מוזסט פארשטיין אז איד האבן געקראגן א פֿיין רייטפערד וועמעס צוימל איז באצייכנט מיט א קריינדל, — פראפעטיש ווי איד פארשטיי, — און אויף דעם רייטפערד וועסטו פארן אויף א פרויענוזאטל מיט מיר קיין ליזארט. דארטן וועלן מיר געפינען א פריסטער צו פארהייראטן אונדו. מיר וועלן פארן צוזאמען קיין גאטינע. דערווייל איז פאראן א שטיקל פארנאכלעסיקטע אונטערנעמונג צו באזארגן. און ער האט צו געצויגן דאס מיידל צו זיך.

ווארים יורגענען האט קיין זאך ניט אפגעשראקן איצט. און ער האט געטראכט:

„א, ווען איד קאן אויפהאלטן דעם מאמענט! איד זאל קאנען מאכן פאסיקע פערן צו פרעזערווירן דעם מאמענט אין מיין אייגן געדעכניש! איד זאל נאך קאנען איינפאסן אין ווערטער דעם גערוד און די דיקע ווייכקייט פון דעם מיידלס האר ווי מיינע הענט, וואס ציטערן אין יעדן גערוו זייערן. גלעטן אירע האר; און אויסדריקן דורך ווערטער פון לאנגן דויער דעם גלאנץ און די כמאריקע שאטירונגען פון אירע האר אין דעם דורכגעזאפטן לבנה שוין. ווארים איד וועל פארגעסן אַט־די גאנצע פראכט, אָדער אין בעסטן פאל וועל איד געדענקען דעם מאמענט זייער בלאַסלאַך.“

„דו ביסט באגאנגען א גרויס אומרעכט“ — זאגט דאראטי.

זאגט יורגען, צו זיך: „דער מאמענט פארגייט שוין, דער פאראומערט־גליקלאכער מאמענט אין וועלכן דאס לעבן שוידערט ווידעראמאל און שטייט מיט א געבראכן הארץ אויף דער הייד פון גליקזעליקייט! דער מאמענט פארגייט, און איד ווייס, אפילו ווי איד הייב אויף דעם מיידלס צארט געזיכט צו מיינעם, און מערס וואס פארא צוטרוי און אונטערטעניקייט און דערווארטונגען זיינען אין איר געזיכט, אז אלץ וואס די צוקונפט האט פארבארייט פאר אונדו, און וואסער גליק מיר זאלן ביידע געניסן דערנאכדעם, וועלן מיר ניט געפינען קיין גליקלאכערן מאמענט ווי דער וואס פארגייט פון אונדו אומווידערברענגלאך כשעת איד דענק וועגן אים, ארימער נאר, אַנשטאַט צו האַנדלען לויט די אומשטענדן.“

— און גאט אליין ווייסט וואס עס וועט ווערן פון דיר, יורגען —“

דערט יורגען, אלץ ווייטער צו זיך: „יא, עפעס מוז מיר פארבלייבן פון דער גאנצער אַנטיקאָנג, זאל עס אפילו זיין בלויז

שולד און קומער: עפעס מיין איד אַרויסצורייסן פון דעם דערהוי-
בענעם מאַמענט וואָס איז אַמאָל פּרוכטלאָז פּאַרלוירן גענאַנגען.
איצט בין איך קליגער: ווייל איך ווייס אז עס איז ניטאָ קיין
דערינערונג מיט קלענערער באַפרידיקונג ווי די דערינערונג פון אַ
נסיון וואָס מיר זיינען בייגעשטאַנען. דערפאַר וועל איך ניט צע-
נישטשען די איינציקע ווירקלאַכע ליידנשאַפט וואָס איך האָב ווען גע-
וואוסט, ווי אויך ניט לאָזן אומגענערט דעם איינציקן באַנער וואָס
האַט מיר ווען פאַראורזאכט צוליב אַ האַרצקלאַפּ צו פאַרגעסן וועגן
יהדגענס וואוילשטאַנד. און דערפאַר, זאַל געשען וואָס עס וויל,
וועל איך ניט שטענדיק באַדויערן אז איך האב ניט אויסגענוצט
דעם מיידלס ליבע איידער זי איז צוגענומען געוואָרן פון מיר."

אַזוינאָך האָט יורגען געמאַכט די פאַרשריט וואָס ער האָט גע-
האַלטן פאַר נויטיק. און ער האָט באַמערקט, מיט אַמוזאנטער דע-
רינערונג וועגן דעם ווין געשייט ער איז אַמאָל געווען ניט צו שאַ-
קירן דאָראַטיס באַגריפן וועגן אַנשטענדיקייט, אז זי האָט אים ניט
אַפגעוויזן.

"ראַ, איבער אַ טויטן קערפער! אַר, יורגען, דאָס איז שוין
דערלאָז! אַלזאָ, יורגען, געדענק אז עס קאָן אימיצער אַנקומען
יעדע מינוט! און איך האָב געדענקט אז איך מעג דיר טרויען!
אַר, און איז דאָס דער גאַנצער אַפשיי וואָס דו האָסט פאַר מיר? "
אַזוי פיל האָט זי געפונען פאַר איר חוב צו זאָגן. דערווייל זיינען
דאָראַטיס אויגן געווען ברייט צעעפנט און זייער צאַרט.

"בנאמנות, איך נעם ניט קיינע שאַנסן, דאָס צווייטע מאָל.
און אַזוינאָך, וואָס עס זאַל געשען, וועל איך ניט האַלטן אין איין
באַדויערן דאָס וואָס איך האָב פאַרפעלט צו טאָן."

איצט איז אויף זיינע ליפן געווען געלעכטער, און זיינע אַרעמס
זיינען געווען אַרום דעם אונטערטעניקן מיידל. און אין זיין האַרצן
איז געווען אַ ניט־גענאַנטע באַטריבטקייט און אַן עלנט, וואָרים
אים האָט זיך געדאַכט אז דאָס איז ניט די דאָראַטי וועלכע ער
האַט געזען אין גאַרטן צווישן טאַגן און זונאויפגאַנג. וואָרים אין
מינע אַרעמס געפינט זיך גלאַט אַ זייער שיין מיידל וואָס איז ניט
צו באַהיטזאַם אין אירע, באַצייאונגען מיט יונגעלייט, האָט יורגען
געטראַכט ווי זייערע ליפן האָבן זיך באַגעגנט. מילא, דאָס גאַנצע
לעבן איז אַ קאָמפּראַמיס; און אַ שיין מיידל איז פאַרט ממשות-
דיק, יעדנפאַלס. אַזוינאָך האָט ער געלאַכט, טריאומפירנדיק, און
זיך געגרייט פאַר דעם אויסגאַנג.

אַבער ווי יורגען האָט טריאומפירנדיק געלאַכט, מיט זיין אַרעם

אונטער דאָראַטיס קאָפּ, און מיט דאָראַטיס צאָרט געזיכט פּאַסיוו אונטער זיינע ליפּן, און מיט אוממעסיקע דראַנגען אין זיין האַרץ, האָט דער גלאַק פון שלאָס אויסגעקלונגען די מיטנאַכט שעה. דאָס וואָס האָט פּאַסירט איז געווען קוריעז: וואָרים ווי דער מיטוואָך גיז פּאַרגאַנגען, האָט זיך דאָראַטיס געזיכט פּאַרענדערט, איר לייב איז געוואָרן שאַרסקע אונטער זיין באַריר און אירע באַקן זיינען איינגעפּאַלן, און דינע קנייטשן האָבן זיך געלייגט אַרום אירע אויגן און זי איז געוואָרן די גרעפּן דאָראַטי וועמען יורגען האָט געקענט אַלס העטמאַן מייקלס ווייב. עס איז ניט געווען קיין ספּס דע-ריבער אין דעם דורכגעזאַפּטן לבנה שיינ: און זי האָט זיך גע'חנ'דלט פאַר אים און ער האָט זי באַרירט דורכויס, די אָפּשיילאַכע וואויל-לוסטיקע פרוי, וועלכע איז זיכער געווען אַלט גענוג ניט צו דער-לויבן אַזעלכע פרייהייטן. און איר אַטעם איז געווען זויער און איבלדיק. יורגען האָט זיך צוריקגעצויגן פון איר מיט אַ שוידער פון עקל. און ער האָט פּאַרמאַכט די אויגן, אויסצושליסן דאָס תּאוה'דיק געזיכט.

„ניין“, האָט ער געזאָגט, „עס וואָלט ניט רעכט געווען פאַר דער פּאַראַנטוואָרטלאַכקייט צו אַנדערע. פּאַסטיש וואָלט עס גע-ווען אַ נידערטרעכטיקע זינד. מיר דאַרפן נאַכדענקען אַזעלכע באַ-דייטונגען געלעגנטלאַך, מאַדאַם.“

דאן האָט יורגען פּאַרלאָזט זיין פּאַרפירערן מיט איינפאַכער ווירדע. „איך גיי זוכן מין טייערע פרוי, מאַדאַם, אין אַ געזינגנס-צושטאַנד וואָס איך וואָלט אייך זייער געראַטן אַנווענדן אין באַצוג צו אייער מאן.“

און ער האָט גלייך אפּירגעשפּרייזט די טעראַסן פון בעלגאַרד און אויסגעדרייט זיך דרום-צו אין דער זייט וואו זיין פּערד איז געווען צוגעשטאַרקט אויף דער אַמנעראן פּוסטע: און יורגען האָט געפילט זייער טונגהאַפּט.

8. אַלס שפּילצייג און אַ נייער שאַמן

יורגענס אויפפירונג איז געווען באַדייטנד איינלי, האָט יורגען רעפּלעקטירט, אָבער ער האָט זיך אנפאַרטרויט. „איך גיי זוכן מין טייערע פרוי“, האָט ער דערקלערט, באַגייסטערט פון טונגהאַפּטע סענטימענטן. און איצט האָט יורגען זיך געפונען איינער אַליין אין אַ וועלט פון לבנה-שיין פונקט דאָרט וואו ער האָט לעצטנס געזען זיין ווייב.

„נה, אלזא“, האָט ער געזאָגט, „איצט אז איך בין פארטיק מיט מיין מיטוואָך און איך בין אויפסניי אן אנשטענדיקער מלוה. לאָמיר זיך דערמאָנען אין דער ראַטזאָמקייט פון האַנרלען אַמאָל ווי אַ מאַן! דאָס איז די הייל אין וועלכער ליזא איז אַריין. טאָ גיי איך אין דער הייל, צום צווייטן מאָל, אידער אַהיים צו מיין ווייבס אומסימפאטישער משפחה. אַדער ווייניקסטנס דענס איך אז איך גיי“ —

„שוין צייט!“

„אַ, שוין לאַנג צייט!“

„זע נאָר, זע, דער מאַן אינס דעמב!“

„אַהאָ, דאָס אירליכט!“

אַזוי האָבן פילע פארמישטע קולות געשריען און געוואַלדעוועט. אָבער יורגען, שטארנדיק אַרום זיך, האָט ניט געקאָנט זען קיין נעם... און אַלע דינע קול'כלאָך האָבן געשיינט צו קומען פון העט העט איבער זיין קאָפּ וואו קיין זאָך איז ניט געווען צו באַמערקן אויסער די כמאָרעס וואָס האָבן זיך מיטאַמאָל גענומען זאַמלען; ווייל אַ ווינט האָט זיך אויפגעהויבן און די לבנה איז שוין געווען פאַרטונקלט. פאַר אַ וויילע איז דער געפילדער אויבן אין דער לופטן געוואָרן ענלאַך צו דעם שטרייט פון שפערלינגען אין וועלכן קיינע ווערטער זיינען ניט געווען צום אונטערשיידן.

דאָן האָט אַ מיוערנע גרילצנדיק קול'כל געזאָגט דייטלאַך: „באַמערקט איצט, טייערע, ווי הויך מיר טראָגן זיך איבער דער ווינט-געפלאָגטער פוסטע, וואו די לאַסט פון דער תליה קרעכצט און זיפצט, הוידענדיק זיך אַהין און אַהער אין דער נאַכט! איצט דייסט זיך דער רעגן אויס ווי אַ רויבפויגל פון דעם פאַנגער און די פאַרזאָרגטע קיניגן האַלראַ ציט אירע צעפּ איבער דער לבנה'ס העלן שילד. דאָס געלעגער איז שוין געבעט, און דאָס וואַסער אַנגעשעפט, און מיר די קראַנצפריילנס זוכן דאָס מיידל וואָס וועט זיין סקלאָגס כלה.“

זאָגט אַן אַנדערע: „אַ, זוכט אויס אַ מיידל מיט גאַלדענע האָר, וועלכע איז פולקאָם, צאַרט און רייך, און פאַסיק פאַר אַ קיניג וואָס איז אַזוי אַלט ווי ליבע, מיט קיין ליבע שפור אין אים. שוין וואַכט אונדזער שמשירנדיקער שטויבלאַכער האַר פון שלאָף אויף און זיינע געלע פינגער טרייסלען זיך דענקענדיק וועגן די בלומען-זווייסע ליפן פון דער וואָס קומט היינט ביינאַכט אין זיין מאָגערער אומאַרמונג און וואַרמט די ריפן וואָס אונדזערע אויגן האָבן געזען. ווער וועט זיין סקלאָגס כלה?“

און אַ דריטע האָט געזאָגט: „דאָס חופּה קלייד האָבן מיר גע-

בראכט מיט זיך, מיר וואָס פאַרן אום זוכנדיק: און אַ באַדינערן
וועט פונדאָנען גיין אויף פאַרזשמאן אין קלעאַפאַטרעס הילקלייד.
האַה!.. אַן אירליכט וועט דאָס פאַרל פאַר'קנס'ן" —
„ניין, ניין, זאָל דער לאַנגאַרעמדיקער!“
„ניין, לאָז קיט מיטן לייכטער!“
„אַהאַ, טאָם גלעזל, געוואַרנט מיטן פאַרמיטלער!“
„קום, בעמבא, קום אוועק“.

אַזוי האָבן זיי אַלע גענומען ליאַרעמען און פייפן און פילדערן
הויך איבער יורגענס קאַפּ און יורגען אין גאַרניט געווען צופרידן
מיט דעם אַרומיקן.

„וואַרים דאָס זיינען די מכשפות פון אַמנעראַן, באַרייט פאַר
אַזאַ אַדער אַן אַנדער טייוואַליש שפיצל, אין וועלכן איד וואַלט
ליבערשט קיין איינטייל ניט גענומען. איד באַדויער איצט וואָס
איד האָב אַוועקגעוואַרפן אַ קרייז אין דער געגנט ערשט ניט לאַנג,
און האָר אַז דער טאַט איז פאַרשטענדלעך. וואַלט מיין ווייב געווען
ניט געמאַכט קיין עסק דערפון, און ניט דורכום באַשטאַנען
דערויף, וואַלט איד קיינמאַל ניט געווען גערענקט צו טאָן אַזאַ
זאַך. איד מיין חלילה ניט צו רעדן קיין שלעכטס וועגן אימיצן.
און דאָך דענק איד אַז די פוסטע איז אומגעוונט. און אין אַלגעמיין
וועל איד גיבער זוכן דאָס וואָס איד קאַן מעגלעך אַנטרעפן אין
דער הייל“.

אַזוינאָך איז יורגען אַריין אַהין, צום צווייטן מאָל.
און די מעשה דערציילט אַז אַלץ איז פינסטער געווען דאָרט,
און יורגען האָט קיינעם ניט געקאָנט זען. אָבער די הייל האָט
זיך געצויגן גלייך פאַרויס און אַראַפּצו און ביי דעם ווייטן עק
האַט געגליט אַ לייכט. יורגען האָט געהאַלטן אין איין גיין און
אַזוינאָך איז ער צוגעקומען צו דעם אָרט וואו ער האָט געפונען
דעם צענטאַוור. דער טייל הייל איז איצט געווען ליידיק. אָבער
הינטער דעם פּלאַץ, וואו נעסוס איז געלעגן וואַרטנדיק אויף
יורגענען, איז געווען אַ שפאַרע אין דער היילוואַנט, און דורך
דער שפאַרע האָט אַריינגעשטראַמט דאָס לייכט. יורגען האָט זיך
אַנגעבויגן און דורכגעקראַכן דורך דעם שפאַלט.

ער האָט זיך אויפגעשטעלט. עס האָט אים פאַרכאַפט דער
אַטעם. ביי זיינע פיס איז, פון אַלע זאַכן, געווען אַ דענקמאַל גע-
שניצט מיט דעם אַנגעלענטן אָפּבילד פון אַ פרוי. דער טייל הייל
איז געווען באַלויכטן פון לאַמפּן אויף הויכע אייזערנע שטאַנגען,
אַזוי אַז אַלץ איז געווען קלאַר אַנצווען. אפילו יורגענען וועמעס
ראיה איז די לעצטע יאָרן געוואָרן אַפּגעשוואַכט. דאָס איז זיכער

געווען אַ נידעריקער פלאַכער שטיין ווי יורגען האָט געזען אין פילע
קלויסטערס: אָבער דאָס געפאַרבטע אָפּבילד דערויף איז וויעס־איז
געווען קוריעז. יורגען האָט זיך בעסער איינגעקוקט. ער האָט באַ־
רירט די זאָך.

דאָן האָט ער זיך צוריקגעכאַפּט, וואָרים עס איז ניט קיין טעות
דאָס פילן פון טויטן לייב. דאָס אָפּבילד איז ניט געווען קיין
קאַלירטער שטיין: עס איז געווען דער קערפער פון אַ טויטער
פּרוי. נאָך אומדערקלערלאַכער — עס איז געווען דער קערפער
פון פעליז דע פּוּזאַנזש, וועמען יורגען האָט ליב געהאַט זייער
לאַנג צוריק אין גאַטינע, אַ שייַן ביסל יאַרן אידער ער איז אַריין
אין געשעפט אַלס מלוה.

זייער מאָדנע איז עס יורגענען אויסגעקומען נאַכאַמאָל צו
זען איר געזיכט. ער פלעגט זיך אָפּט וואונדערן וואָס האָט פאַסירט
מיט דער היפּשער ברוינער פּרוי; וואונדערן צי איז ער ווירקלאַך
געווען דער ערשטער מאַן צוליב וועמען זי האָט באַטראָגן איר
מאַן; און וואונדערן וואָס פאַראַ סאַרט פּערזאָן מאַראַם פעליז
דע פּוּזאַנזש איז ווירקלאַך געווען.

„צוויי חדשים איז עס געווען אַז מיר האָבן געשפּילט אין
אינטימקייט, אָדער ניין, פעליז? פאַרשטייט, מיין טייערע, איר
געדענק ווירקלאַך זייער ווייניק וועגן דיר. אָבער איר דערינער זיך
גאַנץ דייטלאַך וועגן דער עטוואַס אָפּוּגעלאַזטער טיר,
און ווען נאָך איר האָב זי שטיל געעפנט פלעג איר פאַר אַלעמען
זען דעם לאַמפּ אויף דיין טואַלעט טישל, אויסגעדרייט כמעט צום
צאָנקען, און דעם בליאַסקעדיקן שטויב אויף זיין גלעזערנעם אַבאַ
זשור. איז עס ניט זונדערבאַר אַז אונדזער אויסעראַרדנטלאַכע
זינדיקייט זאָל האָבן זיך אויסגעלאַזט מיט נאָרניט אויסער דער
דערינערונג פון שטויב אויף אַ לאַמפּגלאַז? דאָך ביסטו געווען
זייער שייַן, מעליז.. איר בין זיכער אַז איר וואַלט געווען דיר
האַלט געהאַט וואַלט איר דיר ווען נאָך געווען געקענט. אָבער
ווען דו האַסט מיר דערציילט וועגן דעם קינד וואָס דו האַסט
פאַרלוירן, און מיר געוווּן זיין קינדערש בילד, האָב איר דיר
פיינט געקראָגן. עס האָט זיך מיר געדאַכט אַז דו האַסט פאַראַטן דאָס
קינד האַנדלענדיק צו מילך מיט מיר און באַשטענדיק אין צווישן
אונדו שפּעטערצו געווען זיין קליינער גייסט. דאָך האָבן מיר
איינגאַנצן ניט געאַרט די הערנער וואָס האַסט אַנגעטאַן דיין מאַן.
עס איז וואָר אַז איר האָב דיין מאַן געקענט גאַנץ אינטים — נוי
און מען דערציילט מיר אַז דער נומער וויקאַנט איז געווען געוואַלדיק

צופרירן פון רעם זון וועלכן די האַסט אים געבוירן אייניקע חדשים
נאכדעם ווי מיר זיינען זיך צעגאנגען. אזוי אַז קיין גרויסער שאַרן
איז פאַרט ניט געווען, נאָך אַלעמען." —

דאָן האָט יורגען באַמערקט אַז עס איז דאָרט געווען אַן
אַנדער פרויס קערפער לינגדיק ווי אַן אָפּבילד אויף אַן אַנדער
נידעריקן פּלאַטן דענקמאָל און דאָרינטער אַן אַנדערע, און דאָן נאָך
אַנדערע. און יורגען האָט צוגעסמאָטשקעט.

"וואָס, אַלע!" האָט ער געזאָגט. "מוז איך זיך אָנשטויסן אויף
יעדן פונט צאָרט לייב וואָס איך האָב ווען אומאַרמט? יא, אַט
איז גרען, און ראַזאַמאָן, און מאַרקעוו, און עלינאַר. דאָס מיידל
פונדעסטוועגן הייב איך ניט אָן צו געדענקען. און די גלויב איך,
איז די קליינע אידישקע וועלכע איך האָב געקויפט ביי האַסאַן בעי
אין סידון, אָבער ווי קאָן מען זיין זיכער? דאָך, דאָס איז אַן
ספּק יהודית, און דאָס איז מירינאַ. עס פאַלט מיר איין נאָכאַמאָל
אויפּווכן די באַראַדאווקע, אָבער איך מאָל מיר אַז עס וואָלט געווען
אומפּאַסיק. גאָט מיינער, וואָס פאַראַ צעטל פרויען איך וואָלט גע-
קאַנט צונויפּשטעלן!... עס מוזן זיין עטלעכע צענדליק אין סכּום. עס
איז די סאָרט דערשיינונג וואָס ווענדט אַ מאַן צו ערנסטע געדאַנקען.
נו, עס איז אַ גרויסע טרייסט אָבער צו רעפּלעקטירן אַז איך בין
זיך לייטיש באַגאַנגען מיט יעדער פון זיי. איינצלע האָבן מיך
באַהאַנדלט זייער אומלייטיש דערצו. אָבער דאָס איז שוין פאַר-
גאַנגען און אַדיע: און איך טראַג ניט קיין בייזוויל אויף
אַזעלכע לייכטיזניקע און קורצזיכטיקע באַשעפענישן וואָס האָבן
זיך ניט געקאַנט באַפּרידיקן מיט איין געליבטן, אי דאָס דער
געוועזענער יורגען!"

דערנאָך האָט יורגען, שטייענדיק צווישן זיינע טויטע, אויס-
געשפּרייט זיינע אַרעמס אין אַן אומאַרמיקן זשעסט.

"זייט געגריסט, דאַמען, און אַ גוטן אייך! ווייל מיר זיינען
פּטור פון דער ליבע, מילאַ, די ליבע איז זייער אַנגענעם צו
באַזאַכטן ווי זי גייט פאַרויס, צעשמערנדיק אַלע אוראַלטע דערי-
נערונגען מיט געלעכטער. און פונדעסטוועגן, פאַר יעדן פריילאָכן
ליבהאָבער וועלכער גיט נאָך דער אויבערערשאַפט פון דער ליבע,
און טראַגט אומדערשראַקן דער ליבעס ליווריען, איז דער סוף
פון אַלעמען דער טויט. דער ליבעס פאַרזיען איז אַנגענעמער ווי
דער ליבעס שניט: אַדער, לאָמיר עס אויסדרוקן, זי פאַרפירט אונדז
אויף שטעגן וואָס פירן אין ערגעץ ניט, צווישן שפּראַצונגען וואָס
פאַלן פאַר דעם ערשטן רויען ווינט: אזוי כאַטש, מיט פיל אויפ-

דענונג און אָטעם און נוצלאכער צייט גאנץ פאַרשווענדט. געפינען מיר אַז דער סוף פון אַלעמען איז דער טויט. וואָלט עס דאַן געווען שאַרפּזיניקער, טייערע דאַמען, צו האָבן אויסגעמיטן די ליבע? פאַרקערט, מיר זיינען געווען אומאויסשפּרעכלאָך קלוג אָפּצוגעבן זיך דער דרייטער פאַרווירונג וואָס ליבע פאַראורזאָכט: זינט ליבע אַליין קאָן לייסטן פאַר יונגע מענטשן אַנטציקונג, ווי קורצדויערנדיק, אין אַ וועלט וואו דער אויסגאַנג פון יעדער מענטשלאַכער באַמאָונג איז פאַרגענגלאַך, און דער סוף פון אַלעמען איז דער טויט."

דאַן האָט יורגען זיך העפּלאַך פאַרנייגט פאַר זיינע טויטע ליד-בעס און זיי פאַרלאָזן, און פאַרויסגעגאַנגען ווי די הייל האָט זיך געצויגן.

אַבער איצט איז דער שיין געווען הינטער אים, אַזוי אַז יורגענס שאַטן, ווי ער איז געקומען צו אַ פּלוצימדיקער ווענדונג אין דער הייל, האָט זיך אָפּגעשפּיגלט מיט אַמאַל אויף דער הייל-וואַנט, פּונקט אַנטקעגן אים. דער שאַטן איז געווען דיטלאַך און אומבאַשטרייטבאַר.

יורגען האָט אים באַטראַכט אויפּמערקזאַם. ער האָט זיך אויס-גערייט אין דער זייט, דערנאָך אין יענער; ער האָט אַ בליק געטאָן הינטער זיך, אויפּגעהויבן אין האַנט, געשקאַלט מיטן קאַפּ אַלס פּראַבע; דאַן האָט ער אויסגעבויגן דעם קאַפּ מיט דער זייט, קין אַרויפּצו, און קרומלאַך געקוקט אַזוי אַז ער זאָל קריגן אַ פּראַפּיל-אַנבליק פון דעם שאַטן. וואָס נאָר יורגען האָט געטאָן האָט דער שאַטן ווידערהאַלט, אַ זאָף וואָס איז געווען נאַטירלאַך גענוג. אויפּפאַלנדיק איז געווען דאָס וואָס ער איז מיט גאַרניט געווען ענלאַך צו דעם שאַטן וואָס באַגלייט יעדן מענטשן, און דאָס איז געווען אַן אומאַנגענעמע אַנטרעקונג צו מאַכן אין דער איינזאַמקייט טיף אונטער דער ערד.

"עס געפעלט מיר ניט אַזוי שטאַרק", האָט יורגען געזאָגט. "אויף מיין וואָרט, עס הייבט מיר ניט אַן צו געפעלן. עס איז ניט ריכטיק. עס איז פּולקאַם זינלאָז. מילא" — און דאָ האָט ער אַ צי געטאָן מיטן אַקסל — "מילא, און וואָס קאָן אימיצער דער-וואָרטן פון מיר איד זאָל טאָן? אַד, וואָס באַמת? וועל איד זיך באַציען צום אינצידענט מיט ווירדיקער פאַראַכטונג, און אַנגיין מיט מיינע אויספאַרשונגען פון דער הייל".

9. די רעכטגלויביקע רעמונג פון גענעוויר

איצט דערצויילט די מעשה ווי די הייל האָט זיך פארשמאַלט און ווידערזאַמאַל פאַרדרייט פּלוצים אין אַ זייט, אזוי אז יורגען איז געקומען ווי דורך אַ קאַרדאָר אין אַ גאַנץ אַנדער מין אונטער-גרונט חדר. דאָר איז דאָס אויך געווען אַ אומבאַקאַנטעם אָרט.

דאָ איז פון דעם סופיט-געוועלכ אַראָפּגעהאַנגען אַ קעסל מיט בריווינדיקע רויטע פּלאַמען. זיי האָבן באַלויבטן אַ זייער אַלטן און פאַרדאַרבן-אויסגענדיקן מאַן, מיליטעריש געקליידט, אָנגעד-גורט מיט אַ שווערד און באַקרוינט קיניגלאַך: ער איז געוועסן אויסגעצויגן אויף אַ טראָן, באַוועגלאָז, מיט שטאַרנדיקע אויגן וואָס האָבן גאַרניט געזען. הינטער אים האָט יורגען באַמערקט פילע קרינסלייט אויסגעזעצט אין רייען, און אַלע שטאַרנדיק אויף יורגענען מיט די ווייט-צעפענטע אויגן וואָס האָבן גאַרניט געזען. דער רויטער פּלאַם פון קעסל איז געווען אָפּגעשפיגלט אין די אַלע אויגן, און דאָס צוקוקן האָט ניט פאַרשאַפט קיין פאַרגעניגן.

יורגען האָט פאַסיוו געוואַרט. עס איז גאַרניט געשען. דאָן האָט יורגען דערזען אַז ביי דעם אומאַנגענעמען מאַנאַרכס פּיס זיינען געשטאַנען דריי קאַסטנס. צוויי פון זיי, מיט אויפגעריסענע דעקן, זיינען געווען אָנגעפילט מיט זילבערנע מטבעות. אויף דעם מיטלסדיקן קאַסטן, פונקט אַנטקעגן דעם קיניג איז געוועסן אַ פרוי, איר געזיכט אָנגעלענט אויף די קניען פון דעם גלאַצנדיקן, פאַר-וועלקטן, באַוועגלאָזן אַלטן תרח.

„און דאָס איז אַ יונגפרוי. וואַרשיינלאַך ! זע נאָר דאָס מיניען פון דעם געדיכטן קנויל האָר ! דעם וואונדערלאַכן בויג פון האַלדונאַקן ! אַ, עס איז איינפאַך אַ ביסן פאַר וועלכן עס איז ווערט צו קעמפן, ווי מעסיק די שאַנסן זיינען !“

דאָס איז געווען יורגענס געראַנקענגאַנג. דרייסט ווי אַ דראַקאָן איצט האָט ער פאַרויסגעטראָטן און אויפגעהויבן דעם מיידלס קאַפּ.

אירע אויגן זיינען געווען צו. אפילו אזוינאָך איז זי געווען דאָס פּראַכטפולסטע באַשעפעניש וואָס יורגען האָט ווען זיך פאַר-געשטעלט.

„זי אַטעמט ניט. און דאָר, סיידן מײן געדעכעניש איז שלאַ-בעריק, איז די פרוי אין מייע ארעמס זיכער לעבעדיק. וואַרשיינלאַך איז עס אַ שלאַף באַווירקט פון געקראַמאַנס. נו, ניט אומד-זיסט האָב איך געלעזן אזויפיל צויבער-מעשות. עס זיינען

פאראן גלויבנס־מנהגים אפצוהיטן אין דעם אויפוועקן פון יעדער פאר'בשופ'מער פרינצעסן. און ליוזא, וואו נאך זי געפינט זיך איצט יעבאר, איז ניטא דא ארום, ווייל איר הער קיינעם ניט רעדן. אזוי אז איר מעג זיך באטראכטן פאר פריי צו האנדלען כפי מנהג מיט דער פרינצעסן. פארוואר, עס איז די איינציקע שטאנדהאפטע זאך וואס איר קאן טאן, און גערעכטיקייט פאדערט עס.

פאלגלאך האט יורגען א קוש געטאן דעם מירל. אירע ליפן האבן זיך פאנאנדערגעטיילט און פארווייכט, און זיי האבן אָנגעדנומען א ניט־פּירקע נאָכגיבן באַנער. אירע אויגן, אומגעהייער גרויסע ווען באַבאַכט אזוי נאָנט, האָבן זיך אין זיסער שמאַכט צעעפנט, באַטראַכט אים אומפארוואנדערט, און דאן זיינען די לערלאך געפאלן, ארום א העלפט, פונקט ווי האָט זיך יורגען דערמאָנט, די אויגלעךלאך פון א פרוי באַדאַרפן טאָן ווען זי ווערט געהעריק געקושט. זי האָט זיך עטוואָס צוגעטוליעט און דאן עטוואָס געציטערט, אָבער ניט פון קעלט: יורגען האָט פולקאָם געדענקט דעם עקסטאַטישן שוידער קאָנוואַלסירנדיק א פרויס לייב: אַלץ, הייסט עס, איז געווען ווי עס באַדאַרף צו זיין. אזוי האָט יורגען געמאַכט א סוף צו דעם קוש, וואָס, ווי איר קאַנט אייך מאַלן, איז געווען א נשקשה'דיק פאַרצויגענע אנגעלעגנהייט.

זיין הארץ האָט געהאַמערט גלייך ווי עס האָט באַשלאָסן אַרויסצופלאַצן פון זיין גוף און ער האָט געקאַנט פילן דאָס בלוט ריזלען אין זיינע פינגערשפיצן. ער האָט זיך געוואַנדערט וואָס א שטייגער איז געשען מיט אים, וועלכער איז געווען צו אַלט פאַר אַזעלכע געפילן.

דאָר, פארוואַר, איז עס געווען דאָס רייצנדסטע מירל, וואָס יורגען האָט זיך ווען פאַרגעשטעלט. עס איז געווען שיינ צו קוקן אויף איר, מיט אירע לייכטנדיקע גרויע אויגן און קליינע שמייכלענדיקע ליפן, א שטענערע פרוי קאָן זיך קיין מאָן ניט באַרימען צו האָבן געזען. און זי האָט יורגענען מילד באַטראַכט, מיט אירע באַהן פאַרפלאַמט פון דעם רויטן פלאַטער אויבן. זי איז געווען געקליידט אין א מאַנטל פון פלאַם־קאַלירטן זייד, און אַרום איר האַלדז איז געווען א קאַלנער פון רויטן נאַלד. ווען זי האָט גערעדט איז איר שטים געווען מוזיק.

„איר האב געוואוסט אז דו וועסט קומען“, האָט דאָס מירל געזאָגט, גליקלאך.

„איד בין זייער צופרידן וואס איד בין געקומען“, האָט יורגען באַמערקט.

„אַבער די צייט שטייט ניט“.

„די צייט פאַסט אַ פאַרטערפלאַכן ביישפּיל, מיין טייערע פּרינץ“

— צעסן —

„מיין האַר, אַבער פּילסטו דען ניט אַז דו האָסט אַריינגע-
בראַכט לעבן אין דעם שוידערלאַכן פּלאַץ ? דו האָסט מיר באַ-
וויליקט אַ טייל פּון דעם לעבן, אויף דעם גראַדסטן און שנעלסטן
אופן. אַבער דאָס לעבן איז זייער זאַראַזענדיק. עס פאַרשפּרייט זיך
שוין דורך אַנשטעקונג.“

און יורגען האָט באַטראַכט דעם אַלטן קיניג, ווי דאָס מיידל
האָט אָנגעוווּן. דער פאַרוועלקטער גזלן איז נאָך אַלץ געווען באַ-
ווענלאָז: אַבער פּון זיינע נאַזלעכער זיינען געקומען לאַנגזאַמע
פאַרמערטע שפּריצלאַך פאַרע, גלייך ווי ער וואַלט אָנגעהויבן אַטעמען
אין אַ פאַרפרוירן פּלאַץ. דאָס איז געווען איבעראַשנדיג, ווייל די
הייל איז ניט געווען קאַלט.

„און די אַלע איבעריקע שנאַרן מיט רויך“, זאָגט יורגען.
„אויף מיין וואָרט, איד דענק אַז דאָס איז אַ וואונדערבאַר פּלאַץ
צו פאַרלאָזן.“

צום ערשטן, פונדעסטוועגן, האָט ער אָפּגעבונדן דעם קיניגס
שווערדגראַטל און אַרומגעגורט זיך דערמיט, שווערדי קינזשאַל און
האַקדאָן־פאַק. „איצט האָב איד געווער וואָס פאַסט זיך מיין לייטיש
העמד“, זאָגט יורגען.

דאָן האָט דאָס מיידל אים געוווּן אַ מין דורכנאַנג, מיט
וועלכן זיי זיינען אַרויפגענאַנגען נייַן־און־פּערציק טרעפּ גראַב געהאַקט
פּון שטיין, און אַזוינאָך אַרויס אין טאַגליכט... ביים סאַמע שפּיץ פּון
די טרעפּ איז געווען אַן אייזערנע פאַלטיר און די טיר האָט יורגען
לויט דעם מיידלס אונטעריכט אַראַפּגעלאָזט. עס איז ניט געווען
ווי צו פאַרהאַקן די טיר פּון אויסנוועניק.

„אַבער טראַניאַרן איז ניט צום אָפּהאַלטן מיט ריגלען און
הענגשלעסער“, האָט דאָס מיידל געזאָגט. „אַנשטאַט מוזן מיר
שוין באַצייכענען די טיר מיט אַ קרייץ, זינט דאָס איז אַ סימבאָל
וואָס טראַניאַר קאָן ניט אַריבערטרעטן.“

יורגענס האַנט איז אינעם־קייטוון אַוועק צו זיין האַלדן. איצט
האָט ער אַ צי געמאַן מיטן אַקסל. „מיין ליבע פּריילין, איד טראַג
מער ניט קיין קרייץ. איד מוז באַקעמפּן טראַניאַרן מיט אַנדער
געווער.“

„צוויי שטעקלאך וועלן דינען, אוועקגעלייגט קרייצוויין“ —

יורגען האָט אָנגעגעבן אז עס איז ניטאָ קיין לייכטערע זאָך ווי אויפהויבן די פּאַלטיר און אזוינאָך אומאַרדענען די שטעקלאָך. „זיי וועלן זיך צעפאלן אָן קיינעמס באַרירונג. און וואָס וועט דאָן ווערן פון דיין קרייץ?“

„זע נאָר זע ווי פלינק דו באַטראַכט אַלץ!“ האָט זי געזאָגט, באַוואונדערנדיק. „אַט האָסטו אַ פּאַס פון מיין אַרבל, דאָן. מיר וועלן צוזאַמענבינדן די ריטלאַך.“

יורגען האָט אזוי געטאָן און אוועקגעלייגט אויף דער פּאַלטיר אַ דערקענבאַרן קרייץ. „פונדעסטוועגן, אַז אימיצער וועט אויפהויבן די פּאַלטיר וועט וואָס עס זאָל נאָר ליגן דערויף אַראָפּפאלן. ניט צווייפלענדיק איז דער מאַכט פון דיין צוויבער, מון איד אָבער באַמערקן אז אין דעם פּאַל איז עס באַזונדערס שווער אַרויסצופירן אויף אַ לאַך. יאָ מאַניקער צי ניט, וואָלט איד גיכער געטרויט אין אַ היפּשן הענגשלאַם.“

האָט דאָס מיידל אָפּגעריסן נאָך אַ פּאַס, פון דעם זויס פון איר קלייד, און נאָך איינעם פון איר רעכטן אַרבל, און דערמיט צוגעשטאַרקט דעם קרייץ צו דער פּלאַך פון דער פּאַלטיר, אויף אזא אַרט אז די ריטלאַך האָבן ניט געקאָנט צעוואַרפן ווערן אונטן. זיי האָבן זיך אויפגעזעצט אויף דעם פיינעם רייטפערד וועמעס צוימל איז געווען באַצייכנט מיט אַ קריינדל, דאָס מיידל פּאַרנדיק ווי אויף אַ פרויען זאָמל, און זיי האָבן זיך געווענדט מערבֿ-צו, זינט דאָס מיידל האָט געזאָגט אז דאָס איז אַמבעסטן.

וואָרים ווי זי האָט איצט דערציילט יורגענען איז זי געווען גע- נעוויר די טאַכטער פון גאַגירואַן, קיניג פון גלאַטיהאַן און די רויטע אינדזלען. האָט יורגען איר געלאָזט וויסן אז ער איז דער דוקס פון לאַגרע, וואָרים ער האָט געפילט אז עס איז ניט פּאַסיק פאַר אַ מלוּה צו רעטן פּרינצעסנס: און ער האָט אויך געשוואוירן אז ער וועט זי צוריקברענגען בשלום צו איר פּאַטער, טראַניאַר זאָל אפילו צעשפרונגען ווערן. און די גאַנצע געשיכטע וועגן איר שענדלאַכער געפּענשאַפט און פאַרהאַפטונג ביי דעם קיניג טראַניאַר האָט די הויכגעבירטיקע גענעוויר איבערגעגעבן יורגענען ווי זיי האָבן צוזאַמענגעריטן אין דעם אנגענעמען מאַי-פּרימאַרן.

זי האָט גערעכנט אז דער שרעטליקיניג קאָן זיי ניט לייכט באַלעסטיקן. „וואָרים איצט האָסטו זיין צוויבער-שווער, קאַליבורן. דאָס איינציקע געווער מיט וועלכען טראַניאַר קאָן געטויט ווערן.“

אויסערדעם קאן ער ניט אריבערטערעטן דעם קרייזצייכן. ער קומט און עס ווארפט מיט אים."

"מיין טייערע פרינצעסן, ער דארף בלויז א שטופ מאן די פאלטיר פון אונטן, און דער קרייז איז תכף-ומיד אויסערן וועג. גערקט אים דאס ניט, קאן ער שטענדיק ארויסקומען פון דער הייל דורך דער צווייטער שפארע, דורך וועלכער איף בין אריינגע-גאנגען... אויב דער דאזיקער טראניאר פארמאגט נאך אביסל געהירן און א דערלאזבארע מאס הארטנעקייט, וועט ער באלד דא זיין".

"אפילו אזוי קאן ער קיין שלעכטס ניט טאן, סידן מיר זאלן אָננעמען א געשאנק פון אים. די שוועריקייט איז וואס ער וועט קומען פארשטעלט".

"טאָ וועלן מיר ניט אָננעמען קיין געשאנק פון קיינעם דאן".

"עס איז אויסערדעם דא א סימן לויט וועלכן עס איז צו דער-קענען טראניארן. ווייל אויב דו לייקסט וואס ער זאגט, וועט ער דיר באלד צוגעבן אן דו האסט רעכט. דאס איז די קללה וואס איז אויף אים ארויפגעלייגט געווארן פון מיראמאן לואיזאר, איבער אן אויסשפיר און א הינדערניש".

"לויט דעם אוממענטשלעכן שטריך", זאגט יורגען, "דארף זיין ניט שווער טראניארן צו דערקענען".

10. טראניארס געבאכדיקע מאסקערונגען

קינפטטיק, דערצייילט די מעשה אז ווען יורגען און די פרינצעסן האָבן זיך דערנענט צו גיהאן, איז א מאן געקומען דייטנדיק אין זייער ריכטונג, דורכויס באוואפנט אין שווארצן, מיט א רויטער שלאנג און אן עפל אין איר מויל אויסגעמאלן אויף זיין הערב.

"האר ריטער", זאגט ער רעדנדיק פארדומפט פון זיין פאר-מאכטער קאסקע, "דו מוזסט מיר אָפגעבן די פרוי".

"איך דענק", זאגט יורגען, העפלעך. "אז דו מאכסט א טעות".

אזוינאך האָבן זיי געקעמפט, און באלד, זינט קאליבורן איז געווען אן אומבאשטרייטבאר געווער און דער וואס האָט געטראָגן קאליבורנס שייך האָט ניט געקאָנט פארוואונדעט ווערן, האָט יורגען בייגעקומען, און דערלאָנגט דעם פרעמדן ריטער אזא שווערן כמאל אז דער ריטער איז געפאלן א באוואוסטלאזער.

"דענקסטו", זאגט יורגען האַלטנדיק ביים אויפשנורן זיין פייגלס קאסקע, "אז דאָס איז טראניאר?"

"עס איז אוממעגלעך צו זאָגן", האָט געענוויר געענטפערט:

„אויב עס איז דער שרעטליקיניג האָט ער דיר באַדאַרפֿט פֿאַרלייגן
געשאַנקן, און ווען דו האָסט אים ווידערשפּראַכן האָט ער באַדאַרפֿט
צוגעבן אַז דו ביסט גערעכט. אַנשטאַט, האָט ער גאַרניט אָנגע-
באַטן, און אויף דעם ווידערשפּרוד האָט ער גאַרניט געענטפּערט,
אַזוי אַז עס באַווייזט גאַרניט.“

„אַבער שווייגן איז אַ שפּריכווערטלאַכע פּאַרם פון צושטימונג.
אַלנפּאַלס וועלן מיר כאַפּן אַ קוק אויף אים.“

„אַבער דאָס וועט אויך גאַרניט באַווייזן, זינט טראַניאר טוט
אַן אַלדאָס בייז אַזוי פּאַרשטעלט דורך צויבערדיי כדי באַשטענדיק
אויסצוועגן ווי אימיצער אַנדערש און לחלוטין ניט ווי ער זעלבסט.“

„אַזעלכע אומאַרנטלאַכע געוואוינהייטן, גיב איד דיר צו, ברענגען
אַרײַן אַז עלעמענט פון אומזיכערהייט, זאָגט יורגען. „פונדעסט-
וועגן איז עס זעלטן מעגלאַך צו מאַכן אַ טעות האַלטנדיק זיך ביי
דעם וואָס איז זיכער. דער פּאַרשויז איז יעדנפּאַלס אַ שלעכט
דערצויגענער חברה־מאַן מיט וואַרשיינלאַכע אוממאַראַלישע צוועקן.
יא, פּאַרזיכט איז די הויפטזאַך, און אויס גערעכטיקייט צו זיך
זעלבסט וועלן מיר זיך האַלטן ביי דעם וואָס איז זיכער.“

און ניט לויז מאַכנדיק די קאַסקע האָט יורגען אָפּגעהאַקט
דעם פרעמדן ריטערס קאַפּ און אַזוי אים געלאָזט. די פּרינצעסן
איז איצט געווען רייטנדיק אויף דעם פּערד פון זייער טויטן אַנ-
גרייפּער.

„געוויס“, זאָגט יורגען, „אַ צויבערשווערד איז אַ וואוילע זאַך.
און אויך אַ זייער נויטיקער אויסריכט פאַר אַ וואַנדערדיקן ריטער
אין מיינע יאָרן.“

„אַבער דו רעדסט ווי דו וואַלסט געווען אַז אַלטער מאַן, מייז
האַר דע לאַגנערי.“

„אַלזאָ“, טראַכט יורגען, „דאָס איז אַ פּרינצעסן פון זעלטענעם
געשמאַק. וואָס, נאָך אַלעמען, מיינט פּערציקמיט־אַ־שמיצל ווען
מען האַלט זיך אַזוי יונג? דאָס אויסערגעוויינלאַך פּאַרשטענדיק
מיידל דערמאַנט מיר אַביסל אין דער קליינער מאַרקוועו, וועמען איד
האַב ליב געהאַט אין אַרטען. אויסערדעם קוקט זי ניט אויף מיר
ווי פּרויען קוקן אויף אַז עלטערן מאַן. די פּרינצעסן געפעלט מיר,
אין פּאַקט, איד פּאַרער די פּרינצעסן. איד וואונדער זיך וואָס וואַלט
זי געזאָגט ווען איד דערצײל איר דאָס?“

אַבער יורגען איז בייגעשמאַנען דעם נסיון דאָס מאַל ווייל
פונקט דאָן האָבן זיי אָנגעטראַפּן אַ אינגל וועלכער האָט געהאַט
געקרייזלטע האַר און געפאַרכטע כאַקן. ער האָט זאָפּט געשפּאַנט.

אין א מאַדנעם שוואַרצן מאַנטל פליטערדיק באַצירט מיט גאַלדענע פירעקיקע געמעלן, און ער האָט געטראָגן אַ געגילטן מיסט־גאַפּל.

* * *

דאַן זיינען יורגען און די פּרינצעסן געקומען צו אַ שוואַרץ־און־זילבער פּאַוויליאָן שטייענדיק ביים וועגווייט. אַ צעבלומטער עפּלבוים איז געווען ביי דער טיר פון דעם פּאַוויליאָן; פון אַ צווייג אויפן בוים איז אַראַפּגעהאַנגען אַ שוואַרצער יאַגדהאַרן, זילבער באַצירט. אַ פּרוי האָט דאָרט געוואַרט אַליין. פאַר איר האָט זיך געפונען אַ שאַד־כּרעט, מיט די עבענע און זילבערנע פיגורן אויס־געשטעלט צום שפּילן, און אויפן טיש, לינקס פון איר, האָבן גע־בלאַסעקט פּלעשער און בעכערס פון זילבער. אייפּערדיק האָט זיך די פּרוי אויפּגעשטעלט און גענענט צו די רייזנדע.

„אַ, מיין טייערער יורגען“, זאָגט זי. „ווי פיין דו זעסט אויס אין דעם נייעם העמד וואָס דו טראָגסט! אָבער עס איז קיינמאַל ניט געווען קיין מאַן וועלכער זאָל האַבן בעסערן געשמאַק אין קליידונג, ווי איד האָב עס שטענדיק באַהויפּט: — און עס איז שוין לאַנג אז איד וואַרט אויף דיר אין דעם פּאַוויליאָן וואָס געהערט צו אַ שוואַרצן האַר וועלכער איז, ווייזט אויס, אַ גרויסער פּריינד ריינער. און ער איז אוועק אין טאַטערישן קרים דעם פּרימאַרגן, מיט אייניקע מיסיאַנערן, דורך דעם ערגסטן צופּאַל, ווייל איד ווייס ווי לייד עס וועט אים טאן דיר ניט צו באַגעגענען, ליבער. אַלזאָ, אָבער איד פאַרגעס אז דו מוזסט זיין זייער מיד און דאָר־שטיק, מיין טייערינקער, נאָך דיינע רייזעס. טאָ נעמט אַ זופּ, דו און דיין באַגלייטערן, פון דעם, און דאַן וועלן מיר זיך דערציילן איינער דעם צווייטן וועגן אונדזערע אוואַנטורעס.“

וואָרים די דאַמע האָט אויסגעזען ווי יורגענס ווייב, פּרוי ליזאַ, און ווי קיין אַנדערע.

יורגען האָט זי באַטראַכט מיט צווייערליי אויגן. „דו זעסט זי־כער אויס צו זיין ליזאַ. אָבער עס איז אַ שיינע וויילע זינט איד האָב ליזאַן געזען אין אַזאַ ליבווירדיקער שטימונג.“

„מוזסט וויסן“, זאָגט זי אַלץ שמייכלענדיק, „אז איד האָב גע־לערנט צו שעצן דיר זינט מיר זיינען צעשיידט געוואָרן.“

„דער לץ וואָס האָט דיר צוגע'גנב'עט ביי מיר קאָן מעגלאַך האַבן באַוווּזן דעם קונץ. פונדעסטוועגן האַסטו מיר באַגעגענט אויף אַן אוואַנטורישער רייזע מיט אַ יונגער פּרוי. און דו ביסט ניט אַנגעפּאַלן אויף קיינעם פון אונדז, דו האַסט אפּילו ניט געהעכערט

דיין שטים. ניין גאנץ באשטימט, דאס איז א וואונדער אויסער דער מאכט פון וואס פארא ליץ.

„אד, אבער איך האב א היפש ביסל נאכגעדענקט, יורגען טייערער, וועגן אונדזערע שוועריקייטן אין דער פארגאנגענהייט. און עס שיינט מיר אז דו ביסט כמעט שטענדיק געווען גערעכט.“ גענוער האט בארירט יורגען. „האסט עס באמערקט? דאס איז זיכער טראניאר פארמאסקירט.“

„איך הייב זיך אן צו באדענקען אז ליזא איז עס ניט אלץ פאלס.“ דאן האט יורגען באפעלעריש זיך פרייגערעדט. „ליזא, אויב דו ביסט ווירקלאך ליזא, מוזסטו פארשטיין אז איך האב מיט דיר ניט מער צו טאן. דער איינפאכער אמת איז אז דו לאנגוויילסט מיך. דו רעדסט און רעדסט: קיין לעבעדיקע פרוי קאן זיך ניט פארגלייבן מיט דיר אין דער בלוזער מאס און אומערשעפלאכקייט פון רייד: אבער דו זאגסט גארניט אזוינס וואס איך האב ניט געהערט דרייצן שאק מאל אויב ניט אפטער.“

„דו ביסט פולקאם גערעכט, מיין טייערער“, זאגט פרוי ליזא נעבאכריק. „אבער איך האב דאך קיינמאל ניט פרעמענדירט צו זיין אזוי געשייט ווי דו.“

„לאז מיך געמאך מיט דייענע חניפה'לאך, איך בעט דיר. און אויסערדעם בין איך פארליבט אין דער פרינצעסן. איצט לאז מיך צורו מיט דייענע באשולדיקונגען אויך, ווארים דו האסט ניט קיין רעכט זיך צו קלאגן. וואלסטו געווען פארבליבן די יעניקע וועמען איך האב צוגעזאגט דעם גייסטלאכן ליב צו האבן, וואלט איך געווען פארגעזעצט צו האלטן א וועלט פון דיר. אבער דו האסט עס ניט אנגעהויבן צו זיין. פון א ליב און פריילאך מיידל, וואס האט געדענקט אז אלץ וואס איך האב געטאן איז געווען געטאן פולקאם, האסטו דערווילט צו אנטוויקלען זיך אין אן איינפאכער מרשעת.“ און יורגען האט זיך אפגעשטעלט. „הא, פיליכט איז עס ניט געווען אזוי?“

פרוי ליזא האט געענטפערט טרויעריק: „מיין טייערער, האסט פולקאם רעכט, פון דיין שטאנדפונקט. יערנפאלס האב איך זיך ניט געקאנט העלפן ווערן עלטער.“

„אד, אבער וואס רעדסטו וואס!“ זאגט יורגען, „דאס איז דער שטוינלאך פעלערהאפטע מאסקירונג, ווי יעדער פארהייראטער מאן קאן באלד איינזען. אלזא איך האב ניט געשלאסן קיין אפטמאך ליב צו האבן אזא איינפאכע מרשעת. איך ווארף אפ די פאדער רונגען פון אזא וועזן אלס אפנבאר אומגערעכטע. און איך פאר'ערב

אומפארגענגלאכע ליבע דער ערהאבענער און נאָבעלער פרינצעסן גענעוויר, וועלכע איז די שענסטע פרוי וואָס איך האָב ווען געזען. „ביסט גערעכט“, האָט פרוי ליזא געיאָמערט. „און איך בין דורכום שולדיק. עס איז געווען ווייל איך האָב דיר ליב געהאַט, און געוואָלט דיר זען דערפאַלגרייך און זיין אַ שיינדל אין מיין פאַטערס פאַד, וואָס איך האָב דיר אַזוי געפלאָגט. אָבער דו וועסט קיינמאַל ניט פאַרשטיין די געפילן פון אַ ווייב, ווי אויך דאָס אַז אפילו איצט באַגער איך דיין גליק מער ווי אַלץ. נאָ דיר דעם חופּה־רינג דאָן, יורגען. איך גיב דיר צוריק דיין פרייהייט. און איך בעט נאָר אַז די פרינצעסן זאָל דיר זייער גליקלאַך מאַכן, מיין טייער־דער. ווייל זיכער האָסטו די ווערט אַ פרינצעסן אויב אימיצער האָט ווען די ווערט געהאַט.“

יורגען האָט אַ שאַקל געטאָן מיטן קאַפּ. „עס איז צו שטוינען אַז אַ טייוול וועגן וועמען מען האַלט אין איין רעדן זאָל זיך אַזוי אַרים פאַרמאַססירן. עס רירט אויף די קאַפּ־שווינדלדיקע השערה אַז די מערהייט פאַרהייראַטע פרויען מוז אודאי גיין אין גן עדן. און אין באַצוג צו דיין רינגל, נעם איך ניט אַז קיינע געשאַנקען דעם פרימאַרגן פון קיינעם. אָבער פאַרשטייסט דאָך, גלויב איך, אַז איך בין האַפּנונגסלאָז פאַרליבט אין דער פרינצעסן צוליב איר שיינקייט.“

„אַ, און איך קאָן דיר ניט פאַרדענקען, מיין טייערער. זי איז די שענסטע פרוי וואָס איך האָב ווען געזען.“

„האַ, טראַניאר!“ זאָגט יורגען, „איצט ביסטו מיינער. אַ פרוי וואָלט מעגלאַך געקאַנט בלוז צושטימען צו איר אייגענער מיאוס־קייט, אָבער קיין פרוי וואָס האָט ווען געלעבט וואָלט געווען צו געגעבן אַז די פרינצעסן פאַרמאַגט אַ שמץ פון שיינקייט.“

אַזווינאָך האָט ער מיט קאַליבורנען דערשלאָגן און אָפּגעהאַקט דעם קאַפּ פון דעם וועזן וואָס האָט נאַרישעוואַטע פרעטענדירט צו זיין פרוי ליזא.

„פיין געהאַנדלט! אַ, בראַוו געהאַנדלט!“ האָט גענעוויר אויס־געשריען. „איצט איז דער צויבער אויפגעלייזט און טראַניאר איז אומגעבראַכט פון מיין קלוגן קעמפּער.“

„הלואי וואָלט געווען אַ זיכערער באַווייזן פון דעם“, האָט יורגען געזאָגט. „איך וואָלט גערן געווען געוואָלט אַז דער פּאַויליאָן און דער געקעפּטער שרעמל־קיניג זאָלן האָבן פאַרשוואַנדן דורך אַ דונערקנאַל און אַן ערציטערניש און אַנדערע אַזעלכע מערק־ווירדיקע דערשיינונגען ווי עס געשעט געוויינלאַך. אַנשטאַט איז

גארניס געענדערט אויסער דעם וואָס די פרוי וועלכע האָט גערעדט צו מיר אַ מאַמענט צוריק ליגט איצט ביי מיינע פיס אין אַ זייער אומזויבערן צושטאַנד. פאַרשטייט דאָך, מאַדאַם, אַז איר פּלעג זיך רייצן מיט איר איבער דעם צעקרוּמטן קליינעם פינגער, אין יענע יאָרן איידער מיר האָבן אָנגעהויבן זיך אַרומקריגן. און עס פאַרדריסט מיך וואָס טראַניאר זאַל ניט האָבן פאַרפּעלט אפילו ליזאַס צעקריפּלטן פינגער אויף איר לינקער האַנט. יא, אַזאַ מיוזאַמע פאַרזיכטיקייט ערנערט מיך. וואָרים פאַרשטייט דאָך איר, מאַדאַם, אַז עס וואָלט געווען מער-ווייניקער אומגעלומפּערט אויב איר זאַל האָבן געמאַכט אַ טעות, און אויב דער אָנבליק וואָלט וואַרהאַפּטיק געווען וואָס ער האָט זיך געדאַכט צו זיין, וואָרים איר בין געווען זייער ניט צום דערליידן אַפּטמאַל. אַלפּאַלס האָב איר געטאָן דאָס וואָס איז לּפּנים געווען גערעכטיק, און איר האָב קיין פאַרגעניגן ניט פון דעם טאַט, און דאָס פּלאַץ געפּעלט מיר ניט."

11. דוקס פון לאַגרעיס אויסזען

אַזוינאָך האָט יורגען אַראָפּגעשאַרט פון טיש די שאַרפּיגורן אויסגעשטעלט צום שפּילן, און ער האָט אויסגעליידיקט די זילבערנע פּלעשער אויף דער ערד. ער האָט אָנגעגעבן דער פּרינצעסן זיינע אורזאַכן פאַר צורוּ לאַזן דעם האַרן : זי האָט אַ ציטער געטאָן און געזאַגט אַז אין אַזאַ פּאַל איז ער זיכער זיך רעכט באַגאַנגען. דאָן האָבן זיי זיך אויפּגעזעצט רייטנדיק און אָפּשייד גענומען פון דעם שוואַרץ-און-זילבער פּאַוויליאָן. זיי זיינען געקומען אַזוינאָך אַן ווייטערע צופּאַלן צו גאַגירוואַן גאָרס שטאַט, קאַמעליאַר.

איצט האָט זיך דאָרט גע'רעש'ט און די גלאַקסן האָבן געקלונגען ווען דאָס פּאַלק האָט זיך דערוואוסט אַז די פּרינצעסן איז זיי צוריק-געקערט געוואָרן : די הייזער זיינען געווען באַהאַנגען מיט געמאַלע טוכן און פּאַנען, און טרומייטן האָבן געשאַלט, אַלס גענעוויר און יורגען זיינען געקומען צום קיניג אין זיין געריכטזאַל. און דער גאַגירוואַן, וועלכער איז געווען קיניג פון גלאַטיהאַן און הערשער איבער ענסינאַרט און קאַמווי און סאַרגיל, האָט אַראָפּגענידערט פון זיין ברייטן טראָן, און ער האָט אומאַרמט פּריער גענעווירן, דאָן יור-גענען.

"און בעט ביי מיר וואָס דו ווילסט, דוקס פון לאַגרעי", האָט גאַגירוואַן געזאַגט, ווען ער האָט געהערט דעם זיגערס נאַמען, "און עס וועט דיר גלייך באַוויליקט ווערן, וואָרים דו האָסט מיר צו-

ריקעקערט די באַליבטסטע טאָכטער וועלכע איז ווען געווען דער שטאַלץ פון אַ געהויבענעם קיניג.

„מיין האַר“, האָט יורגען גענטפערט, פאַרנופטיק, „אַ געפּעליקייט וואָס איז געמאַן געוואָרן מיט אַזאַ פאַרנעגליגן דאַרף זיין איר אייגענע פאַרגיטונג. דערפאַר בעט איר אַז דו פון דיין זייט זאָלסט מיר צוריקגעבן די פּרינצעסן גענעוויר, אין געהעריקער הייַרראַט, פאַרשטייטו מיך, ווייל איר בין מעררווייניקער זיכער אַז איר בין אַן אַרימער איינזאַמער אַלמ, אָבער איר בין גאַנץ זיכער אַז איר האָב ליב דיין טאָכטער מיט דעם גאַנצן האַרצן.“

אַזוינאָך יורגען, וועמעס פונקטן זיינען געווען צעמישט דורך געפילן.

„איר זע ניט איין וואָס דער צושטאַנד פון דיין האַרץ האָט צו טאָן מיט אַזאַ אוממעסיקער פאַדערונג. און עס איז זיכער ניט געשייט פון דיר דאַס פון מיר צו בעטן, ווען דאַ געפינען זיך די הויפּלייט פון אַרטורן, וועלכער איז איצט קיניג פון די בריטן, וואָס זיינען געקומען בעטן מיין טאָכטער פאַר זיין ווייב. דו דער ציילסט מיר, אַז דו ביסט דוקס פון לאַנגרעי, און איר גיב צו אַ דוקס איז אַ גאַנץ וואוילע זאַך : אָבער איר דערוואַרט דערפאַר פון דיר מיר צונעבן אַז אַ קיניג האָט פאַרצוג ביי יעדן מאָן, וועמעס טאָכטער איז ראוי לחופּה. אָבער מאָרגן אַדער איבערמאָרגן מעגלאַך וועלן מיר אַרומרעדן דיין באַלוינונג מער פּרוּוואַט. דער ווייץ זעסטו אויס זייער טשיקאָווע און צו דערשראָקן צו זיין דער זיגער, וועלכער האָט בייגעקומען טראַניארן.“

וואָרים יורגען האָט דערשטוינט געקוקט אין גרויסן שפיגל הינט טער דעם קיניגס טראָן. אין שפיגל האָט יורגען געזען די הינטערזייט פון גאַנצן וואָס באַקרוינטן קאָפּ, און דאַרינטער האָט יורגען באַ- מערקט אַ מאָדנעם און דערשראָקן-אויסזענדיקן יונגמאַן מיט פאַר- גלעטע שוואַרצע האָר, און אַ פאַריסענער נאָז, און ברייט-צעפענטע ליכטיקע ברוינע אויגן, וואָס האָבן שטרענג טאראשטשעט אויף יור- גענען : און דעם יונגס צורייטע און צורישווערע ליפּן זיינען געווען צענומען, אַזוי אַז מען האָט געזען וואָס פאַראַ פיינע שטאַרקע ציין ער האָט : און ער האָט געטראָגן אַ גלאַנציק העמד מיט טשיקאָווע געמעלן דערויף.

„איר האָב נאָכגעדענקט“. האָט יורגען געזאָגט, און ער האָט געזען דעם יונג אין שפיגל אויף רעדן, „איר האָב נאָכגעדענקט אַז עס איז אַ מערקווירדיקער שפיגל וואָס דו האָסט דאָ.“

„עס איז ווי וואָס פאַר אַן אַנדער שפיגל“, ענטפערט דער קיניג,

„אויף וויפל ער ווייזט זאכן ווי זיי זיינען. נאָר טאָמער ווילסטו אים
אַלס דיין באַלויבונג, טאָ נעם דיר אים מיט פאַרגעניגן.“

„און דו דערסט נאָך אַלץ וועגן באַלויבונגען!“ שרייט יורגען
אויס. „אַזוי אויב דער שפיגל ווייזט זאכן ווי זיי זיינען, בין
איך אַרויס פון מיין געבאָרגטן מיטוואָך אַלס איין־און־צוואַנציק יאָר
אַלט. אַך, וואָס פאַר אַ געשיקטער יונג איד בין עס געווען, צו
שמייכלען מוטער סערעדאָ אַזוי ביטרע, און אַרײַננאָרן זי אין אַזאַ
פרייגיבֿיקייט! און איך וואונדער זיך וואָס דו וועלכער ביסט
בלויז אַ קיניג, מיט קורצזיכטיקע אויגן אונטער דיין קרוין, און
מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן בויך הינטער אַלע דייע קיניגלאַכע קליידער,
זאָלסט רעדן פון באַלויבונגען אַ ספּריטנעם יונג פון איין־און־צוואַנציק,
ווייל דו האָסט גאַרניט אַזוינס וואָס מיר זאָל זיך אַיצט גלױסטן.“

„דאַן וועסטו מיך מער ניט דולן מיט דייע שטות־ערייען וועגן
מיין טאָכטער; און דאַס איז אויסגעצייכנטע ניים.“

„אַבער אַיצט נויטיק איך זיך ניט אין דיין גענאָד.“ זאָגט יורגען.
„ווי אויף ניט אין גוטן ווילן פון וואָס פאַר אַ מאַן ערגעץ וועלכער
האַט אַ שיינע טאָכטער אָדער אַ שיין ווייב. ווייל אַיצט האָב איך
די הילף פון אַ יונג וואָס איז ערשט ניט לאַנג געמאַכט געוואָרן
דוקס פון לאַנגרע, און איך קאָן מיר קריגן גערעכטיקייט איבעראַל,
אין אַלע שלאַפּציימערן פון דער גאַנצער וועלט.“

און יורגען האָט אַ קנאַק געטאָן מיט די פינגער, און געזאָלט
זיך אַוועק־רייען פון דעם קיניג. עס איז געווען גענוג זונליכט אין
דעם זאַל, אַזוי אַז יורגען האָט אין דעם האַלבן אומקער אָנגעטראָפּן
זיין שאַטן ווי ער איז געלעגן־איינפאַך אויף די ברוקשטיינער. און
יורגען האָט אים באַטראַכט זייער אויפּמערקזאַם.

„נאַטירלאַך.“ זאָגט יורגען דאַן, „איך האָב נאָר געמיינט גלאַט
אַזוי זיך, מיין האַר: און האָב פאַראַפּראָזירט דעם גלענצנדן אויב
אפילו אויסגעדראַשענעם פאַסאַזש פון סאַרנאַטיוס, מיט וואָס דו
ביסט אָן צווייפל באַקאַנט, אין וועלכן ער זאָגט ווייטער, אַזוי פיל
שענער ווי איך קאָן מעגלאַך אויסדרוקן ניט ציטירנדיק אים וואָרט
פאַר וואָרט, אַז דאַס אַלץ איז געזאַגט אין שפּאַס, און אַן דער
מינדסטער אַבזיכט צו באַליידיקן אימיצן, אַ וועמען ניט איז, איך
פאַרויכער דיך, מיין האַר.“

„גוט“, האָט גאַגירט נאָר געזאָגט: און ער האָט געשמייכלט,
צוליב וואָס פאַר אַ אורזאָד האָט יורגען, וועלכער האָט אַלץ געהיט
זיין שאַטן פון דער זייט, ניט פאַרשטאַנען. „מאַרגען, ווידערהאַל
איך, מוז איך רעדן מיט דיר מער פריוואַט. היינט מאַך איך

אזא מאַלצייט וואָס מען האָט קיינמאָל ניט געווען נאָך אין דער געגנט, וואָרים מיין טאָכטער איז מיר צוריקגעשטעלט געוואָרן, און ווייל מיין טאָכטער גייט זיין די קיניגן איבער אַלע בריטן“.

אזוי האָט געזאָגט גאַגירוואַן, וועלכער איז געווען קיניג פון גלאַטיהאָן און הערשער איבער עניסגארט און קאמווי און סאַרגיל : און אזוי איז געמאָן געווען. און איבעראַל ביים מאַלצייט האָט יורגען געהערט רעדן וועגן דעם קיניג אַרטור וועלכער האָט געזאָלט הייראַטן פרוי גענעוויר, און וועגן דער נבואה וואָס מערלין אמבראַ-זיום האָט פאַרויסגעזאָגט אין באַצוג צו דעם יונגן מאַנאַרד. וואָרים מערלין האָט פּראָפּעצייט :

„ער וועט פאַרשאַפן הילף און וועט טרעטן אויף דעם האַלדוד נאָך פון זיינע פיינט : די אינדזלען פון דעם אַקעאָן וועלן ווערן באַצוווינגען דורך אים, און אים וועלן געהערן די וועלדערייען פון די גאלן : דאָס הויזגעזינט פון ראַמולוס וועט פאַרכטן זיין צאָרן, און זיינע מעשים וועלן ווערן שפייז פאַר די דערציילער“.

„אזוי, דאָן“, זאָגט יורגען צו זיך, „דער מאַנאַרד דערמאַנט מיר מיט אַלעמען אין דוד בישראל, וועלכער איז געווען אזוי גלענצענדיג און באַרימט, און אזוי גיריק, אין די אַמאָליקע צייטן. וואָרים צו די וועלדערייען און אינדזלען און האַלדזנאַקס און אַנדערע רייכטייט מער מוז דער אַרטור פענדראַקאָן צולייגן מיין איינציק לעמעלע, און מיר פעלט אַ נתן צו באַקערן אים צו באַרייאונג. אַלזאָ דאָס איז אַן ספק אַ זייער אומגערעכטע זאָך“.

דאָן האָט יורגען נאָכאַמאָל אַריינגעבליקט אין שפיגל : און איצט האָבן די אויגן פון דעם יונגן וואָס ער האָט דאָרט געפונען אַנגעהויבן צו בלישטשען.

„איך הער דיך, דוד !“ האָט יורגען געזאָגט, העלדיש : „ווייל נאָך אַלעמען זע איך ניט קיין אורזאָך צו זיין פאַרצווייפלט“.

12. מסעה פון יאַלאַנדס צוגרונדגיין

איצט האָט יורגען, דער זעלבסט באַשטימטער דוקס פון לאַנגרע, געוויילט אין הויף פון קיניג גאַגירוואַן. דער חודש מאַי איז פאַרריבער שנעל און אנגענעם : נאָך דער שרעקלאַכער שאַטן וואָס האָט נאָכגעפאַלגט יורגענען איז ניט פאַרגאַנגען. דאָך האָט אים קיינער ניט באַמערקט : דאָס איז געווען די הויפטזאָך. ער זעלבסט האָט ניט מורא געהאַט פאַר קיינען שאַטנס, און די זונדערבאַרקייט פון

דעם שאָטן איז ניט גענוג געווען צוועקצורייסן זיינע גערעכטקייטן פון גענעוויירן ווי אויך גיט פון זיין שפּילן אין ליבע מיט גענעוויירן.

וואָרים די צייט איז געווען אַ שטילע אין גלאַטיהאַן, איצט אז די מלחמה מיט ריענס פון נאַרטגאליס איז באַפרידיקנד געווען געענדיקט: און ליבע־דערקלערונגען זיינען איצט איבעראַל געווען אין פולן גאַנג. אַלס צייטפארטרייב זיינען אַרעליקע געגאַנגען אויף יאָגה, כאַפּן פּיש, פּייגל און פּריינטלאַך צעפאַסעוועט און גע'מית'ט איינער דעם אַנדערן אויף רייטגעפעכטן: אָבער זייער ווירקלאַכע באַשעפטיקונג איז געווען ליבע־שפּילעניש, לויט דעם אַרט פון ריטער, וועלכע האָבן געוואוסט אז דעם קיניגס טרומייטן וועלן באַלד זיי רופן אין ווייניקער־ווייכגעבעטע פעלדער פון טאַטן, פּונוואַ גען זיי וועלן, ניט דאָס מאָל איז שפּעטער, זיך אומקערן מיט די פּיס צו דער טרונע. אַזוי האָט יורגען געוּפּצט און געוואַרקעט און געוואונקען צוגלייך מיט פּילע אויסגעצייכנטע קריגסלייט: און די פּרינצעסן האָט צוגעהערט צוגלייך מיט פּילע אַנדערע פּרויען וועמעס הערצער זיינען גיט געווען פון קרעמען. און גאַנדרוואַן האָט מעדיטירט.

עס איז געווען דער קיניגלאַכער מנהג פון גאַנדרוואַן ווען זיין אָנבייטן איז געווען צעשטעלט מיטאַנצייט, ניט צו פאַרווכן קיין שפּייז ביז אַלע יענע וואָס זיינען געקומען נאָך גערעכטיקייט צו אים זיינען געווען באַשטאַט מיט אַ קעמפּער צו פאַרגיטיקן זייערע קרויודעס. טרעפט זיך איינמאַל ווי דער דאַרער אַלטער קיניג זיצט אַזוי אין זיין הויפטזאַל, אויף אַ געזעס פון גרינעם שאַוואַר באַדעקט מיט געלן אטלעס, און מיט אַ קישן פון געלן אטלעס אונטער זיין עלנבויגן, און מיט זיינע באַראַנען אַרומגעזעצט אַרום אים לויט זייערע אויסצייכנונגען, טרעט אַרין אַ מיידל מיט אַ האַרץ קלעמנדיקער געשיכטע פון אַן אונטערדריקונג וואָס איז געווען אויף איר.

גאַנדרוואַן האָט געבלינצט מיט די אויגן אויף איר, און צוגעד־ שאַקלט. „דו ביסט די שענסטע פּרוי וואָס איד האָב געזען פאַר אַ לאַנגער צייט“, זאָגט ער, אָן אַ שייכות. „דו ביסט אַ פּרוי אויף וועלכער איד האָב געוואַרט. דוקס יורגען פון לאַגרעי וועט אויף זיך נעמען דעם עסק“.

ניט קאַנענדיק זיך העלפּן, איז יורגען אַפּגעפאַרן מיט דער פּרוי יאַלאַנד, ניט זייער שטאַרק צופּירן: אָבער ווי זיי זענען געפאַרן האָט ער געשפּאַסט מיט איר. און אַזוי, מיט פּיל געלעכטער בניה ביה, האָט אים יאַלאַנד געפּירט צו דעם גרינעם שלאַס, פּונ־

וואסען עס האָט זי אַרויסגעוואָרפֿן גרעמאַנג, אַ פֿאַרכטבאַרער ריז.

„איצט מאַך זיך באַרייט צו באַגעגענען דעם טויט, האַר ריטער!“ האָט גרעמאַנג אויסגעשריען, לאַכנדיק שוידערלאַך, און פֿאַכנדיק זיין דובינע. „ווייל אַלע ריטער וועלכע קומען אַהער האָב איך געשוואוירן צו טייטן!“

„הע, אויב וואָרזאָגן וואָלט געווען אַ זינד וואָלסטו געווען אַ זייער טונגהאַפּטער ריז“, זאָגט יורגען, און ער האָט אַפּירגענומען טראַניארס שווער, דעם אומוידערשטילאַכן קאַליבורן.

דאָן האָבן זיי געקעמפט און יורגען האָט דערמאָרדט גרעמאַ גאַנג. אזוי איז דער גרינער שלאָס צוריקגעקערט געווען דער פּרוי יאַלאַנד, און די פּריילנס וועלכע האָבן איר צוערשט באַדינט זיינען געלעגנטלאַך באַפּרייט געוואָרן פון דעם סקליעפּ. זיי זיינען איצט געווען פּריילנס בלוז אויס העפּלאַכקייט, אָבער אזוי ווייך איז דאָס האַרץ פון אַ פּרוי אַז זיי האָבן אַלע באַוויינט גרעמאַנג. יאַלאַנד איז געווען זייער דאַנקבאַר, און פֿאַרגעשלאָגן אַלערליי פֿאַרניטונגען.

„אָבער, ניין, איך וועל ניט נעמען קיין איינעם פון די בריי ליאָנטן, און ניט קיין געלט, און גיטער אויך ניט“, זאָגט יורגען. „וואָרים לאַגרעי, מוז איך דיר זאָגן איז אַ נשקשה'דיק פֿאַרמענלאַך הערצאָנטום און דאָס טייטן פון ריזן איז אַ באַליבטע פֿאַרוויילונג מיניע. דער איז וואויל באַלוינט, וועלכער איז וואויל באַפּרידיקט. דאָך אויב דו מוזסט מיך באַגיטיקן פֿאַר אַזאַ קליינער דינסט, שווער צו טאָן וואָס דו קאָנסט כּדי צו קריגן פֿאַר מיר די ליבע פון מיין האַרץ, און דאָס וועט זיין גענוג.“

יאַלאַנד האָט, אָן דעם מינרסטן ענטוואַזום, צוגעשטימט צו פֿאַרווכן דאָס: און ווירקלאַך האָט יאַלאַנד, נאָך יורגענס פֿאַדער רונג, געגעבן אַ שבועה ביי די פיר עוואַנגעליער אַז זי וועט טאָן אַלץ אין איר מאַכט צו העלפֿן אים.

„אַלזאָ גוט“, האָט יורגען געזאָגט, „דו האַסט געשוואוירן, און עס איז דו וועמען איך האָב ליב.“

איבעראַשונג האָט איר געמאַכט רייצנד איצט. יאַלאַנד איז אַפּבאַר געווען אַנטציקט פון דעם געדאַנק צו הייראַטן דעם יונגן דוקס פון לאַגרעי, און פֿאַרגעשלאָגן שוין צו רופן אַ גייסטלאַכן. „מיין טייערע“, זאָגט יורגען, „עס איז ניט נויטיק אַריינצו מישן אַ גייסטלאַכן אין אונדזערע פּריוואַטע אַנגעלעגנהייטן.“ זי האָט פֿאַרשטאַנען זיין מיינ, און געזיפּצט: „איצט באַ-

דיער איד, "האָט זי געזאָגט, "וואָס איך האָב געגעבן אזאָ ערנסטע
שבעה. דיין שפיצל איז אומגערעכט".

"אָ, עס הייבט זיך ניט אָן", האָט יורגען געזאָגט: "און באַלד
וועסטו עס ניט באַדויערן. ווייל, פאַרוואָר, די שפּיל האָט די
ווערט דאָס ליכטל".

"ווי אזוי ווערט דאָס באַוווּן, מיין האַר דע לאַגרעי? "
"ווי אזוי? ביים ליכט-שיין", — זאָגט יורגען, — "נאַטירלאַך".

"אין דעם פאַל, וועלן מיר ניט רעדן וועגן דעם ביז אַוונט".
אזוינאָך האָט דעם אַוונט יאַלאַנד געשיקט נאָך אים. זי איז
געווען, ווי נאַגירוואַן האָט געזאָגט, אַ מערקווירדיקע שיינע פּרוי,
גלאַט און פּרעכטיק און באַקרוינט מיט אַ פאַרמעגן קופּער-קאַלירטע
האַר. דעם אַוונט איז זי געווען אַמבעסטן אין אַ טוניק פון שר-
מערינדיקן בלוין, מיט אַן אויבערקלייד פון גאַלד שטיקעריי, און
מיט גאַלד געשטיקטע נאָכהענגיקע אַרבל וואָס האָבן באַרירט דעם
דיל. אזוי איז זי געווען ווען יורגען איז געקומען צו איר.
"איצט", האָט יאַלאַנד געזאָגט, קנייטשנדיק זיך, "מענסטו
שוין גלייכער אַרויסקומען אָפן מיט דעם וואָס דו האָסט בלוין
אַנגעדייט דעם פּרימאַרן".

אַבער צוערשט האָט יורגען אַרומגעקוקט די וואוינונג, און
עס איז געווען באַלויכטן דורך אַ הויכן געגילטן שטאַנג אויף וועלכן
ליכט האָבן געברענט.

ער האָט זיי איבערצייילט, און ער האָט אַ פּייה געטאָן. "זיבן
ליכט! אויפן וואָרט, מיין טייערע, דו פאַרשאַפּסט מיר גרויס כבוד,
וואָרים דאָס איז אַ וואָרע אילומינאַציע. צו באַטראַכטן עס, מאַל דיר,
אַז דו זאָלסט מיך ערן, ווי מענטשן טוען הייליקע, מיט זיבן ליכט!
נו, איד בין בלוין אַ שטערבלאַכער, פונדסעטוועגן אַבער בין איד
יורגען, און איד וועל זיך באַמיען אַפּצוצאָלן די זיכנפאַכיקע געפּע-
ליקייט אַן הנחה".

"אָ, מיין האַר דע לאַגרעי", האָט אויסגעשריען פּרוי יאַלאַנד,
"אַבער וואָס פאַראַ אומפאַרשטענדלאַכע נאַרישקייטן דו פלאַפּלסט!
דו מיספאַרטייטשסט אנגעלעגנהייטן. וואָרים איד קאָן דיר פאַרויכערן
אַז איד האָב אַזעלכעס ניט געהאַט אין זיין. אויסערדעם הייב
איד ניט אַן צו וויסן וואָס דו רעדסט אזוינס".

"פאַרוואָר, איד מוז דיר וואָרנען אַז מיינע טאַטן רעדן אַפּט
פיל קלאָרער ווי מיינע ווערטער. עס איז דאָס וואָס געלערנטע
רופן אָן "אידיאָסינקראַטיע".

"—און איד זע ניט איין ווי ווער פון די הייליקע האָט עפעס

צו טאן דערמיט. וואָלסטו כאַטש געווען געזאָגט די פיר עוואַנגעל
ליער — וואָרים מיר האָבן גערעדט איבער די פיר עוואַנגעליער.
ווי דו געדענקסט, אינדערפרי — אָד, אָבער ווי נאָריש עס איז
פון דיר, מיין ווערטער דע לאַגרעי, צו שטיין דאָרט שטשירענדיק
און באַטראַכטנדיק מיר אזוי אַז עס מאַכט מיר רויטלען זיך 1”
„נו, דאָס קאָן מען לייכט פאַריכטן“, האָט יורגען געזאָגט,
ווי ער האָט אויסגעבלאָזן די ליכט, „זינט פרויען רויטלען זיך ניט
אין דער פינסטער“.

„וואָס פלאַנעוועסטו, מיין האַר דע לאַגרעי?“

„אָד, נאָר ניט איבעראַשט!“ האָט יורגען געזאָגט. „איד
וועל דיר געהעריק באַהאַנדלען“.

און ווירקלאַך האָט יאַלאַנד צוגעגעבן שפעטער אַז דער דוקס
דע לאַגרעי, באַטראַכטנדיק אַלץ מיט אַנאַנדער, איז געווען זייער
גרויסמוטיק. יורגען האָט גאַרניט צוגעגעבן; און ווי דאָס צימער
איז געווען שטאַק פינסטער האָט קיינער ניט געקאָנט רעדן מיט
אַוואַריטעט וועגען דעם וואָס איז דאָרט געשען. עס איז גענוג אַז
דער דוקס דע לאַגרעי און די פרוי פון דעם גרינעם שלאָס זיינען
זיך פאַנאַדערגעגאַנגען שפעטער אויפן פריינטלאַכסטן אופן.

„דו האָסט מיר מבטל געמאַכט, מיט דינע שפילן און דינע
ליכט און דיין פאַרוכטיקן אַפּעאַלן פון העפלאַכקייטן“, האָט יאַלאַנד
געזאָגט, און געגענעצט, וואָרים זי איז געווען שלעפּעריק; „אָבער
איך האָב מורא אַז איך האָס דיר ניט אַזויפיל ווי איך וואָלט
באַדאַרפט“.

„קיין פרוי איז קיינמאַל ניט אַנדערש“, האָט יורגען געזאָגט,
„אין דער שעה“. ער האָט געפרישטיקט, דאָן געקושט יאַלאַנד,
— ווייל דאָס, ווי יורגען האָט געזאָגט, איז געווען זייער שעה פון
אַפּשיד, — און ער איז אַפּגעפאַרן פון דעם גרינעם שלאָס זייער
אויפגעלייגט.

„נו, נו, וואָס פאַר אַן אַנטיק עס איז אויפסניי צו זיין אַ
פיינער יונג!“ האָט יורגען געזאָגט. „מילא, כאַטש אירע גרויסע
ברוינע אויגן סטאַרטשען צופיל — עפעס ווי ביי אַ קרעכס — איז
זי דאָך אַ פּרעכטיגע פרוי, די מאַדאַם יאַלאַנד: און עס איז אַ
טרייסט צו געדענקען אַז איך האָב געזען דערצו אַז גערעכטיקייט
זאָל איר געטאָן ווערן“.

דאָן איז ער צוריקגעפאַרן קיין קאַמעליאַד, זינגענדיק אַנטיקייט
פון דעם געדאַנק אַז ער פאַרט צו דער פּרינצעסן גענעוויר, וועמען
ער האָט ליב געהאַט מיטן גאַנצן האַרצן.

13. פילאסאפיע פון גאגירואן נאך

אין קאמעליאד האט דער יונגער דוקס פון לאגריע פארבראכט זיין צייט מערסטן אין דער געזעלשאפט פון גענעוויר, וועמעס פאך טער האט גאריניט געהאט אויסצוזעצן לפנים. גאגירואן האט געהאט זיין צוגעזאגטן געשפרעד מיט יורגענען.

„עס טוט מיר לייד וואס פרוי יאלאנד האט געהאנדלט צו שפארזאם מיט דיר“, האט דער קיניג געזאגט, פאר אלעמען: „ווארים איך האב אויסגערעכנט אז איר וועט ביידע זיין ווי א פונק מיט א שפענדל, אגנינדריק צווישן זיך א ליבע פלאקער וואס זאל פארברענען די נאנצע נארישקייט וועגן מיין טאכטער.“

„שפארזאמקייט, מיין האר“, האט יורגען געזאגט, פארנונפטקע, „איז א שפריכווערטלאכע טונגט, און פלאם־פיער קאן ניט פאר־ברענען ווארע ליבע.“

„דאס איז וואך“, האט גאגירואן צוגעגעבן, „ווער נאך זאל עס זאגן.“ און ער האט א זיפץ געטאן.

דאן איז ער פאר א וויילע געזעסן אין קאפ־שאקלדיקער מעדי־טאציע. דעם אוונט האט דער קיניג געטראגן א מיאוס'ן פארראס־טעטן מאנטל פון שווארצן שטאף, מיט פוטער ארום האלדז און ארבל און זיינע שיטערע ווייסע הערעלאך זיינען געווען צוגעדעקט דורך א זייער אפגעטראגענעם שווארצן מיץ. אזוי האט ער זיך איינגעקנורט ארום א קליין פייערל אין א גרויסן שטיינערנעם קאמין געשניצט מיט הערבן; לעבן אים איז געווען ווייסע וויין און רויטער, וואס איז געשטאנען אומפארזוכט בעת גאגיר־וואן האט מעדיטירט איבער זאכן וואס האבן אים גענאגט.

„נו, דאן!“ זאגט גאגירואן נאך: „די הייראט מיט דעם גרויסן קיניג פון די בריטן מוז פארקומען, נאטידלאך. דאס איז באשלאסן געווארן לעצט יאר, ווען ארטור און זיינע טייוולשע מעקלערס, די פרוי פון דער אָזערע און מערלין אמבראזיום, האבן זיך אנגעשטרענגט צו רעטן מיד ביי קאראהען. איך רעכן אז ארטורס אמבאסאדארן, ווארשיינלאך די טייוולשע מעקלערס זעלבסט, וועלן קומען נאך מיין טאכטער איידער יוני איז פאריבער. דערווייל פארמאגט איר ביידע יוגנט און ליבע אלס שפילזאכן, און עס איז פריילינג.“

„וואס באטייט דער סעזאן פון יאר פאר מיר“, האט יורגען געזיפצט, „ווען איך דערמאן זיך אז אין ערד פון א וואך וועט די פרוי פון מיין הארץ צוגענומען ווערן פון מיר אויף אייביק?“

ווי קאן איד זיין גליקלאך ווען די נאנצע צייט ווייס איד אז די
לאנגע יארן פון עלנט און יאוש זיינען נאנט ?

„דו זאגסט דאס“, האט דער קיניג באמערקט, „טיילווייז דער
פאר וואס דו האסט געטרונקען צופיל לעצטע נאכט, און טיילווייז
דערפאר וואס דו דענקסט אז עם ווערט דערווארט פון דיר. ווארים
אין דער אמת'ן ביסטו פונקט אזוי גליקלאך ווי עם איז אימיצן
דערלויבט צו זיין אויף דער וועלט, דורך דער איינפאכער אורואף
וואס דו ביסט יונג. עלנט, ווי דו באנוצסט דאס ווארט, באטראכט
איד פאר א פאעטישער בילדלאכקייט: אבער איד קאן דיר פאר-
זיכערן אז אין דעם מאמענט ווען דו ווערסט אויס יונג וועלן די
יארן פון יאוש זיך אנהייבן, אזוינאך צי אנדערש“.

„דאס איז וואָר“, האָט יורגען געזאָגט, האַרציק.

„פונדוואָס ווייסטו? אלזאָ דאן, נעם אָן אז איד בין וואַנ-
זיניק גענוג צו פאַרהיראַטן מיין טאַכטער פאַר אַ ליאַדע דוקס,
וואָלט זי דיר פאַרדאַמט נמאַס געוואָרן: איד קאָן דיר פאַרזיכערן
אין דעם אויף, ווייל בטבע פעלט גענעווירן ניט קיין אויג פון
איר גאַטעליקער מוטער. זי זעט אויס שיינ, נאַטירלאַך, וואָרים
דערמיט איז זי געראַטן אין מיין משפּחה: אָבער צווישן אונדז
גערעדט, איז זי ניט געוואַלדיק איבערגעשפּיצט, און זי וועט זיך
שטענדיק הַנְדִלֵען צו דעם מאַן אָדער אַן אַנדערן. היינט שיינסט
דו צו זיין איר אויסוואַל אַלס צילברעט, איז אַ פיין גלאַנציק העמד
וואָס אַזעלכעס איז קיינמאַל ניט געזען געוואָרן אין גלאַטיהאַן.
איד באַדויער, אָבער אפילו אזוינאָך קאָן איד ניט לייקענען, דיין
רעכט אַלס געווינער וועלכער האָט זי גערעט: און איד מוז דיר
לאָזן אויסנוצן די געלעגענהייט“.

„דערווייל קומט מיר אויפן זינען, מיין האר, אז עם איז
אויסערגעוויינלאך צו פאר'קנס'ן דיין טאכטער צו איין מאן און
זי לאָזן וואוילגיין מיט אן אנדערן“.

„אויב דו שפארסט זיך איין דערויף“, האט גאָנדרוואן גאָר
געזאָגט, „קאָן איד נאַטירלאַך אייך ביידע פאַרשליסן, אין באַזונדער-
רע געפענגנישן, ביז דעם חופּה טאָג. דערווייל קומט מיר אויפן
זינען אז דו באַדאַרפסט זיין דער לעצטער אויסטייטשער צו
מורמלען“.

„פאַרוואָס, איד זאָג דיר איינפאַד, מיין האר, אז קריטישע
מענטשן וואָלטן גע'טענה'ט אז דו באַמיסט זיך ווינציק וואָס איבער
דיין טאַכטערס ערע“.

„אויף דעם זיינען פאַראַנען עטלאַכע ענטפּערס“, האָט דער

קיניג געזאגט. „איין ענטפער איז אז איך האלט מיין פארשטאנד בענע פרוי אין געדעכעניש אזוי טייער ווי מעגליך, און איך דערמאן זיך אז איך האב בלויז איר וואָרט דערויף אויף וויפל גענעוויר שיינט צו זיין מיין טאָכטער. א צווייטער ענטפער איז דער: כאָטש מיין טאָכטער איז א שטילע יונגפרוי פון א גוטער אויפפירונג, האָב איך קיינמאָל ניט געהערט וועגן קיניג טראניאר אַלס עפעס ענלאַכס פון דעם מין.“

„אָ, מיין האַר“, האָט יורגען געזאָגט, אויפגעשוידערט, „וואָס אזוינס דייטסטו אָן!“

„אַלערליי זאַכן, פאַסירן דאָך אין היילן, זאַכן וואָס עס איז געשייטער צורו לאָזן אין זונליכט. טאָ מאַך איך זיך ניט וויסנדיק; איך שטעל ניט קיין פראַגן: מיין געשעפט איז צו פאַרהייראַטן מיין טאָכטער ווי עס באַדאַרף צו זיין, און בלויז דאַס. אַזעלכע אַנטדעקונגען ווי עס קאָנען געמאַכט ווערן פון איר מאַן דערנאָכרעם, געהערן אים אַזוי ניט מיר. אַזויפיל קאָן איך דיר זאָגן, מיין האַר דע לאַגנע, אַלס ענטפער. אָבער דער ריכטיקער ענטפער איז הייסן דיר באַטראַכטן אַט וואָס: אז א פרויס ערע באַציט זיך אויף איין זאַך בלויז, און עס איז אַ זאַך אויף וועלכער די ערע פון אַ מאַן באַציט זיך אינגאַנצן ניט.“

„אָבער איצט רעדסטו רעטענישן, קיניג, און איך וואונדער זיך וואָס ווילסטו איך זאָל טאָן.“

גאַנירוואַן האָט אויסגעשטעלט אַ פאַר אויגן. „וואַרשיינליך ראַט איך דיר צו זיין דאַנקבאַר פאַר געבוירן ווערן אַ מאַן, ווייל דער דרייטערער געשלעכט באַדאַרף זיך ווינציקער זאָרגן וועגן שכרות.“

„וואָס פאַראַ שכרות?“

גאַנירוואַן האָט אים אויסגעזאָגט.

דוקס יורגען האָט דאַס צווייטע מאָל געהעריק אויפגעשוידערט. „דיינע אפאָרזומען קיניג, זיינען אַפשיילאַכע, און קוים פון דעם מין צו שטילן מיינע ליידן. אָבער צוריק געשמועסט האָבן מיר גערעדט וועגן דיין טאָכטער, און עס איז גיכער זי וואָס מוז גענומען ווערן אין באַטראַכט איידער איך.“

„איצט פאַרשטיי איך אז דו ווייסט פולקאָם וואָס איך מיין. יאָ, אין אַלע געלעגנהייטן וואָס באַציען זיך אויף מיין טאָכטער דערוואַרט איך פון דיר צו זאָגן ליגן ווי אַן ערנמאַן.“

„גו, איך האָב מורא, מיין האַר“, האָט יורגען געזאָגט, נאָך אַן הפסקה, „אז דו ביסט אַ מענטש מיט עטוואָס נידעריקע אידעאַלן.“

„א. אבער דו ביסט יונג. די יונגט קאן זיך דערלויבן אירעאלן. זייענדיק שטארק גענוג צו כאפן די שווערע קלעפּ וואָס זיי פאר- דינען פאר זייער באזיצער. אָבער איך בין אַן עלטערער מענטש, פארשאלטן מיט אַ ווייך האַרץ און גאַנץ שאַרפע אויגן. די קאַמד בינאַציע, מיין האַר דע לאַגרעי, איז אַזאַ וואָס צווינגט מיך גאַנץ אַפּט צו שפּאַטן אין ניט פּאַסיקע אומשטענדן, בלויז דערפאַר ווייל איך פיל אַז איך געפין זיך ביים ראַנד פון פיל אומפּאַסיקערע טרערן“.

אַזוי האָט גאַנדרוואַן געענטפערט. ער האָט געשוויגן אַ וויי- לע. און ער האָט באַטראַכט דאָס פייער. דאַן האָט ער אַ מאַך געטאן מיט אַ געקנייטשטער האַנט צו דעם פענסטער, און גאַנדרוואַן האָט אָנגעהויבן צו רעדן, פארטאָן אין געדאַנקען:
 „מיין האַר דע לאַגרעי, עס איז נאַכט אין מיין שטאַט קאָ- מעליאַר. און ערגעץ שיצט איינער פון די דעכער אַ מיידל וואָס מיר וועלן אָנרופן לינעט. זי האָט אַ געליבטן — מיר וועלן זאָגן אַז ער הייסט סאַנראַמאַר. די נעמען "אַבן ניט אויס. דעם אוונט, ווי איך רעד מיט דיר, ליגט לינעט באַוועגלאָז אין אַ געשניצט ברייט בעט וואָס איז פריער געווען איר מוטערס. זי טראַכט פון סאַנראַמאַרן. דאָס צימער איז פינסטער אויסער וואו די לבנה שיינ זילבערט די דימענט-געפורמטע שוויבן פון אַמאָליקע פענסטער. איז יעדן אַנדערן ווינקל פון דעם צימער לוייערן פאַרבאַרגענע ציטערני- דיקע אנדרייטונגען“.

„א. מיין האַר“, זאָגט יורגען, „דו אויך ביסט אַ דיכטער!“
 „שלאַנדישע מיר ניט איבער! לינעט, ווידערהאַל איך, האַלט אין טראַכטן פון סאַנראַמאַרן. ווידעראַמאַל זיצן זיי ביי דער אָזע- רע, אונטער אַן עפלבוים עלטער ווי רויס. די געפלאַכטענע צווייגן פון בוים זיינען אויפגעהויבן ווי אין אַ בענטשונג: און בלעטלאַך — בלעטלאַך, פלאַטערדיקע, ווירבלדיקע, קרייזנדיקע, — אומענדלאַ- כע ווייסע בלעטלאַך פאַלן געלאָסן אין דער שטילקייט. קיינער רעדט ניט: וואָרים עס איז ניט נויטיק. שטילערהייט ווישט ער אַ בלעטל אַוועק פון דער שוואַרצקייט פון אירע האַר, און שטילערהייט קושט ער זי. די אָזערע איז טונקל און אַזוי האַרט-אויסגענדיק ווי ביטערשטיין. צוויי איינזאַמע שטערן הענגען נידעריק אין דעם נרינעם הימל. עס איז קאַמיש וואָס די ברוסט פון אַ מאַן איז אַזוי האַרדיק, אַד, זייער קאַמיש! און אַ פויגל זינגט, אַ זילבערנע נאָדל פון קלאַנג באַוועגט זיך ציטערנדיק אין דער שטילקייט. זיכער איז דער ווייטער הימל אַזוינאָך שטילערהייט געפאַרבט און אַזוי-

נאך זונדערבאר וואונדערלאך. אזוי כאַטש דענקט די קליינע ליי-
נעט, לינגדיק באַוועגלאַז ווי אַ מייזל, אין דעם געשניצטן ברייטן
ברעט וואו לינעט אין געבוירן".

"אַ זייער וואַרימער שטריך, אַטדער", האָט יורגען אַרייַנ-
געשטעלט.

"איצט איז פאַראַן אַן אַנדער אַרט געזאָגט: ווייל איצט ווערט
דער שענק פאַרמאכט, גרויסע לאַדנס האַלטן אין האַקן, פּיס שאַרן,
אַ שכור שלוקעכצט אין זיין זינגען. עס איז אַ ליבעליך וואָס
ער ממית'ט, ער פאַרניסט אומבאַגרייפלאַכע טרערן ווי ער
שלייכט נענטער און נענטער צו לינעטס פענסטער, און זיין האַרץ
איז דורכויס איידלמוטיק, וואַרים סאַגראַמאַר יובל'ט זיין לעצטן
זיג. דענקסטו ניט אַז דאָס אַדער עפעס זייער ענלאַכס דערצו
פאַסירט דעם אָונט אין מיין שטאָט קאמעליאַר, מיין האַר דע
לאַגרעיַ?"

"עס פאַסירט אוינגבליקלאַך", האָט יורגען געזאָגט "איבעראַל.
וואַרים אזוי איז יעדע פרוי פאַר אַ קורצער וויילע, און אזוי איז
יעדער מאַן די גאַנצע צייט".

"אזוי ווי דאָס איז אַ שוידערלאַכער אמת", האָט גאַגירואַן
פאַרגעזעצט, "מענסטו עס אַננעמען פאַר איינער פון די פילע
אורזאַכן פאַרוואָס איך שפּאַט אין אומפאַסיקע געלעגנהייטן כּדי
צו פאַרהאַלטן פיל אומפאַסיקערע טרערן. וואַרים אַטדאָס פאַר-
סירט: אין מיין שטאָט פאַסירט עס, און אין מיין שלאָס פאַר-
סירט עס. יאָ קיניג צי נייַן, בין איך מאַכטלאַז צו פאַרמיידן
דאָס פאַסירן. אזוינאָר קאָן איך בלויז קוועטשן מיט דעם אַקסל
און שטאַרקן מיין אַלט בלוט מיט אַ פּרישער פּלאַש. פונדעסטוועגן
שטערט מיר דאָס ניט צו באַטראַכטן די יונגפרוי, וועלכע איז זייער
מעגלאַך מיין טאַכטער, מיט אַ היפשער מאַס ליבשאַפט: און עס
וואַלט געווען לויבוירדיק פאַר דיר צו נעמען דאָס אין אַכט, מיין
האַר דע לאַגרעיַ, אויב עס וואַלט זיך דיר פאַרגלוסט ווען צו זיין
אַפּנהערציק".

יורגען איז געווען אויפגעשוידערט. "אַבער מיט דער פּרייַ-
צעסן, מיין האַר, איז עס אומדענקבאַר אַז איך זאָל ניט האַנדלען
געהעריק".

קיניג גאַגירואַן האָט געהאַלטן אין קוקן אויף יורגענען. גאָר
גירואַן גאָר האָט גאַרניט געזאָגט, און ניט אַ מוסקול האָט ערנעצוואו
אין אים גערעגט.

"כאַטש פאַרשטייט זיך", האָט יורגען געזאָגט, "אַז איך וואַלט,

אויס איינפאכער גערעכטיקייט צו איר, קיינמאל ניט באוויליקט
קיינע באקאנטמאכונגען וואָס קאָנען פארשאַפן שמערצן.

„איך זע ווידערצומאל“ האָט גאגירוואו געזאָגט, „אַז דו
פארשטייסט מיך. דאָך האָב איך ניט גערערט וועגן מיין טאָכטער
בלויז, נאָר אין אַלגעמיין“.

„ווי דאָ, מיין האַר, וואָלסטו וועלן איך זאָל האַנדלען אין אַלגע-
מיין?“

„נא, איך קאָן בלויז ווידערהאלן מיינע ווערטער“, זאָגט גאָ-
גירוואו, זייער גערולדיק, „איך דערוואַרט פון דיר צו זאָגן ליגן
ווי אַן ערנמאָן. און איצט נעם אָפּשיד, וואָרים איך ניי שלאָפן.
איך וועל ניט זיין צופיל וואַכזאָם נאָכאַמאל ביז מיין טאָכטער
וועט בשלום פאַרהייראַט ווערן. און דאָס איז להלוטין אַלץ וואָס איך
קאָן טאָן פאַר דיר“.

„דענקסטו אַז דאָס איז ערנהאַפטע אויפפירונג, קיינע ?“
„אַ, נין“, זאָגט גאָגירוואו, איבערזשט. „עס איז וואָס
מיר רופן פילאַנטראָפיע“.

14. פּרעלימינערע צוגן פון דוקס יורגען

אַזוי האָט יורגען פאַרבראַכט אין הויף, און איז געווען נשקשה-
דיק צופרידן פאַר אַ קליינער וויילע. ער האָט ליב געהאַט אַ פרינ-
צעסן, די שענסטע און פולקאמסטע צוושן שטערבלאָכע פרויען ;
און זי ליב געהאַט (אַ פאל צו וועלכן ער פלעגט זיך אָפט צוריק-
קערן) ווי קיין אַנדער מאַן האָט ווען ליב געהאַט אין דער וועלט
געשיכטע. און קירצלאַך האָט ער געזאָלט שטיין און זי צוזען פאַר-
הייראַט צו אַן אַנדערן. דאָס איז געווען אַ לאַגע צו דערפרייען
דעם ריטערלאַכן הויף פון גלאַטיהאַן, און יעדע פאַדערונג פון ראַי-
מאַנטיק איז געווען פינקטלאַך דערפילט.

אַט ווי גענווייר, וועמען יורגען האָט ליב געהאַט מיט דעם
גאַנצן האַרצן, האָט אויסגעזען : זי איז געווען פון מיטעלן וואוקס,
מיט אַ פיגור נאָך ניט אינגאַנצן די פיגור פון אַ פרוי. זי האָט
געהאַט פיינע און זייער געריכטע האַר, און דער קאָליר זייערער
איז געווען די געלקייט פון זאַנגערפלאַקס. ווען גענווייר האָט
צענומען אירע האַר איז עס געווען אַ וואונדער פאַר יורגענען צו
באַמערקן ווי אַרומגעענדיק די האַר זיינען געפאַלן איבער איר
קליין קעפל און צארטן האַלדז און דאָן פריי זיך פאַרשפרייט און
זי באַקליידט מיט אַ לויזן ווייכן שוים פון בלאַסן גאָלד. וואָרים

יורגען איז געווען אנטציקט פון אירע האַר, און וואָס אַמאַל אינ-
מימער, ליב געהאַט צו ציען גרויסע האַר-פּאַסמעס הינטער זיין קאַפּ,
פּלעכטנדיק זיי דאָרט, און פּרעסנדיק ווייכע גערוביקע זשמעניעס פון
זיי צו זיינע באַקן, ווי ער האָט געקושט די פּרינצעסן.

דער קאַפּ גענעווירס, צו ווידערהאַלן, איז געווען מיניאַטור.
עס איז געווען צו באַוואונדערן די שטאַלצע פּרייע באַווענונגען פון
דעם קליינעם קעפּל וואָס האָט באַדאַרפט אויפהאַלטן די לאַסט
פון אזוי פיל האַר. דאָס געזיכט גענעווירס איז געווען צאַרט און
ווייך אין קאַליר: עס האָט געמאַכט די פּנימ'ער פון אַנדערע
פּרויען אויסזען ווי די אַרבעט פון אַ שילד-פאַרבער, גלאַט געשמירט
וויי-עס-איז. גרויע אויגן האָט גענעוויר געהאַט, פאַרשלייערט
מיט אימגלויבלאַך לאַנגע שוואַרצע וויעס וואָס האָבן זיך געבויגן
אומגלויבלאַך. אירע ברעמען האָבן זיך געוועלכט גאַנץ הויך איבער
אירע אויגן: דאָס איז געווען כמעט אַ פעלער. איר נאַז איז
געווען אידל און פאַריסן: איר קין איז געווען אומפאַרשעמטיקייט
פאַרוואַנדלט אין לייב: און איר מויל איז געווען אַ קלייניקער און
אומווידערשטיילאָכער נסיון.

„און אזוי ווייטער, און אזוי ווייטער! אַכער פאַרוואַך, עס
האַט אינגאַנצן קיין זין ניט צו באַשרייבן דאָס רייצענדע מיידל
פונקט ווי איד וואָלט געמאַכט אַ צעטל פון מיין לאַמבאַרד פענ-
סטער“, האָט יורגען געזאָגט. „פאַרגלייבונגען זיינען גוט און
וואויל, און זיי האָבן די אומבאַאַנטוואַרטלאַכע הסכמה פון מנהג:
פונדעסטוועגן ווען איד דערקלערט אַז מיין געליבטערס האַר דער-
טאָנען מיר אין גאַלד, זאָג איד גאַנץ באַוואוסטויניק אַ ליגן. זיי
זעען אויס ווי געלע האַר, און דאָס אַלץ: אויך וואָלט איד ניט
באַוויליקט צו שטיין אין די צען איילן פון וואָס פאַראַ פרוי פון
וועמעס קאַפּ עס וואָלט געשפּראַצט דראָטי, פון וואָס פאַר אַ מעטאַל.
און צו ברייען אַז אירע אויגן זיינען אזוי גרוי און טיף ווי דער
ים איז אויך צו דערליידן, און די אַרט זאך וואָס איז צו דער-
וואַרטן פון מיר: אַכער מאַלט אייך ווי שוידערלאַך עס וואָלטן
געווען קאַלזושעס וואָסער פליסנדיק שמוציקלאַך אין אַ פרויס אויגן-
גריבלאַך! ווען מיר דיכטער זאַלן קאַנען ממש זען פאַר זיך די
פאַרזעענישן וואָס מיר ריימען, וואָלטן מיר געקוויטשט און אַנטלאָפּן.
דאָך האַלט איד גראַד פון די פּאַעטישע איבערטרייבונגען“.

וואַרים ער האָט געהאַלטן אין פאַרפאַסן אַזאַ קאַמפּלימענטאַרן
שיר אין גענעווירס לייב. עס איז געווען די אנגענעמע אויפפירונג פון
גאַנדרוואַנס הויף אַז יעדער דיטער מוז פאַרפאַסן פּערזן לכבוד דער

פרוי אין וועמען ער איז געווען האפנונגסלאז פארליבט : פונקט ווי אין די פערזן האט ער געמוזט אַנרופן די פרוי (ווי יענע וועמעס נאָמען איז געווען צו הייליק צו דערמאָנען) אַנדערש ווי עס האָבן זי גערופן אירע קאוויירער. אזוי האָט דוקס יורגען געהערק ראָפּ-סאָדירט וועגן זיין פילידא.

„איך ליי אויס דעם צונאָמען פאר מיין טייערער ביי דער באַ-רימטער אָבער פיל אומוויכטיקערער פרוי וועלכע איז געווען באַ-ליבט פון אַריפּוס פון בעלסיו“, האָט ער פאַרטייטשט. „עס איז צו געדענקען פאַליגערס פאַרדאַכט אז זי איז געווען אַ פּרינצעסן פון סקלעראָווייער אָפּשטאַם: און איר געדענקט זיכער פּיזאנרערס מייסטערהאַפטע סומירונג פון די וואַרשיינלאַכקייטן, איז זיין ווערק העראַקליא.“

„אַ, זיכער“, האָבן זיי געזאָגט. און אויף די הויפּלייט פון נאַגירואַן נאָר, ווי אויף מוטער סערעדא, האָט אַ שטאַרקן איינדרוק געמאַכט דוקס יורגענס געלערזאַמקייט.

וואַרים יורגען איז געווען דוקס פון לאַגרעי הוינט צו טאַג, מיט זיין גלאַנציק העמד און דעם קריינדל אויפן צוימל צו באַ-שמעטיקן עס. אומגעלומפערטערהייט איז עס נאָר געוועזן אַ גרעפּיש קריינדל, אָבער לעפּישקייטן זיינען ניט שטענדיק אומדערקלער-באַר.

„עס איז געווען גראַף גיאַרמידס פּערד. איר האָט זיכער געהערט וועגן גיאַרמידן: אָבער נאָכצופּרעגן זיך איז אַ באַליידי-קונג.“

„אַד, ניין, ניין. עס איז אַ שפּאַס. מיר פאַרשטייען פּולקאַם דיין שפּאַס, דוקס.“

„און פאַראַ גאַנץ נישקשה'דיקן קעמפּער האָב איר געפונען דעם באַרימטן גיאַרמיד ווי איר בין געפאַרן מערבֿ-צו. און זינט ער האָט דער'הרג'עט מיין רייטפּערד בשעת דער אויפּרעגונג אין אונדזער געשפּרעך, בין איר גענויט געווען איבערנעמען זיין פּערד, נאָכדעם ווי איר האָב דעם אַרימן גיאַרמיד געהערק באַערדיקט. אַ, יאָ, אַ גאַנץ נישקשה'דיקער קעמפּער, און איר האָב גענוג גע-הערט וועגן אים אין לאַגרעי. ער איז געווען אויבערהאַר-פּון אַרס און פּערזאָן, ווי איר געדענקט, כאַטש זיכער איז דאָס גוט געקומען פון זיין מוטערס צד.“

„יאָ געוויס“, האָבן זיי געזאָגט. „דו מוזסט ניט דענקען אז מיר גלאַטיהאַנער זיינען אָפּגעשלאָסן פון דער גרויסער וועלט. מיר

האָבן געהערט פון דעם אלעמען. און מיר האָבן אויך געהערט פיינע זאכן וועגן דיין הערצאָגטום לאַגרעי, גנעדיקער האַר". „אָן צווייפל", האָט יורגען געזאָגט; און האָט זיך ווייטער גענומען זינגען.

„פאַרנעם, וואָרים איד בעט צו דיר, מיין הילפלאָזע ליבע", האָט ער גע'נומא'ט, „אז דו זאָלסט היינט אָפענטפערן אויף מיין ליבע; צו פילידאן, וועמען איד, אַרימער לאַגרעי, דערקלער זיך אין ליבע אזוי צאָרט, ניט אָפצוזאָגן מיר אין ליבע; געפרעגט פאַרוואָס. זאָג דאָן אז מיין וואַסער און ברויט איז ליבע, אין די טעג ווען איד דענק און טרוים פון ליבע, און געפין פאַרוואָר קיין זין אין גאַרניט אויסער ליבע, זינט פילידאן האָט מיך געלערנט וואָס איז ליבע".

דאָ האָט יורגען אַ זיפץ געטאָן מיט אַ געשמאַק מאַדולירטן ברען; און ער האָט פאַרגעזעצט: „אויב זי זאָל דערקלערן אז באַשטענדיקע דערווידערונג צו ליבע וואָס וואָלט פאַרזען מיין גרויסע און באַשטענדיקע ליבע, טענה ניט מער; מיט גלייכגילטיקן לאָר פון ליבע פאַר'קנס זיך הילפלאָז מיט דעם טויט, הילפלאָזע ליבע, אַנשטאָט מיט איר וואָס האָט אַרויסגעוויזן אזא פאַראַכטונג דער ליבע ווי עס גיט צו דעם טויט רייץ און חו פון מיין ליבע".

דאָן האָט יורגען מעלאָדיש געזונגען וועגן זיין פילידאן, און דערמיט געמיינט (ווי יעדער האָט געוואוסט) די פרינצעסן גענע-וויר. זינט דער מנהג האָט אים געצוואונגען צו האַנדלען אין פאַר-גלייכונגען, האָט ער געהאַנדלט אַגולע. איידלשטיינער און מעטאַלן, די געוואוסטן פון פּעלד און גאַרטן, פייערן און וואונדן און זונ-אויפגאַנגען און ווירידיק, קריגסגעווער קאַמערן מיט טויטלאַכע וואַפן, אייז און אַ געדענג פון מיפּאָלאָגישע געצן האָבן אים געדינט פאַר אַ שטיצפונקט. דאָן זיינען די ימים און הימלען צענישטערט גע-וואָרן נאָך מערקווירדיקייטן דערמאַנט צו ווערן מיט שפּאַט אין פאַרגלייך מיט אזא אַדער אַן אַנדער שטרייך פון דוקס יורגענס פילידאן. זאָלאָגניע און געשיכטע, און אין אַלגעמיין, די זאכן פון זיין לאַמ-באָרד וואָס ער האָט אָנגעדענקט, זיינען איבערגעשאַצט און פאַר-וואַנדלט געוואָרן אין צילכרעטער פאַר אונטערשעצונג: בעת באַ-האַנדלענדיק די באַרימטע פרויען פון פריערדיקע דיכטער איז יורגען פּאָזיטיוו געווען באַליידיקנדי, דערלאַזנדיק קוים אַ פונק פון אַ מעלח. דאָך איז ער געווען פאַרויכטיק צו זיין יושר'דיק; און ער האָט צוגעגעבן אז די אַרימע באַשעפענישן האָבן געקאַנט האָבן אַ גענוג-דיקן פאַרצוג אין יענע אויגן וואָס האָבן קיינמאַל ניט געזען זיין

פילידא. און צו דער גאנצער באקאנטמאכונג האט די פרוי, וועמען
ער האט באזונגען, הארציק צוגעשטימט.

„זי איז א פרינצעסין“, האט יורגען רעפלקטירט. „זי איז
זייער שוין. זי איז יונג, און וואס עס זאל ניט זיין איר פאטערס
מיינונג, איז זי דערלאזבאר געשייט, ווי פרויען זיינען. קיינער
קאן ניט פאדערן מער. פארוואס זושע בין איד ניט פארווירט גע-
ווארן פון איר? זי דערלויבט שוין א קוש, צוויי, ווען קיינער
איז ניטא ארום, און באלד וועט זי דערלויבן מער. און זי דענקט
אז איד בין דער געשיקסטער מענטש וואס לעבט. אלזא, יורגען, נו!
איז ניטא קיין הארץ אין דעם ספריטנעם יונגן קערפער וואס דו
האסט צוריקגעוואונען? קומ'זשע, לאמיר זיין אן ארנטלאך ביסל
אנטציקט און איבעראשט פון דער צוזאגנדיקער סיטואציע!“

אבער ווי אזוינאך האט עס יורגען ניט געקאנט באווייזן. ער
איז געווען פארינטערעסירט אין דעם וואס ער האט געוואוסט אז
עס וועט געשען. יא, אן צווייפל האט ער געהאפט אויף אן אינ-
טימערן געשפרעך מיט דער שיינער יונגער פרינצעסין, אבער עס
איז גיכער געווען ווי איינער פילט פארויס דאס טועם זיין פון
א באליבטן צימעס. יורגען האט געפילט אז א ליבע-פארבינדונג
געשלאסן אין דעם גייסט איז ניט אהין און ניט אהער.

„ווען איד זאל נאר קאנען פילן ווי א קאלטובלוטיקער גולן
איצט, וואלט איד אין ערגסטן פאל געקאנט קלאסיפירט ווערן.
אבער איד מיינ דעם מיידל קיין שלעכטס ניט, איד בין ווירקלאך
צוגעבונדן צו איר. איד וועל רעדן אמבעסטן, פארברייטערן אירע
באגרייפן און פארשאפן איר, איד שמייכל זיך זעלבסט, א היפש ביסל
פארגעניגן: אויסער וואס פארא וואולגארע פארוורטיילן, וועל איד
זי לאזן ניט א האר ערגער ווי געווען. וואס, דער טייעריקער?
ניט פאר דעם פארמעגן פון זיבן מאנארכן וואלט איד איר וויי
געטאן! און אין אזעלכע אנגעלעגנהייטן איז פארגנופטקייט
אלץ, אבער גאר. נין, גאנץ באשטימט, איד בין ניט קיין קאלט-
בלוטיקער גולן; און איד וועל האנדלען לייטיש מיט דער פרינ-
צעסין.“

דאן איז יורגען אנטוישט געווארן פון זיינע אייגענע געפילן,
ווי ער האט זיי געדרייט פון איין זייט צו דער צווייטער, און זיי
געשמורכעט, און געווענדט צו א פרישן שטאנדפונקט, בלויז צו
געפינען אים פאר ניט פיל גינסטיקער ווי דעם אויפגעגעבענעם:
אבער ער האט פארשלייערט די אומארטיקייט פון זיינע געפילן מיט
רירנדן אייפער. די מעשה דערציילט ניט זיינע געשפרעכטן מיט

גענווירן: וואָרים יורגען האָט איצט גלאַט געבעכעט, ווי איינער באַזאָרגט אַ קינד מיט נאַשערייען אין ליבער פאַרוואַנדערונג איבער דעם ליבלינגס אַפעטיט. און יורגען האָט געלאָסן געמאַכט פאַרשריט: עס איז ניט געווען וואָס צו איילן זיך מיט וואָכן באַרוים אַלץ אויסצופירן: דערווייל האָט די געוויינלאַכע באַ־ שעפטיקונג געהאַט אַ באַקאַנטע אנגענעמלאַכקייט.

וואָרים דער אַמאַטאָר שטעלט צונויף זאַכן, וויסנדיק אז איינס פירט אַקסיאָמאַטיש צום צווייטן. עס שטעקט ניט קיין ביין אין העפלאַכע אָנדייטן אויף אַ ליבע וואָס פאַרשטייט איר האַפֿ־ נונגסלאָזיקייט: עס איז בלוין געווען אַ פאַקט וואָס יורגען האָט אָנגעדריט, און שוין געוואַלט פאַרכיינין. נאָר גענוער, אויס באַשיינדקייט, איז געווען געוואונגען צונישט מאַכן אירע אייגענע מעלות, אַלס אַ מאַנגלהאַפטע אורזאָך פון אַזויפיל לידן. אַלגע־ מיינע העפלאַכקייט האָט געפאַדערט אז יורגען זאָל דאָס אַפֿ־ ענטפערן. אונטערצושטרייכן איין פונקט פון דער באַהויפטונג, איז דער רעדנער גענויט געווען אננעמען זיין צוהערערן ביי דער האַנט. אבער פרעמדע מענטשן האָבן דאָס געמאַן יעדן טאָג, אָן וועמעס אויסזעצן קעגן דעם; נאָכמער, די האַנט איז דאָ גע־ ווען ניט אזוי אָנגעכאַפט, ווי אויסגעשטעלט פון דעם פאַרהאַלטער, אַלס ערות פון דעם וואָס ער האָט באַהויפט. ווי אַנדערש האָט ער געקאַנט באַווייזן אז די פרינצעסן פון גלאַטיהאַזן האָט פאַרמאַגט די שענסטע האַנט אין דער וועלט? עס איז ניט געווען קיין אַנ־ געלעגנהייט וואָס ער האָט געקאַנט פאַדערן אז גענוער זאָל אָנגע־ מען בלוין פון הער־זאָגן: און יורגען האָט געוואַלט באַגיין זיך לייטיש מיט איר.

נו, אָבער פאַר דעם אַפלאָזן פון דער שענסטער האַנט אין דער וועלט וועט אַ מבין נאַטירלאַך אויסקושן יעדן פינגערשפיץ: דאָס איז בלוין שטייער דער פולקאָמענהייט און עס האָט ניט קיין פער־ זענלאַכן באַצוג. אויסערדעם, אַ קוש, וואו נאָר אָפגעזעצט, ווי יורגען האָט אָנגעדייט, איז, ווען איר איבערדענקט עס, בלוין אַ צערעמאַניאַל, פון קיין אייגנטלאַכער אומגערעכטיקייט. דאָס ביי־דל, צווייפּלענדיק אין דעם הויכקלינגענדיקן שפּרוך — ווי דער מנהג האָט ווידערמאַל געפאַדערט — איז געווען, נאָך אַלץ אויס אַלגעמיינער גערעכטיקייט, איבערצייגט אין איר טעות. אַזוינאָך, זאָגט יורגען איצט, קאַנסטו עס אַליין זען. האָט זיך עפעס געביטן צווישן אונדז? זיצן מיר ניט דאָ, פונקט אזוי ווי פריער? נו, געוויס! אַ קוש איז איצט נאָנץ באַשטימט אַ

ריין אומשערלאכע האנדלונג, און וואסער מורא דערפאר, אזוי צו
אנדערש. עס איז אפילו פאראן עפעס אנגענעמס אין דעם. אזוי
נאך איז ניטא צוליב וואס א געטומל צו מאכן איבער קושן אָדער
איבער א האנט ארום דיר, ווען עס איז באקוועם אזוי צו זיצן:
וואס פאר א זין האָט עס אַפּצוזאָגן און ערנסטן פריינד אין דעם
וואָס ווערט באַוויליקט אַ שוועסטערקינד אָדער אַן אַלמן מאַנטל?
עס וואָלט געווען נאַריש, ווי יורגען האָט באַוווּזן דורך אַ גאַנץ פּאַסיר-
קער שטעלע פון נאַפּסאַקום.

דאָ, ויצנדיק אזוי, זשעסטיקולירט נאַטירלאַך אַ רעדנער אין
אויפּרענגונג פון געשפרעך: און אַ היפש ביסל פון זיין שייך
רעדנעריי הענגט אָפּ פון זיינע הענט. ווען אימיצער רעדט איז
ניט העפּלאַך אונטערצוברעכן, בעת גלייך אַנכאַפּ אַ מאַנספּאַרשויין
ביי דער האַנט, ווי יורגען האָט אַריינגעשמוגלט, איז אַ ביסל צו
דרייט. ניין, ער האָט ווירקלאַך ניט געדענקט אַז עס וואָלט
געווען פּאַסיק פאַר גענעווירן אננעמען אים ביי דער האַנט. לאַמיר
גאַהאַלטן די העפּלאַכקייט, אפילו אין קלייניקייטן.

„אוי, אָבער דו ווייסט אַז דו האַנדלסט אומריכטיק!“

„איך האַנדל אומריכטיק! איד, וואָס זיך מיר גלאַט אזוי
דאָ, און רעד אַמבעסטן ווי איד קאָן, באַמיענדיק צו אונטערהאַלטן
דיך! נו, קום, פּרינצעסן, אָבער זאָג מיר וואָס דו מיינסט!“

„דו דאַרפסט גאַנץ גוט וויסן וואָס איד מיינט.“

„אָבער איד פּאַרזיכער דיך אַז איד הייב ניט אַז צו וויסן.
ווי קאָן איד וויסן וואָס דו מיינסט ווען דו אנטזאָגסט זיך אויס-
צוזאָגן מיר וואָס דו מיינסט?“

און זינט די פּרינצעסן האָט ניט איינגעוויליקט אויסצורדיקן
דורך ווערטער וואָס זי האָט פינקטלאַך געמיינט איז אַלץ פּאַרבליבן
ווי געווען, דערווייל.

אזוי האָט יורגען אַלץ באַשטאַט, וויסנדיק אַז איין זאך פירט
אַקסיאָמאַטיש צו אַ צווייטער. און קירצלאַך האָבן די געשעענישן
גענומען די שנעלע ווענדונג וואָס יורגען האָט כמעט דערוואַרט.
אַלגעמיינלאַך האָט יורגען גערעדט מיט גענעווירן אין בלאַס-
באַלויכטענע פּלעצער. אים איז דאָס ליבערשט געווען, ווייל דאָ האָט
אים ניט באַאומרוואיקט דער אומדערקלערבאַרער שאַטן וועמעס
אַנוועזענהייט אין זונליכט האָט אים געקימערט. קיינער האָט ווען
געשיינט צו באַמערקן דעם לעכערלאַכן שאַטן! עס איז געווען
באַשטימט, פּאַרוואָר, אַז קיינער האָט אים ניט געקאַנט זען אויסער
יורגענען: פונדעסטוועגן האָט עס יורגענען געערגערט. אזוי

אפילו פון סאמע אנהייב האָט ער געדענקט גענעווירן ווי אַ ווייכע שטים און אַ זעלטענע גערויכיקייט אין דעמער, ווי אַ שיינקייט ניט קלאָר דערוען.

און גאַגירווואַס לייט האָבן אים געקוועלט. דעם אַדלער-גאַזיקן הויכן אַלטן קיניג האָט יורגען אַוועקגעמאַכט פון געדאַנק אַלס אַ רעמעליש פון ניט גענונגדער וויכטיקייט וואָס זאָל די ווערט האָבן די מי געלייזט צו ווערן. גאַגירווואַס האָט מיטאַמאַל געשיינט שלום צו מאַכן מיט געדולד אַדאַנק עפעס אַ פּריוואַטער פּלאַג, און ווי ער וואָלט זיך אַרומגעטראָגן אין געדאַנק מיט עפעס אַ סוד'עסדיק שפּיצל; ער איז געווען אַ טשיקאַוו באַשעפעניש, און מסתם אָפּ-שיילאָך: אַבער צו זיין גערעכט צום אַלטן תּרה, האָט ער זיך ניט געמישט אין פּרעמדע געשעפטן.

די לייט אַרום גאַגירווואַס אַבער האָבן געמאַכט צום חידוש'ן. די מענטשן וועלכע האָבן באַטראַכט אַז אַלץ וואָס דו באַזיצסט איז דיר אַנטליען געוואָרן כּדי צו ווידמען זיך דער דינסט פון דיין גאַט, דיין קיניג און יעדער פּרוי וואָס וועט דיר אַנטסקעגן קומען. האָבן קוים געקאַנט האַנדלען פּאַרנופּטיק. צו רעדן וועגן דינען גאַט האָט געקלונגען אַזוי הילכיק און אַזוי באַגייסטערנדיק ווי אַ פּויק: יאָ, און אַ פּויק האָט בלוז לופּט אין זיך. די גייסטלאַכע האָבן געזאָגט אַזוי-און-אַזוי: אַבער האָט אימיער געגלייבט אַז אויף דעם גאַלאַנטן בישאָפּ פון מעריאַן, למשל, האָט מען זיך שטענדיק געמענט פּאַרלאָן?

„איך וואָלט געוואָלט די מיינונג פון פּרינץ עווראַקס פּרוי מכת דעם“, האָט יורגען געזאָגט, מיט אַ שמייכלענדיקער מינע. וואָרים עס איז געווען גוט באַוואוסט אַז אַלע באַציאונגען צווישן פּרוי אַלונדין און דעם בישאָפּ זיינען געווען אַזוי פּאַרזיכטיק אַז געפירט אַז עס איז ניט געווען קיין אַרזאָד פאַר וואָסער סקאַנדאַל.

אין באַצוג צו דינען דעם קיניג, האָט יעדער איינער דאַרט געקאַנט איינפאַד זען גאַגירווואַס גאַר, יעדער איינער וואָס האָט אַזוי דערוויילט, צו באַטראַכטן און ווערן ענטוואַסטיש איבער אים: גאַגירווואַס מען זיך זיין דורכגעטריבן גענוג, אַבער ביי יור גענען האָט ער קוים געשיינט צו זיין אַ גאַט'געזאַלכטער. פאַר קערט, ער האָט דערמאַנט אין יורגענס שוואַגער, דער עסנוואַרני הענדלער, אַז דעם חו פון דעם קלייטניקס פּריינטלאַכן אַנטייל אין זיינע קוים. גאַגירווואַס גאַר איז געווען אַ פּערזאָן וועמען יורגען האָט איינפאַד ניט געקאַנט זיך מאַלן אַז וואָס פאַראַ פּאַרנופּטיקע גאַטהייט זאָל אויסקלויבן אַלס שטעל'פּאַרטרעטער. און ענדלאַך, ווען

עס איז געקומען צו דינען פרויען, וואָס פאַראַ מין דינען שעצן פרויען אַמבעסטן? יורגען האָט געהאַט אַ בלאַטן ענטפער גוט גענוג, אָבער עס איז געווען אַן ענטפער אומפאַסיק אויסצורדיקן אין אַ געמישטער געזעלשאַפט.

„פאַקטיש איז קיין איינע פון מיינע אויפריכטיקע מיינונגען, ניט צוגעפאַסט צו פאַרשפּרייטן מיין רום אין גלאַטיהאַן, וואָרים איד בין אַן אומגעהייער כּיטערער יונג וואָס טוט גערעכטיקייט צו זאַכן ווי זיי זיינען. דערפאַר מוז איד שטענדיק געדענקען, אויס גערעכט טיקייט צו זיך זעלבסט, אַז איד האָב וואַרשיינלאַך צו טאָן מיט משוגעים. דאָך איז רוים געווען אַ וואוילע שטאַמ, און גענדז האָבן זי געראַטעוועט. די מענטשן מעגן זיך זיין גערעכט; און זיכער קאָן איד ניט גיין אזוי ווייט ווי צו זאָגן אַז זיי זיינען אומגערעכט: פונדעסטוועגן, צו דער זעלבער צייט — יאָ, אזוי פיל איד וועגן דעם“.

אזווינאָך האָט יורגען געווילט אין ריטערלאַכן הויף פון גלאַטיהאַן, און אויפגעפירט זיך לויט אַלע זיינע מנהגים. אין באַצונג צו ליבע-לידער האָט קיינער ניט פאַרזיכערט מער רירנד אַז די פרוי וועמען ער האָט ליב געהאַט (גאַנץ האַפנונגסלאָז, פאַרשטייט זיך), האָט פאַרקערפערט אַלע געטלאַכע פולקאָמנהייטן: און ווען עס איז געקומען צו ריטערלאַכער דינסט, האָט דאָס באַזיצן פון קאַליבורגען געמאַכט דאָס משלַח זיין פון די גנבים און ריזן און דראַקאנען אויסצוזען קוים העלדיש. דאָך האָט יורגען אונטער געקעמפט עטוואָס, פון צייט צו צייט, בכדי זיך צוצופאַסן צו די מנהגים פון גלאַטיהאַן: און דער דוקס דע לאַגרעי איז געווען ווייט גערימט אַלס אַ זייער פאַרשפּרעכנדער יונגער ריטער.

און די גאַנצע צייט האָט ער זיך געערגערט וואָרים ער האָט בלוין בלאַסלאַך געקאָנט אָנען דעם אירעאַל וואָס מען האָט געדינט אין גלאַטיהאַן, און די שיינקייט פון דעם אירעאַל, אָבער עס איז ניט געווען מעגלאַך פאַר אים צו גלויבן אין דעם. דאָס איז ווי דערצמאַל געווען אַ וואונדערלאַכקייט געאַנט אין דעמער, אַ שיינקייט ניט קלאַר דערזען.

„דאָך בין איד ניט אַן אומגעהייער כּיטערער יונג“, פלעגט ער זיך טרייסטן, „צו פאַרנאַרן זיי אַלע אין זאַק? עס איז אַ שפּאַס, דענק איד, וועלכן איד טו פולע גערעכטיקייט“.

אזוי האָט יורגען געוואוינט צווישן די מענטשן פאַר וועמען דאָס לעבן איז געווען אַ געוואַנטע ריזע אַהיים-צו. גאָט דער פאַר טער האָט געווארט אויף דיר דאָרט, גרייט צו שטרעפן אויב נוי-

טיק, אָבער גערן צו פאַרגעבן, לויט דעם סדר פון אַלע טאַטעס: אַז מען ווערט אַביסל צוגעשמוצט אין אַרומרייזן, און אַמאָל פאַר בלאַנדזשעט אויף אַ קרומער סטעזשקע, איז געווען אַ זאָד וואָס טאַטעס האָבן פאַרשטאַנען: דערווייל איז דאָ געווען אַן אַל-אַנוועגן דערמאָנען פון זיין ליבן נאָמענס פּולקאַמנהייט אין געשטאַלט פון אַ פּרוי. דאָס פיינסטע און נאָבלסטע פון זיינע שאַפּונגען. אַזוינאָד איז יעדע פּרוי געווען אַ סימבאָל געשעצט צו ווערן גרויסמוטיק און ערווירדיק. אַזוי האָבן זיי אַלע געזאָגט.

„נו, פאַרשטייט זיך!“ האָט יורגען צוגעשטימט. און אַלס ערות צו זיין שטעלונג האָט ער באַלערנדיק ציטירט פון אַפּעליאַן. און פאַביאַנוס פאַפּיריוס, און אַראַפּצו ביז סעקסטיוס ניגער.

15. פון פשרות אין גלאטיהאן

די מעשה פאַרצייכנט אַז עס האָט ניט לאַנג גענומען איידער דוקס יורגען האָט, אויס איינפאַכער גערעכטיקייט צו גענועווירן, באַוויליקט איר די גינסטיקייט פון אַן אַפּענעם געשפּרעך אין ממשות'דיקער פּריוואַטקייט. וואָרים דער סדר העלם דאַרף אַפּגעהיט ווערן, פאַרשטייט זיך. אַזוינאָד איז די צייט פון אַ פּרינצעסן ניט איר איינגיס, און צו יעדער שעה פון טאָג זיינען אַלערליי מינים מענטשן פּעאיק צו פאַדערן אַן אוידיענץ פּונקט דאָן ווען עפעס אַ פאַרבעסערטער געשפּרעך מאַכט פאַרשריט אויפן וואונדערבאַרסטן אופן: נאָך דער געריכטזאָל איז געשטאַנען ליידיק און אומגעהיט ביינאַכט.

„אָבער איך וואָלט קיינמאָל ניט געטראַכט צו טאָן אַזא זאָך“, האָט גענועוויר געזאָגט, „און וואָס קערסטו דענקען וועגן מיר, צו מאַכן אַזא פאַרשלאָג!“

„דאָס אויך, מיין טייערסטע, איז אַן אנגעלעגנהייט וואָס איר קאָן אויפקלערן בלוז אין אַפּגעזונדערטקייט.“

„און אויב איך זאָל צו וויסן געבן מיין פאַטער וועגן דיין הוצפּה —“

„וואָלסטו אים אויסעראַרדנטלאַך פיל געערגערט: און פון אַזעלכע ליידין איז עס אונדויער חוב צו שיצן די באַיאַרטע.“

„און אויסערדעם, האָב איך מוראַ.“

„אַ, מיין טייערע“, זאָגט יורגען, און זיין שטים האָט גע- ציטערט, ווייל זיין ליבע און זיין לייך האָבן אים געשיינט צו זיין אומגעהייער: „אָבער, אַד, מיין טייערסטע, איז עס

מעגלאך אז דו האסט ניט קיין צוטרוי צו מיר! ווארים מיט לייב און זעל האב איך דיר לייב, ווי איך האב דיר לייב געקראגן זינט איך האב אויפגעהויבן דיין געזיכט, אין מיינע הענט, און פארשטאנען אז איך האב קיינמאל פאר דעם ניט געוואוסט פון קיין שיינקייט. פארוואך, איך האב דיר לייב ווי, איך דענק, קיין מאן האט קיינמאל ניט לייב געהאט קיין פרוי וועלכע האט געלעבט אין דער לאנגער צייט וואס איז פארגאנגען, ווארים מיין לייב איז פארגעטערונג, און ניט ווייניקער. דאס אָנרירן פון דיין האנט מאכט מיר צו ציטערן, טייערע; און דער בליק פון דיין גרויע אויגן מאכט מיר צו פארגעסן אז עס איז פאראן ווייטיק אָדער לייך צי אַלדאָס ביזן ערגעצוואו: ווארים דו ביסט דאס וואונדער־לאַכסטע באשעפעניש וואָס גאט האָט געמאַכט, מיט פרייד פון דער נייער געשיקטקייט וואָס איז אַריין אין זיין לייבן נאָמענס פינגער, און דו האָסט ניט קיין צוטרוי צו מיר!"

דאן האָט די פרינצעסן געגעבן אַ קליינעם וויינענדיקן לאַך פון צופרידנקייט און חרטה, און זי האָט זיך איינגעקלאַמערט אין דער האנט פון איר געקומערטן געליבטן.

„פארגיב מיר, יורגען, ווארים איך קאן ניט איבערטראַגן צו זען דיר אזוי אומגליקלאַך!"

„אָה, און וואָס גייט דיר אַז מיין קומער!" פּרעגט ער זי, בייסנדר.

„פיל, אָ, זייער פיל, מיין טייערער!" האָט זי געוויספערט.

אזוינאָך לסוף איז יורגענען קיינמאל ניט באשערט געווען צו פארגעסן דעם מאַמענט אין וועלכן ער האָט געווארט פון יענער זייט מיר, און דורך דעם שפאַלט צווישן דער האַלב־צעפנטער מיר און דעם טיר־נעשטעל האָט ער דערזען גענעווירן דערנענטערן זיך אומ־אַנטשלאָסן, אַ קווינקלענדיקן ווייסן פלעק אין דעם פינסטערן קאָרידאָר. זי איז געקומען רעדן מיט אים דאָרט וואו זיי וועלן ניט געשטערט ווערן פון אונטערברעכונגען: אָבער זי איז געקומען אַנטציקנדיק פאַרפּומירט, אין איר נאַכט־העמד, און אין ווייטער גאָרניט. יורגען האָט זיך געוואונדערט וועגן דעם אופן פון די פרויען אפילו בשעת זיינע אַרעמס האָבן געוואנדלט אַרום איר אין דער פינסטער. ער האָט געדענקט אויף שטענדיק דאָס אַנטאַפן פון דעם וואַרעמן און צארטן און נאָכגיביקן לייב, נאָקעט הינטער דעם דינעם געוועב פון העמד, ווי זיינע אַרעמס האָבן צוערשט געוואנדלט אַרום איר: פון אַלע זייערע מאַמענטן צוואַמען איז די לעצטע

אָטעמלאָזע רגע איידער אימצער פון זיי האָט גערעדט פאַרבליבן
אין זיין געדעכעניש אַלס די פּולקאָמסטע.

און דאָך איז דאָס וואָס האָט נאָכגעפּאָלגט געווען אנגענעם
גענוג, וואָרים איצט איז עס געווען צום ברייטן און ווייך־אויסגעבעטן
טראָן פון אַ קיניג, ניט ווייניקער, וואָס גענעוויר און יורגען האָבן
זיך געווענדט, אזוי אז זיי זאָלן רעדן דאָרט וואו זיי וועלן ניט
געשטערט ווערן פון אונטערברעכונגען. נאָגירוואַנס טראָן איז
געווען פּולקאָס פינסטער, אונטער דעם באַלדאָכאָן, אין דעם אומד
באַלויכטענעם זאָל, און איז דער פינסטער קאָן קיינער ניט זען
וואָס עס געשעט.

נאָכדעם האָבן די צוויי שוין געזען צו רעדן צוזאַמען יעדע
נאכט אויף דעם טראָן פון גלאטיהאַן: אָבער וואָס עס איז פאַר
בליבן אין יורגענס געדעכעניש איז געווען דער לעצטער מאָמענט
הינטער דער טיר, און די זעקס גרויסע פענסטער אין מנחת
זייט פון דעם זאָל, די פענסטער וואָס זיינען געווען פון געמישטן
בלוי און זילבער, אָבער זיינען אינגאַנצן געווען אַ מענגע פליטער
גאָר, דורך דער גאַנצער צייט ביינאכט ווען די לבנה איז געווען
ריין פון די שפיציבימער און האָט זיך נאָך ניט אויפגעהויבן הויר
גענוג פאַרשטעלעט צו ווערן פון די דאָררינעס. וואָרים דאָס איז
געווען אלץ וואָס יורגען האָט ווירקלאַך געזען אין דעם געריכטזאַל.
עס פלעגט זיין אַ קורצע וויילע ווען אויף דעם דייל אונטער יעדן
פענסטער האָט זיך באַוווּזן אַ שמאַלער פירעק פון לבנה־ליכט:
אָבער די פענסטער זיינען געווען איינגעפאַסט אין אַזאַ טיפער
וואַנט אז עס איז שנעל פאַריבער. אין מערב זייט זיינען אויך
געווען זעקס פענסטער, אָבער אַרום זיי איז געווען אַ קאַלאָנאַרע;
אזוי האָט קיין שוין קיינמאָל ניט דערגרייכט פון מערב־זייט.

אזוי פלעגן זיי אין דער פינסטער לאַכן און רעדן אויף אַ
שטיל קול. יורגען איז געקומען צו די באַגעגענישן גוט אונטער
געלענט מיט וויין, און אזוינאָך, ווי ער האָט גוט פאַרשטאַנען, גערעדט
ווי אַ מלאַך, ניט באַגרענעצנדיק זיך אויסשליסלאַך מיט הימלשע
ענינים. ער איז אָפט געווען אַנטציקט פון זיין אייגענער בריי
ליאַנטטיקייט, און עס האָט אים געשיינט צו זיין אַ שאַד וואָס עס
איז אימצער ניט געווען דערביי צו פאַרצייכענען דאָס: אזויפיל
פון זיין געשפּרעך איז נויטיקערווייז געווען עטוואָס אַריבער
דעם פאַרשטענדיש פון וואָס פאַר אַ מיידל, ווי שוין און פראַכט
פול זי זאָל זיין.

און גענעוויר, האָט ער אויסגעפונען, האָט גערעדט אַז אַ שיעור

בעסער בינאכט. עס איז ניט געווען אינגאנצן דער וויין וואָס
האָט אים געמאַכט צו דענקען דאָס, ניין: דאָס מיידל האָט
אַנטפּלעקט אַ שטריך וואָס זי האָט פאַרהוילט בייטאַג. אַ מיידל,
פיל ווינציקער אַ פּרינצעס, טאָר ניט וויסן מער ווי עס שטימט
מיט אַ מאַנספּאַרשוינס באַגריף וועגן מיידלשער אומוויסנהייט, האָט
זי געברייעט.

„קינער האָט מיר קיינמאַל גאַרניט דערציילט וועגן אַזויפיל
אינטערעסאַנטע זאַכן. איך געדענק —“ און גענוויר האָט גענומען
דערציילן אַ טשיקאַוו רירנד מעשה'לע, וואָס האָט דאָ קיין שייכות
ניט, וועגן וואָס עס האָט פאַסירט מיט איר וועלכע דריי אָדער פיר
יאָר צוריק. „מיין מוטער האָט געלעבט דאָ: אָבער זי האָט
קיינמאַל מיט קיין וואָרט ניט דערמאַנט וועגן אַזעלכע זאַכן, און
ווי דערשראַקן איך בין געווען, אָבער צו איר בין איך ניט גע-
באַנגען“.

יורגען האָט געשטעלט פּראַגן.

„נו, געוויס. עס איז קיין אויסוועג ניט געווען. איך קאָן
ניט רעדן פּריי מיט מיינע דינערנס און דאַמען אפילו איצט.
איך קאָן זיי, דאָס הייסט, ניט אויספּרעגן: פאַרשטייט זיך איך
קאָן הערן ווי זיי רעדן צווישן זיך. איך זאָל טאָן מער ווי דאָס
וואָלט ניט געפאַסט פאַר אַ פּרינצעסן. און איך וואונדער זיך
שטילערהייט וועגן אַזוי פיל זאַכן!“ זי האָט אָנגעגעבן פאַלן.
„דערנאָך פלעג איך באַמערקן די חיות און די עופות. אַזוינאָך
פלעג איך מיר לייזן די פּראָבלעמען, אויף אַ געוויסן אופן.
אָבער קינער האָט מיר קיינמאַל גלייך גאַרניט דערציילט“.

„דאָך בין איך זיכער אַז טראַניאר, — אַזוי צו זאַגן, דער
שרעטליקיניג, זייענדיק זייער אַ קלוגער, האָט געמוזט פיל קלאָרער
מאַכן זאַלאַגניע“.

„טראַניאר איז געווען אַ געשיקטער מכשף“, זאָגט אַ שעמעור-
דיק קול אין דער פינסטער; „און איבער דער מאַכט פון זיינע
אַפּשייטלעכע מיטלען קאָן איך ניט געדענקען וואָס וועגן טראַניארן“.

יורגען האָט טרויעריקלאָר אַ לאַך געטאָן. דאָך איז ער נישקשח-
דיק זיכער געווען וועגן טראַניארן איצט.

טאָ האָבן זיי גערעדט: און יורגען האָט זיך גע'חידוש'ט, ווי
מיליאָנען מאַנספּאַרשוינען פאַר אים, און נאָך אים, אויף דעם מיידלס
אייפּעריקייט, איצט אַז די מחיצה איז געווען צעשטערט. אַרומ
צורעדן מיט באַדייטנדע איינצלעהייטן אַלע יענע אנגעלעגנהייטן וואָס
עטיקעט האָט ביז אַהער גענויט צו פאַרזען. וועגן אירע חויפּ-

דאמען, למשל, האָט זי אים פאַרשאפט אייניקע זייער משיקאָוע
טאטזאכט: און אין באַצוג צו מענער אין אַלגעמיין האָט זי אים
געשטעלט אומציייליקע פראַגן וואָס יורגען האָט גענאָפּט.

אַזא אומשולד פאַראייניקט — אַלס אַ גאַנצעם — מיט אַ גע-
וויסער מאָראַלישער טעמפּקייט האָט געשיינט צו זיין אומבאַגרייפ-
לאַך. וואַרים יורגענען האָט איצט זיך געדאַכט אַז גענעוויר האָט
זיך קוים אויפגעפירט מיט דער ווירדע וואָס פאַסט פאַר אַ
פרינצעסן. גידערשלאָגנדיק ווייניקסטנס אין געווען צו דער-
וואַרטן, אַדאַנק דעם פאַרטאיעניש אין ווינקלען און אין לעכער:
און עס האָט אים געערגערט צו באַמערקן אַז גענעוויר האָט אָנגע-
הויבן צו באַטראַכטן די לאַגע פאַר גאַנץ גאַרמאַל. זיכער האָט זי
ניט פאַרדעכטיקט אַז עס שטעקט אין דעם זינדיקייט ערגעצוואו:
דאָס גרעסטע וואָס זי האָט אָנגעדרייט אין געווען די נויטווענדיקייט
צו זיין זייער פאַרויכטיק. און כאַטש זי האָט אים קיינמאַל ניט
קעגנגעשפראַכן אין די פּריוואַטע אונטעררעדענישן, און אים נאָכ-
געגעבן אין אַלעמען, האָט איר אורזאָך איצט געשיינט צו זיין קוים
וואָס מער ווי אַ פאַרלאַנג אים צופרידנצושטעלן. עס איז געווען
כמעט ווי זי וואַלט אים צוליב געטאָן אין זיין שטות'עריי. און
דאָס אַלץ אין אַ משך פון זעקס וואָכן! האָט יורגען נאָכגעדענקט:
און ער האָט געגריזשעט די פינגער'נעגל, מיט אַ געדאַנקלאַכן זייטנ-
בליק צו די מיינונגען פון קייניג גאַגירואַן גאַר.

אַבער אין טאַגליכט איז די פרינצעסן פאַרבליבן אומגענדערט.
אין טאַגליכט האָט יורגען זי פאַרערט, אַבער אַן אַ געפיל פון אינ-
טימקייט. זייער זעלטן איז עס אויסגעפאַלן פאַר זיי צו זיין ווירק-
לאַך אַליין בייטאָג. איינמאַל אַדער צוויימאַל, דאָך, האָט ער איר
אַ קוש געמאַן אין אַפענעם שיינ: און דאָן האָבן אירע אויגן
זיך געשמאַלצן אַבער מיט פאַרויכט, און די נאַנצע געשיכטע איז
געווען גאַנץ געשמאַקלאַך. זי האָט אים ניט אַפּגעוויזן: אַבער זי
איז פאַרבליבן אַ פרינצעסן, מיט דער ווירדע פון איר שטאַנד,
און האָט לַחלוטין ניט געדאַכט צו זיין די אומזעבאַרע פּערוואַן וואָס
האָט גערערט מיט אים ביינאַכט אין דעם געריכטזאַל.

איצט, לויט דער צווייזייטיקער פאַרשטענדניש, האָבן זיי אַנ-
געהויבן אויסמירן איינס ס'אַנדערע אין טאַגליכט. פאַרוואָך, דער
פרינצעסנס צייט איז איצט געווען מער ווי פאַרנומען: וואַרים
איצט איז געקומען קיין גלאַטיהאַן אַ שיה מיט זאַפּרען-קאַלירטע
זענגלען, און האָבנדיק פאַר אַ שיפּשאַבל אַ דראַקאָן וואָס איז געווען
געמאַלט אין דרייסיק קאַלירן. דאָס איז געווען די שיה וואָס האָט

געבראכט דעם האר מערלין אמבראזיוס און פרוי אנאאיטיס, די פרוי פון דער אָזערע, מיט אַ גרויסער סוויטע, צו ברענגען די יונגע גענעווייר קיין לאַנדאָן, וואו זי האָט געזאָלט פארהייראט ווערן צו קיניג אַרטור.

אַפריער איז דאָרט געווען אַ וואָך פון פעסטן און טורנירן און פאַרוויילונגען פון יעדן מין. איצט האָבן טרומיטן געשאלט, און אויף אַ בינע וואָס איז געווען באַפּוצט מיט פענדלאַך און געשמאַקפולע טעפּיכער איז קיניג גאַגירואַן געזעסן נייגנדיק זיך און בלינצנדיק אין זיינע שענסטע קליידער, אורצוטיילן ווער עס האָט זיך אויסגעצייכנט. און אויפן פעלד האָט זיך באַוויון אַ געדענג פון דוקסן און הערצאָגן און באַראַנען און פילע באַרימטע ריטער, צו שטרייטן פאַר כבוד און אַ פליטערקרענצל פון פּערל.

יורגען האָט געצויגן דעם אַקסל, און געערט דעם מנהג. דער דוקס פון לאַגרעי האָט זיך אויסגעצייכנט אין דעם ערשטן רייט קאַמף, אַראַפּוואַרפנדיק פון פּערד סער דאָדינא לע סאַוואַוש, הער צאָג ראָט פון מעליאַ, סער עפינאַגרי, און סער העקטאר דע מאַרי: דאָן האָט דער הערצאָג דאמא פון ליסטעניז דערלאָנגט ווי אַ וויר בער, און יורגען האָט צופּרידן זיך אַראַפּגעגליטשט מיט דעם עק פון זיין וואוילן פּערד. זיין איינטייל אין דעם רייטקאַמף איז געווען גענענדיקט, און ער איז געווען האַרציק צופּרידן דערמיט. ער האָט ליבערשט געוואַלט באַטראַכטן איידער טיילנעמען אין אַזעלכע פעסטן; און ער האָט איצט נאָכגעפאַלנט זיין נייגונג מיט דעם פאַרטערפלאַכסטן קומער, וואָרים ער האָט גערעכנט אז קיינמאַל האָט וואָס פאַר אַן אַנדער דיכטער זיך ניט געפונען אין אַ סיטואַציע וואָס איז ראַמאַנטיש רייצנדער.

בייטאָג איז ער געווען דער דוקס דע לאַגרעי, וואָס איז אַן און פאַר זיך אַ היפשע פאַרבעסערונג איידער אַוועקלייען אויף משכנות: איז די נאכט צוגעפאַלן, האָט ער דיסקאַנטירט די ספּעציעלע פּרי ווילעניעס פון אַ קיניג. עס איז געווען די געהיימקייט, דאָס אָפּנארן פון יעדן איינציקן, וואָס האָט אים באַזונדערס הנאה געמאַן: און געדענקענדיק וואָס פאַראַ אומגעהייער כיטרער יונג יורגען איז געווען, האָט ער כמעט פאַרגעסן אין דעם וואָס ער איז געווען אומד גליקלאַך איבער דער דערוואַרטער הייראט פון דער פרוי וועמען ער האָט ליב געהאַט.

איינמאַל אָדער צוויימאַל האָט ער איבערגענומען אַ שפיץ פון אַ בליק פון גאַגירואַנס ממזריש אַלט אויג. יורגען האָט צו דער

צייט פארהאסט גאגנרוואנען אלס פערזאן פון מיאוס'ע אומגערעכטע האנדלונגען.

„ניט אכטונג צו געבן בעסער אויף זיין אייגענער טאכטער“, האָט יורגען באַטראַכט, „איז שענדלאַך, דער מאַן פאַרנאַכלעסיקט זיין פליכט אלס פאָטער, און אזוי צו טאָן איז ניט רעכט“.

16. פאַרשידענע פלאַנטערן פון קיניג סמאַיט

איצט האָט פאָסירט פאַר דריי נעכט איינע נאָך דער אַנדערער ווי דער פרינצעסן איז געווען אוממעגלאַך צו פירן געשפרעך מיט יורגענען אין געריכטזאַל. האָט אין איינעם פון די דריי אומפאַר-נומענע אַוונטן דוקס יורגען געמאַכט אַ הוליאַנקע מיט אַריבערן און אוריינען, צוויי פון גאָנרוואַנס באַראַנען, וועלכע האָבן זיך ערשט צוריקגעקערט פון פענגווער-גיר, און האָבן געהאַט מאַדנע מעשיות צו דערציילן וועגן דער קאַמפאַניע צויבערנס וואָס באַפעסטיקן דאָס פלאַץ.

אַלע דריי זיינען געווען געברענטע שכורים, אזוי אַז יורגען איז געגאַנגען אין בעט אַריין באַרייט פאַר אַלץ. שפעטער האָט ער זיך אויפגעזעצט אין בעט, און געפונען אַז עס איז געווען פונקט ווי ער האָט דערוואַרט. דאָס צימער איז געווען אין רשות פון גייסטער, און צופוסן ביי זיין געלעגער זיינען געווען צוויי פון זיי: איינער, אַ פרעכע און קרום-בליקנדיקע צויבער-דערשיינונג, געקליידט אין אַלטמאָדישן קרינסגעווער, און דער צווייטער, אַ שיינע בלאַסע פרוי, אין די געוויינלאַכע פלאַטערנדיקע ווייסע טוכקליידער.

„גוט מאַרגן אייך ביידע“, זאָגט יורגען, „און עס טוט מיר נאָך לייך וואָס איך קאָן ניט צונעבן אַז עס פרייט מיך אייך צו זען. כאַטש צוריק געשמועסט זייט איר ווילקאַמען אויב איר קאָנט באַטרייבן אייערע גייסטער-אַנגעלעגנהייטן דאָ אין צימער אין דער שטיל“. דאָן, זעענדיק ווי ביידע צויבער-דערשיינונגען האָבן אויסגעזען פאַרוואַנדערט, האָט יורגען פאַרגעזעצט צו דערקלערן. „לעצט יאָר, ווען איך בין אַרומגעפאַרן צוליב געשעפט אין וועסט-פאַליע, איז עס געווען מיין מיאוס גליק צו פאַרברענגען אַ נאַכט אין דעם גייסטער-באַזוכטן שלאַס פון נויעדעסבערג, וואָרים איך האָב ניט געקאַנט צומאַכן קיין אויג אפילו אין דעם פלאַץ. עס איז דאַרטן געווען אַ גייסט אין אויפזיכט וואָס האָט ניט אַנדערש ווי געקלאַפערט מיט גרויסע אייזערנע קייטן און שוידערנדיק געעכצט דורך דער גאַנצער נאַכט. דאָן, צו מאַרגן-צו, האָט ער זיך פאַר-

וואנדלט אין א סטראשידלע א קאטער, און ארויפגעדראפעט זיך צופוסן. אין מיין בעט: און דאָרט האָט ער זיך איינגעקארטשעט מיאוקענדיק ביז באַניגען. און אזוי ווי איך קען ניט קיין דייטש, איז עס פאַר מיר געווען אוממעגלאַך אים לאַזן ווי-עס-איז צו וויסן וועגן מיין אומצופרידנקייט מיט זיין אויפפירונג. איצט האָף איך אז אַלס לאַנדסלייט, אָדער ווי איך וואָלט געקאָנט זאָגן מיט גרעסערער פינקטלאַכקייט, אַלס געוועזענע לאַנדסלייט, וועט איר פאַרשטיין אז אזאָ אויפפירונג האָט לחלוטין קיין זין ניט."

"מיין האַר", זאָגט דער מאַנסבילשער גייסט, און ער איז אויפֿ-געשוואומען צו זיין נאַנצער הוידי, "עס איז העזלידיק פון דיר צו האָבן אזאָ פאַרראַכט. איך קאָן בלויז האַפן אז עס שטאַמט פון דיין עמדהאַרצות."

"וואָרים איך בין זיכער", האָט די פרוי אַריינגעשטעלט, "אז איך האָב שטענדיק פיינט געהאַט קעני, און מיר האָבן זיי קיינ-מאָל ניט געהאַט אַרום שלאָסן."

"און דו מוזסט מיר אַנטשולדיקן די אפנהערציקייט, מיין האַר", האָט דער מאַנסבילשער גייסט פאַרגעזעצט, "אַבער דו האָסט ניט געקאָנט האָבן פאַרקערט צופיל אין נאָבעלער געזעלשאַפט אויב דו ביסט ווירטלאַך אומפעאיק צו אונטערשיידן צווישן מיטגלידער פון קעזישן מין און מיטגלידער פון דעם רעגירנדיקן שטאַם אין גלאַ-טיהאַן."

"מילא, איך האָב געווען אַלמנות-קיניגנס וועלכע באַרעכטיקן אזאָ מין טעות", האָט יורגען באַמערקט, "דאָך בעט איך אַנטשולדי-קונגן ביי אייך ביידע, וואָרים איך האָב ניט געהאַט דעם מינדסטן געדאַנק אז איך ווענד מיר צו קיניגטום."

"איך בין געווען קיניג סמאָיט", האָט דער מאַנסבילשער גייסט דערקלערט, "און דאָס איז געווען מיין ניינט ווייב, קיניגן סילוויאַ טערעי".

יורגען האָט זיך פאַרנייגט אזוי העפלאַך, האָט ער זיך גע-שמייכלט, ווי עס איז געווען מעגלאַך אין זיינע אומשטענדן. עס איז ניט לייכט צו פאַרנייגן זיך העפלאַך אויפגעזעצטערהייט אין בעט.

"אַפט און איבעראַמאָל האָב איך געהערט וועגן דיה, קיניג סמאָיט", זאָגט יורגען: "דו ביסט געווען דער זיידע פון גאַגירווואן נאָר, און דו האָסט געטייט דיין ניינט ווייב, און דיין אַכט ווייב, און דיין פינפט ווייב, און דיין דריט ווייב אויך; און דו ביסט גע-ווען באַקאַנט אונטער דעם צונאַמען "דער שוואַרצער קיניג", וואָרים

אלס מאַנאַרד ביסטו געווען פאַררעכנט פאַר דעם ערנסטן אויס-
וואורף וואָס האָט ווען רעגירט אין גלאטיהאַן און די רויטע אינדד-
לען“.

עס האָט יורגענען געשיינט אז קיניג סמאַיט איז געווען אין
א פאַרלעגנהייט. אָבער עס איז שווער צו זיין גאַנץ זיכער ווען
א גייסט ווערט רויט פאַר שאַנדע. „מעגלאַך אז מען האָט וועגן
מיר גערעדט אויף אזא אופן“, זאָגט סמאַיט, „וואָרים די שכנים זיינען
געווען טאַרלענדיקע פליאַטקעמאַכערס, און איך האָב קיין מול ניט
געהאַט צו מיינע שידוכים. און איך באַדויער, איך באַדויער
זייער און זייער, צוצוגעבן אז אין אַ רגע פון עקסטרעמער דאָך ניט
לחלוטין אורזאַכלאַזער אויפּרעגונג האָב איך געמאַכט אַן אַטענטאַט
אויף דער פרוי וועמען דו זעסט איצט פאַר זיך“.

„און איך בין זיכער, אז ניט דורך מיין שולד“, זאָגט סילוויאַ
טערעי.

„געוויס, מיין טייערע, דו האַסט זיך ווידערגעשטעלט מיט דיין
גאַנצער קראַפט. איך ווינטש נאָר אז דו זאָלסט האָבן געווען זיין
אַ גרעסערע און קרעפטיקערע פרוי. אָבער דו, מיין האַר, קאַנסט
איצט זיך פאַרשטעלן, גלויב איך, ווי נאַריש עס איז צו דערוואַרטן
פון אַן ערהאַבענעם קיניג פון גלאטיהאַן, און דער קיניג פון
וועלכער ער איז געווען אַנטציקט, זיך זעצן אויף דיין בעט און
וואָיען“.

נו דאָן, איבערלייגנדיק זיך, האָט יורגען מודה געווען אז ער
האָט קיינמאַל ניט געהאַט די דערפאַרונג; אויך, האָט ער הנ'עווריק
צוגעגעבן, האָט ער זיך ניט געקאַנט דערמאנען איבער אַן ענלאַכן
אינצידענט צווישן זיינע פריינט.

„דער באַגריף איז זיכער אַן אַבסורדישער“, איז קיניג סמאַיט
אַנגעגאַנגען, און ער האָט אָפּשיילאַך געשמייכלט. „מיר ווערן גע-
צויגן אַהערצו צוליב גאַנץ אַנדערע צוועקן. פאַרוואָר, מיר פאַר-
לאַנגען פון דיר, אלס מיטגליד פון אונדזער משפּחה, אַרויסהעלפּן
אונדז אין אַ דעליקאַטער אַנגעלעגנהייט“.

„איך וואָלט געווען צופרידן“, האָט יורגען געזאָגט, „צו העלפּן
אייד מיט וואָס איך קאָן נאָר. אָבער פאַרוואָס רופט איר מיך אַ
מיטגליד פון דער משפּחה?“

„אַלזאָ, צו רעדן אָפּענע דבורים“, זאָגט סמאַיט, מיט אַ שמיי-
לענדיקער העויה, „איך באַהויפּט ניט אז איך בין פאַרוואַנדט מיט
דעם דוקס פון לאַגריעי — —“

„אמאל“, זאגט יורגען, „וויילט זיך ליבערשט ארוממאָרן אינ-
קאָנגיטאָ. אלס אַ קיניג, באַראַרפסטו דאָס פאַרשטיין.“
„מיין אינטערעס איז ניכער אין דעם אייניקל פון שטיינװאָר.
זלאָג, דו געדענקסט זיכער דיין באַבע שטיינװאָר ווי, איך צווייפל
ניט, אַ הנ'עוודיקע אַלטע פרוי. אָבער איך געדענק די שטיינ-
װאָר, לודוויקס ווייב, אלס איינע פון די רייזנדיקע מיידלעך אויף
וועמען אַ קיניגס אויגן האָבן ווען געשיינט.“

„אך, מיין האַר“, האָט יורגען געזאָגט, אויפגעשוידערט, „און
וואָס איז דאָס אַזוינס וואָס דו דערציילסט מיר!“

„בלויז אז איך האָב שטענדיק געהאַט אַ צערטלאַכע טבע.“
האָט קיניג סמאָיט געענטפערט, „און אז איך בין געווען אַ וואוילער
אייפערדיקער יונגער קיניג אין יענע צייטן. און איינע פון די
פאָלגן פון מיין זיין די אלע זאַכן איז געווען דיין פאַטער, וועמען
מענטשן האָבן גערופן קאַטה דער זון פון לודוויק. אָבער איך קאָן
דיר פאַרזיכערן אַז לודוויק האָט גאַרניט געטאָן צו פאַרדינען עס.“

„אַזוי, אַזוי!“ האָט יורגען געזאָגט: „דאָס אַלץ איז זייער
סקאַנדאַליעז: און עס איז אויך זייער צערודערנדיק צו האָבן
אַרויפגענויט אויף דיר אַ שפּאַנגל נייעס זיידן אין דער פרימאָרגנדי-
קער שעה. דאָך, עס איז געשען אַ היפשע וויילע צוריק: און
אויב לודוויק האָט זיך ניט אויסגעעסן דערפאַר, זע איך ניט קיין
אורזאך פאַרוואָס איך זאָל עס טאָן. און אויסערדעם, קיניג
סמאָיט, איז מעגלעך אַז דו דערציילסט מיר ניט דעם אמת.“

„אויב דו צווייפלסט אין מינע רייד, מיין הויכגעבוירן איי-
ניקל, דאַרפסטו בלויז אַריינקוקן אין דעם ערשטן שפּיגל. עס איז
טאַקע אָט צוליב דעם וואָס מיר האָבן געוואַנט צו צעשטרייען
דיך פון דיין שלאָף. וואָרים פאַר מיר פאַרמאַנסטו אַ מערקווירדיקע
ענלאַכקייט. דו האָסט דאָס משפּחה-אויסזען.“

איצט האָט יורגען באַטראַכט די געזיכטסיגן פון קיניג
סמאָיט פון גלאַטיהאָן.

„ווירקלעך“, האָט יורגען געזאָגט, „פאַרשטייט זיך אַז עס איז
זייער שמיכלענדיק צו הערן אַז דיין אנבליק איז קיניגלעך. איך
ווייס לחלוטין ניט וואָס צו זאָגן אלס ענטפער צו דעם געמיינטן
קאָמפלימענט ניט צו ווייזן זיך פאַר אומהעפלאַך. איך וואָלט
קינימאָל פאַר אַ רגע אפילו ניט געקאָנט צווייפלען אין דיין
האָבן געווען זיין באַוואונדערט אין דיין צייט, מיין האַר, און אַז
צווייפל האָסטו עס פאַרדינט. פונדעסטוועגן — יא, מיין נאָז“

למשל, פון דעם וואָס איד האָב בין איצט באַמערקט אין שפיגל, שיינט ניט אויס צו זיין קורנאַסע.

„אַר, אָבער דערשיינונגען זיינען שפּריכווערטלאַך באַטריגעריש, האָט קיניג סמאָיט באַמערקט.

„און אַרום דער לינקער זייט, האָט די קיניגן סילוויאָ טערעי צוריקגעוויזן, באַמערק איד אַן אויסגעשפּראַכענע ענלאַכקייט.“

„איצט קאָן איד אויסזען צו זיין אומגעהעריק טעמפּ, האָט יורגען געזאָגט, ״וואָרים איד בין עטוואָס טעמפּ. עס איז אַ גע-וואוינהייט מיינע, אַ זייער שלעכטע געוואוינהייט פון קליינערהייט אָן, און איד האָב קיינמאָל ניט געקאָנט זיך אָפּגעוואוינען דערפון. און אזוינאָך האָב איד ניט דעם מינדסטן באַגריף וואוהין איר צילט.“

האָט געענטפּערט דער גייסט פון קיניג סמאָיט: „איד וועל דיר דערקלערן. פונקט מיט דריי און זעכציק יאָר צוריק האָב איד דערמאָרדט מיין ניינט ווייב אין אומשטענדן פון זונדערבאַרער ברוטאַליטעט, ווי דו האָסט מיט גאַנץ צווייפּלחאַפטן געשמאַק דער-מאַנט.“

דאָן האָט זיך יורגען עטוואָס פאַרשעמט, און דערפילט אַז עס פאַסט ניט פאַר אים, וועלכער האָט אַנומלֶט אָפּגעהאַקט דעם קאַפּ פון זיין אייגן ווייב, אַנצונעמען די מינע פון אַ צדיק. „פאַר-שטייט זיך“, זאָגט יורגען, ברייטזיניקער, „די קליינע משפּחה-אונטערשידן זיינען שטענדיק מסוגל צו פאַסירן אין פאַרהייראַטן לעבן.“

„זאָל זיין אזוי! כאַטש איד שווער ביי דער ראַבער קאַץ און דער פאַרבּרענטער קאַטשערע, עס איז געווען אַ צייט ווען איד וואָלט ניט גערולדט אזעלכע באַמערקונגען. נו, מילא, די צייט איז פאַר-ביי, און איד בין אַ בלוטלאָז וועזן וואָס דער ווינט קערט מיט דעם ווינטס ווילן דורך לענדער אין וועלכע ערשט נעכטן איז קיניג סמאָיט געווען פאַרכטבאַר. אזוינאָך לאָז איד דאָס וואָס איז גע-ווען ז י י ן.“

„נו, דאָס לייגט זיך אויפן שכל“, האָט יורגען געזאָגט, „און צו זיין עטוואָס מליצה'דיק איז די פּריווילעגיע פון זיידעס, דערפאַר בעט איד דיר, מיין האַר, זעץ פאַר.“

„צוויי יאָר נאַכדעם האָב איד באַגלייט דעם אימפּעראַטאָר לאַקרוין אין זיין צוג קעגן די סוועוועטיס, אַ בייז און לוקסוריעז פאַלק וואָס פאַרערט גאַזאַרינען אויף אַ זונדערבאַרן אופן, דורך קליינע שיפּלאַך. איד מוז דיר זאָגן, מיין אייניקל, דאָס איז

געווען שוין איינמאל אן איבערפאל, אגעפירט דורך א באנדע פון
 אויסגעצייכנטע קעמפערס אין א לאנד פון רייכטום און פינע
 פרויען. אבער ליידער, ווי דאס ווערטל גייט, איז אין אונדזער צור
 ריקקער פון אסנאך מיין באליבטער גענעראל לאקרין געפאנגען
 געווארן פון דעם ביזן שונא דוקס קארינעאוס פון קארנוואל: און
 איך, צווישן פילע אנדערע וואס האבן באגלייט דעם אימפעראטאר,
 האב באצאלט פאר אונדזער וואויליונגישן מאסנרויב און גארגל-
 שניידן א זיער ביטערן פרייז. קארינעאוס איז לחלוטין ניט
 געווען ברייטזיניק, ניט וואס דו וואלסט גערופן א וועלטלאכער
 מענטש. אזוינאך איז עס אין א פארפעסטעטער תפיסה וואס איך
 בין איינגעקערט געווארן, — איך, סמאייט פון גלאטיהאן, וואס
 האב איינגענומען עניסגארט און סארגיל אין אן אפענער שלאכט
 און פארטלאז געהייראט די יורש'טע פון קאמווי! אבער איך וועל
 דיר פארשפארן די אומאנגענעמע איינצלהייטן. עס גענוגט צו
 זאגן אז איך בין געווען אומצופרידן מיט מיין וואוינונג. דאך
 ווי גערן איך וואלט זי פארלאזן, איז דאן געווען בלויז איין אויס-
 וועג. עס האט געמיינט דאס דערמארדן פון מיין געפענגעניש
 וועכטער, א טריט וואס, איך מוז מודה זיין, איז מיר געווען דער-
 ווידער. איך האב אָנגעהויבן צו ווערן עלטער, און בין געווארן מיר
 פון מאָרדן מענטשן. דאך, נאך רייפער באדאכטזאמקייט, האט דאס
 לעבן פון א גאטלאזן שורקע, אן וואסער איידלקייט און מיט קיין
 געפיל פון מיטלייד, און טויב צו די אַנצהערענישן וועגן כאבאר,
 געשיינט צו זיין פון קיין איבערוועלטיקטער וויכטיקייט".

"איך קאן מיר שוין מאל, זידע, אז דו ביסט ניט געווען
 טיף פארטאן סיי אין כאראקטער סיי אין דער אנטאטאמיע פון
 דיין געפענגעניש-וועכטער. האסטו געטאן דאס וואס איז געווען
 אומפארמיידלאך".

"יא, איך האב אים פארעטעריש דערמארדט, און געמאכט פליטה
 אומדורכדינגלאך פארקליידט קיין גלאטיהאן, וואו איך בין ניט
 לאנג דערנאך געשטארבן. מיין שטארבן פינקטלאך דאן איז געווען
 דאס דערווידערדיקסטע, ווארים איך האב אָקארשט געזאלט פאר-
 הייראט ווערן, און זי איז געווען א מערקווירדיק צוציענד מיידל, —
 קיניג טירנאגס טאכטער, פון ארום קרייטנאָר. זי וואלט געווען
 מיין דרייצנט ווייב. און ניט קיין וואָך פאר דער חופה האב
 איך זיך אויסגעגליטשט און אראפגעפאלן פון מינע אייגענע שלאס-
 טרעפ, און צעבראכן מיין האלדזנאָקן. עס איז געווען א דערנידערנ-
 דיקער סוף פאר איינעם וועלכער איז געווען א קרינסטאן מיט א

חיפושן שם. אויף מיין וואָרט, עס האָט מיך געמאַכט צו רענקען אַז
עס שטעקט פאַרט עפעס, נאָך אַלעמען, אין דעם פאַרצייטיקן אַבער-
גלויבן וועגן דרייצן אַלס אַן אומגליקלאַכע צאָל. אָבער וואו
האַלט איך ? — אַ, יאָ ! עס איז אויך אומגעוונט צו זיין נאכ-
לעסיק מיט מאָרדטאַטן. דו פאַרשטייט דאָך שוין אַז פאַר איינער
אָדער צוויי אַזעלכע אנגעלעגנהייטן בין איך פאַראורטיילט צו באַ-
זוכן דאָס אַרט פון מיין פאַרבּרעכן צום יאַרצייט : אַזאַ איינאָרד-
נונג איז רעכט גענוג, און איך קלאָג זיך ניט, כאַטש פאַרשטייט
זיך, עס מאַכט אַ לאַך אין דעם אוונט. אָבער עס האָט פאַסירט
אַז איך האָב פאַרעטעריש געטויט מיין געפענגניש-וועכטער מיט
אַ גרויסן ברוקשטיין דעם פיפּצנטן יוני. איצט איז דער אומ-
גליקלאַכער פּאַל, דער ווירקלאַך אומגעלומפערטער שטריו, געווען
דאָס וואָס עס איז צו דער שעה-צו געווען דער יאַרצייט פון דעם
טויט פון מיין ניינטן ווייב."

"און דו גייסט און ברענגסט אום דער רוח ווייסט וועמען אין
אַזאַ טאָג !" האָט די קיניגן סילוויא טערעי געזאָגט. "דו קלע-
טערסט אַרויס פון געפענגניש-פענסטער אין די פייגנבלעטער פון
אַ מאָנאַשקע אין אַ יאַרצייט ווען דו וואָלסט באַדאַרפט זיין אויף
דיינע קניען אין נוצלאָזן תּשוכה-טאָן ! אָבער דו ביסט געווען
אַ האַרטער מענטש, סמאָיט, און עס איז געווען ווינציק וואָס
ליבעהעפּלאַכקייט וואָס דו האַסט אַרויסגעוויזן: דיין פרוי אין אַ צייט
ווען זי וואָלט געמעגט געהעריק אַרויסקוקן אויף דיין דערמאנען
זיך, און דאָס איז ווירקלאַך אַזוי."

"מיין טייערע, איך בין מודה אַז עס איז אומבאַזינט געווען פון
מיר, איך האָב ניט ליידער מער וואָס צו זאָגן. יעדנפאַלס, אייניקל,
האַב איך אַנטדעקט נאָך מיין טויט אַז אַזאַ אומבאַזינטקייט האָט
פאַראורזאָכט מיין באַזוך יעדן פיפּצנטן יוני אַרום דריי ביינאַכט
אין צוויי באַזונדערע פּלעצער."

"גו, אָבער דאָס איז דאָך געווען גערעכטיקייט", האָט יורגען
געזאָגט.

"עס האָט געמעגט זיין גערעכטיקייט", האָט סמאָיט צוגעגעבן :
"אָבער וואָס איך באַהויפט איז אַז עס האָט געשיינט צו זיין אומ-
מעגלאַך. ווי-עס-איז, האָט מיר אַרויסגעהאַלפּן מיין עלטער-עלטער-
עלטער זיידע פענפּינגאָן ווריקווראָס אפּ מילוואַלד גלאַזאניף. ער
האַט אויך געהאַט דעם משפּחה-אַנבליק, און איז געווען ענלאַך צו
מיר אויף אַזויפיל אַז יעדער איינער איז געווען נאַנץ צופרידנעשטעלט
מיט זיין שפּילן מיין ראָל ; און מיט מיין ווייבס הילף האָט ער ווי-

דער האלט מיין שלימ'מול'ריק פארברעכן אויף דעם אָרט וואו עס איז געשען, יוני נאָך יוני."

"פארוואָר", האָט קיניגן סילוויאָ געזאָגט, "ער האָט גענוצט זיין שווערד אומגעהייער בעסער ווי דו, מיין טייערער. עס איז געווען אַז אַנטציקטער פאַרנעניגן דערמאָרדט צו זיין פון פעפיניאָן ווריקווראס אפּ מילוואַלד גלאזאניף, און ער וועט מיר שטענדיק באַנג טאָן."

"וואָרים דו מוזסט פאַרשטיין, אייניקל, אַז דער טערמין פון קיניג פּעפיניאָן ווריקווראס אפּ מילוואַלד גלאזאניפּס אויפהאַלט אין גהינום איז איצט אויסגעגאַנגען, און ער איז דאָ ניט לאַנג אַרײַן אין הימל. דאָס איז געווען אנגענעם פאַר אים, מעג איד זאָגן, טאָ קלאַג איד זיך ניט. דאָך, לאָוט עס מיך אָן וועמען צו פאַרנעמען זיין פּלאַץ. מלאכים, פאַרשטייטו דאָך, איז ניט דער לויבט צו באַניין מערדערייען, אפילו אַלס אַ טובה. מען מעג רעדן כענען אַז עס וואָלט באַפעסטיקט אַ געפּערלאַכן פּרעזערענט."

"דאָס אַלץ", האָט יורגען געזאָגט, "שיינט צו זיין באַדויערנדיק, אָבער ניט מערקווירדיק קלאַר. איד בין אנדערהאַלבן מאָל באַרייט צו דינען דיר, מיין האַר, ניט האַבנדיק קיין זיבן אַכטלען פון אַ באַגריף וואָס דו פאַרלאַנגסט פון מיר. קום, קלעפּ אָן אַ נאָמען דער רויף!"

"דו האָסט, ווי איד האָב געזאָגט, דעם משפּחה-אַנבליק. דו ביסט, באַמת, דאָס לעבעדיקע געשטאַלט פון סמאָיט פון גלאַטיהאַן. טאָ בעט איד דייך דרינגנד, מיין הויכגעבוירן אייניקל, פאַר דער איינער נאכט צו פאַרשטעלן זיך אַלס מיין גייסט, און מיט דער הילף פון קיניגן סילוויאָ טערעי זע, איד בעט דייך, אַז דריי אַ זייגער זאָל דער וויסער טורעם זיין גייסט-באַזוכט פאַר יעדן איינעמס באַפרידיקונג. זאָנסט", האָט קיניג סמאָיט געזאָגט, באַטריבט, "וועלן די פּאָלן זיין קלעגלאַכע."

"אָבער איד האָב ניט געהאַט קיין דערפאַרונג אין גייסט-פאַר-פּאַלונג", האָט יורגען צוגעגעבן. "עס איז אַ באַשעפּטיקונג אין וועלכער איד פּרעטענדירט ניט צו קיין פעאיקייט: און איד הייב אפילו ניט אָן צו וויסן פינקטלאַך ווי אַנצוגיין דערמיט."

"דאָס איז זייער איינפאַך, כאַטש געהיימניספולע איינלייטונגען וועלן, פאַרשטייט זיך, זיין נויטיק, כדי צו פאַרוואַנדלען אַ לעבעדיקן מענטשן אין אַ גייסט —"

"פון די געוויינלאַכע איינלייטונגען, מיין האַר, איז אָפּגערעדט: און איד מוז לחלוטין זיך אָפּזאָגן פון ווערן געשטאַכן, אַדער פאַר-סמ'ט אַדער עטוואָס פון דעם אָרט, אפילו צוליב מיין זיידן."

ביידע, סמאָיט און סילוויא, האָבן פּראָטעסטירט אז אַן עני
לאַכער ווייטגייענדיקער שרויט וואָלט געווען איבעריק, זינט יורגענס
גייסטשאַפּקייט האָט געוואָלט זיין פּאַרנענגלאַך. פּאַרוואָר, אַליץ
וואָס יורגען האָט באַדאַרפט טאָן איז אויסלערן דעם געמאַלטן בעכער
וואָס סילוויא טערעני האָט אים אויסגעשטרעקט, מיט דרוואַידישע
ברכות.

און פאַר אַ וויילע האָט יורגען זיך געקוויינקלט. דער גאַנצער
עסק האָט געשיינט צו זיין עפעס אומגלויבלאַך, דאָך זיינען די
פעדים פון פּאַרוואַנדשאַפט געווען שטאַרקע, און ניט אָפט שטייט
אימיצן פאַר דער צופאַל אַרויסהעלפּן, ווי אומבאַדייטנדי, זיין לאַנג
פאַרשטאַרבענעם זיידן: אויסערדעם האָט דער געטראַנק אים זייער
פאַרשמעקט.

„מילאָ“, זאָגט יורגען, „איך בין באַרייט צו פאַרווכן יעדן
געטראַנק איינמאַל“. דאָן האָט יורגען אַ טרינק געטאָן.

דער טעם איז געווען אויסגעצייכנט. דאָך האָט דער געטראַנק
ניט אָנגעהויבן צו אַרן יורגענען, צוערשט. דאָן האָט ער אָנגעהויבן
פילן אַ ביסל קאָפּדרייעניש. נאָכדעם האָט ער אַראָפּגעקוקט און
זיך געוואונדערט צו באַמערקן אז עס איז קיינער ניט געווען ביי
אים אין בעט. אַ טיכטיקער אונטערזוך האָט אַנטפּלעקט אַ שאַטנר
דיק געמעל פון אַ מענטשלאַך געשטאַלט, דורך וועלכן דאָס בעט-
געוואַנט איז איינגעפאַלן. דאָס, האָט ער באַשלאָסן, איז אַליץ
וואָס איז פאַרבליבן פון יורגענען. און עס האָט אים געמאַכט
צו פילן מאַדנע. יורגען איז אויפגעשפרונגען ווי אַ צעפּאַלאַשעט
פערד, און מיט אַזא שרעק אז ער איז אַרויסגעפּלויגן פון בעט, און
האָט זיך געפונען שוועבנדיק לייכט ווי אַ פּעדער איבערן צימער.

איצט האָט יורגען פּולקאָס דערקענט דאָס געפיל. ער האָט
עס אָפט געהאַט אין שלאָף, אין חלומות אין וועלכע ער פּלעגט
אויסבייגן די ליטקעס ביי די קניען אַזוי, אז זיינע פיס פּלעגן
נאָכקומען הינטער אים, און ער האָט דורכגעשוועבט דורך דער
לופטן אָן וואָסער מי. דאָן האָט עס געשיינט צו זיין אַבסורדיש
איינפאַד, און ער פּלעגט זיך וואונדערן פאַרוואָס ער האָט קיינמאַל ניט
געדענקט דערפון פריער. און דאָן האָט ער נאָכגעדענקט. „עס
איז אַן אויסגעצייכנטער אופן פון באַוועגן זיך. איך וועל קומען
צום איבערבייסן אַזוי-אָנאָך אינדערפרי, און ווייזן ליזאן ווי איינ-
פאַך עס איז. ווי דאָס וועט איר שטוינען, קיין פּראַגע ניט, און
ווי געאיכט זי וועט דענקען איך בין!“ און דאָן פּלעגט יורגען אויפ-
וואַכן, און געפּינען אז ווי-עס-איז האָט ער פאַרגעסן דעם פּאַקוס.

אבער גראד איצט איז די ארט באוועגונג געווען אומשטרייב
 באר לייכט. האָט יורגען געשוועבט אַרום בעט איינמאָל אָדער
 צוויימאָל, דאָן צו דעם באַלקן צוליב איבונג. דורך אומדערפאַרונג
 האָט ער מיסגערעכנט די נויטיקע וואָג, און דורכגעשוואונגען אַרויפצו
 אין דעם אייבערשטן צימער אַרײַן, וואו ער האָט זיך געפונען פלאַטערנ-
 דיק גלייך אַרום דעם בישאָפּ פון מעריאָן. זײַן עמינענץ איז ניט
 געווען אַלײַן, אבער אַזוי ווי בײַדע באַזיצער פון דער וואוינונג זײַנען
 געווען אַנטשלאָפּן האָט יורגען ניט בײַגעלעכט קײַן אומעפּיסקאַפּישע
 זאָך. איצט האָט יורגען זיך פאַראײַניקט מיט זײַן זײַדן, און אָנגע-
 גורט דעם באַצויבערטן קאַליבורן, און געפרענט וואָס איז דאָן צו
 טאָן.

„דאָס דערמאָרדן וועט געשען אין דעם ווײַסן טורעם, ווי גע-
 וויינלאַך. קײַניגן סײַלוויאָ וועט דיך אונטעריכטן אין די איינצל-
 הײַטן. דו קאָנסט דיר צוטראַכטן דאָס מערסטע פון דער האַנד-
 לונג, פונדעסטוועגן, זײַנט די פרוי פון דער אָזערע, וועלכע פאַר-
 נעמט דאָס צימער הײַנטיקע נאַכט, איז זײַער מעגלאַך אומבאַקאַנט
 מיט אונדזער שרעקלאַכער געשיכטע.“

דאָן האָט קײַניג סמאָיט באַמערקט אַז עס איז שוין לאַנג צײַט
 פאַר אים צו האַלטן די באַשטעלונג אין קאָרנוואַל, און ער איז צע-
 דינען אין דער לופט, מיט אַ רואיקער זיכערקײַט וואָס האָט באַ-
 שפּראַכן לאַנגע איבונג: און יורגען האָט נאָכגעפּאָלנט דער קײַניג
 סײַלוויאָ טערעײַ.

17. וועגן אַ האַן וואָס האָט געקרייעט צו גיך

קינפטיק דערצײלט די מעשה ווי יורגען און דער נײַסט פון
 קײַניגן סײַלוויאָ טערעײַ זײַנען געקומען אין דעם ווײַסן טורעם. די
 פרוי פון דער אָזערע איז געווען אין בעט: זי איז געשלאָפּן
 אָן אַ בײַשלאַפער, ווי יורגען האָט באַמערקט מיט צופרידנקײַט.
 וואָרים ער האָט ניט געוואַלט אַרײַנפאַלן מער אין קײַנע טעטע-
 טעטס, און פרוי אַנאַאיטיס האָט צוערשט ניט אויפגעוואכט.

דאָס איז געווען אַ פּינסטערע און הויך־ראַמיקע וואוינונג, מיט
 פּינסטלאַך דער טראַדיציאָנעלער מאָס לבנה־ליכט פליסנדיק דורך
 צוויי פּענסטער. יעדער נײַסט, אַפילו אַ לעריונג, וואַלט זיך
 געווען קוויטירט מיט ערע אין אַזאַ אומגעבונג, און יורגען
 האָט געטראַכט אַז עס גײַט אים אויסערגעוויינלאַך גוט. ער איז
 געווען אור־שטאַמלאַך ברוטאַל, און צו איםפּראָוויזירן דעם באַגלייטערן

ריאלאָג האָט ער ניט געמונען פאַר שווער. אַזוינאַך איז אַלץ גענאַנגען גלאַט, און מיט אַזאַ ברען אַז אַנאַאיטיס איז באַלד אויפגעוועקט געוואָרן דורך קיניגן סילוויאַס ביו גאַר רירנדע אויס-געשרייען נאָר גענאד, און האָט זיך אויפגעזעצט אין בעט, גלייך ווי עטוואָס אויפגעפאַלן. דאַן האָט די פרוי פון דער אָזערע זיך צו-ריקגעלייגט אין די קישנס, און בייגעוואוינט דאָס איבעריקע פון דער שוידערלאַכער סצענע מיט מערקווירדיקער רואיקייט.

אַזוי איז געשען ביז די טראַגעדיע איז אויסגעוואָקסן צו איר שוידערלאַכן קלימאַקס, און היפּשלאַך געזונקען. מיט דער הילף פון קאַליבורן האָט יורנען דערמאָרדט זיין צייטווייליק ווייב. ער האָט געשלאַפּט איר אוממעכטיקן קערפּער איבער דעם דיל, ביי די האָר פון קאַפּ, און האָט פאַרויכטיק געדענקט צוערשט אַריינצו-לעגן איר קאַם אין זיין קעשענע, ווי קיניגן סילוויאַ האָט געהייסן, אַזוי אַז עס זאַל ניט פאַרלוירן גיין. ער האָט אַרויסגעלאָזט עטלאַכע טייוולשע „האַהאַס“ און אַלע אַלטע געשמאַקע קללות וואָס ער האָט געדענקט : אין קורצן, אַלץ איז געשען פאַרטערפלאַך ווען ער האָט פאַרלאָזט דעם ווייסן טורעם, מיט אַ געפיל פון זעלבסט-צופרידנקייט און קיניגן טערעי.

ביידע האָבן זיי זיך אָפּגעשטעלט אויף די שווינדל־שטיגן ; און אין דער פינסטער, נאָכדעם ווי ער האָט צוריקגעקערט איר קאַם, האָט די קיניגן דערציילט יורנענען ווי לייך עס טוט איר צו שוידן זיך מיט אים.

„וואָרים עס איז צוריק צום קאַלטן גרוב וואָס איך מוז גיין איצט, מיין האַר יורנען, און צו די גרויסע פלאַמען פון גהינם : און עס איז מעגלאַך אַז איר וועל דורך מער קיינמאַל ניט זען“.

„דער צופאַל וועט מיר באַנג טאָן, מאַדאַם, זאָנט יורנען, וואָרים דו ביסט דאָס שענסטע וועזן וואָס איך האָב ווען געזען“.

די קיניגן איז צופרידן געווען. „דאָס איז אַנגענעמע אינגלשע רייד, און מען קאָן זען אַז זיי קומען פון האַרצן. איר ווינטש נאָר איר זאַל קאָנען זיך באַגענענען מיט אַזעלכע אומסאַפיסטישע וועזנס אין מיין איצטיקן וואוינאַרט. אַנשטאַט, געפין איר זיך אין אַ הירט פון פאַרהאַרטעוועטע בעל־עבירה־ניקעס וואָס זיינען אַן האַרץ, וועלכע זיינען ניט פריי און אויסגעשפּראַכן וועגן קיין זאַד, און איר פאַר-האַס זייערע אַפּעקטאַציעס“.

„אַד, ביסטו דאַן ניט גליקלאַך מיט דיין טאָן, סילוויאַ ? איר האָב דאָס פאַרדעכטיקט“.

„איר זע סמאָיטן ווינציק וואָס. עס איז וואָרט ער האָט אַכט

אנדערע ווייבער, אלע איינוואוינערנס אין די זעלבע פלאמען, און קאן ניט ארויסווייזן קיין פארטייאישקייט. צוויי פון זיינע קיר ניגנס, פונדעסטוועגן, זיינען אוועק גלייך אין הימל אריין: און זיין אבט ווייב, גודרון, זיינען מיר גענויט מורא צו האבן, האָט געמוזט זיין אַ תשובה'לאַזע זינדערן, וואָרים זי האָט קיינמאָל ניט דערגרייכט דעם גהינם. אָבער איד זעלבסט האָב שטענדיק מיסטרויט דער גודרון: אַנדערש וואָלט איד קיינמאָל ניט געווען פאַרגעשלאָגן סמאָיטן צו דערשטיקן איר כרי צו מאַכן מיך פאַר זיין קיניגן. פאַרשטייטו איד האָב עס געהאַלטן פאַר אַ פיינער זאך צו זיין אַ קיניגן, אין יענע צייטן, יורגען, ווען איד בין געווען אַן איינפאַך בתולה'כן. און סמאָיט האָט מיט זיך פאַרגעשטעלט האָניק און בשמים און סאַמעט, אין יענע צייטן, יורגען, און איד האָב ווינציק וואָס פאַרדעכטיקט דעם גרויזאַמן גורל וואָס איז מיר באַשערט געווען."

"פאַרוואָר, עס איז זייער טרויעריק, סילוויאַ, דערמאַרדט צו ווערן פון דער האַנט וואָס האָט, אזוי צו זאָגן, געשוואוירן צו האַלטן אַן אויג אויף דיין וואוילשטאַנד, און וואָס דאַרף על פי יושר דינען דיר אויף די קניען."

"ניט דאָס האָט מיך געאַרט. סמאָיט האָט מיך אומגעבראַכט אין אַן אַנפאַל פון אייפערזוכט. און אייפערזוכט איז אויף איר פּע־לעהאַפטן אופן אַ קאַמפּלימענט. ניין, אַן ערגערע זאך ווי די האָט פאַסירט מיט מיר, יורגען, און פאַרביטערט מיר מיין גאַנץ לייב-אויף לעבן." און סילוויאַ האָט אַנגעהויבן וויינען.

"און וואָס איז דאָס געווען פאַראַ זאך, סילוויאַ?"

קיניגן סילוויאַ האָט אים איינגערוימט דעם שרעקלאַכן אמת. "מיין מאַן האָט מיך ניט פאַרשטאַנען."

"גו, ביי וואָס הייליק איז, זאָגט יורגען, "ווען אַ פרוי זאָגט מיר דאָס, ווען אפילו די פרוי איז טויט, ווייס איד וואָס זי דער-ווארט פון מיר."

האָט יורגען אומאַרמט דעם גייסט פון קיניגן סילוויאַ טערע, און געטרייכט איר. דאָן, געפינענדיק אַז זי איז גאַנץ גרייט געטרייכט צו ווערן, איז יורגען געוועסן פאַר אַ וויילע אויף די פינסטערע שטיגן, מיט איין האַנט אַלץ אַרום דער קיניגן סילוויאַ. די ווירקונג פון דעם געטראַנק איז וואַרשיינלאַך פאַרגאַנגען, וואָרים יורגען האָט געפונען אַז ער באַשטייט ניט מער פון קילער אומדורכ-דינגלאַכער פאַרע, נאָר פון וואַרעמסטן און שטייפסטן מין לייב דורכ-אויס. נאָר וואַרשיינלאַך איז די ווירקונג פון דעם וויין וואָס

יורגען האָט געהאַט געטרונקען פריער ביינאַכט ניט פאַרגאַנגען :
וואָרים איצט האָט יורגען אָנגעהויבן ווילד צו רעדן אין דער פינ-
טטער, וועגן דער נויטווענדיקייט פון זיין אויף וואָס פאַר אַ אופּן,
נקמה נעמען פאַר דעם שאַדן וואָס איז אָנגעטאָן געוואָרן זיין
נאָמענטלאַכן זיידן לודוויג, און יורגען האָט אַפירגעצויגן זיין שווער.
דעם באַצויבערטן קאַליבורן.

„ווייל, ווי דו פאַרשטייסט“, האָט יורגען געזאָגט, „טראָג
איד אזאָ געווער וואָס איז גענוג פאַר אַלע אַלגעמיינע געפעכטן.
און זאָל איד עס ניט באַזעצן כּדי אָפּצוצאָלן קיניג סמאָיטן פאַר דעם
אומרעכט וואָס ער איז באַזאַנגען קעגן דעם אָרימן לודוויג ? נה,
זיכער מוז איד. עס איז מיין פליכט.“

„אַד, אָבער סמאָיט איז איצט שוין צוריק אין גהינום“, האָט
קיניגן סילוויאָ פּראָטעסטירט, „און צו ציען דיין שווער קעגן אַ
פּרוי איז אַ פייגהייט.“

„יורגענס נקמה־נעמענדיקער שווער, מיין חנ'עוודיקע סיל-
וויא, איז די שרעק פון קנאה־דיקע מענער, אָבער ער איז די טרייסט
פון אַלע שיינע פרויען.“

„ער איז אומצווייפּלהאַפּט אַ גאַנץ היפּשער שווערד“, זאָגט
זי : „אַד, אַ וואונדערבאַרער שווערד, ווי איד קאַן פילן אפילו אין
דער פינסטער. אָבער סמאָיט, ווידערהאַל איד, איז ניטאָ דאָ צו
פאַרמעסטן זיך אין געווער מיט דיר.“

„דיינע באַווייזן צערייצן מיך, ווייל אַן אַרנטלאַכע פּרוי וואָלט
אַכטונג געגעבן אַז אַלע צוואות (ירושות) פון איר פאַרשטאַרבּענעם
מאַן זאָלן זיין געהעריק באַפּרידיקט.“

„אוי, אוי ! און וואָס מיינסטו — ?

„נה, אָבער זיכער איז אַן אייניקל — מיט איין גראַד ווייטער,
גיב איד צו — אַ מין ירושה (צוואה).“

„עס שטעקט עפעס אין דעם וואָס דו שלאָנסט פאַר —
„עס שטעקט זייער פיל אין דעם וואָס איד שלאָג פאַר, איד
פאַרזיכער דיר. עס איז דאָס נאַטירלאַכסטע און דורכדרינגלאַכסטע
אַרט דענקען ; און איד פאַרלאַנג בלויו צו דערפילן אַ פליכט —
„אָבער דו האַסט מיך צעטרויסלאַט, מיט דעם גרויסן שווערד דיר-
נעם, דו מאַכסט מיך נערוועזי, און איד קאַן ניט אַרגומענטירן
אַזוי לאַנג ווי דו פאַכסט אַרום מיט אים. נה, קום, שטעק אַריין
דעם שווערד ! אַד, וואָס קאַן מען טאָן מיט דיר ! אַט האַסטו
די שייך פאַר דיין שווערד“, זאָגט זי.
ביי דעם פונקט זיינען זיי אונטערבראַכן געוואָרן.

„רוקס פון לאַגרעי.“ זאגט די שטים פון פרוי אַנאַאיטיס,
„דענקסטו ניט אז עס וואָלט געווען בעסער צוריקצוציען זיך, אייר
דער אזעלכע שפּאַסן ביי דער טיר פון מײן שלאָפּצימער גיבן די
מעגלעכקייט פאַר אַ סקאַנדאַל?“

וואָרים אַנאַאיטיס האָט האַלב צעעפנט די טיר פון איר
שלאָפּצימער, און מיט אַ לאַמפּ אין איר האַנט, אַרויסגעבליקט אין
דעם שמאַלן טרעפּגאַנג. יורגען האָט זיך אַביסל פאַרשעמט, וואָרים
זיין וואַרשיינלעכע אינטימקייט מיט אַ פרוי וואָס איז געווען
טויט פאַר דרייאָן-זעכציק יאָר צײַט וואָלט געווען, האָט ער געפילט,
אַן אנגעלעגנהייט וואָס איז שווער צו דערקלערן. אַזוינאָד האָט
זיך יורגען אויפגעשטעלט אויף די פיס, און אייליק פאַרשטעקט
דאָס געווער וואָס ער האָט באַוווּזן דער קיניגן סילוויאַ, און באַ-
שלאָסן פאַרבייזעניגן לייכט דעם גאַנצן עסק. און אין דרויסן האָט
אַ האָן געקרייט, ווייל עס איז געווען איצט טאָג.

„אַ גוטן מאַרגן דיר, פרוי אַנאַאיטיס“, האָט יורגען געזאָגט.
„די טרעפּענען דאָ אַרום מאַכן מבולבּל, און איר האָב געקערט פאַר-
בלאָנדזשען. איר בין געגאַנגען פאַר אַ שפּאַציר. דאָס איז מײנע
אַ ווייטע קרובה קיניגן סילוויאַ טערעי, וועלכע האָט געפעליק
באַוויליקט צו באַגלייטן מיך. מיר האָבן געהאַט ברעה צו זאַמלען
שוואַמען און צו זען דעם זונאוּפגאַנג, שטעל דיר פאַר.“

„מײן האַר דע לאַגרעי, איר רעכנן עס וואָלט פיל גלייכער
געווען פאַר דיר צו גיין צוריק אין בעט אַריין.“

„פאַרקערט, מאַדאַם, עס איז מײן עפנטלעכע פליכט צו דינען
אַלס קיניגן סילוויאַס באַגלייטער.“

„נאָך דעם גאַנצן טאַראַראַם, מײן האַר, זע איר ניט קיין
קיניגן סילוויאַ.“

יורגען האָט זיך אַרומגעקוקט. און זיכער איז זיין זיידנס
ניינט ווייב ניט מער זעבאַר געווען. „יא, זי איז אַנטרונען. אַבער
דאָס איז געווען צו דערוואַרטן מיט דעם האָנס קריי, דאָך האָט דער
האַן געקרייט נראָד אין דעם אומריכטיקן מאַמענט“, האָט יורגען
געזאָגט, באַדויערנדיק. „עס איז ניט געווען ריכטיק.“

און פרוי אַנאַאיטיס האָט געזאָגט: „גאַנירוואַנס קעלער איז
גוט אָנגעפאַקט: און דו ביסט שפּעט געזעסן מיט אורינען און
אַריבערן: און אומצווייפּלהאַפט זיינען זיי אויף גענוג גליקלאַך
געווען צו אַנטדעקן אַ קיניגן אַדער צוויי אין גאַנירוואַנס קעלער. און
דאָך דענק איר אז דו ביסט נאָך אַ ביסל שכור.“

„איצט ענטפער מיר דערויף פרוי אנאאיטיס: האָבן דיך באַזוכט צוויי גייסטער ביינאַכט?“

„נױ, דאָס איז ווי עס קאָן זײַן, האָט זי געענטפערט: „אַבער דער ווייטער טורעם איז פול מיט גייסטער, און זייער ווינציק שטילע נעכט האָבן אײך פאַרבראַכט דאָרטן, וואָרים נאַגירוואַנס משפּחה איז אַ מיאוס בינמל“.

„אויף מיין וואָרט, נאָפּט יורגען, וואָס פאַראַ מײַן פאַרשױן איז די פרוי אַנאָאיטיס, וואָס פאַרבלייבט אומגערייט פון אַזאַ ברור טאַלער מערדעריי ווי אײך בין באַגאַנגען, און מאַכט זיך ניט אויסן פון גייסטער ווי אײך וואָלט פון מאַיל? אײך האָבן געהערט אַז זי איז אַ צויבערן, אײך בין זיכער אַז זי האָט אַ פײַן פרויען־געשטאַלט: און אײן קורצן, איז דאָס אַן אנגעלעגנהייט וואָס עס וואָלט געלוינט נעמען אײן באַטראַכט, וואָלט ניט די יונגע גענוויר געווען די האַרנטע פון מיין האַרץ“.

אין דער הויך האָט ער געזאָגט: „נױ, אפּשר בין אײך שכור, מאַדאַם. פונדעסטוועגן דענק אײך נאָך אַלץ אַז דער האַן האָט גע־רייעט גראָד אײן דעם אומריכטיקן מאַמענט“.

„שפעטער אַמאָל מוזסטו מיר דערקלערן דעם זין דערפון“, זאָגט זי. „דערווייל גיי אײך זיך צוריקלייגן, און אײך ראַט דיך ווידער צו טאָן דאָס זעלבע“.

דאָן האָט זיך די טיר פאַרמאַכט, דער ריגל פאַרהאַקט, און יור־גען איז אַוועקגעגאַנגען, נאָך אַלץ היפּשלאַך אויפגערענט.

„די פרוי אַנאָאיטיס איז אַן אינטערעסאַנטע פערזענלעכקייט“, האָט ער נאָכגעדענקט, „און עס וואָלט געווען אַ פאַרנעגיק, איצט, צו דעמאָנסטרירן פאַר אײך מיין ערגערניש אויף דעם האָן, וואָלט די געלעגנהייט דערלויבט. מילא, חרופות־דיקערע זאַכן ווי די האָבן פאַסירט. דאָן אויך איז זי אַנגעקומען ווען מיין שווערר איז געווען אַרויסגעשטעלט, און פאַלגלאַך ווייסט זי אַז אײך באַהערש אַ בכבוד־יק געווער. זי קאָן דערפילן דאָס באַדערפניש פון אַ געשיקטן פעכטער אַמאָל, די שיינע פרוי פון דער אַזערע וועלכע האָט ניט קיין מאַן. טאָ לאָמיר קולטיווירן גערולד. דערווייל שיינט עס אַז אײך בין פון קיניגלעכן אַפּשטאַם. נױ, אײך מאַל מיר אַן עפעס שטעקט אײן דעם ריכלות, וואָרים אײך באַמערקט אײן זיך טיילווייזע געמיינזאַמקייט מיט דעם קיניג סמאַיט. צוועלף ווייבער פונדעסטוועגן! נױן, דאָס איז צופיל, אײך וואָלט ניט באַגרענעצט קיין מאַנס ליבע־פאַרבינדונגען, אַבער צוועלף ווייבער אײן געהעריקער הייראַט באַווייזט אַן אַפּטימיזם וואָס איז מיר אומבאַקאַנט. נױן,“

איך דענק ניט אז איר בין שכור : אבער עס איז מיין פראגע
ניט אז איר שפאן ניט זייער גלייך. אויך איז זיכער אז מיר האבן
א היפש ביסל געטרונקען. טאָ וועל איך מיר בעסער גיין שטיי
לערהייט צוריק אין בעט אריין און ניט דערמאָנען מער וועגן
די ביינאכטיקע געשעענישן."

אזויפיל האָט ער געטאָן און דאָס איז געווען דאָס ערשטע מאָל
וואָס יורגען, וועלכער איז געווען אַ מלווה, האָט געהאַט אַ פיררייך
מיט פרוי אנאאיטיס וועמען מענטשן האָבן גערופן די פרוי פון
דער אזערע.

18. פאָרוואָס מערלין האָט גערעדט אין דעמער

עס איז געווען צוויי טעג שפעטער ווי מערלין אַמבראָזיום
האָט געשיקט נאָך יורגענען. דער דוקס פון לאַגרעי איז געקומען
צו דעם מאַניקער אין דעמער, ווייל די פענסטער פון דעם צימער
זיינען געווען פאַרדעקט מיט ציכן וואָס האָבן אויסגעשלאָסן דאָס
פולע שטראַלן פון טאָג. אַלץ איז דעם צימער איז אַזוינאָך געווען
זעבאַר אין אַ צעשפּליטערט און באַגרענעצט ליכט וואָס האָט ניט
געוואָרפן קיינע שאַטנס. אין זיין האַנט האָט מערלין געהאַלטן
אַ קליין שפיגעלע, אַרום דריי צאָל אין קוואַדראַט, פון וועלכען ער
האָט אויפגעהויבן זיינע טונקעלע אויגן פאַר'חירוש'ט.

"איך האָב גערעדט צו מיין מיטגעדענדע, פרוי אנאאיטיס,
און איר האָב זיך געוואונדערט, מיין האַר דע לאַגרעי, אויב דו
האַסט ווען אויפגעכראַכט דריי ווייסע טויבן."

יורגען האָט געקוקט אויף דעם קליינעם שפיגעלע. "עס איז
געווען אַ פרוי פון די ניטגוטע וועלכע האָט ניט לאַנג צוריק געוויזן
מיר אַ געברויך פאַר וועלכן מען קאָן באַנוצן דאָס בלוט פון ווייסע
טויבן. זי האָט אויך באַנוצט אַזאַ שפיגעלע. איר האָב געזען
וואָס עס האָט נאָכגעפאַלגט. אַבער איר מוז דיר זאָגן אָפּנהער
ציק, אז איר האָב ניט אַנגעהויבן צו פאַרשטיין וועגן וואָס עס
האָט זיך געהאַנדלט."

מערלין האָט צוגעשאַקלט מיטן קאָפּ. "איר האָב פאַרדעכטיקט
עפעס פון דעם מין. טאָ האָב איר דערוויילט צו רעדן מיט דיר
אין אַ צימער וואו ווי דו באַמערקסט, עס זיינען ניטאָ קיינע שאַטנס."

"אויף מיין וואַרט", זאָגט יורגען, "אַבער דאָ לטוּף איז פאַר
דאָן אימזיער וואָס קאָן זען מיין באַגלייטער ! פאָרוואָס איז עס
איר בעט דיר, וואָס מער קיינער קאָן דאָס ניט באַווייזן ?"

„עס איז געווען מיין אייגענער שאטן וואס האט געצויגן
מיין אויפמערקזאמקייט אויף דיין נאכפאלגער. ווארים מיר, אויך,
איז א שאטן געגעבן געווארן. עס איז געווען די מתנה פון מיין
פאטער, וועגן וועמען דו האסט ווארשיינלאך געהערט“.

עס איז געווען יורגענס רייע צוצושאקלען. יעדער איינער
האט געוואוסט ווער עס האט געהאט מערלין אמבראזיום, און פאר-
נונפטיקע מענטשן האבן גלייכער ניט גערעדט דערפון. דאן האט
מערלין פארגעזעצט צו רעדן וועגן דעם פארקער צווישן מערלינען
און מערלינגס שאטן.

„אזוי און אזוי“ זאגט מערלין, „איד גיב נאך מיין שאטן.
און אזוי און אזוי דינט מיר מיין שאטן. עס איז א טובה פאר
א טובה, ווי עס פאדערט זיך איבעראל“.

„איד פארשטיי,“ זאגט יורגען: „אבער האט קיין אנדער
וועגן ניט באמערקט דעם שאטן דיינעם?“

„איינמאל נאר, ווען מיין שאטן האט פאר א וויילע מיד פאר-
לאזט.“ האט מערלין געענטפערט: „עס איז געווען אין א זונטיק
ווען מיין שאטן האט מיד פארלאזט, אזוי אז איד האב געשפאצירט
אומבאגלייט אין נאקעטן זונליכט, בעת מיין שאטן האט ארומגע-
נומען דעם קירד-טורעם, וואו קירד-באזוכער האבן געקניט אונטער
אים. די קירד-באזוכער זיינען געווען ווייט-אויס באאומרואיקט
ניט פארדעכטנדיק פארוואס, ווארים זיי האבן געקוקט איינער אויפן
צווייטן. דער גייסטלאכער און איד בלויז האבן אים קלאך געזען
— דער גייסטלאכער ווייל די זאך איז געווען א זינדיקע, און איד
ווייל די זאך איז געווען מיינע.“

„נו, איצט וואונדער איד זיך וואס האט דער גייסטלאכער גע-
זאגט צו דיין דרייסטן שאטן?“

„אבער דו מוזסט אוועקגיין! — און דער גייסטלאכער האט
גערעדט אז מורא. פארוואס איז עס וואס זיי שיינען קיינמאל ניט
מורא צו האבן, די טעמפע שטיל-אויגיקע גייסטלאכע? 'אזא
אויפפירונג איז אומפאסיק. ווארים דאס איז דעם אלערהעכסטן
גאטס הויז, און די ווייטסטע מענטשן זיינען געווארנט פון דעם
מעסטן שפיץ, אנווייזנדיק שטענדיק צום הימל-צו, אז דאס ארט
איז הייליק,“ האט דער גייסטלאכער געזאגט. און מיין שאטן
האט געענטפערט, 'אבער איד ווייס בלויז אז קירד-שפיץ זיינען
פון ערלה-ארשפרונג.' און מיין שאטן האט געוויינט, געוויינט
לעבערלאך, קלעפנדיק זיך צו דעם טורעם וואו קירד-באזוכער
האבן געקניט אונטער אים.“

„נו, און פארוואך האט דאס געמוזט האבן געבראכט אין א פארלעגנהייט, מיין האר מערלין. דאך, ווי דו האסט דיין שאטן צוריק געקראגן, איז ניט געשען קיין ביזן. אבער פארוואס איז עס וואס אזעלכע באגלייטער פאלגן נאך אייניקע מענטשן בשעת איר דערע איז דערלויבט צו לעבן אין אנשטענדיקער יחידות? עס שיינט ניט צו זיין גאנץ ריכטיק.“

„פיליכט וואלט איר דאס געקאנט דיר דערקלערן. פריינד, אבער איר וועל דאס זיכער ניט טאן. דו ווייסט שוין צופיל אזוי אויך. ווארים דו זעסט אויס אין דעם ליכטיקן בנד דיינעם ווי וואלסט געקומען פון א לאנד און א צייט וואס אפילו איר, וואס בין א געשיקטער מאניקער, קאן בלויז וואלקנדיק אויפכאפן, און קאן ניט אנהייבן צו פארשטיין. וואס מאכט מיר צו שטוינען. איבעריקנס, — “ און מערלינס ווייזינגער האט פארויסגעשאסן. „וויפל פיס האט געהאט דער ערשטער וואס האט געטראגן דיין העמד? און ביסטו ווען געווען אן אלטער מאן?“ זאגט ער.

„נה, פיר, און איר האב אנגעהויבן צו עלטערן זיך.“ זאגט יורגען.

„און איר האב ניט געטראפן! אבער דאס איז עס זיכער, — אן אלטער דיכטער האט געליען מיטאמאל א יונגמאנס גוף און דעם צענטאורס העמד. „אדער“ האט פרייגעלאזט א נייעם שפאס אין דער וועלט ארויס, צוליב אירע אייגענע אורזאכן “

„אבער דו רעדסט קאפויר. עס איז געווען סערעדא, וועמען איר האב געקיבעצט גאנץ פון.“

„נעמען וואס ווערן געגעבן פון מענטשן מיינען ווינציק וואס איז אזא פאל. דעם שאטן וואס פאלגט דיר נאך דערקען איר — און פארער — ווי דאס געשאנק פון אדער, א שוידערלאכע מורטער פון קליינע געטער. קיין צווייפל ניט אז זי האט א ים מיט אנדערע נעמען. און דו האסט איר געקיבעצט, דענקסטו! איר וואלט ניט געוואלט ארומגיין אין דעם העמד פון א פארשוין וועלכער דענקט אזוי. אבער זי וועט דיר אויפקלערן, מיין פריינד, אין דער באשטימטער צייט.“

„נה, כרי זי זאל האנדלען נעחעריק — “ האט יורגען געזאגט, און געצויגן דעם אקסל.

איצט האט מערלין אוועקגעלייגט דאס שפיגעלע. „דערווייל איז עס געווען אינגאנצן אן אנדער אנגעלעגנהייט וואס פרוי אנאד איטיס און איר האבן דיסקוסירט, און וועגן וואס איר האב געוואלט איבערדערן מיט דיר. גארניוואו שיקט צו דעם קיניג ארטור.“

צוזאמען מיט גאגירווואנס טאכטער, דעם רונדן טיש וואָס יומהער פֿענדראקאָן האָט געגעבן גאגירווואַנען, און אַ הונדערט ריטער אויס־צופילן די געזעסן אַרום דעם טיש. גאגירווואן, וועלכער באַזיצט מיט געהעריקער אַכטונג, אַ קלעגלאַכן געפיל פֿון הומאָר, האָט דיר פֿאַררעכנט צווישן די ריטער. איצט גייט אַרום אַ קלאַנג אַז די פֿרינצעסן פֿירט אַ היפש ביסל געשפרעכן מיט דיר גאַנץ פֿרי־וואַט און אַרטור האָט קיינמאַל ניט געהאַלטן פֿון פֿלוידעריי. טאָ וואָרן איד דיר אַז פֿאַר דיר צו קומען מיט אונדז קיין לאַנדאָן וואַלט ניט געווען באַקוועם."

"איד דענק כמעט אזוי, אויך," האָט יורגען געזאָגט, מיט פֿאַסיקו אומעט; "פֿאַר מיר וואַלט דאָס פֿאַרזעצן פֿון דעם עסק אויף ווייטער בלויו געפֿירט צו פֿאַרשוועכן דאָס וואָס וועט אזוי־נאָך אויף שטענדיק פֿאַרבלייבן אַ פֿערפעקטע דערינערונג פֿון אַלער־ליי ביז־נאָך מונטערע געשפרעכן."

"אַלטער דיכטער, דו ביסט גוט באַראַטן," האָט מערלין געזאָגט, — "באַזונדערס איצט אַז די קליינע פֿרינצעסן וועמען מיר קענען האַלט ביים אַריינטרעטן אין קייניגום און ווערן אַ סימ באַל. עס טוט מיר לייד פֿאַר איר, ווייל זי וועט פֿאַרערט ווערן ווי אַן אַנטפֿלעקונג פֿון געטלאַכער פֿראַכט, און זייענדיק בלוט און פֿלייש, וועט עס איר ניט געפעלן. און עס איז גאַנץ אומזיסט וואָס איד האָב פֿירגעוואַרנט קייניג אַרטור, ווייל דאָס מוז געשען וואָס וועט שטענדיק געשען אזוי לאַנג ווי חכמה איז אוממעכטיק קעגן מענטשלאַכער דומהייט. אזוינאָך קאָן חכמה טאָן דאָס בעסטע לויט די אומשטענדן, און צופֿרידנשטעלן זיך מיט באַגעגענען פֿנים אַל פֿנים די פֿאַקטן פֿון אַ גרויסער מיסטרעיע."

דערביי האָט זיך מערלין אויפגעשטעלט, און פֿאַרהויבן דעם טעפֿיד הינטער אים, אזוי אַז יורגען האָט געקאָנט זען וואָס דער טעפֿיד האָט ביו איצט פֿאַרדעקט.

* * *

"דו האַסט מיר געוואַלדיק פֿאַרשעמט," האָט יורגען גע־זאָגט, "און איד קאָן פֿילן ווי איד בין נאָך פֿאַררויטלט, אַרום די קנעכלען. נו, איד האָב געהאַט אַ טעות: לאַמיר מער ניט רעדן וועגן דעם."

"איד האָב דיר געוואַלט ווייזן," האָט מערלין געענטפֿערט, "אַז איד ווייס וואָס איד זאָג. אַבער, מיין איצטיקער צוועק איז דיר אַרויסצושלאַנגן גענעווירן פֿון קאַפּ: וואָרים אין דיין האַרצן רעגס איד איז זי קיינמאַל ניט געווען, דו אַלטער דיכטער, וואָס

גייסט זיך אזוי באשיידן ארום אין דעם צענטאורס העמד. קום, זאג מיר איצט! טוט דער געדאנק וועגן איר דערנענענדיקער היי דאט דיד ווירקלאך באאומרוואיקן? "

"איד בין דער אומגליקלאכסטער מאן וואס אטעמט, האט יורגען געזאגט, מיט הארץ. "א גאנצע נאכט ליג איר וואך אין מיין צעווארפן בעט, און טראכט וועגן דעם עלנטן טאג וואס איז פארגאנגען, און וועגן וואס עס וועט פאסירן דעם צוגלייך עלנטן טאג וועמעס אויפגאנג איר באוואך מיט א קראנק הארץ. און איר שריי אויס אין דער הויך, אין די אומשטערבלאכע ווערטער פון אפאלאניוס מיראנדר — "

..פון וועמען? " זאגט מערלין.

"איד פאררוף זיך אויף דעם פארפאסער פון "מיראזיס", האט יורגען דערקלערט, "וועמען אזוי פיל מענטשן נעמען אום באזינט אן פאר אפאלאניוס העהאפילעיוס."

"אד, יא, פארשטייט זיך! דיין ציטאטע איז גאנץ פאסיק, אבער, דאן איז דיין לאגע א טרויעריקע, נאך ניט קיין אומהייל-בארע, ווארים איד האלט ביים גיבן דיר א קמיע, מיט וועל-כער דו וועסט, אויב דו ביסט דרייסט גענוג, זיך באגיין אזוי און אזוי."

"אבער דאס איז ווירקלאך אן עטוואס טשיקאווע קמיע, און די הענט און פיס, און אפילו דער קאפ, פון דעם מענטשעלע האבן א מערקווירדיקע ענלאכקייט! נו, און דו זאגסט מיר אזוי און אזוי. אבער ווי געשעט עס, מיין האר מערלין, וואס דו האסט קיינמאל ניט באנוצט די קמיע אויף דעם אופן ווי דו ליינסט מיר פאר? "

"ווייל איד האב מורא געהאט. דו פארגעסט, אז איד בין בלויז א מאניקער, וועמעס כשוף באווירקט ניט קיין ערגערע סטרא-שירלעס ווי שדים. אבער דאס איז א שטיקל פון דער אלטער מאניק וואס איז ניט מער פארשטענדלאך, און איד וויל גלייכער ניט האבן צו טאן דערמיט. דו, פארקערט, ביסט א דיכטער, און די אלטע מאניק איז שטענדיק צום גונסטן פון דיכטער."

"גוט, איד וועל זיך באדענקען", זאגט יורגען, "אויב דאס זאל ווירקלאך מיר ארויסשלאגן גענעווירן פון קאפ."

"זיי זיכער אז יא", האט מערלין געזאגט. "ווייל מיט שכל טוט די "דירגאמא" דערקלערן, דאס שיינען פון א גליווארם קאז ניט פארגליכן ווערן מיט דעם שיינען פון א לאמפ".

„א נאנץ פיון ווערקל, די „דירנאנצמא“. האט יורגען געזאגט, מאַלערזאנט — „כאַטש אויבערפלעכלאָד, פאַרשטייט זיך.“

דאָ האָט מערלין אַמבראַזיוס געגעבן די קמיע, און אַן עצה.

אַזוי האָט יורגען אין דער נאַכט געזאָגט גענעווירן אַז ער וועט ניט פאַרן מיט איר סוויטע קיין לאַנדאָן. ער האָט איר געזאָגט נאַנץ אָפּן אַז מערלין האָט פאַרדעכטיקט זייערע באַציאונגען.

„און דערפאַר, כּדי צו באַשיצן דיך און צו באַשיצן דיין רום, מיין טייערסטע טייערע,“ האָט יורגען געזאָגט, „איז עס נויט־ווענדיק אַז איד זאָל מקריב זיין זיך און אַלץ וואָס איד האַלט טייר ער אין לעבן. איד וועל ליידן זייער פּיל, נאָר מיין טרייסט נועט זיין וואָס איד האָב געהעריק באַהאַנדלט דיך וועמען איד האָב ליב מיטן נאַנצן האַרצן, און וועל דיך באַוואַרן דורך מיין עלנט.“

אַבער גענעוויר האָט ניט געשיינט צו באַמערקן ווי נאַכל דאַס איז געווען פּון יורגענען. אַנשטאַט, האָט זי געוויינט איז דער שטיק, אויף אַ האַרצברעכנדיקן אופן וואָס יורגען האָט געפּר־גען פאַר אומדערטרעגלאָד.

„וואַרים קיין מאַן, קיינע אַדער פּויער,“ זאָגט די פּרינצעסין. „איז ווען געליבט געווען טייערער אַדער טרייער אַדער מער איז אַלגעמיין אַן וואַסער צוריקהאַלט אַדער פּירגעדאַנק ווי דו, מיין טייערסטער, ביסט געווען געליבט פּון מיר. אַלץ וואָס איד האָב פאַרמאַגט האָב איד דיר געגעבן. אַלץ וואָס איד האָב פאַרמאַגט האָסטו צוגענומען, פאַרצערנדיק עס. און איצט פאַרלאָזסטו מיך אַז דער מינדסטער זאָך צו געבן דיר מער, אַפּילו ניט קיין פאַר־דראָס אַדער פאַראַכטונג, איצט אַז דו לאָזסט מיך ווי אויפּן וואַ־סער, וואַרים עס איז נאַרניט אַן איר ערגעצוואו עפעס אויסער ליבע צו דיר, וואָס ביסט אומווערט.“

„אַבער איד נעם איין פּילע מיתות,“ האָט יורגען געזאָגט, „ווען דו רעדסט אַזוי צו מיר.“ און פאַרוואַר, ער האָט טאַקע גע־פּילט פּריקרע.

„איד זאָג דעם אמת, פּונדעסטוועגן. דו האָסט געהאַט אַלץ : און אַזוי נאָך ביסטו אַ ביסל געלאַנגוויילט, און פּילייכט האָסטו עטוואָס כּוואַ פאַר וואָס עס קאַן געשען אויב דו צעגייסט זיך ניט מיט מיר.“

„איצט מיסאורטיילסטו מיך, ליבע —“

„ניין, איד מיסאורטייל דיך ניט, יורגען. אַנשטאַט, צום ערשטן מאַל אורטייל איד איבער אונדז ביידע. דיר פאַרגיב איד, ווייל איד האָב דיר ליב, אַבער זיך זעלבסט פאַרגיב איד ניט, און

איך קאן קיינמאל ניט פארנעבן, פאר האַבנדיק געווען אַ פאר-
שווענדערישער נאָר.

און יורגען האָט געפונען די רייד פאר פריקע און גודנע
און זייער אומגערעכט אין זיין באַצוג. „ווייל עס איז גארניט פאָר-
ראַן מיט וואָס איד זאָל קאָנען אַרויסהעלפן אין דער אנגעלעגנ-
הייט.“ זאָגט יורגען. „טאַקע, וואָס קאָן מעגלאַך אימיצער דער-
וואַרטן אַז איד זאָל טאָן ? און אַזוינאָר פאַרוואָס ניט זיין גליק-
לאַך בשעת מיר קאָנען ? גלייך ווי מיר וואַלטן געהאַט ווער גלייסט
וויפֿל צייט צו פאַרלירן.“

וואָרים דאָס איז געווען די לעצטע נאַכט, אויסער איינער,
פאַר דעם טאָג וואָס איז געווען באַשטימט פאַר גענעוויס אַפּפאַר.

19. דער ברוינער מאַן מיט משיקאַווע פּיס

דעם קינפטיקן פרימאָרגן האָט יורגען פאַרלאָזט קאַמעליאַר,
פאַרנדיק מיטן וועג קיין קאַראַהען, און איז אַריין אין דעם דרוואידן
וואַלד דאָרטן, און נאָכגעפּאַלגט מערלינס אונטעריכטן.

„ניט וואָס איד גלויב פאַר אַ רגע אין אַזעלכע נאַרישקייטן,
האַט יורגען געזאָגט : „נאָר עס וועט זיין אַמוזאַנט צו זען וואָס
עס וועט ווערן פון דעם עסק, און עס איז אומרעכט אַפּצוזאָגן אַפּילו
דער נאַרישקייט פון אַ געהעריקן פּרוואַן.“

אַזוי האָט ער באַלד באַמערקט אַ זון-פאַרבּרוינטן מוסקוליעזן
יונג, וועלכער איז געזעסן אויפן ברעג פון אַ טייך, פאַטשנדיק מיט
די פּיס אין וואַסער, און שפּילנדיק אויף אַ פּייפֿל געמאַכט פון זיבן
טראַסטיקס פון אומרעגלמעסיקער לענג. פאַר אים האָט יורגען
באַוויזן, אויף אַזאַ אַרט ווי מערלין האָט פירגעשריבן, די קמיע וואָס
מערלין האָט געגעבן. דער מאַן האָט געמאַכט אַ זונדערבאַרן צייכן,
און זיך אויפגעשטעלט. יורגען האָט דערזען אַז דעם מאַנס פּיס זיי-
גען געווען אומגעוויינלאַכע.

יורגען האָט זיך טיף פאַרנייגט, און ער האָט געזאָגט, ווי מער-
לין האָט געהייסן : „געבענטשט זאַלסטו זיין, דו אויבערהאַר פון די
צוויי אַמת'ן I איד בין געקומען צו דיר, אַ, דו צווישן אַלע חכמים
דער קלינגסטער, כדי איד זאָל קאָנען דערלערנען דיין סוד. איד
וואַלט וועלן קענען דיר, און וועלן קענען די צוויי-און-פּערציק אַל-
מעכטיקע וואָס וואוינען מיט דיר אין דעם בית פון די צוויי אַמת'ן,
און וואָס ווערן גענערט פון בייזטוערס, און וואָס טיילנעמען פון

זינדיק בלוט יעדן יומ־הרין פאר ווענאָפּרי. איד וואָלט וועלן קען
נען דיר ווי דו ביסט.

דער ברוינער מאַן האָט געענטפּערט : „איד בין אַלץ וואָס
איז געווען און וואָס וועט זיין. קיין שטערבלאָכער האָט ווען גע-
קאָנט אויסגעפונען וואָס איד בין.“

דאָן האָט דער ברוינער מאַן געפירט יורגענען צו אַן אָפּענעם
טאָל, אינעם האַרץ פון וואַלד.

„מערלין אַליוו האָט ניט געוואָגט צו קומען, ווייל“ האָט
דער ברוינער מאַן באַמערקט, „מערלין איז קלוג. אָבער דו ביסט
אַ דיכטער. אַזוינאָך וועסטו נלייך פאַרנעסן דאָס וואָס דו וועסט
באַלד זען. אָדער איז ערנסטן פאַל וועסטו דערציילן ליגנס וועגן
דעם, דערהויפּט זיך זעלבסט.“

„וועגן דעם ווייס איד ניט.“ זאָגט יורגען. „אָבער איד בין
באָרייט צו פאַרווכן יעדן געטראַנק איינמאַל. וואָס ווילסטו מיר
ווייזן ?“

דער ברוינער מאַן האָט געענטפּערט : „אַלץ.“

אַזוינאָך איז עס געווען באַלד נאָכט ווען זיי זיינען אַרויס
פון דעם טאָל. עס איז געווען טונקל איצט, וואַרים אַ שטורעם
האַט זיך אויפגעהויבן. דער ברוינער מאַן האָט געהאַלטן אין
שמיכלען, און יורגען האָט געהאַלטן אין ציטערן.

„עס איז ניט וואַר“, האָט יורגען פראַטעסטירט. „דאָס וואָס
דו האַסט מיר געוויזן הייבט זיך אַפילו ניט אַן. עס איז דעגראַ-
דירטע משוגעת פון אַ כלומר־שטן רעאַליסט. עס איז צויבעריי
און הוילע קינדערשקייט און אַפשיילאָכע לעסטערונג. עס איז, מיט
אין וואַרט, עפעס אַזוינס אין וואָס איד דערווייל ניט צו גלויבן.
דו באַדאַרפסט זיך שעמען אין טיפן האַלדן אַרין !“

„אַפילו, אַזוינאָך, גלויבסטו מיר דאָר, יורגען !“

„איד גלויב אַז דו ביסט אַן אַרנטלאָכער מענטש און איד בין
דיין שוועסטער־קינד : אַט האַסטו דיר נאָך צוויי ליגנס.“

דער ברוינער מאַן האָט געזאָגט, אַלץ שמיכלענדיק : „יא, דו
ביסט זיכער אַ דיכטער, דו וואָס האַסט אויסגעבאַרגט דעם בנר
פון מיין שוועסטער־קינד. וואַרים דו קומסט אַרויס פון מיין טאָל,
און פון מיין אָפּנהערציקייט, פונקט אַזוי באַזינט ווי דו האַסט
אַריינגעטראָטן. דאָס איז ניט פיל געזאָגט, נאַטירלאָך, אין לויב
פון אַ דיכטערס באַזינטקייט צו יעדער צייט. אָבער מערלין וואָלט
געווען געשטאַרבן, און מערלין וואָלט געווען געשטאַרבן אַן חרטה

אויב מערלין וואלט געזען וואס דו האסט געזען, ווארים מערלין פארנעמט פאקטן לויט דער פארנונפט.

„פאקטן! באזינטקייט! און פארנונפט!“ האט יורגען געזאגט: „אך, וואס פאר א נארישקייטן דו רעדסט! ווען עס זאל זיין א טראפן אמת אין דיין לעבערלאכער פונשפיל וואלט די וועלט פון צייט און רוים און באוואוסטזיין געווען א בלעזל, א בלעזל וואס אנטהאלט די זון און די לבנה און הויכע שטערן, און דאך פארבליבן בלויז א בלעזל אין א יוירענדיקער פאמאניצע! איך מוז אוועק אויסצורייניקן מיין מח פון דער העסלאכקייט. דו ווילסט מיר מאכן צום גלויבן אז מענטשן, אז אלע מענטשן וואס האבן ווען געלעבט אדער וועלן לעבן פון איצט אן, אז אפילו איד באטייט גארניט! עס וואלט ניט געווען קיין גערעכטיקייט אין אזא ארדנונג, קיין גערעכטיקייט ווארניט-איז!“

„דאס האט דיר געפלאגט, איז עס ניט אזוי? עס פלאגט מיר צייטנווייז, אפילו מיר, וואס אונטער קאשטשעס ווילן בין דער איינציקער אומגענדערטער.“

„איך ווייס גארניט וועגן דיין טוישבארקייט: אבער איד האלט זיך ביי מיין מיינונג וועגן דיין ווארהאפטקייט.“ זאגט יורגען, ווייל נאך אלעמען איז ער געווען ביים ברעג פון היסטעריע. „יא, אויב ליגנס זאלן קאנען מענטשן דערשטיקן וואלט דער הארי קער האלדן דייער זיכער געווען אויף צרות.“

דאן האט דער ברוינער מאן א טופע געטאן מיטן פוס, און דער קלאפ פון זיין פוס אויף דעם מאך האט פאראורזאכט א שפאנגל נייעם גערויש ווי יורגען האט קיינמאל ניט געהערט: ווארים דער גערויש האט געשיינט צו קומען פילפאכיק פון יעדער זייט, צו ערשט גלייך ווי יעדער בלאט אין וואלד וואלט אויפן דינסטן ארט געקויכט; און דאן האט דער גערויש פארמערט זיך דורך דער לוסטיקייט פון גרעסערע באשעפענישן, און ווידער-קולות האבן גע-שפילט מיט דעם גערויש, ביז עס האט זיך דארטן איבערגעקייקלט ווי ווען עס דונערט. די ערד האט זיך באוואויגן אונטער זייערע פיס זייער ענלאך צו א חיה דיאבענדיק די הויט אירע אונטער דעם דערעסענעם אנפאל פון פליגן. אז אנדער טשיקאווע זאך האט יורגען באמערקט, און עס איז געווען דאס וואס די ביימער ארום דעם טאל האבן זיך געקרומט און געקארטשעט אין שטאם, און אזוינאך איינגעבויגן, ענלאך צום אויסבייגן פון ליכט אין הייסן וועטער, אוועקצולייגן זייערע העכסט בלעטערוערק ביי די פיס פון דעם ברוינעם מאן, און דעם ברוינעם מאנס אויסזען האט זיך

פארענדערט ווי ער איז געשטאנען דארט, שרעקלאך איז אז אויב
אויפהערלאזן ברוינעם שיינ פון נידערהענגענדיקע כמארעם, און
דער וואלד פארנייגנדיק זיך, און שוידער און געלעכטער איבערלאזן.

„גיב אן ענטפער, דו וואס פלאפלט וועגן גערעכטיקייט!
ווי וואלט געווען ווען איד דערמארד דיך איצט?“ זאגט דער
ברוינער מאן, „איד זייענדיק וואס איד בין?“

„דערמארד מיר, דאן!“ זאגט יורגען, מיט פארמאכטע אויגן,
ווארים אים האט ניט אנגעהויבן צו געפעלן דאס אויסזען פון זאכן.
„יא, דו קאנסט מיר טויטן אויב דו דערוויילסט, אבער עס איז
אויסער דיין מאכט מיר צו מאכן גלויבן אז עס איז קיין גערעכטי-
קייט אין ערגעץ ניט פארזאן, און אז איד בין אומוויכטיק. ווארים
איד וויל זאלסט וויסן, אז איד בין אז אומגעהייער כיטער יונג.
און אין דיין באצוג, ביסטו אדער א פארבלענדעניש אדער א גאט
אדער א דעגראדירטער רעאליסט. אבער וואס דו זאלסט ניט זיין
האסטו מיר ליגן געזאגט, און איד ווייס אז דו האסט ליגן געזאגט
און איד וועל ניט גלויבן אין דער נישטיקייט פון יורגען.“

איינקאלט איז געקומען א וויספער פון דעם ברוינעם מאן:
„ארימער נאר! א, שוידערנדיקער, קשייערפ'דיקער נאר! און
האסטו ניט נאר וואס געזען דאס וואס דו קאנסט ווען קוים פאר-
געסן?“

„פונדעסטוועגן, דענק איד אז עס איז עפעס דא אין מיר אזוינס
וואס וועט האבן אויסדויער. איד בין געפענטעט מיט פייגהייט,
איד בין אפגעשוואכט דורך אומגליקלאכע גערעכענישן; און איד
בין צעקאליעטשעט פון אלטע זאכבאנעס. דאך, שיינט מיר אז
איד באמערק איז זיך עפעס אזוינס וואס איז פערמאנענט און גאנץ
פארנעם. אונטער אלעמען, און טראץ אלעמען, שיינט מיר ווירק-
לאך אז איד באמערק דעם „עפעס“. וואס פאר א ראליע דער
„עפעס“ באדארף שפילן נאכן טויט פון מיין גוף, און אויף וואס
פאר א סצענע, קאן איד ניט טרעפן. ווען דאס מול וועט אנקלאפן
וועל איד עפענען די טיר. דערווייל זאגן איד דיר גאנץ אפן, דו
ברוינער מאן, עס איז עפעס דא אין יורגענען אזוינס וואס איז צו
באוואונדערונגסווערט אז וואס פאר א דערפארענער פשרהמאכער
זאל עס ווען אריינשליידערן אין מיסטבארג. איד בין, אויב ניט
עפעס אנדערש, אן אומגעהייער כיטער יונג: און איד דענק אז
איד וועל דויערן, וויעס-איז. יא, היטל איז האנד גייט'ס דורכן
לאנד, ווי דאס ווערטל איז: און איד גלויבן אז איד קאן פאלן
אויף א שפיצל ווי צו פאררעדן די ציין דעם הכל הכלים ווען עס

וועט זיין נויטווענדיק, זאגט יורגען, ציטערנדיק און שלוקנדיק, און זיינע אויגן שטייף צו, אבער אפילו אזוינאָר, מיט אַ פעסטן באַשלוס אין זיין געדאַנק וועגן דעם. „פאַרשטייט זיך, דו מעגסט זיין גערעכט; און זיכער קאָן איר ניט גיין אזוי ווייט ווי צו זאַגן אַז דו ביסט אומגערעכט: אבער דאָד, צו דערזעלבער צייט — “
 „נה, אין באַצונג צו אַ נאַרס מיינונג וועגן זיך,“ האָט דער ברוינער מאַן אויסגעשריען, „זיינען די געטער אוממעכטיק. יא, יא, און קנאה'דיק, אויך!“

און ווען יורגען האָט זייער פאַרזיכטיק צעעפנט די אויגן האָט דער ברוינער מאַן אים פאַרלאָזט פיזיש ניט געשעדיקט. נאָר דער צושטאַנד פון יורגענס כינטל גערוון איז געווען אַ קלעגלאַך כער.

20. ווירקזאַמקייט פון געבעט

יורגען איז ציטערנדיק געגאַנגען אין דעם קאַטעדראַל פון הייַ ליקן דארן אין קאַמעליאַר. אַ גאַנצע נאַכט האָט יורגען מתפלל געווען דאָרט, ניט אויס תשובה, נאָר אויס מורא. פאַר זיינע טויטע האָט ער געבעטן, אַז זיי זאָלן ניט אָפגעמעקט ווערן, פאַר די טויטע פון זיין משפחה וועמען ער האָט ליב געהאַט אַלס אינגל, און פאַר די דאָזיקע בלוין. פאַר די מענער און פרויען וועמען ער האָט גע־קענט זינט דאָן האָט אים, וויזט אויס, ניט געקומערט. אָדער ווייניקסטנס ניט זייער צודרינגלאַך. אבער ער האָט פאַרפאַסט אַן אַרט געבעט פאַר פרוי ליוזאַ — „וואו נאָר מיין טייער ווייב זאָל ניט זיין, און, גאָט, טאַטע ליבער, באַוויליק מיר ענדלאַך צוריקצורקערן צו איר, און פאַרגעבן ווערן!“ האָט ער געקלאָגט, און זיך געוואונדערט אויב ער האָט עס ווירקלאַך געמיינט.

ער האָט פאַרגעסן וועגן גענעווירן און קיינער ווייסט ניט וואָס עס זיינען יענע נאַכט געווען די געדאַנקען פון דער יונגער פרינצעסן, אויך ניט צי זי האָט תפילה געטאָן, אין דעם פאַר־לאָזענעם געריכטזאַל.

אינדערפרי זיינען געצויילטע מענטשן געקומען צו דער פריי־מאַרגן־מעסע. יורגען האָט מתפלל געווען מיט ברען, און זיך געלאָזט צו דער טיר מיט די אַנדערע. פונקט פאַר אים האָט אַ געשעפּט־מאַן זיך אָפגעשטעלט אַרויסצונעמען אַ שטיינדל פון זיין שוד, און דעם געשעפּטמאַנס ווייב איז פאַרויסגעגאַנגען צו דעם טויף־בעסן.

„געדיקע פרוי, דערלויב מיר.“ האט א שיינער יונגער גוט באזיצער געזאגט, און דערלאנגט איר הייליק וואסער.

„עלף אַזויגער.“ האט דעם סוחר'ס ווייב געזאגט, אויף נידעריקע טענער. „ער וועט זיין אַוועק א גאנצן טאג.“

„מײן טייערע.“ זאגט איר מאן, ווי ער האט זיך צוריקגעקערט, „ווער איז דער יונגערמאן געווען ?“

„ווער, איד ווייס ניט, טייערינקער. איד האב אים קינמאל פריער ניט געזען.“

„ער איז זיכער זייער העפלעך געווען. הלואי וואָלטן געווען מער אַזעלכע ווי ער. און ניט קיין מיאוס'ער יונג, אויך!“

„טאָקע ? איד האב גארניט באַמערקט.“ האט דעם געשעפט-מאַנס ווייב געזאגט, ניט אויס.

און יורנען האט געזען און געהערט און באַטראַכט דאס אַפֿ-גייענדיקע דריילינג באַדויערנדיק. עס האָט אים געשיינט צו זיין אומגלויבליך אז די וועלט זאל אַנגיין פֿונקט ווי איידער ער האט געוואָגט צו זיין אין דעם דרוואַרן וואַלד.

ער האָט זיך אָפּגעשטעלט פֿאַר אַ יעזוס־קרייץ, און ער האָט געקניט און אַרויפגעבליקט ערנסט. „ווען מען זאל נאָר קאָנען וויסן.“ זאָגט יורנען, „וואָס עס האָט ווירקליך פֿאַסירט איז יהודה ! ווי געוואַלדיק פֿאַראַיינפֿאַכט וואַלט אַלץ געווען ווען אימיצער זאל בלויז וויסן דעם אמת וועגן דיר, מאן אויפן קרייץ!“

איצט איז דער בישאָפּ פֿון מעריאַן אים פֿאַרבייגעגאַנגען, קומענדיק פֿון פֿראַווען די פֿרימאַרגן־מעסע. „געדיקער האָר בישאָפּ.“ זאָגט יורנען, איינפֿאַך, „קאַנסטו מיר דערציילן דעם אמת וועגן דעם קריסטוס ?“

„נא, פֿאַרוואָר, מײן האָר דע לאַגרעי,“ האָט דער בישאָפּ גע-ענטפֿערט. „מען קאן בלויז סימפֿאַטיזירן מיט פֿילאַטן דענקענדיק אז עס איז זייער שווער צו דערגריכלען זיך צום אמת וועגן יעזוס, אפילו ביי היינטיקן טאָג. איז ער געווען מלכי־צדק, אָדער שם, אָדער אדם ? אָדער איז ער געווען וואַרהאַפֿטיק דער לאַגאַס ? אַנגענו-מען אז ער איז געווען אַ נאַט, זיינען די אַרייער אָדער די סאַבעלייער געווען גערעכט ? האָט ער שטענדיק עקזיסטירט, אַלס טייל־עיקר מיט דעם פֿאַטער און הייליקן גייסט, אָדער איז ער געווען די יצירה פֿון דעם פֿאַטער, אַ מין זאַגרעאַוס בישאָפּ ? איז ער גע-ווען דער מאַן פֿון אַכראַמוס, די דעגראַדירטע סאַפֿיא, ווי די וואַ-לענטינער באַהויפטן ? אָדער דער זון פֿון פֿאַנטערום, ווי עס זאָגן די אידן ? אָדער קאַלאַקאָ, ווי עס דרינגט באַזילידעס ? אָדער איז

עם געווען, ווי די דאָצעטן האָבן געלערנט, בלויז אַ קאלירטע כּמאַ-
רע איז דעם געשטאַלט פון אַ מאַן וואָס האָט געוואָלט פון ירדן
קיין גאַלגאַטאַ ? אָדער זיינען די מערינטיער גערעכט געווען ?
דאָס זיינען עטלעכע פון די פּראָגן, מיין האַר דע לאַגרעי, וואָס
מען קאָן נאָמירלאַד שטעלן. און ניט אַלע קאַנען גלאַט אַכי פאַר-
ענטפּערט ווערן."

אַזוינאָד רעדנדיק, האָט דער גאַלאַנטער אויבער-בישאָפּ זיך
פאַרנייגט, דאָן אויפּגעהויבן דריי פינגער פאַר אַ ברכה, און אַזוי
פאַרלאַזט יורגענען, וועלכער האָט נאָר אַלץ געקניט פאַר דעם יעזוס-
קרייץ.

"איינאָי!" זאָגט יורגען צו זיך, "אַבער וואָס פאַראַ פּיל-
פאַכקייט פון אינטערעסאַנטע פּראָבלעמען ווערט באַמט אויפּגע-
וואַרפּן אַ דאַנק רעליגיע. און וואָס פאַראַ אנגענעמע איבונג
וואַלט דאָס פאַרענטפּערן פון די פּראָבלעמען, איינמאַל פאַר אַלע-
מאַל, געווען פאַר דעם שכל פון אַן אומגעוויינלעך ביטערע יונג! אַל-
זאָ, עס לויט זיך מיר פּילייכט צו ווערן אַ גייסטלעכער. עס קאָן
זיין אַז איר בין באַרופּן."

נאָר מענטשן האָבן געשריען אין גאַס. האָט זיך יורגען אויפּ-
געשטעלט און אָפּגעשטויבט זיינע קניען. און ווי יורגען איז אַרויס-
געקומען פון דעם קאַטעדראַל פון הייליקן דאַרן האָט דער פאַראַד
פאַרביימאַרשירט וואָס האָט אַוועקגעפירט פרוי גענעוויר אין די
אַרעמס און צום טראַן פון איר זיווג. 'ורגען איז געשטאַנען אויף
דעם זיילנגאַנג פון קאַטעדראַל, זיין געדאַנק טיילווייז פאַרנומען
מיט טעאָלאָגיע, ניט פאַרפּעלנדיק פונדעסטוועגן צו באַמערקן ווי
שין די יונגע פּרינצעסן איז געווען, ווי זי איז פאַרבייגעריטן אויף
איר ווייסן פאַראַדפּערד, גריז געקליידט, און געקרוינט און בליאַס
קענדיק מיט איידלשטיינער. זי האָט געשמיכלט ווי זי איז אים
פאַרבייגעפאַרן, בייגנדיק איר צאַרט-קאַלירנדיק יונג פּנימל אין איין
זייט און אין דער צווייטער, צו דעם צעוויילדעוועטן המון, און ניט
באַמערקנדיק יורגענען אינגאַנצן.

אַזוי איז זי געפאַרן צו איר הייראַט, די גענעוויר וועלכע איז
געווען דער סימבאָל פון דעם אַל-שיינעם און צניעות'דיקן צו די
רימער פון גלאַטיהאַן. דער המון האָט איר פאַרגעטערט ; און
זיי האָבן גערעדט גלייך ווי עס וואַלט געווען אַ מלאַד וואָס איז
פאַרבייגעגאַנגען.

"אונדער וואונדערשיינע יונגע פּרינצעסן!"

„אד, עם איז ניטא איר גלייבן אין ערנעץ!“
„און קיינמאל ניט קיין ביז ווארט וועגן אימיצן זאגן זיי —“
„אד, אבער זי איז די באוואנדערונגווערטסטע צווישן פרויען
“ | —

„און אזא בראווע אויד, דאס רייצנדע שמיכלדיקע סינד וואס
פארלאזט איר היים אויף שטענדיק!“

„און אזוי, אזוי חנ'עוודיק!“

„אזוי מילד!“

„קיניג ארטור דארף זיך גוט אונטערנארטלען ער זאל איר די
ווערט האבן!“

האט יורגען געזאגט: „עס איז גאנץ קאמיש אז צו די אמת'ן
באדארף איר צולייגן בלוין נאך איין אמת כדי מען זאל איר פאר-
ווארפן מיט גרויסע ברוקשטיינער!. און איר זאל אין דער סומא-
טאכע צעריסן ווערן אויף פיצלאך פון די פריקע שוויסיקע מענטשן
וועלכע, א דאנק גאט, שטויסן מיר שוין מער ניט אין גערענג.“

ווארים דער זיילנגאנג האט זיך פלוצים אויסגעליידיקט, ווייל
ווי די פראצעסיע איז פארבייגעגאנגען האבן העראלדן צעזייט זיל-
בערשטיקלאך צווישן די צושייער.

„ארטור קריגט א ליכווירדיקע קיניגן, זאגט א לאשטשענדיק
פויז קול.“

און יורגען האט זיך אויסגעדרייט און דערזען לעבן זיך די
פריי אנאאיטיס, וועמען מען האט גערופן די פרוי פון דער אזערע.
„יא, מען מעג אים גוט מקנא זיין,“ האט יורגען געזאגט
העפלאך. „אבער פארסטו דען ניט מיט זיי קיין לאנדאן?“

„זיכער ניין,“ זאגט די פרוי פון דער אזערע, „ווייל מיינ
טייל איז דער הייראט איז געווען אפגעטאן ווען איר האב פאר-
מישט דעם פוס'געשטעל בעכער פון וועלכן די פרינצעסן און דער
יונגער לאנסעלאט האבן געטרונקען דעם פרימארנן. ער איז דער
זון פון קיניג באן פון בענוויק, דער הויכער יונגערמאן איז בלויז
פאנצער. איר האב א שוואכקייט צו לאנסעלאטן, ווייל איר האב אים
אויפגעבראכט, אויפן גרונד פון אז אזערע וואס געהערט מיר, און
איר רעבן אז ער איז מיר לכבוד. איר דענק אויך אז גענעוויר
שטימט מיט מיר איין אין איצטיקן מאמענט. און אזוינאר, אפ-
געטאן מיינ חלק דינענדיק מיינ באשעפער, פארנעם איר זיך קיין
קאקאזין.“

„און וואס אזעלכעס איז דאס קאקאזין?“
„עס איז אן אינדזל אויף וועלכן איר רעגיר.“

„איך האב ניט געוואוסט אז דו ביסט א סיניגו, מאדאם.“
„נח, עם זיינען פארוואָר דאָ גענוג זאכן וואָס זיינען פאַרבאָרן
פון דיר, מיין האָר דע לאַגרעני, אין אַ וועלט וואו קיינער איז
ניט זיכער אז ער ווייסט עפעס. ווייל עס איז אַ וועלט וואו
אַלע וואָס לעבן האָבן בלוז אַ קורץ שטיקל צייט צו לעבן, און
קיינער ווייסט ניט וואָס זיין גליק וועט אויסטראַגן אויף שפעטער.
אַזוי אַז אַ מענטש באַזיצט זיכער גאַרניט אויסער אַ קורצער הלואה
פון זיין אייגענעם גוף: און דאָך איז דער גוף פון מענטש פעאיק
אויף פילע זונדערבאַרע פאַרגעניגן.“

„איך גלויב,“ האָט יורגען געזאָגט, ווי זיינע געדאַנקען האָבן
זיך אָפגעטרייסלט פון וואָס ער האָט געהאַט געזען און געהערט אין
דעם דראַוידן וואַלד, „אז דו רעדסט ווייזהייט.“

„דאָו זיינען מיר אין קאָקאָאין אַלע קלוג: ווייל דאָס איז
אונדזער גלויבן. אָבער פון וואָס טראַכסטו, דוקס דע לאַגרעני?“

„איך האָב געטראַכט,“ זאָגט יורגען, „אז דייעע אויגן זיינען
ניט ווי די אויגן פון וואָס פאַר אַ פרוי וואָס איך האָב ווען געזען.“
שמיכלענדיק האָט די טונקעלע פרוי אים אַ פּרעג געטאָן מיט
וואָס זיי האָבן זיך אונטערשיידט, און שמיכלענדיק האָט ער גע-
ענטפּערט אז ער ווייסט ניט. זיי האָבן געקוקט באַהימזאָם איינס
אויף ס'אַנדערע. אין יעדן בליק האָט אַ דערפאַרענער שפּילער
אַנדערקענט אַ ווערטפולן קעגנער.

„אויב אַזוי, מוזסטו קומען מיט מיר קיין קאָקאָאין,“ זאָגט
אַנאַאיטיס, „און זען צי דו קאָנסט ניט אויסגעפינען וואָס דער אונ-
טערשיד איז. וואָרים עס איז ניט אַזאַ זאַד וואָס איך זאָל וועלן
לאָזן הענגען.“

„אַה, דאָס שיינט צו זיין בלוז יושר'דיק אין דיין באַצוג,“
זאָגט יורגען, „יא, זיכער מוז איך האַנדלען געהעריק מיט דיר.“

דאָו האָבן זיי פאַרלאָזט דעם קאַטעדראַל פון הייליקן דאַרן,
שפּאַצירנדיק צוזאַמען. דער עולם וואָס איז אַוועק קיין לאַנדאָן איז
איצט ניט געווען צום זען אַדער הערן, וואָס איז מעגלאַך די אור-
זאך פון דעם פּאַקט וואָס יורגען האָט איצט אין קיין פּאַל ניט גע-
טראַכט וועגן גענעווירן. אַזוי איז געשען אז גענעוויר איז אַרויס
פון יורגענס לעבן פאַר אַ וויילע: און ווי זי האָט געריטן האָט זי
גערעט מיט לאַנסעלאַטז.

21. ווי אנאאיטיס האָט גערייזט

איצט דערציילט די מעשה אז יורגען און דיראָזיקע פרוי פון דער אזערע זיינען אנגעקומען צו דעם האַפן פון קאַמעליאַרי, און אַרויף אויף דער שיף וואָס האָט געבראַכט אַנאאיטיס און מערליי-נען קיין נלאַטיהאַן. די שיף איז איצט לפנים געווען אינגאַנצן פאַרלאָזט: דאָך זיינען אירע זאַפּרען-קאַלירטע זעגלען געווען צע-שפּרייט, גלייך ווי אויסגעפּערטיקט פאַר דער שיפּס אַפּפּאַר.

„די מאַנשאַפּט רייסט זיך קאַן זיין איבער די מטבעות, און שלאָגט זיך פאַר גאַנצירואַנס שטיקלאַך זילבער,“ זאָגט אַנאאיטיס, „אַבער איר דענק עס וועט זיי ניט לאַנג נעמען אומצוקערן זיך. וועלן מיר אָטראַד זיצן אויף דעם שיפּשנאַבל, און וואַרטן אויף זייער פּריי ווערן.“

„אַבער די שיף איז שוין אין גאַנג,“ זאָגט יורגען, „און איר הער הינטער אונדז דעם קלימפער פון זילבערנע קייטן און דעם פּלאַטער פון אויפגעשטעלטע זאַפּרען-קאַלירטע זעגלען.“

„זיי זיינען שעלמישע יונגען,“ זאָגט אַנאאיטיס, שמיכלענדיק. „זיי האָבן זיך וואַרשיינלאַך אויסבאַהאַלטן פון אונדז, כלומר'שט ווי עס איז קיינער ניטאָ אויף דער שיף. איצט דענקען זיי צו איר בעראַשן אונדז ווען די שיף וועט אַרויס אין ים גלייך ווי זי וואַלט עס אַליין באַוווּזן. אַבער מיר וועלן אנטוישן די שורקעס, מאַכנ-דיק זיך ווי מיר באַמערקן ניט קיין אויסערגעוויינלאַכס.“

אַזוי איז יורגען געזעסן מיט אַנאאיטיס אין די גרויסע צוויי שטולן וואָס זיינען געווען פון פּאַרנט אויף דער שיף, אונטער אַ באַלראַכאַן פון שאַרלאַך שטאַף אויסגעהעפּט מיט גאַלד דראַקאַ-נען, און פונקט הינטער דעם שיפּשנאַבל, וואָס איז געווען אַ דראַקאַן אויסגעמאַלן אין דרייסיק קאַלירן; און די שיף האָט זיך אַרויס-באַוועגט פון דעם האַפן, און אַזוינאָך אין דעם אַפּענעם ים אַריין. אַזוי זיינען זיי פאַרביי עניסגאַרט.

„און עס איז אַ מאַרנע מאַנשאַפּט וואָס באַדינט דיך, אַנאאי-טיס, וואָס ביסט קיינען פון קאַקאאי: וואָרים איר קאַן זיי הערן רעדן, העט'העט הינטער אונדז, און זייער שפּראַך איז אינגאַנצן אַ מיז פישטשען און צווישטשערן, גלייך ווי די ראַצן און פּלעדערמיזן וואַלטן אַפּגעהאַלטן אַ פאַרזאַמלונג.“

„נן, דו מוזסט פאַרשטיין אז דאָס זיינען אויסלענדער, וועלכע רעדן אַז אייגענעם דיאַלעקט, און זיינען ניט ענלאַך צו קיין אַנדערע מענטשן וואָס דו האַסט ווען געווען.“

..פארוואר, דאס קאן טאקע זיין אזוי, ווארים איד האב ניט געזען קיינעם פון דיין מאנשאפט. אפטמאל איז עס גלייך ווי בלעזלאך וואלטן פארבייגעלאפן איבער דער דעק, און דאס זאלן." "עס איז בלויז די היץ-כוואליעס וואס קומען פון דער דעק, וואך רים דער טאג איז הייסער ווי דו דענקסט, זיצנדיק דא הינטער דעם בארטאכאן. און אויסערדעם, וואס גייט דיר און מיר אן צו פארנעמען זיך מיט די שפאסן פון פראסטע מאטראסן, אזוי לאנג ווי זיי טוען געהעריק וואס זיי באדארפן ?"

"איך האב געקלערט, אך פרוי מיט די אומגעוויינלאכע אויגן, אז דאס זיינען קוים איינפאכע מאטראסן."

"און איך האב געקלערט, דוקס יורגען, אז איך וועל דיר דער-ציילן א מעשה פון די אלטע געטער, צו מאכן די צייט פארביי-ניין אנגענעמער ווי מיר זיצן דא אומבאטריבט ווי א גאט און א געטן."

איצט זיינען זיי פאריבער קאמווי : און אנאאיטיס האט אָנגעהויבן צו דערצייילן די געשיכטע פון אניסטאר און קאלמורא און וועגן די אומגעוויינלאכע הנחות וואס זיי האבן דערלויבט איינעם ס'אָנדרערע. און וועגן ווי קאלמורא האט צופרידגעשטעלט אירע פינגער געליבטע : און יורגען האט געפונען די מעשה פאר צע-שטרויכנדיק.

ווי אנאאיטיס האט גערעדט איז דער הימל געוואָרן פאר-טונקלט, גלייך ווי די זון וואָלט זיך פארשעמט און פארדעקט איר שאַנדע מיט כמארעם : און זיי זיינען פארויסגעפארן אין אַ נרויען דעמער וואס האט געהאלטן אין אויסשפרייטן זיך איבער דעם שטילן ים, אזוי זיינען זיי פאריבער די באַלייכטונג פון סאר-גיל, דעם ווייטסטן פון די רויטע אינדזלען, בשעת אנאאיטיס האט גערעדט וועגן פראַקרי און קיניג מינאָס און פאזיפאע. ווי אַ קא-ליר האט נאָר פארלאָזן די לופט זיינען נייע קאלירן אַריינגעטראָטן אינם ים, וואס האט איצט אָנגענומען די פארשידענע אויסשטראַלונג-גען פון וואסער פאָרוואַנדלט אין אַ קאלושע. און אַ שטילשווייגע-ניש האט געהויבט אויפן ים, אזוי אז עס איז ניט געווען קיין גערויש ערענעצוואו אויסער דעם קלאַנג פון אנאאיטיס' קול, אזוי צו זאָגן : „אלע וואס לעבן האבן בלויז אַ קורץ שטיקל צייט צו לעבן, און קיינער ווייסט ניט וואס זיין גליק וועט אויסטראָגן אויף שפעטער. אזוי אז אַ מענטש באַזיצט זיכער גאַרניט אויסער אַ קורצער הלוואה פון זיין אייגענעם גוף : און דאָך איז דער גוף פון מענטש פעאיק אויף פילע זונדערבארע פארנעניגן."

זיי זיינען געקומען אזוינאך צו א פלאכן זאמדיקן ברעג, וואו עס איז ניט געווען קיין צייכן פון איינוואוינער. אנאאיטיס האט געזאגט אז דאס איז דאס לאנד וואס זיי האבן געזוכט, און זיי זיינען אראפ פון שייף.

„אפילו איצט,“ זאגט יורגען, „האב איך ניט געווען קיינעם פון דער מאנשאפט וואס האט אונדז געבראכט אהער.“

און די וואונדערשיינע טונקלע פרוי האט א צי געטאן מיטן אקסל, און זיך געוואונדערט פארוואס ער מוז זיך אומאויפהערלאך קימערן איבער די טואכטן פון פראסטע מאטראסן.

זיי זיינען פארויסגעגאנגען איבער דעם ברעג, דורך זאמל בערגלאך, צו א זומפֿצו, ניט זעענדיק קיינעם, און שפאנענדיק אין א גרויען נעפל. זיי זיינען פארבייגעגאנגען פילע גרויע פעטע פויזנדיקע ווערים און אייניקע זונדערבארע גרויע שלאנגען, אזעלכע וואס יורגען האט קיינמאל ניט פארגעשטעלט זיך אז עס עקזיסטירן, אבער אנאאיטיס האט געזאגט אז זיי באדארפן אים ניט קימערן.

„אזוי אז עס איז ניט גייטיק דו זאלסט האלטן אין איין טאפן דיין צויבער שווערד ווי מיר שפאצירן דא, דוקס יורגען, ווייל די גרויסע ווערים טוען די לעבעדיקע קיין בייז ניט.“

„פאר וועמען ליגן זיי, אויב אזוי, און ווארטן דא, אין דעם גרויען נעפל, דורך וועלכן די גרינע ליכט פינקלען, און דורך וועלכן איך הער צומאל א דין און ווייט געוויין?“

„וואס גייט עס דיר אן, דוקס יורגען, זינט מיר זיינען ביידע אלץ נאך בלוט-און-פלייש? זיכער, עס איז קיינמאל ניט געווען קיין מאן וואס האט געשטעלט אומנויטיקערע פראגן.“

„דאך איז דאס אז אומבאקוועמער דעמער.“

„פונקט פארקערט, דו באדארפט זיך פרייען וואס עס איז א צוגעדיכטער נעפל פאר דער לבנה דורכצודרינגען.“

„אבער וואס האב איך צו טאן מיט דער לבנה?“

„גארניט, דערווייל, און דאס איז אז וואויל צו דיר, דוקס יורגען, זינט עס איז גאנץ עכט באריכט אז דו האסט באשפעט דעם טאג וואס איז הייליק דער לבנה. די לבנה האט גארניט ליב קיין חוזה, ווי איך ווייס גוט, ווייל טיילווייז דין איך דער לבנה.“

„הא?“ זאגט יורגען: און ער האט אנגעהויבן נאכדענקען.

זיינען זיי געקומען צו א וואנט וואס איז געווען הויך און גרוי,

און צו דער טיר וואס איז געווען אין דער וואנט.

„דו מוזסט אַנקלאַפן צוויי אָדער דריי מאַל,“ זאָגט אַנאַאיטיס, „אריינצוטרטען קיין קאסאין.“

יורגען האט באטראכט דעם בראנזענעם קלאפער אויף דער טיר, און ער האט אויסגעשטשירעט די ציין כדי צו פארבארגן זיין קווינקלעניש.

„עס איז א מאדנע שפילכל“, האט ער געזאגט, „און די צוויי טיילן דערפון שיינען צו זיין מאדעלירט פון לעבעדיקע קאפיעס“.

„זיי זיינען קאפירט זייער פינקטלאך פון אדם און חוה“, זאגט אנאאיטיס, „וועלכע זיינען געווען די ערשטע מענטשן צו עפענען דעם טויער.“

„נו, דאן,“ זאגט יורגען, „איז קיין שום צווייפל ניט אז מענטשן דעגענעריירן, זינט איד האב דא אונטער מיין האנט דעם באווייז דערפון.“

דערביי האט ער אנגעקלאפט און די טיר האט זיך צעעפנט, און זיי זיינען ביידע אריין.

22. מכת א שלייער וואס זיי האבן צעריסן

אזוי האט פאסירט אז יורגען איז געקומען קיין קאקאאי, וואו עס איז דאס שלאפצימער פון צייט. און „צייט“, לויט דער ידיעה, איז אריינגעטראטן מיט יורגענען, זינט יורגען איז געווען א שמערב-לאכער: און „צייט“, זאגן זיי, האט זיך דערפרייט מיט דעם אפרו פון דער שטופנווייער האָרעוואניע פון צעשטערן שטעט, שטיין ביי שטיין, און מיט אירע אויגן פארמאטערט פון דער געד-צירטער מלאכה צו גראוירן אין קנייטשן, איז זי גליקלאך אריינגעטראטן אין איר שלאפצימער, און אנשלאפן געווארן פונקט נאך זונפארגאנג דעם וואוילן אָוונט אין שפעטן יוני: אזוי אז דער וועטער איז פארבליבן שיין און אומגעטוישט, מיט קיין בלענדניקע זונשטראלן אין ערגעץ, און מיט איין גרויסן שמערן בלויז שיינענדיק אין קלאָרן טאָגליכט. דאָס איז געווען דער שמערן פון וועד נוס מעכאניס, און פאר יורגענען איז עס שפעטער געווען א היפש ביסל אמוזאנט צו באמערקן ווי דער שמערן איז געקויקלט געווארן ארום דעם הימלהויב פון א היפשלאכן זשוק, מיטן נאמען קהעפר. און די ביימער איבעראל האבן אנגעהאלטן זייער ערשט פריש בלעמערוערק, און די פייגל זיינען אנגעגאנגען מיט זייערע צעצור-גענע אָוונט געזאנגען, די גאנצע וויילע וואָס יורגען איז פארבליבן אין קאקאאי, ווייל די „צייט“ איז אנשלאפן געווארן אין דער אנה-גענעמטער שעה פון דעם יארס אנגענעמסטן סעזאן. אזוי דער-צוילט די מעשה.

און יורגענעם שאַטן איז אויך אַריינגעראַטן מיט יורגענען.
אַבער אין קאָקאָאין ווי אין גלאַטיהאָן, האָט קיינער אויסער יור-
גענען ניט געשיינט צו באַמערקן דעם טשיקאָווו שאַטן וואָס האָט
איצט נאָכגעפאָלגט יורגענען איבעראַל.

אין קאָקאָאין האָט קיניגן אנאָאייטיס געהאַט אַ פּאַלאַץ וואו
טורעמס און שפיצן און צאָל האָבן געגלימערט מיט אַ ווייכער ווייס-
קייט איבער דער הויך פון אַן אַלטן דעמעַרדיקן וואַלד. אין וועלכן
דאָס געוואָקס איז ניט געווען ענלאַך צו דעם וואָס ווערט געהאַ-
דעוועט פון אַלגעמיינער ערד. עס איז געווען צו באַמערקן אין
די וועלערעיען, למשָׁל, אַ מין מאָד וואָס האָט יורגענען געמאַכט
שוידערן. אזוי זיינען אנאָאייטיס און יורגען געקומען דורך שמאַלע
שטעגן, ווי מורמלענדיקע גרינע היילן, אין אַ הינטערהויף, די ווענט
און דיל פון געלן מירמלשטיין, וואו עס איז גאַרניט געווען אויסער
דער בלאַסלאַך קאָלירטער סטאַטוע פון אַ געץ מיט צען קעפּ און
פיראַונדרייסיק הענט: ער איז געווען פאַרגעשטעלט ווי זייער
שטאַרק פאַרנומען מיט אַ פרוי און מיט זיינע אומפאַרנומענע הענט
האָט ער געהאַלטן נאָך אַנדערע פרויען.

„דאָס איז דזשיגסביעד,“ האָט אנאָאייטיס געזאָגט.

האָט יורגען געזאָגט: „איך זעץ גאַרניט אויס. פונדעסט-
וועגן, דענק איך דער דזשיגסביעד גייט שוין אַביסל צו ווייט.“

דאָן זיינען זיי פאַרבייגעגאַנגען די סטאַטוע פון טאָנאַראַך
לאַלאַקוואַנג, און דערנאָך די סטאַטוע פון לעגבאַ. יורגען האָט זיך
געגלעט דעם קיין, און צוגעקראָגן קאָליר אין פנים. „נו זיכער,
קיניגן אנאָאייטיס,“ האָט ער געזאָגט, „דו האָסט אַן אומגעוויינ-
לאַכן געשמאַק אין סקולפּטור.“

פון דאָרטן איז יורגען געקומען מיט אַנאָאייטיסן אין אַ ווייס
צימער, מיט קופּערנע פּלאַקן אויף די ווענט, און דאָרטן האָבן פיר
מיידלאַך געוואָרעמט וואָסער אויף אַ מעשן דרייפּסיק געשטעל.
זיי האָבן יורגענען אַרומגעוואָשן, צערטלנדיק אים דערשטוינענדיק
אין דערזעלבער צייט — מיט דער צונג, די האַר, פינגערשפיצן און
די שנעבלאַך פון די בריסט — און זיי האָבן אים אָנגעשמירט מיט
פירערליי אוילן, דאָן אים ווידער אָנגעמאַן אין זיין שטראַלנדיק
העמד. אין קאָלירונען, לויט אַנאָאייטיס' רייה, האָט ער זיך דער-
ווייל ניט גענויטיקט: אזוי איז יורגענס שווערד געווען אויפגע-
האַנגען אויף דער וואַנט.

די פיר מיידלאַך האָבן געבראַכט צעטראַגן זילבערנע בעקנס
אַנטהאַלטנדיק וויין געמישט מיט האַניק, און זיי האָבן געבראַכט

מילגרוימען און אייער און גערשטענע גרויפן, און דרייעקיקע רויט-
לאכע חלות, וועלכע זיי האבן באשפריינקלט מיט זיסגערוכיקע
קערנדלאך באוועגנדיק זיך צערעמאניעל. דאן האבן אנאאיטיס און
יורגען איבערגעכאפט דעם הונגער עסנדיק צוזאמען ווי די פיר מייד-
לאך האבן זיי באדינט.

„און איצט,“ זאגט יורגען, „און איצט, מיין טייערע, וואלט איד
פארגעשלאגן מיר זאלן זיך א נעם טאן צו יענע משיקאווע פארגע-
נינגס וועגן וועלכע דו האסט מיר דערציילט.“

„איד בין גאנץ בארייט,“ האט אנאאיטיס געענטפערט, „זינט
עס איז ניטאָ קיין איין פארגעניגן וואָס זאָל ניט געקויפט ווערן
דורך עפעס אַ פארוויילונג פון דער מענטשלאכער טבע. אָבער צו
ערשט, ווי איד דארף דיר קוים צו וויסן געבן, איז פאראן אַ צערע-
מאניאל וואָס מוז אָפגעהיט ווערן.“

„און וואָס, כ'בעט דיר, איז דער צערעמאניאל? ?“

„הא, מיר רופן עס דאָס צערייסן פון שלייער.“ און קיניג
אנאאיטיס האט דערקלערט וואָס זיי מוזן טאן.
„נו,“ זאגט יורגען, „איד בין בארייט צו פארווכן יעדן גע-
טראַנק איינמאל.“

אזוי האָט אנאאיטיס אַריינגעפירט יורגענען אין אַ מין קאפעלע,
באפּוצט מיט אומקירכלאכע געמעלן. עס זיינען דאָרט געווען פיר
אַלטאַרן, געווידמעט באַזונדער דעם הייליקן קאַסמאַ, דעם הייליקן
דאָמיאַנוס, דעם הייליקן ניניאל פון ברעסט, און דעם הייליקן פּוטען
דע וואראי. אין דער קאפעלע זיינען געווען : אַ פאַרשלייערטער
מאַז, אַנגעטאַן אין לאַנגע קליידער מיט ווייסע און געלע שטרייפן,
און צוויי נאַקעטע קינדער, ביידע מיידלאך. איין קינד האט גע-
טראָגן אַ וויירויד-פאַן : דאָס צווייטע האט געהאַלטן אין איין האַנט
אַ ליכטיק-בלויזען קרוג האַלב אַנגעפילט מיט וואַסער, און אין דער
לינקער האַנט אַ זאַלצמעסטל.

פאַר אַלעמען האָט דער פאַרשלייערטער מאַן צוגענרייט יור-
גענען. „באַטראַכט דעם שפיז,“ האָט דער פאַרשלייערטער מאַן גע-
זאָגט, „וואָס מוז דיר דינען אין דיין אונטערנעמונג.“

„איד בין בארייט פאַר דער אונטערנעמונג,“ האָט יורגען גע-
ענטפערט, „ווייל איד גלויב אַז דאָס געווער איז טרויענסווערט.“
האָט געזאָגט דער פאַרשלייערטער מאַן : „זאל זיין אזוי !
אַבער ווי דו ביסט, אזוי בין איד אַמאל געווען.“

דערווייל האָט דוקס יורגען געהאַלטן דעם שפיז אויפגעשטעלט.

טרייסלענדיק אים מיט זיין רעכטער האנט. דער שפיץ איז געווען א היפשער, און דער שפיץ זיינער איז געווען רויט פון בלוט.

„זע!“ האט יורגען געזאגט, „איד בין א מאן געבוירן פון א פרוי אומבאגרייפלעך. איצט בין איד, וואָס בין וואונדערלעך, זוכה צו פארוכזן א וואונדער, און צו באשאפן דאָס וואָס איד קאן ניט באנעמען.“

אַנאַאיטיס האָט גענומען זאָלץ און וואַסער פונם קינד, און זיי אויסגעמישט. „זאל דאָס זאָלץ פון דער ערד שטאַנדמאַכן דער שיטערער פליסיקייט אַנצונעמען די אייגנשאַפט פון דעם פרוכטבאַרן ים.“

דאָן, קניענדיק, האָט זי באַרירט דעם שפיץ, און אַנגעהויבן גלעטן אים מיט ליבשאַפט. צו יורגענען האָט זי געזאָגט: „איצט זאָלסטו באַנערן מיט לייב און זעל! זאל די ענדלעזע שלאַנג זיין דיין קרוין, און דער פרוכטבאַרער פלאַם פון דער זון דיין קראַפט!“ האָט דער פאַרשלייערטער מאַן געזאָגט, ווידערמאַל: „זאל זיין אַזוי!“ זיין שטים איז געווען הויך און מעקענדיק, אַ דאַנק דעם וואָס אים איז געטאן געוואָרן.

„אזוינאך רופן מיר איד צו דעם וואָס מיר קאַנען ניט באַנען מען“, האָט יורגען געזאָגט. „מיט דער מאַכט פון דעם אויפגעשטעלטן שפיץ“, און איצט האָט ער מיט דער לינקער האַנט אַנגענומען די האַנט פון אַנאַאיטיס, — „טו איד, זייענדיק אַ מאַן געבוירן פון אַ פרוי אומבאגרייפלעך, זיך איצט באַפעסטיקן אויף דעם וואָס איד באַנער אויסשליסלעך מיט מיינ גאַנץ וועזן. איד פיר דיך צום מזרח. איד דערהויב דיך אַריבער דער ערד און אַלע ערדישע זאַכן.“

דאָן האָט יורגען אויפגעהויבן קיניגן אַנאַאיטיס אַזוי אַז זי איז געוועסן אויף דעם אַלטאַר, און דאָס וואָס איז דאַרט פריער געווען איז אַראַפגעפאַלן אויף דר'ערד. אַנאַאיטיס האָט צוזאַמענגעלייגט די שפיץ פון אירע פינגער, אַזוי אַז אירע הענט האָבן געפורעמט אַ צעעפענטן דרייעק; און אַזוינאך געוואַרט. אויף איר קאַפ איז געווען אַ שטיקעריי פון רויטע קאַראַלן, מיט צווייגן לייכטנדיק אַראַפצו: איר געשטימטע טוניג האָט געהאַט צוויי־און־צוואַנציק שפאַלטן, צו דערלויבן אַלע מעגלעכע צערטלאַכקייטן, און איז באַשטאַנען פון צוויי קאַלירן, באַשפריינקלט מיט שוואַרץ און שאַרלעך, טשיקאַווע געמישט: אירע טונקעלע אויגן האָבן געשטראַלט און זי האָט קוים אַפגעכאַפט דעם אַטעם.

איצט האָבן דער פאַרשלייערטער מאַן און די צוויי נאַקטע מיידלעך אַפגעטאָן זייער חלק אין דעם צערעמאָניאַל, אַ זאך וואָס איז ניט

וויכטיק צו פארצייענען. אבער יורגען איז געווען פולקאם דער-
שטוינט פון דעם.

פונדעסטוועגן האט יורגען געזאגט : „א שנור וואס בינדט דאס
וועלצן פון די שמערן ! א בעכער וואס אנטהאלט אלע צייטן, אלע
קאלירן, און אלע געדאנקען ! א זעל פון רוים ! מיר דערוואָרבן זיך
ניט צו קיין געשטאלט פון דיר סיידן דיין געשטאלט באַווייזט זיך
אין דעם וואָס מיר האַלטן ביים מאַן. דערפאַר אָנען מיר דיר דורך
יעדן פּלאַנץ וואָס פאַרשפּרייט זיין זריעה און דורך יעדן פּייכטן
וואַרעמן גאַרטן וואָס פאַרנעמט און נערט זי, דורך דעם צוזאַמען-
בלענדן פון בלוטפאַרגיסונג און גענום, דורך דער פּרייד וואָס מימיקט
דער אַנגסט מיט זיפּצן און שוידערונגען, און דורך דער באַפּרידיקונג
וואָס מימיקט דעם טויט, — אין דעם אַלעמען אָנען מיר דיר. אַ דו
אומאויפהערלאַכער, וועמעס ווילן די קינדער פאַלגן אויס, און וועמען
איך פאַרער איצט אַין דעם העלן און נאַכגיבן פּרויענלייב, עס
איז דו וועמען איך טו ערן, ניט קיין פּרויע טוענדיק דאָס וואָס געפינט
זיך אין מיינע אויגן : און עס איז דו וואָס וועט באלד רעדן, און
ניט זי.“

דאָן האָט אַנאַאיטיס געזאָגט : „יאה, וואָרים איך רעד מיט דער
צונג פון יעדער פּרויע, און איך שיינ אין די אויגן פון יעדער פּרויע,
ווען דער שפּיץ איז אויפגעשטעלט. מיר צו דינען איז בעסער ווי וואָס.
ווען דו רופסט מיך אַרויס מיט אַ האַרץ אין וועלכן עס ברענט דער
שלאַנג פּלאַקער, אויב בלוז פאַר אַ מאַמענט אַפּילי, קאָנסטו פאַרשטיין
די פאַרגעניגנס פון מיין גאַרטן, וואָס פאַר אַ פּרייד אומווערטערדיקע
עס שלאַגט דערין, און ווי מעכטיק עס איז דער איינציקער באַגער
וואָס נוצט גענצלאַך דעם מאַן. מיר צו דינען וועסטו דאָן זיין גערן
אַפּצוואַגן זיך פון אַל-אַנדערן אין דיין לעבן. און אַנדערע פאַרגעניגנס
וועסטו נעמען מיט דיין לינקער האַנט, ניט דענקענדיק וועגן זיי
אינגאַנצן. וואָרים איך בין דער באַגער וואָס נוצט גענצלאַך דעם מאַן.
און אַזוינאָך לאָזט גאַרניט גיין אין ניוועץ. און איך נעם דיר אָן, איך
באַוויליק דיר, איך וואָס בין די טאַכטער און עפעס מער ווי אַ
טאַכטער פון דער זון. איך, וואָס בין דורכויס גענום, דורכויס
צעשטערונג, און אַ שכרות פון דעם אינערסטן געפּיל, באַגער דיר.“

איצט האָט יורגען געהאַלטען דעם שפּיץ אויפגעשטעלט פאַר
אַנאַאיטיסן. „אָ, סוד פון אַלע זאַכן פאַרבאַרגן אין וועזן פון אַלץ וואָס
לעבט, איצט אַז דער שפּיץ איז דערהויבן שרעק איך זיך ניט פאַר
דיר : וואָרים דו ביסט אין מיר, און איך בין דו. איך בין דער פּלאַס
וואָס פּלאַקערט אין יעדן שלאַגנדיקן האַרץ און אין תּוכן פון דעם

ווייטסטן שטערן. איך בין אויך דאס לעבן און דער וואָס שענקט דאָס לעבן, און אין מיר איז אויך פאַרצו דער טויט. מיט וואָס ביסטו בעסער פאַר מיר? איך בין איינצל: מיין ווילן איז גערעכטיגקייט: און עס קומט אַהין ניט קיין אַנדער גאָט וואוּ איר בין."

האַט דער פאַרשלייערטער מאַן הינטער יורגענען געזאָגט: "זאל זיין אזוי! אָבער ווי דו ביסט, אזוי בין איר אַמאָל געווען."

די צוויי נאָקעטע קינדער זיינען געשטאַנען פון ביידע זייטן לעבן אַנאַאיטיס, און האָבן דאָרט געוואַרט ציטערנדיק. די מיידלעך, ווי יורגען איז שפעטער געוואָרן געוואָרן, זיינען געווען אַלעקסאַ און טיר זיפאַנע, צוויי פון די עוומענידן. און איצט האָט יורגען איבערגערוקט דעם רויטן שפיץ פון שפיץ, אזוי אז ער האָט גערוט אין דעם אָפּענעם דרייעק געפורעמט דורך די פינגער פון אַנאַאיטיס.

"איך בין דאָס לעבן און דער וואָס שענקט דאָס לעבן," האָט יורגען געשריען. "דו וואָס ביסט איינע, וואָס נוצט אונדז אַלע אָוים! איך וואָס בין אַ מאַן געבוירן פון אַ פרוי, איך אין מיין גראַד פאַרער דיך פאַרערנדיק דעם באַגער וואָס נוצט גענצלאַך דעם מאַן. מאַך אַפּן דערפאַר דעם וועג פון באַשאַף, דערמוטיק דעם פלאַקערדיקן שטויב וואָס איז אין אונדזערע הערצער, און העלף אונדז אין דעם פלאַמס פאַראייביקונג. וואָרים איז דאָס ניט דיין געזעץ?"

אַנאַאיטיס האָט געענטפּערט: "עס איז ניטאָ קיין אַנדער געזעץ אין קאָקאָאין אויסער, יטו דאָס וואָס עס געפעלט דיר."

דאָן האָבן די נאָקעטע קינדער געזאָגט: "פילייכט איז עס דאָס געזעץ, אָבער עס איז זיכער ניט קיין גערעכטיקייט. דאָך זיינען מיר מינדעריעריקע און נאַנץ הילפלאָז. טאָ וועלן מיר אַקאַרשט ווערן ווי איר זייט, וואָרים איצט זייט איר ביידע ניט צוויי מער, און אייערע גופים טיילט איר ניט בלוין איינער מיט דעם אַנדערן, וואָרים אייער לייב ווערט אונדזער לייב, און אייערע זינד אונדזערע זינד: און מיר האָבן ניט קיין אויסוועג"

יורגען האָט אויפגעהויבן אַנאַאיטיס פונט אַלטאַר, און זיי זיינען אַריין אין כאַראַל און אויסגעווכט דעם פאַרבאַרגענעם היכל. עס האָבן ניט אויסגעווען צו זיין קיינע טירן אין דעם כאַראַל: אָבער באַלד האָט יורגען געפונען אַ שפאַרונע פאַרדעקט פון אַ בלאַסדרייטן שלייער. יורגען האָט דערלאָנגט מיטן שפיץ און צעריסן דעם שלייער. ער האָט דערהערט דעם קלאַנג פון איין קורצן יאָמערלאַכן אויסגעשריי: עס איז געווען נאָכגעפאַלגט פון שטילן געלעכטער. אזוי איז יורגען אַריינגעקומען אין פאַרבאַרגענעם היכל.

שוואַרצע ליכט האָבן געברענט אין דעם פלאַץ, און שוועבל האָט

אויך געברענגט דאָרט, פאַר אַ שאַרלאַד־קאָלירטן קרייץ, פון וועלכן דער שפיץ איז געווען אַ צירקל, און וואו עס איז געווען צוגענאַגלט אַ פּראַש. און אַנדערע מערקווירדיקייטן האָט יורגען אויך באַמערקט. ער האָט אַ לאַך געטאַן און אויסגעדרייט זיך צו אַנאַאיטיסן : איצט אַז די ליכט זיינען געווען הינטער אים איז זי געשטאַנען אין זיין שאַטן. „נה, נו ! אָבער דו ביסט עטוואָס אַלמפרענקיש, מיט די אַלע צוויידייטיקע רמזים ! און איד האָב ניט געוואוסט אַז ציווילי-זירטע מענטשן פאַרמאָגן נאָך גענוג גלייכגלויביקייט הנאה צו האָבן פון גאַט־העצע. דאָך, מוזן פרויען געשמייכלט ווערן, געבענשט זאָלן זיי זיין, און לסוף, ווי איד פאַרשטיי, האָבן מיר נאַנץ געהערק אויסגע-פירט דעם צערעמאָניאַל וואָס איז נויטיק פאַר דעם באַשטרעבן פון קוריעזע פאַרגעניגנס.“

קיניגן אַנאַאיטיס איז געווען זייער שיין, אַפילו אונטער זיין פאַרטונקלדיקן שאַטן. טריאומפירנדיק איז אויך געווען דאָס שטאַלצע געזיכט אונטער דער זונדערבאַרער קאַראַלישטיקעריי, און דאָך איז דער פרויס געזיכט געווען פאַרטרויערט.

„ליבער נאָר“, האָט זי געזאָגט, „עס איז ניט געווען געשייט, ווען דו האַסט באַזונגען די שדים, צו באַליידיקן דעם מאַנטיק. אָבער דו האַסט דאָס פאַרגעסן. און איצט לאַכסטו ווייל דאָס וואָס מיר האָבן געטאַן פאַרשטייסטו ניט : און פונקט אזוי פאַרשטייסטו ניט דאָס וואָס איד בין.“

„ניט אַכטנדיק וואָס דו זאַלסט ניט זיין, מיין טייערע, בין איד זיכער אַז דו וועסט עס מיר באַלאַד אויסזאָגן. וואָרים איד נעם אַז אַז דו מיינסט צו האַנדלען געהערק מיט מיר.“

„איד, וועל טאן דאָס וואָס פאַסט מיר, דוקס יורגען —“

„אַט אזוי, מיין טייערע, אזוי ! דיין אַבזיכט איז צו זיין אויפֿ-ריכטיק צו זיך זעלבסט, וואָס עס זאָל ניט געשען ! דער דראַנג שוין איז פאַר דיר דער גרעסטער כבוד, און איד וועל זען צו העלפן דיר. איצט האָב איד באַמערקט אַז יעדע פרוי איז אַמאָיפריכטיקסטן צו זיך“, האָט יורגען געזאָגט, נביאות־דיק, „איז דער פינסטער.“

דאָ האָט יורגען באַטראַכט איד פאַר אַ מאַמענט, מיט פינקל־דיקע אויגן : דאָ האָט אַנאַאיטיס, שטייענדיק אין זיין שאַטן, אַ שמייכל געטאַן מיט שטראַלנדיקע אויגן : דאָ האָט יורגען אויסגע-לאָשן די שוואַרצע ליכט : און דאָ איז געוואָרן נאַנץ פינסטער.

23. פעלעך פון פרינץ יורגען

אַלזא, די געשעענישן נאָר וואָס פאַרצייכנטע זיינען אויסגעפאַלן
ערב דעם געבורט טאָג פון הייליקן יוחנן המטבֿל : און נאָכדעם האָט
יורגען געוויילט אין קאַקאָאיו, און אויפגעפירט זיך לויט די מנהגים
פון דעם לאַנד.

אין דעם פּאַלאַץ פון קיניג אַנאַאיטיס זיינען אַלערליי פאַר
וויילונגען באַטריבן געוואָרן אַן אויפהער. יורגען, וועלכער האָט זיך
געהאַלטן פאַר אַ שטיקל מבין אין אַזעלכע אַנגעלעגנהייטן, האָט זיך
שנעל גענוג דערפילט געפּלעפט פון זיין אייגענער אומוויסנהייט. ווייל
אַנאַאיטיס האָט אים באַוויזן אַלץ וואָס איז געטאָן געוואָרן אין קאַ-
קאָאיו, אַזוינאָך און אַנדערשנאָך, אונטער דעם אָנפיר פון אַנאַאיטיס,
וועמען יורגען האָט אויסגעפונען אַלס נאַטור־מיה פון צווייפּלעהאַפטן
אורשפּרונג פאַרבונדן מיט דער לבנה; און וועלכע האָט, פּאַלגלאַך,
דעגירט ניט בלויז אין קאַקאָאיו נאָר שעלמיש באַוואויגן דעם פּלוס,
צו און אָפּ, פון לעבן איבעראַל וואָו די לבנה האָט וואָס פאַר אַ מאַכט
איבער דעם פּלוס. עס איז געווען אַנאַאיטיס' עובדא צו טוישן, אין
ווערן אין אַ זייט, און אַפּווייכן : אין דעם האָט די אייפּערזיכטיקע
לבנה איר מיטגעהאַלפּן ווייל זונליכט איז די אורזאָך פון גראַדלי-
ניקייט. אַזוי זיינען אַנאַאיטיס און די לבנה געווען פּעסט אַליאירט.
די מיסטעריען פון זייערע פּריוואַטע באַציאונגען פונדעסטוועגן, ווי
אַנטפּלעקט פאַר יורגענען, זיינען ניט זייער פּיין צו ווידערהאַלן.

„אַבער דו האַסט באַליידיקט די לבנה, פרינץ יורגען, אַפּזאַגנדיק
זיך צו לויבן דעם טאָג פון דער לבנה. אָדער אַזוי, ווייניקסטן, האָב איר
געהערט“.

„איר געדענק אַז איר האָב אַזוינס ניט אַנגעהויבן טאָן. אַכער
איר געדענק אַז איר האָב באַטראַכט פאַר אַן אומרעכט צו ערן אַ
ליאַדע טאָג בלויז פון דער לבנה'ס מאַיעסטעט וועגן. וואָרים די נאַכט
איז הייליק דער לבנה, יעדע נאַכט וואָס איז ווען געווען דער פּריינד
פון געליבטע, — די נאַכט באַנייענדיק און געבערנדיק דאָס גאַנצע
לעבן.“

„יאָ, פאַרוואָר, עס איז עפּעס פאַראַן אין דעם באַווייזן, זאָגט
אַנאַאיטיס, צווייפּלעהאַפטיק.“

„עפּעס! זאָנסטו ! אַבער לויט מיין אַרט דענקען באַווייזט עס
אַז די לבנה איז פינקטלאַך זיבן מאָל מער בכבוד'יק ווי ווער פון די
שרים. עס איז בלויז, מיין טייערע, אַ פּראַגע פון אַריפּמעטיק.“

„איז דאס געווען די אורזאך וואס דו האסט ניט געלויבט פאך
דעליסן און אירע מאַנטיקס מיט די אַנדערע שרים?“

„נאָ און צווייפּל,“ האָט יורגען געזאָגט. „איך האָב עס ניט געפונען
פאַך גאַנץ לויבווערטיק אַז אַזאָ אומבאַדייטנדע ניט־גוטע ווי פאַנדע־
ליס זאָל איר טאָג אַנרופן נאָך דער לבנה (*): מיר האָט עס געשיינט
צו זיין פאַרשוועכונג.“ דאָן האָט יורגען אַ הוסט געמאַז, און געוואָרפן
קרימלאַך אַז אויג אויף זיין שאַטן. „זאָל עס האָבן געווען זיין סערעדאָ,
נאָ וואָלט דער עסק אויסגעזען גאַנץ אַנדערש, און די לבנה וואָלט
געווען אַפגעשאַצט דעם איידעלן קאַמפּלימענט.“

אַנאַאיטיסן איז לפנים לינדערער געוואָרן. „איך וועל באַריכטן
דיין דערקלערונג. אַפּנטלאַך גערערט, זיינען שלעכטע זאַכן אַנגעגרייט
געווען פאַך דיר, פרינץ יורגען, דערפאַר וואָס דיין שפּראַך איז מיט־
פאַרשטאַנען געוואָרן. אַבער דאָס וואָס דו זאָגסט איצט וואָרפט אַז
אַנדער ליבט אויף דעם עסק.“

יורגען האָט געלאַכט, ניט פאַרשטייענדיק די מיסטעריע, אַבער
גלויבנדיק אַז ער קאָן באַשטענדיק ליפערן דאָס וואָס עס פאַדערט זיך.
„איצט לאַמיר אַרומזען קאַקאָאין עטוואָס מער!“ שרייט אויס
יורגען.

וואָרים יורגען איז געווען שטאַרק פאַרינטערעסירט אין דעם
אַרט לעבן פון קאַקאָאין, און פאַך אַ וואָך אַדער צען טעג צייט האָט
ער אין דעם איינטייל גענומען גאַנץ פלייסיק. אַנאַאיטיס, וועלכע האָט
באַריכט אַז דער לבנה'ס ערע איז געווען באַפרידיקט, האָט איצט
געמאַז אַלץ אין דער וועלט צו אַמוזירן אים, און זיי האָבן אונטערזוכט
פאַרוויילונגען אַז צאָל צוזאַמען.

„וואָרים אַלע וואָס לעבן האָבן בלוז אַ קורץ שטיקל צייט צו
לעבן,“ האָט אַנאַאיטיס געזאָגט, „און קיינער ווייסט ניט וואָס זיין
גליק וועט אויסטראַגן אויף שפּעטער. אַזוי אַז אַ מענטש באַזיצט זי־
בער גאַרניט אויסער אַ קורצער הלוואה פון זיין אייגענעם גוף: און
דאָך איז דער גוף פון מענטש פעאיק אויף פילע זונדערבאַרע פאַר־
געניגן. און אַזוי און אַזוי,“ זאָגט אַנאַאיטיס. און זי האָט אַנטפּלעקט
קלוגע איינפאַלן דעם פרינץ־באַגלייטער.

וואָרים יורגען האָט געפונען אַז ניט־וויסנדיק איז ער אויף אַ
געהעריקן און פאַסיקן אופן געוואָרן דער מאַן פון קיינען אַנאַאיטיס,
מיט זיין איינטייל אין דעם צערייסן פונם שליער, וואָס איז די היי־
ראַט־צערעמאַניע אין קאַקאָאין. זיינע פריערדיקע באַציאונגען מיט

Monday—Moon (*)

פרוי ליזא האבן, נאטירלאך, קיין געזעצלאכן שטאנד ניט געהאט אין קאקאזאין, וואו די קירד איז ניט קיין קריסטלאכע און דער געזעץ איז, מיט דאס וואס עס געפעלט דיר'.

„נו, ווען מען איז אין רויס, האט יורגען געזאגט, „מוז מען זיין ראמאנטיש. אבער זיכער באווייזט דאס אז קיינער קאן ניט וויסן ווען ער ווערט פארנארט אין דעם זאק פון רעספעקטאבלקייט : און קיינמאל האט א פיינער יונג ניט געהייראט אז ערהאבענע קיניגן מיט ווינציקער פארדענקונג.“

„אך, מיין טייערער, זאגט אנטאטיס, „דו ביסט געווען קאנד-טראלירט פון דעם פינגער פון שיקזאל.“

„עס איז מיר ניט אינגאנצן אנגענעם די פארם פון אויסדרוק. עס מאכט דיר אויסצוזען צו נישטיק, קאנטראלירט צו זיין פון א ליאדע פינגער. ניין, עס איז ניט זייער שמייכלענדיק אַנצורופן דאס וואס האט מיר באוואויגן א פינגער.“

„פון דעם לאנגן אַרעם פון צוזאמענטרעפונג, דאן.“

„פיל מער פאסנד, מיין ליבע, זאגט יורגען, מיט צופרידנהייט : „עס קלינגט ווירדיקער, און באַליידיקט ניט מיין זעלבסט־אכטונג.“

אַלוא, די דאזיקע אַנאָאטיס וועלכע איז געווען קיניגן פון קא-קאזאין איז געווען אַ לוסטיקע הויכע טונקעלע פרוי, שלאַנקלאַך, און רייזנד, און זייער אַן אומרואיקע. פון סאַמע אָנהייב איז איר נייער פרינץ באַגלייטער געווען אין אַ פאַרלעגנהייט פון איר אויפער, און באַלד געווען געערגערט פון דעם. ער האט עניוּת'דיק פאַרפעלט איינצוזען ווי אימיצער קאָן אַזוי פאַרווירט ווערן איבער יורגענען. עס האט געשיינט צו זיין ניט מעסיק. אין אירע אייפערדיקערע מאָמענטן האט דער נאַטור־מיף אויף אים כּמש אַנגעוואָרפן אַ מורא : וואָרים אַזעלכע עקסטאַזן ווי די דאָזיקע האָבן בלויז געקאָנט אויפוועקן אומבאַקוועמע געדעכענישן פון דער זי־שפּין, וואָס פאַרענדיקט אַזעל־כע פאַרוויילונגען מיט דעם פאַרזערן פון איר שותף.

„אַזוי געליבט צו זיין איז זייער שמייכלענדיק“, פלעגט ער נאָכ־דענקען, „און איד בין יורגען אויפסניי, ניט פאַדערנדיק קיין גענאד פון קיינעם. אָבער אפילו אַזוינאָד, בין איד פאַרט אַ שטערבלאַכער. זי באַדאַרף דאָס געדענקען, אויס איינפאַכער געדעכטיקייט.“

דאן איז די אייפערזוכט פון אַנאָאטיס, כאַטש פונקט אַזוי שמייכלענדיק, געווען פונקט אַזוי אויסן זינען. זי האט פאַרדעכטיקט אַלעמען, געשיינט צו זיין זיכער אַן יעדע ברוסט האט געהיימט אַ וואַנזניקע ליידנשאַפט צו יורגענען, און אַז פאַר קיין רגע אפילו טאַר מען אים ניט טרויען. מיליא, ווי יורגען האט אַפּנבאַר צוגעגעבן,

האָט זיין אויפפירונג קעגן סטעלא, דער שלים'מזל'דיקער יאָגני פון אינדאוואַדי, באמת אַנטפלעקט, ווען באַטראַכט פון אַ באַזונדערן און גאַנץ אומדערקלערבאַרן שטאַנדפונקט, אַ שטריך וואָס, ווען אָפּגע- טיילט פון מענטשן וואָס משפּט'ן אין איילעניש, וואָלט געקאָנט, בלויז מעגלאַד, אויסזען עטוואַס ענלאַד, אויף איין אופן אָדער צוויי, צו אַ צייטווייליקן פאַרנעסן אין אַנאַאיטיסן, אויב עס זאלן פאַרוואַר זיין לויזקעפיקע מענטשן ערגעצוואו וואָס וואָלט געקאָנט געפינען אַזאַ פאַרנעסן פאַר באַגרייפלאַד.

אַבער די הויפּטזאַד, דער ווירקלאַד ווערטפולער שטריך, וואָס עס איז ניט מעגלאַד געווען צו מאַכן אַנאַאיטיסן פאַרשטיין, איז געווען וואָס זי האָט איבערגעשלאָגן איר, באַגלייטער אין אַ וואָרן פילאָזאָפּישן עקספּערימענט, נויטווענדיק פאַרמאָסטן אין דער פינסטער. דעך אַזוי און אַזוי וואָס פאַדערט זיך אין דעם אַזוי און אַזוי איז שטענדיק אויסגעפירט געוואָרן אין דער פינסטער : יעדער איינער האָט דאָס געוואוסט. אין באַצוג צום רעשט, האָט די סטעלאַ באַשטעטיקט אַזוי און אַזוי ; אויס איינפאַכן יושר איז זי געווען באַרעכטיקט צו אַ געלעגנהייט צו באַווייזן אירע באַהויפטונגען אויב זי וואָלט געקאָנט : אַזוי האָט יורגען פאַרגעזעצט צו באַהאַנדלען איר געהעריק. אויסער- דעם, צוליב וואָס האַלטן אין איין רעדן וועגן דער סטעלאַ, נאָך אַזאַ גלענצנדער און גרינטלאַכער ראַכע ווי די דאָס אַנאַאיטיס האָט אַזוי קונציק גענומען ? צוליב וואָס האַלטן אין איין צוריקערן צו אַ טעמע וואָס איז יורגענען געווען דערווידער און ממש קאַלע מאַכן דעם טייערסטן נאַטור-מיה צווישן אַלע לעגענדן ? איז עס רעכט גע- ווען אין באַצוג צו אַלע באַטרעפנדע פּערזאָנען ? דאָס איז געווען דער פאַרנופּטיקער אַרט אין וועלכן יורגען האָט זיך אויסגעדריקט.

דאָ, האָט ער אַנאַאיטיסן אויפריכטיק ליב געקראָגן. אָפּגעזען פון אירע פאַרווירונגען ווען דערוואַכט צו ליידנשאַפט, איז זי געווען אַ מילד און ליב באַשעפעניש, כאַטש לויט יורגענס מיינונג עטוואַס שמאַלזיניק.

„מיין ליבע“ פלעגט ער איר זאָגן, „דו שיינסט צו זיין פאַזיטיוו אומפּעאיק צו דערווייטערן זיך פון טונגטהאַפטע מענטשן ! דו זוכסט שטענדיק אויס די יעניקע וועלכע פלייסן זיך צו זיין גוטשטייענדיק און אויפריכטיק און דו האַלכט אין אומאויפהערלאַכן פלאַנעווען ווי צו אַמזוירן די מענטשן. אַד, צוליב וואָס זיך נאָר פאַרנעמען מיט זיי? וואָס טויג דיר זיך אויסצומאַטערן, און שענקען דיין גאַנצע צייט פאַר פּראַזעליטירונג, ווען דו קאָנסט זיך אָפּגעבן מיט פיל אָנגענעמערע ענינים ? דו באַדאַרפסט זיך לערנען, אויס גערעכטיקייט צו זיך פונקט

ווי צו אנדערע, צו זיין טאלערענט צו אלעמען; און אנערקענען אז אין א וועג פון מענטשנס געמישטער טבע איז א שטריוך פון רעס-פעקטאבלקייט פעאיק צו אנטוויקלען זיך פון צייט צו צייט, וואס דו זאלסט ניט פארציען.

אבער אנאאיטיס האט געהאט הויכע מיינונגען וועגן איר שליחות, און בלויז אים געזאגט אז ער באדארף ניט רעדן מיט גרינג-שעצונג וועגן אזעלכע זאכן. „איד וואלט פיל גליקלאכער געווען צו זיין אין הויז מיט דיר און די סינדער,“ פלעגט זי זאגן, „אבער איר פיל עס איז מיין פליכט —“

„און דיין פליכט צו וועמען, אין הימלס נאמען?“

„כ'בעט דיר, באנוץ ניט אזעלכע אומאנגענעמע אויסדרוקן, יורגען. עס איז מיין פליכט צו דער מאכט וואס איר דיין, מיין בא-שיינפערלאכע פליכט צו מיין באשעפער. אבער דו האסט ניט קיין רעליגיעזן געפיל, האב איר מורא; און דער געדאנק קומערט מיך אפט נאנץ היפשלאך.“

„אד, מיין טייערע, דו ביסט זייער זיכער מכת דעם וואס האט דיך באשאפן, און צוליב וואס פאר א צוועק דו ביסט באשאפן. איר נאטורליכע זייט באשאפן געווארן אין דעם מיט-פאסן דור פון דער פערווערזקייט פון אלטע היידינישע פעלקער: און איר דינט פרום אייער באשעפער. דאס איז ווי עס באדארף צו זיין. אבער איר האב ניט אזא פעסטגעשטעלטע ידיעה מכות מיין אורשפרונג און שליחות אין לעבן, איר ווייז זיך אלנפאלס ניט צו האבן קיין נאטיר-לאכע באגאבטקייט אמוזירט צו זיין, איר קלעפ זיך דערצו ניט מיטן נאנצן הארצן, און דאס זיינען פאקטן וואס מיר מוזן נעמען אין בא-טראכט.“ איצט האט יורגען געהאלטן זיין ארעם ארום איר. „מיין טייערע אנאאיטיס, דו מוזסט עס ניט באטראכטן פאר בלויזער אייגנ-ליבע פון מיין זייט. איר בין געבוירן מיט עפעס וואס פאלט מיר וואס איז נויטווענדיק פאר יעדן וואס שטרעבט צו זיין אזוי גרינטלאך פארפירט ווי מערסטע מענטשן זיינען: אוי דו וועסט מיר מוזן ליב האבן טראץ דעם.“

„איר ווינטשט כמעט איר זאל דיך קיינמאל ניט האבן געזען ווי איר האב דיך געזען אין יענעם קארירדאר, יורגען. ווייל איר האב גע-פילט ווי עס ציט מיר צו דיר דאן און דארטן. איר ווינטשט כמעט איר זאל דיר קיינמאל ניט האבן געזען אינגאנצן. איר קאן מיר ניט ווערן פון ליב האבן דיר: און דאך לאכסטו אויס די זאכן וואס איר ווייס אז זיי פאדערן זיך פון מיר, און אמאל מאכסטו מיר לאכן אויך.“

„אבער, קעצעלע, ביסטו ניט עטוואס, דאס קלענסטע, פיצניק-

סטע. דאס דריבנעסטע ביסינקעלע בלינדגלויביק ? למשל, איד קאן זען אז דו דענקסט איד מוז ארויסווייזן א גרעסערן אינטערעס אין דינע מערקווירדיקע טעניז, און דינע זונדערבארע פארגעניגנס, אין דינע איבעראשנדע צערטלאַכקייטן, און אלע דינע איבעריקע אויפֿ-פאלנדע פארוויילונגען. און איד דענק אז עס איז פיין פון דיר, זייער פיין, און איד אַכט דיין דערפינדערישקייט ניט ווייניקער ווי דיין אַרבעטזאַמקייט —

„דו האַסט ניט קיין געפיל פון פאַרערונג, יורגען, דו זעסט ניט אויס צו האָבן קיין געפיל פאַר דעם וואָס עס קומט דעם באַשעפער. איד מאַל מיר עס איז ניט אין דיר געווענדט. אָבער דו מענסט וויי-ניססטנס געדענקען אז עס ערגערט מיר צו הערן דיר רעדן אזוי לייכטזיניק וועגן מיין גלויבן.“

„אָבער איד רעד ניט לייכטזיניק —

„פאַרוואָר, יאָ. און עס קלינגט ניט אינגאַנצן גאַר פיין, לאַמיר דיר זאָגן.“

„אַנשטאַט, מערק איד בלוזן אָן אז דיין אמונה פאַדערט, אין אַלגעמיין, אָן אייפער וואָס מיר פעלט. דו, קעצעלע מיינס, ביסט באַשאַפן געוואָרן פון פערווערוזקייט, און יעדער איינער ווייסט אז עס איז אַ טייל פון פרומקייט צו דינען דעם באַשעפער אויף אופנים וואָס זיינען ליב דעם באַשעפער. אזוינאָר קריטיקיר איד ניט דינע רעליגיעזע פאַרוואַנדשאַפטן, טיערע, און קיינער אַכט ניט די צע-רעמאַניאַלן פון דיין גלויבן האַרציקער ווי איד טו דאָס. איד בין גאַר מודה אז צו פייערן די ריטואַלן אזוי אַפט פאַדערט אָן אויסדויער פון באַגייסטערונג וואָס איד פאַרמאָג ניט. אין קורצן, איד באַזיג ניט דיין היציקן טעמפעראַמענט, איד בין סקעפטישער. דו מענסט זיך זיין גערעכט ; און זיכער קאָן איד ניט גיין אזוי ווייט ווי צו זאָגן אז דו ביסט אומגערעכט : פונדעסטוועגן, צו דערזעלבער צייט — I אזוי פיל איד וועגן דעם, מיין שאַץ, און דאָס איז פאַרוואָס איד געפיה, מיט דער באַשטענדיקער ווידערהאַלונג פון די צערעמאַניאַלן, אז עס אַנטוויקלט זיך אין מיינע אַפענטפערס אַ געוויסע אַפּוועזנהייט פון שטאַנדאַפטיקייט : און ענדלעך, ליבסטע, איז דאָס אַלץ וואָס איד האָב צו זאָגן.“

„איד האָב קיינמאַל דורך אַלע גלגלים ניט געהאַט אַזאַ פריינד-באַגלייטער ! אַפטמאַל דענק איד אז איד גיי דיר ניט אָן אזוי צו אַנדערש, יורגען.“

„אַד, אָבער דו גייסט מיר שוין גאַר אָן. און צו באַווייזן עס, קום איצט, לאַמיר אויספראַוון עפעס אַ שפּאַגל נייעס צייטפאַרטרייב,“

אין אָנגעזיכט פון וועלכן די הימלען וועלן פארטונקלט ווערן און די ערד וועט אויפשטערן אָדער עפעס פון דעם אַרמ, און דאָ וועל איד מיטנעמען די קינדער כאַפן פּישי ווי איד האָב צוגעזאָגט.

„ניין יורגען, איד פיל ניט ווי צו אַמוזירן דיר גראַד איצט. דו באַרויכסט עס פון דער גאַנצער פּייערלאַכקייט מיט דיין אַפּשפּעטן. אויסערדעם, ביסטו שטענדיק מיט די קינדער. יורגען, איד גלויב אַז די קינדער זיינען דיר ליבער פון מיר. און ווען דו ביסט ניט מיט זיי ביסטו פאַרהאַקט אין ביבליאָטעק.“

„נן, און איז דען ווען געווען אזא שאַץ ווי די ביבליאָטעק אין קאָסאָאָ? אַלע פאַרוויילונגען וואָס איד נאַטור־מיפן האָט פּראַקטי־צירט געפֿין איד דאָרט פאַרצייכנט : און צו לעזן פון אייערע געשיקטע איינפאַלן אַנטציקט און פאַרווירט מיר. וואָרים עס איז גוואַלדיק אינ־טערעסאַנט נאַכצודענקען די זונדערבאַרע פאַרנעגניגס, און צו מאַכן פּערזן וועגן זיי איז דער אַנגענעמסטער צווישן אַלע באַרופן : עס איז בלוין די באַשטרעבונג פון זיי וואָס איד וואָלט אַנטמוטיקט, אַלס אַנטווישנדיק און אומאַרדענדיק. אויסערדעם, איז די ביבליאָטעק דאָס איינציקע ווינקל וואָס איד האָב פאַר מיר אַליין אין דעם פּאַלאַץ, אַ דאַנק דינע מיט־מיפן וואָס לאָזן זיך וואוילגיין דאָ איבעראַל.“

„אין מיין שטאַנד, יורגען, איז עס נויטיק אויפצונעמען געסט מער ווייניקער. און זיכער קאָז איד ניט פאַרהאַקט די טירן פאַר מינע אייגענע קרובים.“

„אַבער אזא ערב רב, מיין טייערע ! אזא פּסולת און אַפּקלויב ! איד קאָז דיר ניט באַגריסן מיט דינע אייגענע, וואָרים איד קאָז זיך ניט אייניקן מיט די אַלע צונויפגעשטשאַבעטע רצופים וואָס זיינען איין דריטל מענטש, און אַנדערע צוויי דריטל אַ וואולגאַרער טייל פון אַקס, אָדער רויב־פּויגל אָדער באַק אָדער שלאַנג אָדער מאַלפּע אָדער שאַקאַל אָדער איד ווייס וואָס. פּריאַפּאָס איז דער איינציקער מענלאַכער מיה וואָס קומט אַהער מיט עפעס אַן ענלאַכקייט צו אַ פּולקאָס מענטשלאַך וועזן : און עס וואָלט מיר אומגעהייער מער ניהא געווען ער זאָל ניט קומען. וואָרים אַפילו איד וואָס בין יורגען קאָז בלוין אים מקנא זיין.“

„און פאַרוואָס, איד בעט דיר ?“

„בשעת איד בין מעסיק באַוואַפנט מיט אזא געווער ווי קאַליבור, טראַגט פּריאַפּאָס אַ שפּין אויף וואָס איד בין זיך מתקנא —
„ווי אַלע וואַקבישע מיפן טראַגט ער געוויינלאַך אַ טירואַס, און עס איז זיכער אַז אַנגעזען געווער ; אַבער עס איז זיט פון נרויסן נויז אין טעטיקן קאַמף.“

„מײן טײערע, פונױאָנען װײסן ?“

„װאָס רעדסטו, יורגען, פונױאָנען װײסן פרויען שטענדיק די זאַכן ? פון אינטואיציע, מאַל אײך מײר.“

„דו מײנכט צו זאָגן אַז דו אורטיילסט אײבער אַלע אָנגעלעגנ- הייטן דורך געפיל גיכער װי דורך פאַרנומפּט ? פאַרוואָר, אײך בײן זיכער אַז דאָס אײז דער פאַל מיט מערסטע פרויען, און מענער װערן טאַגטעגלאַך דערצאָרנט און דערפרייט, אײן גלייכער מאַס, פון אײער אומלאַגישן אופן אױפצופאַסן דערשיינונגען. אָבער צוריקצוקערן זיך צו דער אומאַנגענעמער אױפנאַבע פון אורטיילן דינע קרובים, מעג דיין שוועסטערקינד אַפּױס, למשל, זיך זײן אַ גאַנץ נשקשה'דיקער יונג : אָבער, זאָג דיר װאָס דו װילסט, עס אײז ניט אַנשטענדיק פון אײס צו װײזן זיך אײן דער עפנטלאַכקײט מיט אַן אַקסישן קאַפּ. עס מאַכט אײס אומגױטיקערווייז פאַר אָנזיכטיק, אױב ניט ממש לעכער- לאַד : און עס מאַכט מיך צונישט װען אײך פאַרווּך צו רעדן צו אײס.“

„הער, יורגען, אײך בעט דיך, געדענק אַז דו רעדסט װעגן אַ זײער אַלגעמײן געאַכטן מײן, און אַז דו ביסט גרינגשעצנד —“

„און נאַכמער, נעם אײך זיך דאָס רעכט צו װידערהאַלן, מײן טײערע, אַז כאַטש אַפילו באַ פון מענדעס אײז דיין שוועסטערקינד, ברענגט עס מיך כאַמת אײן אַ פאַרלעגנהייט צו מוזן באַגעגענען זיך געזעלשאַפטלאַך מיט דריי פערטל פון אַ באַק —“

„אָבער יורגען, אײך האַב דאָך קײן אױסװעג ניט װי אײנצולאָדן דעם מײן פון פרוכטבאַרקײט צו מײנע סאַקישע פעסטן —“

„אָבער אפילו אַזױנאַך, מײן ליובע, אײז בײם אַרויסשיקן אײנלאַך דונגען מעג אַ װירטן פאַרויסרעכענען אַז אײרע געסט זאָלן זיך ניט אױפפירן װי הױת. אײך װײנטש אַפּט אַז דאָס ליאַדע ביסל פון אײנ- פאַכער אַנשטענדיקײט זאָל שטרענגער אַפּגעהײט נערן פון באַ און האַרטאַנעס און פריקאָ און װאָל און בעל-פּעור און אַלע אַנדערע שוועסטערקינדער דינע װאָס קומען דיך באַזוכן אײן אַזאַ זאַלאַגיש פאַרווירטן צושטאַנד. עס באַװײזט אַ געװײסע מיסאַכטונג צו דיך, מײן ליבע.“

„אַר, אָבער עס אײז דאָך אַלץ אַ משפּחה ענין, יורגען —“

„אױסערדעם, האָבן זײ ניט קײן לשון. זײ מעקען און בעקען בלוז, אַדער צװײטשערן אַדער מרוקען אַדער בורטשען אַדער מײאקען, לױט יעדן אײנעם קעגנװערטיקן גלגול, װעגן העסלאַכע מיסטעריען און שוידערלאַכע פאַרגעניגנס ביז װאַנען זײער אײדן- אַמסמוע טרייבט מיך צום ברעג פון טונגט.“

„װען דו זאָלסט זײן פּראַקטישער, יורגען, װאַלסטו באַגריפּן אַז

עם איז לויבנסווערט פאר יעדן איינעם צו זיין ווירקלאך פארניכטע
רעסירט אין זיין בארוף—

„און דיינע קרובות זיינען פונקט אזוי אומדערטרעגלאך, מיט
זייערע אייביקע שושקענדיקע רעטענישן, און זייערע האלבע לבנות, און
זייערע מיסטישע רויוז וואס טוישן זיך אין קאליר און נויטיקן זיך
אין איין זכטונג נעבן, און זייער פאטעטישער גלויבן אז איך האָב
גענוג צייט נאָריש מאַכן זיך מיט זיי. און די גאַנצע כנופיה פארנעמט
זיך מיט סימבאָליזם ביז דאָס הויז איז דורכויס פאַרוואָרפן מיט—
„ווער פון די הורן האָט פאַרזוכט צו שמייכלען זיך צו דיר ?“
זאָגט אַנאַאיטיס, מיט פינקלדיקע אויגן.

„אַך, אַך! וויפֿל פון דיינע קרובות זיינען צוציענדיק גענוג —
„איך האָב עם געוואוסט! אַך, אָבער דו מוזסט ניט דענקען אז
דו האָסט מיר אָפּגענאַרט —“

„מיון טייערע, איך בעט דיר, באַדענק זיך! זיי געשייט! דיינע
איצטיקע קרובות צוגאָסט זיינען סעכמעט מיט דעם אויסזען פון אַ
לייביכע, יא און גלגול פון אַ קה העקט ווי אַ פראַש, דערצעטאָ ווי
אַ פיש און — אַך, אַך! — טהוערים ווי אַ היפּאָפּאַטאַם. איך לאַז
עם צו דיין געפיל פון גערעכטיקייט, טייערע אַנאַאיטיס, אויב אויף
פרויען מיט אזא געשמאַק איז קליידונג קאָן אַ דרייצנדער מיף ווי דו
זיין געשייטערהייט אייפערזיכטיק.“

„און איד ווייס גאַנץ גוט ווער דאָס איז! עם איז די עפעזישע
שלומפערקע, און איך האָב וויפֿל מאָל באַמערקט איר אויפפירונג. נו
גוט, אַך, זייער זייער גוט, יא! פונדעסטוועגן וועל איד שוין איבער-
רעדן מיט איר אין איינפאַכע דבורים, און וואָס שנעלער זי פעקלט
זיך אַרויס פון מיין הויז אַלץ געזונטער, ווי איד וועל איר זאָגן נאַנץ
אָפּהערציק. און מכח דיר, יורגען —“
„אָבער מיין טייערע ליזא —!“

„וואָס רופסטו מיר ? ליזא איז קיינמאַל ניט געווען מיינער אַ
צונאַמען. פאַרוואָס רופסטו מיר ליזא ?“

„עם האָט זיך מיר אַרויסגעכאַפט פון מויל, טייערינקע, אן אומד
וויליקע אָבער ניט אומנאַטירלאַכע אַסאַציאַציע פון געדאַנקען. וואָס
געהערט דער עפעזישער דיאנאַ, דערמאַנט זי מיר אין אַ באַלעבטן
סאַסע־קאַנוס, מיט דעם אויסברוך פון ברויט איבעראַל אויף
איר, און איך קאָן דיר פאַרזיכערן אז דו האָסט ניט קיין באַזונדערע
אורזאַך צו זיין אייפערזיכטיק אויף איר. עם איז בלוז געווען איבער
די זימפּן אין אַלגעמיין וואָס איך האָב גערעדט. פאַרשטייט זיך, זיי
וואונקען אַלע צו מיר: קעגן דעם קאָן איך מיר ניט העלפן, און דו

האָסט באַדאַרפט אַזוימיל פאַרויסוויסן ווען דו האָסט אויסדערוויילט
אַזא רייזנדן פּרינץ-באַגלייטער. וואָס מאַכן די אַרימע פּאַרליבטע
באַשעפּענישן אויס ווען צו דיר איז מײן האַרץ אייביק טרייף?

”עס איז ניט דאָס האַרץ דיינס וואָס ערגערט מיך, יורגען, וואָרים
איך גלויב ניט אַז דו פאַרמאָגסט עס. יא, עס איז דיר געלונגען צו
ערגערן מיך ביז פאַרווירונג, אויב דאָס קאָן דיר דינען פאַר אַ טרייסט.
אַבער, לאָמיר ניט רעדן דאַריבער. וואָרים עס איז איצט נויטווענדיק,
אַבסאַלוט אומאַפווענדיק, פאַר מיר צו פאַרנעמען זיך קיין אַרמעניע
אַנטיילנעמען אין דער אַבלה פון תּמוז : מענטשן וועלן עס ניט אָנ-
הייבן צו פאַרשטיין ווען איד זאָל זיין אַפוועזנד פון אַזעלכע וויכטיקע
אַרניעס. און איך וועל גאַרניט געווינען פון דער רייזע, אויף וויפל
איד נויטיק זיך אין דער צעשטרייאונג, וואָרים, ניט רעדנדיק וועגן
דעם באַרימטן האַרץ דיינעם, ביסטו שטענדיק באַרייט אַפּצוטאָן
עפעס, און איך וועל ניט וויסן אין וואָס פאַר אַ צרות דו שלעפּסט
זיך אַרײַן.”

יורגען האָט זיך צעלאַכט און איר אַ קוש געטאָן. „נו, דו מוזסט
באַזאָרן דיינע רעליגיעזע פּליכטן, טייערע, מיט אַלע מעגלאַכקייטן.
און איך זאָג דיר צו פעסט צו פאַרשליסן זיך אין ביבליאָטעק ביז
דיין צוריקקער.”

אַזוי האָט יורגען געוויילט צווישן די קינדער פון הידנישער
פּערוערוקייט, און אויפגעפירט זיך לויט זייערע מנהגים. דער טויט
פאַרענדיקט אַלץ פאַר אַלעמען, האָבן זיי געברייטעט, און דאָס לעבן
איז קורץ : ווייל ווי לאַנג געדויערט אַ מענטש, און ווי שנעל ווערט
דער סובטילסטער און מוראַדיקסטער נאַטור-מיה פאַרטייטשט פון די
פּילאָלאָגן ! אַזוינאָך וועט דער געשייטער מענטש, און צוגלייך דער
פאַרויסזענדיקער נאַטור-מיה, אָנזעטיקן זיך מיט פאַרגעניגנס אַזוי
לאַנג ווי עס איז נאָך דאָ צייט אָנצוזעטיקן זיך מיט וואָס, און וועט
ניט פאַרשווערן קיין צייט פון דער קורצער הלואה אויף לוסט און
קראַפט דורך שמעלן פּראַגן.

„אַ, מיט אַליי מעגלאַכקייטן !“ האָט יורגען געזאָגט, און ער האָט
געהאַרבזאָם זיך באַקרוינט מיט אַ רויזנקראַנץ, און געטרונקען זיין
וויין, און געקושט זיין אַנאַאיטיס. דאָן, ווען דער סאַקישער פעסט איז
געווען אין סאַמע ברען, פּלעגט ער אַריינשושקען דער אַנאַאיטיס, „איך
וועל באַלד זיין צוריק, ליבע,” און זי פּלעגט זיך כּמורען ליבלאַף אויף
אים ווי ער האָט אין דער שטיל אַוועקגעשלייכט פון זיין עלפאַנט-
ביינערנעם כּאַלצייט-געלעגער, און אַוועק, מיט דעם מינדסטן אָנדייט
פון טומל, אין ביבליאָטעק. זי האָט געוואוינט אַז יורגען האָט ניט

געהאט די אבזיכט צוריק צו קומען : און זי איז געווען פארצווייפלט
 איבער דעם צי ער וועט ווען פארנעמען דאס פלאץ אין געזעלשאפט
 לאכן לעבן פון קאקאאיין צו וועלכן ער איז געווען בארעכטיקט ניט
 ווייניקער דורך דעם ראנג אלס פרינץ-באגלייטער ווי דורך זיינע
 אייגענע פעאיקייטן. וואָרים אַנאַאיטיס האָט ווירקלאַך ניט געדענקט,
 לויט דעם כלל פון נאטירלאכע באגאבטקייטן, אז איר יורגען האָט
 געהאט אַ רעכט מקנא צו זיין אפילו אזא אַלגעמיינעם ליבלינג ווי
 פריאפאס, לאַמיר זאָגן, לויט דעם וואָס זי האָט געוואוסט וועגן ביי-דן.
 אזוינאָך איז געשען אז יורגען האָט געערט דעם מנהג. "ווייל די
 עקלהאפטע נאטור-רימפן זיינען פיליכט גערעכט," האָט יורגען געזאָגט;
 „און זיכער קאָן איר ניט גיין אזוי ווייט ווי צו זאָגן אז זיי זיינען
 אומגערעכט : אָבער דאָר, צו דערזעלבער צייט — !“

וואָרים יורגען האָט זיך ניט צופרידנגעשמעלט אוועקצומאכן
 יעדער רעטעניש מיט אַ בלוזן „איר ווייס ניט.“ יורגען האָט ניט
 מער געקאנט זיך אַפּזאָגן פון זוכן דעם זין פון לעבן ווי אַ שליוען
 זאָל אויפגעבן שווימען : פאַרוואָר, ער האָט געלעבט, פאַרפלייצט
 פון אַ מבול קוריאָזיטעט און ספקות ווי עס וואַלט געווען אַ נאטירלאַכע
 אייגנשאַפט זיינע. אז דער טויט איז דער סוף פון אַלעמען קאָן זיך
 זייער שיין זיין : דאָך אויב דער רעזולטאַט זאָל זיך אויסלאָזן אַנדערש,
 ווי אַנגענעמער וואַלט עס געווען, פאַר יעדן איינעם, צו האָבן אין
 פאַרויס באַפעסטיקט פריינטלאַכע באַציאונגען מיט די אויבעררער-
 שער פון זיין לעבן אין צווייטן גלגול, דורך זיין האַנדלונג אויף דעם
 אופן וואָס פאַדערט זיך דאָ פון אים.

„יא, איר פיל אז עס פאָדערט זיך פון מיר“, זאָגט יורגען : „און
 ניט וויסנדיק וואָס דאָס איז אזוינס, בין איר גאנץ זיכער, ווי-אזוי,
 אז עס איז ניט דאָס אַפּגעבן זיך מיט ענדלאָזן פאַרגעניגן. אויסערדעם,
 דענק איר ניט אז דער טויט וועט מאַכן אַ סוף פון אַלץ פאַר מיר.
 ווען איר זאָל נאָר קאָנען זיין גאנץ זיכער אז מײן באַגעגעניש מיט
 קיניג סמאייט, און מיט דער חנ'עווריקער קליינער סילוויא טערעני,
 איז ניט געווען קיין חלום ! לפנים, פאַרזיכערט מיר דער שכל הישר
 אז איר בין ניט קיין נויטווענדיקייט פאַר דער וועלט : אָבער מיט דעם
 אַרט דענקן, ווי-עס-איז, פאַרט זיך ניט מײן גלויבן, גיין, עס איז
 בלוזן גלייכער צוליב מיינע אייגענע אינטערעסן צו גיין אין דער
 ווענדונג פון קבר מיט עטוואָס מילדערע געדאַנקען ווי די נאטור-רימפן,
 זינט עס פעלט מיר די נויטיקע גלייכגלויביקייט צו ווערן אַ פריי-
 געזינטער מאטעריאַליסט. צו גלויבן אז מיר ווייסן גאַרניט באַשטימט,

און קאָנען ניט ווען וויסן באַשטימט, הייסט צופיל פאַרלאָזן זיך אויף גלויבן.

און יורגען האָט זיך אָפּגעשטעלט צו שאַקלען מיט זיין גלאַט פאַרקעמטן שוואַרצן קאַפּ צוויי אָדער דריי מאָל, זייער קלוג־אַרטיק.

„ניין, איד קאָן ניט גלויבן אין הכל אַלס דעם באַשטימטן סוף פון אַלץ : דאָס וואָלט געווען אַ צו־נישטיקער קלימאַקס צו באַפּרידיקן אַ דראַמאַטורג, קלוג גענוג צו האָבן אויסגעטראַכט יורגען נען. ניין, עס איז פונקט ווי איד האָב געזאָגט דעם בריוונעם מאַן : איד קאָן ניט גלויבן אין יורגענס פאַרטייליקונג דורך וועלכע ווירק־לאַך שפאַרעוודיקע אויבערהאַרן ; טא וועל איד שוין זען אַז יורגען זאָל ניט טאָן אַזעלכעס וואָס ער קאָן ניט מערווייניקער שכל'דיק רעכטפערטיקן, אין פאַל פון איבערערדישע אויספאַרשונגען. דאָס איז זיכערער“.

איצט האָט יורגען געשאַקלט מיטן קאַפּ ווידעראַמאָל : און ער האָט געזיפּצט.

„וואָרים די פאַרוויילונגען פון קאַקאָאין באַפּרידיקן מיך ניט. זיי זיינען אַלע גאַנץ וואוילע, אן און פאַר זיך ; און איד גיב צו דעם טרוואַיזם אַז זוכנדיק אַ פּלאַץ פאַר עסן און שלאָפן איז אין צווייען גלייכער ווי אַליין. יאָ, אַנאַאיטיס איז פאַר מיר אַן אויסגעצייכנט ווייב. פונדעסטוועגן, שטעלן מיך אירע פאַרוויילונגען ניט צופּרידן, און בלויז הוליען אין דער וועלט אַרײַן איז ניט גענוג. ניין, עס איז עפעס אַנדערש וואָס איד באַגער : און אַנאַאיטיס פאַרשטייט מיך גוט דורכױס.“

24. פון פשרות אין קאַקאָאין

אַזוי האָט יורגען געוויילט עטוואָס אַריבער צוויי חדשים אין קאַקאָאין, און זיך אויפגעפירט לויט די מנהגים פון לאַנד. עס האָט זיך גאַרניט געענדערט אין קאַקאָאין : אָבער אין דער וועלט וואו יורגען איז אויפגעוואַקסן האָט ער געוואוסט וועט איצט זיין סעפֿ־מעמבער, די בלעטער קאָרטשענדיק זיך וואונדערלאַך, און די פיינגל ציענדיק מערבֿ־צו, און די הערצער פון יורגענס מיטמענטשן פול מיט ניט אומאַנגענעמער בענקשאַפט. אָבער אין קאַקאָאין איז ניט געווען קיין בענקשאַפט און קיין ענדערונג, נאָר בלויז אַ גרענעצלאָזע שע־רענגע פון זונדערבאַרע פאַרוויילונגען, באַלויכטן פון דעם וואַנדערדיקן שטערן וועגס מעכאַניטיס.

„פאַרוואָס זשע איז עס וואָס איד בין ניט צופּרידן ?“ האָט

יורגען געזאגט. „און וואָס איז דאָס אזעלכעס וואָס איך באַגער? עס שיינט מיר אז עפעס אַן אומרעכט ווערט באַגאַנגען קעגן יורגענען. ערגעצוואו!“

דערווייל האָט ער געלעבט מיט אַנאַאיטיסן, דער זונס טאַכטער, פונקט ווי ער האָט געלעבט מיט פרוי ליואַ, וועלכע איז געווען די טאַכטער פון אַ מלוה. אַנאַאיטיס איז אין אַלגעמיין געווען פון אַ מילדערן כאַראַקטער : טיילווייז ווייל זי האָט געקאַנט דערוואַרטן צו לעבן נאָך עטלעכע הונדערט יאָר איידער זי זאָל אויסגעטייטשט ווערן פון פילאַלאָגן, און דערפאַר באַדאַרפט זיך ווינציקער זאָרגן ווי פרוי ליואַ איבער צייטווייליקע אַנגעלעגנהייטן ; און טיילווייז דערפאַר וואָס דאָס געמיט האָט ווייניקער געקאַנט קאַליע ווערן פון צוויי חדשים ווי פון צען יאר אין יורגענס געזעלשאַפט. אַנאַאיטיס האָט גיעדערט און אַנגעבלאָזן זיך פאַר אַ וויילע ווען איר פרינץ־באַגלייטער איז עט וואָס אָפגעשטאַנען פון די מאַדנע פאַרוויילונגען, ווי עס איז זייער שנעל געשען, מיט זיין פראַנקער דערקלערונג אז זיין געשמאַק איז אַן איינפאַכער און אז די אויסלענדישע ראַפינירטקייטן האָבן אים דער־עסן. שפעטער האָט אַנאַאיטיס געשיינט צו זיין פאַרצווייפלט איבער דעם צי ער וועט ווען געניט ווערן איז קוריעזע פאַרגעניגנס, און זי האָט יורגענען דערלויבט צו פירן אַ פאַרהעלטניסמעסיק נאַרמאַל לעבן, אַמאָל כלומרשט ווידערשטעלנדיק זיך קעגן דעם.

וואָס יורגענען האָט געוואונדערט איז געווען דאָס וואָס זי איז ניט מיד געוואָרן פון אים : און ער פלעגט אָפט שטוינען וואָס דער רייצנדיגער מיה, געווען ווי זי איז געשיקט און פעאיק אויף די געביטן אין וועלכע ער איז געווען אַ פאַרטאַטש בלוז, האָט געקאַנט געפינען ליב צו האָבן אין יורגענען. ווייל איצט האָבן זיי געלעבט צוזאַמען ווי וואָס פאַר אַ מישטיינס געזאָגט אַנדער פאַרהייראַט פאַרל, און זייערע צומאַליקע צערטלאַכקייטן זיינען געוואָרן פונקט אזוי פאַר אַלגעמיינערט ווי זייערע מאַלצייטן, און קוים מער אינטערעסאַנט.

„אַרים קעצעלע, איך גלויב עס איז איינפאַך דערפאַר וואָס איך בין אַן אומגעהייער כּיטרער יונג. זי מיסטרויט מיין דורכגעטריבנקייט, זי טאַרלט עס זייער אָפט, און דאָך שעצט זי עס אַלס זונדערבאַר, אַלס אַ מיין קוריאָזיטעט. נו, און ווער קאָן לייקענען אַז כּיטראַסס איז ווירקלאַך אַ זעלטנהייט אין קאַסאַ אין?“

אזוי האָט אַנאַאיטיס געצערטלט און געפעשטשעט איר פרינץ־באַגלייטער, און אזוי אָפן זיך איבערגענומען מיט זיין מאַדנעקייט ווי צו ברענגען אים גאַנץ נאַנט צו פאַרלעגנהייט אַמאָל. זי האָט ניט געקאַנט פאַרשטיין זיין באַציאונג פון העפלאַכער אַמוזאַנטקייט צו

זיינע געזעלן און צו די געשענישן וואָס האָבן מיט אים פּאַסירט, און אפילו צו זיינע אייגענע טאַטן און שטריכן. וואָס עס זאָל ניט האָבן פאַרנעקומען, האָט יורגען געצויגן מיטן אַקסל, און איידל אויס- מיינדריק ממשות'דיק געלעכטער, אויסגעזען צו זיין אַמוזירט. אַנאָ- אימים האָט דאָס אינגאַנצן ניט געקאַנט פאַרשטיין, נאַטירלאַך, זינט אַזאַטישע מיפן זיינען אויסערגעוויינלאַך מאַנגלדיק אין הומאַר. יורגענען פּריוואַט האָט זי אויסגעוואָרפן אַז ער באַדאַרף זיך שעמען פאַר זיין לייכטזין : און דאָך, פּלעגט זי אים אַליין אַרויסרופן דערצו, ווען צווישן די טירישע און אַפּשיילאַכע נאַטור-מיפן, און זי פּלעגט ממש שמעלצן זיך פון גדלות איבער יורגענס זונדערבאַרקייט.

„זי מוטערט מיך“, האָט יורגען נאַכגעדרענקט. „אויפן וואָרט, איד גלויב אַז נאָך אַלעמען איז דאָס דער איינציקער אופן ווי פּריווען זיינען פעאיק ליב צו האָבן. און זי איז אַ טייער און רייזער וועזן. וועמען איד האָב אויפריכטיק האַלט. וואָס איז עס אַזוינס, דאָן, וואָס איד באַנער ? פאַרוואָס פיל איד אַז דאָס לעבן באַהאַנדלט מיך ניט דורכיים געהעריק ?“

אַזוי איז דער זומער פאַרנאַנגען ; און אַנאַאיטיס האָט אַ היפש ביסל אַרומגערייזט, געווען ווי זי איז אַ פּאַפּולערער מיף אין יעדן לאַנד. איר געפיל פון פליכט איז געווען אַזוי שטאַרק אַז זי האט זיך באַמיט צו ערן פּערזענלאַך אַלע מאַדנע פעסטן פאַראַרדנט צוליב איר כבוד, און דאָס, איצט אַז עס איז אַנגעקומען שניטצייט, האָט איר געלאָזט קוים אַן אומפאַרנומענעם מאַמענט. און דאָן איז די אויפגאַבע פון אַנאַאיטיס געווען אַראַפּצופירן פון וועג ; און עס זיינען געווען אַזוי פיל מענטשן וועמען זי האָט פּערזענלאַך געמוזט באַזוכן — אַזוי פיל אַנגעזעענע אסקעטן וועלכע האָבן שנעל גענוג געזאַלט פאַרהייליקט ווערן, און וועמען אירע באַהעלפערנס האָבן ניט געקאַנט אַפּווענדן, — אַז אַנאַאיטיס איז גענויט געווען צו פאַרברענגען נאַכט נאָך נאַכט אין אומגעזונטע באַקוועמלאַזע אומגעבונגען, אין מאַנאַס- טירן און אין אַפּגעזונדערטע חדרים און היילן פון פרושים.

„דו פאַרדערסט זיך, מיין טייערע“, פּלעגט יורגען זאָגן : „און שיינט עס ניט צו זיין, נאָך אַלעמען, אַן אַרויסגעוואָרפענע אַרבעט ? איד ווייס אַז, וואָס געהער מיך אַן, איידער איד זאָל פאַרן אַזוי פיל מילן אין אַ מדבר אַרײַן, און דאָן אַרויפקלעטערן אַ הונדערט פּוסיקן זייל, בלויז כדי אַריינצושושקען לוסטיקע אַבזיכטן אין דעם ביזנאַר שמוציקן אויער פון אַ פרוש, וואָלט איד גלייכער געלאָזט דעם הויט- און ביינערדיקן תרח גיין אין הימל אַרײַן ! אַבער דו פאַרקערסט אַזוי פיל צווישן הייליקע לייט אַז דו האַסט זיך אַנגענעמען מיט זייער

אומפעאיקייט צו זען די קאמישע זייט פון זאכן. מילא, די ביסט א שטיק גאלד, אפילו אזוינאך. אט האסטו דיר א קוש : און זע קער צוריק צו דיין פארערנדיקן מאן אזוי שנעל ווי דו קאנסט געלעגענט-לאך, ניט פארנאכלעסנדיק דיין פליכט.

„מען גיט איבער אז דער שמעון סטיליט איז זייער ווייט פאר-גאנגען מיט זיין ערלאכקייט“, האט אנאאיטיס געזאגט צעשטרייט. ווי זי האט זיך געגרייט פאר דער ריזוע, „אבער איך לייג נאך האפנונגען אויף אים.“

דאן האט אנאאיטיס באשאטן מיט פורפור פודער אירע האר, און אייליק צונויפגעשטעלט א פאר פארפירערישע פלענער און אוועק נאך טהעבאיר. יורגען האט זיך צוריקגעקערט צו דער ביבליאטעק, און צו דעם „אופן פון פארגערן א מיידל“, און צו די איינגארטיקע מאנסקריפטן פון אסטיאנאסא און עלעפאנטים און סאטאד, און די דיאניסישע פארמולן, און דער קארטע פון פאזעס, און צו דער „תפילה פון דער מיט פון אנטציקונג“, און די „ספינטרישע אפהאנדלונגען“, און די „32 באפרידיקונגען“, און אומציליקע אנדערע בענד וואס ער האט געפונען פאר באלערנר.

די ביבליאטעק איז געווען א געוועלכט צימער, די ווענט געמאלן מיט די צוועלף אווען פון קירען ; דער סופיט באדעקט מיט א פרעס-קא פון אן אויסגעבויגענעם גוף פון א פרוי, וועמעס פיספינגער האבן גערוט אויפן קארניז פון דער מזרח וואנט, און וועמעס אויסגעצויגענע פינגער שפיצן האבן באזירט דעם קארניז פון דער מערב וואנט. די קליידונג פון דער געמאלענער פרוי איז געווען מערקווירדיק : און פאר יורגענען איז איר געזיכט געווען ניט אומבאקאנט.

„ווער איז דאס ?“ האט ער נאכגעפרעגט, ביי אנאאיטיסן.

אויסווענדיק אביסל געערגערט האט אנאאיטיס אים געזאגט אז דאס איז עזרעד.

„מילא איך האט געהערט איר אנדערש רופן : און איך האב זי געזען אין גאנץ אנדערע קליידער.“

„דו האסט געזען עזרעד !“

„יא, מיט א ווישטוד ארום קאפ, און אויסערדעם אומבארימערש געקליידט — אבער זייער פיין, איך פארזיכער דיר !“ דא האט יורגען פון דער זייט געווארפן אן אויג אויף זיין שאטן, און א הוסט געטאן. „אך, און איך פארזיכער דיר אויך אז איך האב די עזרעד געפונען פאר דער באצויבערנדיקסטער און שעצבארסטער אלטישטשקער.“

„איך וואלט ליבערשט גארניט געוואלט וויסן וועגן דעם.“ האט

אנאטיס געזאגט, אייליק, „איך וואָלט גלייכער וועלן, פון אונזערט
ביידנס וועגן, אז דו זאָלסט מער גאָרניט זאָגן וועגן עזרעד.“
יורגען האָט אַ צי געטאָן מיטן אַקסל.

אַלזאָ, אין דער ביבליאָטעק פון קאָקאָאין איז געווען צונויפֿ-
געזאַמלט אַן אַרכיוו וועגן אַלץ וואָס די נאַטור-מיפן האָבן דערפונדן
אין באַצוג צו פאַרגעניגן. און דאָ, אָן וואָס פאַר אַ קאַמפּאַניאָן אויסער
זיין מאָדנעם שאַטן, און עזרעד געוועלכט פונאוויבן און באַטראַכטנדיק
אים מיט קאַלטע בליקן, האָט יורגען פאַרבראַכט די מערסטע צייט,
גאַנץ אנגענעם, אונטערזוכנדיק און נאָכדענקענדיק מכת די זעלמענערע
פאַרוויילונגען. די געמאַלענע זענען זיינען, אין דער אמת, געווען פון
דעם מין וואָס מאַכט צום וואונדערן : אַבער אויף וויפֿל מער פון
דעם טויף שטוינענדיקע פאַרוויילונגען האָבן די ביכער פון אנאטיס
אַנטפלעקט פאַר יורגענען, ניט פאַרשטעלט און אָן שום אונטערשיי-
סעלאַך, יעדע אַנדערע איבער-מאַסלאַכע שטיפּעריי פון היינטום. בין
איצט אומגעהערטע אַרטן פון צייטפאַרטרייב האָבן זיך אויפגעשלייערט
פאַר אים, און יעדע פאַרוויילונג וואָס געשיקטייט האָט מעגלאַך גע-
קאָנט אויפפאַסן, פאַר דער באַפרידיקונג פון דעם סובסטילסטן און
מערסט-פאַרדייענדיקן געשמאַק. קיין מעגלאַכע אַרט אַמזוירונג האָט
געשיינט פאַרפעלט צו זיין אין דעם גאַנצן צעטל פון אַריבערשטייגן
די נאַטור וואָס אנאטיס און אירע שוועסטערקינדער האָבן אין לויזע
מאַמענטן דערפונדן, צו זעטיקן זייער באַגער נאָך אַ זיסערן אָדער אַ
מאָדערן אָדער אַ לעבהאַפטערן פאַרגעניגן. דאָך וואָס טיפּער יורגען
האַט אַריינגעדורנגען, און וואָס לענגער ער האָט נאָכגעפאַרשט, אַלץ
זיכערער האָט זיך אים געדאַכט אז אַלע ענלאַכע באַשעפטיקונגען
זיינען געווען אַ באַזונדערס שוואַונגלאַזער דראַנג נאָך גליק.

„איך בין באַרייט צו פאַרזוכן יעדן געטראַנק איינמאַל. אזוינאָך
מוז איך די פאַרוויילונג געהעריק אויספּרוואַוון. אַבער איך האָב מורא
אז דאָס זיינען די שפּילערייען פון קינדערשן שכל. יאָ, דאָס דער-
מאָנט מיר איך האָב צוגעזאַגט די קינדער צו שפּילן פאַר אַ וויילע
מיט זיי פאַר וועטשערע.“

אזוינאָך איז ער אַרויסגעקומען, און באַלד, בראַוו אין דעם העמד
פון נעסוס, און באַגלייט אין דער באַוועגונג פון דעם לעפּישן שאַטן,
האַט יורגען געשפּילט אין דריירל מיט די דריי קליינע עוומענידן, די
טעכטער פון אנאטיס פון איר פּריעריקער הייראַט מיט אַכעראַן,
דעם קיניג פון מיטנאַכט.

אנאטיס און דער פינסטערער הערשער זיינען זיך פאַנאַנדער-
גענאַנגען מיט דער קעגנזייטיקער צושטימונג. „אַכעראַן האָט גוט

געמיינט". פלעגט זי זאגן, מיט א זיפץ פון פארגעכונג, "און אז איז דער אפּוועזנהייט פון דער לבנה האָט ער צייטנווייז פּאַרפירט רייזנדע, וועל איד ניט לייקענען. אָבער ער האָט מיך ניט פאַר שטאַנען".

און יורגען האָט צוגעשטימט אז די טראַגעדיע איז אַמאָל געשען אפילו מיט אומטאַרלעאַפּטע פאַרפירער.

די דריי עוומענידן זיינען צו דער צייט געווען האַלב־דערוואַקט סענע מיידלעך, וועמען זייער מוטער האָט פאַרזיכטיק געלערנט צו פאַרווירן שולדיקע פּערזאָנען דורך געוויסנביסן: און בידנאָר זונד דערבאַר איז עס געווען צו זען די יונגע פּוריעס פּראַקטיצירנדיק אין זייער לערנציעמער, שוואַרץ געקליידט, און הוידענדיק מיט באַלויכטענע פּאַקלען, און געקרוינט יעדע מיט איר קראַנץ פון ליבלינג־שלענג. זיי זיינען געוואָרן צוגעכונדן צו יורגענען, וועלכער האָט שטענדיק ליב געהאַט קינדער, און וועלכער האָט אַפּט באַדויערט וואָס פּרוי ליוזאַ האָט זיי אים ניט געבוירן.

אַזויגאָד האָט זיך יורגען געקאַכעט אין זיינע שטיפקינדער: און ווירקלאַך האָט ער געפונען זייער אומשולדיקן פּלאַפּל פאַר אַזוי געזינט, אין הויפטזאַכן, ווי דעם געשפּרעך פון די דערוואַקסענע נאָר טור־מיפן וואָס האָבן באַלאַגערט דעם פּאַלאַץ פון אַנאַאיטיס. און די אַלע פיר — יורגען, און די אַנטשיידנדע אַלעקטאַ, און די ערנסטע טיזיפּאָו, און די צויער־גלייך קליינע מעגראַ, — פלעגן ניין אויף לאַנגע שפּאַצירן, און שפּילן מיט זייערע פּופּעס (כאַטש אַלעקטאַ האָט זיך געהאַלטן ווי עטוואָס אַרויסגעוואַקסן פון פּופּעס), און שטיפן צו־זאַמען אין דעם אייביקן אַוונט פון קאַקאַאיין; און אַרומרידן וואָס פאַר אַ מינים קליידער און שפּילצייג די מוטער וועט זיי זיכער ברענע־נען ווען זי וועט צוריק קומען פון עקבאַטאַנאַ אָדער לעסבאַס, און האָבן אין אַלגעמיין פּיין פאַרבּראַכט.

יורגענען האָבן די יונגע עוומענידן אויסגעזען צו זיין גאַנץ פאַר טעטיש ערנסטע און איינפאַכע קליינע מיידלעך: זיי האָבן געקראַגן בירושה אַ היפש ביסל פון זייער מוטערס שמאַלזיניקייט, אויב ניט זייער פּאַטערס פאַרדומעטע און אומעטיקע ניינגונגען; אָבער אין זיי האָט שמאַלזיניקייט אויסגעזען צו זיין בלוין קאַמיש. און יורגען האָט זיי ליב געהאַט, און פלעגט אַפּט נאָכדענקען וואָס פאַר אַ רחמנות עס איז אַז די טייערע קליינע מיידלעך איז באַשערט, ווען זיי וועלן דערגרייכן צו רייפקייט, צו פאַרברענגען דעם רעשט פון זייער לעבן אין פאַרפּאַלגן פאַרברעכער און נואפּים און פאַמיליע־מעדרער און אַלגעמיינלעך, אַזוינע פאַרשוניצען ווי עס מוזן אומפאַרמיידלעך פאַר־

טונקלען די מיידלאַכס בליק אויפן לעבן, און ברענגען זיי צו זען צופיל פון דער ערגסטער זייט פון דער מענטשלאַכער טבע.

אזוי איז יורגען געווען נאָנץ צופרידן. אָבער פונדעסטוועגן איז ער ניט געווען באַשטימט גליקלאַך, אפילו ניט צווישן די אומענדלאַכע פאַרגעניגנס פון קאַקאָאָן.

„און וואָס איז דאָס אזוינס וואָס איך באַנער ?“ פלעגט ער זיך פרעגן, ציבעראַמאָל און איבעראַמאָל.

און ער האָט אַלץ ניט געוואוסט : ער האָט בלויז געפילט אַז ער קריגט ניט קיין גערעכטיקייט : און אַ בלאַסער באַגריף דערפון פלעגט אים האַלטן אין איין ערגערן אפילו בשעת ער האָט זיך געשפילט מיט די עוומענידן.

25. שפּרוכּן פון דעם מייסטער פּילאָלאָג

אָבער איצט, ווי פאַרצייכנט, איז געווען סעפטעמבער, און יורגען האָט געקאָנט זען אַז אַנאַאיטיס אויך האָט זיך געזאָרגט וועגן עפעס. זי האָט עס געהאַלטן פון אים אזוי לאַנג ווי מעגליך: צוערשט געזאָגט אַז עס איז אינגאַנצן גאַרניט, דאַן געוויינט אַ ביסל איבער דער מעגליכקייט אַז ער וואָלט געווען זייערע צופרידן צו הערן עס, און מיט דער צייט אים אויסגעזאָגט. ווייל מיט דעם ווערן אַ באַגלייטער פון אַ נאַטור־מיה וואָס איז פאַרבונדן מיט דער לבנה איז יורגען נאַטירלאַך געווען אין אַ סכנה פאַרוואַנדלט צו ווערן אין אַ זון־לעך גענדע פון די פּילאָלאָגן, און אין אַזאַ פאַל גענויט זיין צו פאַרלאָזן קאַקאָאָן מיט דעם עקווינאַקס, אַפּצוגעבן זיך מיט האַרבסטיקע טאַטן ערגעץ אַנדערש. און אַנאַאיטיס האָט געפילט אַ ווייטיק אין האַרצן איבער דער אויסזיכט פון פאַרלירן יורגענען.

„וואַרים איך האָב קינמאָל ניט געהאַט אַזאַ פּרינץ־באַגלייטער אין קאַקאָאָן, אזוי פאַרווירנדיק, און אזוי הילפּלאַז, און אזוי כיטרען; און די מיידלאַך זיינען צוגעבונדן צו דיר, כאַטש זיי האָבן אינגאַנצן ניט געקאָנט אויסקומען מיט אזוי פיל שטיף־פּאַטערס זייערע! און איך ווייס אַז דו ביסט לייכטזיניק און האַרצלאָז, אָבער דו האָסט מיך לחלוטין קאַליע געמאַכט פאַר אַנדערע מענער. ניין, יורגען, עס איז ניט נויטיק צו טענה'ן, ווייל איך האָב עקספּערמענטירט מיט אַמ־ווייניקסטנס אַ טויז געליכטע לעצטנס, ווען איך האָב אַרוימגערייזט, און זיי האָבן מיר אומדערטרעגליך דערעסן. זיי האָבן ניט געקאָנט, ווי דו דריקסט זיך אויס, טייערער, קיין צוויי ווערטער פאַרבינדן : און

דו ביסט דער איינציקער יונגערמאן וואָס איך האָב געפונען אין די אלע דורות וועלכער קאָן רעדן אינטערעסאַנט.

„עס איז פאַראַן אַן אורזאָך דערפאַר, זינט ווי דו, אַנאַאיטיס, בין איך ניט אַזוי יונג ווי איך זע אויס.“

„דיין אויסזען הייבט מיך ניט אָן צו אַרן“, האָט אַנאַאיטיס גע- וויינט, „אַבער איך ווייס אַז איך האָב דיך ליב, און אַז דו מוזסט מיך פאַרלאָזן מיט דעם עקווינאַקס סיידן דו קאַנסט זיך איינפאַר- שטיין מיט דעם מייסטער פּילאָלאָג.“

„מילא, מיין צאַצע“, זאָגט יורגען, „די אידן זיינען אַריינגע- טראָטן אין יריחו פּרוּבירנדיק.“

ער האָט זיך באַוואַפנט, און אַרומגעגורט זיך מיט קאַליברנען, אויסגעטרונקען אַ פאַר פּלעשער וויין, אָנגעטאָן דאָס העמד פון נעסוס איבער אַלעמען, און דאָן אַוועק זוכן דעם קונצנמאַכער.

אַנאַאיטיס האָט אים געוויזן דעם וועג צו אַן אומפּרעמענציעזער וואוינונג וואו אַ וואָך וועט האָט זיך געטרונקט און געבאַזן אין דעם זייטהייפל, יורגען האָט דרייסט אָנגעקלאַפּט, און נאָך אַ וויילע איז די טיר אויפגעפנט געוואָרן פון דעם מייסטער פּילאָלאָג זעלבסט.

„דו מוזסט מיר אַנטשולדיקן די אומפאַרמאַליטעט“, האָט ער געזאָגט, בליצנדיק דורך זיינע נרויסע ברילן, וואָס האָבן געהאַט שטויב אויף זיך: „נאָר די „צייט“ איז אומגליקלאַכער וויין פאַר- האַלטן געוואָרן דאָס אַרומ אַ דאָנערשטיק-וונט, און די דינסט איז אַזוינאָך אַוועק פון הויז פאַר אַן אומבאַשטימטער וויילע, איך וואָלט דערפאַר פאַרגעשלאָגן אַז די פרוי זאָל צוואוואַרטן אויסווייניק אויפן באַלאַקאָן. פאַר די שכנים צו זען איר אַריינקומען אינווייניק וואָלט ניט געווען אַנשטענדיק.“

„ווייסטו צוליב וואָס איך בין געקומען?“ זאָגט יורגען שטורמיש, און גלענצנד אין זיין שטראַלנדיק העמד און זיין פעבלענדיק געווער, „ווייל איך וואָרן דיך איך בין גערעכטיקייט.“

„איך דענק אַז דו זאָגסט ליגן, און איך בין זיכער אַז דו מאַכסט אַן אומנויטיקן געפּילדער, אַלפּאַלס, גערעכטיקייט איז אַ וואָרט, און איך קאַנטראַליר אַלע ווערטער.“

„דו וועסט אויסגעפינען שנעל גענוג, מיין האַר, אַז טאַטן רעדן העכער פון ווערטער.“

„איך גלויב אַז עס איז אַזוי“, האָט געזאָגט דער מייסטער פּיר- לאַלאָג, אַלץ בליצנדיק, „פונקט ווי דער אידישער המון האָט גע- רעדט העכער ווי דער וועמען זיי האָבן געקרייציקט. אַבער דאָס וואָרט פאַרבלייבט.“

„דו ביסט א ווארט-וויצלער!“

„דו ביסט מיין גאסט. טאָ ראַט איך דיר, אויס ריינער פריינט-
שאַפּט, ניט צו באַלעסטיקן די מאַכט פון מייע ווערטער.“
האַט יורגען געזאָגט, שפּעטעריש: „אַבער איז גערעכטיקייט דאָן
א וואַרט?“

„נאָ, זיכער, עס איז איינס פון די נוצלאַכסטע. עס איז דאָס
שפּאַנישע Justicia, דאָס פאַרטוגעזישע Justica, דאָס איטאַליע-
נישע Giustizia, אַלע פון דעם לאַטייניש Justus. אַד, פאַרוואָר
צווי אַבער גערעכטיקייט איז איינס פון מייע בעסט פאַרבונדעטע
ווערטער, און איינס פון די בעסט געשולטע אויך. קאָן איר דיר פאַר-
זיעכרן.“

„אהא, און וואָס פאַר אַ נירערטרעכטיקע נוצן דו מאַכסט פון
דער אַרימער פאַרשקלאַפּטער אָנגעשראַקענער גערעכטיקייט!“
„עס איז בלוז פאַראַן איין פאַרנונפטיקער נוי“, האָט מייסטער
פילאַלאָג געזאָגט רואיק, „פאַר יעדן צו מאַכן פון ווערטער. איך וועל
דיר עס דערקלערן, אויב דו וועסט אַריינקומען אינווייניק און פאַר-
מאַכן די טיר פון דעם ווינטצונג. מען קאָן קיינמאַל ניט וויסן צו וואָס
א פאַרקילונג קאָן ברענגען.“

דאָן האָט זיך די טיר פאַרהאַקט הינטער זיי, און אַנאַאיטיס האָט
געוואַרט אין דרויסן, עטוואָס צעטרייסלט.

באַלד איז יורגען ארויסגעקומען פון דער אומפרעטענציעזער
וואוינונג, און אזוינאָך צוריק צו אַנאַאיטיס, נידערשלאָגן. יורגען האָט
א שלידער געטאָן זיין צויבערשווער, דעם פאַר'כשוּפ'טן קאַליבור.
„דאָס, אַנאַאיטיס, פיל איך איז אַן אַלממאַדיש געווער. עס איז
ניט פאַראַן אַזאָ געווער ווי ווערטער, קיין באַשיץ קעגן ווערטער,
און מיט ווערטער האָט דער מייסטער פילאַלאָג מיך בייגעקומען. עס
גלייכט זיך ניט דורכויס: אַבער דער מאַן האָט מיר באַוויזן אַן
אומגעהייער בוך אין וועלכן עס זיינען געווען די נעמען פון אַלץ
אין דער וועלט, און גערעכטיקייט האָט זיך ניט געפונען צווישן זיי.
עס ווייזט זיך אַרויס אַז גערעכטיקייט איז, אַנשטאַט, בלוז אַן איינ-
פאַך זאַכוואַרט, וואָס באַדייט מוטשטש'דיק אַן עטישן באַגריף פון
אויפפירונג פאַסיק פאַר די אומשטענדן, סיי פאַר יחידים סיי פאַר
געמיינדעס. עס איז, מערק דיר, בלוז אַ שפּראַכקענערס באַגריף.“
„אַבער וואָס האָט ער באַשלאָסן וועגן דיר?“

„ליידער, טייערע אַנאַאיטיס, האָט ער באַשלאָסן, ניט אַכטנדיק
אויף אַלץ וואָס איך האָב געקאָנט טאָן, אַז „יורגען“ שטאַמט פון
„זשאַרנאַן“, אַנמערקנדיק אַ מבולב'דיק פּרעפּרעליי פון דעם מין

וואס פייגל לאָזן אַרויס אַרום זונאוּפגאַנג : אַזוי אומ'ברחמנות'דיק
טוט דער מייסטער פּילאָלאָג מיך פאַרוואַנדלען אין אַ זון־לענגערע.
אַזוינאָך איז אַלץ באַשטאַט, און מיר מוזן זיך שייַדן, מיין קעצעלע".
אַנאַאיטיס האָט אופּגעהויבן דעם שווערר. "אַבער דאָס איז
ווערטפּול, זינט דער מאַן וועלכער באַנוצט עס איז דער מעכטיקסטער
צווישן קריגער".

"עס איז אַ טשערעטל, אַ פאַרפּוילט ריטל, אַ בעזעם־שטרוי,
אַנטקעגן די פאַררעטערישע געווערן פון דעם מייסטער פּילאָלאָג.
אַבער האַלט עס ביי דיר אויב דו ווילסט, מיין טייערע, און ניב עס
דיין נאָכפּאָלגנדיקן פּרינציפּאַליטער. איך שעם זיך צו האָבן פאַר
וויילט מיט אַזאַ שפּילצייג", זאָגט יורנען, מיט אויפּגערימטן עקל.
"און אויסערדעם, פאַרויכערט מיך דער מייסטער פּילאָלאָג אַז איך
וועל שטייגן פיל העכער מיט דער הילף פון דעם."

"אַבער וואָס געפינט זיך אויף דעם שטיקל פאַרמעט ?"

"אַכט־און־צוואַנציג פון דעם מייסטער פּילאָלאָגס אייגענע ווער
טער וואָס איך האָב געבעטן ביי אים. זע, מיין טייערע, ער האָט גע
מאַכט דעם שפּרוך פאַר מיר מיט זיין אייגענער האַנט און טינט".
און יורנען האָט אַרויסגעלייענט פון דעם פאַרמעט, איינדרוקספּול :
"ביים טייט פון אַדריאַן דעם פינפטן, איז פּערדאָ כוליאַני, וועלכער
דאַרף הייסן דזשאַן דער צוואַנציקסטער, דורך אַ טעות אין חשבון
דערהויבן געוואָרן צום פּויפּסט־שטול אַלס דזשאַן דער איין־און־צוואַנ
ציקסטער."

האָט אַנאַאיטיס געזאָגט, גלאַט אַזוי : "און דאָס איז אינגאַנצן ?"
"פאַרוואָר, יא : און זיכער דאַרפן גאַנצע אַכט־און־צוואַנציג
ווערטער זיין גענונג פאַר די פינקטלאַכסטע."

"אַבער איז דאָס כּשוף ? ביסטו זיכער אַז עס איז עכטער
כּשוף ?"

"איך האָב געלערנט אַז עס איז שמענדיק פאַראַן כּשוף אין
ווערטער."

"הער, אויב דו זאָלסט פרעגן מיין מיינונג, יורנען, איז דיין
שפּרוך ווערטלאָז, און קאָן קיינמאַל ניט דינען צוליב וואָס פאַר אַ
נוץ פאַר קיינעם. ניט צו באַדימען זיך, טייערע, האָב איך אַ היפש
ביסל געהאַט צו טאָן מיט שוואַרצקיינסטלעריי אין מיינע צייטן, אַבער
איך האָב קיינמאַל ניט אָנגעטראָפּן זיך אויף אַזאַ צויבער־שפּרוך."

"און דאָך, מיין ליבע, איז דאָס אויגנשיינלאַך אַ סגולה, ווייל
אַנדערש וואַלט דער מייסטער פּילאָלאָג מיר דאָס קיינמאַל ניט געזען
געגעבן."

„אבער, ווי כ'בעט דיך, וועסטו זיך באנוצן דערמיט ?“

„נו, לויט די אומשטענדן פאָדערן“, האָט יורגען געזאָגט, און ער האָט אַריינגעלייגט דעם פארמעט אין דער קעשענע פון זיין גלאַנצנדיק העמד „יא, איך ווידערהאָל, עס איז שטענדיק פאָראַן וואָס צו טאָן מיט ווערטער, און דאָ זיינען אַכט-און-צוואַנציק עכטע ווערטער פון דעם מייסטער פילאָלאָג זעלבסט, ניט צו רעדן פון דריי ביישטריכן און אַ פינטל. אָך, איך וועל זיכער ווייט אַוועקגיין מיט דעם.“

„מיר פרויען האָבן אַ שטאַרקן גלויבן אין דעם שווערד“, האָט אַנאַאיטיס געענטפערט. „אַלנפאַלס, קאָנען מיר ניט פאַרבלייבן אויף דעם כשוף-מאַכערס באַלקאָן אויף שטענדיק.“

אַזוינאָך האָט אַנאַאיטיס אַריינגעשטעקט דעם שווערד, און אים געטראָגן פון דעם מכשפ'ס אומפרעטענציעזער וואוינונג צו איר פּייר נעם פאַלאַץ אין דעם אַלטן דעמעריקן וואַלד : און דערנאָך, ווי יעדער איינער ווייסט, האָט זי דעם שווערד געגעבן קיניג אַרטור, וועלכער איז מיט זיין הילף באַגריסט געוואָרן אַלס איינער פון די ניין חשובים פון דער וועלט. אַזוינאָך האָט דער מאַן פון גענעוירן זיך איינגעקויפט אייביקן רום מיט דעם וואָס יורגען האָט אַוועק געוואָרפן.

26. אין דעם זאַמד-זייגער פון „צייט“

„אָך, אָך“, האָט יורגען געזאָגט, ווען ער האָט אַראָפּגענומען פון זיך די גאַנצע נאַרישע אייזנקראָם, און האָט זיך געמאַכט באַקוועם אין זיין העמד ; „נו אַן צווייפּל, די לאַגע איז אַ קיצלדיקע. איך בין געווען צופרידן גענוג אין קאַקאָאיין, און עס איז אומרעכט אַז איך זאָל אַזוי אַרויסגעטריבן ווערן. דאָך וועט אַ מענטש מיט שכל שוין זען צופרידן צו זיין איבעראַל. אָבער וואוהין, אדרבה, זאָל איך גיין ?“

„אין וואָס פאַר אַ לאַנד דו וועסט אויסדערוויילן, מיין טייערער“, האָט אַנאַאיטיס געזאָגט ליבלאָך. „אַזויפיל ווייניקסטן קאָן איך זען טאָן פאַר דיר : און דאָס אויסטייטשן פון דיין לעגענדע קאָן באַשטאַט ווערן שפעטער.“

„אָבער איך ווער וואָס אַמאָל מידער פון די לענדער וואָס איך האָב ווען געזען, אַנאַאיטיס טייערע, און אין מיין צייט האָב איך באַזוכט כמעט אַלע די לענדער וואָס זיינען מענטשן באַקאַנט.“

„דאָס קאָן אויך איינגעאַרדנט ווערן : דו קאָנסט פאַרן אַנשטאַט אין איינס פון די לענדער וואָס מענטשן באַגערן. פאַרוואָר עס איז פאַראַן אַ צאָל פון אַזעלכע קיניגרייכן וואָס קיין מענטש האָט קיינ-“

מאָל ניט באַזוכט סיידן אין חלום, אזוי אַז דיין אויסוואַל איז אַ
ברייטער.

„אַבער ווי קאָן איד אויסוויילן ניט האַבנדיק געווען איינס פון די
לענדער? עס איז ניט רעכט צו דערוואַרטן פון מיר איד זאָל עפעס
ענלאַכס קאָנען טאָן.“

„גו, איד וועל זיי דיר ווייזן“, האָט אַנאַאיטיס געענטפערט.

ביידע זיינען זיי דאָן אַרײַן אין אַ קליינעם בלויען חדר, די ווענט
פון וועלכן זיינען געווען באַצירט מיט גאַלדענע שטערן אויסגעשטעלט
צעוואָרפן. דאָס חדר איז געווען אינגאַנצן לער אויסער אַ זאַמד־זייגער
קנאַפע צוויימאָל די הייך פון אַ מענטשן.

„דאָס איז דער „צייטס“ אייגענער זייגער“, האָט אַנאַאיטיס
געזאָגט, „וואָס איז איבערגעגעבן געוואָרן אין מיין רשות ווען „צייט“
איז געגאַנגען שלאָפן.“

אַנאַאיטיס האָט אויפגעפנט אַ טירל פון געשניצטן קרישטאָל
וואָס איז געווען אין דער אונטערשטער העלפט פון דעם זאַמד־זייגער,
פונקט איבער דעם אַראָפּגעפאַלענעם זאַמד. מיט אירע פינגערשפיצן
האָט זי באַרירט דאָס זאַמד וואָס איז געווען אין דער „צייטס“
זאַמד־זייגער, און אין דעם זאַמד האָט זי אויסגעמאַלן אַ דרייעק מיט
גלייכע זייטן, זי וועלכע איז געווען זונדערבאַר באַנאַכט און פּערווערן.
דאָן האָט זי געמאַכט אַן אַנדער, פונקט אַזאַ, געמעל אזוי אַז דער
שפיץ פון דעם האָט דורכגעדרונגען דעם ערשטן דרייעק. דאָס זאַמד
האָט אָנגעהויבן צו סמאַליען זיך דאָרט, און פאַרע האָט זיך אויפגע-
הויבן צום אויבערשטן טייל פון זייגער, און יורגען האָט דערווען אַז
דאָס גאַנצע זאַמד איז דער „צייטס“ זאַמד־זייגער, האָט זיך אָנגעצונדן
דורך אַ צויבער אַרויסגעבראַכט פון דער באַרירונג פון די צוויי
דרייעקן, און אין דער פאַרע האָט זיך אַ בילד געשטאַלט.

„איד זע אַ לאַנד פון וועלדער און טייכו, אַנאַאיטיס. אַ שטאַרק
באַיאָרטע פרוי, קייסעריש באַקרוינט, ליגט אַנשלאָפן אונטער אַז
אַשנבוים, באַוואַכט פון אַ שומר וואָס האָט מער אַרעמס און הענט
ווי דזשינסביער.“

„עס איז אַטלאַנטיס וואָס דו זעסט, און דאָס שלאָפן פון אור-
אַלטער „צייט“ — „צייט“ צו וועמען דער זייגער געהערט, — בעת
בריאַדעאָס באַוואַכט.“

„צייט“ שלאָפט גאַנץ נאַקעט, אַנאַאיטיס, און כאַטש עס איז
אַ דעליקאַטער עסק אַרומצורעדן, באַמערק איד אַז עס איז איר געשען
אַ באַרויערנסווערטער אומגליק.“

„אזוי אַז „צייט“ געבערט נאָר ניט מער, יורגען, בשעת זי

ווידערהאלט אלטע געשעענישן איבער און איבער. און טוישט רעם נאָר מען פון וואָס איז אוראלט, כדי צו איבערצייגן זיך אז זי האָט אַ ניי שפּילצייג. עס איז ווירקלאַך ניטאָ קיין מער נודנע און אָפּגעניצעוועטע אלטע עוברבטול'ניצע אין ערגעץ. קאָז איד דיר פּאַרזיכערן. אָבער אַטלאַנטיס איז די מערב געגנט בלויז פון קאַקאָאָ. איצט קוק זיך צו גאַכאַמאַל, יורגען!

„איצט זע איד אַ בליענדיקע פּלאַך און דריי הויכע בערג, מיט אַ שלאָס אויף יעדן באַרג. עס זיינען דאָרט פּאַראַן וועלדער איז וועלכע די בלעטערוערק זיינען צונטער : גלאַנציקע פייגל מיט ווייסע קערפּערלאַך און פּורפור קעפּלאַך שפּייזן זיך אויף די קופּעס פון גאַל-דענע יאגאַדעס וואָס וואַסן איבעראַל : און מענטשן גייען אום אין גרינע קליידער, מיט גאַלדענע קייטן אַרום זייערע העלדזער, און מיט ברייטע באַנטן פון גאַלד אויף זייערע אַרעמס. און די אַלע מענטשן האָבן אומבאַטריבטע פּנימ'ער.“

„דאָס איז איניסלאַכא : און צפּונ'צו געפינט זיך אינים דאלעב, און דרום'צו אינים ערקאַנדראַ. און עס איז דאָרט אייביק פּאַראַן זיסע מוזיק איינצוהערן זיך, וואַלטן מיר נאָר געקאַנט הערן די פייגל פון דהיאנאָן, און עס איז דאָרט דאָ דער בעסטער וויין צום טרינקען, און אַנטציקונג איז דאָרט אַלגעמיינלאַך. ווייל אַהינצו קומט גאַרניט וואָס איז האַרט אָדער רוי, און קיין קומער, ווי אויך קיין בענקשאַפּט. קיין קראַנקהייט, קיין עלטער, קיין טויט, וואָרים דאָס איז דאָס לאַנד פון פּרויען, אַ לאַנד פון פּיל-שאַטירטער נאַסטפּריינטלאַכקייט.“

„נו, דאָן איז עס ניט אַנדערש ווי קאַקאָאָ. און אין קיין רייך וואו פּאַרגעניגן איז אומענדלאַך וועל איד זיך קיינמאַל ניט פּאַר-קלויבן מיט מיין אייגענעם פּרייען ווילן, וואָרים איד געפּין אַז פּאַר-געניגן איז מיר ניט צום האַרצן.“

דאָן האָט אַנאַאיטיס אים באַוווּן אַניגאַ, און טריפעס, און סר-דארסאנא, און די גליקלאַכע אינדזלען, און עעאַ, און קער-אים, און אינוואַליס, און די העספּערידן, און מעראַפי און פּלאַנאַזיא, און אור-טארא, און אוואַלאָן, און טירנאַם-בעאַ, און טהעלעם און אַ צאַל אַנדערע ל'ענדער וואוהין מענטשן האָבן באַנערט אַריינצוקומען : און יורגען האָט געשטורעמט.

„איד שעם זיך מיט מיינע מיטמענטשן“, זאָגט ער, „ווייל עס שיינט אַז זייער באַגריף פון גליקזעליקייט איז אייביק צו וואוינען אין אַ גלאַריפּיצירטן באַרדעל. איד דענק ניט אַז אַלס אַ זעלבסט-זכּטנדיקער יונגער פּרינץ וואַלט איד געוואַלט וואוינען אין איינעם

פון די ערדישע גן עדנ'ס, ווייל אויסער וואָס פאַר אַן אַנדער אורזאָר, וואָלט איד שטענדיק דערוואַרט אַן איבערפאַל פון דער פאַליציי. "נח בלייבט דאָן בלויז איין רייך, וואָס איד האָב דיר ניט באַוווּן, טיילווייז ווייל עס איז אַן אומבאַקאַנט ווינקל, און טיילווייז ווייל איד וועל ניט, צוליב אַן אורזאָר וואָס איד האָב, דיר באַהילפיק זיין צו פאַרן אַהינצן. דאָך איז פאַרען לויקע, וואו קיניגן העלען רע-נירט : און עס איז לויקע וואָס דו זעסט איצט."

"אַבער לויקע זעט אויס ווי וואָס פאַר אַן אַנדער לאַנד אין האַרבסט, און שיינט צו זיין גאַנץ פריי פון די פאַנטאַסטישע חיות און איבערגעוואַקסענע בלומען וואָס האָבן געמאַכט די אַנדערע גן עדנ'ס אויסצווען קינדערש. נח יא, לויקע פאַרמאַגט עפעס אַ צור ציענדע איינפאַכקייט אין זיך. איד וואָלט זיך אייגענען מיט לויקע אויב די לאַקאַלע תקנות זאָלן מיר דערלויבן אַ געזינטע פאַרציע פון אומבאַקוועמלאַכקייט."

"אומבאַקוועמלאַכקייט וועסטו האָבן איבער דער מאַס. וואָרים דאָס האַרץ פון קיין מאַן פאַרבלייבט ניט אומגעפלאַגט נאָכדעם ווי ער האָט איינמאַל געזען קיניגן העלען און די שיינקייט וואָס איז אירע. עס איז צוליב דער אורזאָר, יורגען, וואָס איד וועל דיר ניט באַהילפיק זיין צו פאַרקלויבן זיך קיין לויקע : וואָרים אין לויקע וואָלסטו אין מיר פאַרגעסן, האַבנדיק געזען קיניגן העלען."

"אד וואָס פאַר אַ נאַרישקייטן דו רעדסט, מיין ליבע! איד וועל וועטן אַז זי האָט ניט די ווערט צו פונן דינע שיד."

"טא זע!" האָט אַנאַאיטיס געזאָגט, טרויעריק.

איצט איז דורך דער קרייזנדיקער פאַרע מטושטש'דיק געקומען אַ פינקלדיקע און אַ כוואַליעדיקע אויסשטראַלונג פון אַלע שענסטע קאַלירן פון הימל און ערד : און עס איז געוואָרן אַן אַרדנונג צווישן זיי, און יורגען האָט דערזען פאַר זיך אין דעם זאַמד'זייגער די יונגע דאָראָטי וועלכע איז ניט געווען העטמאַן מייקלס ווייב, און לאַנג און פאַרקלערטערהייט האָט ער איר באַטראַכט, און די בלענדנדיקע טרערן זיינען געקומען אין זיינע אויגן אַריין אַן דער מינדכטער אורזאָר, און אין דער וויילע האָט ער קיין וואָרט ניט געקאָנט אויסרעדן.

דאָן האָט יורגען אַ גענעץ געמאַן, און געזאָגט, אַבער זיכער איז דאָס ניט די העלען וועלכע איז געווען באַרימט פאַר איר שיינקייט."

"איד קאן דיר פאַרזיכערן אַז יא, האָט אַנאַאיטיס געזאָגט : "און אַז עס איז זי וואָס רענירט אין לויקע, וואוהין איד וויל ניט דו זאָלסט פאַרן."

פאַרוואָס, מיין טייערע! דאָס איז לעכערלאַך. עס איז ניטאָ

אפילו אויף וועמען צוויי מאל א קוק צו טאן, אזוי אדער אנדערש. זי איז ניט ממש אפשטויסנדיג, מאל איך מיר, אין די אויגן פון דעם וועלכער האלט פון דעם אויסגעצוואגענעם בלאנדן טיפ, ווי עס זיינען נאטירלאך דא אזעלכע מענטשן. אבער אנצורופן איר שוין איז אויב סערן זינען : און קעגן דעם פראטעסטיר איך אויס איינפאכער גע- רעכטיקייט.

„דענקסטו ווירקלאך אזוי ?“ יאגט אנאאיטיס, אויכגעלעכטער. „אסור ניט אנדערש. נו, געדענקסטו וואס קאליפורניום באסוס זאגט וועגן אלע בלאנדע ?“

„ניין, איך גלויב קוים. וואס האט ער געזאגט, טייערער ?“ „איך וואלט בלויז קאליע געמאכט די גלענצנדע שטעלע צו טירנדיק אומפינקטלאך פון זכרון. אבער ער איז געווען גאנץ גערעכט, און זיין מיינונג איז אויך מיינע, אין יעדער איינצלהייט. טא אויב דאס איז דאס לייטישסטע וואס לויקע פארמאגט, שטים איר הארציק איין מיט דיר איך זאל גלייכער פארן אין עפעס אן אנ- דער לאנד.“

„כ'שטעל מיר פאר אז דו האסט שוין אין אויג עפעס א שליוכע ?“

„נה, מיין ליוכע, די מיידלאך אין די העספערידן זיינען גער- ווען זייער ענלאך צו דיר, מיט אפילו מער וואונדערבארע האר ווי דייענע: און דאס מיידל איילע וועמען מיר האבן געזען אין טירנאם-בעא האט אויך פארמאגט א מערקווירדיקע ענלאכקייט צו דיר, אויסער וואס איך האב געדענקט אז זי איז שטאלטנער פון דיר. אזוינאך גלויב איך אז אין איינעם פון די לענדער וואלט איך געווען צופרידן גענוג, נאך א וויילע. זינט איך מוז זיך שוידן פון דיר.“ האט יורגען געזאגט, צערטלאך, „באאזיכט איר, אויס איינפאכער גערעכטיקייט צו זיך זעלבסט, צו געפינען א באגליי- טערן אזוי ענלאך צו דיר ווי מעגלאך. דו פארשטייסט, איך קאז זיך מאכן די ערשטע צייט כלומר'שט ווי עס איז דו: און דער- נאך ווי איך ווער צוגעבונדענער צו איר צוליב איר אליין, וועסטו שטופנווייז מיר ארויס פון זינען ניט האבנדיק פאראורזאכט מיר קיין אומדערטרעגלאכע אנגסטן.“

אנאאיטיס איז ניט געווען צופרידן. „הייסט עס ציט דיר שוין אן אקסל נאך די שלעפערקעס! און דו דענקסט אז זיי זיינען שע- נער פון מיר ! און דו זאגסט מיר דאס אין די אויגן!“ „טייערע, דו קאנסט ניט אפלייקענען אז מיר זיינען פאר- הייראט גאנצע דריי חדשים: און קיינער קאן ניט אנהאלטן קיין

פארליבעניש אין א פרוי אזוי לאנג, דערהויפט ווען עס איז אים אין גארניט אפגעזאגט געוואָרן. פארליבעניש איז מערסטן אַן ענין פון נייגיר, און די ביידע געפילן שטארבן אָפּ ווען זיי זיינען געזעטיקט.

„יורגען“, האָט אנאאיטיס געזאָגט, מיט איבערזייגונג, „דו זאָנסט מיר ליגן ווי-אַרום וועגן עפעס. איך קאָן עס זען אין דינע אויגן“.

„מען קאָן ניט אָפּנאָרן א פרויס פאַרגעפיל. יאָ, איך האָב ניט גערעדט גאַנץ אויפריכטיק ווען איך האָב זיך געמאַכט אַז מיר וואָלט כלומר'שט פונקט אזוי ניחה געווען די העספּערידן ווי טירנאָס-בעָ: עס איז געווען קרום פון מיר, און איך בעט ביי דיר אנטשולדיקונג. איך האָב געדענקט אַז מאַכנדיק זיך גלייכ-גילטיק וועל איך מער אויספירן ביי דיר. אָבער דו האָסט באַלד געזען וואָס איז מיר שטעקט, און ביסט גאַנץ גערעכטיק ביזו גע-וואָרן. טאָ וואָרף איך מיינע קאַרטן אויפן טיש, איך וויל זיך מער ניט לאָזן אויף דער נאַרעריי פון אונטערשיסעלאַד. עס איז איילע, די טאַכטער פון קאַרמאַק, וועמען איך האָב ליב, און ווער קאָן מיר פאַרדענקען? האָסטו ווען איז דוין לעבן געזען אַ מער פאַרפירעריש געשטאַלט, אַנאאיטיס? — איך, זיכער קיינ-מאַל ניט. אויסערדעם, האָב איך באַמערקט — אָבער מיר'ן דאָס לאָזן אויסן! דאָך האָב איך מיר ניט געקאַנט ווערן פון צו זען זיי. און דאָן אזוינע אויגן! אַ צוויילינג לייכט-טורעמס וואָס באַ-לייכט מיין וועג צו טרייסטן מיין ניט-מיט-דער-האַנט-אָוועקמאַכנ-דע לייך פון פאַרלירן דיר, מיין קעצעלע. יאָ, זיכער איז עס מיר נאָס-בעָ וואוהין איך דערווייל צו פאַרן“.

„וואוהין דו פאַרסט, מיין ספּריטנער יונג, איז אַן אנגעלעגנ-הייט איבער וועלכער איך האָב צו זאָגן, ניט דו. און דו פאַרסט קיין לויקע“.

„מיין ליבע, זייזשע פאַרנונפטיק! מיר האָבן ביידע באַ-שטימט אַז לויקע איז אינגאַנצן אויסערן וועג. נו, ווען ניט קיין אַנדער אורזאָך, איז דאָך אין לויקע ניטאָ קיין רייצנדע פרויען.“

„האַסט גאַרניט קיין שכל אויסער ביכער-שמר-שטיק! עס איז צוליב דער אורזאָך וואָס איך שיק דיר קיין לויקע“.

און אזוי רעדנדיק, האָט אנאאיטיס פרייגעלאָזט אַ שטאַרקן כּוּשף וואָס האָט צוגעאיילט דאָס קומען פון דעם עקווינאַקס. אינ-מיטן פון איר צויבערן האָט זי געלאָזט אַ פאַר טרערן, וואָרים זי האָט יורגענען האָלט געהאַט.

און יורגען האָט געמאַכט אַ באַליידיקט און בייז געזיכט אזוי אויסגעהאַלטן ווי ער האָט געקאָנט: וואָרים ביים אָנבליק פון קיניגן העלען, וועלכע איז אזוי ענלאַך געווען צו דאָראַטי לאַ רעד זירע, האָט ער אויפגעגעבן קיניגן אנאאיטיס און אירע פאַרווייז לונגען, ווי אויף פאַרגעסן אין אַלעמען איבעריקן אין דער גאַרער וועלט אויסער קיניגן העלען. די אַנטיקונג פון געטער און מענטשן. אָבער יורגען האָט געלערנט אַז אַנאאיטיס נויטיקט זיך אין פאַר וואַלטונג.

„צוליב איר אייגענער טובה“, ווי ער האָט זיך אויסגעדריקט, „און אויס איינפאַכער גערעכטיקייט צו די פילע מערקווירדיקע מעלות וואָס זי באַזיצט“.

27. פאַרדריסלאַכער שטאַנד פון קיניגן העלען

„אָבער ווי קאָן איך פאַרן מיט דעם עקווינאַקס, מיט אַן אויס געטראַכטער זאָך, מיט אַ בלוזער קאָנוענציע?“ האָט יורגען געהאַט געוואָנט. „צו פאַדערן פון מיר אַזא אונטערנעמונג איז לעכער לאַד“.

„איז עס מער לעכערלאַך ווי צו פאַרן מיט אַ זינבילדלאַך באַ שעפעניש ווי אַ צענטאָור?“ האָבן זיי אָפגעענטפערט. „אָד, פרינץ יורגען, מיר באַוואונדערן ווי דו, וואָס האָסט געטאָן די פול-קאָם אומגעהערטע זאָך, קאָנסט האָבן די אומפאַרשעמטיקייט אָנ-צורופן עפעס אַנדערש לעכערלאַך! האָסט גאָר אינגאַנצן קיין געהירן ניט? קאָנוענציעס זיינען גאַנץ אנשטענדיק, און דאָס איז אַ היפש ביסל מער ווי מען קאָן זאָגן וועגן פילע צענטאָורן. וואַלסטו געוואַרפן שטיינער אויף אַנשטענדיקייט, פרינץ יורגען? נו, מיר זיינען אומאויסדריקלאַך געפלעפט פון דיין אָנווענדונג קעגן אַזא גוט באַקאַנטער דערשיינונג ווי עקווינאַקס“. און אזוי ווייטער. און אזוי ווייטער, האָבן זיי גע'טענה'ט.

און אין קורצן, זיי האָבן געהאַלטן אין איין שמורעמען אויף אים ביו יורגען איז אינגאַנצן צעמישט געוואָרן אויסצו'טענה'ן זיך, און דער קאַפ איז אים געווען ווי אין אַ וויכער, און איינס האָט געשיינט צו זיין פונקט אזוי לעכערלאַך ווי דאָס צווייטע: און ער האָט אויפגעהערט צו באַמערקן די מינדסטע אומוואַרשייניג לאַכקייט אין זיין אָפרייזן מיט דעם עקווינאַקס, און אזוינאָך פאַר ריכער, אַן שום ווייטערן קעגנשטעלן זיך אָדער באַווייזן, פון קאַ-קאאין קיין לויקע. אָבער ער וואַלט ניט אזוי לייכט זיך געווען

אונטערנעבען ווען יורגען זאל ניט געווען טראכטן די גאנצע צייט פון קיניגן העלען און פון דער שיינקייט וואָס איז אירע.

אזוי האָט ער באַלד נאָכגעפרעגט דעם וועג ווי מען קאָן אַמ־שנעלסטן קומען אין דער אנוועזנהייט פון קיניגן העלען.

„קיניגן העלען וועסטו זיכער טרעפן“, האָט מען אים געזאָגט, „אין איר פּאַלאַץ אין פּסעוודאָפּאָליס“. זיין אויסקונפּט־געבערן איז געווען אַ נימף וועמען יורגען האָט אָנגערטראָפּן אויסער דעם וואַלד וואָס קוקט אַריבער דער שטאָט פון מערב זייט. הינטער ברייטע משופּע'דיקע שטרעקעס פון רייפן קאָרן, האָט מען געקאָנט זען פּסעוודאָפּאָליס אַלס אַ שטאָט געבויט פון גאָלד און עלבאָנט־ביין, איצט אינגאָנצן אַ בלענדדיקע פּראַכט אונטער אַ האַרט־אויס־זענדיקן הימל וואָס האָט געשיינט צו זיין אומגעוויינלאַך ווייט אוועק פון דער ערד.

„און איז די קיניגן אזוי שיין ווי מענטשן זאָגן?“ פּרעגט יורגען.

„מענער זאָגן אז זי שטייגט אַריבער אַלע אַנדערע פּרויען“. האָט די וואַלד־נימף געענטפּערט, „אויף אזויפיל אויף וויפל מיר אַלע פּרויען נעמען אַז אַז איר מאַן איבערטרעפט אַלע אַנדערע מענער“.

„טאַקע! הער נאָר הער!“ זאָגט יורגען.

„באַטש, איך אַ שטייגער, זע קיין מערקווירדיקס ניט אין קי־ניגן העלענס אַנבליק, און איר קאָן אַנדערש ניט דענקען ווי אַז אַ פּרוי וועלכע מען האַלט אזויפיל אין מויל דאַרף זיין פּאַרויכטי־קער אין איר אַרט קליידן זיך“.

„הייסט עס אַז די קיניגן העלען איז שוין פּאַרזאָרגט מיט אַ מאַן!“ יורגען איז געווען אומצופּרידן, אָבער ער האָט ניט געזען קיין אורזאָך צו זיין פּאַרצווייפּלט. דאָן האָט יורגען נאָכגעפרעגט וועגן דער קיניגנס מאַן, און ער איז געוואָר געוואָרן אַז אַכילעס, דער זון פון פעלעאָוס, איז איצט געווען פּאַרהיראַט מיט העלען, דעם שוואַנס טאַכטער, און אַז די צוויי האָבן רעגירט אין פּסעווד־דאָפּאָליס.

„וואַרים מען גיט איבער“, האָט די וואַלד־נימף געזאָגט, „אַז אין אדעם' טרויעריקן קיניגרייך האָט אַכילעס געדענקט איר שיינ־קייט, און אַ דאַנק דעם געדעכעניש געשטאַרקט געווען צו צערייסן די קייטן פון אדעס'! אזוי איז אַכילעס, און אַלע זיינע אור־אַלטע געזעלן, אָן שום ווידערשטאַנד אַרויסגעקומען ס'צווייטע מאַל אויסצוזוכן די העלען, וועמען מענטשן רופן — און ווי איר דענק.“

א היפש ביסל איבערטריבן — דער וואונדער פון דער וועלט. דאן האבן די געטער נאכגעגעבן דעם באנער פון אכילעסן, ווייל, האבן זיי געזאגט, דער מאן וואס האט איינמאל געזען קיניגן העלען וועט קיינמאל מער ניט צוריקגעווינען זיין מנוחה אזוי לאנג ווי דעם לעבן זיינעם פעלט אויס דער וואונדער פון דער וועלט. אייגנטלעך וואלט איד ניט געוואלט דענקען אז אלע מענער זיינען אזוי נאריש“.

„מענער זיינען ניט שטענדיק פארנופטיק, גיב איד דיר צו: אָבער“, זאגט יורגען, ביטרע, „אזוי פיל פון זייערע פארלויפערנס זיינען געווען פון וויבלאכן געשלעכט“.

„אָבער אַ פארלויפערן איז שטענדיק פון וויבלאכן געשלעכט. קיינער האט קיינמאל ניט געהערט אז אַ מאן זאל זיין אַ פארלויפערן. מענער זיינען פארלויפער. וואס פארא נארישקייטן רערסטו? —“

„נא, מיר האבן, גלויב איד, גערעדט פון קיניגן העלענס היי־ראט“.

נא, זיכער! און איד האב דיר דערציילט פון די געטער, ווען דו האסט געמאכט דעם לעבערלאכן טעות וועגן די אבות. יעדער מאכט דאך א טעות אמאל, און פרעמדגעבירטיקע קאנען שטענדיק צעפלאגטערן ווערטער. איד האב באלד געקאנט איינזען אז דו ביסט אן אויסלענדער —“

„יא, האט יורגען געזאגט, „אָבער דו האסט מיר ניט געהאלטן אין דערציילן וועגן מיר נאך וועגן די געטער“.

„נא, דו מוזסט וויסן אז די פארעלטערטע געטער באגערן דו וועלן מיר זי געבן צו אכילעסן, האבן זיי געזאגט; און דאן קאן זיין, וועט דער קיניג צווישן מענער זי אזוי זיכער האלטן פאר זיך אז זיינע מינדערוויכטיקע מיטמענטשן וועלן פארצווייפלען ווערן, און אויפהערן מלחמה צו האלטן פאר דער העלען: און אזוינאך וועלן מיר ניט באלעסטיקט ווערן מער פון זייערע מלחמות און אנדערע נארישקייטן. צוליב דעם איז עס געשען, וואס די געטער האבן העלען געגעבן צו אכילעסן, און געשיקט דאס פארל צו רעגירן אין לויקע: כאטש פערזענלאך“, האט די וואלדנימף פארענדיקט, „וועל איד קיינמאל ניט אויפהערן זיך וואונדערן וואס ער האט אזוינס דערזען אין איר — ניין, ניט אפילו איד זאל דערלעבן אלס צו זיין טויזנט יאר“.

„איד מוז“, זאגט יורגען, „באטראכטן דעם מאנארך אכילעסן איידער די וועלט איז מיט א טאג עלטער. אַ קיניג איז טאקע אַ גאנץ פיינער עסק, פארשטייט זיך, אָבער קיין מאן טראַגט ניט

קיין קרוין אויף אזא אופן אז עס זאל שטערן פון אַנטאָן אים און אַנדער הויב".

און יורגען איז אַוועק קיין פּסעוודאָפּאָליס, שטוצעריש.

אַזוינאַך האָט דעם אַוונט, פונקט נאָך זונפאַרגאַנג, יורגען זיך צוריקגעקערט צו דער וואַלד־נימף: ער האָט איצט געשפּאַנט מיט דער הילף פון דעם אשענעם שטאַק וואָס טהערויט האָט יורגענען געגעבן, און יורגען איז געווען פאַרטרויערט און נידערשלאָגן אין זיין געמיט־צושטאַנד.

"איך האָב באַטראַכט דיין קיניג אַכילעס", זאָגט יורגען, "און ער שטייגט מיך אריבער. קיניגן העלען, ווי איך ניב צו מיט ליידי, איז אויף אַ ווערטפולן אופן פאַרהייראַט".

"און וואָס האָסטו צו זאָגן וועגן איר?" פּרעגט די וואַלד־נימף נאָך.

"נו, וואָס, עס בלייבט מער ניט צו זאָגן ווי אז זי איז אויף אַ ווערטפולן אופן פאַרהייראַט, און עס פאַסט איר צו זיין דער זיווג פון אַכילעס..." דאָסמאָל כאַטש, האָט יורגען ווירקלאַך גע־פילט עלנט. "וואַרים איך פאַרער דעם מאַן אַכילעס, איר בין אים מקנא, און איר פאַרכט אים", זאָגט יורגען: "און עס איז ניט רעכט אז ער זאל האָבן געבוירן ווערן ערהאַבענער פון מיר".

"אַבער איז דען ניט קיניגן העלן די שענסטע צווישן פרויען וואָס דו האָסט ווען געזען?"

"אין דעם באַצוג — זאָגט יורגען. ער האָט געפירט די נימף צו אַ וואַלד־טייכל נאָנט לעבן דעם דעמבענעם בוים אין וועלכן זי האָט געוואוינט. דאָס טונקעלע וואַסער איז געלעגן רואיק, אַ נאַטירלאַכער שפּיגל. "זע!" האָט יורגען געזאָגט, און ער האָט גערעדט מיט אַן אַראַפּיק באַוועגן פון זיין שטאַק.

די שטילקייט וואָס האָט זיך צוזאַמענגעקליבן אין וואַלד איז געווען אַ וואונדערלאַכע. דאָ איז די לופט געווען זיס און לוי־טער: און דאָס קליינע ווינטל וואָס איז אומגעגאַנגען אַרום די פאַלמענצווייגן זוכנדיק די נאַכט איז געווען אַ צאַרט און רואיק ווינטל, וואַרים עס האָט געוואוסט אז די אַל־היילנדיקע נאַכט איז געווען זייער, זייער נאַנט.

די וואַלד־נימף האָט געענטפערט: "אַבער איך זע בלויז מיין געזיכט".

"עס איז דאָך דער ענטפער אויף דיין פּראַנע. איצט זאָג מיר דיין נאָמען, מיין טייערע, אזוי אז איר זאל קאָנען וויסן ווער

עם איז ווירקלאך די שענסטע צווישן פרויען, וואָס איך האָב ווען געזען“.

די וואָלד־נימף האָט אים דערציילט אז איר נאָמען איז כלאָר־רים, און אז זי האָט שטענדיק אויסגעזען שוידערלאַך אין אירע האַר פאַרקעמט ווי זיי זיינען געווען היינט, און אז ער איז אַ מאָרד־נע־אומפאַרשעמטער יונג. האָט ער איר פון זיין זייט מודה געווען אז ער איז קיניג יורגען פון עבאניע וועמען עס האָבן געצויגן פון זיין קיניגרייך הינטער די הרי חושך די איבערטריבענע גרוסן אין באַצוג צו דער שיינקייט פון קיניגן העלען. כלאָרים האָט איינגע־שטימט מיט אים אז קלאַנגען אין אַ זעלכע אנגעלנגהייטן זיינען שטענדיק געווען ניט טרויענסווערט.

דאָס האָט געפירט צו ווייטערן געשפרעך אלס דער דעמער איז טונקעלער געוואָרן : און דערווייל ווי ביסלאַך צו ביסלאַך איז דאָס שיינע מיידל פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ וואַרימן אַטעמענ־דיקן שאַטן, קוים זעבאר פאַר דעם אויג, האָט יורגענס שאַטן גע־נומען אָפּשייד פון אים, און ער האָט אָנגעהויבן צו רעדן בעסער און בעסער. ער האָט געזען קיניגן העלען פנים אל פנים, און אַנ־דערע פרויען האָבן איצט געשיינט צו זיין אומוויכטיק. צי ער האָט יא נישא חן געווען אין די אויגן פון דער וואָלד־נימף, צי ניין, האָט ווינציק וואָס אויסגעמאַכט, אזוי אָדער אַנדערש : און פאַלגלאַך האָט יורגען גערעדט מיט אַזאַ פליסיקייט, אַזעלכע געשיקטע באַ־מערקונגען און אַזאַ צאַרטקייט, אז עס האָט אים געמאַכט צו שטוי־נען.

אזוינאָך איז ער געזעסן צוהערנדיק אין אַנטציקונג צו דעם געשליפענעם צינגל פון דעם אומגעהייער כיטרען יונג, יורגען. פאַר דעם פולן ברוינהאַריקן, ליכטיקאויניקן קליינעם וועזן, דער כלאָרים, האָט אים אויפריכטיק געארט. אין דעם פאַסירונגסלאַזן לעבן פון אַ וואָלד נימף, אַהער אין דעם אומקולטורעלן וואָלד האָט אין קיין פאַל ניט געקאָנט אַרײַנקומען קיין פיל גענוספול אויפּרעגונג, און עס האָט בלויז געשיינט צו זיין רעכט אַרײַנצושפּריצן אַ ביסל „נג, אויס איינפאַכער גערעכטיקייט צו איר!“ האָט יורגען נאָכנע־דענקט. „איך מוז האַנדלען געהעריק“.

איצט איז געוואָרן פינסטערער און פינסטערער אונטער די ביימער, און אין דער פינסטער קאָן קיינער ניט זען וואָס עס פאַ־סירט. עס זיינען דאָרט בלויז געווען צוויי שטימען וואָס האָבן גערעדט מיט לאַנגע הפסקות : און זיי האָבן ערנסט גערעדט פון אומוויכטיקע קלייניקייטן, ווי קינדער שפּילנדיק צוזאַמען.

„און ווי קומט א קיניג אזוי ארומצופארן אן א סוויטע אָדער
א שווערד אפילו ארום זיך? “

„נן, איך פאַר ארום מיט א שוין, מיין טייערע, ווי דו שפירסט
אַליין: און עס גענוגט מיר.“

„זיכער איז עס היפש גענוג, באמת. ווייִוויי, דו יונגער
אויסלענדער, וואָס רופסט זיך אן קיניג! דו טראָגסט זיך מיט א
קניטקע פון א גאסנרויבער, און איך האָב מורא דערפאַר!“

„מיין שטאַק איז א ריטל פון איגדראזיל, דעם בוים פון אונז-
ווערסאלן לעבן: טהערויט האָט אים מיר געגעבן, און די זאָפט וואָס
ריזלט איז אים קומט פון דעם אונדאַר־פּאַנטאַן, וואו די ערנסטע
נאַרנס מאַכן געזעצן פאַר מענטשן און פאַר'חסמ'ענען זייערע
גורלות.“

„טהערויט איז אן אָפּשפעטער, און זיינע מתנות זיינען חוזק.
איך וואָלט ניט געוואָלט קיינע פון זיי.“

די צוויי האָבן אָנגעהויבן שטרייטן, לחלוטין ניט מיט כּעס,
מכה דעם וואָס יורגען זאָל בעסער טאָן מיט זיין ווערטפולן שטאַק.
„אַלנפּאַלט, נעם אים אוועק פון מיר!“ זאָגט כלאַריס. האָט יור-
גען באַהאַלטן זיין שטאַק וואו כלאַריס האָט אים קיין מעגלאַכקייט
ניט געהאַט צו זען: און ער האָט צוגעצויגן די וואַלד־נימף צו זיך,
און ער האָט צופּירן געלאַכט.

„אַה, אָך! דו געמיינער קיניג“, האָט כלאַריס געשריען, „איך
האָב מורא אז דו וועסט מיר דערגיין די יאָרן! און דו האָסט קיין
רעכט ניט מיר צו דריקן אויף דעם אופן, וואָרים איך בין ניט דיין
אונטערטאן.“

„גלייכער וועסטו זיין מיין קיניג, טייערע כלאַריס, קרינג-
דיק אַלץ וואָס איך שעץ אַממערסטן.“

„אַבער דו ביסט צו באַהערשנדיק: און איך האָב מורא צו זיין
אַליין מיט דיר און דיין גרויסן שטאַק! אָך! ניט אומזיסט
פלעגט מיין מוטער זיך באַנוצן מיט דעם עאַלישן גלייכווערטל,
'דער קיניג איז גרויזאַם, און שעפט גענוס פון בלוטפאַרגיסונג!'“
„ באַלד וועסטו פאַר מיר ניט מורא האָבן, ווי אויף וועסטו
ניט מורא האָבן פאַר מיין שטאַק. געוואוינהייט איז אַלץ, וואָרים דאָס
איז אויך אן עאַליש גלייכווערטל: 'דער טעם פון דעם ערשטן
אייַלכירט איז אומאַנגענעם, אָבער דער צווייטער איז גוט'“.

איצט איז פאַר א וויילע שטיל געווען אויסער די קליינע
פאַרבאַרגנעע שאַרכן פון דעם וואַלד. איינער פון די גרויסע היי-

שעריקן וואָס קומען אָפּט אין דעם אינדרל פון לויקע האָט געפרואווט
מאָכן אַ פּאַרזוך אויסצושרייען.

„וואָרט נאָר, קיניג יורגען, וואָרים איך הער זיכער פּוסטריט,
און אימיער קוכט אונז באַאומרואיקן“.

„עס איז אַ ווינט אין די ביימערשפיצן: אָדער פּיליכט איז
עס אַ גאָט וואָס איז אונז מקנא. איך שטעל זיך פאַר קיינעם
פון זיי ניט אָפּ“.

„אַד, אָבער דער מיט אַכטונג פון די נעטער! וואָרים איז
דען ניט דער האַר פון ליבע אַ גאָט, און אַן אייפערזיכטיקער גאָט
וואָס האָט פּליגל מיט וועלכע צו פאַרלאָזן אונדז ?
„דאַן בין איך אַ גאָט, וואָרים ביי מיר אין האַרצן איז ליבע,
און אין יעדן אָטעמצונ מיינעם איז ליבע, און פון מיר פּליסט אַרויס
איצט די ליבע“.

„אָבער איך האָב זיכער געהערט אימיצן דערנענטערן זיך
דורכן וואַלד —“

„נא, און שפּירסטו ניט אַן איך האָב צוריקגעצויגן מיינ שטאַק
פון זיין באַהעלטעניש ?“

„אַי, דו לייגסט גרויס געוויכט אויף דעם שטאַק דיינעם“.
„איך האָב פאַר קיינעם ניט קיין מורא ווען איך צעשאַקל
אים“.

אַ צווייטער היישעריק האָט אָפּגעענטפּערט דעם ערשטן.
איצט זיינען די צוויי אינזעקטן געווען אין סאַמע ברען פון אויס-
טענה'ן זיך, באַדעקנדיק די וואַרעמע פינסטערניש מיט זייער איינ-
געשפּאַרטן הוקען.

„קיניג פון עבאָניע, עס איז גאַנץ וואָר, דאַס וואָס דו האַסט
מיר דערציילט וועגן איילבירטן“.

„זיכער, וואָרים ליבע געבערט שטענדיק דעם אמת“.
„הלוואי געבערט עס צווישן אונדז בלוז אמת. און קיין אַנ-
דער זאך, קיניג יורגען“.

„ניט, יורגען איצט, נאָר 'ליבער'“.
„פאַרוואָר, מען דערציילט אַז אפילו אַזוינאָך, אין אַזאַ שטאַק
פינסטערניש, איז דער האַר פון ליבע געקומען צו זיין געליכטער,
פּסיכע“.

„טאָ פאַרוואָס זשע קלאַנסטו זיך וואָס איך פּאַלג פרום נאָר
די געטער און באָט דער ליבע אַז די אויפריכטיקסטע ארט שמייכ-
לונג ?“ און יורגען האָט אַ מאַך געטאַן מיט זיין שטאַק אין איר
וועגדונג.

„אך, אָבער דו ביסט זונדערבאר פארטיק מיט דיין שמייך-
לונג! און דער האר פון ליבע האָט ניט גערואָט דער פסיכע מיט
זוזא אומגעהייערן שטאַק“.

„דאָס איז מעגלאַך: וואָרים איך בין יורגען. און איך באַ-
האַנדל געהעריק אַלע פרויען, און הייב ניט מיין שטאַק קעגן קיינעם
פון זיי, סײַדן אויף אַ פריינטלאַכן אופן“.

אזוינאך האָבן זיי געפלוידערט, אין שטאַק־פינסטערניש, בשעת
די היישעריקן, און באַלד אַ צוואַנציק שטיק פון זיי, האָבן זיך איר
בערגערעט איינגעשפּאַרטערהייט. איצט זיינען כלאַרים און יור-
גען אומזעבאר געווען, אפילו איינער דעם צווייטן, ווי זיי האָבן
גערעדט אונטער איר דעמבענעם בוים: אָבער פאַר זיי האָבן די
פעלדער געשיינט נעפּלדיק אונטער אַ גאַלד־געשטויבטן הימל, וואָ-
רים די נאַכט האָט אויסגעזען צו זיין געבוט פון שטערן. און די
זוייסע טורעמס פון פּסעוודאָפּאַליס אויך האָט יורגען געקאַנט זען,
ווי ער האָט געלאַכט דאַרטן און געשעפט פאַרגעניגן מיט כלאַריסן.
ער האָט נאַכגעדענקט אַז מסתם האָבן אַכילעס מיט העלען אויך
אזוי געלאַכט, און האָבן ניט אַנדערש זייער צייט פאַרבראַכט.
דאַרטן ערגעץ, אין דער נאַכט פון וואונדער.

ער האָט אַ זיפּז געטאָן. אָבער אין אַ וויילע אַרום האָבן
יורגען און די וואַלד־נימף גערעדט אויפּסניי, פונקט אזוי פלוידע-
ריש, און די היישעריקן האָבן זיך איבערגעוואָרפן פונקט אזוי איינ-
געשפּאַרט. שפעטער איז די לבנה אויפגעגאנגען, און זיי זיינען אַלע
אַנשלאָפן.

מיט דעם באַגינען איז יורגען אויפגעשטאַנען, און איבער-
געלאָזט די וואַלד־נימף אין שלאָף נאָך. ער איז געשטאַנען וואו
ער האָט געקאַנט זען די גאַנצע שטאַט, און דאָס העמד פון נע-
סוס האָט געבליאַסקעט אין די גלייכע זונשטראַלן. דאָן האָט ער
אַ זיפּז געטאָן, און צוריקגעגאנגען צו כלאַריסן, און אויפגעוועקט
איר מיט דער אַרט באַגריסונג וואָס זי האָט געשיינט צו האָבן
פאַרדינט.

28. פון פשרות אין לייקע

איצט דערציילט די מעשה אַז צען טעג שפעטער זיינען יור-
גען און זיין וואַלד־נימף געווען געהעריק פאַרהייראַט אין איינ-
שטימונג מיט דעם געזעץ פונם וואַלד : אויף קיין מינוט האָט
כלאַרים ניט גענומען אין באַטראַכט עפעס אַ פאַרלעצונג פון אַנ-
דער.

שטענדיקייט, אזוי האבן זיי געהייראט דעם ערשטן אָונט וואָס
זי האָט געקאָנט צונויפּזאַמלען אירע קרובים.
„דאָך כלאַרים, האָב איך שוין צוויי ווייבער“, זאָגט יורגען.
„און עס איז בלויז רעכט זיך מודה צו זיין.“
„איך האָב געדענקט אז ערשט נעכטן ביסטו אָנגעקומען קיין
לויקע.“

„דאָס איז אמת: וואָרים איך בין געקומען מיט דעם עק-
ווינאַקס, איבער דעם לאַנגן ים.“

„דאָן האָט יוגאַטינוס ניט געהאַט קיין צייט צו פאַרהייראַטן
דיך צו קיינעם, און זיכער וואָלט ער קיינמאַל ניט געדענקט פון
פאַרהייראַטן דיך צו צוויי ווייבער. וואָס רעדסטו אַזעלכע נאַ-
רישקייטן?“

„ניין, עס איז אמת, עס איז ניט יוגאַטינוס וואָס האָט מיך
פאַרהייראַט.“

„נו שוין! “ זאָגט כלאַרים, גלייך ווי דאָס וואָלט געשלאָסן
דעם גאַנצן עסק. „איצט זעסטו דאָך.“

„נו, יא, גאַנץ זיכער“, זאָגט יורגען, „דאָס וואַרפט אַ גאַנץ
אַנדער ליכט דערויף, איצט אז איך דענק דעריבער.“

„עס איז אַן אונטערשיד דורכום אין דער וועלט.“

„איך וואָלט קוים אזוי ווייט געגאַנגען. דאָך שפיר איך אז
עס איז אַן אונטערשיד.“

„נו, דו רעדסט ווי קיינער וואָלט ניט געוואוסט אַז יוגאַטי-
נוס פאַרהייראַט מענטשן.“

„ניין, טייערע, לאַמיר זיין פאַרנופּטיק! איך האָב ניט אזוי
פינקטלאַך זיך אויסגעדריקט.“

— „און גלייך ווי קיינער וואָלט ווען ניט פאַרהייראַט גע-
וואָרן דורך יוגאַטינוסן.“

„יא, דאָ אין לויקע, פילייכט. אָבער אויסער לויקע, דו פאַר-
שטייט, מיינ לויבע!“

„אָבער קיינער טרעט ניט אַרויס פון לויקע. קיינער דענקט
ניט ווען צו פאַרלאָזן לויקע. איך האָב קיינמאַל ניט געהערט פון
אַזאַ שטות'עריי.“

„דו מיינסט קיינער פאַרלאָזן ניט ווען דעם אינדול?“

„קיינער וועגן וועמען זאָלסט אַמאַל הערן. פאַרשטייט זיך,
עס זיינען פאַראַנען די אָפּגעלעכטע הויזגעטער, אַן וואָס פאַראַ
געזעלשאַפּטלאַכן שטאַנד, וועמען די קיניגס פון פּסעווראַפּאָליס
נעמען אַמאַל מיט אין אַרומרייזן.“

„פונדעסטוועגן הייראטן דאך מענטשן פון אנדערע לענדער“.

„ניין, יורגען“, האָט כלאַרים געזאָגט, פאַראומערט. „עס איז אַ רעגל, וואָס דער יוגאַטינוס האָט, ניט צו פאַרלאָזן דעם אינדזל: און איד בין ווירקלאַך זיכער אַז ער האָט קיינמאָל ניט גענומען אין באַטראַכט אַפילו אַזאָ אומגעהערטע זאַך: אַזוי, פאַרשטייט זיך, אַז די מענטשן פון אַנדערע לענדער קאָנען ניט הייראָטן.“

„גוט, אָבער, כלאַרים, אין עבאָניא —“

„אַלזאָ, אויב עס אַרט דיר, ניט, טייערער, דענק איד מיר זאָלן גלייכער רעדן וועגן עפעס אנגענעמערס. איד פאַרדענק איד, ניט, מענער פון עבאָניא, ווייל אַלע מענער זיינען אין אַזעלכע ענינים פול-קאָם אומפאַראַנטוואָרטלאַך. און פילייכט איז עס ניט אינגאַנצן די שולד פון די פרויען, אויך, כאָטש איד דענק אַז יעדע ווירק-לאַך זעלבסט-אַכטנדיקע פרוי וואָלט געהאַט שטאַרקן באַראַקטער גענוג ניט צו זיין פאַרמישט אין אַזעלכע אומרעגלמעסיקע באַציאָונ-גען, און אַזויפיל בין איד גענויט צו זאָגן. אַזוינאָך לאָמיר מער ניט רעדן וועגן די פערזאָנען וועמען דו באַצייכנסט אַלס דינע ווייבער. עס איז גאַנץ פיין פון דיר, טייערער, אַזוי זיי אָנצורופן, און מיר געפעלט דיין איידלקייט. דאָך גלויב איד ווירקלאַך אַז מיר זאָלן גלייכער רעדן וועגן עפעס אַנדערש.“

יורגען האָט זיך איבערלייגט: „דאָך דענקסטו ניט, כלאַרים, אַז אין דער אָפּוועזנהייט פון יוגאַטינוס — און אין, ווי איד פאַר-שטיי דאָס, דער אומפאַרמיידלאַכער אָפּוועזנהייט פון יוגאַטינוס — קאָן אימיצער אַנדערש אויספירן דעם צערעמאָניאַל?“

„יאָ זיכער, אויב זיי זאָלן וועלן. אָבער עס וואָלט גאַרניט באַטייט. קיינער אויסער יוגאַטינוס קאָן ווירקלאַך ניט געבן חופּה וקדוּשין. און אַזוינאָך, פאַרשטייט זיך, ניט קיינער ניט.“

„וואָס מאַכט דיר צו זיין אַזוי איבערצייגט אין דעם?“

„נו, ווייל“, האָט כלאַרים געזאָגט, יובלענדיק, „קיינער האָט קיינמאָל ניט געהערט פון אַזאַ זאַך“.

„דו האָסט אויסגעדריקט אַ גאַנצן קאָדעקס פון פילאָזאָפיע.“

לאָמיר אָן שום אָפהאַלט גיין צו יוגאַטינוס און הייראָטן“.

אַזוי האָט זיי יוגאַטינוס פאַרהייראַט, לויט דעם מנהג נאָך וועלכן די מענטשן פון דעם וואָלד זיינען שמענדיק פאַרהייראַט געוואָרן פון יוגאַטינוס. ערשטנס האָט ווירגאַ צעלאָזט דעם גאַרטל צורום כלאַרים אויף אַזאַ אופן ווי עס איז געווען אָנגענומען; און כלאַרים, נאָכן זיצן פיל לענגער ווי יורגענען איז געפאַלן אויף דער קני ביי מוטינוס (וועלכער איז געווען אין דעם שטאַט וואָס דער

מנהג האָט געפּאָדערט פון אים) איז צוריקגעפירט געוואָרן צו יוד-געגען פון דאָמירוקסן אויף דעם אופן פון פאַרצייטיקן מנהג ; ס'רבינגאָ האָט אָפּגעטאָן איר געוויינלעכע חלק; דאָן האָט פּרעמאָ אָנגעכאַפּט דער כּלח'ם פּולע אָרעמס: און אַלץ איז געשען פּול-קאָם אָרדנטלעך.

דערנאָך האָט יורגען אָנגעווענדט זיין שטאַק אויף דעם אופן ווי טהערזיט האָט געהייסן: און דערנאָך האָט יורגען זיך באַ-זעצט מיט כּלאָריסן אין דעם פּאַרוואַלד, און אויפגעפירט זיך לויט די מנהגים פון לויקע. איר בוים איז געווען אַ גאַנץ גרויסער דעמב, וואָרים כּלאָריס איז איצט געווען אין איר צוויי-הונדערט-און-זעקס-און-זעכציקסטן יאָר ; און צוערשט האָט דער געראמער שטאַם פון בוים זיי געהאַלטן אין זיין שוין. אָבער שפעטער האָט זיך יורגען אויסגעבויט אַ קליין הייזל מיט אַ סטריכע פון פייגלשע פליגל, און זיך געמאַכט באַקוועמער.

„עס איז גוט גענוג פאַר דיר, מיין טייערע, פאַרוואָר עס ווערט דערוואַרט פון דיר צו וואוינען אין אַ בוים-שטאַם. אָבער עס מאַכט מיך פילן אומבאַקוועם ווי אַ וואָרם, און עס אונטער-שטרייכט איבעריקנס די באַשרענקונגען פון פאַרהייראַטן לעבן. אויסערדעם, ווילסטו מיך ניט האָבן אונטער דינע פיס די גאַנצע צייט, ניט אידך דיר. ניין, לאָמיר קולטיווירן אַ פאַרנונפטיקע אָפּ-וויכונג פון פאַמיליאַרקיט : דאָס איז איין סוד פון אַ דויערני-דיקער, מחמת דערטרעגלעכער, הייראַט. אָבער פאַרוואָס איז עס, כּלעט דיר, וואָס דו האַסט קיינמאַל פריער ניט געהייראַט, איז די אַלע יאָרן ?“

זי האָט אים געזאָגט: צוערשט האָט איר יורגען ניט געקאַנט גלויבן, אָבער באַלד איז יורגען געווען איבערצייגט דורך ווייניקסטן צוויי פון זיינע הושים, אַז וואָס כּלאָריס האָט אים געזאָגט וועגן וואַלד-נימפּן, איז געווען וואָר.

„אויסערדעם ביסטו ניט פיל אַנדערש ווי די פרויען פון עבאָניאַ“, זאָגט יורגען.

און איצט האָט יורגען באַגענט אַ סך „מענטשן פון דעם וואַלד“, נאָר זינט כּלאָריס' בוים איז געשטאַנען אין עק פון דעם וואַלד, האָט ער פיל מער געזען „די מענטשן פון פעלד“, וועלכע האָבן געוואוינט צווישן דעם וואַלד און דער שטאַט פּסעוודאָפּאָ-ליס. דאָס זיינען געווען די שכנים און די געוויינלעכע מיטמענטשן פון כּלאָריס און יורגען. כאַטש אַמאָל אין אַ וויילע, פאַרשטייט זיך, פלעגן פאַרקומען משפּחה-פאַרזאַמלונגען אין דעם וואַלד. אָבער

באלד האט יורגען געפונען א גענוג גוטע אורזאך מיסצורויפן די „מענטשן פון וואלד“, און איז ניט געגאנגען צו קיינע פון די פאר-זאמלונגען.

„ווארים אין עבאניא“, האט ער געזאגט, „לערנען מיר אז דעם ווייבס קרובים וועלן דיר קיינמאל גארניט אויסווארפן אין די אויגן, אזוי לאנג ווי דו ווייכסט אפ פון זיי. און וואס נאך, קיין גע-שייטער מענטש דערווארט עס ניט.“

דערווייל האט קייניג יורגען זיך געוואונדערט אויף „די מענטשן פון פעלד“, וועלכע זיינען געווען זיינע שכנים. זיי האבן אלע, איינציקווייז און צוזאמען, געטאן דאס וואס זיי האבן שטענדיק געטאן. אזוי האט רונסינא געזען אז די פעלדער זאלן אויסגע-רייניקט ווערן פון די אומנויטיקע געוואוקסן: זעיא האט אויפגע-פאסט אויף די זאמען בעת זיי זיינען געלעגן פארגראבן אין דער ערד: נאדאז האט איינגעארדנט די קניפלאך און געלענקן פון די גרעולאך; וואלוסיא האט געפאלבט די בלעטלאך ארום די זאנ-גען; יעדע איינע האט געהאט א פליכט פון פארציטנס. און עס איז קוים ווען א טאג געווען וואס אימיצער זאל ניט זיין פארנומען אין די פעלדער, צי איז עס געווען אקאטאר אקערנדיק אדער סאטאר און סאריטאר מיטן טארבעלע זריעה און די גראבליעס, אדער סטער-קוטיוס באמיסטיקנדיק דאס לאנד: און היפאנא איז שטענדיק געווען פארטאז ערנעץ אין איין ארט אדער אין א צווייטן, צווענ-דיק די פערד, אדער כובאנא דארט באזארגנדיק די פי. עס איז קיינמאל ניט געווען שאשטיל אויף די פעלדער.

„און פארוואס טוט איר די זאכן יאר-אין יאר-אויס?“ האט יורגען געפרעגט.

„וואס הייסט, מיר האבן שטענדיק די זאכן געטאן“, האבן זיי געזאגט, שטארק פארוואונדערט.

„יא, אבער פארוואס ניט אויפהערן אמאל?“

„ווייל אזוינאך וואלט די ארבעט אויפגעהערט. די תבואה וואלט אומגעקומען, די פי וואלט אומגעקומען, און די פעלדער וואלטן געווארן ווילדערניש.“

„אבער ווי איך פארשטיי, איז דאס ניט אייער תבואה. און ניט אייער פי, ווי אויך ניט אייערע פעלדער. אייך קומט גארניט ארויס דערפון. און עס איז ניטא אזעלכעס וואס זאל שטערן איי-ער אויפהערן די אומענדלאכע ארבעט, און לעבן ווי די „מענטשן פון וואלד“, וועלכע טוען ניט קיין שווערע ארבעט.“

„איך גלויב אז ניט!“ האט אריסמעאוס געזאגט, און זיינע

צײן האָבן אַ בליץ געמאָן אין אַ שמיכל וואָס איז געווען זייער אנגענעם צו זען, ווי ער האָט געהאלטן אין דריקן דעם איילבירט-זייער. „ווער האָט ווען געהערט אז „די מענטשן פון וואַלד“ זאָלן טאָן נוצלאַכע אַרבעט!“

„יא, אָבער,“ זאָגט יורגען, געדולדיק, „דענקט איר אז איר האַנדלט געהעריק קעגן זיך זעלבסט מיט דער אייביקער נודנער פאַרטוענקייט אין עבודת פּרד ווען קיינער צווינגט אייך ניט דער-צו? פאַרוואָס מאַכט איר זיך ניט אַמאָל א יום-טוב?“

„קיניג יורגען,“ האָט פאַרנאָקס געענטפערט, אַרויפבליקנ-דיק פון דעם אויוונדל וואו זי האָט געטריקנט זאנגען, „דו רעדסט גלאַט אין דער וועלט אַרײן. „די מענטשן פון פּעלד“ האָבן קיינמאָל ניט געפראוועט קיין חגאות. קיינער האָט קיינמאָל ניט געהערט פון אזא זאַך.“

„מיר זאָלן עס פאַרוואַר דענקען!“ האָבן די אַלע אַנדערע גע-זאָגט קלוגאַרטיק.

„אד, אד!“ האָט יורגען געזאָגט, „איז דאָס אייער פאַרניכטנ-דיקע אורזאַך! נו, איך וועל זיך נאָכפּרעגן מבח דעם ביי „די מענטשן פון וואַלד“, וואָרים זיי האָבן פילייכט מער שכל.“

דאָן ווי יורגען האָט געהאלטן ביים אַריינטרעפן אין וואַלד אַרײן, האָט ער אָנגעטראָפן טערמינוסן, אן אויסגעזאַלכטן, און באַקרוינט מיט אַ קרענצל רויזן, און שטייענדיק שאַ-שטייל.

„אַהא,“ האָט יורגען געזאָגט, „הייסט עס אָט איז איינער פון „די מענטשן פון וואַלד“ וואָס קלייבט זיך צו גיין אין די פּעלדער אַרויס. אָבער ווען איך זאָל זיין אויף דיין אָרט, מײן פריינט, וואַלט איך אויסגעמיטן אַזעלכע נאַרישע פּלעצער.“

„איך קום קיינמאָל ניט אין די פּעלדער.“

„הא, דאָן קערסטו זיך צוריק אין וואַלד אַרײן.“

„אָבער ניט. ווער האָט ווען געהערט איך זאָל גיין אין וואַלד אַרײן!“

„פאַרוואַר, איצט אז איך באַטראַכט דיך שטייסטו דאָ בלויז.“

„איך בין שטענדיק דאָ געשטאַנען,“ האָט טערמינוס געזאָגט. „און דו רירסט זיך קיינמאָל ניט?“

„ניין,“ האָט טערמינוס געזאָגט.

„און צוליב וואָס פאַר אַ אורזאַך?“

„ווייל איך בין שטענדיק דאָ געשטאַנען ניט רירנדיק זיך,“ האָט טערמינוס געענטפערט. „וואָס הייסט, איך זאָל זיך אַ ריר טאָן וואַלט געווען אַ נאַנץ אומגעהערטע זאַך.“

האָט אים יורגען איבערגעלאָזט און אַוועק אין וואַלד אריין.
און דאָרט האָט יורגען אָנגעטראָפן אַ שמייכלדיקן יונגמאַן, וואָס
איז געריטן אויף אַ גרויסן באַראַן. דער יונגערמאַן האָט געהאַלטן
זיין לינקן ווייזפּינגער אויף זיינע ליפּן, און זיין רעכטע האַנד האָט
געהאַלטן אַ שטוינענדיקע זאַך צו ווייזן אזוי אין דער עפּנטלאַך.
„אַבער, הער נאָר! אָד! נו, ווירקלאַך, מיין האַר —!“ זאָגט
יורגען.

„באַה!“ זאָגט דער באַראַן.

אַבער דער שמייכלענדיקער יונגערמאַן האָט אַ וואָרט ניט אויס-
גערעדט ווי ער איז פאַרבייגעריטן יורגענען, וואָרים עס איז ניט
דער מנהג פון האַרפּאַקראַטעסן צו רעדן.
„וואָס וואָלט געווען גאַנץ וואויל,“ האָט יורגען נאָכגעדרענקט,
„אויב זיין מנהג וואָלט נאָר ניט פאַראַרזאָכט די שטייפּקייט און
פאַרלענגנהייט פון אַנדערע.“

דערנאָכדעם האָט יורגען זיך אָנגעשטויסן אויף אַ היפּשן גע-
רודער אין די קוסטן, וואו אַ סאַטיר האָט זיך געשפּילט מיט אַ
באַרגנימף.

„נו, נו! דער וואַלד איז גאָרניט קיין בכבוד'יקער! “ האָט
יורגען געזאָגט. „האָט איר גאָרניט קיין עטישע און מאַראַלישע
זיסן, איר „מענטשן פון וואַלד!“ פאַרמאָגט איר ניט קיין שום גע-
פיל פון פאַראַנטוואָרטלאַכקייט, זיך צו לאָזן אזוי וואוילגיין אין
אן אַרבעטסמאָג? “

„וואָס? ניין,“ האָט געענטפערט דער סאַטיר, „פאַרשטייט
זיך אז ניט. קיינער פון מיין שטאַם האָט ניט צו טאָן מיט אַזעל-
כע זאַכן. און אזוינאָך איז די נאַטירלאַכע עובדאָ פון אַלע סאַ-
טירן דאָס וואָס דו אונטערברעכסט איצט.“

„פּילייכט זאָנסטו דעם ריינעם אמת,“ האָט יורגען געזאָגט.
„דאָך מענסטו זיך שעמען דערפאַר וואָס דו זאָנסט ניט קיין ליגן.“

„אז אַ סאַטיר זאָל זיך שעמען וואָלט פאַרוואָך געווען אַן
אומגעהערטע זאַך! איצט גיי דיר, דו מיט דיין גלאַנציק העמד!
וואָרים מיר האַלטן אין דערלערנען די פּילאָסאָפּיע וועגן דער מאַ-
ראַלישער פּליכט פון וואוילזיין, און דו פלוידערסט, און איד בין
פאַרנומען, און דו דערעסט מיר,“ האָט דער סאַטיר געזאָגט.

„גוט, אַבער אין קאָקאָאיין,“ האָט יורגען געזאָגט, „איז די
מאַראַלישע לערע פון וואוילזיין באַטראַכט געוואָרן אַלס פאַרוויי-
לונג הינטער פאַרמאָכטע טירן.“

„און האָסטו ווען געהערט וועגן אַ ניט־דרויסנדיקן סאַטיר? “

„נו, באהיס זאלן מיר ווערן פון ביין און לייד ! אָבער
וואָס האָט דאָס צו טאָן מיט דעם ? “

„פאַרזוך ניט צו פאַררעדן די ציין, דו גלאַנציקער לעקיש, וואָד-
רים איצט זעכטו אַליין אַז דו בעבעסט גלאַט אין דער וועלט
אַרײַן. און אײך ווידערהאַל אַז אַזאַ אומגעטרעטע טפשות רייצט
מיך אויף.“ האָט דער סאַטיר געזאָגט.

די באַרגנימף האָט געשוויגן. אָבער זי האָט אויך אויס-
געזען צו זיין געערגערט, און יורגען האָט רעפּלעקטירט אַז עס
איז מסתם ניט געווען דער מנהג פון באַרגנימפן גערעטעט צו
ווערן פון די מאַראַליש-וואוילזיין איבונגען פון סאַטירן.

אַזוינאָך האָט יורגען זיי פאַרלאָזט : אָבער טיפּער איז וואַלד
האַט ער געפונען אַ פליכיקעפיקן איינגעקאַרטשעטן אַלטן מאַן.
מיט אַ גרויסן בויד, און אַ פלאַטשיקער רויטער נאַז און קליינטשיקע
טריף-אייגעלאַך. איצט איז דער אַלטער געווען אַזוי הילפּלאַז פאַר-
שניאַשקעט אַז ער האָט ניט געקאַנט שטעלן אַ פּוס. אָנשטאַט איז
ער געזעסן אויף דער ערד, און זיך אָנגעלענט אויף אַ בויס-שטאַם.

„דאָס איז אַן עקלאַפּטער צושטאַנד אין וועלכן דו געפינסט
זיך אַזוי פרי דעם מאַרגן.“ האָט יורגען באַמערקט.

„אָבער סילענוס איז שטענדיק באַטרונקען.“ האָט דער פּליי-
כיקעפיקער מאַן געענטפערט, מיט אַ ווירדיקן שלוקעכץ.

„אַט האָסטו דיר אַ צווייטן ! נו, און פאַרוואָס ביסטו שטענ-
דיק באַטרונקען, סילענוס ? “

„וואָרים סילענוס איז דער קלונסטער צווישן “די מענטשן
פון וואַלד.“

„אַד, אַד, אָבער אײך בעט אַנטשולדיקונג. וואָרים אַט איז
לסוף דאַ איינער וואָס האָט אַ שיינבאַרן אויסרייד פאַר זיין טאַג-
טעגלאַכער באַשעפּטיקונג. טאָ הער זשע, סילענוס האַרציקער, אַז
דו ביסט יאָ אַזאַ חכם, זאָג זשע מיר, דאַן, איז עס ווירקלאַך דאָס
גרעסטע גליק פון אַ מענטשן שטענדיק צו זיין באַטרונקען ? “

„עס הויבט זיך ניט אָן. שכרות איז אַ גענוס אויסשליסלאַך
פאַר די נעטער; אַזוי טיילנעמען מענטשן דערפון ניט אויף קיין
פרומען אופן, און אַזוי ווערן זיי גאַנץ געהעריק באַשטראַפּט פאַר
זייער חוצפּה. פאַר מענטשן איז דאָס בעסטע קיינמאַל ניט גע-
בוירן צו ווערן ; אָבער ווערנדיק געבוירן, צו שטאַרבן גאַנץ גיף.“
„אַד, יאָ ! אָבער אַז ניט ביידע ? “

„איז די דריטע גלייכסטע זאַך פאַר אַ מענטשן צו טאָן דאָס

וואָס שיינט דערוואָרט צו ווערן פון אים. האָט סילענוס געענט פערט.

„אַבער דאָס איז דער געזעץ פון פיליסטערטום: און מיט פי-ליסטערטום, גיט מען מיר איבער, האַלט פסעוודאָפּאָליס מלחמה.“ סילענוס האָט מעדיטירט. יורגען האָט אַנטדעקט אַן אומד באַקוועמע זאך וועגן דעם אַלטן, און עס איז געווען דאָס וואָס זיינע טריפּנדיקע אייגעלאַך האָבן גיט געבלינצט ווי אויך האָבן זיינע לערלאַך קיין ציטער גיט געטאָן. זיינע אייגעלאַך האָבן זיך באַוועגט, ווי דורך כּשוף וואַלטן די אויגן פון אַ געמאַלענער סטאַטוע זיך שוידערלאַך באַוואויגן אונטער נאַנץ באַוועגלאָזע רויטע לערלאַך. דערפאַר איז עס געווען אומבאַקוועם ווען די אייגעלאַך האָבן זיך אַ לאָז געטאָן צו דיר.

„יונגערמאַן אין גלאַנציקן העמד, איך וועל דיר אויסזאָגן אַ סוד: און דאָס איז אַז די פיליסטער זיינען באַשאַפן געוואָרן אין דעם געשטאַלט פון קאַשטשעי וועלכער האָט געמאַכט אייניקע זאַכן ווי ז י י זיינען. טראַכט זיך גוט איין! אזוינאָך טוען די פיליסטער דאָס וואָס איז לפנים צו דערוואָרטן. און די אייג-וואוינער פון לויקע זיינען באַשאַפן געוואָרן אין דעם געשטאַלט פון קאַשטשעי וועלכער האָט געמאַכט נאַנץ אַנדערע זאַכן ווי זיי זיינען: דערפאַר פירן זיך די איינוואוינער פון לויקע אויף לויט דעם וואָס איז אָנגענומען, האַלטנדיק זיך ביי דער קלאַסישער טראַדיציע. טראַכט זיך גוט איין אין דעם אויך! דאָן קלייב דיר אויס דיין צד אין דער מלחמה, געדענקענדיק אַז דו האַלטסט יד אחת מיט אומזין, פון וואָס פאַראַ צד זאָלסט גיט זיין. און ווען דאָס געשעט וואָס וועט געשען, זאָלסטו געדענקען ווי סילע-נוס האָט דיר פינקטלאַך פאַרויסגעזאָגט וואָס עס וועט האָבן גע-שען, אַ לאַנגע צייט איידער עס איז געשען, וואָרים סילענוס איז געווען אזוי אַלט און אזוי קלוג און אזוי לומ־שכּור, און אזוי זייער, זייער שלעפּעריק.“

„יא, נאַנץ געוויס, סילענוס: אַבער ווי וועט די מלחמה זיך ענדיקן?“

„טעמפּקייט וועט בייקומען טעמפּקייט: און עס וועט גיט אויסמאַכן.“

„אד, יא! אַבער וואָס וועט ווערן, אין דעם נאַנצן קאַמף, פון יורגענען?“

„דאָס וועט אויך גיט אויסמאַכן, האָט סילענוס געזאָגט, באַקוועם. „דו וועסט קיינעם גיט אָנגיין.“ און דערמיט האָט

ער צוגעמאכט זיינע שוידערהאפטע טריף־אייגעלאך און אַנשלאָפן געוואָרן.

אַזוי האָט יורגען פאַרלאָזט דעם אַלטן זויפער, און גענומען זיך פאַרלאָזן דעם וואַלד אויך. „וואָרים אָן צווייפֿל זיינען אַלע מענטשן אין לויקע איינשטימוק צו טאָן כּפי מנהג“ האָט יורגען נאַכגעדרענקט. „פאַר דער אומבאַאַנטוואַרטלעכער אורזאָך וואָס דאָס איז זייער געוואוינהייט, און שטענדיג דאָס געווען. און זיי וועלן אויפהערן די איבונגען ווען די קאַץ עסט חזיר'שע ניסלאַך, אָבער ניט פּריער. אַזוינאָך איז עס געשייטער ניט מער צו גלידערן זיך אין דעם ענין. ווייל נאָך אַלעמען קאָנען די מענטשן זיין גאַנץ גערעכט; און זיכער קאָן איך ניט גיין אַזוי ווייט ווי צו זאָגן אַז זיי זיינען אומגערעכט.“ יורגען האָט געצויגן דעם אַקסל. „פונדעסטוועגן, צו דערזעלבער צייט—“

צוריקסערנדיק זיך איצט צו זיין הייזל, האָט יורגען דער־הערט אַ שרעקלעכן ארט קאוואוטשען און שרייען ווי פון משוגעים.

„זיי געגריסט, טאָכטער פון דעם פאַרשידן־געפורמטן פּראָטאָ־גאַנס, די וועלכע שעפּסט פאַרגעניגן פון בערג און קאַמפּן און קע־סעל־געפּויק! זיי געגריסט, די פאַרפירערישע אויסלייזערן, מוטער־פון אַלע געטער, וואָס טוסט קומען איצט, צופּרידן מיט לאַנגע וואַנדערונגען, צו טאָן גענאָד מיט אונדז!“

אָבער דער געפילרער האָט אָנגעהויבן ווערן אַזוי אומאַנגענעד־מער וואָס אַמאָל אַז יורגען האָט זיך איצט צודיקגעצויגן צו אַ געד־דיכט וועלדל : און פון דאָרטן האָט ער בייגעזען אַ מערקווירדיקע פּראָצעסיע דורכגיין דעם וואַלד. עס זיינען געווען שטריכן פאַר־בונדן מיט דער פּראָצעסיע אומגעוויינלאַך גענוג זיי זאָלן פאַראַר־זאָכן יורגענען צו שווערן אַז דער געווינשטער מאַמענט איז וועלכן ער איז גענאנגען אומגעשעדיקט פון דעם וואַלד וועט פאַרצייכענען דעם סוף פון זיין לעצטן באַזוך דאָרט. דאָן האָט שטוינונג גע־שטרויכלט דעם גאַנג פון טעראָר: וואָרים איצט איז פאַרבייגעפאַרן מוטער סערעדאָ, אָדער, ווי אַנאַאיטיס האָט איר אָנגערופן, עזרעד. היינט, אַנשטאָט אַ האַנטוך אַרום איר קאַפּ, האָט זי גע־טראַגן אַ מין קרוין, געפורמט ווי אַ קרייזל פון צעקרישלענדיקע טר־רעמס: זי האָט געטראַגן אַ גרויסן שליסל, און איר רייטוואָגן איז געווען געשלעפט פון צוויי לייבן. זי איז געווען באַוואַכט פון וואַינענדיקע וועזנס, מיט געגאַלטע קעפּ; און עס איז געווען צו באַמערקן אַז די וועזנס האָבן זיך געשיידט פון איינטום וואָס יור־גען האָט טייער געהאַלטן.

„דאָס איז אַן צווייפל“ האָט ער געזאָגט, „איינער פון די אומגעזונטסטע וועלדער“.

יורגען האָט נאָכגעפרענט וועגן דער פּראָצעסיע, שפעטערצו, און פון כלאַריסן האָט ער געקראָגן די אויסקונפט וואָס האָט אים דערשטוינט.

„און דאָס זיינען די וועזנס וועלכע איך האָב געהאלטן פאַר פּאַעטישע פּליטערלאַך פון אויסדרוק! אָבער וואָס האָט די אַלטע פּרוי צו טאָן אין אזא ערהאַבענער געוועלשאַפט ?“
ער האָט באַשריבן מוטער סערעדא, און כלאַריס האָט אים גע-
זאָגט ווער דאָס איז געווען. איצט האָט יורגען געשאַקלט זיין
גלאַט־פּאַרקעמטן שוואַרצן קאַפּ.

„זע נאָר זע, אַן אַנדער מיסטעריע ! דאָך נאָך אַלעמען איז
עס ניט מיין געשעפט אויב די אַלטע וויל דוקא צולייגן נאָך אַן
אנאגראַם. איך וועל זיין דער לעצטער מענטש צו טאָדלען זי.
אויף אזוי פיל אויף וויפל עס איז מיר שייך איז זי געווען מער
ווי מילד. מילא, איך וועל אָנהאַלטן איר פּריינטשאַפט אַ דאַנק
דעם אומפּעלבאַרן רעצעפט פון אויסמירן זי. אַ, אָבער איך
וועל זי זיכער אויסמירן איצט אַז איך האָב באַמערקט וואָס
עס ווערט געטאָן צו די מאַנספּאַרשוינען וואָס דינען איר.“

און נאָך דעם האָבן יורגען און כלאַריס געלעבט זייער אנגע-
נעם צוזאַמען, כאַטש יורגען האָט אָנגעהויבן געפינען זיין וואַלד-
נימף פאַר עטוואָס באַגרענעצט, אויב ניט ממש טעמפּ.

„זי פאַרשטייט מיך ניט און זי באַהאַנדלט ניט שטענדיק מיין
ערהאַבענע ווייזיהייט גאַנץ געהעריק. דאָס איז אומרעכט אָבער
עס שיינט צו זיין אַן אומפּאַרמיידלעכער שטריך אין פאַרהייראַטן
לעבן; אויסערדעם, אויב וואָס פאַראַ פּרוי זאָל מיך ווען געווען
האָבן פאַרשטאַנען וואָלט זי זיך, אויס זעלבסטשוין, געווען אָפּגע-
זאָגט מיך צו הייראַטן. יעדנפאַלס איז כלאַריס אַ טייערער ברוי-
נער פעטער געשאַקער ביסן פון אַ ליבער. און שכל אין פּרויען
איז, נאָך אַלעמען, אַ פאַרשווענדטע מעלה.“

און יורגען איז ניט צוריקגעגאנגען אין וואַלד אַרײַן, אויך
איז ער ניט אַראָפּגעקומען אין דער שטאָט. קיינער פון די מענטשן
סיי פון וואַלד, סיי פון די פעלדער זיינען ווען אַריבערגעטראָגן פון
יענער זייט שטאַט־טויערן. „אָבער איך וואָלט געדענקט אַז דו
וואָלט גענליכן צו זען די מערקווירדיקייטן פון פּסעוודאָפּאַליס,“
זאָגט כלאַריס. „און די לייטישע קיניגן זייערע“ האָט זי צוגע-
געבן, כמעט ווי זי וואָלט גערעדט אַן פאַרבאָדענקונג.

„פרוי טייערע“, זאגט יורגען, „איד וויל ניט אויסזען באַר־
מעריש. אָבער אין עבאָניא, הער ! — מילא, אָבער מיר מוזן
ווירקלאַך אַמאָל זיך אומקערן אין מיין קיניגרייך, און דו וועסט
דיר אַרומקוקן פאַר זיך אַליין א טויז אָדער צוויי פון מינע שטעט
— זיף און ענגלינגטאָן און פּואַסיע און גאַרדן און בערמבורג, אַלגי
פּאַלס. און דאַן וועסטו מיר צוגעבן אַז דער קליינער ישוב פּסעוור
דאַפּאַליס, כאַטש גוט גענוג אויף זיין אופן — !“ און יורגען האָט
אַ צי געטאָן דעם אַקסל. „אָבער מער ווי דאָס צו זאָגן !“

„אַמאָל“, האָט דאָלאָרעם געזאָגט, „וואונדער איד זיך אויב עס
איז ערגעץ פאַראַן עפעס אזא פּלאַץ ווי דיין וואויל קיניגרייך עבאָ-
ניא: וואָרים עס ווערט אָן צווייפּל אַלץ גרעסער און שענער וואָס
אַמאָל מער דו רעדסט פון דעם.“

„נו, קאָן עס זיין,“ פרעגט יורגען, מער באַליידיקט ווי אויפֿ-
גערעגט, „אַז דו פאַרדעכטיקסט מיך אין אומפּראַנקע געשעפטן
און, אין קורצן, אַלס שווינדלער !“

„נו, וואָס מאַכט עס אויס ? דו ביסט יורגען,“ האָט זי גע-
ענטפּערט, גליקלאַך.

און דער מאַן איז געווען גערירט ווי זי האָט געשמייכלט צו
אים אַריבער דער גליענדיקער טשיקאָווער טשיקעריי ביי וועלכער
כלאָרים האָט געשיינט שטענדיק צו אַרבעטן: ער איז געווען באַ-
וואוסטזיניק איבער אַ צערטלאַכקייט צו איד וואָס איז מאַדנע
געווען פול מיט עגמת נפש. און עס האָט זיך אים געדאַכט אַז
אויב ער האָט געקענט ליבלאָכערע פרויען האָט ער אָבער זיכער
אין ערגעץ ניט געפונען קיין ליבווירדיקערע ווי עס איז געווען דאָס
פול און פאַרנומען און מילד־געמיטיק קליין ווייבל זיינס.

„מיין טייערע, איד וועל ניט זען די קיניגן העלען מער, און
דאָס איז אַ באַשטימטע זאַך. איד בין וואויל צופרידן דאָ, מיט אַ
ווייב וואָס פאַסט זיך מיין שטאַנד, צוגעמאַסטן צו מינע מעלדן,
און איבערשטיינט אומגעהייער מינע פאַרדינסטן.“

„און טראַכסטו וועגן דעם פאַקליע־קעפּיקן באַב־שטאַנג זייער
אַפּט, קיניג יורגען ?“

„דאָס איז ניט רעכט, און דו טומט מיר אַן עולח, כלאָרים,
מיט די אומפאַרדינטע פאַרדעכטונגען. עס פייניקט מיך צו רע-
פּלעקטירן, מיין טייערע, אַז דו שעצסט דעם בונד צווישן אונדז
אַזוי לייכט אַז דו קאַנסט מיך באַטראַכטן פאַר פעאיק צו צעברעכן
אים אפילו אין געדאַנק“

”צו רעדן וועגן גערעכטיקייט איז נאנץ פיין און וואויל. אבער
עס איז ניט קיין ענטפער אויף אן איינפאכער פראגע“.

יורגען האָט איר גלייך געקוקט אין די אויגן אַרײַן: און ער
האַט זיך צעלאַכט. „איר פרויען זײַט אַזױ אומגעױסנשאפט פראַק־
טיש. מײַן טײערע, אײך האָב געזען קײַניגן העלען פנים אל פנים.
אַבער עס איז דו װעמען אײך האָב לײב װי אַ מאַן האָט געװײנלאַך
לײב אַ פרוי.“

„דאָס איז ניט פיל געזאָגט.“

„נײַן: װאָרים אײך זע צו רעדן אײן דער אײנשטימיקײַט
מײַט מײַן פאַרנעם, דו פאַרנעסט אַז אײך האָב אײך געזען אַכילעסן.“
„אַבער דו האָסט אַכילעסן באַװאונדערט! דו האָסט מײַר
אַזױ אַלײן געזאָגט.“

„אײך האָב באַװאונדערט די פולקאַמנהײַטן פון אַכילעסן,
אַבער אײך האָב גרײנטלאַך פײַנט דעם מאַן װאָס באַזײַצט זײַן דער-
פאַר װעל אײך זיך האַלטן פונדערוױטן פון בײַדע, סײ דעם קײַניג
סײ דער קײַניגן פון פּסעװדאָפּאַלײס.“

„דאָך װײלסטו ניט גײן אײן װאַלד אַרײַן אײך, יורגען —
“ניט נאָר דעם װאַס אײך האָב דאָרט בײַגעזען“, האָט יור-
גען געזאָגט, מײַט אַן אײבערטריבענעם שױדער װאָס איז ניט געװען
צופיל אײבערטריבן.

אײצט האָט כלאָרים זיך צעלאַכט, און אָפּגעלאָזט די מאַדנע
שטיקעריי כּדי צעפּאַטלען זײַנע האָר. „און דו געפּינסט די
„מענטשן פון דעם פעלד“ פאַר אַזױנע אומדערטרענגלאַך טעמפּע
און אַזױ אומפאַרײנטערעסירט אײן דײַנע זאָראַבאזיאָסן און פּטאַ-
לעמאַפּײטערן און אַזױ װײטער, און דו מײַדסט זײ אײך אױס. אַ
נאַרײשער מאַן מײַנער! דו האָסט פעסט באַשטימט ניט צו זײַן
ניט קײַן פּיש און ניט קײַן חײה און ניט קײַן עוף: און דו װעסט
קײַנמאַל אײן ערנעץ ניט אײנווײליקן גליקלאַך צו זײַן.“

„עס איז ניט אײך װאָס האָב באַשטימט מײַן טבע, כלאָרים;
און אײן באַצוג צו גלײַ, באַקלאַג אײך זיך ניט. פאַרוואָס, אײך האָב
ניט װאָס צו באַקלאַגן זײך, די צײַטן. אַזױ בײַן אײך מײַר
נאַנץ צופּרײדן מײַט מײַן טײער װײב און מײַט מײַן אַרט לעבן אײן
קױקע“ האָט יורגען געזאָגט, מײַט אַ זײפּץ.

29. אין באצוג צו האַרווענדליס אומזין

עס איז געווען אין א ליכטיקן און שטילן טאָג אין נאָוועמבער, אין דער צייט וואָס "די מענטשן פון פעלד" האָבן גערופן „זומער פון אלסיאָנע", ווי יורגען איז אַראָפּגעגאנגען פון דעם וואַלד; און נאָכן אַרומקרייזן די גראַבנס פון פּסעוודאָפּאָליס, און אויס-מיינדיק אַ באַגעגעניש מיט וועמען פון דער שטאָטס אַנטמוטיקער וואונדערשיינע איינוואוינער, איז יורגען געקומען צום ברעג פון ים.

כלאָרים האָט אים פאַרגעשלאָגן דאָס צו טאָן, כדי זי זאָל האָבן אַ געלעגנהייט איינצואַרדענען זאכן אין זיין הייזל בשעת זי האָט אויפגעראַמט איר בוים פאַר דעם ווינטער, און געקאָנט אַזוינאָף מאַכן איין טאָג אַרבעט באַשטיין פאַר צוויי. וואָרים די נימף פון אַ דעמבענעם בוים האָט גרויסע פאַראַנטוואָרטלאַכקייטן, ווי אין באַצוג צו דעם אויפפאַסן אויף אַזויפיל טויטע בלעטער אַ גאַנצן ווינטער, און די חזירניסלאַך וואָס ווערן אַוועקגעבלאָזן פון זייערע ער-טער און זיינען אָנגעוואָרפן אויף דער ערד איבעראַל, און די קאָרע וואָס שפּאַלט זיך ביז עס זעט אויס לחלוטין אומאַנשטענדיק. און יורגען איז ביי יעדער ענלאַכער אַרבעט געווען ווייניקער אַ הילף ווי אַ שטערונג. האָט כלאָרים אים געגעבן אַ פעקל עסנוואַרג און אַ קוש אויף גיך, און אים געהייסן אַראָפּגיין צום ברעג ים און אָננעמען זיך מיט באַנייטערונג און פאַרפאַסן אַ שיינ לידל וועגן איר. „און זע זיי צוריק אין צייט פאַר פריער וועטשערע, יור-גען" זאָגט זי, „אַבער ניט קיין רגע פריער."

אזוי איז געשען אַז יורגען האָט נאָכדענקענדיק געגעסן זיין מאַלצייט אין איינזאַמקייט, און באַטראַכט די יוקסין. די זון איז געווען הויך, און דער טשיקאווער שאָטן וואָס האָט נאָכגעפּאָלגט יורגענען האָט זיך איינגעקנורעט אין אַ מין געשטאַלטלאַזיקייט.

„דאָס איז באַמת אַ באַנייסטערנדיקע שוישפּיל", האָט יורגען רעפּלעקטירט. „ווי נישטיק דער גאַנצער מענטשלאַכער שטאַם זעט אויס, אין הפּוך צו דעם מעכטיקן ים, וואָס שפּרייט זיך איצט פאַר מיר ענלאַך, ווי דער-און-דער האָט פאַרטרעפּלאַך באַמערקט, צו עפעס אַדער ענלאַכן אונטער אַזעלכע און אַזעלכע אומשטענדן!" דאָ האָט יורגען אַ צי געמאָן מיטן אַקסל. „ווירקלאַר, איצט אַז איך דענק וועגן דעם, אַבער, איז עס ניט נויטיק אַז איר זאָל זיך איבערגעבן אין רשות פון די טראַדיציאָנעלע געפילן. עס זעט אויס ווי אַ היפּש ביסל וואַסער און ווי קיין אַנדער זאַך ניט דערהויפּט.

און איך קאן בלויז באמערקן אז דאס וואסער פירט זיך אויף
נאנץ נישטיק.

אזוי איז ער געווען פארשלאפערט באטראכטנדיק דעם ים.
ווייט אוועק האָט אַ שאַטן זיך געבילדט אויפן וואַסער, ווי דער
שאַטן פון אַ היפשער ברעט, טראָגנדיק זיך צום ברעג-צו, לענגער
און טונקלער ווערנדיק וואָס נאָנטער ער איז געקומען. באַלד
איז ער געווען וואַסערע הונדערט צאָל לאַנג, און אָנגענומען אַ
שטייפע גלאַטע טונקלקייט, ווי פון גרינעם שטיין; דאָס איז
געווען די אונטערזייט פון דער כוואַליע. דאָן האָט די אויבערזייט
צונויפגעדרוילט, דער דרום עק פון דער כוואַליע האָט צוזאַמען-
געבראַכן, און מיט איבערמעסיקער שנעלקייט איז דאָס ווייסע פון
כיקע פאַלעניש אַריין און אוועק מיט געפילדער אין דער פולער
לענג פון דער כוואַליע. עס איז פיינער און געשיקטער פאַר יע-
דער כוואַליע צונויפצוברעכן פאַר זיך. פון דעם פליאַסקן און
שפּריצן האָט דאָס וואָס האָט אויסגעזען ווי זידיקע טילך זיך
פאַרויסגעוואָרפן אַריבער די ברוינע פאַרגלעטע זאַמדן; און ווי
די קאַשע האָט זיך צעשפּרייט איז זי צעשיטערט געוואָרן ביז צו
אַ געוועכטער ווייסקייט, ווי פאַזומענט, און דאָן ביז צום אויסזען
פון רויכיקע שפּרינגלאַך וואָס האָבן זיך געקלעפט צום זאַמד. דייט-
לאַך אז דאָס וואַסער אין ים האָט געשטיגן.

אַדער פּילייכט איז עס אָפּגעפלאָסן. יורגענס באַגריפן איז באַ-
צוג צו אַזעלכע נאַטור-דערשיינונגען זיינען געווען אומבאַשטימט.
אַבער אין יעדן פאַל האָט דער ים אויפגערירט אַ היפּשן געטומל
און אַ נאַנץ אנגענעמען און קרעפטיקער גערוך.

און דאָן איז דאָס אַלץ געשען נאַכאַמאַל: און דאָן האָט עס
ווידער פאַסירט אויפּסניי. עס האָט זיך ווידערהאַלט אַ מאָל עט-
לאַכע הונדערט זינט יורנען האָט זיך צוערשט אוועקגעזעצט נעמען
עפעס אין מויל אַריין. און וואָס איז געווען צו געווינען דערפון?
דער ים האָט זיך אויפגעפירט לעבערלאַך. עס איז קיין זין ניט
געלעגן אין דעם באַשטענדיקן שמוצערן און הילכן און שקראבלען און
רוישן.

אזוינאך האָט יורנען געדענקט, ווי ער האָט צוגעשאַקלט איר
בער די דרויבלאַך פון זיין מאַלצייט.

„בלויז אַ פאַרלוסט פון ענערגיע בין איך געצוואונגען עס אַנ-
צורופן“ האָט יורנען געזאָגט אין דער הויך, פונקט ווי ער האָט
באַמערקט צוויי אַנדערע מענטשן אויף דעם לאַנגן ברעג.

איינער איז געקומען פון צפון-זייט, איינער פון דרום, אזוי-

אז זיי האָבן זיך אָנגערטראָפן ניט ווייט פּונדוואַנען יורגען איז גע-
זעסן: און דורך אַן אומגלויבליכען צופאַל האָט יורגען געקענט
ביידע פון זיי אין זיין ערשטער יוגנט. אַזוינאָך האָט ער צו זיי
אַ מאַך געטאָן און זיי האָבן אים דערקענט אויפן שטעל. איינער
פון די רייזנדע איז געווען דער האַרווענדיג וועלכער פלעגט זיין
גראַף עמעריקס סעקרעטאר ווען יורגען איז געווען אַ אינגל; און
דער צווייטער איז געווען פּעריאַן דע לאַ פאַרע, דער פאַרברעכער
וועלכער איז געקומען קיין בעלגאַרד זייער לאַנג צוריק פאַרשטעלט
אַלס דער וויקאַנט דע פּויזאַנש. און אַלע דריי פון די אַלעטע באַ-
קאַנטע האָבן זיך שטוינענדיק יונג געהאַלטן.

איצט זיינען האַרווענדיג און פּעריאַן געווען פאַר'תירוש'ט פון
דעם פיינעם העמד וואָס יורגען האָט געטראָגן.

„גו, איר מוזט וויסן,“ האָט יורגען געזאָגט באַשיידן, „אַז איר
ביז לעצטנס געוואָרן קיניג פון עבאַניאַ, און מוז זיך קליידן לויט
מיין שטאַנד.“

האָבן זיי געזאָגט אַז זיי האָבן שטענדיק דערוואַרט עפעס אַזא
גרויסן כבוד וואָס זאָל אויספאַלן אויף זיין חלק, און דאַן האָבן
אַלע דריי אָנגעקניפט אַ געשפרעך. און פּעריאַן האָט דערציילט
ווי ער איז געקומען דורך פּסעוודאָפּאָליס, אויף זיין וועג צו קיניג
טהעאָדאָר אין לאַקר קאיי, און ווי ער האָט אויפן מאַרקפּלאַץ אין
פּסעוודאָפּאָליס געזען קיניגן העלען. „זי איז אַ ביזנאָר שיינע
פרוי,“ האָט פּעריאַן געזאָגט, „און איר האָב זיך געוואונדערט איר
בער איר ענלאַכקייט צו גראַף עמעריקס צאַרטער שוועסטער ווע-
מען מיר אַלע געדענקען.“

„איר האָב דאָס באַלד באַמערקט,“ האָט האַרווענדיג געזאָגט,
און ער האָט מאַדנע געשמייכלט, „ווען איר, אויך, בין דורכגע-
פאַרן די שטאַט.“

„איר גלויב קוים צי אימצער האָט דאָס ניט געקאַנט באַמערקן.“

האָט יורגען געזאָגט.

„עס הייסט ניט, נאַטירלאַך, אַז איר באַטראַכט זי פאַר אַזוי
שיין ווי פּרוי מעליסאַן,“ איז פּעריאַן אָנגעגאַנגען, „זינט, ווי איר
האַב געדרונגען אין אַלע עקן וועלט, עס האָט קיינמאַל ניט גע-
לעבט, און ס'וועט קיינמאַל ניט לעבן, אַזא וואונדערשיינע פּרוי
ווי מעליסאַן. אָבער איר, מיינע הערן, שיינט צו שטוינען פון
וואָס מיר זעט אויס צו זיין אַ זייער איינפאַכע דערקלערונג. אייער
אויסזען, אין קורצן, איז אַזא וואָס צווינגט מיך אָנצודרייטן אַז עס
איז אַ דערקלערונג וואָס איר קאָן קיינעם ניט דערלויבן אָפּצולייקע-

נען. "און פּעריאָנס אויפּריכטיקע אויגן האָבן זיך אומאַנגענעם פאַרשמאַלט, און זיין זווּפּאַרברוינט געזיכט האָט זיך אומבאַ- קוועם פאַרהאַרטעוועט.

"געדיקער האַר," האָט יורגען געזאָגט, אייליק, "עס איז בלוז געווען וואָס עס האָט מיר געשיינט אז די פּרוי וועמען מען ירופּט קיניגן העלען דאָ-אַרום איז גאנץ אָפּנבאַר גראַף עמעריקס שוועסטער דאָראָטי לאַ דעזירע."

"בשעת איך האָב זי באַלד דערקענט," זאָגט האַרווענדיג, "אַלס גראַף עמעריקס דריטע שוועסטער, לאַ ביל עטאַר."

און איצט האָבן זיי זיך איבערגעקוקט צווישן זיך, וואָרים עס איז געווען זיכער אז די דריי שוועסטער זיינען ניט געווען באַזונ- דערס ענלאַך.

"אָוועקלייגנדיק אין אַ זייט די פּראַגע פון ראיה," האָט פּעריאָן באַמערקט, "איז עס אומבאַשטרייטבאַר אז אייער ביידנס אויסדרוק- פּעאיקייט איז פּעלערשאַפט. וואָרים איינער פון אייך זאָגט דאָס איז מאַדאָם דאַראַטי, און דער צווייטער זאָגט דאָס איז מאַדאָם עטאַר; בשעת יעדער איינער ווייסט אז די קיניגן העלען, ווי ווער זי זאָל אויסזען, קאָן ניט מעגלאַך זיין קיין אַנדערע אויסער קיניגן הע- לען."

"דיה, וואָס ביסט שטענדיק די זעלבע פּערזאָן," האָט יורגען געענטפּערט, "מעג דאָס קלינגען גאַנץ ריכטיק. וואָס איז מיר שייך, בין איך עטלאַכע מענטשן: און איך באַמערק ניט קיין ווידער- שפּרוך אין אַנדערע מענטשנס ענלאַכקייט צו מיר."

"עס וואָלט ניט געווען קיין ווידערשפּרוך אין גאַרניט," האָט האַרווענדיג אָנגעדייט, "אויב קיניגן העלען וואָלט געווען די פּרוי וועמען מיר האָבן האַפּנונגסלאָז ליב געהאַט. וואָרים די פּרוי וועמען מיר האָבן ווען מיר זיינען יונג געווען האַפּנונגסלאָז ליב געהאַט, איז די איינציקע פּרוי וואָס מיר קאָנען קיינמאָל גאַנץ קלאַר ניט זען. זאָל וואָס פּאַסירן. אַזוינאָך קאָנען מיר, גלויב איך, זי לייכט פּאַרמישן מיט עפעס אַן אַנדערער פּרוי."

"אַבער מעליסאָן איז די פּרוי וועמען איך האָב האַפּנונגסלאָז ליב געהאַט," האָט פּעריאָן געזאָגט, "און קיניגן העלען גייט מיר גאַרניט אָן. און פאַרוואָס יאָ ? טאָ וואָס מיינסטו, האַרווענדיג, מיט דיניע אַנצוהערענישן אז איך בין אונטערשמעליק אין מיין טרוי- הייט צו פּרוי מעליסאָן זינט איך האָב דערזען קיניגן העלען ? איך האָלט ניט פון אַזעלכע אַנצוהערענישן."

"פונדעסטוועגן איז עס עטאַר וועמען איך האָב ליב, און

ליב געהאט ניט אינגאנצן האפנונגסלאז, און ניט אויפגעהערט ליב צו האָבן, זאָגט האָרווענדיל, מיט זיין שטילן שמייכל: "און איך בין זיכער אז עס איז געווען עטאָר וועמען איך האָב געזען ווען איך האָב געקוקט אויף קיניגן העלען."

"איך מען מודה זיין, זאָגט יורנען מיט אַ הוסטל, "אז איך האָב שטענדיק באַטראַכט מאַראַם דאָראַטי מיט אויסערנעוויינלאַך כער אַכטונג און באַוואַונדערונג. אויסערדעם בין איך אַ פאַר-היראַטער מאַן. אפילו אַווינאָך דענס איך אַז מאַראַם דאָראַטי איז קיניגן העלען."

דאָן האָבן זיי זיך אַ נעם געטאָן דעבאַטירן די מיסטעריע. און שוין האָט פּעריאַן אַ זאָג געטאָן אַז דער איינציקער אויסוועג איז לאָזן די אנגעלעגנהייט צו קיניגן העלען. "זי מוז אלנפאלס וויסן ווער זי איז. טאָ זאָל איינער פון איך צוריקגיין אין שטאָט אַריין און אומאַרמען אירע קניען ווי עס איז דער מנהג פון דעם לאַנד ווען איינער זוכט אַ געפּעליקייט ביים קיניג אָדער דער קיניגן: און דאָן פּרעגן ביי איר געהעריק."

"ניט איד, זאָגט יורנען. "איך בין אין געוויסע אינטימע באַציאונגען מיט אַ וואַלד-נימף גראַד איצט. איך בין צופרידן מיט מיין נימף. און איך וויל זיך ניט איינשטעלן צו זען די קיניגן העלען מער ווען, כדי צו פאַרזיכערן מיין מנוחה."

"נו, אָבער איך קאָן ניט ניין, זאָגט פּעריאַן, "וואָרים פרוי מעליסאָן האָט אַ באַראַדאווקע אויף איר לינקער באַק. און קיניגן העלענס באַק איז פּנימה'לאַז. איר פאַרשטייט נאַטירלאַך אַז פאַר מיר פאַרגרעסערט די באַראַדאווקע אומגעהייער די שיינקייט פון פרוי מעליסאָן, האָט ער צוגעגעבן, מיט לאַיאַליטעט. "פונ-דעסטוועגן וויל איך מער ניט האָבן צו טאָן מיט קיניגן העלען."

"איצט איז מיין אורזאָך פאַר ניט ניין דיראָזיקע, האָט האָר-ווענדיל געזאָגט: "וויל אויב איך וואָלט פאַרזוכט אומצואַר-מען די קניען פון עטאָר, וועמען מענטשן רופן דאָ-אַרום העלען, וואָלט זי אויפן שטעל פאַרשוואַנדן. אויסער וואָס פאַראַ אַנדערע אורזאָכן וויל איך ניט ברענגען אַזאַ אומגליק אויף דעם אינדול לויקע."

"אָבער דאָס, האָט פּעריאַן געזאָגט, "איז ניט-געשטוינגענער אומזין."

"פאַרשטייט זיך אַז יאָ, האָט האָרווענדיל געזאָגט. "דאָס איז מסתם פאַרוואָס עס געשעט אַזוי."

אַווינאָך האָט קיינער ניט געוואָלט ניין. און יעדער איינצי-

קער פון זיי האָט זיך דאָך געהאַלטן ביי זיין אייגענער מיינונג וועגן קיניגן העלען. און באַלד האָט פּעריאַן געזאָגט אז זיי פּאַרלירן ביידע, צייט און ווערטער. דאָן האָט פּעריאַן זיך געזעגנט מיט זיי, און פּעריאַן האָט פּאַרגעזעצט אין דער דרום־ווענדונג, צו לאַקער קאָי. און ווי ער איז אַוועק האָט ער געזונגען אַ שיר לכבוד פּרוי מעליסאַן, וועמען ער האָט באַצייכנט אַלס האַרץ פון מיין האַרץ; און די צוויי וועלכע האָבן אים געהערט האָבן צוגעשטימט אז פּעריאַן דע לאַ פּאַרע איז מסתם דער ערגסטער דיכטער אין דער גאַרער וועלט.

„דאָך שפּאַנט־אַדראָ אַ ביז גאַר בראַווער און ווירדיקער יונג גערמאַן,“ האָט האַרווענדיל געזאָגט, „וועלכער באַאכזיכט אויסצור שפּילן זיין ראַמאַנס ביז צום סוף. איך וואונדער זיך צי דער מחבר שעפט פיל תענוג פון די איינפאַכע פּערוואַנען? ווייניקסטן מוזן זיי זיין לייכט צום אָנפירן.“

„איך קולטיוויר אַ פּאַסיקע מאַס גאַלאַנטקייט,“ זאָגט יורג גען: „איך שמערב ניט מער צו זיין העלדיש. און ווירקלאַך, האַרווענדיל, עס שיינט מיר פאַר אומבאַשטרייטבאַר אז יעדער איי גער פון אונדז איז דער העלד פון זיין אייגענעם ראַמאַנס, און קאָן ניט פאַרשטיין קיין אַנדער פּערוואַנס ראַמאַנס, נאָר טייטשט פּאַלש אויס אַלץ דערפון, פונקט ווי מיר דריי האָבן זיך ניט געקאָנט אייגענען אין דער איינפאַכער אנגעלעגנהייט פון א פרויס אויסזען.“ איצט האָט דער יונגער האַרווענדיל מעדיטאַטיוו געלעט זיינע אייגענע קרייזלדיקע און רויטלאַכע האַר, פאַרשאַרנדיק זיי פון זיינע אויערן מיט דער לינקער האַנט, ווי ער איז געזעסן דאָרט שטאַרנדיק מעדיטאַטיוו איבער גאַרניט באַזונדערס.

„איך וואָלט געזאָגט, יורגען, אז מיר דריי האָבן זיך באַ געגנט ווי פּערוואַנען פון דריי פאַרשידענע ראַמאַנסן אַרויס וואָס דער מחבר האָט פאַרפאַסט אין דריי פאַרשידענע סטילן.“

„דאָס וואָלט אויך,“ האָט יורגען אָנגעגעבן, „אומזין געווען.“ „יא, אָבער פּילייכט באַנייט דער מחבר אומזין זייער אָפט קום, יורגען, דו וואָס ביסט קיניג פון עבאַניאַ!“ זאָגט האַרווענדיל, „ווינקענדיק מיט זיינע ווייט־געפאַסטע אויגן; „וואָס שמעקט אזוינס אין דיר אַדער מיר צו האַפטן אז אונדזער מחבר האָט ניט פאַרפאַסט אונדזערע ראַמאַנסן מיט פאַרטאַיעטן געלעכטער?“

„מיין האַר האַרווענדיל, אוב דו פאַרווכסט צו שפּאַסן איבער קאַשטשעיען וועלכער האָט אַלע זאַכן געמאַכט ווי זיי זיינען, וואָרן איך דיך אז איך באַטראַכט ניט דעם מין הומאַר פאַר צוגעוונט.

ניט זייענדיק איבעריק געפיצלט. גלויב איך אין שכל הישר: און
איך וואָלט פיל מער געוואָלט אז דו וואָלסט רעדן וועגן עפעס אַנ-
דערש."

האַרװענדיל האָט נאָך אַלץ געשמייכלט. "דו דערוואַרטסט
אַמאָל צו קומען צו קאַשטשעיען, ווי דו רופסט דעם מחבר. דאָס
איז לייכט צו זאָגן, און קלינגט אויסגעצייכנט. אַך, אָבער ווי
וועסטו קאַשטשעיען דערקענען? און ווי אזוי ווייסטו אז דו ביסט
שוין ניט פאַרבייגעגאַנגען קאַשטשעיען אין וואָסער גאַס אָדער
לאַנקע? קום אַלזאָ, קיניג יורגען". האָט האַרװענדיל געזאָגט און
אַלץ נאָך האָט זיין יוגנטלאַך געוויכט געטראָגן אַ ל'צ'נישן שמייכל;
"גוי, זאָג מיר, ווי אזוי ווייסטו אז איך בין ניט קאַשטשעיען וועל-
כער האָט זאָכן געמאַכט ווי זיי זיינען?"

"פאַרנעם זיך," זאָגט יורגען; "דו וואָלסט קיינמאָל ניט
געווען דעם שכל געהאַט אויסצוטראַכטן אַ יורגען. עפעס אַנדערש
קומערט מיך: איך האָב זיך ערשט דערמאָנט אז דער יונגער
פּעריאַן וועלכער האָט אונדז פאַרלאָזט אַ וויילע צוריק איז גע-
וואָרן אַן עושר און גרויהאַריק און באַרימט, און האָט אַוועקגענו-
מען פרוי מעליסאַן פון איר היידנישן מאָן, און איר זעלבסט גע-
היראַט; און אז דאָס אַלץ איז זיך פאַרלאָפן לאַנגע יאָרן צוריק.
אַזוינאָך ווייזט זיך אונדזער ערשטווייליקער געשפּרעך מיט דעם
יונגן פּעריאַן צו זיין גאַנץ אומוואַרשיינלאַך."

"גוט, אָבער געדענקסטו ניט אויך אז איך בין אַנטרונען אין
יענער נאַכט ווען מאָזשי ד'ענרמאָן האָט געהאַלטן אין שטורעמען
סטאַריזאַנד? און מען האָט מער קיינמאָל ניט געהערט וועגן
מיר? און אז דאָס אויך האָט פאַסירט אַ שיינן ביסל יאָרן צו-
ריק? דאָך האָבן מיר זיך באַגעגענט ווי דריי וואוילע יונגעלייט.
דאָ אויפן ברעגים פון פאַבלהאַפטן לויקע. איר פּרעג דיך, קיניג
יורגען: נו ווי אזוי האָט דאָס מעגלאַך געקאָנט פאַסירן סיידן
דער מחבר פאַרפאַסט אָפּט ניט געשטויגענע זאַכן?"

"וויירקלאַך, אויף דעם אופן ווי דו דריקסט עס אויס, האַרװענ-
דיל, שיינט די זאַך צו זיין אַ ביסל מאַדנע; און איך קאָן ניט
צוטראַכטן קיין דערקלערונג וואָס זאָל עס לאָזן זיך לייגן אויפן
שכל."

"ווידעראַמאָל, זע נאָר, קיניג יורגען פון עבאָניאַ, ווי דו אונ-
טערשאַצסט דעם מחבר'ס פּעאיקייט. דאָס איז איינער פון דעם
דאָמאַניסטס ערווידיקסטע מיטלען וואָס ווערט באַנוצט. נו זע
אַליין! " און פּלוצים האָט האַרװענדיל אַ שטויס געטאָן יורגען-

נען אזוי אז יורגען האָט זיך איבערגעקייקלט אין וואַרעמען זאָמער.
 דאָן איז יורגען אויפגעשטאַנען, גענעצנדיק און אויסציענדיק
 זיך. „וואָס פאַרע נאַרישן חלום איך האָב געהאַט, כאַפּנדיק אַ
 דרעמל דאָ אין דער זון. וואָרים עס איז זיכער געווען אַ חלום.
 אַנדערש וואָלטן זיי דאָ געווען געלאָזט פּוסצייכנס, די יונגעלייט
 וועלכע האָבן באַטראַטן דעם דרך פון יוגנט אזוי לאַנג צוריק, און
 עס איז געווען אַ חלום וואָס האָט אינגאַנצן קיין זין ניט. אָבער
 באַמת וואָלט עס זונדערבאַר געווען אויב דאָס זאָל זיין דער גאַנצ-
 צער צוועק דערפון, און אויב דאָס לעבן, אויך, וואָלט אזאַ חלום
 געווען, ווי דער מאָדנער האַרווענדיג וויל מיך מאַכן צום דענקען.“
 יורגען האָט אַ שנאָל געטאָן מיט די פינגער.

„נן, און וואָס אַ שטייגער קאָן ער אַדער אימיצער אַנדערש
 דערוואַרטן פון מיר צו טאָן מכה דעם! אַדאָס איז דער ענט-
 פער וואָס איך וואַרף דיר צו, דו האַרווענדיג, וועמען איך האָב
 פאַרטראַכט אין מיין חלום. און איך זאָג זיך אָפּ פון דיר ווי פון
 דעם ניט־געשטוינגסטן פון מיינע דערפינדונגען. טאָ פאַרנעם זיך!
 און ברוד שפּטריני, אויך, וואָרים איך האָב קיינמאָל ניט געהאַלטן
 מיט מענטשן וואָס האָבן נאָר אויסצוועצן.“

דאָן האָט זיך יורגען אָפּגעשטויבט, און פאַמעלאַך אַהיימגע-
 גאַנגען צו אַ פריער וועטשערע מיט זיין וואַלד־נימף וועלכע האָט
 אים צופרידגעשטעלט.

30. עקאָנאָמישע פּראָגן פון קיניג יורגען

איצט האָט קיניג יורגענס קוריעזער חלום אָנגעדראַלט דעם
 אומרואַיקן קאָפּ פון יורגען. אזוי שטאַרק איז זיין קוריאָזיטעט
 געוואָרן אז ער איז אוועק גרוילנדיק אין די פאַרהאַסטע וועלדער,
 און פאַרביי קאָאליסנאַקאָאן (וואָס איז דער פאַראַם פון די הינט),
 און האָט געטאָן די אַלע אָפּשיילאַכע זאַכן ווי עס איז נויטיק געווען
 צו שטילן דעם כעס פון פּאַבעמאַרן. דאָן האָט יורגען אָפּגענאַרט
 פּאַבעמאַרן דורך אַז אומבאַשרייבליכען מיטל, אין וועלכן אַ קעז און
 דריי זשוקעס און אַז עגבער זיינען איבעראַשנר אויסגענוצט געוואָרן,
 און אזוינאָר ארויסגעשווינדלט פון פּאַבעמאַרן אַ גרויען כשוף. און
 ביינאַכט בשעת פּסעוודאָפּאָליס איז געשלאָפּן, האָט קיניג יור-
 גען אַראַפּגענידערט אין דער שטאָט פון גאַלד און עלפאַנטביין.
 יורגען האָט געשפּאַנט מיט ווידערווילן צווישן די ברייט-
 שטערנדיקע און גרויס־לענדנדיקע מאַנאַרכן פון פּסעוודאָפּאָליס,

ווייל זיי האבן אים דערמאנט אין זאכן וואס ער האט לאנג צור-
דיק אויפגעגעבן, און זיי האבן אים געמאכט פילן אומאנגענעם
קליין און נישטיק. דאס איז געווען זיין ווארע אורזאך פאר אויס-
מידן די שמאט.

איצט איז ער פארבייגעגאנגען צווישן אומבאלויכטענע און
שטילע פאלאצן, שפאנענדיק אין לערע גאסן וואו די לבנה האט
געמאכט שרעק־אנווארפנדיקע שאטנס. דא איז געשטאנען דאס
הויז פון איזאס טעלאמאן וועלכער האט רעגירט אין ים־געזערטן סא-
לאמיס, דא — דאס הויז פון געמלאכן פילאקטעטן: דער גרויסער בעל
יועץ אדיסעאוס האט געוואוינט דא איבערן וועג, און די ראג רעזידענץ
איז געווען דעם ליכטיק־הארקו אנאמעמנאנס; אין לבנה־ליכט האט
יורגען לייכט געקאנט לעזן די נעמען אויסגעקריצט אויף ברענזענע
שינדלעך וואס זיינען געהאנגען לעבן יעדן אריינגאנג. איבעראל
ארוב אים זיינען געשלאפן די העלדן פון אלטע געזאנגען בשעת
יורגען האט אין באהעלטעניש נאכגעשפירט הינטער זייערע פענסטער.
ער האט זיך דערינערט ווי אומפארניטערעסירט — אָדער
אפילו פאראכטלאך — די מענטשן האבן אים פארזען אין יענעם
שלימזל'דיקן נאכמיטאג ווען ער איז גראד געקומען קיין פסעוור
דאפאליס מיטן טאגליכט, און א להכעיס'דיקער אויסברוך פון
צארן האט אים ארומגעכאפט, און יורגען האט געמאכט מיטן
פויסט צו די גרויסע שטילע פאלאצן.

„איררר!“ האט ער א ברום געמאן: ווארים ער האט ניט
אָנגעהויבן וויסן וואס אזוינס ער האט געוואלט זאגן צו די גרויסע
אומגעלומפערטע העלדן וועמען עס האט ניט געארט וואס ער
זאגט, אָבער ער האט געוואוסט אז ער האסט זיי. דאן האט יור-
גען זיך געכאפט בורטשענדיק דאָרט ווי א געשלאָגענער גאסנ-
הונט וואס האט מורא צו בייסן, און ער האט אָנגעהויבן אויסצו-
לאכן דעם יורגען.

„אייער אנטשולדיקונג, ערנלייט פון גריכנלאנד“, זאגט ער, מיט
א ברייטן צערעמאניעלן נויג, „און איך דענק אז די אויסקונפט
וואס איך האב געוואלט געבן איז געווען אז איך בין אן אומנע-
הייער געשיקטער יונג.“

יורגען איז אריין אין נרעסטן פאלאצן, און פאר'ננב'טערהייט
ביגעקראכן דאס שלאָפצימער פון אכילעס, טרעמנדיק אויף די
שפיציפניגער; און אזוינאך ענדלאך געקומען אין א קליין ציר-
מער טאפעצירט מיט צעדערהאלץ וואו קיניגן העלען איז גע-
שלאָפן. זי האט געשמייכלט אין איר שלאָף ווען ער האט אָנ-

געצונדן זיין לאַמפּ, לויט דעם געהעריקן רעגל פון גרויען כשוף, זי איז געווען אומגעהייער שיין, די יונגע דאָראַטי וועמען מענטשן האָבן דאָ אַרום דורך עפעס אַ מאָדנעם טעות גערופן קיניגן העלען.

וואָרים יורגען האָט זייער גוט געזען אז דאָס איז געווען גראַף עמערקס שוועסטער דאָראַטי לאַ דעזירע, וועמען יורגען האָט האַפּנונגסלאָז ליב געהאַט אין יענע טעג ווען יורגען איז יונג געווען צוגלייך אין לייב און זעל. בלויז איינמאָל האָט ער זיך דערוואָרבן צוריק צו איר, אינם נאָרטן צווישן טאָגן און זונאויפֿ-גאַנג; אָבער ער איז געווען דאָן אַ באַיאָרט בעל־הבית'ל וועמען דאָראַטי האָט ניט דערקענט. איצט האָט ער זיך צוריקגעקערט צו איר אַ קיניג, ווייניקער באַוואונדערונגסווערט קאָן זיין ווי איי־ניקע פון די פילע אַנדערע קיניגס אָן מלוכות וועלכע זיינען איצט געשלאָפּן אין פּסעוודאָפּאָליס, אָבער דאָך אַ גאַנץ פיינער אין זיין געליענער יוגנט און, ומער ווי וואָס, באַוואָפּנט מיט אַ גרויען כשוף; אַזוי אַז אומוואַרשיינלאַכקייטן זיינען גאַנץ מעגלאַך געווען. און יורגענס אויגן האָבן שטיל גענישטערט, און ער האָט דורכגעפירט מיט דער צונג איבער דער אויבערשטער ליפּ פון ווינקל צו ווינקל, און זיין האַנט איז פאַרויסגעגאַנגען צום צורעק פון פּיאַלעט־קאָלירטן וואָל וואָס האָט צוגעדעקט דאָס איינגע־שלאָפענע מיידל, בשעת ער איז געשטאַנען גרייט אויפצואוועקן דאָראַטי לאַ דעזירע אויף אַזאַ אַרט ווי ער האָט אָפּט אויפגעוועקט בלאָריסן.

אָבער אַ מאָדנער געדאַנק האָט אים אַפּגעהאַלטן. קיין זאָך, האָט ער זיך דערינערט, האָט ניט געקאָנט באַווייזן די מאַכט אים ווייצוטאָן זייער טיף זינט ער האָט פאַרלוירן די יונגע דאָראַטי. און צו די אנגעלעגנהייטן וואָס האָבן געדראָט אויסצולאָזן זיך אומאַנגענעם איז אים שטענדיק וויעס־איז געלונגען צו געבן אַ געפעליקע ווענדונג, זינט דאָן, אַ דאַנק דער טונגט פון ניט אויפֿ־גערענט ווערן. וואָס אַ שטיינער אויב דורך עפעס אַן אומגליק וואָלט ער צוריקגעקראָגן זיין ווירקלאַכע יוגנט? און וואָלט אויפּסניי געוואָרן דער מונטערער יונג וועלכער פּלעגט אַריינפאַלן פון שטאַמלדיקער אַנטציקונג אין ווילדן עלנט, און פאַרקערט, ביים מינדסטן וואָרט אָדער זשעסט פון דעם גאַלד־האַריקן מיידל?

„אַ שיינעם דאַנק, אָבער ניין!“ זאָגט יורגען. „דער יונג איז געווען באַוואונדערונגסווערט ווי איך, וואָס בין אין מיין אַרט זיין ניט דורכום באַוואונדערונגסווערט. אָבער דאָן איז דאָך אים

גענאנגען שלים שליממול, ארום און ארום. אזוי קאן זיין אז מײן וואָרע יוגנט ליגט דאָ אין שלאָף; און פאַר קיין זאַך אין דער וועלט וועל איך זי ניט ווידערוועקן.“

און דאָך זיינען טרערן געקומען אין זיינע אויגן, פאַר קיין שום אורזאָך. און עס האָט אים געשיינט אז די שלאָפנדיקע פרוי, דאָ אין זיין מאַכט, איז ניט געווען די יונגע דאָראַטי וועמען ער האָט געזען אין גאַרטן צווישן טאָגן און זונאוּפגאַנג, כאַטש די צוויי זיינען קוריעז ענלאַך געווען; און אז פון די צוויי איז די פרוי דאָ ווײַעס־איז געווען אַן אַ סוף רייצנדער.

„פּרוי, אויב דו ביסט פארוואָך דעם שוואַנס טאַכטער, לאַנג לאַנג צוריק איז געווען אַ קינד וואָס איז קראַנק געווען. און זיין קרענק האָט זיך פאַרוואַנדלֶט אין אַ היץ, און אין דער היץ האָט ער זיך אויפגעהויבן פון זיין בעט איינמאַל ביינאַכט, זאָגנדיק אז ער מוז זיך לאָזן קיין טראָג, צוליב דער ליבע זיינער צו קיניגן העלען. איך בין אַמאַל דאָס קינד געווען. איך געדענק ווי זונט דערבאַר עס האָט מיר אויסגעזען אז איך זאָל רעדן אַזעלכע נאַ־רישקייטן; איך געדענק ווי דאָס וואַרימע צימער האָט געשמעקט מיט רעצעפטן; און איך געדענק ווי איך האָב באַדויערט די ליידן אין מײן וואַרטערנס געזיכט, אויסגעצויגן און אַלט אין געלן לאַמפשיין. וואָרים זי האָט מיך ליב געהאַט, און זי האָט ניט פאַרשטאַנען; און זי האָט זיך געבעטן ביי מיר איך זאָל זיין אַ וואויל אינגל און ניט ערגערן מײנע שלאָפנדיקע עלטערן. אָבער איצט שפיר איך אז איך האָב ניט גערעדט קיין נאַרישקייטן.“

ער האָט מפּסיק געווען, נאַכדענקנדיק דאָס רעטעניש: און זיינע פינגער האָבן זיך געפאַרעט מיט דעם צודעק פון פּיאַלעט קאָלירטן וואָל אונטער וועלכן קיניגן העלען איז געלעגן.

„דיינע איז די שיינקייט פון וועלכער מענטשן ווייסן דורך פאַבלהאַפטער אויסקונפּט בלוז, און וועלכע זיי קאָנען קיינמאַל ניט געפינען, ווי אויך ניט דערוואָרבן זיך צו איר ווען, משמעות. און נאָך דער שיינקייט האָב איך שטענדיק געהונגערט, אפילו קינד־ווײַז. צו דער שיינקייט האָב איך זיך שטענדיק באַמיט, אָבער ניט גאַנץ געטריי. יעדע נאַכט האָט פאַרויסגעזאָגט מײן לעבן. איך האָב געהונגערט נאָך דיר, און“, — יורגען האָט דאָ אַ שמיכל געטאָן, — „און איך בין שטענדיק פאַרבליבן אַ מעסיק וואויל אינגל, אום איך זאָל ניט צופיל ערגערן מײן משפּחה. וואָרים דאָס צו טאָן, האָב איך געדענקט, וואָלט ניט געווען דעכט; און אַלץ

נאך גלויב איך אז זאל איך עס האבן געמאן וואלט עס געווען
אומרעכט.

יורגען האט זיך געקרימט איצט; וואָרים עד האָט געפונען
זיינע געוויסנביסן פאַר אומבאַטוועם צאָלרייך.

„און איצט דענק איך אז וואָס איך טו היינט ביינאַכט
איז ניט גאַנץ געהעריק אין באַצוג צו כלאַריסן. און איך ווייס
ניט וואָס דאָס איז אזעלכעס וואָס איך באַנער, און יורגענס ווילן
איז אַ פּוכניקע אין ווינט. אָבער איך ווייס אז איך וואָלט אימיצן
געוואָלט ליב האָבן ווי כלאַריס האָט מיך ליב, און ווי אזויפיל
פרויען האָבן מיך ליב געהאַט. און איך ווייס אז עס איז דו
וואָס האָסט דערצו געשטערט, קיניגן העלען, אין יעדן מאָמענט
פון מיין לעבן זינט דעם אומגליקלאַכן מאָמענט ווען איך האָב צו-
ערשט געשיינט צו געפינען דיין רייז אין דעם אויסזען פון מאַ-
דאָם דאָראַטי. עס איז דאָס געדעכעניש פון דיין שיינקייט, ווי
איך האָב עס דאָן געזען אָפּגעשפיגלט אין דעם געזיכט פון אַ
קאָקעטקע, וואָס האָט מיך אָפּגעשוואַכט פאַר אזאַ אויפריכטיקער
ליבע ווי אַנדערע מאַנספאַרשינען שענקען פרויען; און איך
בין מקנא די אַנדערע מאַנספאַרשינען. וואָרים יורגען האָט
גאַרניט ליב געהאַט — ניט דיך אָפּילו, ניט יורגענען אָפּילו! —
גאַנץ געטריי. נו, וואָס אַ שטייגער אויב איך זאל נקמה נעמען
איצט פון דער גולנ'ישער שיינקייט, פון דער רויבערן וואָס טוט
דאָס לעבן אויס פון גענוס און לייך? “

יורגען איז געשטאַנען לעבן קיניגן העלענס בעט, באַטראַכטנ-
דיק זי, פאַר אַ לאַנגער וויילע. ער האָט זיך אַריינגעגליטשט אין
אַ ווייניקער פאַנטאַסטישער שטימונג; און דער שאַטן וואָס האָט
אים נאַכגעפאַלגט איז געווען אָפּשיילאַך און האָט געהויערט און
באוועגט זיך אויף דער צעדער-וואַנט פון קיניגן העלענס שלאָפּ-
צימער.

„מיין כּשוף איז אזאַ וואָס פאַרפעלט קיינמאַל ניט צו
ווירקן,“ האָט דער אַלטער פּאָבעטאָר געזאָגט, כּשעת זיינע באַדיר-
נער האָבן אויפּגעהויבן זיינע אויגן-לעדלאַך אזוי אז ער זאל
קאָנען זען קיניג יורגען.

איצט האָט יורגען זיך דערמאַנט אין דעם. און רעפּלעקטירנ-
דיק האָט ער אָפּגעצויגן דעם צודעק פון פּיאַלעט-קאַלירטן וואָל,
ווייניק וואָס. קיניגן העלענס ברוסט איז געלעגן אָפּגעדעקט. און
זי האָט זיך אינגאַנצן ניט באַוואויגן, אָבער זי האָט געשמיכלט
אין איר שלאָפּ.

קינמאָל האָט יורגען זיך ניט פאַרגעשמעלט אז אַ פרוי קאָן זיין אזוי שיין אָדער אזוי ווינטשנסווערט ווי די פרוי, אָדער ער זאָל אַמאָל וויסן פון אזא אַנטציקונג. טאָ האָט יורגען מפיסק געווען.

„ווייל“ האָט יורגען איצט געזאָגט, „עס קאָן זיין אז די פרוי האָט עפעס אַ חסרון, קאָן זיין אז עס איז פאַראַן עפעס אַ פלעק אין איר שיינקייט ערגעצוואוּן. און איידער ווי דאָס זיך צו דערוויסן, וואָלט איך גלייכער געוואָלט אָנהאַלטן מיינע אומד מעסיקע טרוימען, און דאָס בענקען וואָס איז אומגעזעטיקט און האָפנונגסלאָז, און די דערינערונג פון היינטיקער נאַכט. אויסער דעם, אויב זי זאָל זיין פולקאַם אין אַלעמען, ווי וואָלט איך, וואָס וואָלט מער קיין פאַרלאַנג ניט געהאַט, געקאַנט לענגער לעבן? ניין, איך וואָלט פאַראַטן מיינע אייגענע אינטערעסן, אזוי צי אזוי; און אומגערעכטיקייט איז שטענדיק נידערטרעכטיק.“

אזוי האָט יורגען אַ זיפּ געטאָן און צערטלאַך צוריקגעלייגט דעם צודעק פון פּיאַלעט־קאָלירטן וואָל, און ער האָט זיך צוריק געקערט צו זיין וואַלד־נימף.

„און איצט אז איך טראַכט פון דעם, אויך,“ האָט יורגען נאָכ־ געדענקט, „איז מײן אויפפירונג אַ נאַנץ נאָבעלע יאָ, קיין פּראַגע ניט אז איך האָב היינט ביינאַכט אַרויסגעוויזן אַ געוויסע איי־ דעלע געפילפולקייט וואָס פאַרדינט אָפגעשעצט צו ווערן. אַלנפאַלס פון קיניג אַכילעס.“

31. דאָס פאַלן פון פּסעוודאָפּאָליס

אזוינאָך האָט יורגען געוויילט אין לויקע, און אויפגעפירט זיך לויט די מנהגים פון דעם לאַנד; און אויף אזא אָדער אַן אַנדער אַרט האָט ער מיט כלאָריסן פאַרבראַכט די צייט אנגענעם גענוג, ביז דער ווינטערדיקער סעזאָן איז אָנגעקומען. איצט האָט פּסעוודאָפּאָליס, ווי געזאָגט, מלחמה געהאַלטן מיט פּיליסטערלאַנד; אזוי האָט פאַסירט אז צו דער צייט איז לויקע אָנגעגריפן געוואָרן פון אַן אַרמיי פּיליסטער, אָנגעפירט פון זייער קיניג דאָלאָרעס, אַ פרוי וואָס איז געווען קלוג גענוג אַבער ניט דורכויס טרויענסווערט. זיי זיינען געקומען פון ברעגים, א שוידערלאַכע אַרמיי משוגע־ גערווייז געקליידט אין אַזעלכע בגדים ווי עס איז פאַראַרדנט גע־ ווען פון אנגעאום, אַ גאָט זייערער. און זינגענדיק פּסאַלמען לכבוד זייער גאָט וועלטיגאָ, וועלכער האָט זיי אינספּירירט צו דעם קרייז־

צוגן אזוינאך האָבן זיי זיך אַ לאַז געמאָן אויף פּסעוודאָפּאָליס.
און זיך באַלאַגערט פאַר דער שטאָט.

די פּיליסטער האָבן געקעמפט אין דער שלאַכט שלידערנדיק
פאַר זיך אַ פּיל שוידערלאַכן מין פון גריכישן פייער, וואָס האָט
פאַרצערט אַלץ וואָס איז ניט געווען פון גרויען קאָליר. וואָרים
בלויז דער קאָליר איז איצט גינסטיק געווען זייער גאָט וועל־טינאָ.
„און אַלע אַנדערע קאָלירן“, האָבן זיינע נביאים באַפוילן, „זיינען
להבא ולחבא פאַר־מיאוס'ט, ביז איד וועל אַנדערש הייסן“.

אזוי זיינען די אַרמיען פון פּיליסטערטום פאַראַרדנט געוואָרן אין
דעם פּליין פאַר פּסעוודאָפּאָליס, און קיניגן דאָלאַרעס האָט גערעדט
צו אירע סאַלדאַטן. און שמיכלענדיק האָט זי געזאָגט :

„ווען נאָר איר זאָלט קומען אין צוזאַמענשטום מיטן שונא
וועט ער זיין געשלאָגן. קיין רחמנות ניט אַרויסגעווייזן, קיין גע-
פאַנגענע גענומען. ווי די פּלשתים אונטער לבנה און גלית און
גרשוו, און פּילע אַנדערע הויכע עלטסטע, האָבן זיך אַ נאָמען גע-
מאַכט וואָס איז נאָך מעכטיק אין טראַדיציעס און לעגענדן, איד
אזוי זאָל היינט דער נאָמען „רעאליסט“ פאַרצייכנט ווערן אין
פּסעוודאָפּאָליס, מיט אייערע היינטיקע טאַטן, אזוי אַז קיינער זאָל
ווען ניט וואַגן קוקן אין דער קרום אויף אַ פּיליסטער. צעעפנט די
טירן פאַר רעאליזם, איינמאָל פאַר אַלעמען !“

דערוויייל האָט אין דער שטאָט אַכילעס אַרדעסירט זיין אַרמיי:
„די אויגן פון דער גאַנצער וועלט וועלן זיין געווענדט אויף איד,
וואָרים איר זייט אין אַ געוויסן זין די סאַלדאַטן פון „ראַמאַנס.“
זאָל עס אייער שטאַלץ זיין, אזוינאָך, צו ווייזן אַלע מענטשן איר
בעראַל, ניט נאָר וואָס פאַראַ גוטע סאַלדאַטן איר זייט, נאָר אויך
וואָס פאַראַ גוטע מענטשן איר זייט, האַלטנדיק זיך אַנשטענדיק
און פּיין אין אַלעמען, און לויטער און ריין דורך און דורך. לאַמיר
זיך שטעלן אזא הויכע מוסטער־מאַס אַז עס זאָל גלאַרייך זיין איר
נאַכצופאַלגן, און דאָן לאַמיר איר נאַכפאַלגן, און צוליגן אַ נייעם
לאַרבער צו דעם קראַנץ פון פּסעוודאָפּאָליס. זאָלן די געמער פון
פאַרצייטנס אייך באַשיצן און אייך פירן !“

דאָ האָט טהערויט געזאָגט, זיך אין באַרד אַריין : „זיכער
האָט פּעליד געלערנט פון געשיכטע מיט וואָס פאַראַ געווער אַ
שטאַרקער מאַן לייגט אוועק די פּיליסטער“.

אַבער די אַנדערע קיניגס האָבן אַפּלאַדירט, און דער טרור
מייטער האָט געשאַלט, און די שלאַכט האָט זיך פאַרוויקלט. אין
יענעם טאָג האָבן די פּיליסטער־אַרמיען איבעראַל געוויגט. אַבער מען

דערציילט ווי א טשיקאווע זאך האָט פאסירט : און עס איז גע-
ווען דאָס וואָס ווען די פיליכטער האָבן געיובלט אין זייער טריי-
אומף, זיינען אַכילעס און די אַלע וועלכע האָבן אים געדינט
אויפגעשטאַנען פון דער ערד ווי גלימענדיקע וואַלקנס און פאַרביי
איבער די קעפּ פון די פיליסטער, אויסלאַכנדיק זיי.

אויף דעם אופן איז פסעוודאָפּאָליס געבליבן לער, אזוי אַז
די פיליסטער זיינען אַהין אַריינגעטראָטן אַז וואָס פאַראַ ווידער-
שטאַנד. זיי האָבן פאַראַמווירדיקט די שטאָט פון לעסטערנדיקע
קאָלירן, דאָן פאַרברענט זי אַלס קרבן צו זייער גאָט וועלטי-
גאָ, וואָרים דער קאָליר פון אש איז אַ גרויער.

דאָן האָבן די פיליסטער אויפגעשטעלט ליטהאָיען (וואָס זיי-
נען ניט אומענלאַך געווען צו טאַנץ-פלאַקנס), און אָנגעהויבן צו
פראַווען זייערע גלויבנס-דיטואַלן.

* * *

אזוי האָט מען דערציילט ; אָבער יורגען האָט קיינע פון די
פאַסירונגען ניט בייגעלעבט.

„זאָלן זיי דאָס אויסקעמפן צווישן זיך,“ האָט יורגען גע-
זאָגט : „עס איז ניט מיין עסק. איד שטים איין מיט סי-
לענוסן : טעמפּקייט וועט בייקומען טעמפּקייט, און עס וועט גאָר-
ניט אויסמאַכן. אָבער דו, פרוי טייערע, זוך שוץ מיט דינע איי-
גענע אין די אומבאַזיגבאַרע וועלדער, ווייל עס איז שווער צו זאָגן
וואָס פאַראַ שאָדן די פיליסטער קאָנען אָנטאָן אין דער געגנט.“

„וועסטו גיין מיט מיר, יורגען ?“

„מיין טייערע, דו ווייסט גאַנץ גוט אַז עס איז אוממעגלאַך פאַר
מיר ווען צוריקגיין אין די וועלדער, נאָך דעם שפיצל וואָס איד האָב
אַפגעטאָן פאַבעטאָרן.“

„און אויב דו וואַלסט נאָר געווען קאָפּ געהאַלטן איבער דער
דראַניצע העלען, אין איר געלן שייטל — וואָרים איד האָב ניט דעם
מינדסטן צווייפל אַז יעדע פאַסמע אירע איז אַ פאַלשע, און אַלנפאַלס
איז עס ניט די צייט צו שטרייטן דאַריבער, יורגען, — נו, דאָן
וואַלסטו קיינמאַל ניט געהאַט צו טאָן מיטן פעטער פאַבעטאָר ! עס
ווייזט דיר פשוט !“

„יאָ“, האָט יורגען געזאָגט.

„פונדעסטוועגן ווייס איד ניט. אויב דו זאָלסט קומען מיט מיר
אין וואַלד אַריין וואַלט פעטער פאַבעטאָר אויף זיין צע'כעס'טן אופן
גאַנץ זיכער דיד פאַרוואַנדלט אין אַ ווילדן חזיר, ווייל ער האָט דאָס
שטענדיק געטאָן מיט יענע וועלכע האָבן אים אויפגעערעגט —“

„עם שיינט מיר אז איך ווייס די אורזאך.“
— אָבער גיב מיר צייט, און איך וועל באַארבעטן דעם פעטער
פאַכעטאַר, פונקט ווי איך האָב עם שטענדיק באַוווּזן, און ער וועט
דיך אומוואַנדלן.“

„ניין“, זאָגט יורגען איינגעשפּאַרט, „איך וויל ניט פאַרוואַנדלען
ווערן אין אַ ווילדן חזיר.“

„הער, יורגען, לאָמיר רעדן צו דער זאך! נאַטירלאַך, עם איז
אַ ביסל הכנעה'דיק. אָבער איך וועל שוין גוט אויפפאַסן אויף דיר,
און דיך האַדעווען מיט מיינע אייגענע חזיר'שע ניסלאַך, און עם וועט
זיין בלוז אַ צייטווייליקע איינאַרדנונג. און צו זיין אַ חזיר פאַר אַ
וואַך אָדער צוויי, אָדער אפילו אַ חדש-צייט, איז אַן אַ שיעור גלייכער
פאַר אַ דיכטער ווי געפאַנגען צו ווערן פון פּיליסטער.“

„ווי אזוי ווייס איך דאָס?“ זאָגט יורגען.
— וואַרים עם איז ניט, נאַכאַלעמען, גלייך ווי דעם פעטער
פאַכעטאַרס האַרץ וואַלט געווען ווי פון שטיין. עם איז בלוז אַ קאַפּרין
זיינער. און אויסערדעם מוזסטו געדענקען וואָס דו האָסט געטאָן מיט
דעם ענבער!“

טוט יורגען אַ זאָג: „דאָס אַלץ האָט קוים צו טאָן מיט דער
זאך. דו פאַרגעסט אז איך האָב געזען פאַכעטאַרס אומגליקלאַכן שוויין,
און איך ווייס ווי ער שטילט איין די נאַטירלאַכע ווילדקייט פון זיינע
וואַלד-חזירים. ניין, איך בין יורגען. טאָ פאַרבלייב איך אַדאָ. איך
וועל ביישטיין די פּיליסטער און אַלץ וואָס זיי קאָנען מיר מעגלאַך
טאָן, איידער צו ליידן דאָס וואָס פאַכעטאַר וועט מיר נאַנץ
זיכער טאָן.“

„דאָן פאַרבלייב איך אויך“, האָט כלאַרים געזאָגט.
„ניין, מיין טייערע —!“

„אָבער פאַרשטייטו דען ניט?“ זאָגט כלאַרים, עטוואָס בלאַם,
ווי ער האָט איצט דערזען. „זינט דאָס לעבן פון אַ וואַלד-נימף איז
פאַרקניפט מיט דעם לעבן פון איר בוים קאָן מיר קיינער קיין שלעכטס
ניט טאָן אזוי לאַנג ווי מיין בוים לעבט: און אויב זיי זאָלן אויסהאַסן
מיין בוים וועל איך שטאַרבן, וואו איך זאָל זיך ניט געפינען.“
„איך האָב עם פאַרגעסן.“ ער האָט זיך ווירקלאַך געערגערט
איצט.

— און דו קאָנסט אַליין זען, יורגען, אז עם איז אויסער יעדער
מעגלאַכקייט פאַר מיר זיך צו טראָגן מיט דעם דעמב ערגעץ אַנדערש.
און עם וואונדערט מיר אויף דייע ניט געשטויגענע פלוידערייען.“
„פאַרוואַר, מיין טייערע“, זאָגט יורגען, „מיר זיינען אין אַ נאַנץ

פיינער פאסטקע. מילא, קיינער קאן ניט לעבן אין פרידן לענגער ווי זיין שכן וויל. פונדעסטוועגן איז עס ניט רעכט.
 ווי ער האָט גערעדט זיינען די פיליסטער אַרויסגעקומען פון דער ברענענדיקער שטאָט. ווידערמאָל האָט דער טרומייטער גע- שאַלט, און די פיליסטער זיינען פאַרויסגעטראָטן אויף זייער קאַמף- אופן.

32. שידנאַרטיקע מיטלען פון די פיליסטער

דערווייל האָבן „די מענטשן פון פעלד“ צוגעזען ווי פסעוודאַפּאַ- לים ברענט, און זיך געוואונדערט וואָס וועט געשען מיט זיי. ניט לאַנג האָבן זיי באַראַרפט זיך וואונדערן, וואָרים אויף מאַרגן זיינען די פעלדער פאַרנומען געוואָרן, אָן שום ווידערשטאַנד פון די איינ- וואוינער.

„די מענטשן פון פעלד“, האָבן זיי געזאָגט, „האַבן קיינמאַל ניט געקעמפט, און זיי זאָלן איצט אָנהויבן וואַלט ווירקלאַך געווען אַז אומגעהערטע זאָך.“

אַזוינאָך זיינען די פעלדער געפאַנגען געוואָרן פון די פיליסטער, און כלאַרים און יורנען און אַלע פעלדמענטשן האָבן געקראָגן אַ קורצן משפּט. מען האָט זיי דערקלערט פאַר פאַרעלטערטע אילוזיעס, ווע- מעס פאַרדינטער אורטייל איז פאַרשיקט צו ווערן אין דער שאַל תּחתיה. יורנענען האָט דאָס געשיינט צו זיין אומ'ישר'דיק.

„וואָרים איד בין ניט קיין אילוזיע“, האָט ער באַהויפט. „איד בין אויסדריקלאַך פלייש און בלוט, און אַלס צונאָך בין איד דער ערהאַבענער קיניג פון עבאָניאַ, און ניט ווייניקער. ס'הייסט, דיספּור טירנדיק די פאַקטן שמרייט איר אַפּ אומשטענדן וואָס זיינען דאָ אַרום אַזוי נוט באַקאַנט ווי צו רעכענען זיך צווישן מאַטעמאַטישע זיכערקייטן. און עס מאַכט איד אויסזען נאַריש, ווי איד זאָג איד פאַר אייער טובה וועגן.“

דאָס האָט געקוועלט די פירער פון די פיליסטער, ווי עס קוועלט שטענדיק מענטשן ווען מען זאָגט זיי עפעס פון זייער אייגענער טובה וועגן. „מיר וואַלטן וועלן דו זאָלסט וויסן“, האָבן זיי געזאָגט. „אַז מיר זיינען ניט קיין מאַטעמאַטיקער; און וואָס נאַכמער, אַז מיר האָבן קיין קיניגס ניט אין פיליסטערלאַנד, וואו אַלע מוזן אַזוי האַנדלען ווי עס איז צו דערוואַרטן פון זיי, און האָבן ניט קיין אַנדער געזעץ.“

„טאָ ווי זשע קאַנט איר זיין די פירער פון פיליסטערלאַנד?“

„ס'הייסט, עס פירט זיך אַז פרויען אין נייסטלאַכע זאָלן זיך

אויפפירן אויף אן אומדערקלערבארן אופן. דערפאר טוען מיר אלע, וועלכע זיינען פרויען אדער גייסטלאכע, וואס מיר ווילן אין פיליסי-טערלאַנד, און די מענער דארטן פאלגן אונדז. און מיר, די גייסטלאכע פון פיליסיטערלאַנד, זיינען עס וועלכע דענקען ניט אז דו קאנסט מעגלעך האָבן פלייש און בלוט הינטער אַ העמד וואָס מיר דערקענען אלס אַז אַנגענומענעם אויסדרוקס-מיטל. עס לייגט זיך ניט אויפן שכל. און זיכער קאנסטו קיינמאל ניט באווייזן אזא זאך דורך מאטעמאטיק; און דאָס צו באהויפטן איז געפלוידערט גלאַט אין דער וועלט אַרײַן."

"אַבער איך קאָן עס באווייזן דורך מאטעמאטיק, גאַנץ אומאָפּ-פרעגנדיק. איך קאָן באווייזן וואָס איר פאדערט פון מיר דורך וואָס פאַר אַ מיטלען אייך זעלבסט איז מער געפעליק", האָט יורגען געזאָגט. באַשיידן, "פאַר דער איינפאַכער אורזאך וואָס איך בין אַן אומגעהייער דורכגעטריבענער יונג."

דאָן האָט גערעדט די קלוגע קיניגן דאַלאַרעס, אזוי צו זאָגן :
"איך האָב שטודירט מאטעמאטיק. איך וועל אויספרעגען דעם יונגן-מאַן, אין מיין געזעלט היינטיקן אָונט, און אינדערפרי וועל איך באַריכטן דעם אמת אין באַצוג צו זיינע באהויפטונגען. ביסטו צופרידן אויסצוהאַלטן דעם פאַרהער, מיין פיפיקער יונג וואָס טראַגט דאָס העמד פון אַ קיניג?"

יורגען האָט אויף איר גלייך אַ קוק געמאַן : זי איז געווען רייצנד ווי אַ רויב־פּויגל איז רייצנד : און אַלץ וואָס יורגען האָט געזען איז יורגענען געפעלן. ער האָט אַנגענומען אַז דאָס איבעריקע האָט האַר-מאַנירט : און באַשלאָסן אַז דאַלאַרעס איז געווען אַ וואוילע פּרוי.
"האַרנטע און קיניגן", האָט יורגען געזאָגט. "איך בין צופרידן. און איך קאָן צוזאָגן צו האַנדלען געהעריק מיט דיר."

אזוי איז דעם אָונט יורגען אַרײַנגעפירט געוואָרן אין דעם פּורפּור געזעלט פון קיניגן דאַלאַרעס פון פיליסיטערלאַנד. עס איז גאַנץ טונקל געווען דאָרט, און יורגען איז אַליין אַרײַנגעגאַנגען, און וואונדערנדיק זיך וואָס וועט דאָן געשען: אַבער די גערוכיקע טונקל-קייט האָט ער געפונען פאַר אַן אויסגעצייכנטן פאַרפאַל, אויב שוין בלויז דערפאַר וואָס זי האָט געשטערט זיין שאַטן פון נאַכפאַלגן אים.

"איצט, דו וואָס באהויפטסט צו זיין פלייש און בלוט, און קיניג פון עבאָניאַ, אויך", זאָגט די שטים פון קיניגן דאַלאַרעס, "וואָס איז דאָס פאַר אַ נאַרישקייטן וואָס דו האַסט גערעדט וועגן באווייזן אַזעלכע באהויפטונגען דורך מאטעמאטיק?"

"יא, אַבער מיין מאטעמאטיק", האָט יורגען געענטפערט, "איז פאַרזאַקסאַנאַרישע."

„וואָס, דו מיינסט פאַראַקסאַנאַראַס פון קאַס?“
„גלייך ווי“, האָט יורגען געשפּעט, „אימיצער האָט ווען געהערט
פון אַן אַנדער פאַראַקסאַנאַראַס.“

„אַבער ער, ווי איך דערמאָן זיך, האָט געהערט צו דער מעדי-
צינישער שולע פון די ראַגמאַטיקער“, האָט באַמערקט די קלוגע
קיניגן דאַלאָרעס, „און האָט דערהויפּט גע'ש'מ'ט פאַר זיינע פאַרשונ'
גען אין אַנאַטאָמיע. איז ער דאָן אויך געווען אַ מאַטעמאַטיקער?“
„די ביידע זיינען ניט סותר'דיק, מאַדאַם, ווי איך וואַלט צופּרידן
געווען צו דעמאַנסטרירן.“

„אַך, קיינער זאָגט דאָס ניט! וואַרים עס שיינט מיר באַמת אַז
איך האָב געהערט פון דעם פאַראַקסאַנאַרישן סדר פון מאַטעמאַטיק,
כאָטש, איך בין מודה, איך האָב קיינמאַל די זאַך ניט שטודירט.“
„אינדזער שולע, מאַדאַם, נעמט אַז, פאַר אַלעמען, אַז זינט די
מאַטעמאַטישע וויסנשאַפט איז אַן אַבסטראַקטע וויסנשאַפט, איז עס
אַמבעסטן איינצובויערן מיט אַ קאַנקרעטן באַווייז.“

זאָגט די קיניגן: „אַבער דאָס קלינגט גאַנץ קאַמפּליצירט.“
„עס פירט גאַנץ אַפט צו קאַמפּליצירונגען“, האָט יורגען צוגע-
געבן, „אַ דאַנק דעם אויסוואַל פון אַ פאַלשן באַווייז. אַבער די
אַקסיואַמע איז ניט ווייניקער ריכטיק.“

„קום, דאָן, און זען זיך לעבן מיר אויף דעם געלעגער אויב דו
קאַנסט עס געפינען אין דער פינסטער; און פאַרטייטש מיר כ'כעט
דיך וואָס דו מיינסט.“

„נא, מאַדאַם, מיט אַ קאַנקרעטן באַווייז מיין איך אַזא וואָס איז
אויפגעמבאַר איינעם פון די חושים — ווי דער ראיה אָדער דעם
געהער, אָדער דער באַרירונג —“

„אַך, אַך!“ האָט די קיניגן געזאָגט, „איצט פאַרשטיי איך וואָס
דו מיינסט מיט אַ קאַנקרעטן באַווייז. און כאַפּנדיק דאָס קאַן איך
פאַרשטיין אַז קאַמפּליצירונגען מוזן נאַטירלאַך אויספאַלן אויסוויילנדיג
דיק אַ פאַלשן באַווייז.“

„אַזוינאך, מאַדאַם, איז עס ערשטנס נויטיק איינצופלאַנצן אין
דיך, מיט דער קראַפט פון אַ באַווייז, אַ לעבעדיקן חוש פון דעם זונ-
דערבאַרן כאַראַקטער, און איינגשאַפטן און טונגטן, פון יעדן פון די
ציפּערן אויף וועלכע די גאַנצע וויסנשאַפט פון פאַראַקסאַנאַרישער
מאַטעמאַטיק איז באַזירט. וואַרים כּדי דורך נרינטלאַך צו איבערצייגן,
מוזן מיר אָנהייבן פון העט אונטן, ביים אָנהויב פון אַלע זאַכן.“

„איך זע“, האָט די קיניגן געזאָגט, „אָדער בעסער, איז דער

פינסטערניש קאן איך נאָר ניט זען, אָבער איך פיל עס. דיין דעה
עפענונג אינטערעסירט מיך; און דו מעגסט ווייטער אָנגיין.

„אַלזאָ א י י נ ס אָדער דער מ א נ א ד“, זאָגט יורגען,
איז דער שרש און סוף פון אַלץ: ער אַנטפלעקט דעם ערהאַבנסטן
קנופּ וואָס בינדט צוזאַמן די קייט פון געשעענישן: עס איז דער סימ-
באָל פון אידענטישקייט, פון גלייכהייט, פון עקזיסטענץ, פון שיצונג,
און פון אַלגעמיינעם האַרמאָנירן. און יורגען האָט אייפערדיק באַ-
טאָגט די שטריכן. „אין קורצן, א י י נ ס איז אַ סימבאָל
פון דער פאַראייניקונג פון זאכן: עס ברענגט אַרײַן די געבערנדיקע
טוגנט וואָס איז די אורזאַך פון אַלע קאַמבינאַציעס: און פאַלגלאַך
איז א י י נ ס אַ גוטער פּרינציפּ.“

„אדא, אד!“ האָט דאָלאָרעס געזאָגט, „איך באַוואונדער האַרציק
אַ גוטן פּרינציפּ, אָבער וואָס איז געוואָרן פון דיין קאַנקרעטן באַווייז?“
„עס איז אָנגעגרייט פאַר דיר, מאַדאַם: עס איז דאָ בלוז א י י נ
יורגען.“

„א, איך פאַרויכער דיר, איך בין נאָר ניט איבערצייגט אין דעב.
דאָד וועט די פּראַנקייט פון דיין באַווייז מיר העלפּן א י י נ ס
צו געדענקען, צי דו וועסט יאָ אָדער ניט זיך ווירקלאַך ווייזן א י י נ צ
צו זיין.“

„איצט קומט צוויי י י אָדער דער די א ד, דער אור-
שפּרונג פון קאַנטראַסטן —“

יורגען האָט דורכדרינגלאַך געהאַלטן אין דעמאָנסטרירן אַ צוויי
איז געווען אַ סימבאָל פון פאַרשידנקייט און פון אומרויאַקייט, און
פון אומאַרדונג, פאַרענדיקנדיק זיך אין צוזאַמענבראַך און פאַנאַדער-
גאַנג: און איז פאַלגלאַך געווען אַ שלעכטער פּרינציפּ. אַזוי איז דאָס
לעבן פון יעדן מענטשן פאַראומגליקט געוואָרן דורך דעם קאַמפּ צווישן
זיינע צוויי שטאַנדטיילן, זיין גוף און זיין נשמה; און אַזוי איז
דער גענוס פון צוויי האַפּנונגספּולע עלטערן היפּשלאַך פאַרמינערט
געוואָרן מיט דעם אָנקומען פון אַ צוויילינג.

דריי י י אָדער דער טריאד, פונדעסטוועגן, זינט אַלץ אין
באַשטאַנען פון דריי עקרים, האָט אַנטהאַלטן די ערהאַבנסטע מיסד
טעריעס, וועלכע יורגען האָט געהעריק מיטגעטיילט. מיר מוזן גע-
דענקען, האָט ער אָנגעמערקט, אַז זעאום האָט געטראָגן אַ דרייפאַכן
בליץ, און פאַסערדאָן אַ דרייצאַניקן צעפּטער, בשעת „אדעס“ איז באַ-
וואַכט געוואָרן פון אַ הונט מיט דריי קעפּ: דאָס איז ביילאַנג
צו די אַלמעכטיקע ברידער אַליין צוזאַמשטעלנדיק אַ דריילינג.
אַזוינאָד האָט יורגען געהאַלטן אין מיטטיילן די פאַראַקסאַגאַרישע

בארייטונג פון יעדער צאל באזונדער : און שפעטערצו האָט די קיניגן דערקלערט זיין פֿלוס פון חכמה פֿאַר איבערמענטשלאַך.

„אך, מאַדאַם, ניט אַפֿילו די חכמה פֿון אַ קיניג איז אָן אַ גרענעץ. אַ כּט, ווידערהאַל איר אַזוינאַך, איז די צאַל פֿון די גראַציעס. און ניי, אָדער דער עני אד, אויך זייענדיק דער כּפֿל פֿון דריי, דאַרף באַטראַכט ווערן פֿאַר הייליק —“

די קיניגן האָט געהאַרכואַם אויפגענומען זיין באַוווּיזן די זונדער־ באַרע איינגשאַפטן פֿון ניי. און ווען ער האָט פֿאַרענדיקט האָט זי מודה געווען אַז ניי דאַרף אָן צווייפל באַטראַכט ווערן אַלס אַ וואונדער. אָבער זי האָט צוריקגעוויזן זיינע פֿאַרגלייכונגען איז באַצוג צו די „מוזן“, די לעבנס פֿון אַ קאַזי, און וויפֿל אונטערשלאַס מאַכט אַ מלבוש.

„גיכער וועל איר שטענדיק געדענקען“, האָט זי דערקלערט, „אז קיניג יורגען פֿון עבאַניאַ איז אַ ניי־טאַגיקער וואונדער.“

„גו, מאַדאַם“, האָט יורגען געזאָגט, מיט אַ זיפֿן, „איצט אַז מיר האָבן דערגרייכט ניי, טוט מיר ליידי צו זאָגן אַז מיר האָבן אויסגעשעפט אַלע צאַלן.“

„אך, וואָס פֿאַר אַ רחמנות!“ האָט קיניגן דאַלאַרעס אויסגעשריען. „פֿונדעסטוועגן וועל איר צוגעבן די איינציקע דערקלערונג וואָס איר האָב אָפֿגעשטרייט; עס איז פֿאַראַן בלויז איינע יורגען : און דער פֿאַראַקסאַנאַרישער סדר פֿון מאַטעמאַטיק איז זיכער אַ צוציענ־דיקע לערע.“ און גלייך האָט זי אָנגעהויבן פֿלאַנעווען יורגענס צוריק קער מיט איר קיין פֿיליסטערלאַנד, אַזוי אַז זי זאָל זיך קאַנען פֿאַר פֿולקאַמענען אין די העכערע צווייגן פֿון מאַטעמאַטיק. „וואַרים דו מוזסט מיר לערנען איטעגראַלן און געאָמעטריע און אַלע אַנדערע וויסנשאַפטן איז וועלכע די צאַלן ווערן באַנוצט. מיר קאַנען איינאַר־דענען עפעס אַ פֿשרה מיט די גייסטלאַכע. דאָס איז שטענדיק מעגלאַך מיט די גייסטלאַכע פֿון פֿיליסטערלאַנד, און ווירקלאַך קאַנען די גייסטלאַכע פֿון סעספּרא באַהילפֿיק זיין יעדן איינעם אין אַלעמען. און מכת דין וואַלד־נימף, וועל איר זעלבסט שוין דערויף אויפפאַסן.“

„אָבער ניי“, זאָגט יורגען, „איר בין באַמת באַרייט גענוג פֿאַר פֿשרות ערגעץ אַנדערש : אָבער צו פֿאַרכינדן זיך מיט די גרויס־מאַכטן פֿון פֿיליסטערלאַנד איז די איינציקע זאַך וואָס איר קאַן ניט טאָן.“

„מיינסט עס טאַקע, קיניג יורגען?“ די קיניגן איז געפֿלעפט געווען.

„איר מיינ עס, מיינ טייערע, ווי איר מיינ קיין אַנדער זאַך ניט.“

איר זייט אין פילע געביטן א באוואונדערונגסווערט פאלק, און איר זייט אין אלע געביטן א שרעקלאך פאלק. טא באוואונדער איר, שרעק איר זיד, מיך איר אויס, און אז עס האלט שוין גאר שמאל, פאר אכט איר, ווארים איר זייט ניט פון מיין מין, און ווילנדיק ניט ווילנדיק טרעט מיר צו צום הארצן קעגן אייערע געזעצן, צוגלייך וואנזניקע און אפשיילאכע. נעם דיר אין אכט, פונדעסטוועגן, איר מיין גארניט צו באהויפטן. איר מעגט איך זיין גערעכט אין צושרייבן חכמה צו די געזעצן; און זיכער קאן איך ניט גיין אזוי ווייט ווי צו זאגן אז איר זייט אומגערעכט: פונדעסטוועגן, צו דערזעלכער צייט— דאס איז ווי איר פיל וועגן דעם. אזוינאך קאן איר, וואס גיי איין אויף פשרות מיט אלעם אנדערן, ניט מאכן קיין פשרות מיט פיליס טערטום. ניין, מיין געשעצטע דאלארעס, עס איז ניט קיין טוגנט, זיכער איז עס אן אינסטינקט מיינער, און איר קאן ניט אנדערש.

אפילו דאלארעס וועלכע איז געווען די קיניג פון אלע פיליס טער האט געקאנט זאגען אז דער מעגטש האט ווארהאפטק גערעדט. "עס טוט מיר לייך", האט זי געזאגט, מיט ווארער באדויערונג, "ווארים מען וואלט דיר פיל נאכגעלאפן אין פיליסטערלאנד."

"יא", האט יורגען געזאגט, "אלס א לערער פון מאטעמאטיק."

"אבער ניין, קיניג יורגען, ניט גאר פון מאטעמאטיק", האט דאך לארעס געזאגט, פארנופטיק. "אט האסטו פאעזיע, למשל! ווארים מען זאגט מיר אז דו ביסט א דיכטער, און צווישן מיין פאלק נעמען פילע פאעזיע זייער ערנסט גלויב איר. פארשטייט זיד, איר זעלבסט האב ניט צופיל צייט צו לעזן. אזוינאך קאנסטו זיין דער געקרוינטער דיכטער פון פיליסטערלאנד, אויף וואס פאר א שכירות דו ווילסט און דו קאנסט אונדז אלע לערנען דייענע געדאנקען מיטן שרייבן פון שיינע לידער וועגן זיי. און מיר ביידע קאנען זיין זייער גליקלאך צוזאמען."

"לערנען, לערנען! אט דאס רעדט פיליסטערטום, און זייער פארפירעריש אויף, דורך אן אנטציקנדיק מויל, וואס וואלט מיר אונטערגעקויפט מיט לויב און פיינע עסנס און א גרינג לעבן אויף אייביק. עס איז א זאך וואס געשעט דאך גאנץ אפט. און איר קאן בלויז ווידערהאלן אז קונסט איז ניט קיין צווייג פון פעדאגאגיק."

"עס טוט מיר ווירקלאך הארציק לייך, ווארים מאטעמאטיק אין א זייט, געפעלסטו מיר, קיניג יורגען, גלאט אלס מענטש."

"מיר טוט אויך לייך, דאלארעס. ווארים איר גיב צו מיין שוואכ קייט צו די פרויען פון פיליסטערטום."

"דו האסט מיר זיכער ניט געגעבן קיין אורזאך צו פארדעכטיקן דיר אין עפעס א שוואכקייט אין יענעם באצוג", האט דאלארעס בא-

מערקט. "די גאנצע לאנגע צייט וואס דו ביסט געווען אליין מיט מיר, און גערעדט אזוי קלוג און באוויון אזוי טיף, איד האב מורא אז נאך היינטיקער נאכט וועלן אלע אנדערע מענער מיר אויסזען מער-וויי-ניקער אויבערפלעכלאך. אָד און וויי ! איד וועל מאַרגן מסתם מיר מיינע אויגן אויסוויינען ווען דו ביסט פארשיקט אין דער שאול תחתיה. וואָרים דאָס איז וואָס די גייסטלאַכע וועלן טאָן מיט דיר, קיניג יורגען, אויף אזא גרונד אָדער אַן אנדערן, אויב דו פירסט זיך ניט אויף לויט די געזעצן פון פּיליסטערלאַנד."

"און אויף דער איינציקער פשרה קאָן איד ניט איינגיין ! אה, אָבער אַפילו איצט שוין האָב איד אַ פּלאַן ווי אזוי זיך צו רעטן פון דינע גייסטלאַכע : און פּאַלט ער דורך, באַזויג איד אַ שפרוד אויף וועלכן ס'איז זיך צו פּאַרלאָזן אין דער ערנסטער גויט. מיינע פּריי-וואַטע אנגעלעגנהייטן אזוינאך זיינען נאך אַלץ ניט אין אַ האַפּנונגס-לאָזער אָדער אַפילו אין אַ באַטריבנדער לאַגע. דער פּאַקט צווינגט מיר איצט צו באַמערקן אַן צען, אָדער דער דעקאד, איז די מאַס פונם גאַנצן, זינט עס אַנטהאַלט אַלע צוואַמענשטעלונגען און האַרמאַ-ניעס פון די צאָלן."

אזוי זיינען זיי אַנגעגאַנגען מיט זייער לערע פון מאַטעמאַטיק ביז עס איז געקומען די צייט פון יורגענס דערשיינען אויפּסניי פאַר זיינע ריכטער. און אינדערפרי האָט קיניג דאָלאָרעס געלאָזט וויסן אירע ריכטער אַז זי איז געווען צו שלעפּעריק צו זיין אַנוועזנד ביים ראַטס-פאַראַמלונג, אָבער דער מענטש איז אומבאַשטרייטבאַר געווען בלוט און פלייש, היפּשלאַך פאַרדינט אַ קיניג צו זיין, און אַלס מאַטעמאַטי-קער ניט געהאַט קיין גלייכן.

איצט אַז די פונקטן זיינען געווען אַפּגעפאַרטיקט, האָבן די ריכטער קאַנפּערירט, און יורגען איז פאַראורטיילט געוואָרן אַלס משומד אין די דרכים פון אומגעוויינשטן טעות. זיינע ריכטער זיינען געווען די גייסטלאַכע פון וועל-טינא און סעספרא און אַגעאוס, וואָס זיינען די געמער פון פּיליסטערטום.

דאָן האָט דער גייסטלאַכער פון אַגעאוס אַנגעטאן זיינע ברילן און אונטערזוכט דעם קירכלאַכן געזעץ, און דערקלערט אַז די אומגענדערונג איז דער אַנקלאַגע האָט גענויט אַפּצוטיילן יורגענען פון די אַנדערע, אין דעם אַרויפלייגן די שטראַף.

"וואָרים יעדער, נאַטירלאַך, מוז פאַרהאַפּט ווערן צו דער פאַר-געסנהייט פון זיינע עלטערן, ווי פאַרויסגעזאַגט, כדי די נביאות זאָלן מקוים ווערן, רעליגיע שמאַכט ווען נביאות ווערן ניט מקוים. איצט ווייזט זיך אַרויס אַז די אורעלטערן פון דעם פלייש און בלוט אַרעס-

טאנט זיינען געווען פון אן אנדער גלויבן ווי די פארלויפער פון די פארעלטערטע אילוועקס, און אז זיינע עלטערן האבן פארויסגעזאגט גאנץ אנדערע זאכן, און אז זייער "פארגעסנהייט געפענגעניש" האט געהייסן „גהינם“.

„איר ווייסט גאנץ ווינציק“, זאגט יורגען, „פון דער רעליגיע אין עבאניא.“

„מיר האבן עס דא פארשריבן אין דעם גרויסן ספר“, האט אים דער גייסטלאכער פון וועלטינא דאן געזאגט. — „יערעס ווארט דערפון אן א קלעק אדער א טעות.“

„דאן וועט איר זען אז דער קיניג פון עבאניא איז דער עלט-סטער פון דער קירד דארט, און טוישט איבער די נביאות ווי ס'געפעלט אים. דער געלערנטער גאלעי זאגט דאס דירעקט: און דער פארנונפ-טיקער סטעווענגאניוס איז געווען געצוואונגען ווי אומגערן איינצור-שטימען מיט אים, ווי איר וועט עס באלד אויסגעפינען אונטערזוכנדיק דעם דריטן טייל פון זיין ווייטבארימטן ניינצנטן קאפיטל.“

„ביידע גאלעי און סטעווענגאניוס זיינען מסתם געווען בארימטע אפיקורסים“, זאגט דער גייסטלאכער פון אגעאוס. „איר גלויב אז דאס איז באשלאסן געווארן איינמאל פאר אלעמען ביי דעם קירכלאכן ראט פון ארטומאר.“

„וואס!“ זאגט יורגען. דער גייסטלאכער איז אים ניט געפעלן. „איצט וועל איר וועטן, מיינע הארן“, האט יורגען פארגעזעצט, א קליין ביסל פאטראניזירנדיק, „אז איר, מיינע ווערטע, האט ניט גע-לייענט גאלעי, אדער אפילו סטעווענגאניוס, אין דעם ליכט פון פאסלערס קאמענטארן. און דאס איז עס פארוואס איר אונטערשאצט זיי.“

„איר אמווייניקסטן האב געלייענט יעדעס ווארט וואס איז ווען געשריבן פון איינעם פון די דריי“, האט געענטפערט דער גייסטלאכער פון סעספרא — „און מיט, ווי איר דארף קוים דערציילן, דער לעבע-דיקסטער פאראפשייאונג. און דער גאלעי דערהויפט, ווי איר אייל זיך איינצושטימען מיט מיין געלערנטן מיטברודער, איז דער געוואל-דיקסטער אפיקורס —“

„נו, מיין האר“, האט יורגען געזאגט, אויפגעשוידערט, „וואס אזוינס דערציילסט מיר וועגען גאלעין!“

„איר דערצייל דיר אז איר בין אויפגעבראכט געווארן ביז גאר פון זיין 'היסטאריא, דע בעלא ווענעריס' —“

„דו איבעראשסט מיך: דאך —“

„— געפלעפט פון זיין 'פארנאבאסקאדיראסקאלא' —“

„איד קאן עס קוים גלויבן; אפילו אזוינאך מוזסטו צוגעבן —
„און דערציטערט פון זיין ליבער דע אימאָראַליטאַטע מענטולע“
„מילא, צוגעבנדיק דיר דאָס פריערדיקע ווערק, מיין האַר, דאָך,
צו דערזעלבער צייט —“

„ — און ס'האַט מיך געעקלט פון זיין דע מאַראַ קאַעאונדי' —
„גוט, אָבער דאָך —“

„ — און האָב געשוידערט איבער די אומאויסשפּרעכלאַכע אָפּשיי-
לאַכקייטן פון זיין עראַטאַפּעניאַן! פון זיין סינעדיקא! און דער-
הויפט פון זיין 'עפּיפּעדעזיס'. דאָס פעסטאַפּאַטסטע און ערגסטע
ווערק, וואָס אָן שרעק איז עס ניט מעגלאַך צו לייענען —“
„דאָך קאַנסטו ניט אָפּלייקענען —“

„ — און איד האָב געלייענט אַלע אָפּווייזונגען פון דעם עקלאַפּטן
גאָלעי: ווי אויך פון זאַנכיום פּאַווענטינוס, לעליוס וויצענטינוס,
לאַנאלא, טאַמאַס ניאַמינוס, און אַכט אַנדערע פיינע מפורשים —“
„דו ביסט זייער פינקטלאַך, מיין האַר: אָבער —“

„—און. אין קורצן, אַז איד האָב געלייענט יעדעס בוך וואָס דו
קאַנסט זיך פאַרשטעלן“, זאַגט דער גייסטלאַכער פון סעספּרא.
יורגענס אַקסל האָבן זיך אויפגעהויבן ביז צו זיינע אויערן, און
יורגען האָט שטילשווייגנדיק פאַרוואַרפן מיט זיינע הענט, דלאַניעס
אַרויפצו.

„ווייל איד שפיר“, זאַגט יורגען צו זיך, „אַז דער דעאַליסט איז
צו אויספירלאַך פאַר מיר. פונדעסטוועגן, טראַכט ער אויס זיינע
פאַקטן: עס איז מיטן ציטירן פון ביכער וואָס האָבן קיינמאַל ניט
עקזיסטירט וואָס ער ווייזט אָפּ אין דער עפנטלאַך גאָלעיען וועמען
איד האָב פּריוואַט אויסגעטראַכט: און דאָס איז ניט רעכט. איצט
בלייבט בלויז איין אויסוועג יורגענען; אָבער גליקלאַכער ווייז איז דער
אויסוועג אַ זיכערער.“

„וואָס פאַרקעסטו זיך דאַרטן ביי זיך אין קעשענע ?“ פרעגט
דער אַלטער גייסטלאַכער פון אגעאוס, בליקנדיק אין אומרואיקייט.

„אהא, מענסט טאַקע נאַכפּרעגן!“ האָט יורגען אויסגעשריען. ער
האַט צעוויקלט דעם שפּורד וואָס איז אים געגעבן געוואָרן פון דעם
מייסטער פּילאָלאַג, און וואָס יורגען האָט אָפּגעהיט ווי ס'אויג איז
קאָפּ פאַר יענער צייט ווען עס איז מער נויטיק געווען ווי אַ גלאַט
צינגל. „אַ, איר אומנערעכטסטע ריכטער“, זאַגט יורגען, שטרענג.
„איצט הערט און ציטערט! 'ביים טויט פון אַרדיאַן דעם פינפטן, איז
פּעדראַ כוליאַני, וועלכער דאַרף הייסן דזשאַן דער צוואַנציקסטער, דורך

א מעות אין תשובו דערהויבן געווארן צום פויפסט־שטול אלס דושאן
דער איין־און־צוואנציגסטער!"

"האה, און וואָס האָבן מיר צו טאָן דערמיט?" האָט זיך נאָך
געפרעגט דער גייסטלאַכער פון וועל־טינאָ, מיט אויפגעהויבענע ברעך
מען. „צוליב וואָס דערצוילסטו אונדז די אומ־שייכות/דיקע זאכן?"
„וואָרים איד האָב געדענקט אז עס קאָן אייך אינטערעסירן".
האָט יורגען געזאָגט, „עס איז געווען אַ פּאַקט וואָס האָט מיר גע־
שיינט צו זיין אַמוזנאַנט. האָב איד געדענקט לאָמיד עס דערמאָנען".
„דאָן האָסטו מאָדנע געדאַנקען ביז־נאָך וועגן אַמוזאַנטקייט".
האָבן זיי אים געזאָגט. און יורגען האָט דערפילט אז אָדער ער האָט
ניט באַנוצט דעם שפּרוך ווי ס'באַדאַרף צו זיין אָדער אז זיין כּשוף
איז ניט געווען צום האַרצן די פּירער פון פּיליסטערטום.

33. זיי-געזונט צו כל־אָרים

איצט האָבן די פּיליסטער אַרויסגעפירט די געפאַנגענע. און
פאַרבאַרייט זיך צו באַשטראַפּן לויט דעם אורטייל. און זיי האָבן
דערלויבט דעם יונגן קיניג פון עבאַניאַ דורכצורעדן זיך מיט כל־אָרים.
„פאַר דיר געזונט איצט, יורגען!" זאָגט כל־אָרים, וויינענדיק
איינגעהאַלטן. „עס גייען מיר ווינציק וואָס אָן די נאַרישע ווערטער
וואָס די גייסטלאַכע פון פּיליסטערטום קאַנען איצט רעדן קעגן מיר.
אַבער די שווערהענטיקע העקערס האַקן אויס מיין בוים דאַרט, צו
קריגן געהילץ פאַר אַ בעט פון דער קיניג פון פּיליסטערלאַנד וועגן;
ווייל דאָס איז וואָס די קיניגן האָט זיי באַפוילן צו טאָן די ערשטע
זאך דעם פּרימאַרגן."

און יורגען האָט אויפגעהויבן זיינע הענט. „איר פּרויען!" האָט
ער געזאָגט, „וואָסער מאַנספאַרשוין וואָלט ווען געטראַכט פון דעם?"
„טאָ ווען מיין בוים וועט פאַלן מוז איד זיך פאַרקלויבן אין אַן
אומעטיק לאַנד וואו עס איז קיין געלעכטער ניט פאַראַן; און וואו
פאַר'הידוש'טע מתים וואַנדערן ציללאַז אַרום דורך פּעלדער פון גע־
רוכלאַזן אַספּאַדעל, און דורך הויכע טריבע פאַסאַדן פון מירטן; — די
פאַר'הידוש'טע שטילע מתים, וואָס קאַנען ניט וויינען אפילו ווי איד
טו איצט, נאָר קאַנען זיך בלוזן וואַנדערן וואָס איז דאָס אַזוינס וואָס
עס טוט זיי באַנגן. איד מוז אויך פאַרווכן פון דער לעמע, און פאַר־
נעסן אַלץ וואָס איד האָב ליב געהאַט."

"דו האָסט צו דאַנקן דער איינבילדונגס־קראַפט פון דייע אור־
עלטערן, מיין טייערע, וואָס דיין גורל איז ניט קיין ערגערע. וואָרים

איך גיי אין א מער באַרבאַרישער פאַרגעסנהייט, אין דעם גהינם פון א פּאַלק וואָס האָט צופיל געטראַכט וועגן פּלאַמען און סמאַלע, זאַנט יורגען, פאַרטרויערט. „איך זאָג דיר עס איז דער טיוול און כ'ווייס וואָס, אַפּצושטאַמען פון מאַרבידע פאַרלויפער“. און ער האָט כלאַריסן א קוש געטאָן, אויפן שטערן. „מיין טייער, טייער מיידל“, האָט ער געזאָגט, מיט אַ שלוק, „אַזוי לאַנג ווי דו געדענקסט מיר, טו עס צו גוטן.“

„יורגען“ — און זי האָט זיך געטוליעט צו אים, — „דו ביסט קיינמאָל ניט אומגוט געווען, אפילו ניט פאַר אַ רגע. יורגען, דו האָסט קיינמאָל קיין שטרענג וואָרט ניט אַרויסגערעדט צו מיר אָדער אימיצן אַנדערש, די נאַנצע צייט וואָס מיר זיינען געוועזן צוזאַמען. אַ יורגען, וועמען איך האָב ליב געהאַט ווי דו האָסט קיינעם ניט געקאַנט ליב האָבן, עס איז ניט פיל געווען וואָס יענע אַנדערע פרויען האָבן מיר איבערגעלאָזט צו פאַרגעטערן!“

„עס איז ווירקלאַך אַ רחמנות וואָס דו האָסט מיר ליב געהאַט, כלאַריס, וואָרים איך בין עס ניט ווערט געווען.“ און אין יענער ווילע האָט עס יורגען געמיינט.

„ווען אַן אַנדערער זאָל עס זאָגן, יורגען, וואָלט איך שטאַרק אויפגעבראַכט געוואָרן. און אפילו צו הערן דיר דאָס זאָגן, ערגערט מיר, וואָרים עס איז קיינמאָל ניט געווען קיין וואַלדנימף צווישן צוויי בערג וואָס האָט געהאַט אַ מאַן האַלב אַזוי קלוגנאַריש אַז ער זאָל זיך מאַכן אַזאַ גרינג האַרץ פון צייט און געלעגנהייט, מיט זיין פאַרגלעטן שוואַרצן קאַפּ שטאַלץ פאַרבייגן אויף איין זייט, און פינקלענדיק מיט זיינע חצופ'ישע ברוינע אויגן.“

און יורגען האָט זיך געוואונדערט אַז דאָס זאָל זיין דער באַגריף וואָס כלאַריס האָט געהאַט וועגן אים, און אַז אַ קאַפּריו זאָל זיין אַליץ וואָס זי געדענקט וועגן אים. און ער איז געווען טאַפּלט זיכער אַז קיין פרוי קימערט זיך ניט צו פאַרשטיין דעם מאַן וואָס זי דערוויילט ליב צו האָבן און צערטלען און שקלאַפּן פאַר אים.

„אַ מיין טייערע“, זאָגט יורגען, „אַבער איך האָב דיר ליב געהאַט, און מיין האַרץ איז הויל וואַסער איצט ווי דו ווערסט אוועקגענומען פון מיר : און צו געדענקען דייע גענגלאַך און דעם פאַרגעניגן וואָס איך האָב געהאַט פון זיי וועט זיין אַ גרויסער און שאַרפער ווייטיק אין דעם גרויסן אויסדויער פון דער קינפטיקייט. אַ, ניט מיט קיין העלדישער ליבע האָב איך דיר ליב געהאַט, אויך ניט מיט קיין פאַרווירונג און ערהאַבענע טרוימען, ווי אויך ניט מיט צופיל רייד ;

נאָר מיט אַ ליבע פאַסיק פאַר מיין שטאַנד, מיט אַ שטילער און
הערצלאַכער ליבע.

„און מוזסטו פאַרזוכן, בשעת איד שטאַרב, צו פאַסן דיין
קומער איבער מיר אין די ריכטיקע ווערטער?“ פּרעגט זי אים,
שמיילענדיק זייער פאַרטרויערט, „אַבער עס מאַכט ניט: דו ביסט
יורגען, און איד האָב דיר ליב געהאַט. און איד בין צופרידן וואָס איד
וועל גאַרניט וויסן וועגן דעם ווען אין דעם גרויסן אויסרויער פון דער
קינפטיקייט וועסטו דערציילן אזויפיל אַנדערע פרויען וועגן וואָס עס
איז געזאַגט געוואָרן פון זאַראַבאַזיאַום און פּטאַלעמאָפּיטער, און ווען
דו וועסט פּאַזירן און ראַמאַנסירן פון זייער פאַרגעניגן וועגן, וואָרים
באַלד וועל איד האָבן פאַרזוכט פון דער לעטע: און באַלד וועל איד
האַבן פאַרגעסן אין דיר, קיניג יורגען, און דעם גאַנצן גענוס וואָס איד
האַב געהאַט פון דיר, און דעם גאַנצן שטאַלץ און די גאַנצע ליבע
וואָס איד האָב געפילט צו דיר, קיניג יורגען, וואָס האַסט מיר אזויפיל
ליב געהאַט ווי דו ביסט פּעאיק געווען.“

„פאַרוואָס, וועט ליבע אויך אַנגיין דענקסטו אין הניכם?“ פּרעגט
ער זי, מיט אַ צעווייטיקטן שמייל.

„ליבע וועט אַנגיין, האָט זי געענטפּערט, „וואו נאָר דו וועסט
זיין, קיניג יורגען, און עס וועלן דאָרט זיין פרויען צוצוהערן זיד, און
צום סוף וועט דאָרט זיין אַ באַב־שטעקן אַ פרוי, אין אַ שייטל.“
„עס טוט מיר לייד —“ האָט ער געזאַגט. „און דאָך האָב איד
דיר ליב געהאַט, כלאַרים.“

„דאָס איז מיין טרייסט איצט. און באַלד וועט זיין דער טייד פון
פאַרגעסנהייט, לעטע, איד האָב גרעסערן צוטרוי צו דער לעטע. און
דאָך קאָן איד זיד ניט ווערן פון ליב האָבן דיר, יורגען, צו וועמען איד
האַב קיין צוטרוי ניט.“

ער האָט ווידערזאָגט געזאַגט: „איד בין עס ניט ווערט.“
זיי האָבן זיד צוקושט. דאָן איז יעדער פון זיי געבראַכט געוואָרן
צו דער געהעריקער פאַרהאַפּטונג.

און טרערן זיינען געשטאַנען אין די אויגן פון יורגענען, וועלכער
איז ניט געווען געוואוינט צו וויינען: און ער האָט אינגאַנצן ניט
געטראַכט וועגן וואָס עס וועט געשען מיט אים, נאָך בלויז וועגן דער
און יענער קליינער נישטיקער זאך וואָס וואָלט געווען געפאַלן זיין
כלאַרים זאָל יורגען עס געווען טאָן, און וואָס יורגען האָט צוליב איין
אורזאָך אָדער אַן אַנדערער געלאָזט אומגעטאָן.

„איד בין קיינמאָל ניט געווען אומגוט צו איר, זאָגט זי! אדו,
אַבער איד האָב דאָך געקאַנט זיין אזויפיל בעסער, און איצט וועל

איך זי מער קיינמאל ניט זען, ווי אויך מער קיינמאל ניט קאנען אויפוועקן קיין אנטציקונג און באוואונדערונג אין יענע ליכטיקע צארטע אויגן וואָס האָבן אין מיר קיין חסרון ניט געזען! מילא, אָבער עס איז זיכער אַ טרויסט וואָס זי ווייסט ניט ווי איך האָב זיך אָפּגעגעבן די לעצטע נאַכט, וואָס איז איר פּאַרבליבן צו לעבן, מיט קנעלן מאַטעמאַטיק.

און דאָן האָט זיך יורגען געוואונדערט ווי אַזוי וועט ער אָפּגע- שיקט ווערן אין דעם גהינם פון זיינע עלטערן? און ווען די פּיליס- טער האָבן אים באַוויזן אויף וואָס פאַר אַן אַרט זיי האָבן גערעכנט אויסצופירן זייער אורטייל האָט ער זיך געוואונדערט אויף זיין איי- גענער טעמפּקייט.

„וואָרים איך האָב זיך געמעגט פאַרשטעלן אַז אַזוי וועט עס געשען“, האָט יורגען געזאָגט. „און דאָך איז ווי שטענדיק פאַראַן אַן איינפאַכקייט אין די מעטאָדן פון די פּיליסטער וואָס איז אומ- דענקבאַר פאַר ווירקלאַך דורכגעטריבענע יונגען. און אויך ווי שטענ- דיק זיינען די מעטאָדן אומ'יושר'דיק אין באַצוג צו אונדז, כיטער יונגען. מילא, איך בין באַרייט צו פאַרזוכן יעדן געטראַנק איינמאַל: אָבער דאָס פונדעסטוועגן איז אַן אומגעהייער שוידערלאַכער פּלאַן: און עס וואונדערט מיך צי איך האָב מוט גענוג עס איבערטראַגן?“

דאָן, ווי ער איז געשטאַנען באַטראַכטנדיק דעם ענין, איז אַ באַאמטער געקומען אין איילעניש. ער האָט געבראַכט מיט זיך דריי גרויסע צונויפגעראַלטע פאַרמעטן, מיט זיגלען און באַנטן און אַלץ אין אָרדנונג: און דאָס איז געווען יורגענס באַגאָדיוקונג און יורגענס נאָמינאַציע אַלס געקרוינטער דיכטער פון פּיליסטערלאַנד און יורגענס באַשטימונג אַלס הויף־מאַטעמאַטיקער.

דער באַאמטער האָט אויך געבראַכט אַ בריוו פון קייניגן דאָלאַרעס, און יורגען האָט געלייענט מיט אַ פאַרקנייטשטן שמערו.

„באַדענק זיך איצט וואָס פאַר שפּאַס עס וואַלט געווען צו פאַר- בלענדן יעדן איינעם די אויגן מיט דעם נלומר'שטן צופאַסן זיך צו אונזערע געזעצן!“ האָט דער בריוו זיך געלעזן, און דאָס אַלץ: דאָקאָרעס איז ווירקלאַך געווען אַ קלוגע פּרוי. דאָך איז דאָרט געווען אַ צושריפט. „וואָרים מיר וואַלטן געקאָנט זיין גליקלאַך!“ האָט דער פּאַסטקריפט זיך געלעזן.

און יורגען האָט געקוקט צום וואַלד, וואו מענטשן האָבן צעזענט אַ גרויסן רעמב. און יורגען האָט אַ וואוילן לאַך געטאָן, און מיט פיינער באַדאַכטזאַמקייט האָט ער צעריסן דער קייניגס בריוו אין קליינע פּאַסיקלאַך. דאָן האָט ער מאַיעסטעטיש אַ נעם געטאָן די

פארמעטן, און אויסגעפונען אז זיי זיינען אזוי שטייף געווען אז ער האָט זיי ניט געקאָנט צערייסן. דאָס האָט געשיינט צו זיין אויסער געוויינלאַך לעפּיש, וואָרים יורגענס אומפאַסיקער פאַרווד צו צערייסן די פאַרמעטן האָט פאַרמינערט די ווירדע פון זיין גרויסמוטיקן זעלבסטאַפּפער : ער האָט אַפילו פאַררעכטיקט איינעם פון די וועכער טער אין שטייכלען. אזוינאָך איז אים גאַרניט פאַרבליבן ווי אויפגעבן איצט דאָס אומזיסטיקע רייסן און צופן, און צופרידנשטעלן זיך מיט צונויפקנייטשן די פאַרמעטן.

„דאָס איז מיין ענטפער“, האָט יורגען געזאָגט, העלריש, און מיט געוויסן שטאַלץ וועגן זיך, אָבער אַלץ נאָך אַ ביסל צעקלויצעט פון דער אומנומיטיקער שטייפיקייט פון די פאַרמעטן.

דאָן האָט יורגען אויסגערופן אַ זייגעזונט צו דעם געפאַלענעם לויקע און פאַראַכטלאַך האָט ער זיך אָפגעזעגנט מיט די פיליכטער און זייערע פלענער. דאָן האָט ער זיך אונטערוואָרפן זייערע פלענער. אזוינאָך איז עס אָן אַ שום ספּעציעלן פּראָטעסט קעגן דעם וואָס יורגען איז אָפגעשיקט געוואָרן אין דער שאַל תּחתיא, און איז געליפערט געווען אין דעם גהינם פון זיינע אורעלטערן, צוויי טעג פאַר וויינאַכט.

34. ווי קייסער יורגען האָט העליש פאַרבראַכט

איצט דערציילט די מעשה ווי די טייוואַלים פון גהינם זיינען געווען אין איינער פון זייערע קירכן פּראָווענדיק וויינאַכט אויף אַזאַ אַרט ווי די טייוואַלים ריכטן אָפּ דעם יום טוב : און ווי יורגען איז אַריינגעפאַלן דורך אַ פאַלטיר אין פאַרזאַמלונג-צימער ; און ווי ער האָט דערזען און זיך פאַרוואַנדערט וועגן די באַשעפענישן וואָס האָבן באַוואוינט דאָס פּלאַץ. וואָרים צו אים זיינען נאָך די וויינאַכטס דינסטן געקומען אַלץ אַזעלכע טייוואַלים ווי זיינע אורעלטערן האָבן פאַרויסגעזאָגט, און ניט מיט קיין האָר אָדער שופּ אָדער קלוי האָבן זיי זיך אונטערשיידן פון דעם ערגסטן וואָס אימיצער האָט געקאָנט זיך פאַרשטעלן.

„אַנאַטאָמיע איז אין דער געגנט אַפילו מער קוידעריש ווי אין קאָקאָאין“, איז געווען יורגענס ערשט נאָכדענקען. אָבער די ערשטע זאך וואָס די טייוואַלים האָבן געטאָן איז געווען צו באַזוכן יורגענען זייער פאַרויכטיק, כדי פעסטצושטעלן אז ער האָט ניט אַריינגעבראַכט קיין וואַסער אין גהינם.

„איצט, ווער אַ שטייגער קאַנסטו זיין, וואָס קומט צו אונדז אַ לעבעדיקער, אין אַ פיין העמד וועמעס גלייכן מיר האָבן קיינמאַל

פריער ניט געווען? "האָט דיטיקאן געפרעגט. ער האָט געהאָט אַ קאָפּ פון אַ טיגער, אָבער אויסערדעם דאָס אויסזען פון אַ גרויסן פויגל, מיט גלאַנציקע פּעדערן און פיר פּיס : זיין נאַסן איז געווען געל, זיין גוף גרין, און זיינע פּיס שוואַרץ.

"עס וואָלט ניט געווען אויפריכטיק געהאַנדלט מיט אייך צו לייקענען אַז איר בין דער קייסער פון נומאַריאַ", האָט יורגען געזאָגט, פאַרגרעסערנדיק עטוואָס זיין ראַנג.

איצט האָט זיך אָפּגערופן אמעמאן, אינם אויסזען פון אַ ריקן חלב־קאַלירטן וואָרם, שפּאַנענדיק אויף אַן אויפגעשטעלטן עק וואָס האָט גענלאָנצט ווי דער עק פון אַ גליוואָרם. ער האָט ניט געהאַט קיין פּיס, נאָר אונטער זיין שנויץ זיינען געווען צוויי קורצע הענט, און אויף דער פּלייצע אַזעלכע באַרשטהאַר ווי ס'וואַקסן אויף יאָזשן.

"אָבער מיר זיינען גראַד פאַרפּלייצט פון קייסאַרים", האָט אמע־מאן געזאָגט, קווינקלענדיק, "און מיר האָבן זיך גענוג אויסצושטיין פון זייערע פאַרבּרעכנס. ביסטו געווען אַ זייער בייזער הערשער?" "קיינמאַל זינט איר בין געוואָרן קייסער", האָט יורגען גע־ענטפּערט, "האַט אימיצער פון מיינע אונטערטעניקע ניט אַרויסגע־רערט זיך מיט קיין שלעכט וואַיני קעגן מיר. טאָ ליגט זיך עס אויפן שכל אַז איר האָב ניט קיין שום ערנסטע אורזאַד פאַרוואָס זיך צו טאַדלען".

"דיין געוויסן, דאָן, פאַדערט ניט אַז דו זאָלסט באַשטראַפּט ווערן?"

"מיינ געוויסן איז צו גוט דערצויגן, מיינע האַרן, איינצו־עקשנ'ען זיך אויף וואָס ניט איז."

"דו פאַרלאַנגסט אַפּילו ניט קיין מאַטערנישן?"

"נו, איר ניב צו אַז איר האָב דערוואַרט עפעס פון דעם מין, אָבער פונדעסטוועגן וועל איר זיך ניט איינ'עקשנ'ען", האָט יורגען געזאָגט, טשאַקנדיק. "ניין איר וועל זיך גאַנץ צופּרידנשטעלן אַפּילו אויב איר זאָלט מיר גאָר ניט פייניקן."

און דאָן האָט דער המון זיך געמאַכט אַ גאַנצן צימעס פון יורגענען.

"וואַרים עס איז אויסערגעוויינלאַך גוט צו האָבן ווינציקסטן איין אומפּרעטענציעז און אומדיקטאַטאַריש מענטשלאַך וועזן אין גהינם, קיינער פאַלט קיינמאַל ניט אַריין צו אונדו סידדן אומגעווייניג לאַך שטאַלצע און געוויסנהאַפּטע נייסטער, וועמעס באַרימערין איז אומדערטרענגלאַך, און וועמעס פאַדערונגען זיינען סקאַנדאַליעזן."

"ווי קאָן דאָס זיין?"

„ס'הייסט, מיר דארפן זיי באשטרעפן. נאטירלאך ווערן זיי
ניט געהערקט באשטרעפט ביז זיי זיינען איבערצייגט אז וואס עס
געשעט מיט זיי איז גענוי און ריכטיק. און דו באגרייפסט ניט
וואסערע געברענטע לייך, טענה'ן זיי, זייער איבערמעסיקע רשעות
האָט פארדינט, גלייך ווי דאָס וואָס זיי האָבן געטאָן אָדער געלאָזט
אומגעטאָן קאָן מעגלאַך אויסמאַכן אימיצן. און דאָס פלאַנעווען פון די
פייניקונגען מאַטערט אונדז אויס.“

„אַבער פאַרוואָס ווערט דאָס פלאַץ אָנגערופן דער גהינם פון
מיינע עלטערן?“

„ווייל דינע אורעלטערן האָבן עס אויפגעבויט אין זייערע טרויר-
מען.“ האָבן זיי אים געזאָגט „אויסן שטאַלץ וואָס האָט זיי געפירט
צום גלויבן אז דאָס וואָס זיי האָבן געטאָן איז געווען פון גענוגנדר
וויכטיקייט צו פאַרדינען שטראַף. אָדער אזוי וויניקסטן האָבן מיר
געהערט: אָבער אויב דו ווילסט וויסן דעם ריינעם אמת מוזסטו גיין
צו אונדזער זידן קיין באַראַטום.“

„דאָן וועל איך. און באַוואוינען מיינע אייגענע זיידעס, און אַלע
אורעלטערן מיינע פון פאַרצייטנס, דאָס גרויע פלאַץ?“

„אַלע די וואָס ווערן געבוירן מיט וואָס זיי רופן אָן געוויסן קומען
אַהערצו.“ האָבן די טייוואַלים געזאָגט. „דענקסטו אז דו וואָלסט זיי
געקאָנט איבערערעדן צו גיין ערגעץ אַנדערש? וואַרים אין אזא פאַל
וואָלטן מיר דיר זייער דאַנקבאַר געווען. זייער איבערנעמען זיך איז
רחמנות'דיק: אָבער עס איז אויך אַן אַנטשעפעניש, ווייל עס שטערט
אונדז פון אַפרוען זיך.“

„פילייכט קאָן איך אייך העלפן קריגן גערעכטיקייט, און זיכער
איז דער פאַרזוד צו קריגן גערעכטיקייט פאַר אייך מיין קייסערלאַכע
פליכט. אָבער ווער רעגירט דאָס לאַנד?“

זיי האָבן אים דערציילט ווי אזוי דער גהינם איז צעטיילט אין
פירשטנטומס וואָס האָבן געהאַט פאַר נובערנאַטאָרן לויפערן און בעל
זבוב'ן און בליעל'ן און פלעגעטאָנען: אָבער אז איבער אַלע איז געווען
דער זיידע שטן, וועלכער האָט געוואוינט אין שוואַרצן הויז אין
באַראַטום.

„גוט, איך וויל גלייכער.“ זאָגט יורגען, „פאַרהאַנדלען דירעקט
מיט אייער עלטסטן, באַזונדערס אויב ער קאָן דערקלערן דעם משפט
המלוכה פון דעם פאַריקטן און פינסטערן לאַנד. זאָל אימיצער פון
אייך מיר פירן צו אים אויף אזא אומן ווי עס פאַסט פאַר אַ קייסער.“
אזוינאָך האָט קאַנאַנאַסטא געבראַכט אַ טאַטשקע, און יורגען
איז אַריינגעקראָכן, און קאַנאַנאַסטא האָט אים אוועקגעקייקלט. קא-

נאנאסטא איז עפעס ענלאך געווען צו אן אָס, אָבער פיל ענלאכער
צו אַ קאָץ, און זיינע האָר זיינען געווען געקרייזלט.

און ווי זיי זיינען געקומען דורך באַראַזמא, אַ זייער אומבאַקוועם
פלאַץ וואו די פאַרפלוכטע האָבן געלעבט אין מאַטערנישן, וועמען
אַנדערש זאָל יורגען דערזען ווי זיין אייגענעם פאָטער, קאַטה, דער
זון פון סמאָיט און שטיינאוואָר, שטייענדיק דאָרטן, קייענדיק זיינע
לאַנגע וואָנסן אינמיטן פון אַ באַזונדערס הויכן פלאַם.

„גיב זיך אַ שטעל אָפּ פאַר אַ רגע!“ זאָגט יורגען צו זיין וואָר.

„אָר, אָבער דאָס איז די ערנסטע בריאה אין גאַנצן גהינם!“
האַט קאנאנאסטא אויסגעשריען; „און אַ בריאה וואָס איז באַז אופו
ניט צופרידנצושטעלן!“

„קיינער ווייסט עס ניט בעסער ווי איך“, זאָגט יורגען.

און יורגען האָט העפלאַך אָפּגעגעבן זיין פאָטער אַ גאַט־העלף,
אָבער קאַטה האָט ניט דערקענט דעם ספּריטנעם יונגן קייסער פון
נומאַריא, וואָס האָט זיך אַרומגעשלעפט איבערן גהינם אין אַ טאַטשקע
„קענסטו מיך ניט, הייסט עס?“ זאָגט יורגען.

„ווי זאָל איך דיך קענען ווען איך האָב דיך פריער קיינמאָל ניט
געזען?“ האָט קאַטה געענטפערט, אויפּרעגנבאַר.

און יורגען האָט ניט געמאַכט קיין וועזן פון דעם: ווייל ער
האַט געוואוסט אַז ער און זיין פאָטער קאָנען קיינמאָל ניט איינשטימען
אין גאַרניט. טאָ האָט יורגען געשוויגן דאָס מאָל, און קאנאנאסטא
האַט אים געקייקלט דורכן גרויען דעמער, אַראָפּנידערנדיק אַלעמאָל
טיפער און נאָך טיפער אין דעם פלאַכלאַנד פון גהינם, ביז זיי זיינען
אַנגעקומען קיין באַראַטום.

35. וואָס דער זיידע שטן האָט באַריכט

קינפטיק דערציילט די מעשה ווי דריי אונטערע טייוואַלים האָבן
געמאַכט אַ רעש מיט שפילן אויף זאַקפּיפלאַד ווי יורגען איז אַריין
אין דעם שוואַרצן הויז פון באַראַטום דורכצורעדן זיך מיטן זיידע שטן.
דער שטן איז געווען ווי אַ מאַז פון זעכציג, אָדער פיליכט צוויי-
און־זעכציג, אין אַלץ אויסער וואָס ער איז געווען באַדעקט מיט גרויער
פעל, און האָט געהאַט הערנער ווי פון אַ הירש. ער האָט געטראָגן
אַן אונטער־לאַפּן פון זייער טונקל גרוי, און איז געזעסן אין אַ שטול
פון שוואַרצן מירמל, אויף אַ בעלעמער: זיין האָריקער עק, וואָס איז
געווען געריכט ווי ביי אַ וועווערקע, האָט אומרויאַק געפאַכט איבער
זיין קאַפּ ווי ער האָט געקוקט אויף יורגענען, ניט רעדנדיק, און ניט
אַפווענדנדיק זיין געדאַנק פון אַן אוראַלער מחשבה. און זיינע

אויגן זיינען געווען ווי ליכט שיינענדיק אויף קליינע ריטשמעלאך טינט, ווארים זיי האבן ניט געהאט קיין ווייסלען אין זיד.
„וואס איז דער באדייט פון דעם פאריקטן לאנד ?“ זאגט יורגען.
אריינשפרינגענדיק אין סאמע געדיכטן. „עס האט קיין זין, און קיין שום יושר ניט.“

„אד“, האט דער שטן געענטפערט, אין זיין מאדנער הייזעריקער שטיב, „מענסט עס נאכאמאל זאגן : און איד האב דאסזעלבע טאקע מיין ווייב געזאגט ערשט לעצטן זונט.“
„דו האסט א ווייב נאר !“ זאגט יורגען, וועלכער איז שטענדיק פארינטערעסירט געווען אין אזעלכע זאכן. „גו, עס פארשטייט זיד ! סיי אלס קריסט און אלס פארהייראטער מאן, האב איד באדארפט פארשטיין אז דאס איז געווען דעם שטנ'ס פליכט. און ווי גייט עס דיר מיט איר ?“

„נאנץ גוט“, זאגט דער זידע שטן : „אבער זי פארשטייט מיך ניט.“
„et tu Brute?“ זאגט יורגען.

„און וואס מיינט דאס ?“
„עס איז אז אויסדרוק וואס באדייט דערשטוינונג איבער א פאר-פאל אז א פארנלייך אבער אין גהינם שיינט אלץ צו זיין נאנץ פרעמד, און דאס פלאץ איז אינגאנצן ניט דאס וואס עס האבן געדרונגען די גייסטלאכע און די בישאפס און די קארדינאלן וועלכע פלעגן מיך האלטן אין איין מונטערן אין מיין פיינעם פאלאץ אין ברעשו.“
„און וואו האסטו געזאגט איז דער פאלאץ ?“

„אין נומאריא, וואו איד בין קייסער יורגען. און איד דארף דיר ניט באליידיקן דערקלערנדיק אז ברעשו איז מיין הויפטשטאט, און איז באוואוסט פאר איר פאבריצירן לייזונט און געוואנט און הענטשקעס און צירשטיינדלאך און בראנפן, כאטש די מערסטע פון מיינע אונטערטאנען זיינען באשעפטיקט מיט פי און לאנדווירט-שאפט.“

„פארשטייט זיד אז ניט : ווארים איד האב שטודירט געאגראף, פיע, און עס איז גאנץ אפט, יורגען, ווי איד האב געהערט וועגן דיר, כאטש קיינמאל ניט פון דיין האבן געווען א קייסער.“

„האב איד ניט געזאגט אז דאס פלאץ איז ניט געקומען אין באריר מיט נייע געדאנקען ?“

„אד, אבער דו מוזסט געדענקען אז באזינטע מענטשן מידן אויס דעם גהינם. אויסערדעם שטערט אונדז די מלחמה מיטן הימל צו טראכטן פון אנדערע זאכן. יערנפאלס, דו קיניג יורגען, מיט וואס

פארא אוואקאריטעט שטעלסטו קשיות דעם שטן, אין שטנ'ס היים ?
„איך האב געהערט דאס ווארט וואס דער אייזל האט גערעדט
מיט דער קאץ“, האט יורגען געענטפערט ; ווארים ער האט זיך דער
מאנט נאך פלוצים אין וואס מערלין האט אים באוויזן.

דער זיידע שטן האט באגרייפנדיק צוגעשאקלט. „געלויבט זאל
זיין סעט און באסט ! און זאל זיך זייער מאכט פארמערן. דאס, קיין
סער, איז ווי אזוי מיין קיניגרייך איז אנטשטאנען“.

דאן האט דער שטן, אויפגעזעצט און סוכנע אין זיין הויכן מירמל
שטול, דערקלערט ווי ער און דאס גאנצע גוט און די אלע העלישע
פריסטער-הערשאפטן איבער וועלכע ער האט רעגירט זיינען „עקסטעמ-
פארע“ באשאפן געווארן פון קאשטשעיען, כלומר'שט נאכצוגעבן דעם
שטאלץ פון יורגענס אורעלטערן. „ווארים זיי זיינען איבערמעסיק
שטאלץ געווען מיט זייערע זינד. און קאשטשעיע האט עפעס באמערקט
די „ערד“ איינמאל, מיט דייע אורעלטערן ארומשפאנענדיק איבער
איר טריאומפירנדיק אין דער אומגעהייערקייט פון זייערע זינד און
אין די שוידערלאכע שטראפן וואס זיי האבן דערווארט אלס באלוי-
נונג. אלזא, קאשטשעיע וועט כמעט אלץ טאן צופרידנצושטעלן גדלות,
ווארים שטאלץ צו זיין איז איינע פון די צוויי זאכן וואס זיינען
אוממעגלאך פאר קאשטשעיען. איז עס אים געפאלן, א, נאך ווי
געפאלן : אז נאכדעם ווי ער האט געהאט געטריבן זיין ביסל שפאס,
האט ער באשאפן זיין גהינס „עקסטעמפארע“, און האט עס
געמאכט פאר פונקט אזא פלאץ ווי דייע עלטערן האבן זיך פארגע-
שטעלט עס דארף זיין, כדי כלומר'שט נאכצוגעבן דעם שטאלץ פון
דייע אורעלטערן“.

„און פארוואס איז שטאלץ אוממעגלאך פאר קאשטשעיען ?
„ווייל ער האט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען : און טאג ווי נאכט
באטראכט ער זאכן ווי זיי זיינען, ניט האבנדיק קיין אנדער זאך צו
באטראכטן. ווי זשע קאן קאשטשעיע זיין שטאלץ ?“

„איך זע, עס איז ווי איך וואלט פארהאפט געווארן אין א קעמערל
וואו עס וואלט גארניט געווען, לחלוטין גארניט, אויסער מייע פערזן.
עס שוידערט מיך צו דענקען וועגן דעם ! אבער וואס איז די אנדערע
זאך וואס איז אוממעגלאך פאר קאשטשעיען ?“

„איך ווייס ניט. עס איז עפעס וואס טרעט ניט אריין אין גהינס.“
„נו, הלואי וואלט איך אויך קיינמאל ניט געווען אריינגעטראגן
אהערצו, און איצט מוזסטו מיר באהילפיק זיין ארויסצוקריכן פון דעם
פינסטערן פלאץ.“

„און פארוואס מוז איך דיר באהילפיק זיין ?“

„ווייל“, האָט יורגען געזאָגט, און ער האָט אַרויסגעשלעפט דעם שפרוד פון דעם מייסטער פילאָלאָג, „ווייל ביים טויט פון אַדריאן דעם פינפטן, איז פּעדראָ כוליאני, וועלכער דאַרף הייסן דזשאַן דער צוואַנציגסטער, דורך אַ טעות אין חשבון דערהויבן געוואָרן צום פּויפּסט שטול אַלס דזשאַן דער איינ-און-צוואַנציגסטער. געפינסטו ניט מיין אורזאָד פאַר גענוגנד?“

„ניין“, האָט דער זיידע שטן געזאָגט, נאָר איבערלייגן זיך, „איד קאָן ניט זאָגן אַז יאָ. אָבער דאַן גייען דאָך פּויפּסטן אין הימל אַרײַן. עס איז אַנגענומען אַז עס זעט אויס בעסער, אַרום און אַרום, און דערהויפּט ביי מיינע לאַנדסלייט, אויף ווי ווייט פילע פּויפּסטן זיינען געווען פאַרדעכטיקט אין סימפּאַטיזירן מיט הימלשקיט. טאָ לאָזן מיר קיינעם פון זיי אין גהינם ניט אַרײַן, כדי צו זיין זיכער, איצט אַז מיר האַלטן מלחמה. פּאַלגלאָד, קאָן איד ניט אורטיילן איבער פּויפּסטן און זייערע אַנגעלעגנהייטן, ווי איד פּרעטענדירט ניט איד.“

און יורגען האָט דערשפּירט אַז ווידער האָט ער באַנוצט דעם שפרוד אומריכטיק אָדער אַז ער איז מאַכטלאָז געווען צו רעטן מענטשן פונם שטן. „אָבער ווער וואָלט געווען געדענקט“, האָט ער רעפּלעקט טירט, „אַז דער זיידע שטן איז געווען אַזאַ איינפאַך אַלט באַשע-פעניש!“

„ווי לאַנג, דאַן, מוז איד דאָ פאַרבלייבן?“ פּרעגט יורגען, נאָך אַ באַטריבטער הפסקה.

„איד ווייס ניט“, ענטפּערט דער שטן. „עס מוז זיך אינגאַנצן ווענדן אין דעם וואָס דיין פּאָטער דענקט דאַריבער —“ „אָבער וואָס האָט ער צו טאָן דערמיט?“

„— זינט איד און דאָס גאַנצע קלאַפּערגעצייג דאָ זיינען דיין פּאָטערס לעכערלאַכע באַגריפּן, ווי דו האָסט אַזוי אָפט באַוווּזן דורך לאַגיק. און עס איז קוים מעגלאַך אַז אַזאַ ביטרער יונג ווי דו זאָל מאַכן אַ טעות.“

„נח, פאַרשטייט זיך, דאָס איז אוממעגלאַך“, זאָגט יורגען. „נח, דער ענין איז אַ נאַנץ פאַרפּלאַנטערטער. אָבער איד בין באַרייט צו פאַרזוכן יעדן געטראַנק איינמאַל : און איד וועל שוין זען צו קריגן גערעכטיקייט ווײַל-איז, אפילו אין דעם אומגעזונטן פּלאַץ וואו מיין פּאָטערס לעכערלאַכע באַגריפּן זיינען דער א מ ת.“

אַזוי האָט יורגען פאַרלאָזט דאָס שוואַרצע הויז פון באַראַטום : און יורגען האָט אויך פאַרלאָזט דעם זיידע שטן, אויפגעזעצט און סומנע אין זיין הויכן מירמל שטול, און מיט זיינע אויגן פינקלענדיק אין דעם בלאַסן שייץ, ווי ער איז געזעסן דאָרט שאַרנדיק מיט זיין

ווייבן האַריןן עק, און ניט צומאַל אַפּווענדנדיק זיין געדאַנק פון אַ אורזאַלטער מחשבה.

36. פאַרוואָס קאָטה איז ווידערשפּראַכן געוואָרן

דאַן האָט זיך יורגען צוריקגעקערט קיין באַראַזמא, וואו קאָטה, דער זון פון סמאָיט און שטיינוואַר, איז געוויסנהאַפּט געשטאַנען אינמיטן דעם גרעסטן און היציקסטן פּלאַס וואָס ער האָט זיך גע- קאָנט פאַרשטעלן, און האָט געזיךלט די אויסגעמאַטערטע טייוואָלים וועלכע האָבן אים געפייניקט, ווייל די געברענטע לייך וואָס זיי האָבן אים אָנגעטאָן זיינען ניט גענוג געווען פאַר קאָטהס רשעות.

און יורגען האָט אויסגעשריען צו זיין פאָטער: „דער צעלאַזענער טייוול קאנאנאַסטא האָט דיר געזאָגט אַז איד בין געווען דער קייסער פון נומאַריאַ, און איד לייקן עס אפילו איצט ניט אָפּ. אָבער שפּירסטו ניט אַז איד בין אויך דיין זון יורגען?“

„זע נאָר, עס איז טאַקע אַזוי“, האָט קאָטה געזאָגט, „איצט אַז איד קוק זיך איין אינם ליידאַק, און ווי אַזוי ביסטו, יורגען, געוואָרן אַ קייסער?“

„נו, מיין האַר, און איז דאָס אַ פּלאַץ פאַר אַרומערדן אַזעלכע ערדישע ווירדיקייטן? איד בין דערשטוינט אַז דיין געדאַנק זאָל זיך נאָך אַלץ פאַרנעמען מיט אַזעלכע הבל הבלים אפילו דאָ אין געברענטע לייך.“

„אָבער עס איז אומגעהעריקע מאַטערנישן, יורגען, אַזעלכע וואָס דערלייזן ניט מיין געוויסן, עס איז ניטאָ קיין גערעכטיקייט אין דעם פּלאַץ, און קיין אופן ווי צו קריגן גערעכטיקייט, וואָרים די פּוילע טייוואָלים נעמען ניט ערנסט וואָס איד בין באַגאַנגען, און זיי מאַכן זיך בלוז ווי זיי באַשטראָפּן מיך, און אַזוינאָך פאַרבלייבט מיין גע- וויסן אומבאַפּרידיקט.“

„אָבער הער, פאָטער, איד האָב גערעדט מיט זיי, און זיי שיינען צו דענקען אַז דייןע פאַרברעכנס זיינען ניט מי יודע ווייס וואָס, נאָך אַלעמען.“

קאָטה איז ווי געוויינלאַך אויפגעקאַכט געוואָרן. „איד וויל דיר געבן צו וויסן אַז איד האָב דערמאָרדט אַכט מענטשן פאַר נאָרניט, און געהאַלטן פינף אַנדערע בשעת זיי זיינען דערמאָרדט געוואָרן. איד פיר אונטער דעם סכּום פון אַזעלכע זינד אַלס צען און אַ האַלב מער- דערייען, און פאַר דעם פאַדערט מיין געוויסן אַז איד זאָל ווערן באַשטראָפּט.“

„אך, אָבער דאָס, פאַטער, איז געשען מיט פּופציק יאָר צוריק
אָדער מער, און די מענטשן וואָלטן איצט געווען טויט אַלנפאַלס, איז
ווי דו זעסט מאַכט עס איצט ניט אויס.“
„איך האָב זיך אַרומגעשלאָפּט מיט פּרויען, מיט איך ווייס אַליין
ניט וויפל פּרויען.“

יורגען האָט אַ שאַקל געטאָן מיטן קאַפּ. „דאָס איז אויפּטרייסלענ-
דיקע ניים פאַר אַ זון צו הערן, און דו קאָנסט דיר פאַרשטעלן מיינע
געפילן. אָבער דאָך איז דאָס אויך געשען מיט פּופציק יאָר צוריק, און
עס גייט קיינעם איצט ניט אָן.“

„דו מאַלפּע דו, איך דערצייל דיר אַז איך האָב געשאַלטן און
גע'גנב'עט און געפּעלשט און אונטערגעצונדן פיר הייזער און פאַר-
שוועכט דעם אַפּרירטאָג און געווען פאַרדאַרפן און האָב אומ'הרד'ארצ'י-
דיק גערעדט צו מיין מוטער און האָב זיך געבוקט צו אַ שטיינערנער
געטשקע אין פאַרטווא. איך זאָג דיר איך האָב אַ תל געמאַכט פון די
גאַנצע עשרת הדברות, מאַל נאָך מאַל. איך בין באַגאַנגען אַלע פאַר-
ברעכנס וואָס זיינען ווען געהערט געוואָרן, און אויסגעטראַכט זעסט
נייע.“

„גוט, מיין האַר“, האָט יורגען געזאָגט : „אָבער דאָך, וואָס מאַכט
עס איצט אויס ?“

„אך, נעמט אַוועק דעם זון מיינעם !“ האָט קאָטה אויסגעשריען :
„וואָרים ער איז ווי זיין מוטער, ס'זאָל אים פעלן אַ האַר ; און כאַטש
איך בין געווען דער ערנסטער אויסוואורף וואָס האָט ווען געלעבט.
האָב איך ניט פאַרדינט געפּלאַגט צו ווערן צוויי מאַל מיט אַזעלכע
נאַרישע פּראָגן, און איך פּאָדער אַז איר זאָלט ברענגען מער ברענ-
האַלץ, איר פּוסט'און-פּאַסניקעס טייוואָלים וואָס איר זייט !“

„מיין האַר“, האָט געזאָגט אַ פאַרסאַפּעטער קליינער טייוול, אין
געשטאַלט פון אַ פּראַשוואָרם מיט האַריקע אַרעמס און פּיס ווי ביי
אַ מאַלפּע, ווי ער איז אַרויפגעלאָפּן מיט אַ בינטל דיטלאַך, „מיר טוען
ס'בעסטע וואָס מיר קאָנען פאַר דיין אומבאַקוועמלאַכקייט וועגן. אָבער
איר, פאַרשאַלטענע, האָט קיין מיטלייד ניט מיט אונדז, און ווילט
ניט געדענקען אַז מיר זיינען אויף אונדזערע פּיס טאָג ווי נאַכט,
באַדינענדיק אייך“, האָט געזאָגט דער קליינער טייוול, כליפּענדיק, ווי
ער האָט מיט זיין גראַבליע צעשאַרט דאָס פייער אַרום קאָטהן. „איך
באַטראַכט אַפילו ניט דעם אומרוואיקן צושטאַנד אין לאַנד, אַ דאַנק
דער מלחמה מיטן הימל, וואָס מאַכט עס אַזוי שווער פאַר אונדז צו
פאַרשאַפן אייך אַלע אומבאַקוועמלאַכקייטן פון לעבן. אַנשטאַט לעבט
איר אַ גוטן טאָג אין אייערע פּלאַמען, און באַקלאַגט זיך אויף דער

דינערשאפט, און דער זיידע שטן באשטראפט אונדז, און עס איז ניט יושר'דיק.

„איך אליין דענק“, האָט יורגען געזאָגט, „אַז דו דאַרפסט זיין ווייכער צום אינגל. און מכה דייע פאַרברעכנס, מיין האַר, הער. וועסטו ניט בייקומען דיין שטאַלץ וואָס דו האָסט באַטיטלט „געוויסן“, און צוגעבן אַז נאָכדעם ווי אַ מאַן איז טויט אַ קורצע ווילע מאַכט לחלוטין ניט אויס וואָס ער איז באַגאַנגען ? אַרום בעלגאַרד, לַמשלָּה. דענקט ווען קיינער ניט וועגן דיין גאַהגל־שניידעריי און חלול־שבת סיידן ווען גאַר אַלע לייט פלוידערן ביים פייער, און דיין רשעות באַשיינט דעם אַוונט פאַר זיי. פאַר די איבעריקע פון אונדז ביסטו גלאַט אַ שטיין אויפן צווינטער וואָס באַשרייבט דיך אַלס מוסטער פון אַלע מעלות. און אויסער בעלגאַרד, מיין האַר, זיינען דייע טאַטן און דיין נאָמען פון קיין באַטייט ניט פאַר וועמען, און קיינער געדענקט דיך ניט ערגעצוואו. אַזוי אַז דייע זינד גייען ווירקלאַך קיינעם ניט אָן איצט אויסער די אַרימע האַרעווענדיקע טייוולס: און איך דענק אַז, פאַלגלאַך, מענסטו צושטימען צו באַגיין זיך מיט אַזעלכע פייני־קונגען ווי זיי קאָנען דיר אונטער די אומשטענדן פאַרשאַפן, ניט באַ־קלאַגנדיק זיך אַזוי גייעק וועגן דעם.“

„אַך, אָבער מיין געוויסן, יורגען ! דאָס איז די זאַך.“

„אַך, אויב דו גייסט ווייטער רעדן וועגן דיין געוויסן, מיין האַר, באַגרענעצסטו דעם געשפרעך מיט אַזעלכע ענינים, וואָס איך פאַרשטיי ניט, און דערפאַר קאָן איך ניט אַרומרעדן. אָבער איך וואַג צו זאָגן אַז מיר וועלן געפינען אַ געלעגנהייט אויסצורעדען די און אַלע אַנדערע פראַגן, שפעטער: און מיר ביידע וועלן שוין ווייניג־איין אויסקומען איז דעם פלאַץ, וואָרים איך וועל דיך איצט קיינמאָל ניט פאַרלאָזן.“

קאָטה האָט אָנגעהויבן וויינען: און ער האָט געזאָגט אַז זיינע זינד ביים לעבן זיינען געווען צו העליש אַז די טרייסט זאָל אים דערלויבט ווערן אין דעם אומדערטרענגלאַכן פייניקן וואָס ער האָט זיך געהעריק פאַרדינט, און געהאַפט אַמאָל צו קריגן.

„גיי איך דיר אָן, אויף עפעס אַן אופן, אויב אַזוי ?“ זאָגט יור־גען, אַ דערשטוינטער.

און פון אינמיטן די פלאַמען אַרויס האָט קאָטה, דער זון פון סמאָיט גערעדט וועגן יורגענס געבורט, און וועגן דעם זויגלינג וואָס איז געווען יורגען, און דעם קינד וואָס איז געווען יורגען. און אַ שוידערלאַך, טיף אומבאַזינט געפיל האָט זיך באַוועגט דורך יורגענען ווי ער האָט זיך צוגעהערט צום מאַן וועלכער האָט אים פאַרגעסן, און וועמעס לייב איז געווען יורגענס לייב, און וועמעס געדאַנקען זיינען קיינמאָל ניט

געווען יורגענס געדאנקען : און יורגענען איז דאָס ניט געפעלן. דאָן האָט זיך קאָטהם שטים ביטער פאַרענדערט, ווי ער האָט גערעדט וועגן דעם יונגמאַן וואָס איז געווען יורגען, וועגן דעם יונגמאַן וואָס איז געווען אַ ליידיקגייער און אַ ווידערשפעניקער ; און וועמען עס איז גאַרניט אָנגעגאַנגען אויסער זיינע לייכטזיניקע פאַרלאַנגען ; און וועגען די חלוקי דעות וואָס זיינען פאַרגעקומען צווישן יורגענען און יורגענס פאַטער האָט קאָטה אויך גערעדט: און יורגען האָט איצט גע- פילט בעסער אָבער אַלץ נאָר געליטן דערוויסנדיק זיך וויפל זיין פאַ- טער האט אים ליב געהאַט אַמאָל.

„עס איז ליידער וואָר“, זאָגט יורגען, אַז איך בין געווען אַ פוילער און רעבעלירנדער זון. דערפאַר האָב איך ניט געפאַלגט דיינע אונטעריכטונגען. איך בין פאַרגאַנגען אויף קרומע וועגן, אַך, נאָך ווי קרוב. איך בין אפילו פאַרבלאַנדזשעט געוואָרן, ווי איך מוז דיר דערציילן, פאַטער, מיט אַ נאַטור-מיה וואָס איז פאַרבונדן מיט דער לבנה.“

„אַך, אָפּשיילאַכע מיאוס'קייט פון געצנדינער!“

„און זי האָט גערעכנט, מיין האַר, אַז דערנאָך וועל איך גאַנץ מענלאַך פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ זון-לעגענדע.“

„איך זאָל זיך עס וואונדערן“, האָט קאָטה געזאָגט, און ער האָט פאַרצווייפלט געשאַקלט מיט זיין פליכיקן און רונד-געפורמטן קאָפּ. „אַך, מיין זון, עס ווייזט דיר בלוז וואָס עס לאָזט זיך אויס פון די ווילדע וועגן.“

„און אין יענעם פאַל, וועל איך פאַרשטייט זיך באַפרייט ווערן פון אַרומרייזן אין דער אונטערוועלט דורכן פרילינג-געווינאָקס. דענקסטו ניט אַזוי, פאַטער?“ זאָגט יורגען, זייער לאַשטשענדיק, וואָ- רים ער האָט געדענקט אַז, לויטן שטן, איז אַלץ וואָס קאָטה האָט געגלויבט אָנגענומען אַלס דער אמת אין גהינם.

„איך בין זיכער“, זאָגט קאָטה — „נו, איך בין זיכער אַז איך הייב גאַרניט אָן צו וויסן פון אַזעלכע זאַכן.“

„גוט, אָבער וואָס דענקסטו?“

„איך דענק וועגן דעם גאַרניט.“

„יא, אָבער —“

„יורגען, דו האָסט אַ זייער ניט העפלאַכע געוואוינהייט אויסצו-“

סענה'ן זיך מיט מענטשן —“

„דאָך, מיין האַר —“

„און איך האָב צו דיר גערעדט וועגן דעם פריער —“

„דאָך פאַטער —“

„און איך וויל ניט איך זאל דארפן צו דיר רעדן וועגן דעם נאכאמאל —“

„פונדעסטוועגן, מיין האר —“

„און ווען איך זאג אז איך האב ניט קיין מיינונג —“

„אָבער, פאָטער, יעדער איינער האָט דאָ אַ מיינונג!“ האָט יורגען זיך צעשריען, און געפילט אז עס איז געווען פונקט ווי אַמאל.

„ווי וואַססטו צו רעדן צו מיר אין אזא טאָן, דו שקאַץ!“

„אָבער איך האָב נאָר געמיינט —“

„זאָג מיר ניט קיין ליגן, יורגען! און הער אויף מיך איבעררייסן! וואָרים, ווי איך האָב געהאַלטן אין זאָגן ווען דו האָסט אָנגעהויבן שרייען אויף דיין פאָטער גלייך ווי דו וואָלסט גערעדט צו כ'ווייס ווע' מען. עס איז מיין מיינונג אז איך ווייס לחלוטין גארניט וועגן עקווי- נאָקס! און ס'גייט מיך גארניט אָן עפעס צו וויסן וועגן עקווינאָקס, וויל איך זאָלסט פארשטיין! און וואָס ווייניקער גערעדט וועגן אזעלכע פאָסקודנע זאַכן, אַלץ בעסער, ווי איך זאָג דיר גלייך אין די אויגן!“

און יורגען האָט אַ מרוטשע געטאָן. „אַט האָסטו אַ פיינעם טאַטן! אויב דו וואָלסט געווען אזוי געדענקט, וואָלט עס פאָסירט. אָבער דו שטעלסט זיך פאַר אז איך געפין זיך אין אזא פלאַץ ווי דאָ, און האָסט ניט גענוג יושר, פיל ווינציקער פאָטער-ליבע זיך פאַרצושטעלן מיך ארויס פון דאַנען.“

„איך קאָן בלויז דענקען וועגן דייע וואויל פארדינטע צרות, דו קריגערישער ליידיאק! און וועגן דער כאַפטע לייכטזיניקע פרויען מיט וועמען דו האָסט געזינדיקט! און וועגן דער פלוך וואָס איז אויף דיר פאַלגלאַד געקומען!“

„מילא, איז ערנסטן פאַל“, זאָגט יורגען, „זיינען דאָ קיין פרויען ניטאָ. דאָס דאַרף דיר דינען פאַר אַ טרייסט.“

„איך דענק אז פרויען זיינען דאָ פאַראַנען“, האָט זיין פאָטער צוריקגעשנאָלט, „עס איז אָנגענומען אז אַ נאַנץ היפשע צאָל פרויען האָבן זיך אַרומגעטראָגן מיט געוויסנס. אָבער די געוויסנהאַפטע פרויען ווערן מסתם געהאַלטן אָפגעזונדערט פון אונדז מענער, אין עפעס אז אַנדער אָפטיילונג פון גהינם, פאַר דער אורזאַך וואָס אויב זיי זאָלן אַריינגעלאָזט ווערן קיין כאַראַזמא וואָלטן זיי פאַרווכט צו צוראַמען דאָס פלאַץ און מאַכן עס פאַר באַוואוינבאַר. איך ווייס אז דיין מוטער וואָלט פאַרטריק געווען זיך אַריינצומישן.“

„אַד, פאָטער, און מוזסטו נאָך אַלץ געפיינען חסרונות אויף דער מאַמען?“

„דיין מוטער, יורגען, איז געווען אין מילע אופנים אַ באַוואונדער-“

רונסווערטע פרוי. אָבער, האָט קאָטה געזאָגט, „זי האָט מיך ניט פאַרשטאַנען.“

„אד, פאַרוואָר, דאָס האָט טאַקע געמעגט זיין דער אומגליק. דאָר איז דאָס אַלץ וואָס דו זאָנסט אז פרויען זיינען דאָ פאַראַנען בלוזן אַן השערה.“

„איך טרעף ניט גלאַט אין דער וועלט אַריין!“ האָט קאָטה געזאָגט, „און איך וויל אויך ניט הערן מער קיין עזות פון דיר. וויפּל מאָל דאַרף איך דאָס דיר זאָגן?“

יורגען האָט זיך געקראַצט אין אויער נאָכדענקנדיק. וואָרים ער האָט נאָך אַלץ געדענקט וואָס דער זיידע שטן האָט געזאָגט, און קאָטהס אויפרייצונג האָט געשיינט צו זיין האַפּנונסבאַר. „גוט, אָבער די פרויען דאָ, וועט איך זיך, זיינען אַלע מיאוס'ע.“

„זיי זיינען עס ניט!“ האָט זיין פאָטער געזאָגט, דערצאָרנט. „פאַרוואָס האַלסטו אין איין ווידערשרעכן מיר?“

„וויל דו ווייסט ניט וואָס דו רעדסט, זאָגט יורגען, העצנדיק אים. „ווי קאָנען שיינע פרויען זיין אין אזא שוידערלאַך פּלאַץ? וואָרים דאָס צארטע לייב וואָלט אַפּגעברענט געוואָרן פון זייערע קליינע ביינדלאַך, און די שענסטע סיניגן וואָלט פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַפּשיילאַכסטן אַש.“

„איך דענק אַז עס זיינען דאָ אַן אַ שיעור וואַמפּירן און נאַכט פרויען און אַזעלכע באַשעפענישן וועמען די פּלאַמען פאַרשאַטן נאָר ניט, וואָרים די באַשעפענישן זיינען באַלעבט מיט אַ היציקייט וואָס איז ניט צום לעשן און איז הייסער ווי פייער. און דו פאַרשטייסט גרינטלאַך וואָס איך מיינ, אַזו אַז דו דאַרפסט ניט שטיין דאָרט אויסגעגלאַצט די אויגן אויף מיר ווי אַ סקאַנדאַלירטע מאַנאַשקע!“

„אד, מיינ האַר, אָבער דו ווייסט נאָנץ גוט אַז איך וועל גאַרניט האָבן צו טאָן מיט אַזעלכע פאַרפאַלענע וועזנס.“

„איך הייב ניט אַן צו וויסן אזא זאַך. דו זאָנסט מיר מסתם אַ ליגן. דו האַסט מיר שטענדיק געזאָגט ליגן. איך דענק אַז דו גייסט איצט טרעפן זיך מיט אַ וואַמפּיר.“

„וואָס, אַן אַפּשיילאַך באַשעפעניש מיט גרויסע נעגל און לעד דערנע פליגל!“

„ניין, נאָר אַ זייער גיפטיק און פאַרפירעריש שוין באַשעפעניש.“

„וואָס רעדסטו, דו דענקסט ניט כאַמת אַז זי איז שוין.“

„איך דענק אַז יא! ווי וואַנסטו מיר זאָגן וואָס איך דענק און דענק ניט!“

„נו, מילא, איך וועל גאַרניט האָבן צו טאָן מיט איר.“

„איד דענק אז יא“, האט זיין פאטער געזאגט : „אד, און איד דענק אז דו וועסט מאכן דייע קונצן מיט איד איידער די שעה איז פארביי. ווארים ווייס איד דען ניט וואס קייסארים זיינען ? און קען איד דען דיד ניט ?“

און קאטה האט אָנגעהויבן רעדן וועגן יורגענס פארגאנגענהייט, אין דעם געוויינלאכן ארט פון אַ הויז־צאנקעריי, אזא וואס איז ניט זייער שיין צו ווידערהאלן ערגעץ אנדערש. און די טיוואלים וואס האבן קאטהן געפייניקט האבן זיך אין אַ פארלעגנהייט צוריקגעצויגן, און אזוי לאנג ווי קאטה האט געהאלטן איז רעדן האבן זיי זיך געהאלטן אויסערן געהער־שטח.

37. דאָס אויסטראַכטן פון דער רייצנדער וואַמפיר־פּרוי

אזוינאך איז קאטה ווידעראמאל אַ ברוגז'ער זיך פאנאנדערנען נאנען מיט זיין זון, און יורגען האט זיך ווידער אומגעקערט מיטן וועג צו באראטום ; און צי עס איז יא אָדער ניט געווען אַ צופאל, האט יורגען גראָד אָנגעטראָפן די וואַמפיר־פּרוי וועגן וועלכער ער האט געמאכט זיין פאטער צו דענקען. זי איז געווען דאָס אמפארפֿי־רעריש שענסט וועזן וואס עס וואלט מעגלאַך געווען פאר יורגענס פאטער אָדער וואס פאר אַן אנדער מאן זיך פאָרזושטעלן : און אירע קליידער זיינען געווען פון מאראנצן קאליר, צוליב אַן אורזאך גוט באַוואוסט אין גהינם, און זיינען געווען אויסגעהעפט דורכום מיט גרינע פייגנבלעטער.

„אַ גוט מאָרגן דיר, מאדאם“, זאָגט יורגען, „און וואוהין גייסטו?“
„נו, ערגעץ ניט, גוטער יונג. ווארים דאָס איז מיין וואקאציע, יערלאַך באַווייליקט לויטן געזעץ פון קאלקי —“
„און ווער איז קאלקי, מאדאם ?“

„קיינער, נאָך ניט : אָבער ער וועט קומען אַלס אַנער. דערווייל גילט זיין געזעץ פאָרויס אים, אזוי אַז איד פאָרברענג פרידלאַך מיין וואקאציע אין גהינם, אַן וואס פאראַ געוויינלאַכע פלאַגענישן מיינע צו דערעסן מיר.“

„און וואס, מאדאם, זיינען זיי אזעלכעס ?“
„נו, דו מוזסט פארשטיין אַז אַ וואַמפיר האט ווייניק רו אויף דער ערד, מיט אַזויפיל פיינע יונגעלייטלאַך ווי דו וועלכע גייען אַרום איבעראַל אייפערק צו ווערן פאָרדאַרבן.“
„אָבער ווי אזוי, מאדאם, ביסטו גראָד געוואָרן אַ וואַמפירן אויב

דאָס אַרט לעבן געפעלט דיר ניט ? און וואָס אַזוינס רופט מען דיר? "מײן נאָמען, ווערטער האַר", האָט די וואַמפיר פרוי געענטפערט, באַטריבט, "איז פֿאַרײמעל, ווייל מײן נאַטור ניט ווינציקער ווי מײן וועזן איז געווען אַזוי שײן ווי די בלומען פון פעלד און אַזוי זיס ווי דער האַניק וואָס די בינען (וועלכע פאַסן אונדז אַ פאַרטערפלאַכן בײַר־שפּיל פון אַרבעטזאַמקײט) קריגן אַרויס פון די בלומען. אָבער אַ טרויעריקער צופאַל האָט דאָס אַלץ געביטן. וואַרים אײך בײן צופעליק אין אַ שײנעם טאַג קראַנק געוואָרן און געשטאַרבן (וואָס קאָן זײך פאַרלוּפן, נאַטירלאַך, מיט יעדן אײנעם), און ווי מײן לױה האָט געהאַלטן בײם פאַרלאָזן דאָס הױז האָט די קאַץ אַ שפּרונג געטאַן אײבער מײן טרונע. דאָס איז געווען אַ שרעקלאַכער אומגליק, געשען ווי עס איז מיט אַן אָרים טױט מײדל אַזוי אַלגעמײנלאַך רעספּעקט־טירט, און מיט אַ ברייטער קלײנטור אַלס נײטאַרן : כאַטש אַפּילו דאָן האָט ס'ערגסטע געווען געקאַנט אַפּגעווענדט ווערן, וואָלט ניט מײן שוועגערן געהאַט וואָס מען רופט אַ מילד געמיט און נאַריש זײך צוגעבונדן צו דער קאַץ. אַזױנאַך האָבן זײ די קאַץ ניט דער'הרג'עט, און אײך, פאַרשטײט זײך, בײן געוואָרן אַ וואַמפירן."

"יא, אײך קאָן פאַרשטײן אַז דאָס איז געווען אומפאַרמײדלאַך. דאָך שײנט עס קוים צו זײן רעכט. אײך האָב מיטלייד אויף דיר, מײן טײערע." און יורגען האָט אַ זיפּץ געטאַן.

"אײך וואָלט פאַרגעצויגן, מײן האַר, אַז דו זאַלסט מײך ניט אַר־דעסירן מיט אַזאַ פאַמיליאַרקיײט, זײנט מיר האָבן אויסגעלאָזט די פאַרמאַליטעט פון פאַרגעשטעלט ווערן ; און איז דער אַפּוועזנהײט פון אַלגעמײנע באַקאַנטע וועלן מיר קײנמאַל מסתם געהעריק ניט באַקענען זײך."

"אײך האָב ניט קײן שטאַפעט געלעגנטלאַך, וואַרים אײך פאַר אַרום אײנקאַנגניטאַ. אַלנפאַלס בײן אײך דער יורגען וועלכער האָט ערשט ניט לאַנג זײך געמאַכט פאַר קײסער פון נומאַריאַ, קײניג פון עבאַניאַ, פרינץ פון קאַקאַאײן, און דוקס פון לאַגרעי ; און וועגן וועמען דו האָסט אַן צווייפל געהערט."

"אַד, זיכער !" זאָגט זײ, פאַרנלעטנדיק אירע האַר אויף גלײך. "און ווער וואָלט זײך געווען גערעכט צו באַגעגענען אײער האַהײט אין אַזאַ פּלאַץ!"

"מען זאָגט, מאַיעסטעט' צו אַ קײסער, מײן טײערע. עס איז אַ דעטאַל, נאַטירלאַך : אָבער אין מײן לאַגע באַדאַרף מען זײן אַביסל אַפּנעהײט."

"אײך פאַרשטײ דורכױם, מאַיעסטעט : און אײך וואָלט פאַרוואַר

געקאנט פארויסוויסן דיין ראנג פון דייע וואונדערבארע קליידער. און איד קאן דיד בלויז בעטן צו פארזען מיין אומאזניכטלאכע פארלע- צונג פון עטיקעט: און איד וואג צוצוגעבן אז א גוט הארץ אנטפלעקט די פראכט פון זיין גנעדיקייט דורך דעם אינטערעס וואס דיין מאיעס טעט האט נאך וואס ארויסגעוויזן אין מיין שלימ'מול'דיקער גע- שיכטע."

"אויפן ווארט", דענקט יורנען, "אבער אין דעם פלוס פון ווער טער שיינט מיר אז איד דערקען מיין פאטערס פאסונגס-ארט ווען ער איז אין כעס."

דאן האט פלארימעל דערציילט יורנענען פון איר שוידערלאכן אויפפואכן אין קבר, און וועגן וואס עס האט דארט פאסירט מיט אירע הענט און פיס, בשעת וואס קעגן איר אייגענעם ווילן זי האט זיך אפשיילאך גענעמט, פארניכטענדיק צוערשט אירע קרובים און דאן די שכנים. דאס אפגעטאן, האט זי אויפגעשטייגט.

"וואָרים די פי האט נאָך אלץ געלעבט, און דאָס האָט מיר גע- ערנערט. ווען איד האָב זיך אָפגעפארטיקט מיט דער פלאַג האָב איד אַרויפגעקלעמערט אין קלויסטער-טורעם, ניט אַליין, וואָרים עס איז מיט מיר אימיצער מיטגעגאנגען פון וועמען איד וויל גלייכער ניט רעדן: און ביי האַלבער נאַכט האָב איד געקלונגען דעם גלאַק אזוי אז אַלע וועלכע האָבן עס דערהערט פלעגן קראַנק ווערן און שטאַרבן. און איד האָב געוויינט די גאַנצע צייט, וואָרים איד האָב געוואוסט אז ווען אַלץ וועט פארטיליקט ווערן וואָס איד האָב געקענט אין דעם ערשטן גלגול פון מיין ערדישן לעבן, וועל איד מוזן אַוועק אין נייע לעבן- דער, צו זוכן בלויז די שפּיז וואָס קאָן מיר דערנערן, און איד בין האַרציק געווען צוגעבונדן צו מיין היים. אזוי איז געשען, מאיעסטעם, אז איד האָב אויף אייביק אויפגעגעבן מיין נייען, און בין געוואָרן אַ רייצנרע געפאַר, אַ שטראַלנדיקע פאַרויסטונג, און אַן איבל וואָס דער- שלאַנט ביינאַכט, טראַץ מיין פיינטשאַפט צו אומרעגלמעסיקע שעה'ן: און וואָס איד טו איז מיר געוואַלדיק ניט צום האַרצן, וואָרים עס איז אַ טרויעריקער נורל צו ווערן אַ וואַמפּיר, און דאָד צו סימפּאַטיזירן מיט דייע קרבנות, און דערהויפּט מיט זייערע אָרימע מוטערס."

אזווינאך האט יורנען געטרייסט פלארימעלן, און ער האט אַוועק געלייגט זיין אָרעם אָרום איר.

"נה, נו!" האט ער געזאגט, "אבער איד וועל שוין זען אז דיין וואקסאציע זאל זיין אז אנגענעמע. און איד מיין צו באגיין זיך לייטיש פֿיט דיר אויך."

דאן האט ער מיט דער זייט געווארפן אן אויג אויף זיין שאטו, און איינגערוימט א פארשלאג וואס האט פלארימעלן פאראורזאכט צו זיפצן.

„לויט די באדינגונגען פון מיין אורטייל“, האָט זי געזאָגט, „קאָן אַיך צו קיין צייט אין דעם אויסדויער פון די ניין לעכנס פון אַ קאַץ ניט אָפּזאָגן. דאָך איז עס אַ טרייסט וואָס דו ביסט דער קייסער פון גומאריא און באַזיכסט אַ גוט האַרץ.“

„אָך און פילע אַנדערע אייגנשאַפטן, מיין טייערע! און אַיך פאַרויכער דיך נאַכאַמאַל אַז אַיך מיין צו באַגיין זיך לייטיש מיט דיך.“ אַזוינאָך האָט פלאַרימעל געבראַכט יורגענען, דורכן אומטוישנדיקן דעמער פון באַראַטום, ווי אַ גרויער ווינטערדיקער נאַכמיטאָג, צו אַ שטילן שפאַלט ביים ים פון בלוט, וואָס זי האָט אויסגעשטאַט זייער באַקוועם אין נאַכאַמונג פון אַיך מיידלשער היים: און זי האָט אַנד געצונדן אַ ליכט, און אים אויפגענומען אין אַיך שפאַלט. און ווען יורגען האָט געהאַלטן ביים אַריינטרעטען אַהינצו האָט ער דערווען אַז זיין שאָטן פאַלגט אים נאָך אין דער וואַמפיר־פרוים היים אַריין.

„לאַמיר אויסלעשן דאָס ליכט!“ זאָגט יורגען, „וואָרום אַיך האָב געזען אַזויפיל פלאַמען היינט אַז מיינע אויגן זיינען מיר.“ טאָ האָט פלאַרימעל פאַרלאָשן דאָס ליכט, מיט אַ גוטמוט וואָס האָט יורגענען אַנטציקט. און איצט זיינען זיי געווען אין שטאַק פּינסטערניש, און אין דער פּינסטער קאָן קיינער ניט זען וואָס עס פאַסירט. אָבער אַז פלאַרימעל האָט איצט געטרויט יורגענען און זיינע גומאַרישע פאַדערונגען איז געווען באַוויזן פון אַיך סאַמע ערשטער באַמערקונג.

„אַיך בין צוערשט געווען פאַרדעכטיק אויף דיין מאַיעסטעט“, האָט פלאַרימעל געזאָגט, „ווייל אַיך האָב שטענדיק געהערט אַז יעדער קייסער טראַגט אַ גרויסאַרטיקן צעפטער. און דו האָסט דאָן נאָר אַזוינס ניט באַוויזן. אָבער איצט צווייפל אַיך, ווירעס־איז, ניט לענגער אין דיך. און פון וואָס טראַכט זיין מאַיעסטעט?“

„מממם... אַיך האָב נאַכגעטראַכט, מיין טייערע“, זאָגט יורגען, „אַז מיין פאַטער שטעלט זיך פאַר זאַכן זייער צופּרידנשטעלנר.“

38. מכת אַפּלאַרימעל פאַרפאַלן

דערנאַכדעם האָט יורגען געוויילט אין גהינס, און אויפגעפירט זיך לויט די מנהגים פון לאַנד. און די מעשה דערציילט אַז אַ וואַך אַדער פּילייכט צען טעג נאָך זיין באַגעגעניש מיט פלאַרימעלן האָט

יורגען זי געהייראט, ניט זייענדיג לחלוטין געשמערט פון זיין האָבן דריי אַנדערע ווייבער. וואָרים די טייוואָלים, האָט ער אויסגעפונען, האָבן ווירדיק געהאַלטן פּאַליגאַמיע, און עס באַטראַכט פאַר העכער ווי ליאַדע געשיקטקייט צו מאַמערן די פאַרפּלֹכטע, דורך אַ בוכ־שטעבלאַכער אויסטייטשונג פון דעם גלייכווערטל אַז ס'איז בעסער צו הייראַטן ווי צו ברענען.

„און פרייעריקע צייטן“, האָבן זיי אים דערציילט, „האַסטו קוים וואו געקאַנט אַנטרעפן אַ הייראַט וואָס איז ניט געווען באַצייכנט, געמאַכט אין הימל“ : אָבער זינט מיר האַלטן מלחמה מיטן הימל האָבן מיר כמעט ווי צוגענומען דעם האַנדל פון אונזערע שונאים. אַזוינאָד מענסטו דאָ הייראַטן וויפיל דיין האַרץ גלֹסט.“

„אויב אַזוי“, זאָגט יורגען, „וועל איך הייראַטן אין איילעניש, און ווידערהאַלן אין אַ פרייערער צייט. אָבער קאַן מען דאָ קריגן אַ גט ?“

„אַ ניין“, האָבן זיי געזאָגט. „מיר האָבן זיי באַטריבן פאַר אַ וויילע, אָבער מיר האָבן אויסגעפונען אַז אַלע די פּערזאָנען וואָס האָבן געקראָגן אַ גט דורך אונדזער פליים האָבן גלייך געדאַנקט דעם הימל וואָס זיי זיינען ענדלאַך פריי. אין באַטראַכט פון אַזאַ אומדאַנקבאַר קייט האָבן מיר אויפגעגעבן דעם פאַרדינסטלאָזן האַנדל, און איצט איז דאָרט אַ פאַבריק, פאַר ספּעציעלע מענער קליידער, אויף אַלע פּעסער געזעצטע תקנות.“

„אָבער אַזעלכע אויסעוונגן זיינען ניט צופרידנשטעלנדיג, און איך פאַרלאָנג צו וויסן, כּסוד, וואָס טוט איר דאָ אין גהינם ווען ס'איז מער ניטאָ וואָס צו טאָן מיט אייערע ווייבער ?“

די טייוואָלים האָבן זיך פאַרויטלט. „מיר וואָלטן דיר גלייכער ניט דערציילט“, האָבן זיי געזאָגט, „ווייל עס קאַן אַנקומען צו זיי.“

„איצט זע איך איין“, האָט יורגען געזאָגט, „אַז דער גהינם איז באַלד דאַסעלבע ווי וואָס פאַר אַ אַנדער פּלאַץ.“

אַזוינאָך זיינען יורגען און די רייצנדע וואַמפיר פרוי געהעריק פאַרהייראַט געוואָרן. צוערשט זיינען יורגענס נעגל געווען באַשניטן, און די אָפּשניצלאַך אַוועקגעגעבן צו פּלאַרימעלן. אַ בעזים־שטעקן איז אַוועקגעלייגט געוואָרן פאַר זיי, און זיי זיינען אים אַריבערגעטראָטן. דאָן האָט פּלאַרימעל געזאָגט „טימאַן !“ דריי מאַל, און ניין מאַל האָט יורגען געענטפּערט, „אריגינאַטאַר !“ דערנאָך האָט מען דעם קייסער יורגען מיט זיין באַשערטער געגעבן אַן אויסגעמישטן נעטראַנק פון דוראַים און עריקאַ, און די טייוואָלים האָבן זיך באַשיידן צוריק געצויגן.

דערנאכדעם האָט יורגען געוויילט אין גהינם, און זיך אויפגעפירט
 לויט די מנהגים פון לאַנד, און איז געווען נשקשה'דיק צופרידן פאר אַ
 וויילע. איצט האָט יורגען געטויילט מיט פלאַרימעלן דעם שטילן שפּאַלט
 וואָס זי האָט אויסגעשטאַט אין גאַכאַמונג פון איר מיידלשער היים :
 און זיי האָבן געוואוינט אין אַ פאַרשטאַט אַרום באַראַטום, גאַנץ
 רעספעקטאַבל, ביי דעם ברעג פון דעם ים. עס איז, פאַרשטייט זיך,
 ניט געווען קיין וואַסער אין גהינם : פאַרוואַר, דער אַריינפיר פון
 וואַסער איז געווען פאַרבאַטן, אונטער שווערער שטראַף, אין באַטראַכט
 פון דעם מעגלאַכן באַנוץ פאַר טויפנדיקע צוועקן : דער ים איז באַ-
 שטאַנען פון דעם בלוט וואָס איז פאַרגאַסן געוואָרן דורך פרומקייט
 צו פאַרפעסטיקן דאָס קיניגרייך פון דעם פרינץ פון פרידו, און איז
 געווען פאַררעכענט פאַרן גרעסטן ים אין דער וועלט. און עס האָט קלאַר
 געמאַכט דאָס אומגעשטויגענע ווערטל וואָס יורגען האָט אַזוי אַפּט
 געהערט, אַז דער גהינם איז געפלאַסטערט מיט גוטע אַבזיכטן.
 „וואַרים עפיגענעס פון רהאַדעס איז גערעכט, נאַכאַלעמען“, האָט
 יורגען געזאָגט, „אַנדייטנדיק אַ טעות הדפוס : און דאָס וואָרט דאַרף
 זיין 'געוואַשן' אַנשטאט 'געפלאַסטערט'.“
 „נו, געוויס, מאַיעסטעט“, האָט פלאַרימעל צוגעשטימט : „אך,
 אָבער איד האָב שטענדיק געזאָגט אַז דיין מאַיעסטעט האָט אַ מערק-
 ווירדיקע קראַפט אַריינצודרינגען, שוין אַפגערערט פון דיין מאַיעס-
 טעס געלערזאַמקייט.“
 וואַרים פלאַרימעל האָט געהאַט אַזאַ חניפה'דיקן אַרט געשפּרעך.
 אָבער, אַלע וואַמפירן האָבן זיך זייערע פעלערן, און נערן זיך אויף
 דער קראַפט און דער יוגנט פון זייערע געליבטע. אַזוי האָט איין
 פרימאַרגן פלאַרימעל זיך באַקלאַגט אויף ניט-גוט פילן, און עס צו-
 געשריבן צו אומפאַרדייאַכקייט.
 יורגען האָט איר קאָפּ געגלעט פאַרקלערטערהייט ; דאַן האָט ער
 צעעפנט זיין שטראַלנדיק העמד, און אויסגעשטעלט וואָס איז געווען
 איינפאַך גענוג צו זען.
 „איד בין קרעפטיק גענוג און איד בין יונג“, האָט יורגען געזאָגט.
 „אָבער מיין קראַפט און מיין יוגנט זיינען פון אַ מאַדנעם מין, און
 זיינען ניט גאַנץ פריש. טאָ הער אויף צו באַווייזן דייע שטוקעס,
 אָדער דו וועסט קאַליע מאַכן דיין וואַקאַציע קראַנק ווערנדיק אויף
 אַז אמת.“
 „אָבער איד האָב געדענקט אַז אַלע קייסאַרים זיינען מענטשלאַך!“
 האָט פלאַרימעל געזאָגט, אין אַ פלאַטער פון שעמעוודיקער באַרייאונג,
 אויסערגעוויינלאַך פּיין צוצווען.

„אפילו אזוינאך אבער, געליבטע, זיינען ניט אלע קייסארים יוד־נענס!“ האָט ער פּאַרטעפּלאַך געענטפּערט. „דערפּאַר וועסטו אויך געפינען אז ניט יעדער קייסער איז געהעריק באַצייכנט דער פּאַטער פּון זיין פּאַלק, אָדער איז קוואַליפּיצירט בטבע צו האַלטן דעם צעפּטער פּון נומאַריא. איד פּאַרהאַף אז דער ביישפּיל וועט גענוג.“

„איד גלויב אזוי“, האָט פּלאַרימעל געזאָגט, מיט אַ פּאַרקרימט פּנים.

אזוי האָבן זיי דערנאָך ניט געהאַט קיין שום ערגערניש פּון דעם מין, און די וואונד אויף יורגענס ברוסט האָט זיך שנעל פּאַרהיילט. און יורגען האָט אויסגעווייכט פּון די פּאַרפּלוקטע, פּאַרשטייט זיך, ווייל ער און פּלאַרימעל האָבן געלעבט גאַנץ ערווירדיק. זיי האָבן אָפּגעשטאַט אַ ווייזט יורגענס פּאַטער, פּונדעסטוועגן, גאַנץ שנעל נאָכדעם ווי זיי האָבן געהייראַט, ווייל דאָס איז געווען אַ געהעריקע זאַך צו טאָן. און קאָטה איז געווען העפּלאַך גענוג, לויט קאָטה, און אויסגערדיקט אַ האַפּנונג אז פּלאַרימעל זאָל האָבן אַ גוטן איינפּלוס אויף יורגענען און די ווערט האָבן וואָס דער גהינסבאָרן טראַגט אים, אָבער ער האָט ניט אויסגעזען צו זיין אָפּטימיסטיש. דאָך איז דער וויי־זיט קיינמאָל ניט צוריקגעקערט געווען, וואָרים קאָטה האָט באַטראַכט אז זיין זינדיקייט איז געווען צו גרויס ער זאָל קאָנען אָפּשפּאַרן אַ רגע פּון זיינע מאַטערנישן, און אזוינאָך ניט געוואַלט פּאַרלאָזן זיינע פּלאַמען.

„און ווירקלאַך, מאַיעסטעט“, האָט פּלאַרימעל געזאָגט, „איד וויל ניט פּאַר איין מאַמענט אפילו אויסזען ווי איד וואַלט קריטיקירט דיין מאַיעסטעט משפּחה. אָבער איד דענק אז דיין פּאַטער וואַלט געווען געמעגט צו אונדו קומען צו גאַסט, ווינציקסטן איינמאָל, דער־הויפּט זינט איד האָב פּאַרגעשלאָגן צו האָבן אַ פייער געמאַכט פּון זיינעטוועגן צו זיצן ווען נאָר ער זאָל האָבן דערוויילט צו קומען. איד רעכנן אז דיין מאַיעסטעט פּאַטער נעמט זיך אַביסל צופּיל איבער, אין דער אָפּוועזנהייט פּון אַ גאַנץ פּעסטגעשטעלטן באַווייז מכת זיין האָבן געווען עטוואָס זינדיקער ווי אימיצער אַנדערש: און די קינדערשע אַפּנהערציקייט וואָס איז שטענדיק געווען אַ הויפּטשטריך מיינער שטערט מיר צו פּאַרבאָרגען מיין מיינונג.“

„גו, עס איז בלויז זיין געוויסן, טיערע.“

„אַ געוויסן איז טאַקע אַ גאַנץ וואוילע זאך אַם פּלאַץ, מאַיעסטעט; און איד, אַ שטייגער, וואַלט קיינמאָל ניט געקאָנט איבערטראַגן די אומענדלאַכע מי פּון פּאַרפירן און געהייממאָרן אזויפּיל פּיינע יונגע־לויט אויב מיין געוויסן וואַלט מיך ניט פּאַרזיכערט אז עס איז דורכויס

די שולד פון מיון שוועגערן. אבער אפילו אזוינאך, האָט עס קיין זין
ניט צו לאָזן דיין געוויסן מאַכן אַ שקלאַף פון דיר: און ווען
ס'געוויסן ברענגט דיין מאַיעסטעס פּאָטער צו ניט מאַכן זיך אויסן
איבער די רעגלען פון אַלגעמיינער העפּלאַכקייט און אויפפירן זיך ווי
אַ ליכטקנייטל, בין איך זיכער אַז דאָס איז שוין צו ווייט פאַר-
גאַנגען."

"און גערעכט ביסטו, מיון טייערע, אַבער, קיין געזעלשאַפט פעלט
אונז ניט אויס. טאָ קום זשע, שטאַט זיך אויס, און טרייסל דעם
שוואַרצן הונט אַראָפּ פון דיינע פלייצעס וואָרים מיר פאַרברענגען
דעם אָונט מיט די אשמדאָים."

"און וועט דיין מאַיעסטעט ווידער רעדן איבער פּאָליטיק?"

"נא, כ'גלויב אַזוי. זיי שיינט עס צו געפעלן."

"הלאַי וואָלט עס מיר אויך געפּאָלן, מאַיעסטעט", האָט פּלאַ-
רימעל באַמערקט, און זי האָט פּאַרפילנדיק אַ גענעץ געמאָן.

וואָרים מיט די טייוואָלים האָט יורנען געהאַלטן אין איין פּלוי-
דערן. די רעליגיע פון גהינם איז פּאַטריאַטיזם, און די רעגירונג איז
אַן אויפגעקלערטע דעמאָקראַטיע. דאָס האָט צופּרידענעשטעלט די
טייוואָלים, און יורנען האָט געלערנט לאַנג צוריק קיינמאָל ניט זיך
ווידערשטעלן קיין איינעם פון זייערע געזעצן, אַז וועלכע, ווי רי
טייוואָלים האָבן ליב געהאַט צו באַמערקן, דער גהינם וואָלט ניט געווען
דאָס וואָס ער איז.

זיי זיינען געווען, ווי יורנען האָט אויסגעפונען, אַפּנהערציקע
רוחות וועלכע האָבן דערלויבט די צודרינגלעכע מתים זיי שרעקלאַך
צו פאַרמאַטערן. זיי האָבן ניט געקראָגן קיין רו אַ דאַנק הי פאַרפּלוקטע,
וועלכע זיינען געווען אַזעלכע נשמות וואָס האָבן געטראָגן דעם יאָך
פון אַ געוויסן, און וועלכע האָבן פּאָלגלאַך געפּאָדערט אומענדלעכע
פייניקונגען. און צו דער צייט פון יורנענס קומען אין גהינם אַרײַן
זיינען פּאָליטישע אַנגעלעגנהייטן געווען אין אַ שלעכטן צושטאַנד,
ווייל עס איז דאָרט געווען אַ היפשע פּאַרטיי צווישן די יונגערע טייל
וואָלים וועלכע איז געשטאַנען פאַר אויפגעבן די לאַנגאַניקע מלחמה
מיטן הימל, אום יעדן פּרייז כמעט, כדי זיך צו פאַרלייכטערן פון דעם
אומאויפהערלאַכן אַרײַנפלוס פון געוויסנהאַפטע טויטע מענטשן וואָס
זוכן מאַטערנישן. ווייל עס איז געווען גוט באַקאַנט אַז ווען דער שטן
זאָל אײַנגיין געשמידט צו ווערן אין קייטן וואָלט מער קיין טויט ניט
געווען: און די דערעסענע אימיגראַציע וואָלט זיך אזוינאך פאַרענ-
דיקט. אזוי האָבן גע'טענה'ט די יונגערע טייוואָלים: און געהאַלטן אַז

דער זיידע שטן בארארף זיך מקריב זיין פאר דעם אלגעמיינעם
וואוילשטאנד.

דאן האָבן זיי אויך אָנגעוווּזן אז דער שטן איז מיט גוואַלד געווען
זייער שטענדיקער אויבערריכטער זינט דער קאָלאָניזאָציע פון גהינם,
ווייל אַן אַפּוועקסלונג פון דער אַדמיניסטראַציע איז ניט אַם פּלאַץ אין
מלחמה צייט: אזוי אַז דער שטן מוז טערמין נאָך טערמין ווידער
געוויילט ווערן: און דעם שטן איז פאַרשטייט זיך וואַל-באַשטימט
געוואָרן אַבסאָלוטע מאַכט אין אַלעמען, זינט דאָס אויך איז אָנגענומען
אין מלחמה-צייט. נו, און נאָך די ערשטע עטלאַכע טויזנט יאָר דער-
פון, האָבן די יונגערע טייוואַלים זיך אָנגעהויבן שושקען אַז אַזא
רעגירונג איז ניט געווען קיין אידעאַלע דעמאָקראַטיע.

אַבער די קאָנסערוואַטיווערע זקנים זיינען אויפגעבראַכט געוואָרן
פון די אומווירדיקע און ווילדע נייע באַגריפן, און האָבן באַהאַנדלט די
יונגערע עטוואָס שטרענג, צערייסנדיק זיי אויף פּיצלאַד און אויס-
ראַטנדיק זיי כמעט. די עלטערע טייוואַלים האָבן דאָן ווייטער געהאַלטן
אין אַרױפלייגן נאָך ערנערע שטראַפן.

* * *

אזוינאָך איז דער זיידע שטן געווען זייער געערגערט, ווייל די
געזעצן זיינען פאַרלעצט געוואָרן איבעראַל: און אַ טאָג אַדער צוויי
נאָך יורגענס אָנקום האָט דער שטן אַרױסגעלאָזט אַן עפנטלאַכן
אויפּרוף צו זיינע אונטערטאַנען, אַז דאָס געזעץ פון גהינם זאָל האָבן
מער אויפּזען. אָבער אונטער אַ דעמאָקראַטישער רעגירונג האַלטן
מענטשן ניט פון באַשטענדיקן קימערן זיך איבער געזעץ און אַרדנונג,
ווי איינער פון די עלטערע און שטאַרקערע טייוואַלים האָט יורגענען
אָנגעמערקט.

יורגען האָט אויסגעצויגן אַן ערנסט פנים, און ער האָט זיך גע-
נלעט דעם קיין. „גוט, אָבער זעט נאָר“, זאָגט יורגען, „באַרויערנדיק דעם
המוֹד-גייסט וואָס מאַניפעסטירט זיך ספּאַראַדיש דורכן לאַנד קעגן די
פאַרטיידיקער פון שלום און דעם אונטערוואַרפן זיך די געבאַטן פון
הימל און אַנדערער פּראָ-הימלישער פּראָפּאָגאַנדע, — און וואָרנענדיק
די לאַיאַלע בירגערשאַפט אַז קעגן אַזעלכע אויסברוכן מוז מען זיך
פאַרהיטן, ווייל עס שאַדט דעם געזעלשאַפטלאַכן וואוילשטאַנד פון
גהינם, — נו, דאַרף דער זיידע שטן אין זיינע האָבן אַז די רעגירונג
האַלט, אין אַ גרויסער מאַס, די תּרופּה פאַר דעם שלעכטס אין אירע
אייגענע הענט.“

„הער, הער“, זאָגט פּלעגעטאָן, צושאַקלענדיק מיטן קאָפּ וואָס איז
געווען ווי ביי אַ בער, מיטן אויסנאַם פון זיינע הוילע לאַנגע רייטע

אויערן. אין יעדן איינעם פון וועלכע עס איז געווען א פלאס ווי פון א נאפטלאָמפּ: „הער נאָר, אָבער דער יונגער קייסער אין דעם פיינעם גלאַנציקן העמד רעדט אומגעוויינלאַך גוט!“

„אזוי פלעגן מיר רעדן אין שרייטעמפּל“, האָט בליעל געזאָגט אַ פאַרקלערטער, „אין די בראַווע צייטן ווען דער טעמפל איז געווען נאָרוואַס אויסגעבויט און מיר זיינען געווען טייוואַלימלאַך אַלע צוזאַמען.“

„יא, זיין ריידאַרט איז פון דער אַלטער שולע, פון וועלכער עס איז קיין בעסערע ניטאָ, טאָ בעטן מיר דיך פאַרצוועזן, קייסער יורגען.“ האָבן אויסגעשריען די עלטערע טייוואַלים, „און לאָז אונדז וויסן וואָס דו רעדסט אַזוינס.“

„גו, בלויז דאָס“, זאָגט יורגען, און ווידער האָט ער שטרענג גע- קוקט אויפן שטן: „איך זאָג אייך, אזוי לאַנג ווי סענטימענטאַלע שוואַכקייט שטעמפּלט די פאַרפאַלגונגען פון פאַרברעכנס אין געזעץ פאַרלעצונג נויטווענדיק אין מלחמה-צייט אומשטענדן; אזוי לאַנג ווי מען האַלט זיך אָפּ פון פאַרדינטער שטראַף פאַר עפנטלעכע האַנדלונגען פון פּראָ-הימלישקייט; אזוי לאַנג ווי שלאַבעריקע באַרמהערציקייט איז מוחל אַפילו אַ פאַרדאַכט פון אומגעטרייען דענקען: דאָן וועט פונקט אזוי לאַנג אַ געהעריק אויפגערייצטער, כאַטש פון צייט צו צייט אַ פאַלש-דעריכטעטער, פאַטריאַטיזם נעמען אויף אייגענער אַחריות נקמה פון די פאַרברעכער.“

„אָבער דאָך —“ האָט דער זיידע שטן געזאָגט.

„אומוויקוואַמע אויספירונג פון געזעץ“, איז יורגען אָנגעזאָגנען, שטרענג, „איז די וואַרע פאַרטיידיקונג פון די אויסברוכן: און פיל גערעכטער באַדויערנסווערט ווי געוואַלדטאַטן פון המון איז די טאַקטיק פון פאַרנעבן וואָס פאַסט די מעגלאַכקייט פאַר די אויסברוכן. די פאַטריאַטישע איינוואוינער פון גהינס זיינען ניט אין קיין שפאַסיקער שטימונג, איצט אַז זיי האַלטן מלחמה. פאַראַורטיילן פאַר פאַרברעכנס קעגן דער נאַציע דאַרפן ניט זיין אַרומגעצאַמט מיט טעכנישע דריי-לאַך צוגעפאַסט פאַר איבער-ראַפּינירטער יודיספּרודענץ פון פּריד-צייט. גו, עס איז ניטאָ איינער צווישן אייך, בין איך זיכער, וועמען ס'ליגן ניט אויפן שפּייץ-צונג די אומשטערבלעכע ווערטער פון ליוואַ ניוס אין באַצוג צו אַמטדער זאַך: און אזוי וועל איך זיי ניט ווידער-האַלן. אָבער איך מאַל מיר אַז איר וועט איינשטימען מיט מיר אַז וואָס ליוואַניזם זאָגט איז אומאַפּפּרעגנד.“

אזוי איז געשען ווי יורגען איז אַוועק און אַוועק, באַשטענדיק מיט אַ זייער שטרענג אויג געווענדט אויפן שטן.

„יא, יא!“ האָט דער שטן געזאָגט, ררייענדיק זיך אומבאָקוועם, אָבער ניט דענקענדיק וועגן יורגעגען דורכום; „גוט, אַטראָס אַלץ איז אויסגעצייכנטע שייַן־רענעריי, און ניט פאר אַ רגע וואָלט איך קריטיקירט די אווטאָריטעט פון ליוואַניוסן, און דיין ציטאַטע איז אומגעוויינלאַך צוגעפאַסט און די אַלע אַנדערע זאַכן דאָרט. אָבער איז וואָס באַשולדיקסטו מיך?“

„אין סענטימענטאַלער שוואַכקייט“, האָט יורגען געענטפערט. „איז עס ניט געשען ערשט נעכטן ווי איינער פון די יונגע טיוואָליים איז געבראַכט געוואָרן פאר דיה, אויף דער קלאַגע וואָס ער האָט גע- זאָגט אַז דער קלימאַט אין הימל איז בעסער ווי דער קלימאַט דאָ? און דו, מיין האַר, דעם געהימל'ס ריכטער — דו ביסט עס געווען וואָס האָסט אים ממש געפרעגט אויב ער האָט ווען אַרויסגערעדט אַזא אומ- לאַיאַלע אַפיקורסות?“

„גו, אָבער וואָס אַנדערש איז מיר פאַרכליבן צו טאָן?“ האָט דער שטן געזאָגט, באַאומראַיקט, און שאַרכנדיק מיט זיין גרויסן האַריקן עק אַזוי אַז ער האָט שעלעשטשעט אַרום זיינע הערנער, און אַלץ נאָך ניט באַמת אַפּווענדנדיק זיין געדאַנק פון דער אוראַלטער מחשבה.

„דו האָסט געזאָלט געדענקן, מיין האַר, אַז אַ טיוול וועמעס פאַט- ריאַטישקייט איז באַשטרייט איז אַ טיוול וואָס איז באַשטראַפט צו ווערן; און עס איז קיין צייט ניטאָ צו גריבלען זיך אין אומ'שייכות'־ דיקע פראַגן פון זיין שולד אָדער אומשולד. אַנדערש, נעם איד און וועט איר קיינמאַל ניט האָבן קיין וואַרע דעמאָקראַטיע אין גהינם.“ איצט האָט יורגען אויסגעזען זייער איינדרוקספול, און די טיי- וואָלים האָבן אים אַלע צוגעפליעסקעט.

„און אַזוינאָך“, זאָגט יורגען, „איז דיין אַפּעקלענדיקע צוהערער נמאָס געוואָרן די אַלע פּוסטע אויספרעגענישן, און זיי האָבן אַרויס- גענומען דעם יונג פון דיין הענט און צעריסן אים אויף באַזונדערע קלייניקע פּיצלאַך. איצט וואָרן איד דיה, זיידע שטן, אַז עס איז דיין פליכט אַלס דעמאָקראַטישער ריכטער פונקט אַזוי צו האַנדלען מיט אַזעלכע פאַרברעכער פריער פאר אַלעמען, און שטעלן דייןע נאָרישע פראַגן דערנאָך. ווייל וואָס זאָגט רודיגערוס אויסריקלאַך וועגן דער זאָך? און זאַנטיפער מאַגנוס, אויך? וואָס, מיינע טייערע, איד פּרעג אייך איינפאַך, וואו ערנעץ אין דער גאַנצער געשיכטע פון אינטערנאַ- ציאַנאַלער יוריספרודענץ וועט איר געפינען אַ קלאַרערע שפראַך ווי די צוויי באַנוצן?“

„אַלואַ זיכער“, זאָגט דער שטן, מיט זיין פינסטערן שמייכל, „דו

צימירסט גאנץ פאָרנעמע פוסקים : און איד וועל אָננעמען דיין פאָר-
ווארף פאר גוט. און איד וועל זען צו זיין קינפטיק שטרענגער. און
דו מווסט ניט אויסזעצן קעגן מיין שוואַכקייט צו שטרענג, קייסער
יורגען, ווייל עס איז אַ היפשע וויילע זינט אַ מענטש איז געקומען
לעבעדיקערהייט אין גהינם צו אינסטרוואירן אונדז ווי אזוי אויפצופירן
זיך בעת מלחמה. קיין צווייפל ניט, פונקט ווי דו זאָגסט, אַז מיר
נייטיקן זיך אין אַ ביסל מער שטרענגקייט דאָ-אַרום, און מיר וואָלטן
געוואונען דורכן אָננעמען פון מער מענטשלאַכע מעטאָדן. רודינערנוס,
זאָגסטו ? — יא, רודינערנוס איז דורכום אומאָפּפּרעגנד, און איד
ניב דאָס אָפּן צו. טאָ קום אַהיים און עס מיט מיר וועטשערע, קייסער
יורגען, און מיר וועלן איבערשמועסן די זאכן."

דאָן איז יורגען אָפּגעגאָנגען אַרעם-איז-אַרעם מיטן זיידע שטן.
און יורגענס ערויזציע און קאָפּשווינדליקער שכל הישר זיינען פון
היינט אָן און ווייטער באַפעסטיקט געוואָרן צווישן די עלטערע און
געזעצטערע עלעמענטן אין גהינם. און דער שטן האָט נאָכגעפּאָלגט
יורגענס פּאַרשלאָגן, און דער דראַענדיקער אויפשטאַנד איז באַ-
פּרידיקנד אַנטמוטיקט געוואָרן, מיטן צערייסן אויף פיץ-פיצלאַך יעדן
איינעם וואָס האָט עפעס אַ וואַרטשע געטאָן. אזוי אַז אַלע אונטערטאָ-
גען פון שטן זיינען אַרומגעגאַנגען מיט אַ ברייטן שמיכל די גאַנצע
צייט פונם געדאַנק וואָס עס וואָלט מיט זיי פּאַסירט אויב זיי זאָלן
אויסזען נידערשלאָגן. אזוינאָך איז דער גהינם געווען אַ גליקלאַכער
אויסזענדיק פּלאַץ אַ דאַנק יורגענס קומען.

39. פון פשרות אין גהינם

אַלזאָ, דעם זיידע שטן'ס ווייב האָט געהייסן פּיליס : און אויסער
צו האָבן פּליגל ווי אַ פּלעדערמויז, איז זי געווען דאָס רייצנדסטע פּיצל
וועזן פון טייולשקייט וואָס יורגען האָט געזען פאר אַ לאַנגער צייט.
יורגען האָט פּאַרבראַכט די נאַכט אין דעם שוואַרצן הויז אין באַראַטום,
און נאָך צוויי נעכט, אַדער קאָן זיין דריי נעכט : און די איינצלהייט;
פון וואָס יורגען האָט דאָרט געטאָן, נאָך וועטשערע, ווען ער פּלעגט
איינער אַליין אַרומשפּאַצירן אין שוואַרצן הויזגאַרטן, צווישן די
קינסטלאַך קאלירטע אייזן-געגאַסענע בלומען און קוסטאַרניקס, און
פּלעג אזוינאָך קומען צו די גראַטיקע פענסטער פון פּיליסעס צימער,
און פּלעג זיך אַוועקשטעלן דאָרטן שפּאַסנדיק מיט איד אין דער
פיכטער, זיינען ניט נייטיק צו דער נעשיכטע.

דער שטן איז געווען זייער אייפּערויכטיק אויף זיין ווייב, און

האָט געהאַלטן איינעם פון אירע פלינגל אונטערנעשניטן און זי אונטערן שלאָם, אוצר וואָס זי איז געווען. אָבער יורגען פלעגט זאָגן דערנאָכדעם אז ווייל די גראַטעס איבער די פענסטער זיינען געווען אזוינע פאַרכטבאַרע, האָבן זיי בלוז געשיינט ווייַעס־איז צו פאַר־גרעסערן די פיקאַנטקייט פון זיינע געשעפטן מיט פרוי פיליס. די קיניג, האָט יורגען געזאָגט, האָט ער געפונען פאַר איינפאַך אומאי־בערטערפלאַך אין וויציקע אָפענטפערס.

פלאַרימעל האָט באַטראַכט דעם זאָג פאַר רמז'דיק: וואָס פּינקטלאַך האָט זיין מאַיעסטעט געמיינט דערמיט ?
"נו, אז אין יעדן און אַלע אומשטענדן ווייסט פרוי פיליס ווי צו נעמען אַ שפּאַס, און אומקערן פונקט אזא גוטן ווי זי האָט גע־קראָגן."

"דאָס האָט מיר דיין מאַיעסטעט שוין איינמאַל באַריכט: און זיכער קאָן מען זיך פאַרבייטן מיט שפּאַס דורך אַ גראַטע —
"יא, אַט־דאָס איז עס וואָס כ'האַב געמיינט. און פרוי פיליס האָט אויסגעזען אָפּצושאַצן דעם לייכטן פלוס פון מיין הומאַר. זי גיט מיר צו וויסן אז דער זיידע שטן איז פון אַ קאַלטן טרוקענעם טעמפּעראַ־מענט, מיט זייער ווייניק הומאַר אין זיך, אזוי אז זיי באַגייען זיך חדשים לאַנג און וואַסער אויסטויש מיט לוסטיקייט. נו, איך ביז באַרייט צו פאַרווכן יעדן געטראַנק איינמאַל: און איבעריקנס, גע־דענקנדיק אז מיין גאַסטפריינטלאַכער בעל הבית האָט געהאַט אומגע־הייערע און שרעקלאַכע הערנער, האָב איך זיך באַזונדערס באַמיט צו באַהאַנדלען געהערדיק מיין הויזווירטן. כאַטש, פאַרוואָר, עס איז גע־ווען מער פאַרן כבוד און דער גלאַריע פון געשעעניש ווי פאַר עפעס אַנדערש וואָס איך האָב זיך פאַרביטן אין שפּאַס מיט דעם שטנ'ס פרוי. ווייל דאָס צו טאָן, מיין טייערע, האָב איך געפילט איז ווערט געווען פאַר דעם קייסער יורגען."

"אך, איך האָב מורא אז דיין מאַיעסטעט איז פאַרשייטער יונג",
האָט פלאַרימעל געזאָגט: "אָבער, מיר אַלע ווייסן אז דער צעפטער פון אַ קייסער איז געאַכט איבעראַל."

"פאַרוואָר", זאָגט יורגען "איך האָב אָפט באַדויערט וואָס איך האָב ניט געבראַכט מיט זיך מיין באַצירטן צעפטער ווען איך האָב פאַרלאָזט נומאַריאַ."

זי האָט אַ ציטער געטאָן פון עפעס אַן אומאויסגערעדטן געדאַנק: עס איז ניט געשען ביז אַ צייט שפעטער וואָס פלאַרימעל האָט דער־ציילט יורגענען וועגן איר דערנידערדיקן אומגליקס־צופאַל מיטן צע־שטרייטן סולטאַן פון נאַרסאַאס צעפטער. איצט האָט זי בלוז גע־

ענטפערט אז צירשטיינער קאנען באגרייפלעך אויסזען בארימערשי
און אויסערן פלאץ.

יורגען האָט צוגעגעבן דעם טרואיזם : ווייל זיכער האָבן זיי גע-
וואוינט פיין און וואויל, און יורגען איז געווען אויסגעצייכנט גענוג פאר
יעדער פארנונפטיקער פרויס פאָדערונגען, אין זיין גלאַנציק העמד.
אזוי האָט יורגען געלעבט אנגענעם מיט פלאַרימעלן. אָבער ער
האָט איר קיינמאָל אזוי ליב ניט באַקומען ווי נענעווירן אָדער אַנאַ-
איטיסן, אויך ניט קיין צענטל געוואָרן אזוי צוגעבונדן צו איר ווי ער
איז געווען צו כלאַריסן. ערשטנס האָט ער פארדעכטיקט אז פלאַרימעל
איז אויסגעטראַכט געוואָרן פון זיין פאַטער, און קאַטה און יורגען האָבן
קיינמאָל ניט געהאַט קיין געמיינשאַפטלעכן געשמאַק : און צווייטנס
האָט יורגען זיך ניט געקאַנט העלפן צו זען אז פלאַרימעל האָט גע-
דענקט אַ היפש ביסל פון זיין האָבן געווען אַ קייסער.

„עס איז מיין טיטול וואָס זי האָט ליב, ניט מיד“, האָט יורגען
גאָנגעדענקט טרויעריקלאַך, „און איר ליבע איז ווינציקער דערפאַר
וואָס איז ווירקלאַך אומטיילבאַר פון מיר ווי פאַר די קייניגלעכע בול-
בעס און צעפטערן און ענלאַכן אויסערלאַכן שמוק“.

און יורגען פלעגט אַרויסקומען פון פלאַרימעלס שפאַלט באַ-
דייטנד נידערשאַגן און פלעגט איינזאַם זיצן ביים ים פון בלוט, און
פלעגט מעדיטירן ווי אומ'יושר'דיק עס איז געווען אז דער בלויווער
טיטול פון קייסער זאָל אים אזוי אַפּפּאַמט פון אויפריכטיקייט און
אַפּנהערציקייט.

„מיר וועלכע הייסן קייניגס און קייסאַרים זיינען אַזעלכע מענטשן
ווי אַנדערע : מיר זיינען פונקט אזוי באַרעכטיקט ווי אַנדערע פער-
זאָגען צו קוויקן זיך מיט וואָרער ליבע און צווייגונג : אַנשטאַט, לעבן
מיר אין באַשטענדיקער אַפּגעזונדערקייט, און פרויען באַטן אונדז אַן
אַלץ אין דער וועלט אויסער זייערע הערצער, און מיר זיינען אַן איינ-
זאַם געזינדל. ניין, איר קאַן ניט גלויבן אז פלאַרימעל האָט מיר ליב,
אַן און פאַר זיך : עס איז מיין טיטול וואָס לאַקט איר, און הלואי
וואָלט איר קיינמאָל ניט געווען זיך געמאַכט פאַר קייסער פון נומאַריאַ
וואָרים דער קייסער גייט אום איבעראַל אין אַ פאַבלהאַפּטער פּראַכט,
און איז, נאָנץ נאַטירלאַך, אומווירערשטיילאָך אין זיין האַלב'מיפישער
גרויסאַרטיקייט, אַר, אָבער די קייניגלעכע שמאַכטעס ציען אַפּ פלאַרי-
מעלס געדאַנקען פון דעם וואָרן יורגען ; אזוי אַז דער וואָרער יורגען
איז אַ פּערזאָן וועמען זי פאַרשטייט לחלוטין ניט. און דאַס איז ניט
לעכט.“

דאַן האָט ער אויך געהאַט אַ מין פאַרורטייל קעגן דעם אומז-

אין וועלכן פלאָרימעל האָט פאַרבראַכט איר צייט מיט פאַרפירן און דערמאָרדן יונגעלייט. עס איז ניט געווען מעגלעך, פאַרשטייט זיך, ממש צו בלאַמירן דאָס טיידל, זינט זי איז געווען דער קרבן פון אומ-שטענדן, און קיין ברירה ניט געהאַט צו ווערן אַ וואַמפיר, אַזוי לאַנג ווי די קאָץ האָט אַ שפרונג געמאַן איבער איר טרונע. פונדעסטוועגן האָט יורגען שטענדיק געפילט, אויף זיין אומלאַגישן מאַנסכילשן אופן, אַז איר באַרוף איז ניט געווען קיין שיינער. און צוגלייך אויף דעם אומלאַגישן אופן פון מענער, האָט ער געהאַלטן אין איין נויטן פלאַך-רימעלן צו דערציילן אים וועגן אירע וואַמפירישע האַנדלונגען, ניט אַכטנדיק אויף זיינע געפילן וואָס עס וואַלט אים ניהאַר'ר געווען זיין ווייב זאָל זיך באַשעפטיקן מיט עפעס אַן אַנדער אינטערעס: און דאָס פריילאַכע קליינע באַשעפעניש פלעגט אים גערן גענוג צוליב טאָן, מיט אירע פינגערדיקע פורפליקע אויגן, און אירע מונטערע ליפן חנ'עוודיק צוריקגעבויגן, אַזוי ווי צו ווייזן אירע דראַכנע ווייסע שאַרפע ציינדלאַך גאַנץ קלאַר.

זי איז ווירקלאַך געווען זייער שיין אַזוינאַך, ווי זי האָט אים דערציילט וועגן וואָס עס האָט פאַסירט אין קאַפּענהאַגען ווען דער יונגער גראַף אַסמונד האָט אַראַפּגענידערט אין דער בלינדער בעט-לערגס קעלער, און וואָס זיי האָבן געמאַן מיט זיינע פינגערדיקע; און וועגן ווי איין מין שלאַנג האָט געקראַגן אַ סודות'דיקן נאַמען, וואָס, ווען אויסגערופן אינדערהויד ביינאַכט, מיט דעם געהעריקן צערע-באַניאַל, וועט פאַראַורזאַכן וואַונדערבאַרע געשעענישן: און וועגן וואָס מען קאָן טאָן מיט קליינע אומגעטויפטע קינדער, אויב זיי קושן דיך נאָר ניט, מיט זייערע פייכטע אומזיכערע מיילאַכלאַך, ווייל דאָן איז די זאך אוממעגלעך; און וועגן וואָס פאַר אַ נויץ זי האָט געמאַכט פון דעם יונגען סיר גאַנעלאַנס שאַרבן, ווען ער איז פאַרטיק געוואָרן מיט אים, און זי מיט גאַנעלאַנען; און וועגן וואָס דער יונגער גייסטלאַכער וואַלפּנאַטה האָט געזאָגט צו די קראַקאַדילן ביים סאַמע סוף.

„אַך, יא, מיין לעבן פאַרמאַגט אַמוזאַנטע שטריקן“, האָט פלאַך-רימעל געזאָגט: „און עס איז אַנגענעם צו פילן, נאַטירלאַך, אַז דו קומסט אַמאָל אין באַריר מיט זאַכן, און ביישטייערסט אַפילו, אויף דיין באַשיידענעם אופן, צו זינד אונטערדריקונג. אָבער אַפילו אַזוינאַך, מאַעסטעט, די פאַרערונגען וואָס מען שטעלט דיר! די זאַכן וואָס יונגעלייט דערוואַרטן פון דיר, אַלס באַלויבונג פון זייער קערפּערלאַך-בער און גייסטיקער פאַרדאַרבונג! און די זאַכן וואָס זייערע קרובים רעדן פון דיר! און, איבער אַלעמען, די באַשטענדיקע אַנשטערענגונג, די אומרעגלעכעסיע שטונדן, און די דורכויסיקע באַמיאונג אויפצופירן

זיך ווי עס פאסט פאר דיין שטאנד ! אף, יא, מאיעסטעם, איך בין געווען פיל גליקלאכער ווען איך בין געווען אן אויסגעצערטע נייטארן און זיך איבערגענומען מיט מיינע פעטעלקעס. אבער פון א שוועגערן וועלכע פארבעט בלויז אויף טיי געלעגנטלאך אלס א מין פליכט, און וועלכע צייכנט זיך אויס אין קירד־אנגעלעגנהייטן, קאן מען, פארשטייט זיך, אלץ דערווארטן. און דאָס דערמאָנט מיר אַז איך מוז ווירקלאך דערציילן דיין מאיעסטעט וואָס עס האָט פאַסירט אויפן הייבוידעם, גלייך נאָכדעם ווי דער אכאַט האָט פאַרענדיקט זיין אויסטאָן זיך.

אזוי פלעגט זי אוועקפלוידערן בשעת יורגען־האַט צוגעהאַרט און גינסטיק צוגעשמייכלט. וואָרים זי איז זיכער געווען זייער אַ שיינע. און אזוי האָבן זיי געוואוינט אין גהינם צופרידן גענוג ביז פלאַרימעלס וואַקאַציע האָט זיך געענדיקט : און דאָן האָבן זיי זיך צעשיידט, אַן שום טרערן נאָר אין פולקאָמער פריינטשאַפט.

און יורגען האָט שטענדיק געדענקט פלאַרימעלן אַם אַנגענעמסטן. אָבער ניט אַלס ווייב מיט וועמען ער איז ווען געווען אין די אינ־טימסטע באַציאונגען ממש.

איצט ווען די רייצנדע וואַמפיר־פרוי האָט אים פאַרלאָזט, איז דער קייסער יורגען, ניט אַכטנדיק אויף זיין אַלגעמיינער פאַפולאַרי טעט און דעם כבוד צוגעטיילט זיינע פאַליטישע אַנשוואַונגען, ניט געווען זייער גליקלאך אין גהינם.

”עס איז אַ טרייסט, אַלנפאַלס”, האָט יורגען געזאָגט, „צו אַנטדעקן פון וועמען עס שטאַמט די טעאָריע פון דעמאָקראַטישער רעגירונג. איך האָב לאַנג זיך געוואונדערט ווער עס האָט אַרויסגעלאָזט דעם פּזּוּן אַז דער וועג צו קריגן אַ קלוגן באַשלוס איבער עפעס אַ באַגרייפלאַכער פּראַגע איז צו פאַרלאָזן זיך אויף אַלגעמיינע וואַלן. איצט ווייס איך. נו, און די טייוואַלים זיינען פּיליכט גערעכט אין זייערע לערעס ; זיכער קאָן איך ניט גיין אזוי ווייט ווי צו זאָגן אַז זיי זיינען אומגערעכט : פּונדעסטוועגן, צו דערזעלבער צייט —“

למשל, די אומענדלאַכע באַמיאונג צו מאַכן די וועלט געזיכערט פאַר דעמאָקראַטיע, דער באַשטענדיקער געפעכט קעגן הימל דערפאַר ווייל דער הימל האָט זיך געקלעפט צו אַן אַכזריות/דיקער פאַרם פון אַוּטאָקראַטישער מלוכה, האָט געקלונגען צוגלייך לאַגיש און גרויס־מוטיק, און איז געווען, פאַרשטייט זיך, דער איינציקער מעטאָד פון פאַרויכערן וואָס פאַר אַן אַלגעמיינעם טריאומף פון דעמאָקראַטיע ; דאָך האָט עס יורגענען אויסגעזען נאַנץ נישטיק, זינט, ווי ער האָט איצט געוואוסט, עס איז עפעס זיכער געווען אין דעם הימלשן סיסטעם וואָס איז גינסטיק פאַר מיליטערישער ווירקזאַמקייט, אזוי

אז דער הימל האָט געוויינלאַך געוואונען. אויסערדעם האָט יורגען
ניט געקאָנט פאַרבייגיין דעם פּאַקט וואָס דער גהינם איז געווען
בלויז אַן איינפאַל פון זיינע אורעלטערן מיט וואָס קאַשטשעי האָט
צופעליק איינגעשטימט : וואָרים יורגען האָט קיינמאַל קיין גרויס
געדולד ניט געהאַט מיט פאַרעלטערטע געדאַנקען, דערהויפּט ווען
אימיצער האָט זיי אָנגעווענדט אין דער ווירקלאַכקייט, ווי קאַשטשעי
האָט געמאָן.

„נה, דאָס פּלאַץ זעט מיר אויס ווי אַ פּרעכער אַנאַכראָניזם“.
האָט יורגען געזאָגט, פאַרקלערט איבער די פייערן פון באַראַזמא :
„און זיינע מעטאָדן פון פייניקן געוויסנהאַפטע מענטשן קאָן איר
ווירקלאַך אַנדערש ניט באַטראַכטן ווי פאַר מגושמ'דיקע. די טיר
וואָלים זיינען גאַנץ איינפאַכע באַשעפּענישן און מיינען גוט, ווי
קיינעם וואָלט ניט איינגעפאַלן אַפּצולייקענען, אָבער אַט'דאָס איז
עס : ווייל דאָ'אַרום פאַדערט זיך עפעס אַ האַרטנעיקערע און טיכטיק
אומאַנגענעמערע פּערזאָן —“

און דאָס, נאַטירלאַך, האָט אים דערינערט אין פּרוי ליוז : און
אַזוי איז געשען ווי די געדאַנקען פון יורגען האָבן זיך געווענדט
אויפּסניי צו דער האַנדלונג וואָס פאַסט פאַר אַ מאָן. און ער האָט
אַ זיפּץ געטאָן, און אַוועק צווישן די טייוואָלים, פּרובירנדיק אָנצור
טרעפּן, און נאָכפּרעגנדיק זיך אויף, דעם געוואַנטן שד וועלכער האָט
אין אויסזען פון אַ שוואַרצן מאָן צוגענומען פּרוי ליוז. אָבער אַ
טשיקאַווע זאַך איז געשען, און דאָס איז וואָס אין ערגעץ האָט יורגען
ניט געקאָנט פאַקן דעם שוואַרצן מאָן, ווי אויך האָט קיינער פון די
טייוואָלים ניט געוואוסט צו זאָגן וועגן אים.

„פון וואָס הו דערציילסט אונדז, קייסער יורגען“, האָבן זיי אַלע
געזאָגט, „איז דיין ווייב געווען אַ ביטערער שלאַק, און די ארט פּרוי
וועלכע גלויבט אַז וואָס'נאָר זי טוט איז רעכט.“

„עס איז ניט געווען קיין גלויבן“, זאָגט יורגען : „עס איז געווען
אַ מאַניע ביי דער אָרימער נעבאָך.“

„מיט דעם פאַקט, אויב אַזוי, איז איר אויף אייביק פאַרווערט
אַריינצוטערען אין גהינם.“

„איר דערציילט מיר ניס“, זאָגט יורגען, „וואָס ווען אַלגעמיינ
לאַך באַקאַנט וואָלט עס געפירט פילע פאַרהייראַטע מענער צו אַ
פאַרדאָרבן לעבן.“

„אָבער עס איז באַוואוסט אַז מענטשן ווערן גערעט דורך אַמונת
און עס איז ניטאָ קיין שטאַרקערער גלויבן ווי דער פון אַן אומנוט
פּוטיקער פּרוי, אין איר אייגענער אומפּעלכאַרטייט. פּשוט, דאָס ווייב

דיינס איז די אַרט פּערזאָן וואָס קאָן ניט געדולדעט ווערן פון קיינעם סײַדן פון מלאכים. מיר קומען צום באשלוס אז דיין קייסערניגע מוז זיין אין הימל.

„נה, דאָס ליינט זיך אויפן זינגען. און אזוינאָך וועל איך גיין אין הימל, און קאָן זיין אז דאָרט וועל איך געפינען גערעכטיקייט.“ „מיר וואָלטן דו זאָלסט וויסן“, האָבן די טייוואָלים געלאַרמט, שטייפהאַרטיק, „אז אין גהינם האָבן מיר אַלערליי מינים גערעכטיקייט, זינט אונדזער רעגירונג איז אַן אויפגעקלערטע דעמאָקראַטיע.“ „נאָנץ געוויס“, זאָגט יורגען: „איז אַן אויפגעקלערטער דעמאָקראַטיע זיינען אַלערליי מינים גערעכטיקייט לרוב, און עס וואָלט זיך מיר ניט גע'חלומ'ט אַפילו דאָס אָפצולייקענען. אָבער איר האָט ניט, פאַרשטייט איר, דעם קלענערן איבל, מיין ווייב, און עס איז זי וועמען איך מוז פאַרזעצן צו זוכן.“

„נה, ווי דו ווילסט“, האָבן זיי געזאָגט, „אזוי לאַנג ווי דו האָסט ניט אויסצוזעצן קעגן די צודרינגלאַכקייטן פון מלחמה-זייט. אָבער זיכער באַדויערן מיר צו זען דיך אַפפאַרן אין אַ לאַנד אַריין וואו דאָס אומוויסנדע פּאַלק פאַרטראַגט אַ זעלבסטטהערשער וועלכער איז ניט געהעריק דערוויילט געוואָרן צו זיין ראַנג, און פאַרוואָס דאַרפסטו פאַרזעצן צו זוכן דיין ווייבס געזעלשאַפט ווען עס איז אזויפיל אַנגע-נעמער צו לעבן אין גהינם?“

און יורגען האָט אַ צי געטאָן דעם אַקסל, „מען מוז דאָך האַנדלען ווי אַ מאַן ווען-עס-איז.“

טאָ האָבן די טייוואָלים אים געזאָגט דעם וועג צום גהינמ'ס גרענעץ, באַדויערנדיק אים, „אָבער דאָס אַריבערגיין די גרענעץ בלייבט שוין דיין עסק.“

„איר האָב אַ סגולה“, האָט יורגען געזאָגט; „און מיין פאַרווילן איז גהינם האָט מיר געלערנט ווי זי צו באַנוצן.“

דאָן האָט יורגען נאָכגעפּאַלט זיין אונטעריכט, און איז אַוועק קיין מערידי, און פאַרנומען זיך לינקס-צו ווען ער איז אַנגעקומען צו דער גרויסער קאַלוזשע וואו די פּיפּערנאָטערס און פּרעש האָבן זיך געכאַוועט, און אזוינאָך דורכגעקרייצט די געפּלען פון טאַרטאַרוס, מיט געהעריקער פּאַרזיכט איבער די ווילדע בליצן, און זיך פאַרנומען דאָס צווייטע מאָל לינקס — „באַשטענדיק ווען דו זוכסט דעם הימל זאָל דיין האַרץ זיין דער וועג-ווייזער“, איז געווען דער ראַט פון די טיי-וואָלים, — און אזוינאָך אויסמיידנדיק דאָס וואוינאָרט פון יעמרא, האָט ער געקרייצט די בריק איבער דעם אומענדלאַך טיפן תּהום און דעם איינאַרטיקן נאַראַקאַס. און בראַכום וועלכער האָט געהאַלטן דעם

שטייער־אַפּפּאַל אויף דער בריק, האָט געטאָן אזוי ווי די שרים האָבן יורגענען פּירגעוואָרנט : אָבער דערצו, נאַטירלאַך, איז קיין אויסוועג ניט געווען.

40. דער אויפשטייג פון פויפסט יורגען

די מעשה דערציילט ווי אין דעם "פעסט פון דער פאַרקנידקונג" איז יורגען אָנגעקומען צו די הויכע ווייסע ווענט וואָס באַנורטן דעם הימל. וואָרים יורגענס אורעלטערן האָבן, פאַרשטייט זיך, געהאַט די פאַרשטעלונג אַז דער נהינם איז געשטאַנען אין דירעקטער שכנות מיטן הימל אזוי אַז די געבענשטע האָבן געקאָנט פאַרגרעסערן זייער גליקועליקייט דורך דעם אַראָפּבליקן אויף די מאַטערנישן פון די פאַרפֿלוצטע. איצט האָט צו דער צייט אַ אינגל־מלאַך אַריבערגעקוקט איבער דעם געלענדער פון דער הימלשער וואַנט.

"און וואָס מאַכסטו גוטס, מיין וואוילער יונג", זאָגט יורגען. "אָבער וועגן וואָס טראַכסטו אזוי באַדאַכטזאַם?" ווייל פונקט ווי *Di v e s* האָט זיך דערקונדיקט מיט לאַנגע יאָרן צוריק, האָט יורגען איצט אויסגעפונען אַז אַ מענטשנס קול טראַגט זיך פּולקאַם צווישן דער שאול תּחתייה און הימל.

"מיין האַר", ענטפּערט דאָס אינגל, "איף האָב באַדויערט די פאַרשאַלטענע נעבאַך."

"נן, אויב אזוי קערסטו אודאי זיין אַרינען", זאָגט יורגען לאַכנדיק.

"ניין, מיין האַר, מיין נאָמען איז יורגען."

"מאַמעלאַך!" זאָגט יורגען : "מילא, אָבער דער יורגען איז געווען אַ היפש ביסל פאַרשוניען אין מיין צייט. אזוי זאָגסטו זייער מעגלאַך דעם אמת."

"איך בין יורגען, דער זון פון קאַטה און אורא."

"אך, אך ! אָבער אזוי זיינען זיי אַלע געווען, מיין יונג."

"אַלזאָ דאָן : איך בין יורגען, דאָס אייניקל פון שטיינוואַר, און דאָס אייניקל וועמען זי האָט ליב געהאַט מער פון אירע אַנדערע איי־ניקלאַך : און אזוי וואוין איך אויף אייביק אין הימל מיט די אַלע אַנדערע אילזויעס פון שטיינוואַר. אָבער ווער, מיין ווירדיקער האַר, ביסטו וואָס גייסט אַרום אין נהינם אומפאַרסמאַליעט, אין אַזע פּייד־אויסזענדיק העמד?"

יורגען האָט נאָכגעטראַכט. אוינגשיינלאַך וואָלט ניט געהאַט קיין זין אַנצוגעבן זיין ווירקלאַכן נאָמען, און אזוינאָך אויפהייבן די פּראַנע

מכח דעם צי יורגען געפינט זיך אין הימל אָדער אין גהינם. דאָן האָט ער זיך דערינערט אין דער סגולה פון דעם מייסטער פילאָלאָג מיט וואָס יורגען האָט זיך צוויי מאָל פעלערהאַפּט באַנוצט. און יורגען האָט דורכגעלופטערט זיין קעל ווייל ער האָט געגלויבט אז ער האָט איצט פאַרשטאַנען דעם געהעריקן באַנוץ פון סגולות.

„פילייכט“, זאָגט יורגען, „וואַלט איך דיר ניט באַדאַרפט אויס זאָגן ווער איך בין. אָבער וואָס איז דאָס לעבן מישטיינס געזאָגט אָן פאַרטרויאַכקייט איינער אין אַנדערן? אויסערדעם שיינסטו צו זיין אַ אינגל פון מערקווירדיקער געשייטקייט. טאָ וועל איך דיר אָנפער טרויען אַז איך בין פויפסט דזשאַן דער צוואַנציקסטער, דעם הימלס שטעלפאַרטערטער אויף דער ערד, באַזוכנדיק איצט דאָס פּלאַץ צוליב אַן הימליש שליחות וואָס איך בין ניט פריי צו פאַרעפנטלאַכן גענויער, אַ דאַנק אורזאַכן וואָס לייגן זיך באַלד אויפן שכל פון אַ יונג פון דיין אומגעוויינלאַכער דורכגעטריבנקייט.“

„נה, איך זאָג דיר! דאָס איז גאַנץ קאַמיש. וואַרט נאָר צו אַ רגע בלויז!“ האָט דער אינגלשער מלאך אויסגעשריען.

זיין ליכטיקע צורה איז פאַרשוואַנדן, מיט אַ שאַרד פון ברוינע קרייזלידיקע האַר: און יורגען האָט פאַרזיכטיק אויפסניי דורכגעלייענט דעם שפרוך פון דעם מייסטער פילאָלאָג. „יא, איך האָב אויסגעפונען דענק איך ווי צו באַנוצן דעם כּשוף“ באַמערקט יורגען. באַלד איז דער יונגער מלאך ווידערשינען ביים געלענדער. „הער, געדריקער האַר! איך האָב אַ בליק געטאָן אויף דעם דייסטער — אַלע פויפסטן ווערן אַריינגעלאָזט אַהער די רגע וואָס זיי שטאַרבן, ניט נאָכפאַרשנדיק זייערע פּריוואַטע אנגעלעגנהייטן, פאַרשטייטו, כדי צו פאַרמידן עפעס אַ באַדויערניקן סקאַנדאַל, און מיר האָבן דריי-און-צוואַנציק פויפסטן דזשאַנס פאַרצייכנט. און גאַנץ געוויס, דער פאַרבאַרייטער שלאָס פאַר דזשאַן דעם צוואַנציקסטן איז אומ- פאַרנומען. ער זעט אויס צו זיין דער איינציקער פויפסט וואָס געפינט זיך ניט אין הימל.“

„נה, פאַרשטייט זיך אַז ניין“, זאָגט יורגען, מיט צופרידנקייט, „אויף אזוי ווייט ווי דו זעסט מיך, וואָס בין אַמאָל געווען דער בישאָפּ פון רוים און דינער צו די דינער פון גאָט, שטייענדיק אונטן דאָ אויף דער קופע אַש.“

„יא, אָבער קיינער פון די אַנדערע אין דיין ריי שיינט ניט צו געדענקען דיר. דזשאַן דער ניינצנטער זאָגט אַז ער האָט קיינמאָל ניט געהערט וועגן דיר, און אים צורו לאָזן אינמיטן פון אַ האַרף-אונ-טעריכט.“

„ער איז געשטארבן פאר מיין טראַן־באַשטייגונג, נאַטירלעך.“
— און דזשאן דער איינ־און־צוואַנציקסטער זאָגט ער דענקט
אַז זיי האָבן פאַרלוירן דעם השבון ווי־אַרום, און אז עס איז קיינמאַל
ניט געווען קיין דזשאן דער צוואַנציקסטער. ער זאָגט אז דו קערסט
וויין אַ שווינדלער.“

„אַה, פּראָפּעסיאָנעלע אייפּערזוכט!“ האָט יורגען געזיפּצט: „אי־
אַי־אַי, דאָס איז זייער טרויעריק, און שאַפט דיר אַ נעבאַכריקע מי־
נונג וועגן דער מענטשלעכער טבע. אַלזאָ, מיין יונג, איך לאָז עס
געהעריק צו דיר, ווי האָט געקאָנט זיין אַ איינ־און־צוואַנציקסטער
סיידן עס איז פריער געווען אַ צוואַנציקסטער? און וואָס ווערט פון
דעם גרויסן יסוד פון פּויפּסטלעכער אומפּעלכאַרטיקייט ווען אַ פּויפּסט
דערלאָזט צו אַ טעות אין עלעמענטאַרער מאַטעמאַטיק? אַך, אָבער
דאָס איז אַ שטיק אַפיקורסות פון היפּשן געפאַר, לאַמיד דיר זאָגן, אַן
אינקוויזיציע ענין, אַ קאָנסיסטאַריע אנגעלעגנהייט! דאָך, גליקלעכער
ווייז, לויט זיין אייגענער באַהויפּטונג, איז דער פּעדראַ כוליאַני —
„און דאָס איז געווען זיין נאָמען, אויך, ווייל ער האָט עס מיר
דערציילט! דו ווייסט וואַרשיינלעך אַלץ מכה דעם, גנדיקער האַר“,
האָט דער יונגער מלאַך געזאָגט, איינפאַך באַווירקט פון יורגענס ווער־
טער.

„זיכער ווייס איך אַלץ מכה דעם. אַלזאָ, איך ווידערהאַל, לויט
זיין אייגענער באַהויפּטונג האָט דער מאַן קיינמאַל ניט עקזיסטירט,
און אַזוינאַך, וואָס ער זאָל זאָגן איז פון קיין באַדייטונג. וואַרים ער
דערציילט דיר אז עס איז קיינמאַל ניט געווען וואָס פאַר אַ פּויפּסט
דזשאן דער צוואַנציקסטער: איז אַדער ער זאָגט אַ ליגן אַדער ער
זאָגט דעם אמת. אויב ער זאָגט אַ ליגן, באַדאַרפסטו, פאַרשטייט זיך,
איים ניט גלויבן: דאָך, אויב ער זאָגט דעם אמת, וועגן דעם אז עס
איז קיינמאַל ניט געווען קיין פּויפּסט דזשאן דער צוואַנציקסטער,
נו דאַן איז, גאַנץ איינפאַך, קיינמאַל ניט געווען קיין פּויפּסט דזשאן
דער איינ־און־צוואַנציקסטער, אזוי אז דער מאַן באַשטעטיקט זיין אייגן
ניט עקזיסטירן: און אויף דעם אופן רעדט ער נאַרישקייטן, און דו,
פאַרשטייט זיך, באַדאַרפסט ניט גלויבן אין נאַרישקייטן. אַפילו מיר
זאָלן דערלאָזן זיין וואַזניקע באַהויפּטונג אז ער איז לאַ היה ולא נברא,
ביסטו צו ליטיש דערצויגן, בין איך זיכער, צו באַשטרייטן אז קיינער
זאָגט קיין ליגן אין הימל: פאַלגלעך אז אין דעם פאַר זאָגט קיינער
ניט קיין ליגן: און אַזוינאַך, נאַטירלעך, קער איך אורדאי זאָגן דעם
אמת, און דו האַסט ניט קיין אויסוועג סיידן ווי צו גלויבן מיר.“
„אַלזאָ, דאָס קלינגט זיכער גאַנץ פיין און וואויל“, האָט דער

יונגערער יורגען צוגעגעבן : „כאָטש דו דערקלערסט עס אזוי פלינג
אז עס איז עמוּוּאָס שווערלאַך דיר נאַכצופאַלגן.“

„אך, און וואָס נאָכמער, און איבער און אַריבער דעם, און אַלס
אַ ממשות'דיקן באַווייז פון דער אומפעלבאַרער אויספירלאַכקייט פון
יעדער זילבע פון מיין באַהויפטונג, האָט דער עלטערער יורגען באַ-
מערקט, „אויב דו וועסט אַ קוק טאָן אין דער בוידעם־קאַמער פון הימל
וועסטו געפינען דעמזעלבן לייטער אויף וועלכן איד האָב אַראָפּ געני-
דערט אַהערצו, און וועלכן איד האָב זיי געהייסן אוועקלייגן אין אַ
זייט ביז איד וועל זיין באַרייט אַרויפצושטייגן ווידעראַמאָל. פאַרוואַר,
איד האָב דיר נאָר וואָס געוואָלט בעטן אים צו ברענגען, אויף אזויפיל
אויף וויפל מיין געשעפט דאָ איז צופרידנשטעלנר דערליידיקט.“

מילא, דאָס אינגל האָט צוגעשטימט אז דאָס וואָרט פון קיין
פויפסט, צי אין גהינס אָדער אין הימל, איז ניט געווען אַזאַ ממשות'די-
קער באַווייז ווי אַ לייטער : און ער איז ווידער אוועק. יורגען האָט
געוואָרט, אין נשקשה'דיקער צוטרוילאַכקייט.

עס איז געווען אַ פאַל פון לאַגיק, יעקב'ס לייטער מוז פון אַלע
באַריכטן האָבן געווען אַ ביז'נאַר שאַצבאַרער אוועקגעוואָרפן צו ווערן
נאָך איין נאָכטס דינסט אין בית אל ; עס וואָלט גאַנץ גוט צונוי
געקומען אין יום־הדין : און יורגענס קענען זיין ליזאַ האָט אים געגעבן
די מעגלאַכקייט צו שליסן אז אַלץ וואָס איז געהאַלטן געוואָרן ווייל עס
וועט ציניץ קומען אין אַ שיינעם טאָג אַמאָל וואָלט אומפאַרמיידלאַך
אָוועקגעשטעלט געוואָרן אין בוידעם־קאַמער, אין יעדן אָרט וואָס פרויען
שטעלן זיך פאַר. „און עס איז באַוואוסט אז דער הימל איז אַ דעלוזיע
פון אַלטע פרויען. נו, די זאַך איז אַ זיכערקייט“, האָט יורגען געזאָגט :
„אינפאַך אַ מאַטעמאַטישע זיכערקייט.“

און געשעענישן האָבן באַווייזן זיין לאַגיק פאַר אַ ריכטיקער : ווייל
באַלד האָט זיך דער יונגערער יורגען צוריקגעקערט מיט יעקב'ס
לייטער, וואָס איז געווען גאַנץ פאַרשפינוועבט און פאַרעלטערט נאָכן
זיין אָוועקגעלייגט פאַר אזוי לאַנג.

„אזוינאָר, ווי דו זעסט, ביסטו געווען פולקאָם גערעכט“, האָט
דאָן געזאָגט דער יונגערער יורגען, ווי ער האָט אַראָפּגעלאָזט יעקב'ס
לייטער אין גהינס אַרײַן. „אַה, גנעדיקער דזשאַן, קום שוין שנעלער
אַרויף און דערלאַנג אַ גאָב דעם אַלטן וועלכער האָט דיר פאַר-
לוימדט!“

אזוי איז געשען אז יורגען האָט פריילאָך אַרויפגעקלעטערט פון
גהינס אין הימל אַרײַן אויף אַ לייטער פון לויטערן גינגאַלד : און ווי
ער האָט געקלעטערט האָט דאָס העמד פון נעסוס זאָכט געבליאַסקעט

אין דעם ליכט וואָס האָט געשיינט פון הימל : און פון דעם גרויסן
ליכט איבער אים, אַלס יורגען האָט געשטיגן העכער און נאָך העכער,
האָט זיך דער שאַטן פון יורגען אומגלויבליך אויסגעצויגן פאַזע דער
גאַלער וויסער וואַנט פון הימל, גלייך ווי דעם שאַטן וואַלט עס געווען
ווידערוויליק און ער האָט זיך געקלעפט האַרטנעקיק צום גהינט. דאָך
האָט באַלד יורגען אַריבערגעשפרונגען די פעסטונגיווענט : און דאָן
האָט דער שאַטן אויך אַריבערגעשפרונגען ; און אזוי איז זיין שאַטן גע-
קומען מיט יורגענען אין הימל אַריין, און צוזאַמענגעדרייט זיך מיט-
לאָז ביי יורגענס פיס.

„ג, נו ! “ טראַכט יורגען, „עס איז זיכער ניט אַפּצושטרייטן
דעם כּשוף פון דעם מייסטער פּילאַלאָג ווען עס איז געהעריק באַנוצט.
ווייל מיט זיין הילף קום איר איצט אַ לעבעדיקער אין הימל אַריין,
ווי נאָך הנוף און אליהו האָבן עס באַוווּזן פאַר מיר : און נאַכמער,
אויב עס איז דעם אינגל צו גלויבן, איז איינער פון דעם הימלס
פרעכטיגסטע פּאַלאַצן צוגעגרייט פאַר מוין וואוינאַרט. מיט יושר איז
ניט מעגליך מער צו פּאַדערן פון וואַסערן מכּשף. אהא, אויב נאָר
ליוז וואַלט מיר געקאַנט זען איצט !“

דאָס איז געווען זיין ערשטער געדאַנק. דערנאָך האָט יורגען
צעריסן די סגולה און צעזויט די פּיצלאַך ווי דער מייסטער פּילאַלאָג
האָט געהייסן. דאָן האָט זיך יורגען געווענדט צום אינגל וואַס האָט
געהאַלטן יורגענען אַריינקומען אין הימל.

„קום, מוין יונג, און לאַמיד דיר גוט באַטראַכטן.“

און יורגען האָט גערעדט מיטן אינגל וואַס ער איז אַליין אַמאָל
געווען, און געשטאַנען פנים אל פנים מיט אַלץ וואַס יורגען איז
אַמאָל געווען און איז ניט מער. און דאָס איז געווען די איינציקע
פּאַסירונג וואַס איז זיך פאַרלאָפן מיט יורגענען וואַס דער שרייבער
פון דער מעשה האָט ניט ס'האַרץ צו דערציילן זי.

אזוי איז יורגען אַוועק פון דעם אינגל וואַס ער איז אַליין אַמאָל
געווען. אָבער צוערשט איז יורגען געוואָר געוואָרן אַז אין דעם פּלאַץ
האָט זיין באַבע שטייננוואַר (וועמען קיניג סמאָיט האָט ליב געהאַט)
געוואוינט און איז געווען גליקליך מיט איר באַגריף וועגן הימל :
און אַז אַרום איר זיינען געווען אירע פאַרשטעלונגען פון אירע קינדער
און פון אירע קינדסקינדער. שטייננוואַר האָט זיך קיינמאָל ניט פאַר-
געשטעלט איר מאַן אין הימל, ווי אויך ניט קיניג סמאָיטן.

„דאָס איז אַ צושטאַנד“, זאָגט יורגען, „וואַס שטאַרקט מיר צו
האַפן אַז מען קאָן דאָ געפינען גערעכטיקייט. דאָן וועל איר זיך
צויקוהאַלטן פון מוין באַבן, די שטייננוואַר וועמען איר האַב געקענט

און ליב געהאט, און וועלכע האט מיר ליב געהאט אזוי בלינד אז דאס אינגל דא איז איר באגריף וועגן מיר. יא, אויס איינפאכער גערעכטיקייט צו איר, מוז איר זיך צוריקהאלטן.

אזוינאך האט ער אויסגעמיטן דעם טייל הימל אין וועלכן עס זיינען געווען זיין באָבעס אילוזיעס : און דאס האט זיך גערעכנט פאר גערעכטיקייט אין יורגענען. דער טייל הימל האט געשמעקט מיט רעווערא, און א שפילפויגל האט דארט געזונגען.

41. פון פשרות אין הימל

יורגען איז אַוועק אומגעשטערט אַהינצו וואו דער גאָט פון יור-גענס באָבע איז געזעסן אויף אַ טראָג, ביי אַ ים פון קרישטאל. אַ רעגנבויגן, געמאַכט הויך און שמאַל ווי אַ פענסטער-ראַם, אזוי עס זאָל צופאַסן דעם טראָג, האָט געפורמט אַ געוועלכטן דורכגאַנג אין וועלכן ער איז געזעסן : ביי זיינע פיס האָבן געברענגט זיבן לאָמפן, און פיר מערקווירדיקע געפליגלטע באַשעפענישן זיינען געזעסן דאָרט זינגנדיק ווייך, „לויב און כבוד און דאַנק צו אים וואָס טוט טאָן לעבן אייביק!“ אין איין האַנט פון דעם גאָט איז געווען אַ צעפטער, און אין דער אַנדערער — אַ גרויס בוך מיט זיבן ריטע פלעקן דערויף.

עס זיינען דאָרט געווען צוועלף קלענערע טראָגען, אַן רעגנבויגנס, אויף יעדער זייט פון דעם גאָט פון יורגענס באָבע, אין צוויי האַלבע קרייזן : אויף די מינדערע טראָגען זיינען געזעסן מילד-אויסזעענדיקע באַיאָרטע מלאכים, מיט לאַנגע ווייסע האָר, אַלע באַקרוינט, און אַנגעד-טאָן אין ווייסע צערעמאַניאַל-קליידער, און איטלאַכער מיט אַ האַרף אין איין האַנט און אין דער צווייטער אַ גאַלדענע פלאַש, אַרום אַ קווערטל די מאָס, און איבעראַל האָבן געפלאַטערט און שימעריט די פילקאָלירטע פליגל פון שרפים און כרובים, ווי פאַרגרעסערטע פאַר-פונאַיעס, ווי זיי האָבן זאָנפט און מונטער אַרומגעשפאַנט אין דעם גאַלדענעם נעפל וואָס האָט זיך געשפרייט איבערן הימל, צו אַן אומד-אויפהערלאַכן קלאַנג פון פאַרטאיעטער אַרגאַז-מוזיק און אַ ווייטן און אומדייטלאַכן געזאַנג.

איצט האָבן די אויגן פון דעם גאָט אַנבאַגעננט די אויגן פון יורגען : און יורגען האָט געוואַרט אזוי פאַר אַ לאַנגער וויללע, און פיל לענגער, פאַרוואַר, ווי יורגען האָט פאַרדעכטיקט.

„איר פאַרכט דיך“, האָט יורגען געזאָגט, ענדלאַך : „אוי, יא, איר האָב דיך ליב: און דאָך קאַן איר ניט גלויבן. פאַרוואָס

קאָנסטו מיך ניט לאַזן גלויבן, וואו אזויפיל גלויבן ? אַדער קאָפּויר, פאַרוואָס קאָנסטו מיך ניט לאַזן אָפּלאַכן, ווי די איבעריקע האָבן אָפּ געלאַכט מיט אזאָ געפילדער ? אָ גאַט, פאַרוואָס זאַלסטו מיך ניט לאַזן האָבן קיין אַמונה ? וואָרים דו האַסט מיר ניט געגעבן קיין גלויבן אין וואָס-עס-איז, אַפילו ניט אין גאַרניט. עס איז ניט רעכט געווען.

און אין דעם העכסטן געריכט פון הימל, און אין אַנזיכט פון די אַלע מלאכים, האָט יורגען אָנגעהויבן וויינען.

„איד בין קיינמאָל ווען דיין גאַט ניט געווען, יורגען.“

„אַמאָל זייער לאַנג צוריק“, האָט יורגען געזאָגט, „האַב איד געהאַט אַמונה אין דיר.“

„ניין, ווייל יענס אינגל איז דאָ מיט מיר, ווי דו זעלבסט האַסט געזען. און היינט איז גאַרניט פאַרבליבן פון אים ערגעצוואו אין דעם מאָן וואָס איז יורגען.“

„גאַט פון מיין באַבע ! גאַט וועמען איד אויך האָט ליב געהאַט אין מיין יוגנט !“ האָט יורגען געזאָגט דאָ : „פאַרוואָס איז עס וואָס מיר ווערט פאַרלייקנט אַ גאַט ? ווייל איד האָב געזוכט : און איז ערגעץ קאָן איד ניט געפינען גערעכטיקייט, און איז ערגעץ קאָן איד ניט געפינען וואָס צו פאַרערן.“

„וואָס, יורגען, און וואָלסטו געזוכט גערעכטיקייט, פון אַלע ער-טער, אין הימל ?“

„ניין“, האָט יורגען געזאָגט ; „ניין, איד שפיר אַז עס קאָן דאָ ניט באַטראַכט ווערן. אַנדערש וואָלסטו געזעסן איינער אַליין.“

„און איבעריקנס האַסטו געזוכט צו געפינען דיין גאַט אויסווייניק. ניט אַריינבליקנדיק אינווייניק צו דערזען דאָס וואָס איז וואָרהאַפטיק פאַרערט אין די געדאַנקען פון יורגען. זאַלסטו געווען האָבן אזוי געטאָן, וואָלסטו דערזען, אזוי איינפאַד ווי איד זע איצט, דאָס וואָס בלויז דו ביסט פעאיק צו פאַרערן. און דיין גאַט איז צע'מזיק'ט : דער שטויב פון דייע רייזעס ליגט געדיכט אויף אים : דיין אייטלקייט ליגט ווי אַ סערוועטקע אויף זיינע אויגן; און אין האַרצן ביי אים איז ניטאָ קיין ליבע, ווי אויך קיין האַס, אַפילו ניט פאַר זיין איינציקן פאַרערער.“

„מאָך אים ניט צו שפאַט, דו וו אַ אַס האַסט אזויפיל פאַר-ערער ! ווייניקסטן איז ער אַן אומגעהייער כּיטערער יונג“, האָט יורגען געזאָגט : און דרייסט האָט ער עס געזאָגט, אין העכסטן געריכט אין הימל, פאַר דעם פאַרקלערטן פנים פון דעם גאַט פון יורגענס באַבע. אַד, מסתם צוויי. איד טרעה זיך ניט אַז אויף פילע מאַדימס.

און אין באצוג צו מיינע צאלרייכע פארערער, פארגעסטו ווי אפט דו האָסט דעמאָנסטרירט אַז איד בײַן די דעלוזיע פון אַז אַלטער פּרוי.

„נױאָו איז װען געװען אַ פּעלער אין מײן לאַגיק ?“

„איד האָב זיך זיט צוגעהערט צו דיר, יורגען. דו מוזסט װיסן אַז לאַגיק קימערט אונדז ניט פיל, אויף אזוי װײט װי קײן זאך אין ניט לאַגיש דאָרױס.“

און איצט האָבן די פיר געפלינגלטע באַשעפּענישן אויפּגעהערט זייער שירד זינגען, און די אַרגאָז-מוזיק איז געװארן אַ װײט־אַפּיק מורמלען. און עס איז געװען אַ שטילקײט אין הימל. און דער גאָט פון יורגענס באַבע, אויך, איז געװען שטיל פאַר אַ װײלע, און דער רעגנ־בױגן אונטער װעלכן ער איז געװעסן האָט אָפּגעטאָן זײנע זיבן קאַלירן און געברענגט מיט אַן אומאיבערטרגלעכער װײסקײט, בלוילאך שאַ-טירט, בשעת דער גאָט נאָכגערענקט איבער אוראַלטע זאַכן. דאָן האָט אין דער שטילשוױגעניש דער גאָט אָנגעהויבן רעדן.

מיט אייניקע יאָרן צוריק (האָט דער גאָט פון יורגענס באַבע גע־זאָגט) איז קאָשטשעי באַריכט געװען אַז סקעפּטיציזם האָט זיך פאַר-שפּרייט איבער זײן װעלט, און אַז אימיצער האָט אַרומגעשפּאַנט אין איר װעמען עס קאָנען ניט צופּרידנשטעלן קײנע ראַציאָנאַלע דער-קלערונגען. „ברענגט מיר דעם אומגלױביקן“, זאָגט קאָשטשעי : האָט מען געבראַכט צו אים אין דעם חלל אַ קלײנע איינגעהאַרבטע גרויע פּרוי אין אַז אַלטער גרויער שאַל. „איצט, זאָג מיר פאַרוואָס דו װילסט ניט גלױבן“, זאָגט קאָשטשעי, „אין זאַכן װי זײ זײנען.“

דאָן האָט די װירדיקע קלײנע איינגעהאַרבטע פּרוי העפּלאַך גע־ענטפּערט : „איד װײס ניט, מײן האַר, װער אַ שטײגער דו קאָנסט זײן. אָבער זינט דו פרעגסט מיר, װײסט איטלאַכער אַז זאַכן װי זײ זײנען מוזן באַטראַכט װערן אַלס צײטװײליקע אַנשיקענישן, און אַלס נסיונות דורך װעלכע מיר זײנען געהערק פאַראורטיילט דורכצוגײן, כּדי זיך צו דערוואַרבן צום אייביקן לעבן מיט אונדזערע ליבע אין הימל.“

„אַר, יאָ“, האָט געזאָגט קאָשטשעי, װעלכער האָט געמאַכט זאַכן װי זײ זײנען ? „אַר, יאָ, גאַנץ געװײס ! און װי אזוי האָסטו דאָס דער־לערנט ?“

„נױ, יעדן זונטיק אינדערפּרי האָט דער גײסטלאַכער גערעדט צו אונדז װעגן הימל, און װי גלױקעליק מיר װעלן זײן דאָרט נאָכן טױט.“

„איז די פּרוי געשטאַרבן, דאָן ?“ האָט קאָשטשעי געפּרעגט.
„יאָ, אַרױס“, האָבן זײ אים געזאָגט. — „ערשט ניט לאַנג, און

זי וויל ניט גלויבן קיין זאך וואס מיר דערקלערן איר, נאר פארערט
צו ווערן גענומען אין הימל אריין.

„אלזא, דאס איז גאנץ צרה'דיק“, האט קאשטשעי געזאגט, „און
איד קאן ניט, פארשטייט זיך, שלום מאכן מיט אזא סקעפטיציזם.
דאס וועט קיינמאל ניט טויגן. טאג פארוואס פירט איר זי ניט צו דעם
הימל אין וועלכן זי גלויבט, כדי אזוינאך צו מאכן א סוף צו דעם
גאנצן עסק?“

„אבער, אלמעכטיקער“, האבן זיי אים געזאגט, „עס איז נאר אזא
פלאץ ניטא.“

דאן האט קאשטשעי נאכגעדענקט. „עס איז געוויס מאדנע אז
א פלאץ וואס עקזיסטירט ניט זאל זיין אז עפנטלאך באוואוסטער ענין
איז אז אנדער פלאץ. פון וואנען שטאמט די פרוי?“
„פון דער עהד“, האבן זיי אים געזאגט.

„וואו איז דאס?“ האט ער געפרעגט : און זיי האבן אים קלאר
געמאכט אזוי גוט ווי זיי האבן געקאנט.

„אך, יא, אין יענעם ווינקל דארט“, האט קאשטשעי איבערגע-
שלאָגן. „איד געדענק. אלזא — אבער ווי הייסטו, פרוי וואס וויל אין
הימל אריין?“

„שטיינוואר, מיין האר : און אויב עס איז דיר געפעליק בין איד
גראָד אין איילעניש צו זיין אויפסניי מיט מיינע קינדער. פארשטייסט,
איד האב קיינעם פון זיי ניט געזען פאר א לאַנגער צייט.“

„אבער ווארט“, האט קאשטשעי געזאגט : „וואס איז עס אזוינס
וואס קומט דער פרוי אין די אויגן אריין ווי זי רעדט פון אירע קינד-
דער?“ זיי האבן אים געזאגט אז עס איז ליבשאפט.

„האָב איד באשאפן די ליבשאפט?“ זאגט קאשטשעי, וועלכער
האָט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען. און זיי האבן אים געזאגט, ניין :
און אז עס זיינען פאראנען פילפאכע אופנים פון ליבשאפט, אבער
אז דער אופן באזונדערס איז געווען א פארבלענדונג וואס פרויען
האָבן אויסגעטראכט פאר זיך זעלבסט, און וואס זיי האבן ארויסגעוויזן
אין אלע האַנדלונגען מיט זייערע קינדער. און קאשטשעי האט א
זיפץ געטאָן.

„דערצייל מיר פון דינע קינדער“, האט קאשטשעי דאן געזאגט
צו שטיינוואָרן : „און קוק אויף מיר ווי דו רעדסט, אזוי אז איד זאל
קאנען זען דינע אויגן.“

אזוינאך האט שטיינוואָר גערעדט וועגן אירע קינדער : און
קאשטשעי, וועלכער האט געמאכט אלע זאכן, האט זיך צוגעהערט
זייער אויפמערקזאם. פון קאטהן האט זי אים דערציילט, פון איד

איינציקן זון, באווייזנדיק אז קאטא איז געווען דער פיינסטער יונג וואָס האָט ווען געלעבט, — „עטוואָס ווילד, מיין האַר, צוערשט, אָבער דאַן ווייסטו דאָך וואָס אינגלאַך זיינען, — און דערציילנדיק ווי וואויל קאָטאן איז געגאַנגען אין געשעפט, און ווי ער האָט אָפילו געשטיגן צו ווערן אַ ראַטמאַן. אויף קאַשטשעיען וועלכער האָט געמאַכט אַלע זאַכן, האָט דאָס געשיינט צו מאַכן אַ געהעריקן איינדרוק. דאַן האָט שטיינװאַר דערציילט וועגן אירע טעכטער, אימפעריאַ און לינדאַמיראַ און קריסטין : וועגן אימפעריאַס שיינקייט, און פון לינדאַמיראַס בראַווקייט אונטער דעם אומגליק פון שלים'מזל'דיקער הייראַט, און וועגן קריסטין'ס העכסט-גראַדיקער בריה'שאפט אין פירן אַ הויז. „וואוילע פרויען, מיין האַר, איטלאַכע פון זיי, מיט קינדער אייגענע ! און מיר זעען זיי נאָך אַליין אויס ווי פיצלאַך קינדער, געבענשט זאַלן זיי זיין !“ און די ווירדיקע קליינע איינגעהאַרבטע גרויע פרוי האָט אַ לאַך געטאַן. „איך האָב געהאַט גליק צו מיינע קינדער, מיין האַר, און צו מיינע אייניקלאַך אױד“, האָט זי קאַשטשעיען דערציילט. „נעם אַ שטייגער יורגענען, מיין קאַטאָס אינגל ! דו מענסט עס גיט גלויבן, מיין האַר, אָבער אַט האָסטו אַ געשיכטע וואָס איך מוז דיר דערציילן וועגען יורגענען —“ אזוי איז זי אָנגעגאַנגען אַ ביז גאַר גליקלאַכע און שטאַלצע, בשעת קאַשטשעי, וועלכער האָט געמאַכט זאַכן ווי זיי זיינען, האָט זיך צוגעהערט און געהיט די אויגן פון שטיינװאַרן.

דאַן האָט קאַשטשעי פּריוואַט געפרעגט, „זיינען די קינדער און אייניקלאַך פון דער שטיינװאַר אַזעלכע ווי זי גיט אַן ?“ „ניין, האַר“, האָבן זיי אים פּריוואַט געוואָנט.

אזוינאָך, ווי שטיינװאַר האָט געהאַלטן אין רעדן, האָט קאַשטשעי פּראַיעקטירט אילוזיעס איינשטימיק מיט דעם וואָס שטיינװאַר האָט דערציילט, און באַשאַפן אַזעלכע קינדער און קינדעסקינדער ווי זי האָט באַשריבן. זכרים און נקבות האָט ער זיי באַשאַפן שטייענדיק הינטער שטיינװאַרן, און אַלע זיינען געווען וואונדערשיין און אומבאַפּלעקט : און קאַשטשעי האָט מיטגעטיילט לעבן צו די אילוזיעס. דאַן האָט קאַשטשעי איר געהייסן זיך אויסדרייען. זי האָט אויסגעפאַלגט : און קאַשטשעי איז פאַרגעסן געוואָרן.

גו, קאַשטשעי איז דאָרט געזעסן אין הלל, אויסזענדיק ניט זייער גליקלאַך, און פאַר'חידוש'ט, און פּויקנדיק אויף דער קני זיינער, און שטאַרנדיק אויף דער קליינער איינגעהאַרבטער גרויער פרוי, וועלכע איז געווען פאַרנומען מיט אירע קינדער און אייניקלאַך, און האָט געהאַט אינגאַנצן פאַרגעסן אין אים. „אָבער זיכער, לינדאַמיראַ“, הערט ער שטיינװאַרן זאָגן, „מיר זיינען נאָך ניט אין הימל“. — „אַד, מיין

טייערע מוטער, ענטפערט איר אילוויע פון לינדאמיראז, „צו זיין מיט דיר אויפסניי איז ווי אין הימל : און אויסערדעם איז מעגלאך אז איז הימל איז ווי דאס, נאך אלעמען.“ „מיין טייער קינד, עס איז זיס פון דיר אזוי צו זאגן, און דין ארט אזוי צו זאגן. אבער דו ווייסט גאנץ גוט אז דער הימל איז גרינטלאך באשריבן איז „בוך פון אפנבארונג“, אין דער ביכל, אלס דאס רוימלאכע פלאץ וואס דער הימל איז. בשעת, ווי דו קאנט אליון זען, ארום אונדז איז גארניטא, און קיינער ניט אויסער דעם זייער העפלאכן מאז צו וועמען איד האב נאר וואס גערעדט ; און וועלכער, צווישן אונדז בלייבט עס, שיינט צו זיין שוין דערלאך אומבאקאנט מיט די איינפאכסטע זאכן.“

„ברענג מיר די ערד“, זאגט קאשטשעי. דאס איז געטאן געווארן, און קאשטשעי האט באטראכט דעם פלאנעט, און געפונען א ביכל. קאשטשעי האט צעעפנט די ביכל, און געלעזן „די אפנבארונג פון דעם הייליקן קריסט יאהאז“, בשעת שטיינוואר האט גערעדט מיט אירע אילוויעס. „איצט זע איד“, האט קאשטשעי געזאגט. „דער געדאנק איז עטוואס צו סענסאציאנעל. דאך — !“ אזוי האט ער צוריקגעלייגט די ביכל, און געהויסן זיי אוועקנעמען די ערד איד צו איר געהעריק פלאץ, ווארים קאשטשעי האט פיינט צו לאזן גיין אין ניוועץ וואס-ניט'איז. דאן האט קאשטשעי צוגעשמיכלט און באשאפן דעם הימל ארום שטיינווארן און אירע אילוויעס, און ער האט געמאכט דעם הימל פאר פונקט אזא פלאץ ווי עס איז געווען באשריבן אין דעם בוך.

„און אזוינאך, יורגען, אט ווי עס איז געשען“, האט פארענדיקט דער גאט פון יורגענס באבע. „און מ י ד א ויד האט קאשטשעי באשאפן צו יענער צייט, און די שרפים און די הייליקע און די אלע געבענשמע, גלייך אזוי ווי דו זעסט אונדז : און, פארשטייט זיך, ער האט אונדז פאראורזאכט צו זיין דא באשטענדיק, זינט דעם אנהייב פון אלע צייטן, ווייל דאס איז א ויד געווען אין דעם בוך.“

„אבער ווי האט דאס געקאנט געטאן ווערן?“ זאגט יורגען, מיט צונויפגעקנייטשטע ברעמען. „און אויף וואס פארא אופן האט קאשטשעי געקאנט אזוי מאכן פאקוסן מיט דער „צייט“?“

„ווי קאן איד וויסן, זינט איד בין בלויז די אילוויע פון אז אלטער פרוי, ווי דו האסט אזוי אפט באוויזן דורך לאגיק ? זאל גענוגן אז וואס נאך קאשטשעי באוויילט, איז ניט נאר געשעט עס, נאר איז שוין געשען, לאנג פאר דער אורעלטסטער געדעכעניש פון מענטש און זיין מוטער. ווי אנדערש וואלט ער געקאנט זיין קאשטשעי ?“

„און דאָס אינגאַנצן“, האָט יורנען געזאָגט. טונגט האַפטיק, „פאַר אַ פּרוי וועלכע איז אפילו ניט טריי געווען איר אייגענעם מאַן!“

„נױ, גאַנץ מעגלאַך!“ האָט געזאָגט דער גאַט: „אַלנפאַלס, עס איז געטאָן געוואָרן פאַר אַ פּרוי וועלכע האָט ליב געהאַט. קאַשטשעני וועט כמעט אַלץ טאָן צוליב ליבע, זינט ליבע איז איינע פון די צוויי זאַכן וואָס זיינען אוממעגלאַך פאַר קאַשטשעני.“

„איך האָב געהערט אַז שטאַלץ איז אוממעגלאַך פאַר קאַשטשעני?“

דער גאַט פון יורנענס באַבע האָט אויפגעהויבן זיינע ברעמען. וואָס איז שטאַלץ? איר גלויב ניט איר זאל האַבן ווען געהערט וועגן דעם פּריער. זיכער איז דאָס עפעס וואָס קומט ניט אַרױן אַהערצו.“

„אַבער פאַרוואָס איז ליבע אוממעגלאַך פאַר קאַשטשעני?“

„ווייל קאַשטשעני האָט געמאַכט זאַכן ווי זיי זיינען, און טאָג ווי נאַכט דענקט ער נאָך איבער זאַכן ווי זיי זיינען. ווי אזוי, דאָ, קאָז קאַשטשעני עפעס ליב האָבן?“

אַבער יורנען האָט אַ שאַקל געטאָן מיט זיין פאַרגלעטן שוואַרצן קאַפּ. „דאָס קאָז איר לחלוטין ניט פאַרשטיין. ווען איר זאל זיין אַרױנגעשפאַרט אין אַ קעמערל אין וועלכן עס זאל זיך גאַרניט גע- פינען אויסער מיינע פּערזן, וואָלט איר ניט געווען גליקלאַך, און זיכער וואָלט איר ניט געווען שטאַלץ: אַבער אפילו אזוינאָך, וואָלט איר ליב געהאַט מיינע פּערזן. איר האַב מורא אַז איר גיי זיך גיכער צונױף מיט די געדאַנקען פון דעם זיידע שטן ווי מיט די י נ ע; און ניט ווידערשפּרעכנדיק דיר, קאָז איר זיך בלױז וואונדערן צי דאָס וואָס דו אַנטפלעקסט מיר איז אמת.“

„און ווי קאָז איר וויסן צי דאָס וואָס איר זאָגן איז אמת אַדער ניט?“ האָט דער גאַט אים געפּרעגט, „זינט איר בין בלױז די אילױזיע פון אַז אַלטער פּרוי, ווי דו האַסט אזוי אַפט באַווױזן דורך לאַגיק.“

„נױ, מילא!“ האָט יורנען געזאָגט, „דו קאַנסט זיך זיין גערעכט אין אַלע אופנים, און זיכער וואָג איר ניט צו זאָגן אַז דו ביסט אומ- גערעכט: פונדעסטוועגן, צו דערזעלבער צייט — ניין אפילו איצט גלויב איר דיר קוים.“

„ווער קאָז עס דערוואַרטן פון אַ דורכגעטריבענעם יונג, וועלכער געמט אזוי קלאַר אַדורך די אילױזיעס פון אַלטע פּרויען?“ האָט דער גאַט געפּרעגט, עטוואָס פאַרמאַטערט.

און יורנען האָט געענטפּערט:

„גאַט פון מיין באַבע, איר קאָז קוים גלױבן אין דיר, און דייער טאַטן ווי זיי זיינען פאַרצייכנט געפין איר פאַר אומלאַגיש און עט-“

וואָס קאָמיש. אָבער איך בין צופרידן וואָס די זאך איז אזוי געפלאַגט געוואָרן אז דו זאָלסט איצט שטענדיק זיין ממשות/דיק פאַר בראַווע און איידעלע פּערזאָנען וועלכע האָבן געגלויבט אין דיר און דיר פאַרערט און ליב געהאַט. צו האָבן זיי אַנטוישט וואָלט געווען אן אומרעכט : און עס איז גוט וואָס אין אַנזיכט פון זייער גלויבן אין דיר האָט אפילו קאָשטשעי וועלכער האָט געמאַכט זאכן ווי זיי זיינען ניט געקאָנט זיין געשייט."

„נאָט פון מיין באַבע, איך קאָן קוים גלויבן אין דיר ; אָבער געדענקענדיק דעם סכּוּם ליבע און גלויבן וואָס איז דיר געגעבן געוואָרן, ציטער איך אויף. איך דענק וועגן די וואוילע לייט וועמעס לעבן איז געווען האָפּנונגספּול און צופרידן אַ דאַנק זייער גלויבן אין דיר : איך דענק וועגן זיי, און אין מיין האַרצן צאָנקט אויף אַ בלינדע חרטה, און אַ בענקשאַפט, און אַ מין קנאה, און דאָך באַפאַרנט אַ צאַרטע אמוזאַנטקייט זיי אַלע. אַד, נאָט, עס איז קיינמאָל ניט געווען קיין אַנדער נאַטהייט וואָס זאָל האָבן אַזעלכע טייערע פאַרערער ווי דו האָסט געהאַט, און דו דאַרפסט שטאַלצירן מיט זיי.

„נאָט פון מיין באַבע, איך קאָן קוים גלויבן אין דיר, דאָך בין איך ניט ווי יענע וועלכע וואָלטן געקומען צו וואַרפן אויגן געשייר טערהייט אויף דיר. איך, יורגען, זע דיר בלויז דורך אַ נעפּל פון טרערן. וואָרים דיר האָבן ליב געהאַט יענע וועמען איך האָב ליב געהאַט זייער לאַנג צוריק, און ווען איך קוק אויף דיר איז עס דינע פאַרערער און די טייערע גלויביקע פון פאַרצייטן וואָס איך געדענק. און עס שיינט מיר אז דאַטומס און מאַנוסקריפטן און די מיינונגען פון געלערנטע מענטשן זיינען נאָנץ נישטיקע זאכן אין פאַרגלייך מיט וואָס איך געדענק, און וואָס איך בין מקנא !"

„ווער וואָלט זיך גערעכט אז אַזא אומגעהייער כיטרער יונג זאָל זיך אַמאָל מתקנא זיין אין די אילזויעס פון אַלטע פרויען ?" האָט דער נאָט פון יורגענס באַבע געענטפּערט נאָכאַמאָל : און דאָך איז זיין אויסזען ניט געווען אומפריינטלאַך.

„פאַרוואָר, אָבער", האָט יורגען געזאָגט, נאָר פּלוצים, „פאַרוואָר, אָבער מיין באַבע איז — אין אַ געוויסן זין — געווען גערעכט מכה דעם הימל און מכה דיר אויך. ווייל זיכער שיינסטו צו זיין, און צו רעגירן אין פונקט אַזא צושטאַנד ווי זי האָט באַשריבן. און דאָך לויט דיין לעצטער אַנטפּלעקונג בין איך אויך געווען גערעכט — אין אַ געוויסן זין — מכה די זאַכן ייענדיק אַן אַלטער פרויס דעלזויעס. איך וואונדער זיך איצט — ?"

„יא, יורגען ?"

„נה, איך וואונדער זיך אויב אלץ איז ריכטיק, אין א געוויסן זין ? איך וואונדער זיך אויב דאס איז דער ברייטער סוד פון אלץ ? עס וואלט ניט געווען קיין שלעכטע לייוונג, מיין הארץ, האט יורגען געזאגט, נאכדענקענדיק.

דער גאט האט געשמייכלט. דאן איז נאר פלוצים דער טייל הימל געווארן לער, אויסער יורגענען, וועלכער איז געשטאנען דארט נאנץ אלליין. און פארויס אים איז געווען דער טראץ פון דעם פארשוואונדענעם גאט און דער צעפטער פון דעם גאט, און יורגען האט דערזען אז די זיבן פלעקן אויפן גרויסן בוך זיינען געווען פון רויםן טריפואקס. יורגען האט זיך דערשראקן : אבער ער האט דערהויפט אויפגעשוידערט פון דעם באוואוסטזיין אז ער וועט ניט מטושטש ווערן. „וואָס, דו וועלכער ביסט געווען דוקס און פרינץ און קיניג און קייסער און פויפסט ! און שטעלן אזעלכע כבודים צופרידן א יורגען ? עס הייבט זיך ניט אָן“, זאָגט יורגען.

אזוינאך, האט יורגען באשטיגן דעם טראץ פון הימל, און זיך געזעצט אונטער דעם הריפות'דיקן רעגנבוין : און אויף זיין פאלע איז איצט געווען דאס בוך, און אין זיין האנט דער צעפטער, פון דעם גאט פון יורגענס באַבע.

יורגען איז אזוי געזעסן, פאר א לאנגער צייט באטראכטנדיק די ליכטיקע ליידיקע געהויפן פון הימל. „און וואָס וועסטו איצט טאן ?“ זאָגט יורגען, אינדערהויך. „אה, געערגערטער קליינער יורגען, דו וואָס האָסט זיך באַקלאַנגט ווייל דו האָסט ניט אויסגעפירט דיין פאַרלאַנג, דו ביסט אַלמעכטיק איבער דער ערד און אַלע ענינים וואָס גייען מענטשן אָן. וואָס איז איצט דיין פאַרלאַנג ?“ און זיצנדיק אזוי שרעקלאַך עולה לגדולה'דיק, איז דאָס האַרץ פון יורגען געווען ווי בליי אין אים, און ער האָט זיך דערפילט אַלט און זייער מיר. „וואָרים איך ווייס ניט, אָד, קיין זאך קאָן מיר ניט העלפן, ווייל איך ווייס ניט וואָס אזוינס דאָס איז וואָס איך באַגער ! און דאָס בוך און דער צעפטער און דער טראַץ קאָנען מיר גאַרניט העלפן, קיין זאך קאָן מיר קיינמאָל ניט העלפן : וואָרים איך בין יורגען וועלכער זוכט ער ווייסט אַליין ניט וואָס“.

אזוינאך האט יורגען א צי געמאָן מיטן אַקסל, און איז אַראַפּגע-קראַכן פון דעם טראַץ פון דעם גאט, און וואַנדערנדיק וואו עס לאָזט זיך, באַלד צוגעקומען צו פיר הויפט מלאכים. זיי זיינען געזעסן אויף א פּוכיקן וואַלקן, און זיי האָבן געגעסן מילך און האַניק פון גאַלדענע שיסעלאַך : און ביי די שטראַלנדיקע וועגנס האָט יורגען נאָכגעפּרעגט דעם שנעלסטן וועג פון הימל אַרויס.

„ווייל דאָררום געפינט זיך ניט קיינע פון מיינע אילווזיעס“, האָט יורגען געזאָגט, „און איד מוז איצט זיך צוריקקערן צו אַזעלכע אילווזיעס וואָס זיינען איינגשאַפּטלאַך. מען מוז אין עפעס גלויבן. און אַלץ וואָס איד האָב געזען אין הימל האָב איד באַוואַנדערט און מקנא געווען, אָבער אין קיינס פון די זאַכן קאָן איד ניט גלויבן, און מיט קיינס פון די זאַכן קאָן איד זיך ניט צופרידנשטעלן. און אַז איד פאַלט שוין אין דענקען וועגן דעם, וואַנדער איד זיך איצט אויב אימצינער פון אייך, מיינע האַרן, קאָן מיר געבן אויסקונפּט וועגן דער ליזאַ וועלכע פלעגט זיין מיין ווייב?“

ער האָט זי באַשריבן ; און זיי האָבן אים באַטראַכט מיט רחמנות. אָבער די מלאכים, האָט ער אויסגעפונען, האָבן קיינמאל ניט גע- הערט פון ליזאַ, און זיי האָבן אים פאַרזיכערט אַז עס געפינט זיך ניט אזאַ פּערזאָן גאָר אין הימל. וואָרים שטייננאָר אין געשטאַרבן ווען יורגען איז געווען אַ אינגל, און אזוי האָט זי קיינמאל ליזאַ ניט געזען ; און פאַלגלאַך, ניט געדענקט וועגן ליזאַ אזוי אַדער אַנדערש, ווען שטייננאָר האָט געמאַלט אירע באַגריפן פאַר קאַשטשעניע וועלכער האָט געמאַכט זאַכן ווי זיי זיינען.

איצט האָט יורגען אויך אַנטדעקט, אַז ווען זיינע אויגן האָבן צוערשט זיך אָנגעטראָפן מיט די אויגן פון דעם גאָט פון יורגענס באַבע, איז יורגען געשטאַנען אומבאַוועגלאַך פאַר זיבן-און-דרייסיק טעג, פאַרגעסנדיק אין אַלעמען אויסער אַז דער גאָט פון זיין באַבע איז געווען ליבע.

„קין אַנדערער האָט וויליק זיך ניט אַוועקגעקערט אזוי שנעל“, האָט אים זכריאל געזאָגט : „און מיר דענקען אַז דיין טעמפּקייט נעמט זיך פון אַ שלעכטער איינגשאַפּט אין דעם גלאַנציקן העמד וואָס די טראַגסט, און פון וועלכן דאָס גלייכן איז קיינמאל ניט געווען געוואָרן אין הימל.“

„איד האָב בלוין געזוכט גערעכטיקייט“, האָט יורגען געזאָגט : „און איד האָב איר ניט געקאַנט געפינען אין די אויגן פון אייער גאָט, גאָר ליבע בלוין און אזאַ פאַרגעבונג ווי עס האָט מיר געקימערט.“

„טאַקע דערפאַר דאַרפסטו זיך פרייען“, האָבן די פיר מלאכים געזאָגט : „און אזוי דאַרף אַלץ וואָס לעבט זיך פרייען : און אַממערסטן דאַרפן מיר זיך פרייען וואָס וואוינען אין הימל, און גלויבן יעדע שעה אונדזער האָר גאָטס פאַרנאַכלעסיקן די גערעכטיקייט, אַ דאַנק וואָס עס איז אונדז דערלויבט אַריינצוקומען אין דעם פּלאַץ.“

42. צוועלף וואָס ווערן גערגערט שעהווייז

אזוינאך איז געשען ערב וואלבורגא, ווען אלץ איז מער ווי מעגלאך עס זאל פאסירן, אז יורגען איז אין איילעניש ארויס פון הימל, ניט האבנדיק געוואונען אדער פארלוירן קיין ליבע דארט. דער הייליקער פעטער האָט פאר אים אויפגעריגלט, ניט דעם הויפט אריינגאנג, נאָר אַ קליינע פריוואטע טיר, געשניצט מיט אומצייליקע פיש אין באַרעליעה, וואָרים דער אַרויסגאנג האָט זיך געעפנט דירעקט אויף יעדן אָרט וואָס איר קאָנט זיך אויסמאַלן.

„ווייל אזוינאך“, האָט דער הייליקער פעטער געזאָגט, „קאָנסטו זיך אומקערן און צייטפארלוסט צו דייע אייגענע אילוזיעס.“

„עס איז געווען אַ קרייז“, האָט יורגען געזאָגט, „וואָס איר פלעג טראָגן אַרום האַלדז, צוליב סענטימענטאַלע אורזאַכן, ווייל ער האָט אַמאָל געהערט מין פאַרשטאַרבענער מוטער. וואָרים קיין פרוי האָט מיך ווען ליב געהאַט אויסער די אורא וועלכע איז געווען מין מוטער —“

„איר וואונדער זיך צי דיין מוטער האָט דיר דאָס געזאָגט?“ האָט דער הייליקער פעטער אים געפרעגט שמייכלענדיק ווי אין דערינערונג, „מיינע פלעגט דאָס מיר האַלטן אין איין זאָגן. און אַפּטמאָל האָב איר זיך געוואונדערט? — ווייל, ווי דו קערסט געדענקען בין איר געווען אַ פאַרהייראַטער מאַן, יורגען: און מייז ווייב האָט מיך ניט דורכויס פאַרשטאַנען“, האָט דער הייליקער פעטער געזאָגט, מיט אַ זיפּץ.

„נח פאַרוואָר“, זאָגט יורגען, „מייז לאַגע איז ניט אינגאַנצן פאַר- שירן: און וואָס מער איר הייראַט, אלץ ווייניקער פאַרשטענדניש געפין איר. איר האָב באַדאַרפט צו האָבן מער מיטלייד אויפן קיניג סמאָיט, וועלכער איז זיכער געווען מייז זיידע. נח דו פאַרשטייט, הייליקער פעטער, די אנדערע פרויען האָבן מיר געטרויט, מער אדער ווייניקער, ווייל זיי האָבן ליב געהאַט און איינגעבילדטן יורגען. אָבער אורא האָט מיר לחלוטין ניט געטרויט, ווייל זי האָט מיך ליב געהאַט מיט קלאַרע אויגן. זי האָט פאַרשטאַנען יורגענען, און דאָך אים ליב געהאַט: כאַטש איר, למשל, מיט מייז גאַנצער דורכגעטריבנקייט, קאָן ניט באַווייזן קיין איינס פון די זאַכן. אָבער פונדעסטוועגן, כדי צו האַנדלען ווי עס פאַסט פאַר אַ מאַן, כדי צוליב טאָן אַ פרוי, — און אַ פאַרהייראַטער פרוי אויך — וואָרף איר אַוועק דעם גאַלדענעם קרייז וואָס איז די איינציקע זאַך מיר פאַרבליבן פון מייז. מוטער: און זינט דאָן, הייליקער פעטער, האָבן די אילוזיעס פון סענטימענט אַ היפש ביסל מיר באַווייזן. טאָ וועל איר זיך אַפּוואָגן פון הימל צו זוכן אַ קרייז.“

„דאָס איז שוין געמאָן געוואָרן פריער, יורנען, און איד צווייפל
 צי פיל גוטס איז פון דעם אַרויסגעקומען.“
 „מאמעלעך, און האָט דאָס ניט געפירט צו דער אייביקער זלאָדיע
 פון דעם ערשטן און גרעסטן פון די פויפסטן ? עם שיינט מיר, מיין
 האַר, אַז דו האָסט אָדער אַ שלעכטן זכרון אָדער זייער ווייניק דאַנק
 באַרקייט, און עם גלוסט זיך מיר צו קראַקען דיר אין פנים אַרײַן.“
 „נו, איצט רעדסטו ווי איינער פון די כרובים, יורנען, און דו
 באַדאַרפסט האָבן בעסערע מאַנין. שטעלסטו דיר פאַר אַז מיר אַפּאַס
 מאַלן האָבן הנאה צו הערן קאַטאַוועס טרייבן וועגן דער קירך ?“
 „מילא, עם איז וואָר, הייליקער פעטער, אַז דו האָסט געגרינדעט
 די קירך —“

„אַט האָסטו דיר, הייבסט שוין ווידער אָן ! דאָס איז וואָס די
 פאַטראָניזירנדיקע שרפים און די צ'נישע כרובים האַלטן אונדז אין
 איין זאָגן. זעסטו, מיר צוועלף זיצן צוזאַמען אין הימל, יעדער אויף
 זיין ווייסן טראָן : און מיר זעען אַלץ וואָס פאַסירט אויף דער ערד.
 אַלזאָ, מיר פון אונדזער שטאַנד, האָבן ניט פאַרנאַכלעסיקט דעם
 וואַקס און די טואונגען פון וואָס דו וואַלסט געקאַנט פריי אַנרופן
 קריסטנטום. און אַמאָל מאַכט אונדז פילן דאָס וואָס מיר זעען זייער
 אומבאַקוועם, יורנען. באַזונדערס ווען פונקט דאָן פלאַטערט אַ כרוב
 גראַד פאַרביי, מיט אַ ברייטן קרומן שמיכל, און כיכעט, אַבער איר
 האָט עם אָנגעהויבן. און עם איז דאָר אַזוי. איר קאָן ניט לייקענען
 אַז איז אַ געוויסן זין האָבן מיר עם אָנגעהויבן. דאָר האָבן מיר ווירק-
 לאַך קיינמאָל ניט פאַרויסגעזען עפעס פון דעם מיר, און עם איז ניט
 רעכט צו רייצן אונדז דערמיט.“

„פאַרוואָר, הייליקער פעטער, איצט אַז איר דענק וועגן דעם,
 דאַרפט איר געהאַלטן ווערן צו זיין פאַראַנטוואָרטלאַך פאַר זייער וויי-
 ניק וואָס איז געזאַגט אָדער געמאָן געוואָרן אין דעם שאַטן פון אַ
 קירכטורעם. ווייל ווי איר געדענק האָט איר צוועלף אַפּאַסטאַלן פאַר
 זוכט צו באַקערן אַ וועלט צו די לערעס פון ישו; און נומע אַבזיכטן
 דאַרפן רעספּעקטירט ווערן, ווי לעכערלאַך זייער אויסגאַנג זאָל ניט
 זיין.“

עם איז געווען אויגנשטיינלאַך אַז די סימפּאַטיע איז געווען אַנ-
 גענעם דעם אַלטן קדוש, וואָרים ער איז געווען אָנגעוויזן אויף אַ
 צוטרויאַכערן מאָן. מעדיטירנדיק האָט ער געגלעט זיין לאַנגע ווייסע
 באַרד, און דאָן געזאַגט מיט צאַרן : „ווען זיי זאָלן ניט פרעמענדירן
 אויף קיין קרובה'שאַפט מיט אונדז וואַלט נאָך געווען צו דערליידן :
 אַבער ווי דאָס האַלט, האָבן מיר אין משך פון יאָרהונדערטער געפילט

ווי טפשים. איד בין דערהויפט אין א שלעכטער לאגע, פארשטייט זיך, שטייענדיק ביים טויערל; ווייל שוין נאכדעם אלעמען, יורגען, שטארבן די ליידאקלאך, און קומען צום הימל'צו העזה'דיק ווי שפער לינגן, און רעכטן זיך פון מיר זיי אריינצולאזן! פון זייערע פינגער שרויפן, און זייערע שייטערהויפנס, און פון זייערע בלוטבעדער, און פאטריאטישע דרשות, און „הייליקע“ מלחמות, און פון יעדער מין אפי שיילאכקייט, קומען זיי צו מיר, אויפגעלענטע. און מיליאן מיליאסן פון זיי, יורגען! עס איז ניטא אזא ארט גרויזאמקייט אדער לעכער-לאכקייט וואס איז ניט געקומען צו מיר נאך לויב, און קיין פארברע-כערישער אידראט וועלכער האט ניט פרעטענדירט אויף חבר'שאפט מיט מיר, וואס בין געווען אן אפאסטאל און אן איידלמאן. וואס זאג איד, יורגען, דו מענסט עס ניט גלויבן, אבער אן עמינענטער בישאפ איז געקומען צו מיר ערשט לעצטע וואך דערווארטנדיק אז אט נעם איד און לאז אים אריין, — און איד מיט דעם פולן צעטל פון זיין כאמיאונג פאר „ניכטערקייט“, אלץ קלאר ארויסגעשריבן און אין מיי האנט!

איצט איז יורגען געווען פארוואונדערט. „אבער ניכטערקייט איז זיכער א טונגה, הייליקער פעטער“.

„אך, אבער זיין באגריף איבער ניכטערקייט! און זיינע מיאוס'ע געוואלדן מיר אין פנים, גלייך ווי ער וואלט רעדן אין עפעס א קירך אדער וואו! וואס, דער סלינעדיקער לעסטערנדיקער גולם! מיר אין פנים האט ער אנטקענגערעט דעם ערשטן פון מיין הארט וואונדער, און דעם לעצטן געבאט וואס איז ארויפגעלעגט געווארן אויף אונד צוועלף, שפריצנדיק מיט שוים אז דער וויין איז געווען אומגעזויערט! מיר האט ער דאס געזאגט, זעסטו, יורגען! מיר, וואס האב געטרונקען פון דעם איידעלן וויין אין קנה און צוגלייך פון דעם קוויקנדיקן וויין וואס מיר האבן געהאט אין דעם אויבערשטן צימערל אין ירושלים ווען די שעה פון דעם נעריכט האט זיך גענענט און אונדזער האר האט געוואלט מיר זאלן זיך פילן אמבעסטן! מיט מיר, וואס האב זינט דאן פארזוכט פון דעם אומבאגרייפלאכן וויין וואס דער האר האט אונדז צוגעזאגט אין זיין קיניגרייך, וואלט דער קאוואטשענדיקער שופט זיך אויסגע'טענה'ט! און וואלט מיר איבערצייגט, אין אנויכט פון אלע מיינע דערינגערונגען, אז מיין האר, וועלכער איז געווען א מאן צווישן מאנספארשויען, האט זיך דערנערט אויף אזעלכע לויזע פאמאיען ווי עס האבן ארויסגעבראכט דעם גייציקן פילדערדיקן גולם מיר צו פלאגן.“

„נו, אָבער פאַרוואָר, הייליקער פעטער, עס איז ניט אַפצולייקענען
אַ וויין ווערט אָפּט מיסגעברויכט.“

„אַזוי האָט ער מיר באַריכט, יורגען. און איד האָב אים געזאָגט
אַז מיט דער טענה וואָלט ער פאַרבאָטן צו מאַכן בישאָפּ, צוליב אור
זאַכן וואָס ער קאָן אויסגעפינען אין שפיגל : און אַז געדנקענדיק וואָס
עס האָט פאַסירט ביים קרייציקן, וואָלט ער פאַרהאַפּט יעדן געהילף-
הענדלער אין געפענגניש. אַזוינאָך האָבן זיי אים אַוועקגענומען אַלץ
סלינענדיק,“ האָט דער הייליקער פעטער געזאָגט, פאַרמאַטערט. „ער
האַט געדראָט צו האָבן אימיצן אַנדערש דערוויילט אויף מיין פּלאַץ
ווען איד האָב אויף לעצט אים געהערט: אָבער דאָס איז בלויז געווען
אַן אַלמע געוואוינהייט.“

„איד דענק ניט, פונדעסטוועגן, איד זאָל האָבן באַגעגנט עפעס
אַזאַ בישאָפּ, מיין האַר, אונטן דאָרט.“

„אין דעם גהינם פון דיינע עלטערן ? אָ, ניין : דיינע עלטערן
האַבן געבאָך גוט געמיינט, אָבער זייערע באַגריפן זיינען געווען באַ-
גרענעצט. ניין, מיר האָבן אַ גאַנץ אַנדערע אייביקע היים פאַר די
לעסטערע, אין אַ געגנט וואָס איז אויסגעשטאַט געוואָרן לאַנג צוריק,
ווען די נויטווענדיקייט האָט געפאָדערט צו באַשטאַטן אַן אָרט פאַר
אייפעריקע גייטלאַכע.“

„און ווער האָט געפלאַנט דעם פּלאַץ, הייליקער פעטער ?“

„אַלס אַ באַזונדער געפעליקייט, איז אונדז צוועלף, וועמען עס
ווערט צוגעשריבן דער אָנהויב און די פאַטראָניזירונג פון אַזעלכע
אַפשיילאַכקייטן, דערלויבט געוואָרן צו פלאַנעווען און אויסשטאַטן
דאָס פּלאַץ. און, פאַרשטייט זיך, מיר האָבן עס איבערגעגעבן צו דער
אויפזיכט פון אונדזער געוועזענעם געזעל יודאָס. ער האָט געשיינט צו
זיין די פאַסיקע פּערזאָן. צוגלייך פאַרשטייט זיך האָבן מיר עס באַ-
דעקט מיט אַ ספּעציעלן דאָך, די בעסטע גאַכאַמונג וואָס מיר האָבן
געקאָנט אויסטראַכטן פון דעם מלחמה-דאָך, אַזוי אַז קיינער פון די
העויות'דיקע כּרובים זאָל ניט קאָנען זען וואָס פאַר אַ לאַנגע באַלוינונג
מיר צוועלף, וועלכע האָבן געגרינדעט דאָס קריסטנטום, האָבן צוגע-
גרייט פאַר די לעסטערער.“

„נו, אַן צווייפל איז דאָס געווען זייער קלוג.“

„אַך, און אויב מיר צוועלף זאָלן קאָנען אויספירן וואָלט
געווען פונקט נאָך אַזאַ דאָך איבער דער ערד. וואָלרים דער סלינענדי-
קער דולקאַפּ האָט געלאַזט אַ היפש ביסל אַזעלכע ווי ער געוואָלדעווענ-
דיק און מעקענדיק איבער די קירכן וואָס הייסן נאָך אונדז צוועלף, און
אויף די בימות פון די קירכן וואָס הייסן נאָך אונדז: און דאָס ברענגט

אונדז אין פארלענגנהייט. עס איז די לערע פון מאכמוטן וואָס זיי צע-שמירן, און ניט קיין לערע וואָס מיר האָבן ווען געפריידיקט אָדער געהערט אַפילו פון איר : און זיי דאַרפן אַזוי געהערדיק זאָגן, אַנשטאַט צו פאַרלוימדן אונדז געוועזענע אַפּאַסטאַלן און איידללייט. אָבער אויף דעם אופן איז עס וואָס די אויסוואורפן באַנוצן זיך פריי מיט אונדזערע נעמען : און די כּרובים האָבן אַן אויג אויף די לעכערלאַכקייטן, און מאַכן חוזה פון אונדז. אַזוי אַז עס איז ניט דורכויס פאַרגעניגן, דאַס זיין אַ הייליקער אַפּאַסטאַל אין הימל, יורגען, כאַטש אַמאַל זיינען מיר צוועלף געווען גליקלאַך גענוג." און דער הייליקער פעטער האָט אַ זיפּ געטאָן.

„איין זאך האָב איך ניט פאַרשטאַנען, מיין האַר : און דאַס איז געווען ווען דו האָסט נאָר וואָס גערעדט פון דעם מלחמה-דאָר." „עס איז אַ שטיינערנער דאָר, געמאַכט פון צוויי לוחות וואָס זיינען געגעבן געוואָרן אויפן באַרג סיני, וואָס גאָט טוט אַן אויף דער ערד ווען מענטשן גייען מלחמה האַלטן. וואָרים ער איז באַרמהערציק : און פילע פון אונדז דאָ גערענקען אַז אַמאַל זיינען מיר געווען מענער און פרויען. אַזוינאָך ווען מענטשן גייען מלחמה האַלטן פאַרשורמט גאָט דאַס אַנזיכט פון וואָס זיי טאָן, וואָרים ער וויל זיין באַרמהערציק צו אונדז."

„דאַס מוז שטערן, אָבער, דעם אַרויפשטייגן פון אַלע תּפּלות וואָס ווערן געמאַכט אין מלחמה צייט."

„נ, נאטירלאַך, אָבער דאַס איז דעם דאַכס בייזאַכיקער צוועק", האָט דער הייליקער פעטער געענטפערט. „וואָס אַנדערש איז צו דער ווארטן, ווען דעם האַרם לערעס ווערן פאַרלעצט ? קלאַנגען רייסן זיך אַדורך, פונדעסטוועגן ווי-עס-איז, און שוידערלאַכע זינלאַזע קלאַנגען. לַמשל, איך האָב כּמש געהערט אַז אין מלחמה-צייט ווערן אַזעלכע תּפּלות אַרויפגעשיקט צו גאָט אַז ער זאָל שטיצן זיינע אויסדרעוויילטע און טיילנעמען אין דעם מאַרדן. ניט", האָט דער גוטער קדוש געזאָגט. איז איילעניש, „וואָס איך וואָלט גלויבן אַז אַפילו אַ קריסטלאַכער בישאָפּ זאָל זיין פעאיק אויף אַזאַ פאַרשוועכונג. איך וויל דיר בלויז באַווויזן, יורגען, וואָס פאַר אַ ווילדע געשיכטעס עס טראָגן זיך אום. דאָך גערענק איך, ווי אין קאפּאדאַסיא נאָך —" און דאָן האָט דער הייליקער פעטער אַ פאַטש געטאָן זיין היפּט. „אָבער ווילסטו איך זאָל שטיין דאָ האַלטנדיק אין איין פּלוידערן, יורגען, בשעת די נשמות זאַמלען זיך אַן ביים הויפט אַריינגאַנג ווי מוראַשקעס וואָס שווערמען ארום סיראַפּ ! גיי, אַרויס דיר פון הימל, יורגען ! און צוריק צו וואָס פאַר אַ פּלאַץ דו שטעלסט זיך פאַר וועט דיר צוריקגעבען דייןע איי-

גענע געהעריקע אילוזיעס! און לאמיד זיך אומקערן צו מייע פליכטן.
 „נו, דאן הייליקער פעטער, שטעל איך מיר פאר די אמנעראן
 פוסטע, וואו איך האב אוועקגעווארפן מיין מוטערס לעצטע מתנה.“
 „דאן איז עס די אמנעראן פוסטע“, האט געזאגט דער הייליקער
 פעטער, ווי ער האט ארויסגעמאכט יורגענען דורך דעם פריוואטן טירל
 וואס איז געווען געשניצט מיט פיש אין בארעליען.
 און יורנען האט דערזען אז דער קרוש האט ווארהאפטליך
 גערעדט.

43. העויות פאר א שאטן

אזוינאך איז יורנען ווידער געשטאנען אין דער אמנעראן פוסטע.
 און ווידער איז עס געווען ערב וואלבורג, ווען כמעט אלץ איז מער
 ווי מעגליך זאל געשען: און די נידעריקע לבנה איז געווען העל,
 אזוי אז יורנענס שאטן איז געווען לאנג און דין, און יורנען האט גע-
 זוכט דעם גאלדענעם קרייץ וואס ער האט געטראגן צוליב אורזאכן
 פון סענטימענט, אבער ער האט אים ניט געקאנט געפינען, ווי אויך
 האט ער אים קיינמאל ניט צוריקגעקראגן: אבער ווילדווייניש קוסטן
 און דערנער פון די קוסטן האט ער געפונען לרוב ווי ער האט אומזיסט
 ארומגעזוכט. די גאנצע צייט וואס ער האט ארומגעזוכט, האט דאס
 העמד פון נעסוס געלימצערט אין לבנהליכט, און יורנענס שאטן האט
 זיך געשטרייפט לאנג און דין, און יעדע באוועגונג וואס איז געמאכט
 געווארן פון יורנענען האט דער שאטן פארדירט. און ווי שטענדיק
 איז עס געווען דער שאטן פון א מאנערער פרוי, מיט איר קאפ
 פארוויקלט אין א האנטור.

איצט האט יורנען באמראכט זיין שאטן, און יורנענען האט ער
 אויסגעזען אפשיילאך.

„א, מוטער סערעדא“, זאגט ער, „פאר א נאנץ יאר האט דיין
 שאטן נאכגעפאלגט מייע פיסטריט. פילע לענדער האבן מיר בא-
 זוכט, און פילע טשיקאוויטן האבן מיר זיך אנגעזען: און ערשט-
 אלץ וואס מיר האבן געטאן איז בלויז א מעשה צום דערציילן: און
 עס איז א מעשה פון קיין פארנעם. אזוי שטיי איך וואו איך בין גע-
 שטאנען אין אנהייב פון מיין ארויסגעווארפענער רייזע. די מתנה
 וואס דו האסט מיר געשאנקען האט מיר גארניט געהאלפן: און עס
 מאכט מיר ניט אויס צי בין איך יונג אדער אלט: און איך האב
 פארלוירן אלץ וואס איז מיר פארבליבן פון מיין מוטער און מיין

מוטערס ליבע, און איד האָב פאַראַטן מײן מוטערס שטאַלץ איבער
מיר, און איד בין מיר."

איצט האָט זי אַ זאַטאַיעט שושקען געזאַמלט אויף דער ערד,
גלייך ווי טויטע בלעטער האָבן זיך באַוואויגן דאָרט : און דאָס שוש-
קען האָט זיך פאַרמערט (וואַרים דאָס איז געווען ערב וואַלבורגאָ,
ווען אַלץ איז מער ווי געוויינלאַך עס זאָל געשען), און דאָס שושקען
איז געוואָרן אַ גייסט פון אַ קול.

"דו האָסט מיר געוואַלדיק כיטרע גע'חנפ'עט, יורגען, וואַרים דו
ביסט אַן אומגעהייער דורכגעטריבענער יונג." דאָס איז געווען וואָס
דאָס קול האָט טרוקן אַרויסגעערעט.

"אַ געוויסע צאָל מענטשן וואַלט געקאָנט דאָס זאָגן גאַנץ פאַר-
נונפטיק", האָט יורגען דערקלערט : „און דאָך ווייס איד ווער עס
רעט. און איז באַצוג צו חנפ'ענען דיר, טויפמוטער, האָב איד בלוין
געשפּאַסט יענעם טאָג אין גלאַטיהאַן : פאַרוואָר, איד בין געווען פאַר-
זיכטיק גענוג דאָס קלאָר צו מאַכן, אין דעם מאַמענט ווען איד האָב
באַמערקט ווי דיין שאַטן שיינט צו פאַרינטערעסירן זיך אין מייע
לויזע באַמערקונגען און האָט זיי אַלע פאַרשריבן אין אַ נאַטיצבור.
אַ, ניין, איד פאַרזיכער דיד, אַז איד האָב גאַנץ ערלאָר געהאַנדלט, און
אויפגעפירט זיך ווי געהעריק איבעראַל. אַלא ווייטער, בין איד טאַקי אַ
גאַנץ כיטרער יונג : עס וואַלט געווען נאַריש פון מיר צו לייקענען
דאָס."

"אייטלדיקער נאַר", האָט געזאָגט דאָס קול פון מוטער סערעדא.
יורגען האָט געענטפערט : „עס קאָן זיין אַז איד בין אייטלדיק.
אַבער עס איז זיכער אַז איד בין כיטרע. און אַפילו זיכערער איז דער
פאַקט אַז איד בין מיר. ווייל, זע נאַר, אין דעם פליטערגאַלד פון מיין
געליענער יונגט בין איד פאַרבוי ראַמאַנסירנדיק אַדורך דער וועלט :
און אין לענדער אומבאַזוכט פון אנדערע מענטשן האָב איד געוואָנט
אַריינצוקומען ; און אין גהינס בין איד אַריינגעפאַלן, און אין הימל
אַריין האָב איד אַרויפגעקלעמערט, און אין געצעלט פון דעם האַר נאַט
אַליין האָב איד זיך שטיל פאַר'גנב'עט : און אין ערגעץ האָב איד
ניט געפונען וואָס איד האָב באַגערט. אויך ווייס איד ניט וואָס מיין
באַגער איז, אַפילו איצט. אַבער איד ווייס אַז עס איז ניט מעגלאַך
פאַר מיר נאַכאַמאַל יונג צו ווערן, וואָס איד זאָל ניט אויסזען ביי
אַנדערע."

"פאַרוואָר, יורגען, יונגט האָט פאַרלאָזט דיין האַרץ, אויסער דעם
קאָנטראָל פון די שדים : און דאָס נאַנסטע ווי דו קאָנסט צוריקער-
ווינען דיין יונגט איז אויפצופירן זיך סינדערש."

"אָ, טויפּמוטער, לאָז וואוילגניין דיינע בעסערע אינסטינקטן און די אַלע אַנדערע זאכן דאַרט, און רעד מיט מיר פרייהערציקער! אַלזאָ קום, פרוי טייערע, זאָלן ניט זיין קיינע סודות צווישן דיר און מיר. אין לויקע ביסטו באַריכט געוואָרן צו זיין סיבעל, די גרויסע געטוד קייניג, די הערשערין פון יעדער ממשות'דיקער זאד. אין קאסאָאין האָבן זיי גערעדט וועגן דיר אַלס עורער. און אין קאמעליאר האָט מערלין דיר אָנגערופן אַדער, טונקעלע מוטער פון די קליינע געטער. נו, אָבער אין דערהיים ביי דיר אין וואַלד, וואו איד האָב געהאַט די ערע צו שליסן קאַנטשאַפּט מיט דיר, טויפּמוטער, האסטו מיר גע' זאגט אַז דו ביסט סערעדא, וועלכע געמט אַרויס די פאַרב פון זאַכו, און קאַנטראָלירט אַלע מיטוואַכס. אַלזאָ די אנאגראמען צעמישן מיר, און איד באַנער צו קאַנען דיר איינפאַך אַלס וואָס דו ביסט."

"עס קאַן זיין אַז איד בין די אַלע. דערווייל פאַרווייס איד, און פריער אַדער שפעטער פאַרווייס איד אַלץ. עס קאַן זיין אַז שפעטער אַמאָל, יורגען, וועל איד אפילו אַרויסנעמען דעם קאַליר פון אַ גאַרס באַגריף וועגן זיך זעלבסט."

"יא, יא! אָבער בלויז צווישן אונדז גערעדט, טויפּמוטער, איז עס ניט דער שאַטן דיינער וועלכער שטערט מיר אַריינצוטערטן, ווי עס-איז, אין דעם פאַסיקן געמיט, דעם גייסט פון דער געלעגנהייט, ווי עס איז זיך אויסצודריקן, און רויבט פון מיין לעבן דעם געשמאַק וואָס אַנדערע מענטשן שיינען אַרויסצוקריגן פון לעבן? אַלזאָ, קום, דו ווייסט אַז עס איז אזוי! נו, און וואָס איז מיר נוגע, טויפּמוטער, האָב איד ליב אַ קאַטאוועס ווי וואָס פאַר אַ מענטש וואָס לעבט, אָבער עס וואָלט מיר ליבערשט געווען דאָס אַלץ צו פאַרשטיין."

"איצט, לאַמיר דיר עפעס זאָגן גאַנץ איינפאַך, יורגען!" מוטער סערעדא האָט זיך דורכגערייניקט איר אומזעבאַרע קעל, און אָנגעהויבן צו רעדן גאַנץ צאַרנדיק

* * *

"נו, טויפּמוטער, אויב דו וועסט אַנטשולדיקן מיין אַפּנהערציג קייט, דענק איד ניט אַז עס איז גאַנץ שיין צו רעדן וועגן אַזעלכע זאַכן, און זיכער ניט מיט אַזויפיל פרייסייט. דאָר, אויפגעבנדיק די באַטראַכטונגען פון איידלקייט, לאַמיר זיך אומקערן צו מיין ערשטער פראַגע. דו האָסט מיר געגעבן יוגנט און אַלע צוגעהערקייטן פון יוגנט: און דערמיט האָסטו מיר געגעבן, אויך, אויף דיין שפאַציקן אופן — וואָס קיינער שאַצט ניט האַרציקער ווי איד — אַ שאַטן וואָס מאַכט אַלע זאַכן ניט גאַנץ צופרידנשמעלנד, ניט דורכויס צוטרוילאָד, ניט אַפּגענטפערט צו ווערן מיט אַפּנהערציקייט. נו, ווי דו פאַרשטייסט

האף איד, גיב איד צו דעם שפאס, לייקן איד ניט פאר איין מאמענט
אז עס איז א מייסטער־צוג פון הומאר. אבער, נאך אלעמען, וואס
פינקטלאך איז דער זין דערפון? וואס באדייט עס?"

"עס קאן זיין אז עס איז אין ערגעץ קיין זין ניטא. קאנסטו
ביישטיין אזא אויסטייטשונג, יורגען?"

"ניין, האט יורגען געזאגט: „איד בין בייגעשטאנען גאט און
טיוול, אבער דאס קאן איד ניט ביישטיין."

"ניט מער קאן איד וואס האב אזויפיל נעמען דאס בייצושטיין.
דו האסט געשפאסט מיט מיר, טא שפאס איד מיט דיר, קאשמשעי
מסתם שפאסט מיט אונדז אלעמען. און ער, אז צווייפל — אפילו
קאשמשעי וועלכער האט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען — איז אין
זיין ריי די צילברעט פון עפעס א גרעסערן שפאס."

"פילייכט איז ער, געוויס, האט יורגען געזאגט: „דאך, איז
אויך מעגלאך —"

"וועגן די זאכן ווייס איד ניט, ווי קאן איד? אבער איד דענק
אז מיר אלע טיילנעמען אין א באוועגן און א טוישן און א פארנופֿ-
טיקער פעולה פון די זאכן וואס זיינען קאשמשעים, אזא פעולה וואס
מיר באגרייפן גארניט, און זיינען ניט ראוי צו באגרייפן."

"דאס אג מעגלאך". האט יורגען געזאגט: „אבער פונדעסט-
וועגן — !"

"עס איז ווי א שאכברעט אויף וועלכער די פיגורן באוועגן זיך
פארשידנארטיק: די פערד שפרינגנדיק אין דער זייט, און די בישאפס
שיסנדיק אין דער קרום, און די ראָבן לאַזנדיק זיך אין דער
גלייך, און די אַרימע בויערן קריכנדיק אָנגעשטרענגט פון קעסט
טעלע צו קעסטעלע, יעדע פיגור לויט דעם שפילערס איינפאל. עס
איז ניטא קיין שיינבארע אַרדנונג, ביים צושויער אין אלץ אויגנשיינ־
לאך איז א צעמישעניש: אבער פאר דעם שפילער איז דא א זין
אין דער איינריכטונג פון די פיגורן."

"איד לייקן עס ניט: דאך, מוז מען צוגעבן —"

"און איד דענק אז עס איז גלייך ווי יעדע פון די פיגורן, אפילו
יעדער פון די בויערן, וואלט האבן אז אייגענע שאכברעט וואס באַ-
וועגט זיך ווי זי באוועגט זיך, און אויף וועלכער זי באוועגט די פיגורן
ווי עס לוינט זיך איה, איז דעמועלכן מאמענט אין וועלכן די פיגור איז
במילא באוועגט."

"דו ביסט פילייכט גערעכט: אפילו אזוי —"

"און קאשמשעי וועלכער פירט אז דאס אומענדלאכע באוועגן

פון די פופן קאן זייער מעגלאך זיין דער זינלאזער געפלאגטער קיניג
פון עפעס נאך א גרעסער שפיל".

"גו, זיכער קאן איד דיר ניט ווידערשפרעכן : אבער, צו דער-
זעלבער צייט —"

"אזוי גייט דאס צעקרייצמע פילפאכיקע באוועגן און אזוי ווייט
ווי דער געדאנק קאן דערנרייכן : און אהינטער דעם גייט דאס בא-
וועגן און אלץ באוועגט זיך. אלץ באוועגט זיך אומבאגרייפלאך, און צום
קלאנג פון געלעכטער. ווארים אלץ באוועגט זיך אין איינשטימונג מיט
א העכערער מאכט וואס פארשטייט דעם באדייט פון דער באוועגונג.
און יעדע פיגור באוועגט די שטיקלאך פאר זיך אין איינשטימונג מיט
איד אייגענער באגאבטקייט. אזוי איז די שפיל ענדלאז און אומדער-
בארמיק : און עס איז פריילאך פון אויבן, אבער עס איז העט ווייט
אוועק".

"קינער איז ניט גרייטער צוצוגעבן און דאס זיינען פראכטפולע
איינפאלן, מוטער סערעדא. אבער זיי פארשאפן מיר קאפ-ווייטיק. אוי-
סערדעם פאָדערן זיך צוויי מענטשן צו שפילן שאך, און דיין השערה
פארשאפט ניט וועמען מיט א קעגנער. לעצטנס, און מער ווי וואס, זיי
ווייסן איך אז עס איז דא א וואָר וואָרט אין דינע הויכקלינגענדיקע
איינפאלן?"

"ווי קאן אימיצער פון אונדז עפעס וויסן? און וואס איז יורגען
אז זיין וויסן אָדער זיין ניט וויסן זאל אימיצן אויסמאכן?"

יורגען האָט צונויפגעפאטשט זיינע הענט. „האה, מוטער סערעד-
דא! זאגט ער, „אבער איצט האָב איד דיר געפאקט. דאָס איז עס,
פונקט די פארדאמטע פראגע, וואס דיין שאטן האט מיר געהאלטן
אין איין אריינשושקען זינט סאמע אנהייב פון אונדזער חבר'שאפט.
און איד האָב מיט דיר מער ניט צו טאן. איד וויל פון דיר ניט מער
קינע געשאנקען, פאר וועלכע מען באצאלט מיט צוהערען זיך צו
דעם שושקען. איד בין אנטשלאסן פון איצט און ווייטער צו זיין
ווי אַנדערע מענטשן, און צו גלויבן אומבאדינגט אין מיין אייגענער
וויכטיקייט."

"אָבער האָסטו עפעס אן אורזאך מיר צו טאָלען? איד האָב
דיר ווידערגעשמעלט דיין יונגט. און ווען דו האָסט, פונקט ביים
פאָרגיין פון דעם פאר'ערב'טן מיטוואך, וואס איד האָב דיר אַנטליען.
צוריקגעוויזן די גרעפן דאָראַטי אזוי לייטיש, בין איד געווען צופרידן
צו געפינען אזא צונוע'דיקן מאן : און דערפאר האָב איד אַנגעהאלטן
מיין דערלויבניש פון דער יונגט —"

„אך, יא! האָט יורגען געוואָגט: „דאָז איז דאָס געווען דער אופן דערפון! דו ביסט געווען צופרידן, פונקט אין רעכטן אויגנבליק. פון מיין טונגטהאפטן צוריקווייזן די פרוי וועלכע האָט מיר גערעגט. יא, נו גאַנץ זיכער. אך, אך! אזוי הייסט עס! דו ווייסט, עס איז גאַנץ אַנגענעם.“

„פונדעסטוועגן האָט דיין צניעות, ווי אומגעוויילאָך, זיך אויס- אויסגעלאָזט אַ לערע טונגט. ווייל וואָס האָסטו אויפגעטאָן מיט אַ יאָר יונגט? נו, אַלץ וואָס יעדער מאָן פון אַריבער פערציק באַדויערט אַלגעמיינלאַך צו האָבן באַגאַנגען, ביסטו באַגאַנגען נאַכאַמאַל, נאָר שנעלער בלויז, איינפאַסנדיק די נאַרישקייטן פון אַ פערטל יאַרהונ- דערט אין דעם שטח פון איין יאָר. דו האָסט געזוכט קערפערלאַכע פאַרגעניגנס. דו האָסט געטריבן קאַטאַוועסן. דו האָסט געשטעלט זינלאָזע פּראָגן. און דו האָסט געצווייפלט אין אַלץ און אַלעמען. איינשליסנדיק יורגענען. אין אַנזוכט פון דיינע געדעכענישן, איז אַנזוכט פון וואָס דו האָסט מסתם באַטראַכט פאַר האַרציקער באַ- רייאונג, האָסטו געמאַכט פון דיין צווייטער יונגט גאַלע גאַרניט. אַלץ וואָס יעדער מאָן פון אַריבער פערציק באַדויערט צו האָבן באַגאַנגען, ביסטו באַגאַנגען אויפסניו.“

„יא, עס איז אומאַפלייקנבאַר אַז איד האָב ווידער געהיראַט.“ האָט יורגען געוואָגט, „פאַרוואָר, איצט אַז איד דערינער זיך, איז דאַרט געווען אַנאַאיטיס און כלאַרים און פלאַרימעל, אזוי אַז איד האָב געהיראַט דריי מאָל אין איין יאָר. אַבער איד בין דערהויפט אַ קרבן פון אַרבונג, מוזסטו געדענקען, זינט עס איז געווען אַז אַ באַראַטונג מיט מיר וואָס סמאַיט פון גלאַטיהאן האָט פאַרצווייגט זיינען איינגשאַפטן.“

„דיינע הייראַטס קריטיקיר איד ניט, ווייל יעדע איז געווען לויט דעם מנהג פון לאַנד: דאָס געזעץ איז שטענדיק ערווירדיק. און דאָס פאַמיליען-לעבן איז אַ בכבוד'יקע אינסטיטוציע, און האָט אַ שטאַנד- האַפטן איינפלוס, אין אַלע קלימאַטן. עס איז וואָר אַז מיין שאַטן באַריכט אַ פאַר אַנדערע אפערעס —“

„אַ, טויפּטוער, און וואָס איז דאָס אזוינס וואָס דו דערציילסט מיר!“

„עס איז דאַרט געווען אַ יאָלאַנד און אַ גענעוויר“ — דאָס קול פון מוטער סערעדא האָט געשיינט צו לעזן פון אַ מעמאַראַנדום. — „און אַ סילוויאַ, וועלכע איז געווען דיין אייגענע שטיפּבאַבע, און אַ סטעלאַ, וועלכע איז געווען אַ יאַגיני, וואָס דאָס זאָל ניט זיין אַזעלכעס; און אַ פיליס און אַ דאָלאַרעס, וועלכע זיינען געווען די קינינגס פון

גהינם און פיליסטערלאַנד איטלאַכע באַזונדער. אויסערדעם האַסטו באַזוכט די קיניגן פון פסעוודאַפּאַליס אונטער אומשטענדן וואָס וואַלטן ניט אַנדערש ווי אומגינסטיק באַטראַכט געוואָרן פון איר מאַן. אַך, יאָ, דו האַסט זיך אויפגעפירט לייכטזיניק מיט פאַרשירדענערליי פרויען.

„לייכטזיניק קאָן זיין, אָבער ניט פאַרברעכעריש, אפילו ניט באַ- ליידיקנדיק. זע נאָר, מוטער סערעדא, באַריכט דיין שאַטן דורכן גאַנצן יאָר איין־און־איינציקן פאַל פון שלעכטער אויפפירונג מיט אַ פרוי ?“ „ניין, טייערינקער, ווי איך גיב צופרידן צו. דאָס גאָר ערגסטע באַריכטע איז אַז זאָכן האָבן צומאַל אַנגענומען אַ מער־ווייניקער פאַרדעכטיקע ווענדונג ווען דו האַסט גראָד אויסגעלאָשן דאָס לייכט. און פאַרשטייט זיך אַז שאַנטס קאַנען ניט עקזיסטירן אין אַב- סאַלטער פינסטערניש.“

„זעסטו שוין“, האַט יורגען געזאָגט, „וואָס דאָס איז אַזוינס צו זיין פאַרויכטיק ! פאַרויכטיק, מיין איך, אין פאַרמירדן אפילו דאָס אויסזען פון אַלדראַס־בייז. אין וואָס פאַר אַן אַנדער יונגמאַן פון איין־ און־צוואַנציק קאַנסטו זוכן צו געפינען אַזאַ צוריקהאַלטונג ? און דאָר וואָרטשעסטו !“

„איך קלאָג זיך ניט ווייל דו האַסט צנוועלדיק געלעבט. דאָס פרייט מיך, און איז די איינציקע אורזאַך וואָס דו ביסט געשווינט געוואָרן אַזוי לאַנג.“

„אַך, טויפמוטער, און וואָס אַזוינס דערציילסטו מיר !“ „יאָ, טייערינקער, זאַלסט געווען איינמאַל זינדיקן מיט אַ פרוי אין דער יוגנט וואָס איך האָב געגעבן, וואַלטו געווען באַשטראַפט געוואָרן תּכּוּמִיד און זייער שוידערלאַך. וואָרים איך בין שטענדיק געווען אַ גרויסע אָנהאַלטערן פון צניעות, און אין די אַמאָליקע צייטן פלעג איך אַסעקורירן די צניעות פון אַלע מינע גייסטלאַכע אויף דעם איינציקן אופן וואָס איז אומפּעלכאַר.“

„כאַמת האָב איך באַמערקט עפעס פון דעם מין ווי דו ביסט פאַרבייגעגאַנגען אין לויקע.“

„און איבער און איבעראַמאַל בין איך דערצאָרנט געוואָרן פון מיין שאַטנס באַריכטן, און האָב געהאַלטן ביי שטראַפן דיך, מיין טייערינקער נעבאָד, ווען איך פלעג זיך דערמאַנען אַז דו האַסט זיך פעסט געהאַלטן ביי דער זעלנסטער פון אַלע טונגטן אין אַ מאַן. און אַז מיין שאַטן האַט ניט באַריכט קיין אומדעגלמעסיקייטן מיט פרויען. און דאָס פלעגט מיך פרויען, גיב איך צו : אַזוי פלעג איך עס לאָזן לויפן פאַר אַ וויילע לענגער. אָבער עס איז אַן אַרויסגעוואַרפענע

זאך, טייעריגקער, וואָרים דו מאַכסט גאַרניט פון דער יוגנט וואָס איד
האַב דיר ווידערגעשטעלט. און זאַלסטו אַפילו האַבן אַ טויזנט לעבנס
וואָלט דער אויסגאַנג געווען דערזעלבער.

„פונדעסטוועגן בין איד אַן אומגעהייער ביטרער יונג“, האָט
יורגען איצט געביכעט.

„דו ביסט, אַנשטאַט, אַ קונצנמאַכער; און דיין לעבן, אויסער
דעם פיינעם ליד וואָס האָסט געמאַכט וועגן מיר, איז הוילער פאַר-
לוסט.“

„אה, אויב דו קומסט דערצו, איז דאָרט געווען אַ בריוויער מאַן
אין דעם דרוואירוואָלד, וועלכער האָט מיר געוווּן אַ נאַנץ קוריעזע
שפּיל, לעצטן יוני. און איד בין ניט פעאיק צו פאַרגעסן וואָס ער
האַט מיר באַוווּן, וואָס דו זאַלסט ניט זאָגן, און וואָס איד זאַל אים
ניט האַבן געזאָגט.“

„דאָס און פיל אַנדערע קוריעזע זאַכן האָסטו געזען און ביסט זיך
גאַרניט אויסן געווען דערפון, אין דער פאַלשער יוגנט וואָס איד האָב
דיר געגעבן, און דערפאַר איז מיין שאַטן אויפגערגעט געוואָרן וואָס
איז אַנזיכט פון אַזויפיל פאַרשווענדערישקייטן האָב איד ניט צוריק
געצויגן די יוגנט וואָס איד האָב דיר געשאַנקען, ווי איד דענק כמעט
צו טאָן, אַפילו איצט, וואָרן איד דיר, טייעריגקער, ווייל עס איז
ווירקלאַך ניט אויסצושטיין פון דיר. אָבער איד האָב דיר געשוויגט
צוליב מיין שאַטנס אומפאַרגינערישע באַריכטן בנוגע דיין צוריקגע-
האַלטנקייט, וועלכע איז אַ טוגנט וואָס מיר שרים פאַרערן באַזונדערס.“
איצט האָט יורגען באַטראַכט. „האַ? — דאַן איז עס אין דיין
מאַכט מיך אַלט צו מאַכן אויפסניי, אָדער גיכער, אַן אויסגעצייכנט
פרעזערווירטע פערזאָן פון אַריבער פערציק, אָדער לאַמיר זאָגן, ניין-
און-דרייסיק, לויטן לוח, אָבער ווייט פון אויסצוזען דאָס? אַזעלכע
דראַענישן איז לייכט אויסצודריקן. אָבער ווי קאַן איד וויסן אַז דו
זאָגסט דעם אמת?“

„ווי קאַן אימיצער פון אונדז עפעס וויסן? און וואָס איז יורגען.
אַז זיין וויסן אָדער זיין ניט וויסן זאַל אימיצן אויסמאַכן?“

„אַך, טויפמוטער, און דו מוזסט נאָך אַלץ מורמלען דאָסזעלבע!
אַלזאָ הער, פאַרגעס אַז דו ביסט אַ פרוי, און רעד צו דער זאך! דו
איבסט אויס די פיינע און אוראַלטע פרווילעגניע פון פאַרוואַנדשאַפט
צו באַטיטלען מיך מיט שימפּניעמען, אָבער עס איז אין באַטראַכט
פון דעם איינפאַכן פאַקט: איד האָב פון דיר געקראָגן וואָס קיין
מענטש האָט פריער ניט געקראָגן. איד בין אַן אומגעהייער ביטרער
יונג, זאָג וואָס דו ווילסט: ווייל שוין האָב איד אַרויסגעלאַשטשטעט

פון דיר א יאר יונגט, א יאר אין וועלכן ניט איד האב געבויט און
ניט איד האב בארויבט קיינע קירכן, נאר אין אלגעמיין פארבראכט
זייער פיין. אך, דו מענסט ווארטשען פלאכקייטן און דראַענישן און
אקסיאָמען און אלץ נאָר וואָס דיר זאָל געפעלן: דער פאָקט בלייבט
אז איד האָב געקראָגן וואָס איד האָב געוואָלט. יא, איד האָב דיר
אַריינגעלאַשטשעט קרוב צו געבן מיר אייביקע יונגט, ווייל, פאַר-
שטייט זיך, מײן טײערניקע געבאַר, אז דו ביסט איצט מאַכטלאַז
עס צוריקצוציען: און אזוינאָך וועל איד אָנהאַלטן, להכעיס דיר, דאַס
געווינשטע פאַרמעגן אין לעבן.

„איד האָב געגעבן, לכבוד דיין צניעות, וואָס איז דער איינציקער
לויבווערטער שטריק וואָס דו באַזיצסט —“

„מײן צוריקגעהאַלטנקייט, גיב איד דיר צו, איז אַ מערקווירדיקע.

פונדעסטוועגן האָסטו באַמת געגעבן ווייל איד בין געווען כיטרעך.“

„— און וואָס איד גיב קאָן איד צוריקציען ווען איד וויל!“

„העט, העט, דו ווייסט גאַנץ גוט אז דו קאָנסט אזא זאך ניט
באווייזן. איד באַרוף זיך אויף סעוויוס ניקאָנאָר. קיינער פון די
שרים קאָן ניט ווען צוריקנעמען די שאַצבאַרסטע מתנה פון יונגט.
דאַס איז אויסדריקלאַך באַווייזן, אין דעם צוואַץ.“

„אַלזאָ, אָבער איד ווער אויפגערגט —“

„קאַפּויר, ווי איד שפיר מיט וואָרער באַדויערונג, ווערסטו לע-
בערלאַך, זינט דו פרעגסט אָפּ די אוּטאָריטעט פון סעוויוס נר-
קאָנאָר.“

„— און איד וועל דיר ווייזן — אַר, אָבער איד וועל דיר ווייזן,

דו שטוצער דו!“

„אַר, אָבער הער מיך איצט! האַלט איין דיין גרימצאָרן! אַלע
גאַנץ געלערוואַמע מענטשן ווייסן אז דו קאָנסט ניט טאָן וואָס דו
דראָסט: און עס איז באַקאַנט אז דער שוואַכסטער ראַד אין וועגעלע
פילדערט אַמהעכסטן. טאָ קולטיוויר זיך אַ פאַסיקע איינגעהאַלטנקייט!
ווייל, ווירקלאַך, קיינער וועט ניט דולדן קיין עזות אין אַ מיאוס'ער
און ציינלאָזער מכשפה פון דיין עלטער, ווי איד זאָג דיר פון דיין
טובה וועגן.“

עס ערגערט שטענדיק מענטשן ווען מען זאָגט זיי עפעס פון
זייער אייגענער טובה וועגן. אזוינאָך איז דאַס וואָס האָט געפאַלגט
שנעל געשען. אַ וואָלקן-פּוך האָט באַדעקט די לבנה. די נאַכט האָט
אויסגעזען צו זיין ביטער קאַלט, אזוי לאַנג ווי אַ האַרד-קלאַפּ, און דאַן
איז אלץ געווען באַקוועם גענוג. די לבנה האָט זיך באַווייזן אין איר גאַנצן
רום, און אַט איז אַנטקעגן יורגענען געווען דער געהעריקער שאַטן פון

יורגענען. ער האט פארבלענדמטערהייט באטראכט זיינע הענט, און זיי זיינען געווען די הענט פון אן עלטערן מענטשן. ער האט זיך געמאכט די ליטקעס פון זיינע פיס, און זיי זיינען געווען איינגעשרומפן. ער האט זיך א גלעט געמאן אין מיטל, און אונטער דעם העמד פון נעסוס איז דאס בייכל פון יורגען געווען פון איינדרוקספולער דימענסיע. אין אנדערע באצוגן האט ער זיך פארמינערט.

„דאן, אויך, האב איך פארגעסן גאר פלוצים“, האט יורגען רעפֿלעקטירט. „עס איז געווען עפעס וואס איך האב געוואלט פארגעסן. אך, יא! אבער וואס איז עס געווען וואס איך האב געוואלט פאר געסן? יא, עס איז געווען א ברוינער מאן — מיט עפעס אומגעױינלאכס ארום זיינע פיס — ער האט געפלוידערט און אויפגעפירט זיך אידיאטיש אין א דרוואירױואלך — ער איז מסתם געווען משוגע. ניין, איך הייב ניט אן צו געדענקן וואס דאס איז אזוינס וואס איך האב פארגעסן: אבער איך בין זיכער אז עס האט געהאלטן אין איין גרוישען מיין געדאנק, ווי א נאגנדיק ווערימל: און אז עס איז, נאך אלעמען, ניט געווען פון קיין וויכטיקייט.“

הויך האט ער געיאמערט, אין זיינע רירנדסטע טענער: „אך, מוטער סערעדא, איך האב ניט געמיינט דיר אויפצורעגן. עס איז ניט געווען רעכט מיך צו כאפן ביי אן אומבאדענקט ווארט! דערבארם זיך אויף מיר, מוטער סערעדא, ווייל איך וואלט קיינמאל ניט אנגעױיט דיין אויף דיין טיפער עלטער און פראסטן אויסזען ווען איך ווייס אז דו ביסט אזוי אייטלדיק!“

אבער מוטער סערעדא האט ניט געשיינט צו ווערן מילדער פון דעם ארט געבעט, ווייל עס האט גארניט פאסירט.

„נח, דאן, דאנקען און לויבן וואס דאס איז פאריבער!“ זאגט יורגען, צו זיך. „פארשטייט זיך, זי הערט נאך אלץ פילייכט, און עס איז א געפאר צו שפאסן מיט די שרים; אבער ווירקלאך שיינען זיי ניט צו זיין נאנץ פארנונפטיק. אנדערש וואלט די צערייצטע שער לעפטשאכע געווען געוואוסט אז עס איז מיר, אויסער אלעמען, נמאס פון די פאראנטווארטלאכקייטן פון יוגנט אונטער אזא באשטענדיג קער אויפזוכט. איצט איז אלץ געמוישט: עס איז ניטא קיין אורזאך צו פארמיידן א פארדאכט פון אן עולה אויספירנדיק אלע פילאזאפֿישע דערפארשונגען אין דער פינסטער: און איך בין ניט מער אומצוטרויאיק צו לאמפן אדער ליכט, אדער אפילו דעם העלן טאג. אלטער נפש, דו ביסט אזוי אנגענעם ווי אלטע שמעקשיד, אז עטוואס מאטן מענטשן: און צום צווייטן מאל האסטו אריינגענארט די מוטער סערעדא נאנץ וואוילזוננעריש. מיין קענען לױזא, ווי פיינפול דער־

וואָרבן, איז אַ באַשטימטע טונגס אין האַנדלען מיט אַלץ וואָס איז פֿרויענהאַפֿט“.

דאָן האָט יורגען באַטראַכט די שוואַרצע הייל. „און דאָס ברענגט מיר אויפן זינען אַז עס וואַלט נאָר אַלץ, גלויב איד, זיין די פּאַסיקע האַנדלונג פון אַ מאַן פאַרזעצן צו זוכן ליזאַן. דער אינטריגערישער שטריך איז וואָס אויב איד זאָל זיך לאָזן אין דער הייל אַריין צום דריטן מאָל וואַלט איד זי כמעט ווי זיכער צוריק געקראָגן. לויט יעדן כּלל פון טראַדיציע איז דער דריטער פאַרזוך באַשטענדיק דערפאַלג־רייך. איד וואונדער זיך צי וויל איד ליזאַן צוריק האַבן?“

יורגען האָט נאָכגעדענקט : און ער האָט געשאַקלט מיט אַ גרויען קאַפּ. „איד ווייס ניט באַשטימט. זי איז געווען אַן אויסגעצייכנטע קעכן. עס זיינען געווען טאַרטן וואָס וועלן מיר אייביק ליגן אין טעם. און זי האָט גוט געמיינט, מיין טייעריקע נעבאָד ! אָבער אויב עס איז ווירקלאַך געווען איר קאַפּ וואָס איד האָב אָפּגעשניטן לעצטן מאַי — אָדער אויב איר טבע האָט זיך ניט פאַרבעסערט — דאָך איז עס אַן אומענדלאַך אַנשיקעניש צו וואַשן די אייגענע מכשירים ; און איד שוין ניט אויסצוטויגן זיך צו נייען און פאַרצירעווען זאָכן. אָבער, פון דער צווייטער זייט, יאָדעט ליזאַ אַזוי : און זי פאַרשטייט מיר ניט.“

יורגען האָט אַ צי געטאן מיטן אַקסל. „הוידעלעקע ! דער אַר־גומענט פאַר און קעגן קאַן ענדלאַז אַנגיין. זינט איד האָב ניט קיין ווירקלאַכן פאַרצוגן, וועל איד צוליב טאָן דעם פאַרורטייל האַנדלענדיק ווי אַ מאַן. וואָרים עס שיינט בלוין צו זיין די געהעריקע זאָך : און אויסערדעם מעג עס ערשט ניט געלונגען נאָך אַלעמען.“

דאָן איז ער אַריין אין דער הייל צום דריטן מאָל.

44. אין דעם פאַרוואַלטערס קאַנטאָר

די מעשה דערציילט אַז אַלץ איז פינסטער געווען דאָרט, און יורגען האָט קיינעם ניט געקאַנט זען. אָבער די הייל האָט זיך געצויגן גלייך פאַרויס און אַראַפּצו, און ביי דעם ווייטן עק האָט געגלייט אַ ליכט. יורגען האָט געהאַלטן אין איין גיין, און אַזוינאָך איז ער באַלד צוגעקומען צו דעם אָרט וואו נעסוס איז געלעגן וואַרטנדיק אויף יור־גענען. ווידערמאָל האָט זיך יורגען אָנגעבויגן, און דורכגעקראַכן דורך דער שפּאַרע אין דער היילוואַנט, און אַזוינאָך געקומען אַהין וואו לאַמפּן האָבן געברענט אויף הויכע אייזערנע שטאַנגען. איצט זיינען די לאַמפּן, איינער נאָכן צווייטן, אויסגעגאַנגען, און איצט זיינען

דא קיין פרויען ניט געווען : אַנשטאַט האָט יורגען געטראָטן אַ צאַל די טיף אין דראָבנעם ווייסן אַש, לאָזנדיק דעם אָפּדרוק פון זיינע פיס דערויף.

ער איז פאַרויסגעגאַנגען ווי די הייל האָט זיך געצויגן. ער איז גער קומען צו אַ שאַרפער ווענדונג אין דער הייל, מיט דעם צאַנקענדיקן לאַמפשיין הינטער זיך, אַזוי אַז זיין שאָטן האָט יורגענען פירבאַנגענט, פאַרנעפּלט און אומבאַשטרייטבאַר. עס איז געווען דער געהעריקער שאָטן פון אַן איינפאַכן און באַיאַרטן מלוּה, און יורגען האָט אים באַ-טראַכט מיט געפּעליקייט.

יורגען איז דאַן געקומען אין אַ מינו אונטערגרונד חדר, פון וועמעס סופיטינגעוועלעב עס איז אַראָפּגעהאַנגען אַ קעסל מיט ברויזנדי-קע רייטע פּלאַמען. אַנטקעגן אים איז געווען אַ טראָן, און דערינטער זיינען געווען רייען בענק : אַבער דאָ, אויך, איז קיינער ניט געווען. אַנגעלענט גלייך קעגן ליידיקן טראָן איז געווען אַ דרייעקיקער ווייסער הערב : און ווען יורגען האָט זיך צוגעקוקט נענטער האָט ער געקאָנט באַמערקן עפעס אַ געשריפט דערויף. יורגען האָט צוגעטראָגן דעם הערב אַזוי נאָנט ווי ער האָט געקאָנט צו דעם קעסל פּלאַמען, ווייל זיין ראייה איז איצט געווען ניט זער גוט, און אויסערדעם האָבן די פּלאַמען איז קעסל בלאַס געברענט : און יורגענען איז געלונגען איבערצולעזן די מיטטיילונג וואָס איז געווען אויפגעשריבען אויפן הערב, אין שוואַרצע און רויטע אותיות.

„אָפּוועזנד צוליב נויטיקע געשעפטן“, איז געשטאַנען דאָרט. „וועל זיין צוריק אין אַ שעה אַרום.“ און עס איז געווען אונטערגע-שריבן, „טראַניאַר רעקס.“

„איד וואונדער זיך איצט פאר וועמען האט קיניג טראַניאַר גע-לאַזט דאָס צעטל?“ האָט יורגען נאָכגעדענקט — „זיכער ניט פאַר מיר. און איד וואונדער זיך, אויך, צי האָט ער דאָס געלאַזט אַ יאָר צוריק אָדער ערשט דעם אַוונט ? און איד וואונדער זיך צי איז עס געווען טראַניאַרס קאַפּ וואָס איד האָב אַראָפּגענומען אין דעם שוואַרץ-און-זילבער פּאַוויליאָן ? אַד, מילאַ, עס איז דאָ אַ היפש ביסל זאַכן צום וואונדערן זיך אין דער אומגלויבליכער הייל, וואו דאָס ליכט שטאַרבט אָפּ, ווי איד באַמערקט עטוואָס אומבאַקוועמלאַך. און איד דענק אַז די לופט ווערט וואָס אַמאַל קילער.“

דאַן האָט יורגען אַ בליק געטאן רעכטס-צו, צו דעם טרעפּנאַנג וואָס ער און גענעוויר האָבן באַשטיגן ; און ער האָט געשאַקלט מיטן קאַפּ. „גלאַטיהאן איז ניט קיין פּאַסיק פּאַרווייל-פּלאַץ פאַר אַ בכבוד-יקון מלוּה. העלדישקייט איז פאַר יונגעלייט, ווי דער ערשטווייליקער דוקס

פון לאַגרעני. אַבער איד מוז אַרויס פון דאַנען, ווייל זיכער איז דאָ די
לופט געפערלאַד קאַלט“.

אזוינאָך איז יורגען אוועק מיטן דורכגאַנג צווישן די רייען בענק
פון וואַנען טראַניאַרס קעמפער האָבן געגלאַצט אויף יורגענען ווען ער
איז לעצטנס געווען אין דעם טייל הייל. ביים עק פון דעם דורכגאַנג
האַט זיך געפונען אַ הילצערנע טיר ווייס געפאַרבט. זי איז געווען
באַצייכנט, אין גרויסע שוואַרצע אותיות, „קאַנטאַר פון דעם פאַרוואַל-
טער — איינטריט פאַרבאַטן“. טאָ האָט יורגען געעפנט די טיר.

ער איז אַריין אין אַ מערקווירדיק פּלאַץ באַלויכטן פון זעקס
שטורקאַץ-ליכט. די ליכט זיינען געווען די מאַכט פון אַשור, און ננוה,
און מצרים, און רויב, און אַטהען, און ביזאַנטיע : זעקס אַנדערע
שטורקאַצן זיינען געשטאַנען אַנגעגרייט דאַרט, אַבער קיין פייער איז
נאָך צו זיי ניט צוגעלייגט געוואָרן. הינטער דעם אַלעמען איז געווען אַ
היפשע שוואַרצע שול-ברעט מיט גענוג ציפערן דערויף אין רויטן
קרייט. און דאָ, אויך, איז געווען דער שוואַרצער מאַז, וועלכער האַט אַ
יאָר צוריק געבענשט יורגענען, פאַר העפּלאַד רעדן וועגן די מאַכטן פון
פינסטערניש. היינטיקן אָוונט האַט דער שוואַרצער מאַז געטראָגן אַ
שוואַרצן באַלאַט וואָס איז געווען אויסגעשטיקט מיט אַלע מזלות
פון זון-קרייזן. ער איז געזעסן ביי אַ טיש, די דעק פון וועלכן איז געווען
טשיקאַווע געפלאַסטערט מיט דרייסיק שטיקלאַד זילבער : און ער
האַט קאַפּירט אַננאַבן פון איין גרויסן בוך אין אַ צווייטן. ער האָט
אַרויפגעבליקט פון זיין שרייבן גאַנץ געמיטלאַד, און אזוי איינפאַד
גלייך ער זאָל האָבן גערעכט זיך אויף יורגענען.

„דו געפינסט מיך פאַרנומען מיט די שטערן-השבונות“, זאָגט ער,
„וואָס שיינען צו זיין אין אַ מוראַדיקן פּלאַנטער. אַבער וואָס מער קאַן
איד טאָן פאַר דיר, יורגען ? פאַר דיר, מיין פּריינד, וואָס האָט געזאָגט
אַ גוט וואָרט פאַר זאַכן ווי זיי זיינען, און מיר פאַרשאַפט איינעם
אַדער צוויי גאַנץ אַננעמבאַרע דערקלערונגען ווי צוליב וואָס איד האָב
באַשאַפן שלעכטס ?“

„איד האָב געהאַלטן אין דענקען, פּרינץ“, הייבט דער מלוּה אָן.

„און פאַרוואָס רופסטו מיך פּרינץ, יורגען ?“

„איד ווייס ניט, מיין האַר. אַבער איד פאַרדעכטיק אַז מיין זוכן

איז צו ענד, און אַז דו ביסט קאַשמשעי דער אומשטערבלאָכער.“

דער שוואַרצער מאַז האַט צוגעשאַקלט. „עפעס פון דעם מין.

קאַשמשעי, אַדער אַרדנאַרי, אַדער פּטאַ, אַדער יאַלאַלאַאטה, אַדער

אַבראַקסאַס, — עס איז אַלץ איינס וואָס איד מעג הייסן דאַ-אַרום.

מיין וואָרן נאַמען האַסטו קיינמאַל ניט געהערט : קיין מענטש

האט ווען געהערט מיין נאמען. אזוינאך מוזן מיר זיך קוים אריינלאזן אין דעם ענין.

„אויסגעצייכנט פרינץ, נו, אבער עס איז א היפשע שטרעקע וואס איר האב ארומגערייזט רונדארום, צו דערשלאגן זיך צו דיר וועלכער האט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען. און זייער גיריק בין איר צו דערלערנען פארוואס דו האסט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען.“

אויפגעהויבן האבן זיך דעם שווארצן מאנס אוינגברעמען אין פינקטלאכע גאטישע דוהעס. „און דענקסטו ווירקלאך, יורגען, אז אט נעם איר דיר דערקלערן פארוואס איר האב געמאכט זאכן ווי זיי זיינען?“

„איר פארפעל איינצוזען, פרינץ, ווי מייע וואגלענישן וואלטן קאנען האבן עפעס אז אנדער ישר'דיקן קלימאקס.“
„אבער, פריינד, איר האב גארניט צו טאן מיט גערעכטיקייט. קאפויר, איר בין קאשטשעי וועלכער האט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען.“

יורגען האט געכאפט דעם תור. „דיין רעזאנירן פרינץ, איז אומ' באזאנטווארטלאך. איר פארנייג זיך דערפאר. איר האב עס אפילו געזאלט פאראויסזען. זאג זשע מיר דאן, וואס איז דאס אזוינס וואס איר באנער, און קאן ניט געפינען אין עפעס א רייד וואס מענטש האט געקענט ווי אויך ניט אין עפעס א קיניגרייך וואס מענטש האט זיך געמאלן.“

קאשטשעי איז געווען זייער גערולדיק. „איר בין ניט, גיב איר צו דאס מינדסטע אזוי גוט באקאנט מיט וואס עס טוט זיך אין דעם טייל וועלט ווי איר באדארף צו זיין. פארשטייט זיך, געשעענישן ווערן מיר באריכט, אויף אן אלגעמיינעם אופן, און אייניקע פון מייע לייט זיינען אנגעשטעלט געווארן אין אויפזיכט איבער די שטערן, א צייט צוריק : אבער זיי שיינען צו האבן געפירט דאס שטערן-רייך גאנץ אומפארזאנטווארטלאך. דאך האב איר דא ניט לאנג זיך איר בערליינט דעם עסק, און איר בין ניט האפנונגסלאז צו מאכן פון די זונען דא-ארום עפעס אן אייניקנפטלאכן נוצ, אויף אזא ארט אדער אן אנדערן, נאך אלעמען. פארשטייט זיך, עס איז ניט מי יודע וואס פארא וויכטיק שטערן-רייך. אבער איר בין אן עקאנאמיסט, און האב פיינט צו לאזן גיין אין ניוועץ —“

דאן האט ער געשוויגן פאר א ווילע, ניט פיל באטריבט מיט דעם פראבלעם, ווי יורגען האט געקאנט זען, אבער מילד צעשטרייט פון זיין אומפאקייט צו פאלן גלייך אויף אן אויסוועג. באלד האט קאשטשעי געזאגט :

„און דערווייל, יורגען, האב איד מורא אז איד קאן ניט ענטפערן אויף דיין פראגע אויף דער הייסער מינוט. פארשטייסטו, עס ווייזט זיך ארויס אז א גרויסע צאל מענטשלעכע וועגן, ווי דו רופסט זיי אָן, איז אַנטשטאַנען אויף — אַה, יאָ! — אויף דער ערד. איד האב די בערב'דיקע ציפערן אַט-דאַרטן, אָבער זיי וועלן דיד קוים אינטער-רעסירן. און די פאַרלאַנגען פון איטלאַכן פון די מענטשלעכע וועגנס שיינען צו זיין פילפאַכיק און אומבאַשטענדיק. דאָך, יורגען, קאַנסטו זיך ווענדן צו די לאַקאַלע באַאַמטע, וואַרים איד געדענק ווי איד האב אייניקע אָנגעשטעלט, לויט דער ביטע פון אַ גאַנץ חנ'עוודיקער אַל-טער פרוי.“

„אין קורצן, דו ווייסט ניט וואָס דאָס איז אַזוינס וואָס איד באַגער“, האָט יורגען געזאָגט, שטאַרק פאַרוואַונדערט.

„זיכער ניט, איד האָב ניט דעם מינדסטן באַגריף“, האָט קאַשׁ טשעי געגענטפערט. „דאָך, פאַרדעכטיק איד אז אויב דו זאָלסט עס קריגן וואָלסטו פראַטעסטירט אז עס איז די אופגערעכטסטע אַנשי-קעניש. טאָ צו וואָס זיך זאַרגן דאַריבער?“

יורגען האָט געפרעגט, כמעט אויפגערעגט: „אָבער האַסטו דען ניט, פרינץ, אָנגעפירט אַלע מיינע רייזעס דורכן לעצטן יאָר?“

„אַלזאָ, יורגען, פאַרוואַך, איד געדענק אונדזער קורץ באַגעגעניש זייער געפעליק. און איד האָב פאַרזוכט אָן אַפלייג צו באַפרייען דיד פון דיין דרינגלאַכסטער פלאַג אָבער איד בין מודה אז איד האב געהאַט אַ פאַר אַנדערע זאַכן אויפן קאַפּ זינט דאָן. פאַרשטייסטו, יורגען, די וועלט איז אַ גאַנץ היפשע, און דאָס אַנפירן איד איז אַ נשקשה'דיקע לאַסט פאַר מיין צייט. איד קאָן ניט אויספירן צו זען זיך מיט מיינע פריינט אפילו אַ חלק פון דעם וואָס איד וואָלט צופירן געווען צו זען זיך מיט זיי. און אַזוי פילייכט, צו נעמען איינס מיטן צווייטן. האָב איד דיר ניט געשאַנקן מיין אויסשליסלאַכע אויפמערקזאַמקייט דורכן גאַנצן יאָר — ניט יעדע רגע דערפון, הייסט עס.“

„אַך, פרינץ, איד זע אַז דו פאַרזוכסט צו שווינען מיינע געפילן, און עס איז זייער ליב פון דיר. אָבער דער סוף איז אַז דו ווייסט ניט וואָס איד האָב געטאָן, און עס איז דיר ניט אָנגעגאַנגען וואָס איד האָב געטאָן. אַה, אָבער דאָס איז אַ גאַנץ מיאוס'ער אַפשינט פאַר מיין שטאַלץ.“

„יאָ, אָבער באַדענק זיך וואָס פאַר אַ מערקווירדיקע אייגנשאַפט איז דער שטאַלץ דיינער, און ווי איד וואַונדער זיך אויף דעם, און ווי מקנא איד בין עס אומזיסט און אומנישט, — איד, וואָס האָב גאַרניט ערגעצוואו צו באַטראַכטן אויסער דעם געווערק פון מיינע אייגענע

הענט. קאנסטו בארעכענען, יורגען, וואס איד וואלט געבן אויב איד זאל געפינען, ערגעצואו אין דער וועלט מיינער, עפעס וואס וואלט מיר מאכן דענקען זיך זעלבסט פאר האלב אזוי וויכטיק ווי דו דענקסט יורגען איז ?" און קאשטשעי האט א זיפץ געמאז.

אבער אנשטאט, האט יורגען בארעכנט דעם שפ'לדיקן פאקט א? קאשטשעי האט ניט משגיח געווען אויף יורגענס ריזעס. און פלוצים האט יורגען דערשפירט אז קאשטשעי, דער אומשטערבלאכער, איז ניט געווען באזונדערס גייסטיק אנטוויקלט. דאז האט יורגען זיך גע-וואונדערט פארוואס ער זאל האבן אזוינס דערווארט פון קאשטשעיען? ער איז געווען אלמעכטיק, ווי מענטשן שאצן אלמעכטיקייט: אבער מיט וואס פאר א שכל זיינען מענטשן געקומען צום גלויבן אז קאשטשעי איז געווען געשיקט, ווי מענטשן שאצן געשיקטקייט? דער פאקט, וואס, פונקט פארקערט, קאשטשעי האט געשיינט צו זיין גוט-געזינט, אבער נאניץ לאנגזאם צו באגרייפן און עטוואס צע-טומלדיק, האט א היפש ביסל געהאלפן צו פארטייטשן א מעננע ענינים וואס האבן לאנג יורגענען געוואונדערט. געשיקטקייט איז, פאר שטייט זיך, דער פארטרעפלאכסטער פון אלע שמריכן: אבער גע-שיקטקייט איז אין תוך ניט דער סאמע ספאדעק, און קיינמאל ניט געווען.

„גוי, גוי, גוי!“ זאגט יורגען, מיט א צי פון אקסל; „לאמיר קומען צו מיין דריטן פארלאנג און צו דער דריטער זאך וואס איד האב געהאלטן אין זוכן. דא, אבער, באדארפטו זיין מער מיטטייליג-דיק. ווארים איד האב געדענקט, פרינץ, אז מיין ווייבס געזעלשאפט הייבט דיך פיליכט אן צו באלעסטיקן עטוואס.“

„ער, מיינע הערשאפט, איד בין ניט אומצוגעוואוינט צו פרויען. איד מעג באמת זאגן אז ווי איד געפיין זיי, אזוי נעם איד זיי. און איה בין וויליק געווען צו טאן א טובה א מיט-בונטאר.“

„אבער איד ווייס ניט, פרינץ, אז איד האב ווען געבונטעוועט. פונקט קאפויר, איד האב איבעראל זיך צוגעפאסט צום מנהג.“

„דיינע ליפן האבן זיך צוגעפאסט, אבער די גאנצע צייט האט דיין געדאנק געמאכט פערזן, יורגען. און פאעזיע איז דעם מענטשנס בונט קעגן דעם וואס ער איז.“

— און אויסערדעם רופסטו מיר א מיט-בונטאר. אלזא, ווי קאן עס זיין מעגליך אז קאשטשעי, וועלכער האט אלע זאכן געמאכט ווי זיי זיינען, זאל זיין א בונטאר? סידו, פארוואר, עס איז פאראן עפעס א מאכט אפילו איבער קאשטשעיען. איד וואלט זייער וועלן האבן דאס מיר דערקלערט, מיין האר.“

„אן צווייפל: אבער דאן פארוואס זאל איד עם דיר דערקלערן יורגען?“ זאגט דער שווארצער מאן.

„מילא, זאל זיין ווי עם וויל זיך, פרינץ! — אבער, צוריקצורקערן עטוואס, איד ווייס ניט צי דו האסט מיר א טובה געטאן צו נעמענדיק מיין ווייב, איד מיין פארשטייט זיך, מיין ערשט ווייב.“
„וואס יורגען“, זאגט דער שווארצער מאן, שטארק פארוואונדערט, „מיינכט מיר צו זאגן אז דו ווילסט די צרה וואס איז דיר דערגאנגען די יארן צוריק?“

„דאס ווייס איד אויך ניט, מיין האר. עם איז זיכער ניט געווען צו הויזן מיט איר. אבער פון דער צווייטער זייט, בין איד פארוואוינט געווארן צו האבן זי ארום זיך. זי פעלט מיר עטוואס אפ, איצט אז איד בין אויפסניי א באיארטער מאן. פארוואר, איד גלויב אז ליזא האט מיר אפגעפעלט די גאנצע צייט.“

דער שווארצער מאן האט גאנצע ענקט. „הער, פריינד, זאגט ער, לסוף, „דו ביסט געווען א דיכטער פון עפעס א ווערט. דו האסט ארויסגעוויזן א צוזאגנדיקע באגאבטקייט וואס וואלט געווען גאנץ קלאר געקאנט זיך אנטוויקלען, אין וואס פארא געהעריקער אומגעבונג. אלזא, איד ווידערהאל, איד בין אז עקאנאמיסט: איד האב פיינט צו לאזן ניין אין ניוועז: און דו האסט זיך קיינמאל ניט אויסגעטוינט צו זיין עפעס אנדערש אויסער א דיכטער. דער אומגליק איז געווען — און קאשטשעים שטים האט גענידערט בין צו אז איינדרוקספולן וויספער, — „דער אומגליק איז געווען וואס דיין ווייב האט דיך ניט פארשטאנען. זי האט געשטערט דיין קונסט. יא, אט דאס סומירט עם אונטער: זי האט געשטערט דיין זעל-אנטוויקלונג, און דיין אינסטינקטיוון דראנג נאך זעלבסט-אויסדרוק, און די אלע אנדערע זאכן דארט פון דעם מין. דו ביסט פטור פון דער פרוי, וועלכע האט פארוואנדלט א דיכטער אין א משכון-מלוה. פון דער צווייטער זייט, ווי עם איז געהעריק ערגעצוואו אגעמערקט, איז ניט גוט פאר א מאן צו לעבן איינזאם. אבער, פריינד, איד האב א ווייב פאר דיר ווי אגעמאסטן.“

„מילא, פרינץ“, האט יורגען געזאגט, „איד בין בארייט צו פארוזוכן יעדן געטראנק איינמאל.“

אזוי האט קאשטשעי א מאך געטאן מיט דער האנט: און אט, שנעל ווי א וואונק, איז געווען די שענסטע פרוי וואס יורגען האט זיך ווען פארגעשטעלט.

45. דאָס גלויבן פון גענעוויר

אזוי שיין איז די מראה פון דער פרוי געווען, מיט אירע לייכטער
דיקע גרויע אויגן און קליינע שמייכלענדיקע ליפּן, אַ שענערע פרוי
קאָן זיך קיין מאָן ניט באַרימען צו האָבן געזען. און זי האָט יורגענען
מילך באַטראַכט, מיט אירע באַקן רויט און ווייס, אזוי צאַרט איז
אויסגען. זי איז געווען געקליידט אין אַ מאַנטל פון פּלאַטקאָלירטן
זייד, און אַרום איר האַלדז איז געווען אַ קאַלנער פון רויטן גאַלד.
און זי האָט אים געזאָגט, גלייך ווי זי וואַלט רעדן מיט אַן אומבאַ-
קאַנטן, אַז זי איז געווען קיניגן גענעוויר.

„אַבער לאַנסעלאַט איז געוואָרן אַ מאַנאַד, איז גלאַסטאַנבערי :
און אַרטור איז אַוועק קיין אוואַלאַז, זאָגט זי : „און איד וועל ווערן
דיין ווייב אויב דו ווילסט מיך האָבן, יורגען“.

און יורגען האָט געזען אַז גענעוויר האָט אים אינגאַנצן ניט גע-
קענט, און אַז אַפילו זיין נאַמען האָט נאָר ניט באַטייט פאַר איר. עס
זייען געווען פילע אופנים דאָס צו דערקלערן : אַבער ער האָט אָפּגע-
וואָרפן די אומשמייכלע האַפּטע דערקלערונג אַז זי האָט איינפאַך לחלוטין
פאַרגעסן אין יורגענען, צוליב דער באַטראַכטונג אַז דער יורגען וועמען
זי האָט געקענט איז געווען אַ לעביונג פון איין-און-צוואַנציק. בשעת
ער איז איצט געווען אַ געזעצטער און וויסנהאַפּטער מלוה.

און עס האָט זיך יורגענען געדוכט אַז ער האָט קיינמאַל ווירק-
לאַך ניט ליב געהאַט עפעס אַז אַנדער פרוי אויסער גענעוויר, די מאַכ-
טער פון גאַנרוואַן נאָר, און דער מלוה איז געווען געקומערט.

„וואַרים דו מאַכסט מיך ווידער צו דענקען אַז איד בין אַ גאַט“,
זאָגט יורגען. „מאָדאָס גענעוויר, ווען דער מאַן האָט זיך אַנערקענט
אַלס דעם הימלס אַנגעשטעלטער אויף דער ערד, איז עס געווען כדי
צו דינען דיר און צו גלאַרפּיצירן און צו באַשיצן דיר און דיין
גלענצנדע שוועסטערשאַפט וואָס דער מאַן האָט געהייליקט זיין לעבן.
דו ביסט געווען וואונדערשיין, און דו ביסט געווען שלאַבעריק ; דו
ביסט געווען העלפט געטן און העלפט צאַצקע. אַהימע, איד דערקען
דעם רנה פון ריטערלאַכקייט, און מיינע האַרץ־סטרוגעס ווידערקלינגען:
דאָר, פאַר אומציייליקע אורזאַכן, וואַקל איד זיך פון נעמען דיר פאַר
מיין ווייב, און דערלויבן זיך צו ווערן דיין דערווילטער באַשיצער,
פאַראַנטוואָרטלאַך אַלס אַזעלכער צום הימל. אזוי למשל בין איד ניט
נאַנץ זיכער אַז איד בין דעם הימלס אַנגעשטעלטער דא אויף דער
ערד. דער גאַט פון הימל האָט מיר זיכער גאַרניט געזאָגט וועגן דעם,

און איד קאן בלויז פארדעכטיקן אז דער יודעהכל וואָלט געווען
אויסדערוויילט עפעס אַ געשיקטערן פאַרשטייער.
„עס שטייט אזוי געשריבן, מײן גנדיקער יורגען.“

יורגען האָט אַ צי געטאָן מיטן אַקסל. „איד האָב אויך, אין די
הפסקות פון געשעפטן, געשריבן פיל וואָס איז שײן. זייער אָפט זיינען
מיינע פערון געווען אזוי שײן אז איד וואָלט געווען געגעבן אַלץ איז
דער וועלט אין אויסטויש פאַר עטוואָס מינדער־זיכערער אויסקונפט
בנוגע דעם פאַרפאַסערס וואַרהאַפטיקייט. אד, נײן, מאַדאַם, פאַרלאַנג
און וויסן דריקן אויף מיר אזוי שווער אז צווישן די ביידע וואָג איד
ניט ריך ליב האָבן, און דאָך קאָן איד מיר ניט ווערן!“
דאָן האָט יורגען ווי פאַרבראַכן די הענט. זײן שמייכל איז ניט
געווען קײן פריילאַכער; און עס איז געווען אַ רחמנות וואָס גענעוויר
זאָל אים ניט געדענקען.

„פרוי און קיניג“, זאָגט יורגען, „אַמאָל זייער לאַנג צוריק איז
געווען אַ מאָן וועלכער האָט פאַרנעמערט אַלע פרויען. פאַר אים זיינען
אַלע ווי איינע געווען פון אַ הייליקער, זיסער פּחד־נישער שיינקייט.
ער האָט געפורמט קלינגענדיקע ריימען וועגן דעם, אין לויב צו דער
מיסטרעיע און הייליקייט פון פרויען. דאָן האָט אַ גראַפּס פּלאַקס־קע־
פיקע טאַכטער וועמען ער האָט ליב געהאַט, מיט אַזאַ ליבע וואָס
הירוש׳ט מיך צו דענקען וועגן איר איצט, אים באַוווּזן זיך פונקט ווי
זי איז געווען, אַלס אומווערט אפילו פאַרהאַסט צו זײן. די געטן איז
געשטאַנען אַנטפּלעקט, אויפגעהוילט, און וויזנדיק איז אַלע זאַכן אַזאַ
צונגענגלאַקייט, ווי עס האָט אים געפּלאַגט צו געפינען אין זיך
זעלבסט. דאָס איז געווען אומגליקלאַכערווייז. וואַרים ער האָט אַנגע־
הויבן צו פאַרדעכטיקן אַז פרויען, אויך, זיינען באַגלייך מיט זייערע
עלטערן; און זיינען ניט קליגער, און ניט סובטילער, און ניט זויכע־
רער, ווי דער פּאָטער וואָס האָט פאַראַרזאַכט זייער געבורט. פרוי און
קיניג, עס לוינט זיך ניט פאַר קײן מאָן דאָס צו פאַרדעכטיקן.“
„עס איז זיכער ניט דער אויפפיר פון אַ ריטער, ווי אויך ניט
פון אַן עכטן דיכטער“, זאָגט קיניג גענעוויר. „און דאָך זיינען דייענע
אויגן פול מיט טרערן.“

„האה, מאַדאַם“, האָט ער געענטפערט, „אַכער עס אַמזירט מיר
צו וויינען נאָך אַ טויזן מיט אויגן וואָס זיינען אַמאָל געווען זיינע.
וואַרים ער איז געווען אַ טייער אינגל אידער ער איז אַוועק שטוצן
איבער דער וועלט, אין דעם שטאַלץ פון זײן יוגנט און אין דעם
שוצגעווער פון זײן וואונד. און לידער האָט ער געמאַכט פאַר דעם
פאַרגעניגן פון מלכים, און שווערדיקונצן האָט ער געמאַכט פאַר דעם

פארגעניגן פון מענער, און א שושקען האט ער געמאכט פאר דעם פארגעניגן פון פרויען, אין פלעצער וואו רום איז געווען, און וואו ער האט געטראגן דרייט. געבנדיק פארגעניגן יעדן איינעם אין יענע וואוילע צייטן. אבער נאך זיין גאנצן געלעכטער האט ער ניט געקאנט באנעמען זיינע מיטמענשן, אויך האט ער ניט געקאנט זיי ליב האבן, ווי אויך האט ער ניט באמערקט עטוואס אין אלעמען וואס זיי האבן געזאגט אָדער געטאָן אויסער זייער איבערשטייגנדיקער מפשות".

„פארוואָר, דעם מענטשנס נאַרישקייט האָט קיין ברעג ניט, מײן האַר יודגען, און די טואונגען פון דער וועלט זיינען אַפּט אומדערקלערבאַר : און אַזוינאַד קומט אויס אַז אַ מענטש קאַן גערעט ווערן דורך גלויבן.“

„אד, אָבער דאָס אינגל האָט פאַרלוירן זיינע מיטמענטשנס האַרציקן צוגענגלאַכן גלויבן אין דער וויכטיקייט פון וואָס פאַראַ נוי זיי האָבן געמאַכט פון האַלבע שעה'ן און חדשים און יאָרן ; און ווייל אַ קאָקעטקע האָט געהאַט אויפגעעפנט זיינע אויגן אַזוי אַז זיי האָבן דערזען צופיל, האָט ער פאַרלוירן דעם גלויבן אין דער וויכטיקייט פון זיינע אייגענע האַנדלונגען אויך. עס איז געווען אַ קליינע צייט דער גאַנג פון וועלכער וואַלט געקאָנט געמאַכט ווערן פאַר ניט אומדערטרעגלאַך ; פון יענער זייט האָט געגענעצט אומפאַרויסזעבאַרע פּינסטערניש ; און דאָס איז געווען אינגאַנצן וואָס איז געווען זיכער ערגעצוואוּ. דערווייל האָט ער געהאַט אַן הלואה פון אַ מאַרד וואָס האָט געשפּילט מיט באַגריפן, און אַ קערפּער וואָס איז זיך גענאַנגען דעליקאַט איבער אנגענעמע שטראָזן. און אַזוינאַד איז ער קיינמאַל ניט געווען אַ זיווג פאַר דיר, טייערע גענעוויר, וואָרים ער האָט ניט פאַרמאָגט גענוג גלויבן אין עפעס וואָס, ניט אַפילו אין זיינע אייגענע שלוסן...“

איצט האָט געזאָגט קיניגן גענעוויר : „זיי זשע דיר געזונט, דאָן יודגען, וואָרים עס איז איד וואָס פאַרלאָז דיר אויף אייביק. איד בין געווען צו יענע וועלכע האָבן מיר געדינט דאָס שיינע און אויסגעצייכנטע מייסטערווערק פון גאָט : איז קערלעאָן און נאָרט-גאָלים און זשאַיער-גאַרד האָבן מענער געקאָנט מיר זען מיט אַנטציי-קונג, וואָרים, האָבן מענער געזאָגט, צו זען מיך איז געווען צו באַ-גרייפן די מאַכט און די נוטסקייט פון זייער באַשעפּער. וואונדערלאַך שיינ איז געווען איזעאולט, און דאָס געזיכט פון לונער האָט געפּינקלט ווי אַ באַוועגלאַכער דימענט ; מאַרגן און עניד און ווייווען און די ליסטיקע נימוע זיינען אויך געווען שיינ ; און דער חזן פון עטאָרד האָט עקזאַלטרט דעם צושויער ווי אַ שטאַלצע מוזיק : די דאָזיקע, פּראַכט-פול אומשפּאַענדיק איבער אַרטורס הויף, האָבן אויסגעזען ווי דעם

הימלס פיינסטע פאכמאנשאפט ביו די קיניגן איז געקומען צו איר קרוינ-דארט ווי די לבנה צווישן לויכטנדיקע שטערן: מענטשן האבן דאן צוגעשטימט אז גאט האט מאכנדיק גענעווירן באנוצט ביידע הענט. און עס איז איר וואס פארלאזן דיר אויף אייביק. מין שיינקייט איז ניט געווען קיין מענטשלעך ווייס-און-רויט, האבן זיי געזאגט, נאר אן אויסדריקלאכער צייכן פון הימלס מאכט. דערנענדיק זיך צו מיר האבן מענער געטראכט פון גאט, ווייל אין מיר, האבן זיי געזאגט, איז זיין פראכט באלעכט געווארן. דאס וואס איך האב פארלאנגט איז געווען ניט גלייך, ניט קרום: עס איז געווען וואונדערלאך. די זאך איז עס געווען וואס די ריטער האבן אין מיר דערזען; די ערכות, בנוגע דער מאכט און גוטסקייט פון זייער גרויסן פאטער, איז עס געווען איבער וועלכער די נעכטיקע ריטער זיינען געווען באוואוסט-זיניק דערנענדיק מיר, און וועגען מענערס נויטיקייט די ווערט צו האבן אזא אפשטאמונג; און עס איז איר וואס פארלאזן דיר אויף אייביק."

האט יורגען געזאגט: „איך האב דאס אלץ ניט געקאנט זען אין דיר, איבער א שאטן וואס האט מיר נאכגעפאלגט. איצט איז צו שפעט, און עס איז א טרויעריקע זאך וואס טוט פאסירן. איך בין געווארן ווי א רודערלאזן שיפל וואס גייט פון וועל צו וועל: איך בין פארוואנדלט אין אומפרוכטבאר שטויב וואס א ווירבלווינט קלייבט צונויף און לאזט באלד פאנאנדער. און אזוינאר, א גליקלאכע רייזע דיר, קיניגן גענעוויר, ווארים עס איז א טרויעריקע זאך און א זייער אומגערעכטע זאך וואס טוט פאסירן."

אזוי האט ער זיך אפגעזעגנט מיט דער טאכטער פון גאנרוואן נאר, און שוין איז זי פארשוואונדן ווי דער פלאם פון אן אויסגעבלאזן אלטאר-ליכט.

46. דער באגער פון אנאאיטיס

און ווידער האט קאשטשעי א מאד געטאן מיט דער האנט. דאן איז צו יורגענען געקומען א פרוי וועלכע איז געווען זונדערבאר בא-נאכט און פערווען. אירע טונקעלע אויגן האבן געשטראלט: אויף איר קאפ איז געווען א שטיקעריי פון רויטע קארטלן, מיט צווייגן לויכטנדיק אראפצו, און איר טוניק איז געווען פון צוויי קאלירן, באשפריינקלט מיט שווארץ און שארלאך, טשיקאווע געמישט.

און אנאאיטיס האט אויך פארגעסן יורגענען, אדער זי האט אים ניט דערקענט אין דעם מאן פון פערציק-און-עפעס: און אויפס-ניי האט גלויבן דערוואכט אין יורגענס הארץ אז דאס איז געווען די איינציקע פרוי וועמען יורגען האט ווירקלאך ליב געהאט, ווי ער

האט זיך צוגעהערט צו אַנאַאיטיסן און צו איר געשפרעך איבער
וואונדערבארע זאכן.

איבער דעם לאך פון טהאים האט זי גערעדט. אין פון דער
שולונג, איבער סאפּאָ, און וועגן די סודות פון רהאָדאָפּ, און וועגן
די אכלות נאך אַראָניסן : און דער רעפּרעזן פון איר געשפרעך האט זיך
ניט געטוישט. „ווייל מיר האבן בלויז אַ קורץ שטיקל צייט צו לעבן,
און קיינער ווייס ניט וואָס זיין גליק וועט אויסטראָגן אויף שפעטער.
אַזוי אַז אַ מענטש באַזיצט זיכער נאַרניט אויסער אַ קורצער הלואה
פון זיין אייגענעם גוף. און דאָך איז דער גוף פון מענטש פעאיק
אויף פילע זונדערבארע פאַרגעניגן. און אַזוי און אַזוי, זאָגט זי.
און די העלקאָלירטע פאַרקלערטע פרוי האַט גערעדט מיט פאַרציי-
טיקער אויסדריקלאַכקייט פון זאָכן וואָס יורגען, ניט זייענדיק מער
לֵאָדע איין־און־צוואַנציק, האַט געפונען פאַר גאַנץ פאַרלעגנדיק.

„קום, קום!“ טראַכט ער, „עס האַט קיין זין ניט צו זיין
פּראָווינציעל. איך גלויב אַז איר פאַרויטל זיך ממש.“

אין דער הויך האַט ער געזאָגט : „הארציקע מיינע, עס איז
געווען — נו, ניט מיט קיין האַלבער שעה צוריק אַפילו! — אַ
יונג וועלכער האַט גענישטערט גאַנץ אייפּעריק נאָך די איבערמעכטיקע
פאַרווירונגען וועגען וועלכע דו פלוידערסט. אַבער, אָפּן גערעדט, ער
האַט ניט געקאַנט געפּינען דאָס לייב וועמעס באַריר וואָלט דערוועקט
אַ וואַנזון. דער יונג האַט געהאַט מעגלאַכקייטן, אויך, לאַמיד דיר
זאָגן ! האַה, איך דערינער זיך מיט צערטלאַכקייט אין דעם פינקל
פון אויגן און האַר, און די פרוילאָכע קלינדער, און די זאַנפטע
שטימעס פון די צוויי פאַרליבטע נאַרישע פרויען, אַפילו איצט. אַבער
ער איז געגאַנגען פון איין פאַר ליפּן צו דער אַנדערער, מיט אַז
אויפּער וואָס איז שטענדיק געווען האַלב־געמאַכט, און מיט קעגנ-
שטעלונגען וואָס האָבן באַוואוסטזיניק אָפּגעקלונגען פון עפעס אַ
דאַמאַנס אָדער אַז אַנדערן. אַזעלכע שטוקעס זיינען געווען אַנגענעם
גענוג. אַבער זיי זיינען ניט געווען זייער ערנסט, נאָך אַלעמען.
וואַרים די זאָכן זיינען אַנגעגאַנגען בלויז זיין גוף : און איר בין מער
ווי אַ געביידע פון פליישיקע געריכטן אויפגעבויט פון מיינע ציין.
צו פרעטענדין אַז וואָס מײן גוף טוט אָדער טראָגט איבער איז
פון אַ וויכטיקייט שיינט צו זיין גאַנץ נאַריש ביי היינטיקן טאַג.
איך וויל עס גלייכער באַטראַכטן ווי אַ נויטיקע עקלאַפּטע לאַסט
וואָס איך האַלט אַז, אויף היפשע קאַסטן און צרות. אַזוינאך וועל
איר מער ניט טומלען וועגן דעם.“

אַבער דאָן האַט ווידער קיניגן אַנאַאיטיס גערעדט וואונדער-
בארע זאָכן ; און ער האַט צוגעהערט, ברייט־זיניק ; וואַרים די קיניגן

האט איצט גערערט וועגן דעם וואָס איז געווען אירס צו טיילן מיט אים.

„נו, איד האב געהערט“, זאגט יורגען, „אז דו האסט א באקאנטע רעזידענץ אין קאקאאיו.“

„אָבער דאס איז בלויז אַ קליינע דאַטשע, וואוהיז איד פאַרקלייב זיך אַמאָל אין זומער, כדי צו לעבן דאָרפיש. ניין יורגען, דו מוזסט זען מיינע פּאַלאַצן. אין בבל האָב איד אַ פּאַלאַצ וואו פילע וואוינען מיט שטריק אַרום זיך און ברענען קלייען פאַר וואוילגערוך, בשעת זיי רעכטן זיך אויף דער זאך וואָס איז צו פאַסירן מיט זיי. אין אַרמעניע האָב איד אַ פּאַלאַצ אַרומגערינגלט פון אומגעהייערע גערטנער, וואו בלויז פרעמדע האָבן אַ רעכט אַריינצוקומען; זיי קריגן דאָרט אַ גאַסטפריינטלאַכקייט וואָס איז מער ווי גאַלאַנט. אין פּאַפּאָס האָב איד אַ פּאַלאַצ אין וועלכן עס געפינט זיך אַ פיראַמיד פון ווייסן שטיין, זייער טשיקאָוע צו זען; אָבער אַפילו נאָך טשיקאַ-ווער איז די סטאַטוע אין מיין פּאַלאַצ אין אַמאַטוהס, פון אַ באַבערדל-טער פרוי, וואָס ווייזט אַנדערע שטריכן וועלכע פרויען באַזיצן ניט. און אין אַלעקסאַנדריע האָט איד אַ פּאַלאַצ וואָס ווערט באַדינט פון זעקס-און-דרייסיק אויסערגעוויינלאַך קלונע און הייליקע וועזנס און אין וועלכן עס איז באַשטענדיק נאַכט: און דאָרטן זוכן לייט ריזיקע פאַרגעניגנס, אַפילו אום דעם פרייז פון אַ באַלדיקן טויט, אין דערוואָרבן זיך אויגנבליקלאַך צו בידע. איבעראַל שטייען מיינע פאַר-לאַצן אייף הויכע ערטער לעבן ים: אַזווינאָד ווערן זיי דערזען פון העט ווייט פון יענע וועלכע זיינען מיר אַמטייערסטן, מיינע שיינע ברייט-ברוסטיקע מאַטראַסן, וועלכע פאַרכטן אַפילו מיר ניט, אָבער ווייסן אַז אין מיינע פּאַלאַצן וועלן זיי געפינען מערקווירדיקע באַ-שעפּטיקונג. ווייל איד מוז דיר דערציילן פון וואָס עס איז אַנצוטערעפן אין די פּאַלאַצן מיינע, און ווי אַנגענעם מיר פאַרבּרענגען אונדזער צייט דאָרט.“ דאָן האָט זי אים דערציילט.

איצט האָט ער זיך צוגעהערט אויפּמערקזאַמער ווי ווען, און זיינע אויגן האָבן זיך פאַרשניאַלט. און זיינע ליפּן זיינען געווען לויז און באַוועגלאָז און תּמ'עוואַטע, און ער איז געווען טיף פאַרינטערעסירט. וואָרים אַנאַאיטיס האָט אויסגעטראַכט געוויסע נייע פאַרווילונגען זינט זייער לעצט באַגעגעניש: און יורגענען, אַפילו צו פּערציק מיט אַ שמיצל, איז דער קינינגס שטים געווען אינגאַנצן אַ שוידערלאַכע און מאַדנע און וואונדערבאַרע מוזיק. „זי רייצט מיר ווירקלאַך זייער פּיין, אויך“, האָט ער נאַכגעדענקט, מיט אַ מין שטאַלץ איבער איר.

דאז האָט יורגען אַ ברום און אַ טרייסל געטאָן זיך, האָלב אין
כעס: און ער האָט אַ צופ געטאָן די קיניגן אַנאַאיטיס.

„האַרציקע מיינע“, זאָגט ער, „דו מאַלסט אַ פייערלאַך בילד :
אַבער דו ביסט גענוג דורכגעטריבן אויסצולייזן דינע פאַרבן פון די
טאַג-הלכות פון אומדערפאַרונג. דאָס וועגן וואָס דו פלאַפּלסט אין
לחלוטין ניט אזוי ווי דו באַשרייבסט עס. דו פאַרגעסט אַז דו רעדסט
צו אַ ברייטלאַך פאַרהייראַטן מאַן פון פאַרשידענער דערפאַרונג.
אויסערדעם שוידערט מיך צו דענקען פון וואָס עס וואָלט געשען
אויב לויז זאָל פּלוצים אַריינקומען. און איבעריקנס, דער גאַנצער
הרהאָ וועגן די נאָמענלאַזע אַנטציקונגען און אומאויסשפּרעכלאַכע
אומפאַרמונגען און אַנדערע אַנאַנימע לעכערלאַכקייטן שיינט צו זיין
גאַנץ נאַטורליך. מיינע אויערן זיינען באַאומראַיקט פון עלאַקווענטע
גרויע האָר וועמעס טענות זיינען פיל נאַנטער ווי דאָס לינגערישע
צינגל דיינס. און אַזוינאָך פאַרנעם זיך!“

דערביי האָט קיניגן אַנאַאיטיס זייער גרויזאָם געשמיכלט, און
געזאָגט: „זיי געזונט, דאָן, יורגען, וואָרים עס איז איד וואָס פאַרלאָזן
דיך אויף אייביק. פון איצט אָן און ווייטער וועסטו כווען אוועק/פּטר'ן
גענוג זונליכט דורך אומפאַרמיידלאַכן אויסווייכן פון אומבאַקוועמ
לאַכקייט און אַפּגעבן זיך מיט לעבלאַכע יתרונות. וואָרים איד, און
קינער, נאר איד, קאָן אויפּוועקן דעם באַנער וואָס נוצט גענצלאַך
דעם מאַן, און אַזוינאָך פאַרשווענדט גאַרניט, אַפילו אויב עס לאָזט
דעם אויסדערוויילטן מאַן דערנאָך אויף שטענדיק ווי בלאָס אַש אין
זונליכט. און מיט דיר האָב איד כער ניט פיר, וואָרים עס איז איד
וואָס פאַרלאָזן דיר אויף אייביק. פאַראייניק זיך מיט דינע גרויענדיקע
מיטמענטשן, דאָן! און העלף זיי באַשימפן דאָס ריינע שטאַנדהאַפּט
טיקע זונליכט, מאַכנדיק ראַטן און געזעצן און פייערלאַכע פּראָזן
מיט וועלכע צו באַפרייען די וועלט פון מיר. איד, אַנאַאיטיס, לאַר,
און מייז האַרץ איז אַ וועל אין זונליכט. ווייל עס איז ניטאָ קיין
אַנדער מאַכט ווי מייז מאַכט, און קיין לעבעדיקע זאָך וואָס קאָן
ביישטיין מייז מאַכט: און יענע וועלכע שפּאַטן פון מיר, ווי איד
ווייס גאַנץ גוט, זיינען בלויז די טויטע קוואַרע שאַלאַכץ וואָס דער
ווינט טראָגט, מיט שיפּנדיקע רוישן, בעת איד זאַמל מייז שפע אין
העלן זונליכט. וואָרים איד בין דער באַנער וואָס נוצט גענצלאַך דעם
מאָן, און עס איז איד וואָס פאַרלאָזן דיר אויף אייביק.“

האַט יורגען געזאָגט: „איד האָב דאָס אַלץ ניט געקאַנט
זען אין דיר, איבער אַ שאַטן וואָס האָט מיר נאַכגעפאַלגט. איצט
איז צו שפעט, און עס איז אַ טרויעריקע זאָך וואָס טוט פאַסירן.
איד בין געוואָרן ווי אַ פאַר'חידוש'טער גייסט וואָס קוקט צו אין באַ-

העלמעניש די טואונגען פון הילכיקע צוגעברענטע וועזנס: און איד בין שטייף פון מידקייט און פארפאסונגען, ווארים איד קאן מער ניט אונטערשיידן וואס אזוינס איד בין, אויך ניט וואס איז מיין באגער, און איד האב מורא אז איד בין שוין טויט. אזוינאך, א גליקלאכע רייזע דיר, קיניגן אנאאיטיס, ווארים דאס, אויך, איז א טרויעריקע זאך און א זייער אומגערעכטע זאך וואס טוט פאסירן".

אזוי האט ער זיך אפגעזעגנט מיט דער זונס טאכטער. און אלע שאטירונגען פון איד שיינקייט האבן א פלאטער געטאן און זיך פארוואנדלט אין דער אייגנשאפט פון א הויכן דינעם פלאם, וואס האט ארויפגעשוועבט; און דאן איז דער פלאם געווארן אויסגעלאשן.

47. די זעאונג פון העלען

און צום דריטן מאל האט קאשטשעי א מאך געטאן מיט דער האנט. איצט איז געקומען צו יורגענען א גאלדהאריקע פרוי, גע-קליידט דורכום אין ווייס. זי איז געווען הויך, און ליבווירדיק און צארט אין אויסזען: און אירער איז ניט געווען דער בלוט-און-מילך רייך פון פילע פרויען וואס זיינען געווען בארימט פאר שיינקייט, נאר גיכער האט זי געהאט דעם דורכויסקן גלאנץ פון עלפאנטביין. איר נאז איז געווען גרויס און הויך אין שטענ, איר בויגזאם מויל איז געווען ניט פון די קלענסטע; און דאך, וואס אנדערע מענטשן וואלטן געווען געזאגט, איז יורגענען דער פרויס אויסזען געווען אין אלעמען פולקאם. און דערזעענדיק זי האט יורגען געקניט.

ער האט פארהילט זיין געזיכט אין איר ווייס קלייד: און ער איז אזוי פארבליבן, ניט רעדנדיק, פאר א לאנגער וויילע.

"פרוי פון מיין וויזיע", האט ער געזאגט, און זיין שטים האט צוזאמענגעבראכן — "עס איז דאס פאראן אין דיר וואס דערוועקט אלטע דערינגערונגען. ווארים איצט גלויב איד זיכער אז דין פאטער איז ניט געווען דאס מאנועל נאר דער אייפערדיקער פויגל וואס האט זיך גענעסט לאנג צוריק אין לעדאס שויס. און איצט זיינען טראיס זין אלע אונטער אדעס' אויפזיכט, אין עליון התחתון; פייער האט פארצערט די ווענט פון טראי, און די יארן האבן פארנעסן אירע הויכע באזיגער; אבער נאך אלץ ברענגסטו אומגליק אויף אומגליק צו פארווארלאזטע ליידנדע".

און ווידער האט זיין שטים צוזאמענגעבראכן. ווארים די וועלט האט אויסגעזען אומעטיק, און ווי א הויז וואס קיינער האט ניט באוואוינט פאר א לאנגער צייט.

קיניגן העלען, דער נחת פון געטער און מענטשן, האט גארניט געענטפערט, ווייל עס איז ניט נויטיק געווען, אויף אזויפיל ווי דער

מאן וואס האט ווען דערכליקס איר רייך איז אויסער רעמונג, און אויסער דעם פארלאנג פון צו ווערן גערעט.

„היינט ביינאכט“, זאגט יורגען, „ווי אמאל דורך דעם גרויען כשרה פון פאבעטאָרן, איצט דורך דעם ווילן פון קאָשטשע, שיינסטו צו זיין מיין דערלאָזבאר גליק. האה, גנעדיקע, זאל דאָס זיין מעגלאַך — און איד ווייס גאָנץ גוט עס איז ניט מעגלאַך, וואָס מיינע חושים זאָלן מיר באַנאָכריכטן — בין איד ניט פאַסיק צו פאָרן זיך מיט דיין פולקאמנהייט. אין דער טיפעניש פון מיין האַרצן באַגער איד מער ניט קיין פולקאמנהייט. ווייל מיר וואָס זיינען שטייער-צאָלער אזוי גוט ווי אומשטערבלאָכע נשמות מוזן לעבן מיט פּאָליטישע תירוצים און פאַרמולעס און לאָזונגען וואָס צערטענצלען אונדזער לעבן ווי מאַילן צענישטשען אַ מלבוש; מיר פּאָלן צו אומבאַזינט צום שכל הישר ווי צו אַ שפּעצערדיי; און עס באַטויבט און טויט אַפּ אַלץ אין אונדז וואָס איז בונטאַריש און פיין און אוממעסיק; און אזוינאָך וועסטו ניט געפינען אַ מאַן אין מיינע יאָרן ביי וועמען דאָס לעבן איז ניט קיין מעכאַניזם וואָס פרעסט אַוועק די צייט אומסופּלירט. וואַרים אין משך פון דער שעה בין איד געוואָרן אויפּסניי אַ באַר שעפעניש פון נוי און געוואוינהייט; איד בין דער לאַקיי פון פאַר זיכט און כשרות; און איד האָב אַוועקגעשטעלט מיינע חלומות אויף אַ לוקסוס באַזע. דאָך אַפּילו איצט ביסטו מיר ליבער ווי עס זיינען מיר ביכער און פּוילקייט און חניפה און דער וואַילטעטיקער וויין וואָס פאַרנאַרט מיר אין אַ גינסטיקער מיינונג איבער זיך זעלבסט. וואָס מער קאָן אַן אַלטער דיכטער זאָגן? פאַר דער אורזאָך, גנעדיקע, בעט איד דיך אַפּציען, ווייל דיין רייך איז אַ נסיון וואָס איד געפיין פאַר אומאיבערטעגלאַך.“

אַבער זיין שטים האַט באַגערט, וואַרים דאָס איז געווען קיניגן העלען, דער נחת פון גאָט און מענטשן, וועלכע האַט אים באַטראַכט מיט ערנסטע, ליבע אויגן. זי האַט געשיינט צו זען, ווי מען שאַצט אַפּ דעם מוסטער פון אַן אומאויפגעוויקלטן טעפּיד, יעדן טאַט פון יורגענס לעבן: און זי האַט געשיינט, אויך, צו וואונדערן זיך, אַן פאַרוואַרף אָדער קומער, ווי מענטשן קאָנען זיין אזוי גאַריש, און פון זיך אַליין ווערן אזוי פאַראומרייניקט.

„אַי, איד האָב פאַרהיפט מיין זעאונג!“ האַט יורגען אויס-געשריען. „איד בין דורכגעפאַלן, און איד ווייס גאָנץ גוט אַז יעדער איינער מוז דורכפאַלן: און דאָך איז מיין שאַנד ניט ווינציקער ביטער. וואַרים איד בין פאַרענדערט פון דער צייטס לייטונג! איד שוידער ביים געדאַנק פון לעבן טאַגאיינ טאַגאויס מיט מיין וויזיע, און אזוי וויל איד דיך ניט האָבן פאַר מיין ווייב.“

דאן, ציטערנדיק, האָט יורגען אויפגעהויבן צו זיינע ליפן די האַנט פון דער וועלכע איז געווען דער וועלטס געליבטע.

„און אזוינאָך, אַ גליקלאַכע רייזע דיר, קיניגן העלען! אַה, זייער לאַנג צוריק האָב איך געפונען דיין שיינקייט אָפגעשפיגלט אין אַן אויסגעלאַסענערם געזיכט. און אָפּט אין אַ פּרויס געזיכט האָב איך געפונען אזא אַדער אַן אַנדער שטריך וואָס האָט זי פאַרענלאַכט צו דיר, און אַ דאַנק וועלכן האָב דער פּרוי בלאַטע ליגנס געזאָגט. און אַלע מיינע פּערזן, ווי איך ווייס איצט, זיינען געווען אומזיסטע אַנטציי-קונגען פאַרזוכנדיק אַרויסצורופן דעם באַהאַלטענעם רייזן וועגן וועלכן איך האָב געוואוסט פון בלאַסער אויסקונפט בלויז, אָר, מיין גאַנץ לעבן איז געווען אַ פליטערדיק זוכעניש נאָך דיר, קיניגן העלען, און אַן אומגעזעטיקטער הונגער. און פאַר אַ וויילע האָב איך געדינט מיין וויזיע, ערנדיק דיר מיט רייז-הענטיקע טאַטן. יא, עס דאַרף זיכער זיין אויסגעקריצט אויף מיין דענקמאַל, קיניגן העלען האָט דעגירט דאָס ביסל ערד בשעת עס איז ווערט געווען, אָבער דאָס איז געווען זייער לאַנג צוריק.

„און אזוינאָך אַ גליקלאַכע רייזע דיר, קיניגן העלען! דיין שיינקייט איז מיר געווען ווי אַ רויכער וואָס האָט אויסגעטאַן מיין לעבן פון פרייד און זאַרג, און איך באַגער ניט ווען צו טרוימען פון דיין שיינקייט מער. וואָרים איך האָב ניט געקאַנט ליב האָבן וועמען. און איך ווייס אַז עס איז דו וואָס האָסט דערצו געשטערט, קיניגן העלען, איז יעדן מאַמענט פון מיין לעבן זינט דעם שלימ' מול'דיקן מאַמענט ווען איך האָב צוערשט געשיינט צו געפינען דיין רייזן אין דעם געזיכט פון מאַדאַם דאַראַטי. עס איז דאָס געדעכעניש פון דיין שיינקייט, ווי איך האָב זי דאָן דערזען אָפגעשפיגלט אין דעם געזיכט פון אַ קאָקעטקע, וואָס האָט מיר אָפגעשלאַבערט פאַר אזא אויפריכט טיקער ליבע ווי אַנדערע מענער גיבן פרויען; און איך בין מקנא די אַנדערע מענער. וואָרים יורגען האָט גאַרניט ליב געהאַט — ניט אפילו דיר, ניט אפילו יורגענען! — מיטן גאַנצן האַרצן.“

„און אזוינאָך אַ גליקלאַכע רייזע דיר, קיניגן העלען! פון איצט אַן און ווייטער לאַז איך זיך מער ניט זוכן קיין זאך; אַנשטאַט צי איך זיך נאָך באַקוועמלאַכקייטן ביים קאַמיו, און שפּיל דעם רופּא פאַר זיך זעלכסט און שטרעב פלייסיק צוריק צו דעם וואָס איז קיין חילוק ניט, און אין קיין מאַנס באַגריף ערגעצוואו שיינט די ווערט צו האָבן אַ בעכער געווירצטן וויין; און צוליב קיין באַגריף וואָלט איך ניט איינגעשטעלט דעם סדר הדרדך וואָס איז מיר אזוי נמאס זמאום. וואָרים איך בין פאַרענדערט פון דער צייטס לייטונג; איך בין געוואָרן דער לאַקיי פון פאַרזיכט און פּשרות; און עס זעט ניט

אויס צו זיין יושר'דיק, אבער מען קאן דערצו ניט העלפן. אזוינאך איז עס נויטווענדיק איד זאל זיך אפגעזעגענען מיט דיר איצט, קיניגן העלען: וואָרים איד בין דורכגעפאלן אין דער דינסט פון מיין וויזיע, און איד פארליקן דיר לחלוטין!"

אזוי האט ער זיך געזעגנט מיט דעם שוואַנס טאָכטער: און קיניגן העלען איז פארשוואונדן ווי אַ ליכטיקער נעפל פאַרגייט, ניט אַפֿ- שידנדיק שנעל ווי קיניגן גענעוויר און קיניגן אַנאַאיטיס; און יורגען איז געווען אַליין מיטן שוואַרצן מאַן. און יורגענען האָט די וועלט אויסגעזען אומעטיק, און ווי אַ הויז וואָס קיינער האָט ניט באַוואוינט פאַר אַ לאַנגער צייט.

48. אַפּעהערציקע מיינונגען פון פרוי ליזא

„עה, מיינע הערשאפטן!" באַמערקט קאַשטשעי דער אומ- שטערבלאַכער, „אבער אייניקע פון אונדז איז זיכער שווער צו פרידנשמעלן."

און איצט איז יורגען גרייט געווען אוועקצומאָכן מיטן אַקסל די אויגנשוינלאַכקייט פון זיינע געפילן. „אויסקלייבנדיק אַ ווייב, מיין האַר", האָט יורגען אַנגעגעבן, „זיינען פאַראַן אַלערליי מינים זאָכן אין אַכט צו נעמען —"

דאַן איז אַ צעמישעניש אים באַפאַלן. וואָרים עס איז יורגענען איינגעפאַלן אַז זיינע פריערדיקע געשעפטן מיט די דריי פרויען זיינען קאַשטשעיען געווען באַשטימט אומבאַקאַנט. נו, זיכער, קאַשטשעי, וועלכער האָט אַלץ געמאַכט ווי עס איז — קאַשטשעי, ניט ווינציקער — האָט איצט געטאָן פאַר יורגענען קאַשטשעים בעסטע: און דאַס בעסטע האָט געמיינט צו קריגן פאַר יורגענען וואָס יורגען האָט אַמאָל, מיט דער הילף פון יוגנט און דרייסטקייט, געקראָגן פאַר זיך זעלבסט. ניט אַפילו קאַשטשעי, אויב אזוי, האָט געקאַנט טאָן מער פאַר יור- גענען ווי עס וואָלט געקאַנט אויפגעטאָן ווערן פון דער יוגנט און דרייסטקייט און נייגונג צו גריבלען זיך אין זאָכן אַלגעמייגלאַך וואָס יורגען האָט ערשט אויפגעגעבן אַלס איבער-מיוזאַמע אַנשיקענישן. יורגען האָט געצויגן דעם מוסר השכל, און דעם אַקסל: גאַנץ באַ- שטימט אַז דורכגעטריבנקייט האָט ניט געשטעקט אין סאַמע שפיץ. ווי-עס-איז איז ניט נויטווענדיק געווען קאַשטשעיען אויפצוקלערן, און קיין חכמה צו פאַרוואַכן דאַס.

„— וואָרים דו מוזסט פאַרשטיין, מיין האַר", האָט יורגען פאַר- געזעצט, גלאַטלאַך, „אַז וואָס דער ערשטער אימפּולס פון מאַמענט זאָל ניט זיין, איז עס קלאַר יעדער באַדאַכטזאַמער פּערזאָן אַז אין

דער פארגאנגענהייט פון איטלאַכער פון די פרויען איז געווען גענוג צו סוגעסטירן אן איינגעבוירענע אומשיקלאַכקייט פאר הויזלעבן. און איד בין א פרידלאַכער מענטש, מיין האר ; אויך האלט איד ניט פון מאַראַלער לויזקייט, איצט אז איד בין אריבער פערציק, סײַדן נאַטירלאַך, אין געשפרעך ווען עס העלפט דער געזעלשאַפט לאַכקייט, און אין פּערזױַ-מאַכעריי וואו עס ווערט פאַררעכנט אַלס אַ קאַנווענציאָנעלע באַפּוּצונג. דאָך, פּרינץ, די געלעגנהייט איד האָב פאַרלוירן ! איד באַצי זיך ניט אויף הייראַט, פאַרשטייטו דאָך. אָבער אין אָנוועזנהייט פון די באַרימטע שיינהייטן וואָס האָבן פון מיר אָפּגעשידן אויף אייביק, מיט וואָס פאַראַ גליענדיקע ווערטער וואָלט איד באַדאַרפט געווען רעדן ! אויף אַ וואונדערלאַכן לייטער פון זיין אומוואַנדלונגען, מעטאַפּאָרן און רמזי'דיקע אַנדייטונגען, צו וואָס פאַראַ סטיליסטישע הייכן פון אַזיאַטישער פּראָזע האָב איד באַדאַרפט אַרויפּשטייגן ! און אַנשטאַט האָב איד געבעכט ווי אַ שוללערער, לױז איז זיכער גערעכט, און איד בין אַ טויגעניכטס. אָבער דאָך, האָט יורגען צוגעגעבן, האָפּנונגספּול, „עס האָט מיר גע־שיינט ווען איד האָב זי צולעצט געזען, אַ יאָר צוריק היינט אָונט, איז לױז געווען עטוואָס ווינציקער באַרערעוודיק ווי געוויינלאַך.“

„עה, מייע הערשאַפט, אָבער זי איז געווען אונטער זייער אַ מעכטיקן כּוּף, איד האָב עס געפונען פאַר נויטווענדיק אין די אינטער רעסן פון געזעץ און אָרדנונג דאָאַרום. איד, וואָס האָב געמאַכט זאַכן ווי זיי זיינען, בין ניט געוואוינט צו די איבערמעסיקייטן פון פּראַקטישע פאַרשווינען וועמען עס גייט נאָר אין לעבן צו רעפּאַרמירן זייערע אַליאירטע, פאַרוואָך, עס איז איינער פון די פאַרצוגן פון מיין שטאַנד, וואָס אַזעלכע לייט רעכענען זיך ניט מיט זאַכן ווי זיי זיינען, און פּאָלגלאַך לאָזן זיי מיך מיט זעלמענע אויסנאַמן צורו.“ און איצט האט דער שוואַרצער מאַן אַ צי געמאַן מיטן אַקסל. „דו וועסט מיר אַנטשולדיקן, אָבער איד באַמערק אין מייע רעכענונגען אז איד האָב זיך פּאַזיטיוו פאַרהאַפט צו פאַרבן דעם יאָרס ווינטבלוֹ מען היינט אָונט, און אַ נאַנץ היפש פּלאַנעטן־סיסטעם דאַרף אויפֿהערן צו פּונקציאָנירן האַלב נאָך צען. אזוי איז די צייט צודרינגלאַך.“ „און די צייט איז אומדערבאַרמיק. פּרינץ, מיט אַ גאַנץ גע־העריקן רעספּעקט, דאַכט מיר אז עס איז גראַד דעם טראַויזם וואָס דו האָסט פאַרזען. דו שאַפסט די רייצנדסטע פּרויען, אין אַ באַ־שטימטן אַנגריף אויף מיין פאַרשטעלונגס־קראַפט ; אָבער דו פאַר־געסט אז דו באַווייזסט זיי פאַר אַ מאַן פון פּערציק־מיט־עפּעס.“

„און איז דאָס גאַר אַ גרויסער חילוק ?“

„אך, אַ טרויעריקער חילוק, פּרינץ. נוייל וואָס אַ מאַן ווערט

עלטער בייט ער זיך אויף פילע אופנים. ער באנוצט דעם שווערד און שפיו מיט ווינציקער געשיקטקייט, און טראַגט ניט אזא שווערן שטאָק מיט וואָס ער האָט אמאָל געפאַכט. ער נעמט אַ קלענערן אַנטייל אין געשפרעך, און זיין פלוס פון הומאָר ווערט פאַרמינערט. ער איז ניט דער אומדערמידלאַכער מאַטעמאַטיקער וואָס געווען, אויב שוין דערפאַר בלויז וואָס זיין גלויבן אין זיין פּערזענלאַכער באַגאַבט־קייט ווערט אָפּגעשוואַכט. ער אַנערקענט זיינע באַגרענצונגען, און פּאָלגלאַך די אומוויכטיקייט פון זיינע מיינונגען, און פאַרוואַר אַנערקענט ער די דערלאַזבאַרע אומוויכטיקייט פון אַלע קערפּערלאַכע ענינים. אַזוינאָך גיט ער אויף פאַרוזכנדיק צו באַרעכענען אַלץ, און צעפּטערן און ליכטלאַך זעען אים אויס כמעט דאָסעלבע; און ער איז גענויגט אויפצוגעבן פּילאָזאָפּישע עקספּער־דימענטן, און צו לאָזן אַלץ גיין אומדערפונדעוועט. אַך, יאָ, עס איז אַ חילוק". און יורגען האָט אַ גענעץ נעמאַן. "און דאָר, נאָך דעם אַלעמען, איז עס אַ דערלייכטערונג, מיין האַר, אין אַ געוויסן זין".

"פונדעסטוועגן", האָט קאָשטשעני געזאָגט, "איצט אַז דו האַסט באַקוקט די בלומען פון פרויענשאַפּט, קאָן איר נישטער ניט גלויבן אַז דו פאַרציסט דיין ווייב דעם שלאַק."

"פראַנק גערערט, פרינץ, בין איר, ווי געוויינלאַך, אומבאַשלאָסן. דו מעגסט זיין גערעכט איז אַלץ וואָס דו האַסט געדרונגען; און זיכער קאָן איר ניט גיין אַזוי ווייט ווי צו זאָגן אַז ביסט אומגע־רעכט; דאָך, צו דערזעלבער צייט — אַלואַ הער, קאַנסטו מיר לאָזן זען מיין ווייב פאַר אַ מאַמענט בלויז?"

דאָס איז געווען ניט שנעלער געפרעגט ווי גע'פּועל'ט; ווייל אַט, זיכער גענוג, איז געווען פרוי ליזאַ. זי איז ניט לענגער באַ־גרענעצט געווען מיט שטילן געשפרעך פון וואָס פאַראַ דערשטוינ־לאַכן נעקראַמאַנס; און אומגעוויינלאַך פּראָסט האָט זי אויסגעזען, נאָך דעם פאַרבייגיין פון יענע רייצנדע פרויען.

"אהא, דו אויסוואַרף!" הייבט פרוי ליזאַ אָן, זיך ווענדנדיק צו יורגענען; "און אַזוי האַסטו געדענקט פטור צו ווערן פון מיר! אַה, אַ טייערער צאַצע ביסטו! און אַ היפשע דאַנקבאַרקייט קריג איר פאַר מיין קאַרנן און שפאַרן!" און זי האָט אָנגעהויבן זיך לען אויף וואָס די וועלט שטייט.

אַבער זי האָט אָנגעהויבן, עטוואָס צו יורגענס געפּלעפּטקייט, מיט דער דערקלערונג אַז ער איז געווען אפילו ערגער ווי די גרעפן דאָראַטי. דאָן האָט ער זיך דערינערט, אַז אַדאַנק דעם באַגרייפ־לאַכסטן שלים'מזל'דיקסטן בייפּאַל, איז פרוי ליזאַ לעצט ניים פון

דער אויסערער וועלט איר איבערגעגעבן געוואָרן פון איר שוועסטער.
דעם נאָטאָריאָסעם ווייב, מיט אַ חדשים צוועלף צוריק.
און גאַנץ אומדערקלערבאַר האָט יורגען אָנגעהויבן דענקען
וועגן דעם ווי אומ'ממשות'דיק עס האָבן אויסגעזען די קוריעזע
חדשים וואָס ער האָט אוועקגעשאַנקען אַנדערע פרויען, לגבי די אַל-
געוויינלאַכע יאָרן וואָס ער און ליזאַ האָבן צוזאַמען דורכגעצאַנקט ;
וועגן דעם וואוילן און לוסטיקן מיידל וואָס ליזאַ איז געווען פאַר איר
הייראַטן אים ; ווי גוט זי האָט געקענט זיין געשמאַק אין געקצעכץ
און אַלע זיינע קלענסטע פאַרצוגן, און ווי געאיבט זי האָט אים צוליב
געמאַן אין יענע זעלטענע טעג ווען עס איז קיין זאַך ניט געשען
זי צו ערגערן ; פון אַלע קנעפלאַך וואָס זי האָט אָנגענייט, און אַלע
זאַקן זי האָט פאַרצירעוועט, און וואָס פאַראַ שטורעם עס האָט
אויסגעבראַכן ווען אימיצער אַנדערש האָט געהאַט די העזה יורגענען
צו טאַדלען ; און וויפיל אומאַנגענעמער — אַלץ אַרום איז אַכט
גענומען — דאָס לעבן איז געווען אַן איר ווי מיט איר. זי האָט
אויסגעזען אַזוי ניט צוציענדיק, אויך, די אַרימע געבאַד, אַז עס איז
בלויז געווען צו האָבן מיטלייד אויף איר. און יורגענס שטימונג
איז געווען האַלב-בענקשאַפט און האַלב-חרטה.
„איך דענק איך וועל זי צוריקנעמען, פרינץ“ זאָגט יורגען,
שטאַרק געדריקט, „איצט אַז איך בין אַריבער פּערציק, וואָרים איך
ווייס ניט צי עס איז פאַר איר ניט אַזוי שווער ווי פאַר מיר.“
„מײן פּריינד, פאַרגעסטו וואָס פאַראַ פּאַעט דו וואָלסט געקאַנט
זיין, נאָך איצט אַפילו ? קיין פאַרנונפטיקער מענטש וואָלט ניט
דיספּוטירט אַז די געזעלשאַפט און דער ליבלאַכער געשפּרעך פון פּרוי
ליזאַ מוזן נאָטירלאַכערווייז זיין אַ באַדערפּניש.“
אַבער פּרוי ליזאַ האָט שמענדיק פאַריבל געהאַט אויף לאַנגע
ווערטער, „שטיל זיי, דו שוואַרצער ליז, און פאַרוף זיך ניט אויף
אַזעלכע שענדלאַכע זאַכן איז דער אַנוועזנהייט פון ערווידיקע
מענטשן ! וואָרים איך בין אַן אנשמענדיקע קריסטלאַכע פּרוי, וויל
איך זאָלסט פאַרשטיין. אַבער איטלאַכער ווייסט דיין רעפּוטאַציע !
און אַ גאַנץ פּאַסיקער קאַמפּאַניאָן ביסטו פאַר דעם ליידאַק אַדאַרטן !
און עס איז ניט אויסצודערציילן פון דיר !“
אויף אַזאַ צופעליקן אופּן, און פאַרהעלטניסמעסיק מיידל, האָט
פּרוי ליזאַ זיך אָפּגעפאַרטיקט מיט קאַשטשעיען, וועלכער האָט געד
מאַכט אַלע זאַכן ווי זיי זיינען, וואָרים זי האָט געגלויבט אַז ער איז
בלויז דער שטן. און צו איר מאַן האָט פּרוי ליזאַ זיך געווענדט איצט
גענויער :
„יורגען, איך האָב דיר שמענדיק געזאָגט, דו וועסט קומען

דערצו, און איצט האָף איך אז דו האָסט געהאַט דיין ערלאַך אויס-
 קומעניש. יורגען, שטיי ניט דאָרטן מיט אַ צעעפנט מויל, ווי אַ
 צעשראַקענער פּיט, ווען איך שמעל דיר אַ געהעריקע פּראַגע! נאָר
 ענטפער ווען מען רעדט צו דיר! יאָ, און דו דאַרפסט זיך ניט
 אָנשטרענגען אויסצווען אזוי אידראַמיש אומשולדיק, יורגען, וואָרים
 עס עקלט מיר פון דיר. ווייל דו האָסט געהערט, יורגען, גאַנץ גוט
 וואָס דיין זייער פאַסיקער פּשעיאַטשעל האָט נאָר וואָס געזאָגט וועגן
 מיר, מיט מיין מאַן שטייענדיק דערביי. ניין — איצט בעט איך
 דיר — פּרעג מיר ניט וואָס ער האָט געזאָגט, יורגען! איך לאָז עס
 צו דיין געוויסן, און איך וויל גלייכער מער ניט רעדן וועגן דעם.
 דו ווייסט אז ווען איך אַנטויש זיך איינמאַל אין אַ מענטשן האָב איך
 מער מיט דעם מענטשן ניט צו טאָן. אזוינאָך, גליקלאַכער ווייז, איז
 פאַר דיר ניט נויטיק צו פאַרוויקלען די יראה אין שמד-שטיק, וואָרים
 אויב מיין אייגענער מאַן האָט ניט קיין מענערישע געפילן, און קאָן
 מיר ניט פאַרטיידיקן פון זלזולים און נידעריקער געזעלשאַפט, איז
 גלייכער איך זאל אהיימגיין און פאַרפאַרטיקן וועטשערע. איך מעג
 זאָגן אז דאָס הייז איז מסתם ווי אַ הויז-שטאַל: און איך קאָן זען
 קוקנדיק אויף דיר אז דו האָסט אַ תל געמאַכט פון דייע אַויגן לענד-
 דיק אין בעט אויפסניי. און צו דענקען פון דיין אַרומגיין עפנטלאַך,
 אפילו צווישן אַזעלכע חברים, מיט אַן אַפגעריסן קנעפל ביים העמד.
 זי איז אַנטשוויגן פאַר איין שוידערלאַכן מאַמענט; דאָן האָט ליזאַ
 גערעדט אין אייזקאַלטער פאַרצווייפלונג.

„און איצט ווי איך קוק זיך איין אין העמד פּרעג איך דיר, אדרבה,
 יורגען. דײַנקסטו אז אַ מאַן איז דייע יאָרן האָט וואָס פאַראַ רעכט
 אַרומצוגיין אין אַ העמד וואָס קיינער — אין אַ העמד וואָס — אין
 אַ העמד וואָס איך קאָן בלוין — אַר, אַכער איך האָב קיינמאַל ניט
 געזען אַזאַ העמד! און אימיצער אַנדערש אויך ניט! דו קאַנסט זיך
 איינפאַך ניט פאַרשטעלן וואָס פאַראַ פאַרזעעניש דו קוקסט אויס
 אין דעם, יורגען. יורגען, איך בין געווען געדולדיק מיט דיר; איך בין
 איינגעגאַנגען אויף אַ היפש ביסל, נאַרניט זאָגנדיק ווען ביי פּילע
 פרויען וואָלט דער געדולד געפלאַצט; אַכער איך קאָן דיר איינפאַך ניט
 דערלויבן אויסצוקלייבן דייע אייגענע קליידער, און אזוינאָך אַ תל
 מאַכן פון געשעפט און אַרויסנעמען דאָס ברויט פון אונדזערע מי-
 לער. אין קורצן, דו ביסט גענוג צו טרייבן אַ מענטשן צו משוגעט;
 און איך וואָרן דיר אז איך וועל קיינמאַל ניט האָבן מער צו טאָן
 מיט דיר.“

פּרוי ליזאַ איז ווירדיק צוגעגאַנגען צו דער טיר פון קאַשמשעיס
 קאַנטאַר.

„טא קאנסטו גיין מיט מיר אדער ניט, פונקט ווי עס געפעלט דיר. מיר איז אַלץ איינס, איר פאַרזיכער דיר, נאָך די גרויזאַמע זאַכן וואָס דו האָסט געזאַגט, און ווי דו ביסט מיך באַפאַלן, און דער מוטיקט דעם אויסגעשריענעם שוואַרציאָר צו באַליידיקן מיך מיט אַזעלכע אוסדרוקן וואָס איר, למשל, וואַלט ניט פאַרשמוצט מיינע ליפּן מיט איבער'חור'ן. איר צווייפּל ניט אַז דו באַטראַכטט דאָס אַלץ פאַר זייער קלונ און צמוזאַנט, אָבער דו ווייסט איצט וואָס איר רענק וועגן דעם, און אין אַלגעמיין, אויב דו פילסט ניט אַז די אַנשטרענגונג וועט דיר אַוועק'הרג'ענען, וואַלסטו גלייכער אַהיים געזאַנגען מיט דעם לאַנגן וועג, און אַפּגעשטעלט זיך ביי דער שוועסטער און געבעטן ביי איר צו געבן דיר אַ האַלב פּונט פּוטער; וואָרים איר קען דיר צו גוט פאַרצושטעלן זיך אַז דו זאָלסט האָבן היימיש אויסגעשלאָגענע.“

פרוי ליזא האָט דאָ באַוווּן אַזאַ פּרעכטיקן מין געלעכטער ווי עס איז אומבאַגרייפלאַך פאַר בחורים.

„דו זאָלסט אויסשלאָגן פּוטער בשעת איר בין ניט אין דער היים! — אַר, ניין, ניט דו! עס איז אַפילו אַזויפיל ווי אַן איי אין הייז ניטאָ. וואָרים מיין הייסער און ווייסער האָט געהאַט אַנדערע פּיש צו פּרענגלען, אין זיינע וואוילע נייע אויסגעפּוצטע בנדים, און דאָס — און אויף אַ מאָן פן דיין עלטער, מיט אַ ביכל ווי אַ בירפאַס און מיט פּיס ווי רער'שמענגלאַך! — יא, דאָס נבזה'דיקע העמד דינסט איז די אורזאָך פאַרוואָס זאָלסט בעסער, פאַר דיין אייגענער באַקוועמלאַכקייט וועגן, אַהיים קומען מיט דעם לאַנגן וועג. ווייל איר וואָרן דיר, יורגען, אַז דער אופן אין וועלכן איר האָב דיר גע- כאַפט אַן אויסגעפּוצטן האָט מיך געמאַכט צו באַשליסן, איידער איר ניי אַהיים אַדער ערנעץ אַנדערש, אַפּצושטעלן זיך פאַר אַ דורכשמועס מיט דיין הויכווירדיקער און מעכטיקער מאַדאָס דאָראָטי. איז טאַקע גלייכער אַז זאָלסט ניט מיטגיין מיט מיר, וואָרים דו קאָנסט מיר מער ניט פאַרבאַלענדן די אויגן, און איר ביידע באַדאַרפט קיינמאָל ניט דענקען פון צו נאַרן מיך מכה דעם וואָס טוט זיך צווישן איר. ניין, יורגען, דו קאָנסט מיר מער ניט נאַרן; וואָרים איר קאָן דיר לייענען ווי אַ בוך. און אַזאַ אויפּפיר, אין דיין יאָרן, הייבט מיר ניט אָן צו וואונדערן, וואָרים עס איז פינקטלאַך דאָס אויף וואָס איר האָב זיך גערעכט פון דיר.“

דערמיט איז פרוי ליזא אַרויס דורך דער טיר און אַוועקגע- נאַנגען, אַלץ רעדנדיק. עס איז געווען פון העטמאַן מייקלס ווייב וואָס יורענעס ווייב האָט גערעדט, באַשפּרעכנדיק פּערזענלאַכע שטריכונג, און פאַרנאַנגענע זאַכן, און (מיט מער ברען) דאָס גע-

שטאלט און אויסזען פון מאדאם דאָראַטי, ווי די אלע אַפּשיילאָכ-
קייטן זיינען דערשינען דעם אורטיילנדיקן אויג, און מוזן אַנטפּלעקט
ווערן דורך דער שפּראַך פון אַפּנהערציקייט, ווי אַז ענין פון גע-
זעלשאַפּטלאַכער פּליכט.

אַזוינאַד איז פּאַרגאַנגען פּרוי ליזאַ, ניט ווי אַ פּלאַם און ניט
ווי אַ נעפּל, נאָר ווי די אורטייל-שטימ.

49. פון דער פּשרה מיט קאַשטשעיען

„פּו!״ האָט קאַשטשעיע געזאָגט. אין דער נאַכפּאַלגנדער שטיל-
קייט: „פּאַרבלייב גלייכער דאָ איבער נאַכט, יעדנפּאַלס. איד גלויב
וויקלאַר, פּריינד, אַז דו וועסט פּילן באַקוועמער, גראַד איצט ווי-
ניקסטו, אין דעם שטילן הויז.“

אַבער יורגען האָט אויפּגעהויבן זיין הוט. „ניין, איד דענק אַז
איד, אויך, זאָל גלייכער גיין.“ זאָגט יורגען. „איד דאַנק דיר זייער
האַרציק פאַר דיין פּאַרבאַרייטער גוטסקייט, מיין האַר, דאָך ווייס
איד ניט צי עס איז ניט בעסער אַזוי ווי עס איז. און איז פאַראַן
עפעס“ — יורגען האָט איידל אַ הוסט געטאַן — „און איז פאַראַן
עפעס צו באַצאַלן, מיין האַר?“

„אַה, אַ שיבוש, ערשטנס, פאַר אַ יאַר קעסט פאַר פּרוי ליזאַ.
זעסטו, יורגען, דאַס איז אַז אַלמעכטיק פּיין העמד וואָס דו טראָגסט:
עס געפּעלט מיר גראַד; און איד מאַל מיר, פון עפעס וואָס דיין ווייב
האַט נאָר וואָס פּאַרלוירן, אַז עס האָט ניט געמאַכט אויף איד דעם
אינדרוק ווי עס וואַלט זיך דיר גאַנץ געפּאַסט. אַזוינאַר, אין די
אינטערעסן פון שלום-בית, לאָמיר זאָגן, אַז דו לייזסט אויס פּרוי ליזאַ
מיט דעם פּיינעם העמד דיינעם?“

„נו גערו“, האָט יורגען געזאָגט, און ער האָט אַראַפּגענומען דאַס
העמד פון נעסוס.

„דו האַסט עס געטראָגן פאַר אַ היפשער צייט, פאַרשטיי איד“,
האַט קאַשטשעיע געזאָגט, פאַרטראַכטערהייט; „און האַסטו ווען באַ-
מערקט אַן אומבאַקוועמלאַכקייט טראָגנדיק דעם בגד?“
„ניט וואָס איד האָב געקאַנט באַמערקן, פּריינץ; עס איז אויף
מיר געווען ווי אַנגעמאַסטו, און האָט געשיינט צו מאַכן דעם געהע-
ריקן אינדרוק אויף איטלאַכן.“

„אַט!“ האָט קאַשטשעיע געזאָגט; „דאַס איז וואָס איד האָב
שטענדיק באַהויפּט. פאַר דעם שטאַרקן מאַז, און פאַר געזונטע
זאַכלאַכע מענטשן אין אַלגעמיין, איז עס אַ פּאַטאַל ערנערניש;
אַבער אַזעלכע ווי דו קאַנען טראָגן דאַס העמד פון נעסוס גאַנץ

קאמפארטאבל פאר א לאנגער, לאנגער צייט, און ווערן אלגעמיינ
לאך באוואונדערט; און דו פארענדיקסט מיט אויסטוישן דאס פאר
דיין ווייבס געוועלשאפט. אבער איצט, יורגען, מכה דיר זעלבסט.
דו האסט מסתם באמערקט אז מיינ טיר איז באצייכנט 'איינטריט
פארבאטן'. מען מוז דאך האבן רעגלען, ווי דו ווייסט. אפטמאל איז
עס א שטערונג, אבער דאך רעגלען זיינען רעגלען; און אזוי מוז איד
דיר זאגן, יורגען, עס איז ניט דערלויבט קיינעם צו פארלאזן מיך
אומפארקריפלט, אויב ניט ממש פארניכטעט. מען מוז דאך,
ווייסט, האבן רעגלען!"

"דו וואלסט אפגעהאקט אז ארעם? אדער א האנט? אדער א

נאנצן פינגער? אלזא הער, פרינץ, קערסט אודאי שפאסן!"

קאשטשע דער אומשטערבלאכער איז געווען זייער ערנסט ווי
ער איז דארט געזעסן, אין מעדיטאציע, פויקנדיק מיט זיינע לאנגע
פער-שווארצע פינגער אויף דער טישדעק וואס איז געווען זונדערבאר
געפלאסטערט מיט דרייסיק שטיקלאך זילבער. אין לאמפשיין האבן
זיינע שארפע נעגל זיך געמיניעט ווי פלאס-שפריצלאך, און דער
קאליר איז פלוצים אנטפאלן פון זיינע אויגן, אזוי אז זיי האבן
זיך געוויזן ווי קליינע ווייסע אייעלאך.

"אבער, כענטש, ווי מאדנע דו ביסט!" האט קאשטשע געזאגט,

באלד; און לעבן איז צוריק אריינגעשוואומען אין זיינע אויגן, און
יורגען האט זיך גענומען די פרייהייט אפצואטעמען. "אינווייניק,
מיינ איד, נו, עס איז קוים עטוואס פארבליבן. אלזא רעגלען זיינען
רעגלען, פארשטייט זיך; אבער דו, וואס ביסט דאס רעשט פון א
דיכטער, מעגסט נעמען אפשיד אומגעשטערט ווען נאך דו ווילסט,
און איד וועל גארניט נעמען פון דיר. ווייל ווירקלאך איז נויטיק
צו וויסן דעם חילוק וואו און ווען."

יורגען האט נאכגעזען דער בארמהעריצקייט; און מיט א
ווייטיקדיק הארץ האט ער געשיינט צו פארשטיין. "יא, דאס איז
מסתם דער אמת; ווארים איד האב ניט אנגעהאלטן דאס גלויבן,
אויך ניט דעם באגער, אויך ניט די וויזיע. יא, דאס איז מסתם דער
אמת, מילא, אלנפאלס, פרינץ, האב איד נאנץ אומפארשטעלט בא-
וואונדערט יעדע פון די פרויען פאר וועמען דו ביסט געווען פריינט-
לאך גענוג מיך פארצושטעלן, און זייערע פארשלאגן האבן מיר
היפשלאך געשמייכלט. אבער עס וואלט ווירקלאך ניט געטויגט פאר
מיר אנצוהייבן זיך איצט מיט וועמען פון זיי. ווארים ליזא, זעסטו,
איז מיינ ווייב, א היפש ביסל איז פאריבער צווישן אונדו, מיינ האר,
איז די לעצטע צען יאר — און איד בין געווען א ביטערע אנטווישונג
פאר איר, אויף פילע אופנים — און איד בין פארוואוינט צו איר—"

דאן האָט יורגען באַטראַכט, און געקוקט אויף דעם שוואַרצן מאַן מיט געמישמער קנאה און מיטלייד. „אך, ניין, דו וועסט מסתם ניט פאַרשטיין, מיין האַר, איבער דיין ניט זיין, מאַל איד מיר, אַ פאַרהייראַטע פּערזאָן. אָבער איד קאָן דיר פאַרויכערן אַז עס איז שטענדיק זייער ענלאַך דערצו.“

„מיר פּעלן גרונדן אָפּצואווייזן דיין אַפּאַרויז“, האָט קאָשטשע ביאַמערקט, „אויף אַזויפיל ווי דאָס פאַרהייראַטע לעבן איז זיכער ניט אינגעשלאַסן אין מיין פאַרשאַלטנקייט. פונדעסטוועגן וועט ביי אַ צושייער אייער ביינעם אויפפירונג אויסזען מערקווירדיק. איד האָב ניט געקאַנט פאַרשטיין, למשל, ווי אַזוי דיין ווייב האָט פאַרגעשלאַגן דו זאָלסט זיך איד קיינמאַל אויף די אויגן ניט ווייזן און דאָך עסן וועטשערע מיט איד היינט אַוונט; אויך ניט פאַרוואַס זי זאָל פאַר-לאַנגען מיטצועסן מיט אַזאַ אויסוואַורף ווי זי האָט געמאַלן מיט אַזאַ אומגעצוימטער בייסיקייט און טאַרלונג.“

„אך, אָבער צוריקגערעדט, איז עס שטענדיק גאַנץ ענלאַך דערצו. מיין האַר. און דער אמת פון דעם, פּרינץ, איז אַ גרויסער סימבאָל. דער אמת פון דעם איז, מיר האָבן געלעבט צוזאַמען אַזוי לאַנג אַז מיין ווייב האָט מיר נאָריש ליב געקראָגן. אַזוינאָך איז זי ניט, ווי מען קאָן זאָגן, גאַנץ פאַרנופטיק אין מיין באַצוג, ניין, מיין האַר, עס איז אָנגענומען ביי פרויען אַוועקצואוואַרפן העפלאַכקייט אין באַצוג צו יענע פאַר וועמען זיי פּלאַגן זיך אַמגערנסטן; און וועמען אַ פרוי טוט ליב האָבן טוט זי באַשטראַפן, נאָך אַ גוטן פאַרפאַל.“

„אָבער דאָס רעדן אירס, יורגען, האָט אין ערגעץ ניט קיין פאַרפאַל. וואָס, עס באַטויבט, עס שוידערט אויף, עס פאַרטרענקט דיר אין אַן אויפגעראַלטן ים פון אויסזעצן חסרונות; און מיט איין וואָרט, דו קאָנסט זיך פונקט אַזוי גינסטיק קעגנשטעלן אַ שטורעמווינט. דאָך, ווילסטו זי צוריק! אַלזאַ זיכער, יורגען, איד דענק ניט צי הויר וועגן דיין חכמה, אָבער פון דיין געוואַנטקייט ביי איד דערשטוינט.“

„אך, פּרינץ, עס איז ווייל איד קאָן שפירן אַז אַלע פרויען זיינען דיכטער, כאַטש דער מערום וואָס זיי באַנוצן איז ניט שטענ-דיק טינט. אַזוי איז אין דעם מאַמענט וואָס ליזאַ ווערט פריי פון דעם אויף וואָס, בדרך משל, מיין האַר, אומבאַדאַכטזאַמע מענטשן קאָנען, אויף זייער ניט איבערלייגטן אופן, זיך באַציען אַלס די שרעקן פון אַן אונטערגרונד-אינסטיטוציע וואָס, איד צווייפל ניט פאַר אַ רגע, ווערט אָנגעפירט לויט אַ סיסטעם וואָס פאַרגינסטיקט די אינטערעסן פון אַיטלאַכן און שפּיגלט אַזוינאָך אַפּ אַן אומגהייערן קערעט אויף זיינע באַאַמטע, אויב דו וועסט מיר אַנטשולדיקן מיין

אפנהרציקייט" — און יורגען האט א ליבלאכן שמייכל געטאָן. —
 „גו, אין יענעם מאַמענט נעמען ליזאַס געדאַנקען אַן דעם פּורעם
 זייער פיל ענגלאַך צו דעם הויכן אַנקלאַנגנדיקן סטיל פון ירמיהו און
 עמוס, וועלכע זיינען געווען מערקווירדיקע פיינע דיכטער. אירע ענד-
 לאַכע באַמערקונגען איז באַצוג צו דער גרעפּו, דערהויפּט, באַטראַכט
 איד אַלס מוסטער פון אַזאַ אויסגעהאַלטענער באַשימפונג ווי עס
 איז זעלטן אַנצוטרעפן אין דעם דעגענערירטן דור. גו איד קינפ-
 טיקער פאַרזוך אין שעפּערישער קאַמפּאָזיציע איז מיין וועטשערע,
 וואָס וועט זיין פונקט אַזאַ לעבהאַפטע אימפּראָוויזאַציע. מאָרגן וועט
 זי מיר פאַרצירעווען און אויפנייען אַן עפּיק; און אירע צימעסן
 וועלן ווייטער זיין אין דער ברייטער לירישער שטימונג. אַזעלכע מיין
 האַר, זיינען די פּאָעמעס פון ליזאַ, אַלע אַרדעסירט צו מיר, וואָס
 ביז געשטאַנען אַזוי נאָנט אַרומצושטוצן מיט ליאָדע קינינגס!“
 „וואָס, איז עס כעגלאַך אַז דו האַסט געוויסנדיגן?“ האַט
 קאַשטשעי געזאָגט.

„אַ, פּרינץ, ווען איד באַטראַכט שטאַנדהאַפּטיק ווי טיף און
 ווי מעכטיק עס איז די איבערגעבנקייט וואָס האַט, פאַר אַזויפיל
 יאָרן, מיך צוגעזען, און אויסגעהאַלטן די געזעלשאַפט פון דער
 פּערזאָן וועמען איד קען גענוי אַלס דער נורדעסטער און אויפּרענגער-
 סטער צווישן אַלע, שטיי איד אַ געפּלעפטער, פאַר אַ וואַנדער. און
 איד שריי אים: אַך, זיכער אַ געטן! און איד קאָן ניט געדענקען
 אַ קיניגן וועלכע איז ווערט דערמאָנט צו ווערן אין דעמעלכן
 אַטעמצוג. האַה, מיר אַלע דיכטער שרייבן היפּשלאַך וועגן ליבע:
 אָבער קיינער פון אונדז קאָן ניט באַגרייפן דעם פּולן זין פון וואָרט
 ביז ער דערמאָנט זיך אַז דאָס איז אַ לייַדנשאַפט מעכטיק גענוג
 צו באַוועגן אַ פּרוי צו הויזן מיט אים.“

„אַפילו אַזוי שיינט עס ניט צו באַוועגן אַ נאַנץ גרינטלאַכע
 פאַרטרויאונג. יורגען, עס האַט מיר געקומערט צו זען אַן פּרוי ליזאַ
 פאַרדעכטיקט דיך וואַרשיינלאַך אין נאַכלויפן עפעס אַן אַנדער פּרוי
 אין דיין ווייבס אַפּוועזנהייט.“

„איצט באַטראַכט עס נאָר! און דו האַסט אַליין געזען ווי
 ווייניק די שענסטע פרויען האָבן מיך געקאָנט אַנרעגן. דאָך
 אַפילו ליזאַס לעכערלאַכן באַגריף קאָן איד פאַרשטיין און פאַרגעבן.
 און ווידעראַמאָל, דו וועסט מסתם ניט פאַרשטיין מיין פאַרזען אַזאַ
 זאָר, מיין האַר, צוליב דעם וואָס דו ביסט אַן אומפאַרהייראַטע
 פּערזאָן. פונדעסטוועגן איז מיין פאַרגעבונג אויך אַ גרויסער סימבאָל.“
 דאָן האַט יורגען אַ זיפּץ געטאָן און זיך אַפּגעוויטעט, נאַנץ

פארזיכטיק, מיט קאשטשעיען, וועלכער האט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען; און יורגען האט זיך געלאזט ארויס פון קאנטאר.
„אבער איד וועל דיך באגלייטן א טייל פון דעם וועג“, זאגט קאשטשעי.

און קאשטשעי האט אויסגעטאן זיין כאלאט, און ער האט אַך געטאן דעם פיינעם פאזומענט אויבערראק וואס איז געהאנגען איבער דעם רוקן פון א מאָדנע אויסזענדיקן שטול מיט דריי פיסלאך. איטלאַכס פון אַ פאַרשידענעס מעטאַל; דאָס העמד פון נעסוס האט קאשטשעי צונויפגעפאלבט און אוועקגעלייגט אין אַ זייט, זאָגנדיק אז שפעטער אַכאַל וועט ער עס פילייכט קאַנען ווייעס־איז באַנוצן. און קאשטשעי האט זיך אָפגעשטעלט ביי דער שוואַרצער שולכרעט און נאָכדענקנדיק זיך געקראַצט אין קאַפּ. יורגען האט געזען אז די ברעט איז כמעט געווען באַדעקט מיט ציפערן וואָס זיינען נאָך ניט געווען אונטערסומירט; און די ברעט האט אים אויסגעזען אַלס די מורא'דיקסטע זאַך וואָס ער האט ערגעץ באַגענט.

דאָן איז קאשטשעי אַרויסגעקומען פון דער הייל מיט יורגענען. קאשטשעי האט געשפאַנט מיט יורגענען קווער דער אַמנעראַן פּוסטיג, און דורך מאַרווען, אין דעם שפעטן אָוונט. און קאשטשעי האט גע־רעדט ווי זיי האָבן געהאַלטן אין גיין; און אַ מאָדנע זאך האט יורגען באַמערקט, און עס איז געווען וואָס די לבנה האט געזונקען אין מזרח, גלייך ווי די צייט וואַלט געוואָרן פריער און פריער אָבער יורגען האט ניט געוואָגט אויסצוזעצן קעגן דעם, אין דער אָנוועזנהייט פון קאשטשעי, וועלכער האט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען.

„און איד פאַרוואַלט אַלץ אזוי גוט ווי איד קאַן, יורגען. אָבער עס ווערט שרעקלאַך פאַרפלאַנטערט צומאַל. עה, מיינע הערשאַפטן, איך האָב ניט קיין קאַמפּעטענטע געהילפּן. איך דאַרף אַלץ באַזאָרגן. אַכסאַלוט אַלץ. און פאַרשטייט זיך, בשעת אין אַ געוויסן זין בין איך אומפּעלכאַר, קומען דאָך פאַר טעותים פון צייט צו צייט אין דעם ממשות'דיקן אויסאַרבעטן פון פּלענער וואָס זיינען אין אַב־סטראַקט רעכט גענוג. אזוי פרייט מיד ווירקלאַך צו הערן אימיצן אַריינשטעלן אַ גוט וואָרט פאַר זאכן ווי זיי זיינען, וואָרים, צווישן אונדז גערעדט, טראַגט זיך אום אַ היפש ביסל אומצופרידנקייט. און עס האט מיד אויפריכטיק אַנטציקט, נאָר וואָס, צו הערן דיך אַפרופן זיך פאַר שלעכטס אין אַנזיכט פון דעם געמיינעם מאַנאַד. אזוינאָר דאַנק איד דיר און דאַנק דיר פיל מאַל, יורגען, פאַר דיין גוט וואָרט.“

„נאָר וואָס!“ טראַכט יורגען. ער האט דערשפּירט אז זיי זיינען פאַרבייגעגאַנגען דעם ציסטערנעם מאַנאַסטיר, און האָבן זיך

דערנענט צו בעלגארד. און עס איז געשען ווי אין חלום וואס יורגען האט גערעדט. "ווער ביסטו, און פאר וואס דאס נקסטו מיר?" פרעגט יורגען.

"מייז. נאָמען איז ניט זויכטיג. אבער דו האסט א גוט הארץ, יורגען. זאל דיין לעבען זיין פריי פון זארג." "כאָהיט אונדז פון לייד און ביזן, פריינד, אבער איד בין שוין פאר היי-

ראט —" דאן איז יורגען אנטשלאסן ארויס פון דעם צויבער וואס האט אים פארנעפלט. "אלזא הער, פרינץ, הייבסט אן אלץ אויפסניי? ווארים איד קאן מער ניט אויסהאלטן פון דינע וואוילטאטן."

קאשטשעני האט געשמייכלט. "ניין יורגען, איד הייב ניט אן אלץ אויפסניי. ווייל ערשטנס האב איד קינמאל ניט, אָנגעהויבן, און דאן איז ניטאָ קיין וואָר וואָרט אין אלץ וואָס דו געדענקסט פון דעם פארנאָגענעם יאָר. קיינס פון די אלע זאכן האט ווען פאסירט."

"אבער ווי קאן דאס זיין, פרינץ?"

"פאר וואס זאל איד דיר אויסזאגן, יורגען? זאל גענוגן, און וואס איד באוויל איז ניט נאָר פאסירט עס, נאָר האט שוין פאסירט, אויסער דעם אורעלטסטן געדעכעניש פון מענטש און זיין מוטער. ווי אנדרעש קאן איד זיין קאשטשעני? און אזוינאָר, זיי דיר געזונט, ארימער יורגען, מיט וועמען קיין זאך דערהויפט טוט איצט ניט פאסירן. עס איז ניט גערעכטיקייט וואָס איד גיב דיר איצט, נאָר עפעס אומגעהייער אָננעמבארער, דיר און דיין גלייכן."

"נה, גאנץ געוויס!" זאגט יורגען. "איד מאָל מיר און קיינעם גייט ערגעצוואו גערעכטיקייט ניט שטארק און. טאָ גיי דיר געזונט, פרינץ. און ביי אונדזער אָפשיד שטעל איד דיר מער קיין פראַגן ניט, ונייל איד שפיר און א מענטש קריגט א גאנץ מאָנערע באַפריי-דיקונג פון אויספרעגן קאשטשעני, וועלכער האָט געמאַכט זאָכן ווי זיי זיינען. איד וואונדער זיך וואָס פאראַ פארנעניגן דו קריגסט ארויס פון דעם אלעמען?"

"עה, מיינע הערשאַפטן", זאגט קאשטשעני, מיט ניט דעם אפנהערציקסטן שמייכל, "איד באַטראַכט דאָס שווישפיל מיט פאסיקע געפילן."

און אזוי רעדנדיק האט קאשטשעני פארלאזט יורגענען אויף אייביק.

"דאָ ווי קאן איד זיין זיכער", האָט יורגען געדענקט, בזו הרגע, "און דער שוואַרצער מאַן איז ווירקלאַך געווען קאשטשעני? ער האט געזאָגט ער איז? נה, יא; און האַרוענדיל האָט איד

גאנץ בלאט מיר געזאגט אז הארווענדיג איז קאשטשעני. אהא, און וואס נאך האט הארווענדיג געזאגט! — דאס איז איינער פון דעם ראמאנען-שרייבערס ערווירדיקסטע מיטלען וואס ווערט אנגעווענדט. נו, און אט איז געווען סמאזיט פון גלאטיהאן, אויך, אזוי אז דאס איז צום דריטן מאל ווי מען פטר'ט מיך אפ מיט דער אויסטייטשינג אז איד האב גע'חלומ'ט! און פארלאזט אן א באווייז, אזוי אדער אנדערש.

אזוינאך יורגען, אן אויפגעקאכטער, און דאן האט ער זיך צעלאכט. „נו, אבער זיכער! איד האב פילייכט גערעדט פנים אל פנים מיט קאשטשעני, וועלכער האט געמאכט זאכן ווי זיי זיינען; און ווידער, פילייכט ניט. דאס איז די הויפט זאך דערפון — דער שמאנטי, אזוי צו זאגן, פון דעם שפאס — אין וואס איד קאזן קיינמאל זיכער ניט זיין. מילא!“ — און יורגען האט דערביי א צי געטאן מיטן אקסל — „מילא, און וואס איז צו דערווארטן פון מיר איד זאל טאן מכה דעם?“

50. דער מאמענט וואס האט זיך ניט גערעכנט

און דאס איז ווירקלאך די גאנצע מעשה אויסער דעם מאָמענט וואס יורגען האט זיך אָפגעשטעלט אַהיים צווישען. וואָרים קאָשטשעני (אויב עס איז, פאַרוואָר, געווען קאָשטשעני) האָט פאַרלאָזט יורגענען פונקט ווי זיי האָבן זיך דערנענט צו בעלגאַרד: און ווי דער מלוה האָט געשפּאַנט איינער אַליין אין דעם אַנגענעמען אַפּריל אַוונט האָט אים אימיצער אַ רוף געטאָן פון דער טעראַסע. אַפילו אין דעמער האָט ער געוואוסט אז דאָס איז געווען די גרעפן דאַראַטי.

„קאָן איד רעדן מיט דיר פאַר אַ מאָמענט?“ זאָגט זי.
 „גאַנץ גערן, מאַדאַם.“ און יורגען האָט אַרויפגעשטיגן פון דעם פּוּרוועג צו דער טעראַסע.

„איד האָב גערענקט אז דו ביסט קרוב צו עסן וועטשערע. טאָ האָב איד דאָ געוואָרט ביז דיין פאַרבייגיין. פאַרשטייסטו, עס איז ניט גאַנץ באַקוועם פאַר מיר דיר צו זוכן אין דיין לאַמבאַרד.“
 „נו זיכער, ניין, מאַדאַם. עס איז פאַראַן אַ פאַרווטייל.“ האָט יורגען געזאָגט, ניכטער. און ער האָט געוואָרט.

ער האָט געזען אז מאַדאַם דאַראַטי איז געווען פּולקאַם רואיק, דאָך באַזאָרגט אָפּצופאַרטיקן דעם עסק. „דו מוזסט וויסן“, האָט זי געזאָגט, „אז מיין מאַנס געבורטסטאָג דערנענט זיך, און איד וויל אים איבערזשן מיט אַ מתנה. עס איז דערפאַר גויטיק אז איד זאל

קריגן אביסל געלט ניט באאומרוענדיק אים. וויפל — אפשיילאכער פראצענטניק! — קאנטו מיר אַוואַנסירן אויף דעם האַלדובאַנד? יורגען האָט אים אויסגעדרייט אין זיין האַנט. עס איז געווען אַ שײַן שטיקל צירונג, באַקאַנט צו אים ווי דאָס פּריערדיקע אייגנטום פון העטמאַן מייקלס מוטער. יורגען האָט אַנגערופּן אַ סומע. „אַבער דאָס“, זאָגט די גרעפּן, „איז ניט דער מינדסטער חלק פון זיין ווערט!“

„די צייטן זיינען גאַנץ שווערע, מאַדאַם. פאַרשטייט זיך, אויב דיר איז געלעגן צו מאַכן אַ ראַפּטאַוונעם פאַרקויף קאַן איר האַנדלען מילדער.“

„אַלט פאַרזעעניש, איר קאַן דאָס ניט טאָן. עס וואָלט ניט געווען באַקוועם.“ זי האָט זיך געקווינקלט דערביי. „עס וואָלט ניט געווען דערקלערבאַר.“

„וואָס איז שײַך דעם, מאַדאַם, קאַן איר דיר מאַכן אַ נאַכאַמונג אין קלײַ וואָס קיינער וועט ניט קאַנען פאַנאַנדערשידן פון דעם אַרײַ גינאַל. איר קאַן פּולקאַם באַגרייפּן אַז דו באַנערסט צו פאַרהילן פון דיין מאַן אַלע מעגלאַכע קרבנות וואָס ווערן געבראַכט פון דיין ליבע.“ עס איז מיין ליבע צו אים, האָט די גרעפּן גיך געזאָגט.

„איר האָב זיך באַצויגן אויף דיין ליבע צו אים“, האָט יורגען געזאָגט — „נאַטיראַל.“

דאַן האָט די גרעפּן דאַראַטי אַנגערופּן אַ פּרייז פאַר דעם האַלדובאַנד. „ווייל איר מוז האַבן די סומע, און ניט אַ גראַשן ווייַ ניקער.“ און יורגען האָט אומזיכער געשאַקלט דעם קאַפּ, און גע-שוואוירן אַז פּרויען זיינען אומוויסנשאַפטע מצײַאהענדלער; אַבער יורגען איז איינגעגאַנגען אויף דעם וואָס זי האָט געפאַדערט, וואָרים דער האַלדובאַנד האָט די ווערט געהאַט כמעט נאַכאַמאַל אַזויפיל. דאַן האָט יורגען אַנגעדרײט אַז דער עסק קאַן באַקוועם געשלאָסן ווערן דורך אַ בלאַטן אַגענט.

„אויב דער גנדיקער דע נעראַק, למשל, זאַל אַנגעטרויט ווערן מיט אַלע איינצלײטיג, און זאַל קאַנען אויספירן מיר מאַרגן צו באַזוכן, בין איר זיכער אַז מיר וואָלטן געקאַנט דורכפירן דעם אַנגע-געמען באַטרוג אַן דער קלענסטער באַאומראַיִקונג פון העטמאַן מייקל“, זאָגט יורגען, געשליפּן.

„דאַן וועט נעראַק קומען“, זאָגט די גרעפּן. „און דו מענסט אים נעבן דאָס געלט, גלייך ווי עס וואָלט געווען פאַר אים.“

„נו זיכער, מאַדאַם. אַ בײַדנאַר געשעצטער יונגער נאַבלמאַן, דער ! און עס איז אַ רחמנות וואָס זיינע חובות זיינען אַזוי גרויס.“

איד האב געהערט אז ער האט היפש אביסל פארלוירן אין ווירפלשפיל
אין משך פון לעצטן חדש; און עס האט מיר געריסן ס'הארץ,
מאדאם."

"ער האט מיר צוגעזאגט ווען די חובות וועלן באצאלט ווערן
מער ניט צו שפילן — אבער ווידערמאל וואס זאג איד! איד מיין,
נייגיריקע נאָז, אז איד נעם אַ היפשן אַנטייל אין דעם וואוילשטאנד
פון הער דע נעראס: און אזוינאך האב איד אים אַפט אויסגעשטראַפט
פאַר זיינע ווילדע וועגן. און דאָס אַלץ וואָס איד מיין."

"גענוי, מאדאם, און אזוי וועט דער גנעדיקער דע נעראס קומען
צו מיר מאַרגן נאָך דעם געלט; און עס בלייבט מער ניט וואָס צו
רעדן."

יורגען האָט זיך אָפּגעשטעלט. די לבנה איז אויפגעגאַנגען איצט.
די צוויי זיינען געזעסן צוזאַמען אויף אַ באַנק פון געשניצטן שטיין
לעבן דעם פאַרענטש: און פאַר זיי, אויף יענער זייט שליאַד, זיינען
געווען העלע טאָלן און ביימערשפיצן. בליציק האָט זיך יורגען דער-
מאָנט אין אינגל און מיידל וועלכע זיינען אַמאָל געזעסן דאָ, און
האַבן גערעדט פון די אַלע אויסגעצייכנטע זאַכן וואָס יורגען האָט
געזאָלט אויפּטאָן, און פון דעם גליקלאַכן לעבן וואָס האָט געזאָלט זיין
זייערס צוזאַמען. דאָן האָט ער באַטראַכט די רואיקע און שיינע פרוי
דערנעבן, און ער האָט באַשלאָסן אז דאָס געלט צו באַצאלן איר
לעצטן געליבטנס חובות איז פאַרויכערט מיט אַ פאַסיקן רעטפּעקט
פאַר דער עפּנטלאַכער מיינונג.

"נאָ, אָבער דאָס איז אַ גאַלאַנטע פרוי, וועלכע קאָן האַנדלען
להכעיס דעם קאַלענדאַר", האָט יורגען נאַכגעדענקט. "אזוינאך אַפילו,
איז אַכט-און-דרייסיק און אומבאַשטרייטבאַרע און עטוואָס האַרבסטיקע
צאָל, און איד פאַרדעכטיק אז דער יונגער נעראס צאַפט אויס זיין
מיטליעריקע מעטרעסע. מילא, אין זיינע יאָרן האָט קיינער קיין
געוויסן. יאָ, און מאַדאם דאַראַטי איז נאָך אַלץ שייין; און אַלץ נאָך
שפּילט מיין פּולס מיר אָפּ מאַדנע קונצן, בשעת זי איז לעבן מיר
און מיין שטים האָט ניט די אינטאַנאַציע וואָס איד באַאָבזיכט, בשעת
זי איז לעבן מיר; און אַלץ נאָך בין איד דריי פּערטל פאַרליבט
אין איר. יאָ, אין דער אַנזיכט פון אזא פאַרדאַמטן לייכטזיין וואָס איד
באַזיץ אפילו איצט, האָב איד אַ גוטע אורזאָך צו דאַנקען און לויבן
פאַר די צוריק געוואונענע שוואַכקייטן פון דער עלטער. דאָך שיינט
מיר דאָס לעבן צו זיין אַ פאַרשווענדערישער און אומגערעכטער
פּראַצעס, וואָרים דאָס איז אַ נעבאַדיקער רעוולטאַט פאַר דעם אינגל

און מיידל וואָס איך געדענק. און וועגנדיק דעם רעזולטאַט, וויל זיך מיר וויינען און רעדן ראָמאַנטיש, אפילו איצט.

אַבער ער האָט עס ניט געמאַן. ווייל ווירקלאַד, וויינען האָט זיך ניט געפאָדערט. יורגען האָט געמאַכט אַ פיינעם פראָפּיט פון דער גרעפנס לייכטזין, און עס איז בלוין געווען זיין פליכט צו זען אַז דער קליינער עסק זאָל אויסגעפירט ווערן אַז וואָס פאַר אַ סקאַנדאַל.

„אַזוי בלייבט מער ניט וואָס צו רעדן“, האָט יורגען באַמערקט, ווי ער האָט זיך אויפגעשטעלט אין לבנה־ליכט, „אויסער אַז עס וועט מיך שטענדיק פרייען צו דינען דיר, מאַדאַם, און איך מעג זיך רעכט רימען אַז איך האָב פאַרדינט אַ רעפוטאַציע פאַר אַרנטלאַכער באַ־האַנדלונג.“

און ער האָט געטראַכט : „אין אמת'ן, זינט זיכער וואָס עלטער זי ווערט אַלץ מער געלט וועט זי באַדאַרפן פאַר אירע יונגעלייטלאַד. באַט איך אַז צו סוטענירן פאַר איר“. דאָן האָט יורגען אַ צי געמאַן מיטן אַקסל. „דאָס איז איין זייט פון דער אנגעלעננהייט. די צווייטע איז וואָס איך פיר דורך מיין לעגטיס געשעפט, — איר, וועלכער בין דאָס וואָס די יאָרן האָבן געמאַכט פון מיר.“

אַזוינאָך איז עס געשען אַז יורגען האָט פאַרלאָזט די גרעפן דאָ־ראַטי, וועמען ווי איר האָט געהערט, דער משכונ־מלוּה האָט ליב געהאַט אין זיין ערשטער יוגנט אונטער דעם נאַמען יבאַנער פון מיין האַרץ? און וועמען אין דער יוגנט וואָס איז אים אַנטליען געוואָרן פון מוטער סערעדאַ ער האָט ליב געהאַט אַלס קיניגן העלען, די אַנט־ציקונג פון געטער און מענטשן. וואָרים יורגען האָט געהאַלטן ביים פאַרלאָזן מאַדאַם דאָראַטי נאָך דעם איינפאַכסטן געשעפט אונטער־האַנדל, וואָס האָט פאַרצערט אַ מאַמענט בלוין, און האָט זיך ממש ניט גערעכנט אויף אַזאַ אַדער אַן אַנדער אופן.

און נאָך דעם מאַמענט וואָס האָט זיך ניט גערעכנט, האָט דער מלוּה זיך ווידער געלאָזט זיין וועג, און אַזוינאָך באַלד אַנגעקומען אַהיים. ער האָט אַריינגעבליקט דורכן פענסטער. און דאָרט, אין אַ מחיה'דיק באַקוועם חדר, מיט דער וועטשערע צעשטעלט, איז געזעסן פרוי ליזאַ מיט עפעס אַ נעגיי, און וואַרשיינלאַך איז אַ נאַנץ ליבער רואיקער שטימונג.

דאָן איז אַ מוראַ באַפאַלן דעם יורגען וואָס האָט געוואַנט אין דער אַנוועזנהייט פון מכשפים און געטער און טיוואָליים אומדער־שראַקן. „וואָרים איך האָב פאַרגעסן וועגן דער פוטער!“

אַבער באַלד האָט ער זיך דערינערט אַז, איצט, ניט אפילו וואָס ליזאַ האָט אים געזאַנט אין דער הייל איז וואַר. ניט ער און ניט ליזאַ,

איצט, זיינען ווען געווען אין דער הייל, און מסתם איז מער ניט
געווען ערגעץ אזא פלאץ, און איצט איז זיכער קיינמאל ניט געווען
ערגעץ אזא פלאץ. עס איז געווען גאנץ צעטומלענדיק.

„אך אבער איד מוז פארויכטיק געדענקען“, האט יורגען געזאגט,
„אז איד האב ליזאן ניט געזען זינט פרישטיק, דעם פרימארגן. קיין
שום זאך האט ניט פאסירט. עס האט זיך פון מיר ניט געפאדערט.
נאך אלעמען, צו האנדלען ווי א מאן. טא האלט איד זיך מיט מיין
ווייב, אזא ווי זי איז, די ארימע נעבאך! איד האלט זיך ביי מיין
הויז, איד האלט זיך ביי דעם לאמבארד און א גאנץ וואויל געשעפט.
יא, קאשטשעי, אויב עס איז ווירקלאך געווען קאשטשעי, האט מיר
זייער פיין באהאנדלט. און מסתם זיינען זיינע מעטאדן אלץ וואס זיי
באדארפן זיין; זיכער קאן איד ניט גיין אזוי ווייט ווי צו זאגן
אז זיי זיינען אומגערעכטע; פינדעסטוועגן, צו דערזעלבער צייט—!“
דאן האט יורגען א זיפץ געטאן, און אריין אין זיין באקוועם
הויז. אזוי איז געווען אין די אלטע צייטן.

באשטימט.

א י נ ה א ל ט :

7	פאָרוואַרט: וואָס באַהויפט גאָרניט . . .	I
15	פאָרוואָס יורגען האָט געהאַנדלט ווי אַ מאַן	II
19	אַננעם פון אַ באַדייטנדן בנר	III
23	דער גארטן צווישן טאָג און זונאויפגאַנג	IV
26	די דאָראַטי וועלכע האַט ניט פאַרשטאַנען	V
37	פאָדערונגען פון ברויט מיט פוטער . . .	VI
42	ווייזנדיק אַז סערעדאַ איז פרויענהאַפט .	VII
49	פון פשרות אין אַ מיטוואָך	VIII
60	אַלט שפּילצייג און אַ נייער שאַמן	IX
66	די רעכטגלויביקע רעמונג פון גענעוויר . .	X
70	טראַניאַרס נעבאָדיקע מאַסקירונגען . .	XI
75	דוקס פון לאַגרעיס אויסזען	XII
78	מסעה פון יאַלאַנדס צוגרונדגיין	XIII
83	פּילאָסאָפּיע פון גאַגירוואַן גאָר	XIV
88	פּרעלימינערע צוגן פון דוקס יורגען . . .	XV
97	פון פשרות אין גלאַטיהאַן	XVI
103	פאַרשידענע פּלאַנטערן פון קיניג סמאָיט . .	XVII
112	וועגן אַ האַן וואָס האָט געקרייעט צו גיך	XVIII
118	פאָרוואָס מערלין האָט גערעדט אין דעמער	XIX
124	דער ברוינער מאַן מיט טשיקאַווע פּיס . . .	XX
128	ווירקזאַמקייט פון געבעט	XXI
133	ווי אַנאַאיטיס האָט גערייזט	XXII
136	מכה אַ שלייער וואָס זיי האָבן צעריסן . . .	XXIII
143	פּעלערן פון פּרינץ יורגען	XXIV
154	פון פשרות אין קאַקאַאין	XXV
160	שפּרוכן פון דעם מייסטער פּילאָלאַג . . .	XXVI
164	אין דעם זאַמד־זייגער פון „צייט“	XXVII
170	פאַרדריסלאַכער שטאַנד פון קיניגן העלען .	XXVIII
177	פון פשרות אין לויקע	XXIX
190	אין באַצוג צו האָרווענדילס אומזין	XXX
197	עקאַנאָמישע פּראַגן פון קיניג יורגען . . .	

203 דאָס פּאַלן פון פּסעוודאָפּאַליס	XXXI
206 שידנאַרטיקע מיטלען פון די פּיליסטער	XXXII
215 זייגעזונט צו כלאַריסן	XXXIII
219 ווי קייסער יורגען האָט העליש פאַרבראַכט	XXXIV
222 וואָס דער זיידע שטן האָט באַריכט	XXXV
226 פאַרוואָס קאַטה איז ווידערשפּראַכן געוואָרן	XXXVI
	דאָס אויסטראַכטן פון דער רייצנדער וואַמ	XXXVII
232 פּיר-פּרוי	
235 מכה אַפּלאַדירטע פּאַרפּאַלן	XXXVIII
243 פון פּשרות אין גהינם	XXXIX
250 דער אויפשטייג פון פּויפּסט יורגען	XL
255 פון פּשרות אין הימל	XLI
265 צוועלף וואָס ווערן געערגערט שעה'ווייז	XLII
270 העויות פאַר אַ שאַטן	XLIII
280 אין דעם פאַרוואַלטערס קאַנטאָר	XLIV
287 דאָס גלויבן פון גענעווייר	XLV
290 דער באַגער פון אַנאַאיטיס	XLVI
294 די זעאונג פון העלען	XLVII
297 אַפּנהערציקע מיינונגען פון פּרוי ליזאַ	XLVIII
303 פון דער פּשרה מיט קאַשטשעיען	XLIX
309	דער מאַמענט וואָס האָט זיך ניט גערעכנט	L

אין זעלבן פארלאג זיינען
דערשינען פאלגנדע ביכער:

קנט האמסון :
די קינדער פון דער צייט
איבערזעצט פון ש. שניידער

אסקאר ווילד :
דע פראפונדים
איבערזעצט פון ק. סרמר

דזשיימס ברענטש קעבל
יורגען
איבערזעצט פון מיכל ליכט

ארטור שניצלער :
קאסאנאוואס אהיימקער
איבערזעצט פון ב. אלקוויט

דאבערט לואיס סטיוונסאן :
אוצר - אינזעל
איבערזעצט פון אלעף כץ

ה. געלבוים:
מרדכי עטינגער
ראטאן

יעקב גלאטשטיין:
פרייע פערזן
לידער

אין דרוק
און זעט כאלד דערשיינען:

יאקוב וואסערמאן :
וועלט-אילוזיע
איבערזעצט פון ח. ראזענפעלד

ס'גרייט זיך צום דרוק:
אן אלגעמיינער אריינפיר צום פסיכאנאליז

פון פראפעסאר זיגמונד פרויד
אידיש פון ב. ב. מינקאו